SPANOV

ÖSSZEESKÜVŐK

SPANOV

ÖSSZEESKÜVŐK

SPANOV

ÖSSZEESKÜVŐK

Második kötet

ÚJ MAGYAR KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST 1952

A mű eredeti címe

ЗАГОВОРЩИКИ

Írta: Н. ШПАНОВ

Az orosz eredeti 1951. évi kiadásából
fordította

KEREK ERNŐ

és

GYÖNGYI LÁSZLÓ

MÁSODIK KÖNYV

Megtorlás előtt

NEGYEDIK RÉSZ

„A láthatáron már felbukkant a hajó — az Új Kína — árbocának teteje. Tapsoljatok, üdvözöljétek! Örüljetek, mert miénk az Új Kína!”

Mao Ce-tung

1

Magános, elhagyott kolostor áll a mongol sztyepen. Körülötte köves szakadékoktól átszelt, egymásra torlódó dombok végtelen lánca.

A kolostort körülvevő agyagfal helyenkint már omladozik. A rács régen eltűnt az alacsony pagodakapu aljáról és az ablakok keresztfa nélkül, feketén ásítanak a sztyepre.

Senki sem emlékszik, mikor lakták utoljára lámák ezt a kolostort.

Az utolsó láma távozása után még hosszú ideig évszázados korom, rothadó rongyok, fokhagyma és felismerhetetlenségig szétmállott tárgyak egymással keveredő szörnyű bűze terjengett az egykori kolostor körül. De az éles pusztai szél idővel még azokat a hasadékokat is tisztára fújta, amelyekből sakálok és patkányok nem tudták a sok rothadó holmit kikaparni. A napsugarak hevében forróvá izzottak a kolostor romjai.

Napközben hatalmas légoszlop emelkedett a téglatetők fölé. Ez a levegő még forróbb volt, mint a környező pusztában. Seregestől repültek erre a sztyepi sasok, a felszálló légáramlatban órákon át lebegtek, keringtek a kő-négyszög felett és le-lecsaptak a borzakra, mezei egerekre.

Éjtszakánkint a templom düledező boltívei és hosszú átjárói óriási hangtölcsérként visszhangozták a pusztai éj csendjében a sakálok panaszos üvöltését.

Egy ideig még hallani lehetett a kolostorból a csengetyűk dallamos csilingelését. Olykor még a nagy bronzgong is tompán megkondult: a pusztai szél vad irammal tört be a bálványok szentélyébe.

Az éjjel csendjében sokszorosan felfokozva, szörnyűségesnek tüntek fel ezek a hangok.

A lámák, akik Belső-Mongóliába és Tibetbe menekültek, hogy a Dalai Láma védőszárnyai alatt találjanak oltalmat, menekülésük előtt a legvadabb híreszteléseket próbálták elterjeszteni: az istenek — rebesgették — láthatatlanul itt rejtőznek egykori

otthonuk félreeső zugaiban, de éjjelente kijönnek és jelt adnak: itt vannak az emberek között. A csendes Nago-Darhi istenség kényelmesen csilingel ezernyi csengetyűjével — jelzi, hogy gazdag legelők várnak a pásztorokra. A félelmetes Dzsolbog-Kunag egyszerre rázza mind a hat aranykezét. Jaj annak a becstelen embernek, akit útközben meglep: elveszi tőle minden kincsét és nem védelmezi többé háborúban a golyók ellen.

De a lámák hiába erőlködtek, hiába terjesztették naiv kis meséiket: az ilyesminek már nem volt talaja az Új Mongóliában. A szélroham megforgatta, elseperte a híreket és az emberek füle mellett elsuhanva, az érdes homok felhőivel együtt tovább sodorta a Góbi-sivatag átforrósodott kövei felé.

Kihaltak az istenek. Csengetyűiket a pásztorok használták. Már a legviharosabb napokon sem hallatszott csengetyűszó a kolostorból. Csepodilja istenség hatalmas bronz gongja még akkor sem kondult meg, amikor a Góbi-sivatag forró fergetege és a Bajkál-tavon túl elterülő vidékről alázúduló jeges hóviharok száguldottak végig a pusztaságon.

Az istenekkel együtt az utolsó „szent" hangok is kihaltak a sztyepről. Most már csak azok a hangok uralkodtak benne, amelyeket a földi élet hoz létre. A viharos szélben úgy zúgott a sztyep füve, mint a távoli hullámverés moraja, a magasan szálló felhők alatt sasok vijjogtak és panaszosan üvöltöttek a sakálok az éjtszakába.

Belz a sakálok üvöltését hallva, időnként gépiesen a pisztolyához kapott. Újra meg újra belebotlott a sztyep éles köveibe és ilyenkor vad káromkodásokkal illette a sötétséget és a zajtalanul lépkedő Haradát.

De még több káromkodás jutott ki a Kuomintang műszerészeinek és az amerikai motóroknak. Belz e pillanatban csak egy dologra tudott gondolni: ha kínai mechanikusok helyett németek kezelik a gépet, egész biztosan nem történhetett volna meg a dolog. Szépen letette volna Haradát a kijelölt helyen és most nem kellene órákon át bolyongania ebben a fekete pusztaságban, ahol csak a halál, vagy legjobb esetben a mongol börtön várhat rá.

Előkotorta az ejtőernyő zsinórjától szétlapított cigarettacsomagot. De menten rájött, hogy menetközben nem tudna rágyujtani, ha pedig megáll, feltétlenül elmarad Haradától. Hogy az ördög vinné el az egészet! Már az is elég volt, amikor az ejtőernyős kényszerleszállás után a vaksötétben nagynehezen rábukkant Haradára.

Most arra törekszik, hogy ne veszítse el szem elől a japán őrnagy alig kivehető alakját.

— Halló! Harada-szan! — szólt társához. — Álljunk meg egy kissé, fújjuk ki magunkat.

A japán érthetetlen morgással felelt. Belz nem tudta, hogy megállt-e az őrnagy vagy sem. A japán könnyű léptekkel, szinte zajtalanul járt.

— Harada-szan! — ismételte ingerülten Belz. Meglepődött, mert ebben a pillanatban váratlanul közvetlenül mellette bukkant fel a japán őrnagy alakja.

— Engedelmével fel szeretném nagyrabecsült figyelmét szerény véleményemre hívni — mondta a japán. — Én bizony nem gyujtanék itt gyufát.

— Ötszáz kilométeres körzetben nincs egy lélek se.

— Korlátolt felfogásommal nem tudhatom, milyen távolság választ el bennünket a legközelebbi emberektől.

— Hogyan kerülnének emberek ide, a pusztaságba? Ugyan, ne akarjon már bolonddá tenni! — fortyant fel durván Belz.

— És én mégis tisztelettel figyelmeztetem arra, hogy idegen országban vagyunk...

— Nagyon hálás vagyok ezért a meglepő felfedezésért.

— Hozzátehetem, hogy igen ellenséges országban járunk.

— Ezt is hasznos tudni.

— E megfontolások alapján joggal tehetem fel, hogy nem éppen időszerű dolog, ha tüzet gyujtunk, még ha olyan parányi lángocskáról van is szó, mint a gyufa fellobbanó fénye — tette hozzá Harada, aki most már nem is leplezte ingerültségét.

— Vigye el az ördög ezt az egész vállalkozást és a maga megfontolásait! — sziszegte fogai közt Belz.

Harada udvariasan csak arra szorítkozott, hogy a levegőt foga közé beszíva füttyentett és halkan elnevette magát.

Belz a sötétben maga elé képzelte a japán sárga fogait, amelyek úgy álltak előre, mint a lófogak, szinte látta a japán visszataszító ábrázatát. Még szerencse, hogy ebben a nagy sötétségben mindebből nem láthat semmit.

Belz először csak a rossz motorra volt dühös, aztán a japánra is kiterjesztette mérgét. Haradát a Mongol Népköztársaság területén kellett volna földre tennie. Belz most már mérhetetlen elhamarkodottságnak látta, hogy vállalkozott a nagyfogú őrnagy ideszállítására.

Íme, ez a nagy német buzgalom egész eredménye! Ebben az országban úgylátszik nem megy sokra vele!

— Biztos benne, hogy arrafelé tart, ahová menni akar? — kérdezte Belz elégedetlenül.

A japán őrnagy hallgatásából arra következtetett, hogy az is ingadozik. Ez az ingadozás nem is volt meglepő. Belz vissza-

emlékezett, milyen nehezen keresték ki a térképen azt a pontot, ahol az ejtőernyőst földre kellett tennie. Kegyetlenül bonyolult, szinte ki sem ejthető neve volt ennek a pontnak. „Aradzsargalantahit" a neve és valószínűleg kissé délnyugatra lehetett attól a ponttól, ahol a gép felmondta a szolgálatot és kénytelenek voltak ejtőernyővel leszállni. De a német nem tudta volna megmondani, hogy tíz kilométernyire, harminc kilométernyire, vagy talán száz kilométernyire van innen ez a hely. A gép zuhanásának pillanatában teljesen elvesztette tájékozódó képességét; mintha esés közben kirepültek volna fejéből az útirány utolsó adatai.

Ha a japán nem lépked előtte vakon, de biztosan a sötétségben, Belz valószínűleg lefekszik egy árokba és megvárja, míg megvirrad. Úgy érezte, napvilágnál jobban kiismerné magát.

— Tulajdonképpen mi is az az Aradzsar...?

Belz reménytelenül beleakadt a szóba.

Harada a mássalhangzók mellé még egy-egy magánhangzót is biggyesztett és így próbálta a szót kiejteni:

— Aradazsaragaranatahita?... Ez egy templom. Elhagyták, mert megdőlt az istenekbe vetett hit.

— És mi az ördögnek kell éppen ide jönnie?

— Erre kaptam utasítást.

— De ez az utasítás csak magára vonatkozik.

— A maga jelenlétének nincs jelentősége a számomra. Nagyon nem szeretném, ha a mongolok rámtalálnának.

— Hát akkor tartsunk a határ felé, ott majd csak ránk találnak a mieink.

A japán ismét halkan füttyentett.

— Engedelmével közölhetem, hogy a „mieink" nem fognak bennünket keresni.

— Magát nem keresik, de engem biztosan keresnek majd — mondta megvetően Belz.

— Becses engedelmével úgy vélem, hogy magát sem fogják keresni.

Belz érezte, hogy a japán igazat mond, de hát az ember tudata nehezen nyugszik bele az ilyen kellemetlen igazságba. Minden idegszálával hinni akarta, hogy valaki mégis csak törődik majd vele. Bizonyára repülőgépet küldenek utána. Belz minden észszerű következtetés és reális lehetőség ellenére hinni akar ebben. Ha nem így lenne, nyomban golyót röpítene agyába. De csúnya dolog is, ha az ember meggondolja, hogy életének itt kell végetérnie, méghozzá ilyen formában. Hány esztendőt szolgált szerencsésen a német légi haderőben és most valamilyen kimondhatatlan nevű Kuomintang-tábornok zsoldosaként fejezi

be pályafutását, s még csak nem is harc közben veszti életét, hanem egy kínai szerelő ostoba hanyagsága miatt...

Hirtelen egy gondolat villant át agyában és arra késztette Belzet, hogy menet közben hirtelen megtorpanjon. „Valóban a szerelő volt hanyag?" És hátha nincs is hanyagságról szó, de még az sem jöhet tekintetbe, hogy nem tudnak az amerikai motorokkal bánni? Hátha előre kigondolt terv volt az egész?...

Minél többet gondolt Belz erre, annál jobban emlékezett egyes apró részletekre, amelyek azt bizonyították, hogy az amerikaiak és Csang Kaj-sekék nagy légi támaszpontján, amelyre egykor olyan büszkék voltak a japánok és amellyel most annyit henceg Wedemeyer és Channolt, a legkevésbbé sem olyan ragyogó a helyzet, mint az amerikaiak hiszik. Csak a jó ég tudná megmondani, hogyan tartják karban a csincsoui légitámaszpont száz meg száz repülőgépét. Ezer meg ezer tonnányi lőszer hever szanaszét a repülőtéren, mert abban a szent meggyőződésben élnek, hogy a vörösöknek nincsenek bombázógépeik. És mennyi baleset történik, mert a repülőtéren sokszor a legváratlanabb helyeken mélyedésekbe és gödrökbe akad a repülőgép kereke! És hányszor esik meg, hogy a motor csütörtököt mond a levegőben vagy a gyutacs az istennek sem akar működni!... És így lehetne vég nélkül folytatni a felsorolást! Hoznák csak ide egy hétre Himmler legényeit: azok majd rendet teremtenének. Akkor Csang Kaj-sek is megértené, hogy nem elegendő, ha a gyanús embereket nyakra-főre agyonlöveti, nem elég, ha kicsavartatja a kezüket, szétvereti a gerincüket, kitépeti a nyelvüket vagy levágatja a fülüket. A középkori megfélemlítésnél sokkal finomabb eszközöket kell itt használni. Ha Belznek sikerül visszajutnia Csincsou-ba — s egész biztosan vissza fog oda jutni — akkor feltétlenül ragaszkodik majd ahhoz, hogy az ő körzetében német módszer szerint figyeljék meg a beosztottakat. Minden körülmények között be kell vezetni a repülőgépszerelők tűszrendszerét, sőt azt is, hogy az ezred valamennyi szerelője egyetemlegesen legyen felelős, ha útközben bármelyik géppel baj történnék. Ez a legmegbízhatóbb módszer. Egyébként mit lehet megbízhatónak mondani ebben a különös országban, ahol még Csang Kaj-sektől, a hírhedt, vérszomjas hóhértól se félnek az emberek?! Uramisten, csak még egyszer visszatérhessen Csincsouba!

— Idehallgasson, Harada-szan!... Eszem ágában sincs, hogy tovább keressem az átkozott bálványt! — kiáltotta Belz az éjtszaka sötétjébe.

Nyugodtan, egykedvűen adta meg válaszát a japán:

— Ahogy jónak látja.

— És maga is jobban teszi, ha nem megy oda.

— Engedelmével nem értek önnel egyet... — sziszegte a japán. — Mély tisztelettel közlöm, hogy nem egyezik a véleményünk.

— Még egyszer figyelmeztetem, hogy ne menjen oda!

— És én mégis odamegyek.

A japán közelebb lépett. Belz homályosan látta az arcvonásait.

— Visszafordulok. És maga is velem jön — mondta a repülő.

— Az utasításom... — kezdte újból a japán, de Belz oda se hallgatott.

— Megparancsolom...

— Tisztelettel felhívom a figyelmét, hogy parancsot csak attól fogadhatok el, aki engem ide küldött.

— Az én rangom magasabb!

— Bocsásson meg, de előttem ön csak soffőr. — A japán, mintha bocsánatot akarna kérni ezért a hasonlatért, tüntető hangosan szívta be fogai közt a levegőt. — Pontosan így van, ahogy mondom: ön soffőr és semmi egyéb, s erre igen határozottan felhívom a figyelmét. — Harada meghajolt.

Vágja tarkón — vagy talán inkább eresszen egy golyót a koponyájába? — Belznek kedve lett volna, hogy megtegye. De nem engedhette meg ezt magának s így csak ennyit mondott:

— Egyetlen lépést sem tesz tovább.

— Későn érhetünk célhoz.

— Ha kipihentem magam, elindulunk a határ felé. Üljön le!

Harada engedelmesen leguggolt. Alakja most olyan volt az éjjel sötétjében, mint azok a nagy kövek, amikbe Belz léptennyomon belebotlott. A német tüstént megnyugodott: kényszeríteni fogja a japánt, hogy elvezesse őt a határhoz. A többi mellékes.

Belz a lábával körültapogatta a terepet. Keresett valamit, amire leülhetne. De nem talált semmit és így a puszta földre ült le.

— Nem bánom, maga mit tesz, de nekem rá kell gyujtanom — mondta néhány perc múlva és ismét kihúzta zsebéből a szétnyomorított cigarettacsomagot, hogy a sötétben tapogatva próbálja kiegyenesíteni az elgörbült cigarettákat.

Ugyanígy, tapogatódzva gyujtotta meg a gyufát és a tüzet markával védve, rágyujtott.

— Parancsol? — kérdezte és odatartotta Haradának a cigarettacsomagot.

Harada nem nyúlt a cigaretta után és egy szót sem felelt.

Belz végigszívta cigarettáját, aztán ismét megszólalt:

— Pihenjük ki magunkat, aztán induljunk el a határ felé.

Ezt inkább magának, mint a japánnak mondta.

És ismét nem kapott választ.

Belz hasára tolta a pisztolytáskáját. Sajnálta, hogy a japán a sötétben nem láthatja ezt a mozdulatot — pedig igen jó lett volna, ha látná.

Kényelmetlenül szétterpesztett lábakkal ült. Könyökét nekifeszítette a térdének és fejét a kezére támasztotta. Gondolkodott. De egyik gondolat utálatosabb volt a másiknál. Csodálatos dolog, hány esztendő élményeire tud az ember néhány rövidke perc alatt visszaemlékezni. Ezekben a pillanatokban, a ránehezedő álmossággal küzdve, újra meg újra visszatértek gondolatai a múltba.

Mintha villámgyorsan robogó vonat ablakában ülne, úgy viharzottak el előtte gyermekkorának emlékei — aztán már itt is volt a kadetiskola és a légi haderőnél teljesített szolgálat. Első világháború — nyugati front, vereség és unalmas, lélekölő munka a Lufthansánál, aztán egy esztendő, amit úgyszólván semmittevéssel töltött el a kétségektől marcangolt Egon Schwererrel — és ismét a háború. Itt már világosabbá váltak az emlékei: a német bombáktól rombadöntött Lengyelország, az égő Varsó, Franciaország megszállása, légi villámháború Anglia ellen. Véres operett volt ez a légi villámháború, arra szánták, hogy megtévesszék az egyszerű népet. Minek is kellett volna arról tudnia a népnek, mi történik a híres „angliai csata" kulisszái mögött?... Aztán visszatér a szállítógépekhez, s egy napon meghívást kap a birodalmi marsallhoz. Beosztják a führer személyes légi osztagába. Utána megint kellemes szolgálat következik: a birodalmi marsall pilótája. Tábornokká léptetik elő és átveszi Göring személyes légiosztagának parancsnokságát. Európának alig akad országa, amely felett ne repült volna el és nem volt ország, ahonnan ne tért volna rengeteg zsákmánnyal haza. A lakása közelében bomba robbant — minden kigyullad — elhamvad a lakás és oda a sok zsákmányolt holmi. Ide-oda cikázik a főhadiszállás és a keleti front között... Kelet felől komor hírek érkeznek: a német légierő, a zsákmányát büntetlenül marcangoló héjja, üldözött, tépett szárnyú varjú lesz. Csak úgy repkednek jobbrabalra kitépett, véres tollai. Ha a németek akarták — és merték — akár naponta is hallgathatták a „Szabad Németország" rádióadásait és hallhatták a szovjet hadijelentéseket. Ezek a hadijelentések arról számoltak be, hogy az események viharos gyorsasággal bontakoznak ki. Április 21-én már felbukkant Berlin neve a szovjet gyalogság és harckocsizó alakulatok harcairól beszámoló jelentésben.

„... A hitleristák megkísérelték, hogy bármi áron elzárják csapataink előtt a Berlinbe vezető utat. Más arcvonalszakaszokról számos hadosztályt vontak el és valamennyi tartalék-alakulatukat harcba vetették. A németek hatalmas számban létesítettek állandó erődöket és széleskörű tábori erődítéshálózatot építettek ki. Csapataink hatalmas csapással szétzúzták az ellenség elkeseredett ellenállását... A csatatereket német katonák és tisztek ezreinek holttestei borítják... A német parancsnokság valamennyi rendelkezésre álló erejét bevetette, hogy a szovjet csapatok útját elállja. A berlini katonaiskolákban befejezték az oktatást; növendékeket és oktatókat egyaránt a frontra küldtek. Berlinben elrendelték a 15 és 65 év közötti férfiak általános mozgósítását..."

A németek mind sűrűbben hallhatták az éterben ezt a szót: „Berlin". Most már nemcsak a „Szabad Németország" bemondóinak ajkáról hangzott el a német főváros neve, de a náci parancsnokság jelentéseiben is állandóan szerepelt. De a hitleristák még ekkor is olyan kitűnően értettek a dolgok ködösítéséhez, hogy olykor az a benyomás támadt, mintha már csak percek választanák el Náci-Németországot a végső győzelemtől. Aki azonban kíváncsi volt arra, mi vár rá, az lement a pincébe, magára csukta az ajtót és fülére tette a rádió fejhallgatóját, hogy megtudja a kemény, kérlelhetetlen igazságot:

„Hallgassák meg a Szovjet Tájékoztató Iroda hadijelentését...

Északkeleti irányból támadó harckocsijaink a gyalogsággal együttműködve elfoglalják Blankenburg és Malchow berlini külvárosokat és behatoltak Weissensee elővárosba. Egész napon át szakadatlanul folyt az elkeseredett harc. A lövegekkel megerősített szovjet rohamcsapatok egyik lakónegyedet a másik után tisztították meg és szétverték az ellenséges ellenállás gócait."

Az „ellenséges" ellenállás gócait... Azt mondja, hogy „ellenséges"!

A berlini, aki remegő ujjakkal szorítja fülére a fejhallgatót, elképed, amikor ezt hallja. Görcsösen próbálja megérteni, mit jelent az a kifejezés, hogy „ellenséges", elmulasztja a hadijelentés egy részét és véglegesen megérti, hogy „ellenséges" — annyit jelent: hitlerista. Aztán tovább hallgatja:

„Elfoglaltuk a Rödeler-gyárat, a villamosvasúti garázst, az elektromos műveket és a németek által megerősített állásokká kiépített üzemek és gyárak egész sorát. A nap harcainak eredményeként csapataink..."

Milyen ismert nevek!

„Csapataink"... „A mi csapataink"? ...Persze, persze, hiszen itt az orosz csapatokról van szó!

„...csapataink teljesen elfoglalták Weissensee elővárost és a körvasút birtokáért harcolnak. Keleti irányból támadó csapataink a tavak környékén hatalmas csapással áttörték a németek erődvonalát és elfoglalták Malzdorf, Fichtenau és Wilhelmshagen berlini külvárosokat. Elkeseredett harcok folytak Berlintől délkeletre fekvő Fürstenwalde, hatalmas támaszpont birtokáért. A szovjet csapatok erős csapásokkal kiverték a hitleristákat a város északi feléből. A nap végén teljesen szétvertük az ellenséges helyőrséget, amely rendetlenül visszavonult. Az ellenség óriási veszteségeket szenved. Nem teljes adatok szerint egy nap alatt nyolcezer német katona és tiszt pusztult el. A berlini frontszakaszon éjjel-nappal folyik a harc, anélkül, hogy akárcsak egy óráig is szünetelne..."

Uramisten! Nyolcezer német egy nap alatt! Nyolcezer... Még nyolcezer ahhoz a sok millióhoz, aki már életével fizetett Hitler őrültségéért... Vér, vér, vér!...

A berlini polgár elerőtlenedett ujjai elengedik a fejhallgatót. Fejét a rádiókészülékre hajtva, görcsös zokogásban tör ki. De senki sem hallja a zokogását. Elnyomja az ágyúdörej, a repülőbombák robbanása, az aknák zúgása és a beomló falak szüntelen dübörgése. Összedőlnek a falak, a házak, égnek a lakónegyedek — egész városrészek égnek. Németország Berlin köveivel és vérével fizeti meg a világ népeivel szemben fennálló szörnyűséges tartozását.

Földalatti nyomdában zakatolnak Göbbels szennylapjának, az „Angriff"-nak gépei. Lármájuk belevegyül a város felett tomboló pokoli zajba. A félelemtől és éhségtől félholt nyomdász eszelősen figyeli, hogyan rohan körbe a papírtekercs és hogyan rajzolódik ki rajta a nyomdafesték nyomán az iszákos Robert Ley utolsó förtelmes agyszüleménye:

„A Führer szent küldetése.

Tegnap, a Führer születésnapján erre a nagyszerű férfiúra gondoltam, arra gondoltam, milyen történelmi küldetést teljesít és milyen emberfeletti erőfeszítéseket tett a német nép megmentése érdekében.

Mi történt volna, ha Hitler Adolf nem ajándékoz meg bennünket az ő nagyszerű eszméjével? Mi történt volna a német néppel, ha a gondviselés nem küldi el hozzánk ezt a férfiút?

A német nép ellenállását nem fogják megtörni, mert Hitler Adolfot nem lehet megtörni."

Berlinben sem az Angriffet, sem más újságot nem lehet már kihordani. A nyomda körül hatalmas halmokban fekszenek a

friss újságpéldányok; a pót-nyomdafesték szörnyű árnyékszékbűzt terjeszt. Népfelkelő szakasz oson arra, a népfelkelők felvesznek egy csomó újságot, és ott, a fal mentén, nyomban saját legegyénibb szükségleteikre használják fel. A katonáknak állandó hasmenésük van az állati félelemtől, a kenyérpótléktól, a húspótléktól és az igazságpótléktól, amivel Hitler traktálja őket.

— Ritka jószág ma Berlinben a papiros! Ha mégis akad, bolond, aki nem használja fel!...

— Hallod-e, Hans — kiáltja az egyik népfelkelő a másiknak — a mi drága führerünk ábrázata fekete foltként ott ragad a fenekeden...

És bár mindketten ugyanazt gondolják, de egyikük sem meri kimondani. „Bár akadna végre valaki, aki golyót ereszt ebbe a szörnyűséges pofába! Akkor talán élve maradhatnék..."

Tíz berlini közül kilencnek ilyen gondolatai támadtak és ez már a hitlerista rendszer teljes katasztrófáját jelentette, de a náci Olimpuszon ülő urak még mindig nem vetettek számot az összeomlás mértékével, tudatosan szemet hunytak a valóság felett, bár az egész Olimpusz mindenestől együtt már régen leköltözött a föld alá és Hitler jól felszerelt bunkerébe bújt. A törpe náci istenségek elvesztették józan eszük utolsó maradványát és még mindig hatalmi bódulatban éltek. A véres komédia valamennyi szereplője még mindig vadul fenekedett egymás ellen.

Himmler most még éberebben figyeli Göringet, mint valaha. Csak arra a pillanatra vár, amikor a „második számú náci" az „első számú náci" hátába döfi a tőrt. Ekkor — végre — Himmleren a sor: felakasztatja Göringet és ő maga mászik a véres rakás tetejére.

Bormann egyszerre figyeli Göringet és Himmlert.

Dönitz pedig, a flotta nélküli tengernagy, szüntelenül rágalmazza Hitlernél mindhármukat. Arra számít, ha eljön az elkerülhetetlenül közelgő nap és Hitlernek el kell tűnnie, a führer majd neki adja át a legfőbb hatalmat.

Mindezt többé-kevésbbé világosan látja az olyan ember, aki — mint Belz — nap nap után nyitott szemmel jár-kel a véres berlini grand-guignol bábjai között. Csak azon csodálkozott, hogy Göring még tréfálkozni tudott:

— Az ördögbe is: ha annak idején sikerül Hitler ellen a merénylet, akkor most nekem kellene intézkednem!...

A körülállók lesütötték szemüket. Senkinek sem volt elég ereje arra, hogy válaszoljon. Pedig valamennyien megértették, miért emlegeti Göring éppen most a negyvenes esztendő félelemmel teli napjait. Csak Himmler suttogta Dönitz fülébe:

— Nem tudom, Göring mit tud, de azt tudom, hogy nem ő lenne, aki intézkednék!

De Dönitz hallgat. Ő azt is tudja, amit még Himmler sem tud. Hitler négyszemközt ezt mondta neki a birodalmi kancellári palota alatti bunkerben:

— Se Göring, se Himmler nem jöhet tekintetbe! ... Magával közlöm ezt, mert azt akarom, hogy mindenre készen álljon.

Dönitz mozdulatlan arccal hallgatja Himmlert. Még mindig fél az SS birodalmi vezetőjétől. Nem szeretné, ha Himmler rá vadászna.

Göring ide-oda cikázik a birodalmi kancellária és Karinhall között, ahol Emma Sonnemann ügyel arra, hogy gondosan becsomagoljanak mindent, amit az ő „drága Hermann"-ja az oroszok elől meg akar menteni. A poggyász mind kisebb és kisebb terjedelművé válik. Eleinte hatalmas ládákba csomagolták a dolgokat, hogy teherautókon szállítsanak el mindent. Ezekbe a ládákba csomagoltak minden kincset, amit csak a „kedves Hermann" a háború öt esztendeje alatt összeharácsolt. Aztán Emmuska személyes felügyelete mellett készítették a hosszúkás tokokat és bőrtáskákat, hogy a legértékesebb képeket és drágaságokat becsomagolják — annyit, amennyi néhány személyautón is elfér. Végül a nyolcéves Eddát magához szorítva nagy sebtiben kiválogatta azokat a kis térfogatú értéktárgyakat, amiket repülőgépen is magával vihet. Elérkezett az a nap is, amikor Göringnek Emmuskával és Eddával együtt menekülnie kellett. Hitler a menekülésből arra következtetett, hogy Göring az amerikaiakkal összejátszva, maga akarja a hatalmat kezébe ragadni ...

Bormann, nagy kéjjel, maga terjesztette Göring árulásának hírét. Még ugyanazon a napon, április 23-án, felhívta Hitlert a kancellári hivatal földalatti telefonján:

— Hermann puccsot szervezett. Az a terve, hogy az ország déli részében kikiáltja saját uralmát. Parancsot adott arra, hogy a kormány északra menekült tagjai haladéktalanul jelentkezzenek nála. Meg kell akadályoznunk, hogy a kormány tagjai délre repüljenek. Hermannt azonnal meg kell valamennyi tisztségétől és birodalmi marsalli rangjától fosztani. Greim vezértábornagyot az ön nevében már megbíztam azzal, hogy vegye át a német légi haderők parancsnokságát.

— Nem is vezértábornagy! — szólt mogorván Hitler.

Egyéb ellenvetést nem tudott felhozni.

— Már táviratilag továbbítottuk az ön parancsát, amelyben vezértábornaggyá nevezi ki — felelte Bormann, aztán nagysietve, nehogy Hitler félbeszakíthassa, máris folytatta: — Dönitz tengernagy Foss altengernagy útján már utasítást kapott, hogy

haladéktalanul tegyen meg minden intézkedést: az ő személyes engedélye nélkül egyetlen repülőgép sem szállhat fel északon.

— A levegőben kell őket agyonlőni... — hörögte Hitler. — Most rögtön, azonnal adjon ki parancsot, hogy halálom esetén haladéktalanul ki kell végezni mindazokat, akik az április 23-i árulást végrehajtották — ahol érik őket, bírósági eljárás és minden teketóriázás nélkül végezni kell velük! — Hitler egy percnyi szünetet tartott, aztán folytatta: — Maga pedig, Bormann, írja meg a rendelkezést, amelyről csak mi ketten tudhatunk: halálom esetén Göringet meg kell semmisíteni, ahol találják, ott kell vele végezni. Érti, Bormann? Bármi áron meg kell semmisíteni! A hatalmat pedig még akkor sem kapja meg, ha meghalok... Nem, nem kapja meg!

— Meg fog történni! — bólintott készségesen Bormann.

Az egésznek olyan látszata volt, mintha se Hitlernek, se Bormannak, se a többieknek fogalmuk sem lenne arról, ami a fronton történik. De ha a tábornokok nem is közölték velük az igazságot, a náci kolomposok előtt ott feküdt már az április 23-i szovjet hadijelentés német fordítása:

„Az 1. Belorussz Arcvonal csapatai sikeres támadással behatoltak Németország fővárosába, Berlinbe. Az ellenség dühödt ellenállást fejtett ki, de a szovjet csapatok csapásainak hatása alatt egyik pozícióját a másik után adja fel. Elkeseredett harcok folytak Berlin északkeleti részében. A németek itt néhány gyalogezredet és vagy negyven különböző zászlóaljat vetettek harcba. A körvasút vonalán emelt erődítésekre támaszkodó ellenség ismételten ellentámadásba ment át. Erős tüzérségi előkészítés után csapataink áttörték az ellenséges védelem vonalát. Elfoglaltuk a gázgyárat és a berlini lakónegyedek egész sorát. Kezünkben a repülőtér. A harctereket német katonák és tisztek tetemei borítják.

A német parancsnokság a legkegyetlenebb rendszabályokhoz folyamodik, hogy csapatainak ellenállását növelje. A német tüzérségi alakulatok tegnap rádión azt a parancsot kapták, hogy repeszgránátokkal tüzeljenek a visszaözönlő gyalogságra. A csapattestek parancsnokai hiába kérik, hogy engedjék meg az egyes csapatok visszavonulását, a főparancsnokság ridegen csak ennyit válaszol: „Minden körülmények között ki kell tartani! Aki meghátrál, azt agyonlövik!"

Hitler, Bormann, Göring és a többiek mind tudták, hogy Berlin utcáin akasztófák jelentek meg: az akasztófákon holtan csüggnek azok a németek, akik nem voltak hajlandók, hogy még tovább is védelmezzék a náci bandát. Azt is tudták valamennyien, hogy az SS-legények csaknem annyi töltényt lőnek ki a vissza-

vonuló katonákra, mint amennyit az előretörő oroszokra kilövöldöznek. Biztos bunkerjük mélyén ülve, mindenről tájékozódva voltak a legfőbb banditák...

És most, amikor a szénfeketén ásító mongol sztyep kellős közepén erre gondolt, már tisztán látta Belz, hogy Göring még csak nem is gondolt semmiféle „árulás"-ra. Sohasem tudta volna magát erre szánni, túlságosan félt Himmlertől: tudta, hogy az csak valamiféle alkalomra vár és gondolkodás nélkül golyót röpít legerősebb vetélytársa koponyájába. Göring valószínűleg megkönnyebbülten sóhajt fel, ha megtudja, mi történt délre szökése után az ország északi részében. Dönitz már április 30-án rádiótáviratot kapott a birodalmi kancellári hivatalból:

„Újabb összeesküvés nyomára jöttek. Az ellenséges rádió közlése szerint Himmler birodalmi SS-vezető Svédország közvetítésével felajánlotta a szövetségeseknek, hogy Németország leteszi a fegyvert. A Führer nem tudott erről és nem ért egyet a kapitulációval. A Führer azt várja öntől, hogy minden árulóval szemben villámgyorsan, határozottan járjon el. Bormann".

Göring táncra perdült volna örömében, ha látja, milyen hatást tett Dönitzre ez a rádión továbbított parancs. Járjon el „villámgyorsan és határozottan" Himmler ellen, akinek rendelkezésére állt a rendőrség, az SS, a Gestapo, az egész tartalékhadsereg és a belső védelem hálózatának valamennyi szerve! Vajjon mit használjon fel arra, hogy „villámgyorsan és határozottan" cselekedjék? Talán a tétlenségre kárhoztatott, kivénhedt páncéloshajók ágyúival? Vagy a tengeralattjárók torpedókilövő készülékeivel? Mit ért Dönitz egész hatalma? Speer rábeszélésének hatására Bormann április 30-án mégis táviratot küldött Dönitznek és ebben a táviratban őt nevezte ki a führer utódául. Maga Hitler minderről nem tudhatott, hiszen akkor már halott volt.

A hulla nevében a következő sürgönyt küldték Dönitznek:

„Dönitz vezértengernagynak.

Vezértengernagy úr! Göring volt birodalmi marsall helyett a Führer önt nevezte ki utódául. Írásbeli felhatalmazás úton van. Mától kezdve önnek kell megtennie a jelenlegi helyzetből folyó valamennyi intézkedést.

Bormann".

„...A jelenlegi helyzetből folyó valamennyi intézkedést"! — mintha bizony a tengernagynak akárcsak megközelítő fogalma is lett volna a helyzetről! Mintha bármit tudott volna azonkívül, hogy most rászakadt Németország egész szégyene és gyalázata, aminek súlyát a többi főkolompos már nem birta ki.

Másnap reggel egy másik rádiósürgöny érkezett:

„A Führer végrendelete életbe lépett. Amint csak lehet, önhöz utazom. De véleményem szerint egyelőre nem kell közzétenni a Führer végrendeletét.

Bormann".

Ez az újabb rádiósürgöny lényegében véve elkésetten bejelentette, hogy Hitler nincs többé az élők sorában. Dönitz most véglegesen elvesztette a fejét. Megbeszélésre hívta Keitelt és a kormánynak egyetlen közelben tartózkodó tagját, Schwerin von Krosigk pénzügyminisztert. Schwerin von Krosigk hajlandó volt kormányalakításra azzal a feltétellel, hogy Göbbelst és Bormannt azonnal letartóztatják. Dönitz ezt meg is ígérte. De amikor Keitel és Krosigk eltávozott, Dönitz így szólt a szárnysegédéhez:

— Rövidesen érintkezésbe kell az ellenséggel lépnem, talán ugyannak a Bernadotte hercegnek közvetítésével, akinek közbenjárását Himmler nem tudta kellőképpen felhasználni. Ribbentrop nem alkalmas erre. Az ő ostobasága rántott bele minket a háborúba. Tekintettel a küszöbönálló tárgyalásokra, a külügyminiszteri posztot olyan emberre kell ruháznunk, akivel a külföldiek hajlandók szóbaállni. Tudja meg, hol tartózkodik e pillanatban Von Neurath.

De Neurath tartózkodási helyét nem sikerült megtudni. Gondosan elrejtőzött, nyilván azért, hogy ne legyen jelen a végső kibontakozásnál, amelynek elkerülhetetlenségét világosan látta. Dönitz parancsot adott, hogy Ribbentrop is vegyen részt ebben a keresésben. Ribbentropot nyugtalanította ez a megbízás és nemsokára megjelent Dönitznél. A tengernagy megmagyarázta neki, miért van Neurathra szükség és utasította, ha mégsem sikerülne Neurathot megtalálni, haladéktalanul más jelöltről kell gondoskodnia.

Ribbentrop még aznap este újból megjelent Dönitznél és mint egyetlen számbajöhető jelöltet — önmagát ajánlotta. Dönitz azonban arra utasította, hogy adja át posztját Schwerin von Krosigknak. Ugyanakkor szigorú megfigyelés alatt tartotta Ribbentropot, nehogy még érintkezésbe találjon lépni Himmlerrel.

Dönitz attól tartott: ha ez a két ember összefog ellene, nemcsak a helyéről, de az élők sorából is eltávolítják őt.

A Himmler fogadására kitűzött időpont előtt egy órával megjelent Dönitznél Wegener gauleiter és figyelmeztette, hogy a rendelkezésre álló adatok szerint Himmler nem hajlandó magát harc nélkül megadni.

Megbízható náci-tengerészekből azonnal osztagot alakítottak és az osztagot Dönitz dolgozószobájának tőszomszédságában helyezték el, hogy a volt SS-vezér fogadásának idején készenlétben álljanak. Dönitz az asztalon heverő papírok alá revolvert rejtett. Dönitz két szárnysegéde vezette be Himmlert a tengernagy dolgozószobájába. Dönitz néhány pillanatig tétovázott, mielőtt a két szárnysegédet elküldte. Most szemtől szembe állott „Rettenetes Henrik"-kel. Átnyujtotta neki Bormann táviratát. Himmler végigolvasta a táviratot, halálsápadt lett, de pillanatnyi gondolkodás után összeszedte magát, feállt és szerencsekívánatait fejezte ki Dönitznek.

— Engedje meg — tette hozzá — hogy önmagamat az állam második személyiségének tekintsem ezentúl.

Dönitz érezte, milyen jéghideggé válik egyszerre a tenyere és határozott hangon felelte:

— Nincs önre szükségem.

— Alig hinném — felelte pimasz hangon Himmler. — A kapituláció most már elkerülhetetlen, ezzel nyilván ön is tisztában van.

— És mi dolga önnek ezzel? — felelte az egyenes válasz elől kitérve Dönitz.

— Szilárd, megbízható kapcsolataim vannak Eisenhammerrel és Montgomeryvel.

— Svédországon át? — robbant ki Dönitzből.

Himmler gúnyos felsőbbséggel mosolygott.

— Ma már nincs szükségem Svédországra.

— Nem értem, mit akar ezzel mondani.

— Közvetlen kapcsolatban állok az amerikaiakkal.

— Milyen módon?

— Ez már az én dolgom... De hiszen már megmondtam, hogy nélkülem nem megy semmire. Nem tekintve azt, hogy jómagamra és SS-csapataimra feltétlenül szükség van, ha a középeurópai térségben fenn akarjuk tartani a rendünket... — Himmler kis szünetet tartott, aztán hozzátette: — Itt én vagyok a gazda és még jó sokáig az is maradok.

— Azt hiszem, kissé túlsokat tart a saját helyzetéről — mondta Dönitz, hogy vendégét sarokba szorítsa, de Himmler még sokatmondóbb hangsúllyal felelte:

— Attól tartok, kettőnk közül ön van a rosszabb helyzetben. És ha velem együttműködik...

— Úgy érti talán, ha ön együttműködik velem — javította ki sértődötten Dönitz.

— Ha önnek így jobban tetszik, azt sem bánom, bár ma igazán nem olyan időket élünk, amikor a formaságok döntők lennének. Ha azt akarja, hogy az amerikaiak úgy beszéljenek önnel, mint a saját emberükkel, akkor szüksége van rám.

— Megpróbálom, hogy az ön közbenjárása nélkül is megegyezzem velük. Jodlt már utasítottam, hogy ilyen értelemben járjon el.

— Jodl! Jodl! — kiáltotta gúnyos hangsúllyal Himmler. — Aztán vajjon mit tud ez a Jodl? Ha nem tud Eisenhammerrel közös nevezőre jutni, akkor nem hajlandó azokat fogadni, akik külön megadásról akarnak tárgyalni — azzal fenyegetődzik, hogy kiszolgáltatja az oroszoknak mindazokat, akik az amerikai vonaltól keletre fekvő területen maradnak.

Dönitz tudta, hogy ez megfelel a valóságnak és csodálkozva pillantott Himlerre: vajjon hogyan értesülhetett Himmler azokról a feltételekről, amelyeket az amerikai parancsnokság közvetlenül vele, Dönitz-zel közölt? Nyersen odavágta:

— A helyzetet meg tudjuk menteni, ha május 8-án 24 óráig bejelentjük a fegyverletételt. Eisenhammer hajlandó azokat a csapatainkat befogadni, amelyeknek az oroszoktól elszakadva, sikerült az angol-amerikai vonalak mögé jutniok.

— Nélkülem és az én SS-legényeim nélkül képtelen a csapatok nagy részét és a menekülőket átrakatni az amerikai vonalak mögé — ismételte csökönyösen Himmler.

— Csakhogy ön többé nem birodalmi vezetője az SS-nek.

Himmler levette csiptetőjét. Rövidlátó szeme néhány pillanatig csodálkozva, értetlenül pislogott Dönitzre.

— Olyan biztos ebben? — kérdezte végül.

— Minden tisztségétől megfosztom önt! — kiáltotta Dönitz.

— Próbálja csak ezt nyilvánosságra hozni... — jelentette ki gúnyosan Himmler. — Vagy talán nagyon szeretne az oroszok kezére kerülni?... Még el tudom ezt intézni! Azt hiszem, nem nagyon ragaszkodnak az amerikaiak az ön személyéhez.

— Takarodjék! Ebben a szempillantásban takarodjék ki innen! — ordította Dönitz inkább félelmében, mint felháborodásában.

Himmler eltávozott és többé nem is látta őt senki.

Dönitz parancsot adott a rádióállomásnak: készüljön fel arra, hogy a csapatokhoz rövidesen felhívást intéz, amelyben

felszólítja őket, hogy nyugaton tegyék le a fegyvert, de a keleti arcvonalon, az oroszok ellen folytassák erélyesen a harcot.

A rádióállomás azonban olyan állapotban volt, hogy ezt a felhívást pillanatnyilag nem lehetett továbbítani. Szerencsére Dönitz segítségére sietett Wilhelm von Krone, SS-gruppenführer. Tudja az ördög, hogyan jutott hozzá ez az SS-tábornok egy vadonatúj amerikai katonai leadókészülékhez, amelyet valamilyen megfoghatatlanul szerencsés véletlen következtében pontosan azon a helyen dobtak le ejtőernyővel, ahol Krone tartózkodott.

Dönitz május hetedikén értesítést kapott Reimsből: Eisenhammer főhadiszállásán Jodl aláírta a fegyverletételről szóló okmányt. Valamennyien siettek ezzel az üggyel. A németek azért, hogy az angol-amerikai csapatok „törvényes alapon" tudjanak minél jobban keleti irányban előrenyomulni, előre, abban az irányban, ahonnan a szovjet csapatok törnek előre, de az angolok és amerikaiak is siettek, hogy minél előbb és minél több német fasiszta kerüljön védőszárnyaik alá. Tudták, ha ezek a sötét elemek a szovjet csapatok kezére jutnak, aligha kerülhetik el a népek igazságos ítéletét.

De mégsem lett semmi Jodlnak abból a kísérletéből, hogy a hitlerellenes koalíció nyugati részvevőivel külön megegyezést kössön. A náci vadállat igazi legyőzője: a szovjet nép határozottan követelte, hogy náci Németország a háború szörnyűséges zászlaját nem találomra választott helyen, Reimsban hajtsa meg — ahogyan ezt Eisenhammer és Montgomery akarta — és ne is a fasiszták alkalmi, másodrendű megbízottja írja alá a kapitulációt, hanem Berlinben, a náci fenevad barlangjában történjék a kapituláció és a német parancsnokság vezetői írják alá — nem csendben, titokban, hanem megfelelő körülmények között.

Az angol-amerikai parancsnokság és diplomácia némi ellenkezés után végül mégis csak kénytelen volt a szovjet követeléshez hozzájárulni és a fegyverletételt a német fővárosban és olyan formában írták alá, amilyent a helyzet megkövetelt.

Nem sokkal később megjelent Dönitz főhadiszállásán Murphy amerikai megbízott és Roockes angol kiküldött. Dönitz haladéktalanul magához kérette a két megbízottat. Sietett, mert még az ellenőrző bizottság szovjet tagjának megérkezése előtt akarta mindkettőjüket fogadni. Dönitz attól tartott, hogy a két megbízott nem lesz majd hajlandó a szovjet kiküldött jelenléte nélkül vele szóbaállni. Félelme azonban alaptalannak bizonyult. A két nyugati kiküldött olyan gyorsan megjelent

nála, amilyen gyorsan csak tehette. Egy teljes órán át vitatták meg a „nyugat-kelet" legaktuálisabb problémáját, aztán arról beszéltek, hogyan lehetne a német hadseregnek minél több katonáját angol-amerikai hadifogságba juttatni.

Megérkezett a szovjet teljhatalmú megbízott és most már a legelemibb elvek megsértése nélkül angol-amerikai védelem alá lehetett Dönitz tengernagyot és környezetének tagjait helyezni. Valamennyiüket Flensburgba szállították és ott a „Hamburg—Délamerikai Vonal" egykori büszkeségének, a „Patria" óceánjárónak fedélzetén helyezték el őket. Itt, ennek a hajónak a fedélzetén játszódott le az a jelenet, amely végleges összeomlását jelentette mindannak, amit a náci vezérek még mindig Német Birodalomnak szerettek volna tartani.

Dönitzet és a Reimsből repülőgépen érkező Jodlt az „ülésterembe" vezették, amely előző napon még csak a hajó bárjának szerepét töltötte be. A válaszfalak mentén az arrébb tolt magas bárszékek sorakoztak, a pulton ott fénylettek a kávéscsészék és a bármester szerszámai. A szalon közepére állított hosszú asztalt egyszerű fehér terítő borította. Dönitz szinte restelte vezértengernagyi pálcáját erre a prózai terítőre helyezni. Jodl most érezte első ízben, milyen kellemetlen, hűvösen kimért módon viselkednek vele az amerikai tisztek.

— Félek, az oroszok elrontják az egész dolgot — súgta Jodl olyan halkan, hogy csak Dönitz hallhatta, mit mond.

A tengernagy nem válaszolt a megjegyzésre, ő nem osztotta Jodl aggodalmait. A két nyugati meghatalmazottal folytatott legutóbbi tárgyalása során arra a meggyőződésre jutott, hogy a szövetségesekkel nem is lesz olyan nehéz dolog megegyezni, ha az oroszokat sikerül a dologból valahogyan kihagyni.

Az amerikai megbízott belépett a kajütbe. Dönitz rámosolygott, de az amerikai mereven elfordította tekintetét. Dönitz megértette: az amerikait feszélyezi a mellette álló szovjet tábornok jelenléte. Az Egyesült Államok megbízottja száraz, kimért hangon beszélni kezdett:

— Gentlemen! A szövetségesek európai főparancsnoksága megbízásából közlöm önökkel, hogy a mai nappal őrizetbe vesszük a jelenlegi német kormány és a német legfelső parancsnokság tagjait, valamint munkatársaikat. Keitel tábornokot már hadifogolyként kezelik. A jelenleg működő német kormányt feloszlatjuk. A szövetséges hadseregek tisztjei innen kajütjeikbe kísérik önöket, ahol jogukban áll, hogy dolgaikat összecsomagolják, megreggelizzenek és eddigi tevékenységüket

felszámolják. Ezután valamennyiüket a repülőtérre kísérik, ahonnan repülőgépen elszállítják rendeltetési helyükre.

Vajjon hová, miért viszik őket el innen? Az oroszok mégis csak keresztülvitték az akaratukat és Dönitzre börtön vár?! Pedig így fest a dolog... Ha még csak az egy Jodlról lenne szó. De vele, Dönitz vezértengernaggyal tesznek ilyet! Nem, ez elképzelhetetlen!

A tengernagy uralkodni próbált idegein, de a megrázkódtatás túlságosan nagy volt. Dönitz egészen megtört. Szeretett volna felállni, hogy gőgösen, élesen mondjon valamit, de lába felmondta a szolgálatot és tehetetlenül ülve maradt karosszékében.

A váratlan fordulat Jodlt talán még Dönitznél is jobban megrázta. Halálsápadt lett, aztán vörös foltok jelentek meg az arcán. Hegyes orra szinte bíborvörössé vált. Ő is mondani akart valamit, de remegő ajka egyetlen hangot sem tudott kinyögni. Gyűlölködő tekintettel meredt az ellenőrző bizottság szovjet tagjára. Tehát mégis helyes volt az előérzete: az oroszok keresztülvitték akaratukat és arra kényszerítették az amerikaiakat és angolokat, hogy ne engedjék talpra állni a hitleristákat. Kiütötték, egyszerűen kiütötték őket.

Ez árulást jelentett az amerikaiak részéről. Nem ezért sietett Jodl Reimsbe és nem ezért beszélte rá parancsnokságát, hogy sürgősen tegye le a nyugati hatalmak előtt a fegyvert...

Jodl tekintete körbejárt a kajüt falánál álldogáló amerikai és angol tisztek során. Egyszerre csak újabb reménység töltötte el: Nem, lehetetlenség! Az egész csak merő komédia — komédia, amit az amerikaiak jóelőre megrendeztek. Nem dobhatják őt oda az oroszoknak, hogy megtorlásként bosszút álljanak rajta! Nem tehetik ezt! Az amerikaiaknak szükségük van rá. Rá és vezérkarának valamennyi tisztjére. Dönitz persze egészen más lapra tartozik. Mit bánja ő, ha az oroszok azt teszik a tengernaggyal, amit jónak látnak. De ő — Jodl! — Hiszen ő világos megállapodást kötött az amerikaiakkal.

És az amerikaiak mégis kénytelenek voltak arra, hogy Jodlt repülőgépbe ültessék és egyenesen a börtönbe szállítsák.

Most már egymás után érkeztek a hírek a különböző náci főkolomposok eltűnéséről vagy elfogásáról. Martin Bormann volt az első, aki nyomtalanul eltűnt. Göbbels öngyilkosságot követett el, Henlein, a Szudétavidék gauleitere felvágta az ereit, Streicher kézrekerült, Dalüget Prágában sikerült elfogni... Hosszú sorban vándoroltak különböző amerikai börtönökbe, hogy ne érje őket a vérrel elárasztott országok népeinek és saját német népüknek haragja.

Amikor Belz nyomát vesztette Göringnek, maga is fogta magát és az amerikaiak által megszállt területre repült. Nem sok időt töltött hadifogságban. Felajánlották neki, hogy válasszon, hová akar menni: Vietnamba vagy Kínába. Amikor Belz azt a szót hallotta, hogy „Vietnam", nyomban dzsungeleket, moszkitókat és görbetőrű, vérszomjasan bosszúálló bennszülötteket képzelt maga elé. Ráadásul még a franciáknak kellett volna szolgálnia, akik e pillanatban maguk sem tudták, mit hoz számukra a jövő. Kínába viszont — ezt mindenki tudta — aranypatakban ömlött a sok amerikai dollár. Jó üzleteket lehet ott a csempészettel lebonyolítani. Azt mondják, Csang Kaj-sek amerikai légi haderejének parancsnoka, Channolt tábornok már komoly vagyont szerzett kint magának.

Belz Kínát választotta.

2

Belz csak jóval később, az amerikai tisztekkel folytatott beszélgetésekből tudta meg, mi lett a sorsa Heinrich Himmlernek, a sikertelen führerjelöltnek. Dönitz vezérkarától távozva, elhatározta, hogy egyedül próbál az amerikaiakhoz eljutni. Civilbe öltözött, leborotválta bajuszát és egyik szemét fekete kendővel kötötte át. Hitzinger utazó irataival indult útnak.

Útja azonban váratlanul megszakadt a Bremervörde hídjánál. Himmler maszkja ugyan nem keltett gyanút, de a hídon őrtálló angol katonarendőrnek valami nem tetszett Himmler „utazó"-irataiban. Az angol őrjárat őrszobáján ki akarta hallgatni az „utazót", de „Hitzinger úr" nem volt hajlandó egyszerű katonanépséggel szóba állni. Nyilván azt hitte, a tisztek majd nagyobb megértést tanúsítanak irányában. Szerencsétlenségére azonban nem valamilyen egyenruhás magasállású politikus elé került, hanem a 2. angol hadsereg felderítőosztályának egyik tisztjéhez, Dempsey tábornokhoz vitték. Itt aztán Himmlernek igen hamar le kellett vennie a szemét fedő fekete kendőt és a maszkírozásra használt szemüveget. Mire a felderítőosztály parancsnoka megérkezett, már pőrére vetkőztetve találta az állítólagos „utazót". Himmler ekkor nyíltan megmondta, kicsoda — talán azért, mert látta, hogy a komédia amúgy is véget ér, meg talán arra is számított, ha megnevezi magát, kíméletesebben bánnak majd vele. Nagy rémületére ezek az egyszerű tisztek nem sokat törődtek vele, mi mindent igérgettek Himmler titkos találkozóin az amerikai politikusok. Még a ruháit se adták vissza. Katonanadrágot, zubbonyt, inget és takarót kapott. Takarójába burkolva ült egész kihallgatása

alatt. Még kétszer levetkőztették, tetőtől talpig megmotozták s végre gépkocsira került. A 2. hadsereg vezérkari szállására vitték.

Itt ismét feltámadt benne a reménység. Hátha mégis csak sikerül eljutnia a szövetséges parancsnokság magasrangú vezetőihez. Szilárdan hitte, hogy ott majd nagyobb megértéssel találkozik és sokkal kedvesebben fogadják, mint ezek az egyszerű angol tisztek.

De ez a reménysége is füstbe ment. A hadsereg felderítő szolgálatának villájában negyedszer is levetkőztették és egy orvos jélenlétében még szigorúbb motozásnak vetették alá. Most már értette Himmler: meg akarják akadályozni, hogy megmérgezze magát. Haját, fülét, hónalját, lábujjait és kezének ujjait, testének minden részét megvizsgálta az orvos, nincs-e valahol méreg elrejtve. Végül ráparancsolt az orvos, hogy nyissa ki a száját. Himmler ennek is eleget tett. Már-már abban reménykedett, hogy véget ért a motozás, de ekkor az orvosnak eszébe jutott valami: ujjával teketóriázás nélkül benyúlt a dühödt ellenállást kifejtő, ez esetben valóban „Rettenetes Henrik" szájába. De elkésett: az egykori birodalmi SS-vezető foga ekkorra már átharapta a parányi ampulla üvegét. Himmler földre zuhant. Azonnal gyomormosást végeztek. A foglyot fejjel lefelé hosszú ideig tartották egy vödör fölé. De minden erőlködés hasztalan volt: a ciánkáli végzett vele...

Belznek tökéletesen mindegy volt, mi történt Himmlerrel. Mit bánta ő: megmérgezte magát, felakasztották, vagy akár felnégyelték — ez igazán nem őrá tartozott. Az egészből csak egy dolog érdekelte: ha Himmler igazat mondott és az amerikaiak a német fegyverletétel körül kifejtett közreműködése fejében tényleg ígéretet tettek élete és személyi biztonsága megvédésére, akkor bizony nagy disznóság volt tőlük, hogy nem figyelmeztették a túlságosan buzgó tiszteket, hogyan kell egy ilyen tekintélyes nácival bánni, ha történetesen hadifogságba esik. Nem az a fontos, hogy Himmler éppen angolokba botlott. Az angolok az amerikaiak szövetségesei, s az amerikaiak, mint erősebb partnerek, felelősek az angolok cselekedeteiért. Ha pedig így van, akkor gondoskodniok kellett volna Himmler személyes biztonságáról. Bár az is lehetséges, hogy ha Himmler nem mérgezi meg magát, az ő fejével is úgy labdáztak volna, mint ahogyan a nürnbergi per tizenegy halálraítéltjével tették. Az oroszok nyugati szövetségesei akkor még nem tartották szükségesnek, hogy a világ előtt nyíltan felfedjék kártyái-

kat. Demokratáknak álcázták magukat és majd kibújtak a bőrükből, hogy bebizonyítsák „becsületes szándékaikat", hízelegtek az oroszoknak és kedvére jártak minden antifasisztának. Ma aztán falba verhetik a fejüket, hogy csak Schachtot, Papent meg azt a sötét, hülye Hesst tudták megmenteni... Ha amerikaiakkal van az embernek dolga, sohasem tudhatja, nem adják-e el a következő pillanatban néhány centért. Nyavalyás kufárok!... Mit jelent ott a biztos tudat? Azt is áruba bocsátják talán. Talán őt nem csapták be, amikor Kínába csalták? Igaz, hogy eleinte jól, sőt kitűnően ment minden. S talán így folytatódott volna tovább, ha tegnap nem támad az az átkozott ötlete, hogy egyedül szállít a kijelölt terület fölé egy diverzánst — csakhogy megmutassa, milyen nagy benne az ügybuzgalom. Csak nem követett el ezzel jóvátehetetlen hibát?

Lehetetlen! Az amerikaiaknak szükségük van rá, mindent elkövetnek majd, hogy megmentsék őt! Persze, nincs rá olyan mértékben szükségük, mint például Schachtra vagy Papenre, de egész biztosan tudják, hogy még igen nagy hasznát vehetik. És éppen itt vehetnék komoly hasznát, itt, ahol az amerikaiak viszályt akarnak szítani Kína és Mongólia közt, hogy aztán a távolkeleti háború forgatagába rántsák a Szovjetuniót. És most...

A szélroham panaszos sakálüvöltést sodort feléjük.

Belz mozdulatlanul ült egyhelyben, még a fejét sem fordította a hang irányába: aludt.

Vele szemben ugyancsak mozdulatlanul, némán guggolt a földön Harada őrnagy. A japán ébren volt. Nem érezte magát olyan fáradtnak, mint ez az európai. Még arra is képes volt, hogy gondolatait nyugodtan rendezze. Nem zavarták visszaemlékezések. Parker amerikai ezredes utasítása volt az egyetlen dolog, amit szükségesnek tartott fejben tartani. Harada őrnagy neki tartozik engedelmességgel. Parker az Egyesült Államok rezidense. Mai parancsa egyszerű és világos: Harada őrnagynak el kell jutnia az elhagyott kolostorhoz. Ehhez semmi szüksége sem volt Belzre. Ellenkezőleg, a német jelenléte határozottan akadályozta. Bosszantó, hogy a repülőgép-balesetnél élve maradt a német. Most aztán el kell döntenie, mi történjék a német pilótával.

Szó sem lehet arról, hogy visszatérjenek a határra: többszáz kilométeres utat kellene a víznélküli sivatagon át megtenniök.

Cipelje magával Aradzsargalantahitba a németet? Kockáztassa meg, hogy Belz gátolja a rábízott feladat végrehajtását?... Erről szó sem lehet! Hagyja talán itt az alvó németet és indul-

jon el egymagában a kolostor felé?... De ezt sem tehette. Ki tudja, mi történik napfelkelte után? Milyen messzire húzódik innen az országút, amelyen bármely pillanatban felbukkanhat egy gépkocsi? Ki tudja, nem tanyáznak-e mongol pásztorok valahol a közelben? A pásztorok megtalálják a repülőgép roncsait és a nyomokat követve megtalálják ezt az idétlen németet. És ha egyszer megtalálták a németet, akkor már könnyen rábukkannak az ő nyomára.

Szabad-e ily módon kockáztatnia a sikert?

Nem!

A rövid elhatározásból levont következtetés világos és félreérthetetlen volt: lehetetlenné kell tenni, hogy a német fecsegjen, ha pásztorok vagy katonai járőrök esetleg rábukkannak. Harada a német szaggatott horkolását hallgatta.

Belz ülve, térdére borult arccal aludt.

A japán őrnagy parányi pisztolyt húzott elő ruhája alól és csőre töltött. De aztán meggondolta magát és újra ruhája alá rejtette a fegyvert. Óvatosan átkutatta maga körül a talajt.

Végre egy olyan kőre tapintott, amelyet elég nehéznek és élesnek talált. Megmarkolta a követ és Belz felé közeledett.

Harada guggolva, szinte észrevehetetlen, sima mozdulatokkal közelítette meg az alvó németet. Térdben meghajlított lábának minden csusszanásával néhány centiméterrel fogyott a távolság kettőjük között.

És közben szemrebbenés nélkül figyelte a németet.

Belz álmában Németországban járt. A vonat, amellyel visszatért Európába, éppen befutott Majna-Frankfurt pályaudvarára. Néhány tiszt nagy örömmel integetett Belznek. Ismerte valamennyiüket: vele együtt szolgáltak a hitlerista légi haderőnél. Csak éppen azt nem értette, hogy milyen furcsa egyenruhát viselnek: idegen ez az egyenruha és mégis szerfelett ismerős. Ejnye: Belz egy pillantást vetett saját magára és most már látta, hogy rajta is szakasztott olyan német egyenruha van, mint a többieken...

Még három-négy apró lépés volt hátra, hogy Harada őrnagy elérje az alvó német fejét. Ha végzett, nyugodtan elindulhat célja felé, hogy teljesítse Parker ezredes parancsát. Megígérték neki, ha megbízatását jól teljesíti, visszaengedik Japánba. A japán szigetekről érkező hírekből arra lehet következtetni, hogy Japánban pontosan olyan az élet, amilyennek

Harada őrnagy szereti: minden visszazökkent a régi kerékvágásba. Helyén van a mikádó és helyükön vannak a dzajbacuk, Japán mindenható monopolista urai. Sőt még azok a tábornokok is helyükön maradtak, akik azelőtt parancsokat írtak alá.

Már csak két apró kis lépés választotta el Belztől.

Az utolsó lépést is megtette és még erősebben megmarkolta a követ.

A nap már magasan állt az égen, de Harada még mindig nem tudta rászánni magát, hogy útnak induljon. Inkább elveszít egy napot, de a felfedezés veszélyét nem kockáztatja meg. Harada őrnagy igen jól tudta, mi vár rá, ha mongolokra bukkan. A legkevésbbé sem kívánta az ilyen találkozást, míg nem került jó nagy távolságra a repülőgép roncsaitól és Belz holttestétől. Még akkor sem szeretett volna mongolokkal találkozni, ha azok nem is a mongol néphadsereg járőreinek katonái, csupán egyszerű pásztorok.

A sivatag vadállatai gyorsan eltüntetik Belz maradványait. Egy nyommal kevesebb marad Harada után. Aztán, néhány nap mulva, minél messzebb innen, ismét felbukkanhat Harada. De nem most. Most itt kell ebben a gödörben feküdnie, hogy nagy messzeségből figyelje Aradzsargalantahit környékét. Ha a kolostor valóban lakatlan és pásztorok menedékéül sem szolgál, akkor egészen odáig merészkedhetik és közelebbről tanulmányozhatja, vajjon alkalmas-e arra, hogy a főfeladat megoldásánál támaszpontként szolgáljon. Ha a kolostor megfelel a célnak, akkor megkezdődik annak a feladatnak a végrehajtása, amelyet Parker ezredes „pótfeladat"-nak nevezett: Haradának egyszerű utasként meg kell szállnia két-három jurtában. Amikor eltávozik, ott hagyja azokat az ajándékokat, amelyeket nagynevű honfitársa, Isii Siro japán császári tábornok, kiváló orvos és bakteriológus küldött a mongol népnek. Az ajándékokat apró, gondosan lezárt ampullákban itt hordja magánál Harada őrnagy. Ahány jurtában adnak neki éjtszakai szállást, annyi ampullát kell széttörnie. Haradának fogalma sincs róla, mi lehet ezekben az ampullákban, s csak annyit tudott, hogy haladéktalanul, minél gyorsabban el kell tűnnie a jurta közeléből. A kisebb ampullákon kívül még három nagyobb ampullát is visz magával Harada őrnagy. Ezeket nem az övére erősített táskában, hanem zubbonya alatt hordja. A nagyobb ampullák tartalmát azokba a folyókba kell ürítenie, ahol a pásztorok állataikat szokták itatni.

Tulajdonképpen nem volt Haradának egészen igaza, ami-

kor ezeket az ampullákat magában Isii Siro ajándékainak nevezte, bár tartalmukat pontosan a japán bakteriológus receptjei alapján készítették el. De az ampullákat, amelyeket Parker ezredes Haradának átadott, olyan vasdobozból vette ki, amelyet amerikai repülőgép egyenesen Camp Detrickből, Massachusetts állam hatalmas katonai támaszpontjáról hozott Ázsiába. Harada őrnagy szempontjából egyébként igazán mellékes volt, honnan származnak az ampullák. Semmi köze hozzá, hol készítik el a feladata megvalósításához szükséges eszközöket.

Ez a kis „pótfeladat" várt Harada őrnagyra, ha úgy találná, hogy az elhagyott kolostor környékét nem lehet nagyobbszabású diverziós cselekedetek támaszpontjául felhasználni. A terv második részéről csak annyit közöltek Haradával, amennyi az amerikaiak véleménye szerint szükséges volt ahhoz, hogy az őrnagy tudatosan járhasson el. De annak a kevésnek alapján, amit tudott, máris világos volt Harada előtt, hogy ezt az egész tervet nem Parker ezredes agyalta ki, de még csak nem is Csang Kaj-sek tanácsadói fejében született meg. Lehet, hogy a diverziós terv MacCarter tokiói főhadiszállásán keletkezett és ott is dolgozták ki részleteit — de az is lehetséges, hogy nem onnan, hanem sokkal messzebbről került ide Ázsiába — az Egyesült Államokból, ahol nemcsak Parker főnökei és Csang Kaj-sek amerikai tanácsadóinak felettesei, de magának Mac Carternek, a nagy hadvezérnek fellebbvalói is ültek.

Haradát tehát a tervnek csupán abba a részébe avatták be, amely közvetlenül az ő munkájától függött. Mindössze annyit tudott, hogy Aradzsargalantahit környékén keresnie kell egy olyan helyet, amely leszállásra alkalmas. Ha ez megtörtént, előre megállapított éjtszakán, pontosan előre megállapított időpontban fényjelekkel jelzi hollétét. Channolt tábornok éjtszakai repülésre különlegesen kiképzett amerikai pilótáinak vezetésével gépek indulnak el a fényjelek megkeresésére és a Harada által megadott hely felett ejtőernyősöket bocsátanak le. Az ejtőernyösök egyik része még az éjtszaka folyamán hozzálát a repülőtér építéséhez, másik részük — csupa láma — a leszállás után azonnal elhagyja a kolostor környékét.

Az amerikaiak nem közölték Haradával, hogy ezek a lámák a leszállás után hosszú útra indulnak a Mongol Népköztársaság területén át. Nekik jutott az a feladat, hogy a mongol nép nagy nemzeti ünnepén felkelést szervezzenek az ország fővárosában, Ulan Batorban. Azt az utasítást kapták, hogy pásztoroknak öltözve, a többi ezer meg ezer pásztor jurtái között ők is jurtát verjenek a mongol főváros tereln.

A terv az volt, hogy amikor javában folyik az ünnepség, az összeesküvők működésbe lépnek, lázadást szítanak és meggyilkolják a kormány és a Mongol Néppárt vezetőit.

Maga a terv nem volt eredeti. Harada legalább tíz éve ismerte. Még hadnagy korában történt, hogy 1939-ben mocskos lámarongyokba burkolva áttették a mongol határon. Azt a parancsot kapta, hogy induljon az ország belsejébe és vegyen részt a zendülésben, amelynek akkor is ugyanaz volt a célja, mint most: meg akarták semmisíteni a Csojbalszan vezetése alatt álló népi kormányzatot és vissza akarták Ulan Batorba hozni Bogdo-Gogent, aki azt ígérte a japánoknak, hogy megnyitja a mongol határt és csapataikat átengedi a szovjet terület felé, ahol a japánok át akarták vágni a szibériai vasútvonalat.

Ezt a tervet 1939-ben meghiúsította a Mongol Népköztársaság biztonsági szerveinek ébersége és a szovjet-mongol katonáknak a határon tanúsított hősies magatartása. Csojbalszan csírájában fojtotta el a zendülést, a szovjet és mongol csapatok pedig megsemmisítő csapást mértek Halhin Gol partján a japán betörőkre.

Egyébként az 1939. évi diverziós kísérlet is csak sikertelen megismétlődése volt az ugyancsak eredménytelen 1933. évi lámaösszeesküvésnek.

Amerika és Csang Kaj-sek összeesküvői most azért próbálták ismét megvalósítani ezt az elnyűtt tervet, mert mindenáron a Kínai Népi Felszabadító Hadsereg északnyugati hadcsoportjának hátába akartak kerülni, amely már sikeresen megtisztította Csang Kaj-sek csapataitól Mandzsuria csaknem egész területét. Már Mandzsuria legfontosabb gócpontjait, Csangcsunt és Mukdent fenyegették a népi erők — betörtek Csahar, Kiring és Zsehol tartományokba és napról napra nagyobb volt a veszély, hogy elfoglalják Csincsout. Pedig éppen Csincsou volt az a központi fekvésű hely, amelyen át repülőgépekkel és légi hadfelszereléssel látták el Csang Kaj-seket és a vele együtt működő amerikai alakulatokat. Ha a Népi Felszabadító Hadsereg tungpeji csapatai Lin Bjao tábornok parancsnoksága alatt elfoglalnák Csincsout, ezzel harapófogóba szorítanák Csang Kaj-sek csaknem egymillió katonából álló északi hadseregcsoportját és az ő kezükbe kerülne az egész, óriási tömegű hadianyag, amit az amerikaiak Csang Kaj-seknek szállítottak. Csincsou lett volna annak a katlannak teteje, amelyben Csang Kaj-sek csapatait darabokra zúzzák. A katlan tetejének felnyitása azt jelentette volna Csang Kaj-sek számára, hogy egymillió katonáját és kincseket érő gazdagságát meg tudja

menteni. A Felszabadító Néphadsereg csapatai számára azt jelentette Csincsou elfoglalása, hogy felszámolhatják az egész mandzsuriai frontot és az ott felszabaduló csapatokat Észak-Kínába küldhetik.

Ha sikerül az amerikai titkos szolgálatnak a Mongol Népköztársaság ellen tervezett diverziója, ezzel lehetőséget adnak Csang Kaj-sek egyik tábornokának, Jan Si-fangnak, hogy a Mongol Népköztársaság területén át Lin Bjao csapatainak hátába törjön. Ezzel megmenthette volna a Mukden és Csangcsun közötti katlanban reménytelenül vergődő Csang Kaj-sekféle hadosztályokat.

Harada őrnagy, a hatalmas diverziós terv parányi végrehajtóinak egyike azért jelent meg Aradzsargalantahit közelében, hogy provokációs tevékenységgel ürügyet teremtsen a Mongol Népköztársaságba való betörésre.

Végül volt ennek a tervnek egy másik elgondolása is, amelyet még a diverzió felelős vezetői sem ismertek. Washingtonban és MacCarter tokiói főhadiszállásán már régóta ábrándoztak arról a lehetőségről, hogy a Kuomintang csapatai betörnek a Mongol Népköztársaság területére. Ez jeladás lett volna arra, hogy a Szovjetuniót belesodorják a távolkeleti eseményekbe. Az amerikaiak egy pillanatig sem kételkedtek abban, hogy a Szovjetunió hűségesen eleget tesz a mongol-szovjet kölcsönös segélynyujtási egyezményben vállalt kötelezettségeinek. Az Egyesült Államok uralkodó köreinek vágyálma — még hozzá nem is nagyon titkolt vágyálma — hogy a Szovjetuniót valami úton-módon belesodorják a távolkeleti bonyodalmakba.

Ennek az elgondolásnak érdekében jelent meg a mongol sztyepen Harada, a jelentéktelen kis japán hírszerző tiszt. Ezért viselte a mongol lámák mocskos, rongyos, vattázott kabátját — ugyanolyan kabátot, amilyenbe a Mongol Népköztársaság délnyugati határán a megadandó jelre várakozó többi diverzánst is öltöztették.

Harada bizonyára sokkal nagyobb bizakodással tekintett volna küldetése sikere elé, ha tudja, milyen események játszódnak le Csang Kaj-sek generalisszimusz nankingi rezidenciájában ugyanakkor, amikor a feleslegessé vált Belz elintézése után, nagysietve minél távolabb igyekezett jutni a gyilkosság színhelyétől.

Maga a házigazda, Csang Kaj-sek, nem volt otthon: Mukdenben tartózkodott. Mukdenben seregestül lövette agyon a tiszteket és katonákat és egymás után fejeztette le politikai ellenfeleit. Így próbált bátorságot önteni az elkeseredett mukdeni helyőrségbe. Amerikai tanácsadói utasítására mindent el kellett követnie, hogy csapatai áttörjék az ostromgyűrűt és segítségére siessenek a veszélyeztetett Csincsounak. A kínai polgárháború egyik legnagyobbszabású hadműveletének sorsa attól függött, hogy sikerül-e eltávolítani a „mandzsúriai dugót".

Így történt, hogy azon az estén, amikor Harada őrnagy az elhagyott kolostor közelébe érkezett, Csang Kaj-sek elegáns nankingi nyaralójában csak a kínai diktátor felesége, Szung Mej-ling fogadta a vendégeket. Ezt a „szigorúan intim" családi estet férje nagy amerikai barátjának, Douglas MacCarter tábornoknak tiszteletére rendezte, aki politikai fullajtárjának, Bullittnek kíséretében Tokióból a legnagyobb titokban Nankingba érkezett. MacCarter azért repült Nankingba, hogy személyesen meggyőződjék, miért késedelmeskedik Barclay tábornok. Barclaynak az volt a feladata, hogy nagyszabású katonai diverziót hajtson végre és lehetővé tegye, hogy Jan Si-fang tábornok hadseregcsoportja a Lin Bjao parancsnoksága alatt álló népi felszabaditó csapatok hátába törjön. Ahányszor férjének nagy barátja és pártfogója megjelent, Csang Kaj-sekné mindannyiszor megjátszotta a kimondhatatlan örömujjongás komédiáját. A tiszteletreméltó amerikai vendég azonban rá se hederített. Túlságosan lefoglalta gondolatait a hanyag és emellett gőgös Barclay mérhetetlen ostobasága. MacCarter már régen pokolba kergette volna ezt a felfuvalkodott frátert, ha történetesen nem lennének olyan jó kapcsolatai a Rockefeller-céggel. Attól tartott, hogy a fennhéjázó, ostoba Barclay a végén még el találja rontani az egész kínai játékot. Egy szó, mint száz: az amerikai főparancsnoknak e pillanatban egyéb gondja is volt, mint hogy Csang Kaj-sekné kacérkodásával törődjék. Nem véletlenül súgta meg a ház úrnőjének, hogy a kíséretében érkezett egyik civil úriember, Foster Dulles, nem egyszerű ügyvéd csupán, hanem a nagy John Vandenheim bizalmasa, úgyszólván alteregója. MacCarter jól tudta, mit tesz. Szung Mej-ling mesterkélten tágra nyílt szeme a hír hallatára összeszűkült és „Kína első hölgye" villámgyorsan Dulles közelébe húzódott. Nem ok nélkül nevezték Szung Mej-linget „Csang Kaj-sek külügyminiszterének". Vandenheim nevét nyomban a pénz fogalmával hozta kapcsolatba és arra gondolt, hogy talán pénzt le-

hetne kisrófolni ebből a csúf külsejű, rőthajú ügyvédből. Maga nyújtotta neki a teáscsészét, maga adta oda a süteményes tálat, csakhogy alkalma legyen Dulles kezét megérinteni. Az ember szinte azt hihette volna, hogy mérhetetlen gyönyörűséget okoz neki, ha hozzáérhet Dulles nyirkos tapintású, rőt pihével borított kezéhez.

Lehet, hogy a kínai hölgy csábító viselkedése végül még valami nagy ostobaságra késztette volna Dullest, ha — szerencséjére — nem jelenik meg az est folyamán Csang Kaj-sekné fivére, Szung Ci-ven, a Kuomintang-kormány egykori miniszterelnöke és Csang Kaj-sekné húga, Kung Szjang-szi pénzügyminiszter felesége.

Channolt tábornok, aki (nem is alaptalanul) a távollevő házigazda helyettesének tekintette magát, most egy távoleső sarokba vezette az amerikai vendégeket, ahol nyugodtan beszélgethettek, anélkül, hogy bárki is kihallgathatná szavaikat.

MacCarter tábornok arca ma még a szokottnál is komorabb volt. Sűrű szemöldökét összevonva hallgatta Bullitt fecsegését. Bullitt most is úgy viselkedett, mint mindig, ha társaságban volt: kifecsegett mindent, ami csak eszébe jutott. A Washingtonból hozott friss politikai hírek vad összevisszaságban keveredtek régi anekdotákkal és pletykákkal.

Bullitt váratlanul a homlokára ütött:

— Hej, kedves barátaim! Majdnem elfelejtettem! Tudják-e, mi történt ma Tiencinben, úgyszólván a szemem láttára?

— Túlságosan nagy megterhelést jelentene, ha nyilvántartást akarnék mindarról vezetni, amit „saját szemével" méltóztatik holmi hazudozó fráter látni! — vetette oda nyílt megvetéssel MacCarter.

Bullitt úgy tett, mintha nem hallotta volna a gúnyos megjegyzést.

— Pedig ha nem félti a nadrágjának hátsó részét, Mac...

— Azt tanácsolom, hogy még a nadrágom rovására se élcelődjék — vágta el komoran MacCarter a beszéd fonalát.

— Még jó szerencse, hogy mindketten jenkik vagyunk. Úgy látom, manapság sokkal rosszabb, ha az ember történetesen angolnak született. Hallgassanak csak ide, mi történt Tiencinben...

— No, mondja már el, mit látott ott „saját szemével" — vetette oda gőgösen Barclay.

— Azt történt, hogy a kínaiak a nemzetközi negyed határától alig két lépésnyire megfogtak egy igen tiszteletreméltó külsejű úriembert, lehúzták a nadrágját, jó alaposan rávertek a fenekére, aztán visszaküldték a nemzetközi negyedbe.

— Fehér emberrel történt ez?! — kérdezte visszatartott dühvel MacCarter és nagy izgalmában félig felemelkedett karosszékéből.

— Igaz, hogy nemsokára megszánták és visszaadták a nadrágot. És amikor a konzulunk nagy lármát csapott...

— Mit mondott? — ordította magánkívül MacCarter. — A mi konzulunk? Tehát amerikaival történt ez a csúfság?

— A kínaiak bocsánatot kértek: a tömeg angolnak nézte azt az úriembert.

MacCarter kivételével mindenki nevetett. A tábornok dühös pillantással mérte végig a többieket.

— Ma még csak tévedésből rángigálják le az amerikaiakról a nadrágot, de holnap már nem tévedésből, hanem szántszándékkal teszik... Ezen a vidéken a fehér ember tekintélyének olyan nagynak kell lenni, hogy senki se merjen kezet emelni rá.

— Minden fehér emberre vonatkozik ez a kijelentés? — kérdezte gúnyosan Bullitt. — Az oroszokra is?

MacCarter dühösen legyintett.

— Feltétlenül szükséges, hogy az oroszok kivételével minden fehér ember érinthetetlen — tabu — legyen. — MacCarter most hirtelen Barclayhoz fordult: — Az ördög tudja, mi minden történik a maga orra előtt, s még csak nem is tud róla. Hülyén nevet William történetén, ahelyett, hogy menten felakasztatná az olyan csirkefogókat, akik ilyen csúfot mertek űzni a jenkikből. Így nem tarthatja fenn magát. Ha nálam, Japánban... — MacCarter fenyegetően ökölbe szorította a kezét, de nem fejezte be a mondatot. Keze az asztalra hanyatlott és MacCarter váratlanul ismét Barclayhoz fordult: — Mi az ördögnek halogatja annyi ideig azt a mongol ügyet?

— Tudni szerettem volna, mi dolga van Parkernek Mongóliával?

— Miféle Parkerről beszél?

— Aki az OSS-nél teljesít szolgálatot.

— És mi köze magának Parkerhez, meg az OSS-hez?

— Kiderült, hogy ő is részt vesz ebben a históriában. Az OSS emberei itt másznak közöttünk.

— Annál jobb — mondta kedvetlenül MacCarter. — Közös erőfeszítéssel gyorsabban érjük el célunkat.

— Vagy összezavarjuk a kártyákat.

— Nekem csak ön tartozik felelősséggel. A többiekkel semmi dolgom.

— Rendben van, de ha én játszom, a többiek takarodjanak le a pályáról.

— Akkor magára vállalja a felelősséget? — kérdezte Mac-

Carter és fürkésző tekintettel méregette Barclayt. Ki nem állhatta ezt a tábornokot, mert ő maga is önhitt volt, és nem tűrte, hogy bárki is a dolgaiba avatkozzék. Ha a mongol hadművelet kudarca árán kompromittálni lehetne Barclayt, MacCarter ezt bizonyára megtette volna, de Barclay egészben véve nem érte meg ezt a tétet.

Ilyen jó véleménye volt MacCarternek arról az emberről, aki a kínai ügyekben legközvetlenebb munkatársának szerepét töltötte be. De a kettőjük viszonyát nem utolsó sorban az a tény határozta meg, hogy Barclay volt a tényleges tulajdonosa két hatalmas vállalatnak: a „Hoangho Dam Corporation"-nak és a „Jangce Electrical Products"-nak. Tőle függött, hogy sikerül-e MacCarternek e vállalatoknál olyan pozícióba jutnia, amilyenre törekszik. Ezért az amerikai tőke őfelségének egyébként oly féktelen, dühkitörésekre hajlamos alkirálya teljes erejével fegyelmezte magát és amennyire tőle tellett, nyugodtan szólt:

— Jól van, nem bánom, ha a fenekére ver ennek a Parkernek, meg akinek csak akar, de egy kikötéssel: a dolognak legkésőbben egy héten belül meg kell történnie...

— Az ulanbatori ünnepség időpontjától még tíz nap választ el.

— Nem bánom, legyen hát tíz nap. De gondoskodjék róla, hogy Channolt repülőgépei tíz napon belül feltétlenül megkezdjék Jan Si-fang csapatainak mongol területre szállítását.

— Előbb az szükséges, hogy Channolt tiszta levegőt biztosítson a fő hadműveleti szakaszon — ellenkezett Barclay.

MacCarter csodálkozó mozdulattal annyira felvonta vállát, hogy vállpántja a fülét érintette.

— Nem egészen értem, mire céloz.

— Lin Bjaónak repülői is vannak.

— Hé, William! — kiáltott MacCarter Bullittra — ugyan, csiklandozza csak meg Barclayt: úgy látszik, álmában motyog.

— Sajnos, így van — szólt közbe a zömöktermetű, széltől cserzett arcú Channolt. — Csu Te valóban küldött Lin Bjaónak egy repülőezredet.

— Úgy beszél erről a repülőezredről, mintha annak a Lin Bjaónak valóságos légi hadserege lenne — mondta megvetően MacCarter.

— Maga is tudja, Mac, hogy nem vagyok a legrosszabb véleménnyel a „Tigriseimről" — de becsületszavamra, lemondtam volna arról, hogy a kínaiak ilyenfajta nászajándékot adjanak az életem párjának.

Valamennyien elnevették magukat. Megértették a célzást:

Channolt arra gondolt, hogy a közelmultban egy fiatal kínai lányt vett el feleségül. Csak a Kuomintang légi haderejének főparancsnoka nem nevetett.

— Biztosíthatom önöket, hogy nem is olyan mulatságos a dolog. Lao Ke vadászgépei sok gondot okoznak legényeimnek. Úgy látszik, végképpen elmúltak azok az idők, amikor biztosan tudtuk, hogy ugyanannyi gépünk tér vissza, amennyi felszállt, hogy az ellenséget bombázza.

MacCarter csodálkozása nőttön-nőtt.

— A kínai repülők meg merik támadni a mi gépeinket?

— Sőt, le is lövik a gépeinket — tette hozzá Channolt. — Minél jobban halad az idő, annál nagyobbak a veszteségeink.

— Akkor miért nem bombázza szét a repülőtereiket? — kiáltotta dühösen MacCarter. — Semmisítse meg a repülőgépeiket! Pusztítsa el a repülőiket! Mit bámul rám ilyen értetlen arccal?!

Channolt elnevette magát.

— Hej, ha ilyen egyszerű lenne a dolog! ... Csakhogy el is kell hozzájuk jutni, hogy szétbombázhassuk őket. Nekik azonban eszük ágában sincs, hogy ezt megengedjék. Csak akkor tudjuk őket megsemmisíteni, ha megtudjuk, hol rejtőznek. Csak akkor tudjuk őket megsemmisíteni, ha tűrik. Ők azonban ezt ... nem tűrik — ők akarják kipusztítani a mieinket.

MacCarter teljesen megfeledkezett arról, hogy tulajdonképpen Barclayt akarta leszidni és most Channoltot, meg a repülőit kezdte szidalmazni.

— Az ördög vitte el az ilyenfajta munkát, Channolt! — üvöltötte. — Ha végképpen elhatározta, hogy teljesen az asszonyoknak szenteli magát, akkor jobban teszi, ha olyasvalakinek adja át a boltot, aki hajlandó arra, hogy repüljön is és nem mászkál folytonosan a kínai nők ágya körül. A maga repülői végkép elzüllenek. Nincs kifogásom ellene, ha csempészettel foglalkoznak, de azért néha harcolniok is kell. Ha mindent rábíz a kínai repülőkre, akkor egykettőre kint leszünk innen. Ezt pedig nem engedem! Idehallgasson: nem tűröm, hogy a maga légi kalózai kapzsisága miatt kiebrudalják Uncle Sam-et Kínából! — MacCarternek itt eszébe jutott, hogy tulajdonképpen nemcsak Channoltról van szó. Újból Barclayhoz fordult: — Idehallgasson, Barclay! Nem tűröm, hogy a naplopói miatt füstbe menjen az egész mongol terv. Channolt repülőgépei az első adandó alkalommal megkezdik Jan Si-fang csapatainak mongol területre szállítását. A maga embereinek közben Urgában* végezniök kell

* Urga (Ulan Urga) — a mai mongol főváros, Ulan Bator forradalom előtti neve. — *A ford.*

Csojbalszan kormányával. A Lin Bjao hátába vezető utat meg kell tisztítani.

— Ez annál lényegesebb — jelentette ki fontoskodó arccal Bullitt — mert ha a vörös erőket nem sikerül Mukden és Csincsou alól elvonni, ott annyi repülőgéphez jutnak, hogy nem is egy, de akár tíz légi ezredet tudnak kiállítani. Csincsou nemcsak a mi hadfelszerelésünkkel van zsúfolva, de úgy hallom, hatalmas tömegű japán hadianyag is fekszik ott. Vagy talán nincs így?

— A hadfelszerelés egymagában még nem elég a harci kötelékek megteremtéséhez! — morogta dühösen Barclay.

— Biztosíthatom, hogy a többivel amúgy is rendelkeznek a vörösök — szólt Channolt. — Arra gondolok, hogy megvan bennük a harci készség.

— Igen sajnálatos, hogy korántsem ilyen biztos a dolgában, amikor arról van szó, hogy Csang Kaj-sek számára szervezzünk alakulatokat — mondta dühösen MacCarter.

— Mit tegyek, Sir? Hiszen tökéletesen más emberanyagról van szó.

MacCarter megvetően biggyesztette a száját:

— Ugyanaz a sárgabőrű népség.

— Ez kétségtelen, de hát, értse meg... — Channolt pattintott az ujjával — belülről valahogyan nem egyformák. Odaát mások, tartalmasabbak az emberek.

— Úgy érti, hogy jobbak, mint az itteniek?

— Tudja az ördög, miféle rúgó hajtja őket.

— Elég ideje van már Kínában, azóta kiismerhette volna magát.

Channolt széttárta karját, jelezve, hogy teljesen tehetetlen ezen a téren.

— A kínai lélek, Sir — mindig csak kínai lélek marad.

— A lelkeket engedje csak át mister Tyengnek.

— Arra az eszmére gondolok, amelyik...

— Miféle eszméről lehet itt szó, amikor — az ördögbe is! — dollárokkal fizetik őket! — kiáltotta dühösen MacCarter.

Bullitt hangosan elnevette magát.

— Olyan biztos benne, Mac, hogy a dollárok el is jutnak hozzájuk?

— Mit akar ezzel mondani?

— Az a hír járja, hogy Kung Szjang-szi megvette az egész háztömböt a franciáktól a legdivatosabb sangháji nyilvános házakkal. Erre valószínűleg ráment a hadsereg egyhónapi zsoldja.

MacCarter dühösen leintette Bullittot és újból csak Barclayhoz fordult:

— Meg van győződve a mongóliai diverziós szervezet megbízhatóságáról?

Barclay hatalmas füstkarikát fújt a mennyezet felé és úgy biggyesztette az ajkát, hogy a válasz tulajdonképpen feleslegessé vált. De mégis megszólalt:

— Nálunk minden harmadik lámára egy japán jut. Ez pedig azt jelenti, hogy a legcsekélyebb okból tarkón lövik a kínaiakat. Mongóliába küldjük a Kínában maradt japán titkos szolgálat legjavát. Biztos játék ez, uram. A magam részéről teljesen nyugodt vagyok.

— Rendben van — bólintott MacCarter, aztán némi habozás után hozzátette: — Ha Parker és általában az OSS az útjában van, küldje őket a pokolba és saját erejével hajtsa végre az akciót.

— Köszönöm. Ezt fogom tenni.

MacCarter egész testével Channolt felé hajolt; homlokán mély ránc jelent meg:

— Magától pedig a leghatározottabban megkövetelem, hogy ennek a hogyishívjáknak a légi ezredét...

— Lin Bjaóra gondol?

— Arra...

— És Lao Ke vadászgépeire?

— Pusztítsa el, semmisítse meg ezeket a vadászgépeket! Ha szükséges, vessen latba mindent, amit eddig tartalékban tartott. Küldje harcba a legújabb géptípusokat, vesse be a legjobb repülőit. Haladéktalanul parancsot adok, hogy helyezzék át ide a legújabb „X"-gépeket.

— Én bizony nem tenném ezt, Sir — figyelmeztette Channolt a tábornokot. — Elegendő, ha egy ilyen gép véletlenül kénytelen az ellenséges vonalak mögött leszállni — és...

— A maga dolga, hogy az ilyen eseteket megelőzze. Nem azért kapja tőlem ezeket a gépeket, hogy a vörösöknek ajándékozza őket.

— De a háború csak háború marad, Sir.

— Szégyellem magam, amikor öntől ilyen kijelentéseket hallok. Váltsa le az összes kínaiakat, küldje fenébe a japánokat és alkalmazza mindenütt a mi embereinket. Nem tűrhetjük, hogy Lin Bjaónak légi hadereje legyen. Érti? Nem tűrhetjük! Ha ez a légi haderő megakadályozza Csincsou felszabadítására irányuló hadműveleteinket...

— És Mukdenről se feledkezzünk meg — szólt közbe Bullitt, de MacCarter olyan pillantást vetett rá, hogy a diplomáciai fullajtár menten elhallgatott.

— Fütyülök Mukdenre! — sziszegte fogai között MacCarter. — Ott csak emberanyag van, semmi egyéb. Legfőbb figyelmünket még akkor is Csincsoura kell fordítanunk, ha Mukden kapitulációja veszélyeztetné a vén hülye Csang Kaj-sek személyi biztonságát. Lehetetlenség, hogy a vörösöket mi fegyverezzük fel és ráadásul még élelemmel is ellássuk. Az egész világ már amúgy is gúnyosan ismételgeti Mao Ce-tungnak azt a megállapítását, hogy Amerika az ő legfőbb fegyverszállítója és Csang Kaj-sek a népi hadsereg első gazdasági tisztje. Elég ebből!... Ismétlem: ha a vörösök légi hadereje akadályozza hadműveleteinket a Lin Bjao seregeinek hátában, s Csincsou felszabadítását, akkor minden erőnket ennek a légi haderőnek a megsemmisítésére kell összpontosítanunk. Minden rendelkezésre álló erőt! érti, Channolt?

— Értem, Sir.

— Ha még egyébre is szüksége van, Japánból és az Egyesült Államokból küldhetek erősítést. A kérdés világos és félre nem érthető: a vörösöknek nem szabad légi haderővel rendelkezniök. Életfontosságú kérdés ez számunkra: ez jelenti szabad mozgásunkat és közlekedési útvonalaink biztonságát. Meg kell érteniök, uraim, ha vörös repülők jelennek meg a Csang Kaj-sek csürhe felett, akkor az állhatatlanság visszavonulássá, a visszavonulás pedig rendetlen futássá válik. Remélem, nem akarják, hogy elveszítsük mindazt, amit Amerika ebbe az átkozott országba befektetett?

— S ha Uncle Sam-ot egy pillanatra figyelmen kívül hagyjuk — állapította meg gúnyos mosollyal Channolt — úgy mellékesen szólva, azt a csekélységet sem szeretném elveszíteni, amit jómagam fektettem be Kínába.

Senki sem mosolygott Channolt tréfáján, túlságosan kifejezte azt, amit valamennyien gondoltak.

— Idehallgasson, Channolt! — szólt MacCarter olyan hangon, hogy a nem éppen túlérzékeny légi kalóz is megrezzent. — Egy pillanatig se képzelje, hogy maga, meg a koszos „Tigrisei" elválaszthatatlanul összefüggnek Kínával!... Általában figyelmeztetni szeretném önöket, uraim, hogy alaposan meg kell fontolni mindazt, ami most történik. Csincsou ugyan csak részlet, de igen nagyjelentőségű részlet, amely sokkal súlyosabb következményekkel járhat, semmint szeretnénk. Azt hiszem, eléggé világosan beszélek. Nem azért repültem ide, hogy néhány ezer tonnányi hadianyagról csevegjek önökkel. E pillanatban még az sem a leglényegesebb, hogy ez a hadianyag Csincsou elvesztével a vörösök kezére kerülhet. Kínáról — egész Kínáról van szó, arról van szó, hogy ittmaradhatunk-e tovább vagy sem!...

Úgy látom, önök közül egyik sem látja tisztán a helyzetet. Channolt!

— Parancsol, Sir?

— A repülői holnap ideszállítják azt a vén Csangot.

— Hiszen maga is tudja, Sir, hogy Csang Kai-sek Mukdenben tartózkodik.

— Még ha a pokolban lenne, akkor is ide kell hozniuk. Őt, meg az egész bandáját is. Össze kell szedni az összes főkolomposokat! Értette!

— Megértettem, Sir.

— Barclay!

— Parancsol, uram!

— Maga a felelős azért, hogy legkésőbb holnap délben egybehívhassuk az egész társaságot. Nem, nem, szó sem lehet arról, hogy „Kína első hölgyénél" családi körben teázzunk. Olyan megbeszélésre van szükség, hogy már a puszta egybehívás tényéből is megértsék az érdekeltek: arról van szó, hogy talán már holnapután kibelezik őket. Megértette?

— Megértettem, Sir.

— Két lehetőségünk van: vagy nekigyűrkőzünk a dolognak, vagy úgy kiseprűznek bennünket innen, hogy a lábunk sem éri a földet. — MacCarter borús pillantása még egyszer körüljárt a jelenlévőkön. — Esküszöm az égre, hogy szükség esetén le tudok mindazokkal számolni, akik az itteni hadműveletekért felelősek. Ezért pedig maga, Barclay, meg maga, Channolt és az összes többi kínai és amerikai léhűtő egyaránt felelős...

4

Úgy köszöntött be a nap, ahogy itt, Kína északkeleti részén a nyári napok beköszönteni szoktak. A láthatár mögül bíborvörös fény sugara szökkent elő és pillanatok alatt elborította az égbolt felét. Mintha forró láva gomolyogna, úgy emelkedett fenyegetőn a dombok fölé a nap vörös tányéra.

Még ott piroslott az első hajnali sugarak bíborfénye, de a levegő már átforrósodott. Forróságot lehelt az égbolt és lassan délibáb terjengett a végtelen rónán. Mintha a fűszálak is hajlongtak, remegtek volna a feltörő légáramlatban.

Csend honolt a sztyepen. Elnémult a madarak hajnali vidám csacsogása, a rónát ellepő tücskök ciripelése; olyan volt ez, mintha minden élőlény elbújt elrejtőzött volna a tájra rázúduló forróság elől.

Messze lehetett látni a halom tetejéről, ahol az alkalmi gépkocsi letette Joyce-ot. Joyce tekintete még egyszer végigsiklott a háta mögött elterülő kietlen csahari vidéken; aztán dél felé nézett, ahol már a Jinsang hegyláncától átszelt, termékenyebb zseholi alföld terült el. Csaknem tíz esztendeje élt már Kínában Joyce és még mindig nem tudta megszokni a kínai vidék óriási arányait. A politikai és katonai helyzet e tíz év alatt olyan volt, hogy Joyce csak az északnyugati részeket ismerhette meg. A lakosság ott sokkal gyérebb, mint Kína középső és déli részén, s ezért Joyce pusztának, mérhetetlenül nagynak látott mindent.

A tíz év alatt megfehéredett Joyce halántéka és már ezüstös szálak tarkították bodros haját. Voltak pillanatok, amikor öregnek érezte magát, bár az is igaz, hogy ilyen pillanatok ritkán következtek be. Elég volt, ha mozgékony, fürge ujjai belekaptak szeretett bendzsója húrjaiba — máris elfelejtette ősz haját és hangja ismét olyan magabiztos, csengő volt, mint régebben.

Ujjai egyébként sokkal gyakrabban érintették most a motorok és repülőgépek fémalkatrészeit, mint a bendzsó húrjait.

Több, mint kilenc évet töltött el Joyce a Felszabadító Néphadseregben, a parancsnoki iskolával együtt bejárta Kína északi és nyugati tartományait és becsületesen eleget tett minden kötelezettségének, amit az élet rábízott.

Bolyongásának első éveiben minden alkalommal az iránt érdeklődött Joyce, nem tudja-e valaki, hol lehet az a kórház, ahol az Amerikából érkezett Kung Mej felcsernő dolgozik.

— Gyönyörű kis teremtés, az orrtövénél kis anyajegye van — tette hozzá mindig, mintha ezzel az apró részlettel fel tudná frissíteni az emberek rövid emlékezőtehetségét.

Végül felhagyott a reménnyel, hogy valaha is rátalálhat Mejre és többé nem is kérdezősködött. Elképzelhetetlen volt az öröme, amikor a Felszabadító Néphadsereg egyik kórházában váratlanul rábukkant Mejre.

De a régvárt találkozó nem vigasztalta meg Joyce-t. Már nem az a Mej állott előtte, akitől egykor, régen, Ulyssesvilleben elbúcsúzott. Az önmagában és jövőjében nem bízó lányka helyett munkájában és erejében szilárdan bizakodó emberrel találkozott, akinek az életről és saját sorsáról kiforrott, kiegyensúlyozott nézetei voltak. Joyce határozottan úgy látta, hogy Mej közben teljesen megfeledkezett a multjáról.

— Azt szeretném — mondta álmodozó hangon Joyce-nak, amikor először találkoztak — azt szeretném, ha egyszer visszatérhetnék az Egyesült Államokba és beszámolhatnék az ameri-

kaiaknak — nemcsak arról, milyen nagy bűnt követtek el a kínai néppel szemben, de a kínai nép példáján szeretném nekik megmutatni, mit jelent, ha egy nép bízik a saját erejében, mit jelent, ha bízik a forradalom erejében, bízik abban, hogy győzelmet arat a kizsákmányolók felett és szilárd elhatározással lerázza őket a nyakáról...

Az első találkozó után Joyce kérésére a parancsnoki iskola egészségügyi osztályára helyezték át Mejt. De nemsokára mindketten megértették, hogy ez a lépés tökéletesen felesleges volt. Joyce sokáig nem tudta magát rászánni, hogy Mej kezét tenyerébe fektesse. És amikor ezt megtette, a szakadatlan kézmosástól eldurvult kis kéz közömbösen feküdt Joyce széles fekete tenyerében.

Mej nemsokára kérte, hogy ismét osszák be a harcbanálló sereghez. Az újonnan alakuló légi ezred, a Népi Felszabadító Hadsereg első légi alakulatának orvosává nevezték ki.

Most, amikor Joyce dél felé, a repülőezred irányába nézett, egyre Mejre gondolt. Most már úgy látta, hogy tulajdonképpen nem is szakadt meg köztük a kapcsolat. Egyszerűen az történt, hogy elszoktak egymástól és talán nem tudta megtalálni a kellő szavakat, amikor újból találkoztak. De ma újból találkozik vele és egészen biztosan megtalálja ezeket a szavakat és minden úgy lesz, mint régen.

Délen, ahol az égbolt a földdel egybeolvadva sárgászöld színt öltött, a ferdén előtörő napsugarak egyszerre csak megvilágították Liaohehol keskeny sávját. Ott, a völgyben volt az ezred repülőtere. A néger éles szeme tisztán kivette a hegyvonulat sárgás lankáin a barlangok sötétedő nyílásait, amelyek a repülők lakásául és szolgálati helyiségéül szolgáltak.

Joyce meggörnyedve, behúzott vállal ült. Feje felett a szúnyogok rajai zümmögtek. Zümmögésük volt az egyetlen hang, amelyet a néger ebben a kihalt völgyben hallott. Bosszankodva hessegette el magáról a szúnyogokat — mindhiába: ott maradtak, eszük ágában sem volt arrébb repülni. Joyce arca, nyaka, keze égett a csípésektől. Még a sapkája alá erősített kendő sem mentette meg a kínzó, zümmögő szörnyetegektől. Mohón rávetették magukat Joyce testének legapróbb fedetlen részeire, a kendőn át is csípték, behatoltak a gallér alá, bebújtak a ruha ujjába. Csípéseik időnként arra késztették Joyce-t, hogy odavágjon a saját képére. Ilyenkor véres foltok maradtak az arcán.

Már régen ideje lett volna, hogy a sárgán kanyargó országúton nyugat felől felbukkanjon a várvavárt teherautó, amelyen

Csengnek kellett Joyce-t követnie. Szinte lehetetlen, hogy a Joyce-t hozó gépkocsi ennyivel megelőzze a teherautót. Pedig már eltelt egy óra, Joyce itt ül a szúnyogok csípéseinek és a nap tűző sugarainak kitéve — de Csengnek még mindig se híre, se hamva.

Ha nem beszélték volna meg, hogy ezen a helyen megvárja Csenget, a nap és a milliónyi szúnyog már régen lekergette volna Joyce-t a dombról és elindult volna, hogy gyalogszerrel nekivágjon a barlangok felé vezető útnak.

Végre! Nyugat felől parányi sárga felhő közeledett — váratlanul jött és egészen olyan volt, mint a robbanás után bodrozódó füst. A sárga felhő mind nagyobb és nagyobb lett, már végighúzódott az egész láthatár hosszában, aztán kígyóvonalban tekerődött és egyenesen a domb felé tartott, ahol Joyce szúnyogfelhőben várta Csenget. A néger lesietett az országútra és felemelte kezét.

A fék nagyot csikordult és a gép megállt. A hatalmas porfelhőben alig ismerte fel a kocsi körvonalait. Hűtőjétől négy kerekéig sűrű porréteg borította az autót. Csak a vezető fülkéje mellett pirosodott nedvesen a tartalékvíztartály gumija. A teherautó egy pillanattal később ismét útnak indult és eltűnt a felszálló finom por felhőjében. Joyce meglátta az út közepén álló Csenget.

A repülő sietség nélkül elővette zsebkendőjét, letörölte arcát és a vásznon maradó piszokcsíkot nézte.

— De jó lenne megmosakodni! — sóhajtotta.

— A kádak egyelőre még a jenkiknél vannak.

— Rövid hallgatás után ismét megszólalt Cseng:

— Tudja, kivel találkoztam ma itt? Látom, valaki nagyban kotyvasztgat egy japán petróleumfőzőn, odanézek... No, mit gondol, ki volt?

— Kissé nehéz a felfogásom.

— Fu Bi-cseng!

— Fu? — kérdezte Joyce és nagy csodálkozásában még a vállát is felhúzta. — Volt parancsnokunk és balkezes növendékünk?

— Ő bizony: a „gyalogos repülő", személyesen!

— Bizonyára az adminisztratív, vagy gazdasági részlegnél dolgozik. Azt hiszem, örökre elvette kedvét a repüléstől az a minősítés, amit a pilótaiskolában kapott.

— Úgy beszél, mintha ez nagy örömet okozott volna nekem. Meg kell mondanom, hogy minden egyes tehetségtelen tanítvány nagy keserűséget jelent nekünk, oktatóknak... Csak a

kötelességemet teljesítettem, amikor alkalmatlannak minősítettem arra, hogy a pilótaiskolát folytassa.

— Ezek szerint nem nagy protekcióra számíthatunk itt a gazdasági vonalon — jegyezte meg tréfásan Joyce.

Mialatt a barlangok felé haladtak, Cseng felelevenítette mindazt, ami Fu Bi-cseng pilótaiskolai működésével összefüggött. Egész kiképző tevékenysége folyamán még sohasem akadt dolga ilyen „nehéz" esettel. Nem mintha Fu, néhány tanítványához hasonlóan, nem rendelkezett volna mindazokkal a képességekkel, amelyek egy repülőnek, különösen pedig a vadászrepülőnek elengedhetetlenül szükségesek. Ellenkezőleg: Fu nagyszerűen elsajátította az elméleti tárgyakat, a levegőben mindig szilárdan vezette gépét és a repülőmagasiskola bonyolult figuráiból mindig „kitűnő" osztályzatot kapott. De még mielőtt megkapta teljes pilótakiképzését és mielőtt joga lett volna arra, hogy saját véleményét kifejtse, Fu külön elméletét hangoztatta a légiharcról. Azt állította, hogy a vadászgépek korszerű harcában nem az egyéni küzdelem művészete a döntő, hanem a csoportos formációban való harc és a csoportos vezetés elsajátításától függ elsősorban a győzelem.

Cseng annál inkább csodálkozott ezen a kijelentésen, mert látta Fut a gyalogsági parancsnok szerepkörében és tudta, milyen félelmetes nyugalmat, milyen nagyszerű megfontolást tanúsít harc közben. Miért is hallgatott annak idején és miért jelentette ki Furól a parancsnokságon, hogy: „Fél!" És mégse bánta meg, hogy ezt a kijelentést tette. A néphadsereg légi erői, s a párt előtt semmi sem terheli lelkiismeretét, minden egyes lépését ez a lelkiismerete irányítja... Ugyan Fu csak azt hangoztatta, hogy a demokratikus néphadsereg légi haderejének megerősödésével a vadászgépek összetűzései elvesztik az egyéni harc jellegét és valóságos légi csatákká válnak. De Cseng abban az időben károsnak találta Fu elméletét. Ha az ilyenfajta „elméletek" megfertőzik a többi növendéket, akkor ahelyett, hogy a megállapított tanterv anyagát elsajátítanák, a végén vadászrepülők „tömeges" összecsapásáról kezdenek elmélkedni.

Cseng megszakította visszaemlékezését és váratlanul így kiáltott fel:

— Tudja, Joyce, hogy itt van jóbarátnője, Kung Mej?

— Kung Mej elvtársnő?... — Joyce tettetett egykedvűséggel csak a vállát vonogatta. — Már tudok róla...

A barlangokhoz közeledve, elvált az útjuk. Cseng elindult, hogy bemutatkozzék a törzsparancsnoknak.

Erős, feszes tartású, széles, csontosarcú ember volt Li Jung törzsparancsnok. Simára borotvált, dudoros koponyája csak úgy fénylett a sok zsiradéktól, amit a szúnyogok elleni védekezésül kent rá. Csenget meglepte a törzsparancsnok arcának rendíthetetlen nyugalma. Mintha még beszéd közben is mozdulatlanok maradnának a száját körülvevő szigorú ráncok. Balorcáján olykor parányi, alig észrevehető ideges remegés futott át. Hajszálvékony kis ránc jelent meg villámgyorsan a füle és szeme közt, aztán éppen olyan gyorsan ismét eltűnt. Cseng úgy látta, hogy a törzsparancsnok alig észrevehetően hunyorgat a balszemével, de nyomban el is kergeti arcáról a futó mosolyt. Arca ismét az előbbi mozdulatlanságba meredt. Néhány perc mulva azonban Cseng tudta, hogy a törzsparancsnok nem is tudna balszemével hunyorgatni: ez a szeme sérülten, mozdulatlanul meredt rá.

Li Jung nyugodt egyenletes hangon beszélt. Mondatai kerekek, befejezettek, sőt — Cseng véleménye szerint — talán túlságosan csiszoltak voltak. Mintha Li Jung gondosan megfontolná, megválogatná minden szavát. Így aztán lassúvá vált a beszéde.

Cseng véleménye ez lett: a törzsparancsnok száraz, szőrszálhasogató ember.

Közben Joyce elérkezett az ezred egészségügyi osztagának barlangjához. Félretolta a bejárat elé akasztott gyékényt. Mej egy asztalnál ült és valamit írt. A barlang elülső falába illesztett parányi farácson át besütő nap sugarai megvilágították a fehér főkötő alól kikandikáló hajfürtöket. Joyce különösen komolynak találta az egész környezetet, az orvosságok szagát, de még a nyakig begombolt, fehér orvosi köpenyében ülő Mej alakját is.

Mej a léptek zajára megfordult. Meglátta Joyce-t, nyugodtan felállt a kis asztalka mellől és ugyanilyen nyugodtan nyujtotta Joyce felé a kezét.

— Hosszabb időre jöttél hozzánk?

Joyce szerette volna ugyanezt a tartózkodó hangot megütni és csak ennyit felelt:

— Végleg.

— Végleg.. idejöttél? — csodálkozott Mej.

— Hogyan is lehetne másként? — mondta Joyce. — Most, amikor elérkezett a döntő cselekvés ideje, természetesen itt a helyem... Meg aztán mind több és több az amerikai felszerelésünk.

— Örülök... nem is hiszed, mennyire örülök! — mondta Mej és megszorította Joyce kezét. Aztán halkan, szinte határozatlanul hozzátette: — De meg kell neked mondanom: nehéz ám itt az élet... Azoknak odaát rengeteg a gépük, nekünk meg alig van gépünk és emberünk is kevés.

— Majd csak megbirkózunk a helyzettel!... Mondd, nem nagyszerű, hogy éppen ehhez a csapattesthez kerültem?

— Hogyne, nagyon jó... — felelte Mej, de Joyce úgy érezte, hogy szórakozottan beszél és gondolatai másutt vannak. — És mi történt az iskolával?

— E pillanatban sokkal jobban érdekel, ami itt történik.

— A néphadsereg nagyszerűen végzi feladatát!... Tudod, amikor a magam szemével láttam, milyen támogatást nyujt Amerika Csang Kaj-seknek, akkor kezdtem csak igazán megérteni, hogy a ti fasisztáitok új háborút akarnak és erre az új háborúra készítik elő az egyszerű amerikaiakat. S e célra azt a szörnyűséges iskolát használják fel, amit Kína jelent az ő számukra. Országunkat óriási kiterjedésű lőtérré változtatták és most ezen a lőtéren próbálják ki hadianyagukat, sőt itt gyakorlatoztatják csapataikat is. Támaszpontokat, repülőtereket, hadiutakat építenek. Ezek a gazemberek nagyon jól tudják, mit akarnak!...

— Ha már a háborúról beszélünk — szólalt meg Joyce. — eszembe jut, mit hallottam útközben egy kínai orvostól. Azt mondta, hogy a mi repülőink nehezen viselik el az itteni viszonyokat. Micsoda kényeskedés! Miért ne tudna egy egészséges férfi bármilyen életkörülményeket megszokni?

— Pedig való igaz, hogy éppen a repülőknek igen nehéz itt a helyzetük — szólt Mej. — Éjjel-nappal szakadatlanul fojtogatja őket ez a szörnyű hőség. És emellett a szúnyogok tömege...

— Még csak az hiányzik, hogy a repülők megijedjenek a szúnyogoktól!

— Hát mit képzelsz! Hiszen látom, a te arcod is tele van csípésekkel. Meg a kezed...

— De azért eszem ágában sincs innen megszökni!

— Amikor a repülő még a szemét sem képes lehúnyni, mert a szállása tele van ezekkel az átkozott férgekkel, ha megremeg, ahányszor felveszi az oxigénálarcot, és ha szenvedést jelent a számára, ahányszor kesztyűt kell húznia — s ha a kínzó szúnyogok annyira megviselik az idegrendszerét, hogy akármilyen csekélységre ingerülten felfortyan...

— A háború — háború — felelte keményen Joyce. — Mire van szüksége a repülőnek, hogy bármilyen körülmények között, bármilyen helyzetben létezni, verekedni tudjon? Véleményem

szerint egy dologra: tudnia kell, hogy mindez feltétlenül szükséges. A nép, a Párt ezt parancsolta: „Menj és tarts ki ott!" Menj és tarts ki. Csak a szökevény és az áruló lehet kishitű... Ez az álláspont világos és egyszerű.

Mej szemmelláthatóan más tárgyra szerette volna terelni a beszélgetést:

— Volt itt egy fiatalember...

— Amerikai?

— Nem amerikai: hindu... Nagyon szívére vette, hogy el kellett innen távoznia.

— Repülő?

— Az.

— Elküldték?

— A parancsnok küldte el. „Légi akrobatának" tartotta a hindut. E tekintetben egészen sajátos felfogás uralkodik itt.

— Azt hiszem, összekevered a dolgokat — állapította meg Joyce. — Soha sem hallottam, hogy vadászrepülőknél hibáztatnak valakit, ha jó alaposan kézben tudja a gépet tartani. A fickó egészen biztosan valami szabálytalanságot követett el.

— Lehetséges. De ezen a téren külön elmélet uralkodik a mi csapattestünknél.

— Miféle elmélet?

— A parancsnok véleménye szerint a vadászrepülőtől, különösen az olyantól, aki első ízben vesz részt ütközetben, feltétlenül meg kell követelni, hogy ne csak képes legyen egymagában felvenni a harcot, de — ami a parancsnok szerint a legfontosabb — értsen ahhoz, hogy társát fedezze...

— Vajjon ki vonja kétségbe annak a szükségességét, hogy a légiharcban fedezni tudjuk bajtársainkat? De már hogyne lenne a vadászrepülő legfontosabb kötelessége, hogy mindenütt és mindenkor, bármilyen körülmények között és bármilyen helyzetben rávesse magát az ellenségre? — Joyce a vállát vonogatta. — Nem, Mej, azt hiszem, itt alaposan összekevered a dolgokat!

— A túloldalon sok az amerikai — mondotta hirtelen Mej. — Hamisítatlan légi gengszterek... Magad is meglátod majd az első légiharcban.

Joyce zavarba jött. Nem szívesen vallotta be Mejnek, hogy bár vadászrepülővé képezték ki, de ide ismét csak egyszerű szerelőként érkezett.

— Most annyi zsákmányolt amerikai gép kerül át hozzánk, hogy sokkal nagyobb hasznomat veszik, ha mint szerelő dolgozom.

— Igen, de mégis...

— Azt hiszed, nekem nagy öröm, hogy itt topogok a földön, amikor repülhetnék is? De ha egyszer kell — akkor kell. Nem lenne helyes, ha kommunista létemre vitába szállnék a kínai parancsnoksággal. Éppen azért, mert kínai parancsnokságról van szó. Meg azért is, mert a jenkik a front túlsó oldalán oly undorító módon viselkednek. Meg kell a kínaiaknak mutatnunk, hogy nemcsak gengszterek élnek az Egyesült Államokban — mondta Joyce és Mej vállára tette a kezét. De ugyanabban a szempillantásban már vissza is húzta, mert a kórház bejáratához súlyos léptek közeledtek. Sántikáló repülő lépett be a barlangba. Magas, erős, szélesképű legény volt, a nap csaknem feketére égette az arcát.

Joyce kiment a barlangból és a bejárat előtt húzódó kis földhányásra ült le. Tisztán hallott minden szót, ami ott bent, a barlangban elhangzott. A repülő szentül állította, hogy a lába már „tökéletesen rendben van" és hogy nagyszerűen érzi magát. Mej eközben úgy látszik a sérült lábat vizsgálhatta. Hallani lehetett szaggatott megjegyzéseit: „Legyen szíves, mozgassa csak még kissé a lábfejét... Ebbe az irányba mozgassa, kérem..." Aztán hosszabb időn nem hallotszott semmi.

Végre a repülő kissé határozatlan hangon megszólalt:

— Szabad kérdeznem: ugye, minden rendben van?

Mej határozott hangsúllyal vágott a szavába:

— Nem repülhet!

— Én pedig úgy látom, Kung elvtársnő, hogy tudok már repülni! — mondta dühösen a repülő.

— Jobban érti a dolgot, mint én?

— Bocsásson meg, de az én lábamról és nem a magáéról van szó — jegyezte meg udvariasan a repülő.

— Maga pedig bocsásson meg, ha megállapítom, hogy viszont én felelek a maga lábáért — felelte ellentmondást nem tűrő hangon Mej. — És én azt mondom, Vön Ji elvtárs, hogy nem repülhet.

— És én mégis repülni fogok! — kiáltotta türelmét vesztve a repülő.

— Csodálkozom magán, Vön Ji elvtárs — szólt Mej. — Harisnyában nem lehet repülni, maga pedig nem tud lábbelit húzni.

— Hát csak erről van szó?! — kiáltotta nagy örömmel Vön Ji. — Félóra mulva csizmával lábamon jövök vissza.

— Hogy azonnal visszaküldjem a front mögé.

Vön Ji könyörgésre fogta a dolgot:

— Ne legyen már szívtelen, Kung elvtársnő?

— Beteg lábbal nem repülhet.

— Biztosíthatom magát, senki se venné észre. Még féllábbal is alaposan be tudok Csangkajsekéknek fűteni!

Mej elnevette magát:

— Azt hiszem, előbb lenne mi kettőnknek melegünk, ha Lao Ke megtudná, hogy beteg lábbal akar repülni.

— Biztosíthatom, észre se venné.

Mejt úgy látszik már untatta a hosszú vita.

— Még pihenésre van szüksége — jegyezte meg szigorúan.

Vön Ji egy perc mulva kisántikálva, fájdalmas fintorral arcán lépett el Joyce mellett.

Mej törülközővel kezében jelent meg a barlang bejáratánál és a távolodó repülő felé biccentve ezt mondta:

— Valóságos betegség ez: egyetlen feiszállást sem akarna elmulasztani.

— Hát a vadászrepülők valóban nem finnyás kislányok — állapította meg mosolyogva Joyce.

— Az én véleményem szerint pedig nem vadászrepülő az olyan ember, akinek lőtt sebe van a sarkán.

— Persze ez is igaz, de ha egyszer ez az ember úgy érzi, hogy tudna már gépet vezetni...

— Ezt aztán éppenséggel én bírálom el, hogy képes-e gépet vezetni vagy sem.

— Úgy látom, derék fiú — ti meg tönkreteszitek itt.

Mej csodálkozva nézett Joycera.

— Mit mondtál?

— Azt, hogy túlsokat finnyáskodtok. Ha egyszer ez a fiú repülni akar, akkor tud is repülni...

— Azt tettem és azt teszem, amit a kötelességem parancsol.

— Jó lenne, ha arra gondolnál, hogy nem valahol Missouriban, a farmer-menyasszonyok vasárnapi iskolájának a felcsere vagy...

— Nem hát. Katonaorvos vagyok, még hozzá a Felszabadító Néphadsereg hadbanálló alakulatánál, ahol minden egyes repülő számít. Ezzel legalább annyira tisztában vagyok, mint te. És éppen ezért kell gondosan ügyelnem, hogy minden egyes repülő alkalmas legyen a munkára: a harcra.

Mej ingerülten hátat fordított és bement a barlangba. Joyce utána ment és megfogta a kezét.

— Ne haragudj rám, majd elmúlik ez is... Valóban nincs jogom, hogy beavatkozzam, de az a repülő, akivel együtt érkeztem ide, tényekkel bizonyítja be, mennyire nincs igazatok...

— Mit érdekel engem, kivel együtt érkeztél!

— És mégis megmondom: Csenggel együtt jöttem.

Joycenak úgy rémlett, mintha Mej arckifejezése a név említésénél megváltozott volna.

— Cseng? — kérdezte!

— Ő hát.

Mejt, mintha ez a hír nemcsak csodálkozásra késztetné, de meg is rémítette volna, inkább csak magában ismételgette:

— Cseng! ...

— Persze, hogy Cseng barátunk jött ide — mondta Joyce és mosolyt erőltetett arcára. Úgy tett, mint aki nem tudja Mej zavarának okát, bár ez a zavar sokkal többet árult el, mintha Mej bármit ist mondott volna Csengről.

Mej kirántotta kezét Joyce ujjai közül és úgy tett, mintha rengeteg dolga lenne: nagy buzgalommal kezdte a műszereket rakosgatni.

Joyce távozott és Mej megkönnyebbülten sóhajtott. Érezte, hogy a kettejük közt még Amerikában kialakult kapcsolat a világon semmire sem kötelezte őt, de mégis valami szégyenféle vett erőt rajta, ahányszor erre gondolt... Hiszen, mi is volt ő abban az időben? Egyedül álló kínai lányka a távoli ellenséges környezetben. Idegenként kezelték, talán nem is annyira azért, mert külföldi volt, hanem bőrének nem egészen fehér színei miatt. Meg azért, mert annak a népnek a lánya, amelynek kizsákmányolását már megszokta a jenki — megszokta, hogy baromként kezelje és esze ágában sem volt, hogy egyenlőnek tartsa magával.

Vajjon szerette Mej Joyce-t? Nem azért ragadta meg annak idején a kinyujtott, gyengéd kezet, mert ez a kéz olyan erős és olyan gyengéd volt? Ez lett volna az egész?... És hibás-e abban, hogy csak addig gondolt Joyce-ra, amíg itt Kínában nem találkozott Csenggel?... Úgy érzi, hogy sem ezzel, sem bármi mással nem vétett Joyce ellen és mégis... Mégis, ahányszor csak Joyce-al találkozik, mindig elönti a bosszúság, mert örökösen visszatér a szégyen indokolatlan érzése... Nem azért van ez így, mert lelkének mélyén érzi, hogy a néger szereti őt, még ma is úgy szereti, mint egykor. Talán annál is jobban, mint amikor még mind a ketten az Óceán túlsó partján voltak. Valószínűleg azért, mert Joycenak rajta kívül nincs itt senkije...

Mej bosszúsan elhajította a csipeszt, amit eddig gépiesen forgatott az ujjai között. A kis műszer érces koppanással ütődött a műszerdoboz oldalához. Mej összerezzent és végigsimitotta homlokát — a koppanás éles hangja egyszeribe magához térítette...

Cseng az ezredtörzs hűvös barlangjában ülve várta az ezred parancsnokát. Hogy ne töltse hiába az időt, elkérte a törzskar főnökétől a legújabb hadijelentéseket és belemerült a hadihelyzet tanulmányozásába. Mióta elkerült az iskoláról, csak halvány, általános képet tudott alkotni a helyzetről.

Leült a bejáratnál levő ládára és belemélyedt az olvasásba. Időnként halk, örömteli kiáltást hallatott. Az események nagyszerűen alakultak. A Felszabadító Néphadsereg tungpeji egységei — amelyekhez az 1. légiezred is tartozott — Lin Bjao tábornok parancsnoksága alatt sikeresen törtek előre déli irányban, s a Liaotung-öböl partja felé igyekeztek, hogy elvágják a Mukden és Csangcsun közötti hatalmas katlanban vergődő Kuomintang-csapatok visszavonulási útját. Elkeseredett harcok folytak Csincsou birtokáért. Ha a Felszabadító Néphadseregnek bombázói is lettek volna, már régen nem használhatná fel az ellenség Csincsout a légitámadások legfőbb támaszpontjaként. Az 1. légiezred azt a parancsot kapta, hogy bénítsa meg a csincsoui támaszpontról kiinduló amerikai és Kuomintang-gépek tevékenységét és verje vissza a Csincsou felmentésére déli irányból támadó ellenséges légierőket. A felderítő jelentésekből és századparancsnokok harci jelentéseiből egyaránt kiderült, hogy az ellenség friss légi kötelékeket vetett harcba. Nyilván amerikai és japán gépekkel felszerelt új vadászalakulatokról lehet csak szó. A felderítő szolgálat jelentései szerint ezek a kötelékek parancsot kaptak, hogy tegyék lehetetlenné a Néphadsereg 1. repülőezredének tevékenységét, a földön és a levegőben egyaránt semmisítsék meg legénységét és felszerelését.

Cseng a kiképző tevékenység hosszú ideje alatt megszokta, hogy az ilyenfajta jelentéseket igen érdekesnek, de többékevésbbé elvontnak, elméletinek találja. Most minden tökéletesen megváltozott — élettel telt meg, világosan bontakozott ki előtte. Li Jung törzskari főnök hangja szakította meg az érdekes olvasmányt:

— A parancsnok!

Cseng feltekintett és kívülről kimért léptek közeledését hallotta.

Li Jung már kilépett a barlangból. Cseng követte és ő is a közeledő ezredparancsnok felé tartott.

Lao Ke örvendező kiáltással szakította meg Cseng bemutatkozását:

— Örülök, Cseng elvtárs, nagyon örülök! Már régen szükségünk van egy olyan emberre, mint maga. Az egész ifjúságot a maga nyakába zúdítjuk. Nagyszerű, csodálatos fickók, csak

még kissé nyersek. Cseng elvtárs kiképző tapasztalatával elsőrendű harcosokat tud majd belőlük faragni!...

Cseng csak nagynehezen tudott a parancsnok szavaira figyelni: legnagyobb meglepetésére Lao Ke mellett... Fu Bicseng állt. Külsejéről ítélve nem lehetett gazdasági vagy törzskari tiszt. Fakó kezeslábasán ott díszelgett a repülők jelvénye, derekán pisztoly lógott. A pisztoly tokja sokatmondóan kopott volt. Ilyenfajta kopás csalhatatlanul azt mutatja, hogy a pisztoly légitámadások alatt hosszú időn át a pilóta hátára volt csatolva. Fu kezeslábasának ujja kissé fel volt tűrve. A kezeslábas alól kilátszott sovány, izmos csuklója. Kissé hátratolt pilótasisakjának fülvédőjét felkapcsolta — a sisak alól rakoncátlan hajtincs kandikált elő. Kétségtelen: maga Fu állt itt. Napbarnított, széltől feketére cserzett arcának vonásai szigorúak voltak. Mosoly nélkül tekintett Csengre.

— ... Szóval, minden rendben van — hallotta Cseng az ezredparancsnok hangját és úgy tűnt, hogy ez a hang nagy-nagy messzeségből jön. — Most kissé kipiheni magát, aztán nekilát hat a munkának.

A parancsnok elhallgatott. Felelni kellett az üdvözlő szavakra. Cseng nagy igyekezettel próbálta gondolatait összeszedni, de folytonosan visszatért a multba, maga előtt látta a pilótaiskolát, látta Fu sikertelen szereplését. Erőt vett magán és a parancsnok közvetlen hangját próbálta utánozni.

— Nem vagyok fáradt. Azonnal hozzáfoghatok a munkához. De parancsnok elvtárs engedelmével közölni szeretném, hogy mélységesen meguntam az oktató munkát az iskolában. Jobban szeretném, ha magam is részt vehetnék a harcban.

— Akad itt harc — több is, mint elég.

— Tehát szeretném...

Lao Ke vidáman közbevágott:

— Sose féljen, Cseng elvtárs, annak is eljön az ideje! De egyelőre foglalkozzék az oktatással. Másokat tanítva, maga is tanul közben. — Lao Ke most a törzskar főnökéhez fordult: — Talán adjuk neki mindjárt a második századot?

— Hogyan, elvtárs: kivételt akar Cseng repülővel tenni? — kérdezte Li Jung.

— Kivételt tenni?...

— Hiszen önmaga adta ki a parancsot, hogy minden újonnan ideérkező repülőnek — rendfokozatától és beosztásától függetlenül — egyszerű, rendfokozat nélküli repülőként kell a tevékenységét megkezdeni.

— Li Jungnak igaza van ! — szólt Lao Ke. — Azért törzskari főnök, hogy mindenre emlékezzék. Valóban kiadtam ezt a

parancsot, így tehát saját előírásomat sérteném meg, ha nyomban megbíznám egy század parancsnokságával. Mielőtt hozzáfoghatna mások tanításához, előbb saját magának kell egyet s mást megtanulnia. Nem egyszerű itt a helyzet, az ember nem tájékozódhat azonnal. — E szavaknál az ezredparancsnok Fu Bi-csengre pillantott, aki egész idő alatt szótlanul állt. — Magának kell majd az újonccal foglalkoznia, Fu elvtárs.

Amikor Lao Ke észrevette, hogy Cseng a füle tövéig elpirul, sietve hozzátette:

— Akár megsértődik, akár nem, mégis csak be kell tartanom a saját utasításaimat. Nálunk bizony még a vén rókákat is újoncnak tekintjük, míg nem alkalmazkodtak a helyi viszonyokhoz. De Fu elvtárs igen hamar beavatja önt a dolgokba. Nálunk ő az ilyenfajta ügyek főatyamestere. Elég neki, ha egyszer-kétszer együtt indulnak harcra, máris megállapítja, alkalmas-e a növendék vagy sem. Emellett figyelmeztetnem kell, hogy Fu elvtárs bizony igen szigorú vizsgáztató.

Lao Ke egy pillanatra felvonta szemöldökét és rövid kutató tekintettel mérte végig Csenget, aztán ismét Fu Bi-csenghez fordult és kezét baráti mozdulattal Fu vállára tette:

— Miért olyan hallgatag ma?

— Cseng elvtárs volt az iskolai oktatóm — felelte nyugodt hangon Fu Bi-cseng. — Ő volt az, aki az átképzésemet megkezdte...

Lao Ke nem sokat gondolkodott és vidám megjegyzéssel zárta le a beszélgetést:

— Tanító volt és most maga válik tanulóvá... Az iskola volt... ez itt háború.

5

Forróságot lehelt a föld. Remegő oszlopokban szállt felfelé az áthevült levegő. A forró légoszlopon át nézve olyan volt a rombadőlt kolostor, mintha vékony papírból épült volna és a gyenge fuvallatban játékosan ingadoznék. Úgy látszott, hogy az egykori szentély falai meggörbülnek és folytonosan változtatják körvonalaikat. A sokréteges tető hol egész alacsonyan látszott — szinte a földhöz tapadt — hol meg magasan meredt az ég felé.

Távolabb, a kolostortól jó messze, dombok húzódtak a láthatáron. Mint az épület, ezek is folytonosan változtatták körvonalaikat: hol alacsonyak voltak és lankáik enyhén ereszkedtek alá, hol hirtelen felemelkedtek és pagodaalakot öltöttek.

Egyhangú, kietlen volt ez az egész vidék. Helyenként már szürkésbarnára sült a sztyep füve. A domboldalakon megdőlt a viharos szél erejétől és olyan volt, mint a mosatlan gyapjú.

Harada a láthatárt kémlelte és úgy tűnt neki, hogy végtelen tenger húzódik előtte. Vadul hullámzott ez a tenger és párafelhőket bocsátott ki magából. Amikor Harada hosszasan bámulta a tengert, egyszerre csak úgy látta, emelkedik a tenger vize és már-már elnyeli az egész sivatagot. Be kellett a szemét húnynia s csak akkor tűnt el a víz.

Pedig Harada arra törekedett, hogy nyitva tartsa a szemét. Ha behúnyta, máris meddő, felesleges gondolatok rohanták meg. De az is lehetetlenség volt, hogy hosszabb időn nyitott szemmel feküdjön itt és hol a vörösen izzó eget, hol a sztyepet bámulja. Már az is elég megpróbáltatás volt az őrnagy számára, hogy vékony egyenruhához és könnyű kimonóhoz szokott testét most piszkos, vattázott köpeny fedte. Egész testét kiverte az izzadság. Se egyenruhában, se otthoni kimonójában nem tapasztalta ezt az igen kellemetlen érzést.

A nap még csak most delelt, de Harada úgy érezte, hogy izzadságával együtt már a vére is lassan elfolyik belőle. Száraz és merev volt a teste, a nyála forróvá, tapadóssá vált. Megtapintotta az ajkát és úgy érezte, hogy mérhetetlenül duzzadt, feszes. Meg akarta az ajkát nyalni, de a nyelve úgy tapadt ajkához, mintha bogáncshoz érne. Ezektől a kellemetlen, fojtogató érzésektől csak egy módon tudott megmenekülni: fel kellett állnia, hogy elvergődjék a kolostorhoz. Ott bizonyára víz is akad.

De ehhez meg kellett kockáztatnia, hogy útközben emberekre bukkan. Pedig még túl korai lett volna a nyílt játék. Veszélyeztethetné az egész vállalkozás sikerét és Harada aligha térhetne vissza egyhamar Japánba, ahogyan mister Parker megígérte.

Tehát még tovább itt kell feküdnie és várakoznia. És Harada feküdt, várakozott...

Sehogy sem akarta megadni magát a mongol napnak. Meg volt győződve, hogy tovább is küzdhet a nap ellen.

Száz méternyire Haradától sztyepi tarbagan* mászott elő az odújából. Harada a tarbaganra függesztette tekintetét, hogy gondolatait elterelje Japánról, az izzó napról és beleiről, amelyek most úgy csavarodtak testében, mintha forró üstbe lennének zárva. A jól fejlett, vörösesbarna állat nyugodtan sütkérezett a forró napon és ügyet se vetett a közelben levő emberre.

Sokáig nézte Harada a kis állatot. A tarbagan most két

* Tarbagan = sivatagi rágcsáló. — *A ford.*

lábra állt, felsőtestével a nap felé fordult és a nap izzó sugaraival süttette a pofáját. Harada egy követ vett fel és a tarbaganra hajította. A tarbagan fülelt, nézte, merről repült a kő, aztán újra két lábra állt és a legkevésbbé sem törődött Haradával.

Harada elfordult.

A nap már túljutott a delelőpont és a láthatár közti út felén. A sztyep fölött sűrűsödni kezdett az alkony. Harada felállt és a lenyugvó nap utolsó sugarainál még egyszer szemügyre vette a kolostor körvonalait. Végre teljesen besötétedett. Harada elindulhatott.

A Göncölszekér utolsó csillaga is eltűnt már a láthatár mögött, amikor Harada átlépte a rombadőlt kolostor bejáratát.

Csend volt itt. Csak a szél fütyült bánatosan, a szerzetesek egykori lakhelyéül szolgáló hosszúkás épület szarufái alatt. Harada a falhoz támaszkodott. Türelmesen várt, amíg a hold nem kúszik annyira előre az égbolton, hogy a fal kellő árnyékot vessen. A hold éles fénye a falról levált díszítések helyén áthatolt és halványkék foltokat varázsolt a kolostor udvarára. Harada gondosan elkerülte ezeket a fényfoltokat — úgy siklott el közöttük, mintha üvegen járna. Megkerülte az egész udvart. A kutat kereste. Nemsokára rátalált. Kis agyagházikó védte a kutat. Harada felemelte a kút nyílását fedő követ, de hiába erőltette szemét: sehol sem látott vizet tükröződni. Lent, a kút mélyén áthatolhatatlan sötétség uralkodott. Harada egy kis követ vett fel az udvarról és a kútba dobta. Hosszú, kínos csend következett és Harada azt hitte, hogy reménytelenül kiszáradt a kút. De ekkor valahonnan, nagy, nagy messzeségből, szinte a föld legmélyéről, váratlanul csobbanást hallott. Harada diadalmasan felegyenesedett.

Néhány perc mulva már a kolostor boltívei alatt lopódzott tovább. Feje felett denevérek röpködtek, lába alatt felriasztott patkányok serege cikázott. Léptei nyomán meg-megreccsent a sok lehullott tetőcserép. Harada széttolta lábával a törmeléket, leterítette vattázott kabátját és lábát egészen az álláig felhúzva, lefeküdt a földre.

Már magasan állt a nap, amikor felébredt. Az ablakmélyedéseken át betűző nap éles fénye egy ember alakjára esett. Az ember Haradával szemben a földön guggolt és revolverrel kezében szemrebbenés nélkül figyelte, mit tesz a japán.

Harada nyomban megismerte: tiencini riksahúzója volt. Valóban ő volt: ugyanaz a ragyásképű riksahúzó, akit közvetlenül elrepülése előtt Parker ezredes rendelkezésére bocsátott. Ez már a csodával volt határos.

Harada lassan felállt és alig észrevehető mozdulattal öve felé közelítette kezét — azt a helyet kereste, ahol revolvere rejtőzött.

6

Cseng teljesen kizökkent szokásos nyugalmából, amikor váratlanul találkozott Fuval és megtudta, hogy ő az ezredparancsnok helyettese. Zavarában hiába próbált a kínos helyzetből kivezető utat találni. Kellemetlen, bántó volt ez a helyzet és ráadásul még kétkedés is fogta el. Kételkedett abban, hogy egykor valóban helyesen döntött-e Fu Bi-cseng pilótaiskolai kiképzésénél. Meg aztán, ha egy alkalommal ilyen súlyos hibát követhetett el, s így tévedhetett a rábízott emberrel kapcsolatban — honnan tudhatja, nem követett-e el a multban tucatjával, százával is ilyen hibákat, amelyekről sohasem szerezhetett tudomást? Honnan tudhatja, hogy nem követi el naponta; ma, holnap és holnapután ugyanezeket a hibákat?

Egyszóval egy csapásra összeomlott Cseng repülő lelki egyensúlya.

Amikor a törzskarhoz hívatták, kerülő úton ment, hogy útközben kissé rendbe szedhesse gondolatait.

A törzskar barlangjában ott találta Lao Ket, Fu Bi-csenget és Li Jungot. A harci feladatot beszélték meg, amelyet az ezrednek az általános feladat mellett meg kellett oldania. Ez az új feladat kissé szokatlan volt. A legújabb jelentések szerint az ellenséges légi erők újtípusú vadászgépet kaptak. Csak annyit sejtettek, hogy amerikai próbamodellről lehet szó, amelyet még az Egyesült Államok légi haderejénél sem próbáltak ki eddig. Ha a jelentés megfelelt a valóságnak, ez annyit jelentett, hogy az Egyesült Államok katonai körei Kínát nemcsak imperialista igényeik kielégítésére akarják felhasználni és nemcsak azzal törődnek, hogy Csang-Kaj-sek és bandája elvégezze a rábízott feladatot, de túl ezen, kísérleti harctérként és új fegyvereik gyakorlóteréül használják Kína területét.

Az ellenség igen óvatosan vetette be az új vadászgépet Nyilván nem szerette volna, ha felkelti a Néphadsereg légi parancsnokságának érdeklődését. De az is egészen nyilvánvaló volt: az ellenséges parancsnokság harcban is ki akarja próbálni az újtípusú gép tulajdonságait. A felderítők nagyon találóan „X"-nek nevezték el ezt a gépet.

Az „X"-gépek sohasem jelentek meg nagyobb kötelékben, rendszerint kisebb egységekben, vagy éppenséggel egyedül bukkantak fel.

Észrevétlenül csatlakoztak a régi típusú vadászgépekhez, amelyeket a néphadsereg repülői már jól ismertek. A repülők benyomása és a felderítők eddigi adatai szerint ezek az „X"-gépek sokkal gyorsabbak voltak, mint a Csang-Kaj-sek seregének rendelkezésére álló régebbi géptípusok.

Li Jung mint törzskari főnök, ismertette a főparancsnokságtól kapott feladatait:

— A parancsnokság érdeke, hogy tüzetesebben megismerje ezt az újfajta ellenséges vadászrepülőgépet. Nem kiégett, szétroncsolt gépalkatrészekre van szükségünk, amik a lelőtt gépekből egy-egy légi csata után megmaradnak, hanem lehetőleg sértetlen, vagy csak kevéssé sérült gépet kell zsákmányolnunk. Repülőinknek leszállásra kell kényszeríteniök egy ilyen „X"-gépet. A feladat ezért a következő: gondosan, éberen figyelni kell, mikor bukkan fel a levegőben újtípusú vadászgép. Ha ilyen gépet felfedezünk, haladéktalanul rávetjük magunkat, elszakítjuk az alakulat többi gépétől és fokozatosan a föld felé szorítjuk oly módon, hogy ne fordulhasson vissza. Addig-addig szorítjuk a föld felé, amíg nem kényszerül a vonalaink mögötti leszállásra.

— És mi történik akkor, ha a kísérleti „X"-gépeket berepülő ellenséges pilóták parancsot kaptak, hogy semmiesetre se szálljanak le a vonalaink mögött? — kérdezte halkan Lao Ke.

— Nagyon valószínű, hogy valóban kaptak is ilyen parancsot — állapította meg a törzskar főnöke.

— Megtörténhetik, hogy az egyik nem száll le, a másik sem, de a harmadik mégis csak leszáll — szólt csendesen Fu.

— Számításba kell vennünk, hogy nem minden jenki hajlandó főnökei szép szeméért feláldozni az életét. Azt beszélik, hogy MacCarter egész sereg japán repülőt küldött Kínába. Hiszen a kamikadzek — az öngyilkos repülők — nagy megtiszteltetésnek tartják, hogy dzajbacuik, vagy a mikádójuk szép szeméért is urnába rakott hamu alakjában térjenek haza a japán szigetországba.

— Teljesen igaza van, Fu elvtárs — bólintott Lao Ke. — Nincs azoknak az embereknek egy parányi eszük sem. De nem minden japán repülő kamikadze. Vannak köztük is közönséges, egyszerű emberek, akik inkább épen és egészségesen térnek vissza családjuk körébe, semmint díszes urnák hamujává váljanak. Emellett meg vagyok győződve, hogy nem japán pilóták, hanem tisztavérű jenkik irányítják ezeket a kísérleti „X"-gépeket. MacCarter nem bízik a japánokban, még ha Hirohito császár őfelségéhez méltó aljas csirkefogók is. Azt hiszem, az „X"-gépeket kizárólag amerikai pilóták vezetik.

— Igen ám, de ha addig várunk, amíg ilyen jenkire bukkanunk, akkor azt kockáztatjuk, hogy ítéletnapig sem tudjuk feladatunkat teljesíteni — jegyezte meg Fu. — Csak azt akartam kiemelni, hogy a parancsnokság által kitűzött feladat teljesítését feltétlenül megkönnyíti, ha amerikai pilóta vezeti a gépet. Számításainkat azonban egészen másra kell alapítanunk: bárkit, aki ilyen gépen repül, vonalaink mögötti leszállásra kell kényszerítenünk. — Fu itt kis szünetet tartott, körülnézett, aztán határozottan, szinte szótagolva ismételte: — *Minden* „X"-gépet leszállásra kell kényszerítenünk. Teljesen mindegy, ki ül a gép kormányánál: Kuomintang-pilóta, amerikai, vagy japán repülő. Olyan helyzetbe kell juttatnunk, hogy sem szorításunkat ne tudja lerázni, se támadást ne tudjon indítani, se vissza ne tudjon fordulni, hogy társai támogatását keresse. Ezért a feladat legfontosabb döntő követelménye, hogy hajszálnyi pontossággal rárepüljünk az ellenséges gépre. Mindenekelőtt ehhez kell értenünk.

— Nem könnyű feladat — szólalt meg elgondolkodva Lao Ke.

— A parancsnok hangsúlyozta — jegyezte meg a törzskari főnök — hogy éppen ezért bízza meg a mi ezredünket a feladat teljesítésével.

— Ezt mondta az öreg? — kérdezte az ezredparancsnok. A törzskar főnöke bólintott. Lao Ke mosolyogva nézett Fu Bicsengre. — Hát ha egyszer az én csapattestemet szemelte ki a parancsnok a feladat végrehajtására, én viszont az ön volt századát bízom meg vele, Fu elvtárs.

Csengben egy pillanatra feléledt a remény, hát ha most hozzáfordulnak és ezt mondják neki: „Cseng elvtárs, vegye át a század vezetését és teljesítse a parancsot!" Lao Ke azonban csak ennyit mondott a helyettesének:

— Igen jó lenne, ha a feladat végrehajtását Fu elvtárs venné a kezébe.

— Köszönöm! — felelte röviden Fu.

Lao Ke most a kiábrándult arccal ülő Csenghez fordult:

— Látja, mégis csak úgy alakul minden, ahogy maga is szerette volna: egyenesen belekerül a harcba.

— Vegye át a második század kettes gépét — szólt Fu most Csengnek. — Maga lesz a jobboldali irányítóm.

— Helyes.

— Tizenegyre várom, hogy közöljem a feladat részleteit és saját utasításaimat.

Cseng pontosan tizenegy órakor megjelent Funál, aki a helyi munkaviszonyokról, a fronthelyzetről és a helyszíni ta-

pásztalatok alapján kialakult harci módszerekről tájékoztatta. Minél tovább hallgatta Cseng, annál jobban kikristályosodott benne az a meggyőződés, hogy két eshetősége van: teljesen új harci módszereket sajátít el, vagy ellentétbe kerül a parancsnoksággal és az itteni repülőkkel. Cseng fegyelmezetten, feszült figyelemmel hallgatta Fu szavait. Abban reménykedett, hogy a próbatétel nem tart hosszú ideig és ha nem ma, hát holnap rábízzák a második század parancsnokságát. Akkor aztán majd gyakorlatban bebizonyítja Funak, hogy mit tud...

Mialatt Joyce a gondjaira bízott új gépet ellenőrizte, Cseng elment, hogy megismerkedjék a többi század legénységével. Sorra járta a gépeket. A pilóták mindenütt szívélyesen fogadták. Olyan szeretettel üdvözölték, mintha már réges-régen ismerték volna egymást. Időszerű és szakmai kérdésekről beszélgettek. Cseng megtudta, milyen szigorú, kemény követelményeket támaszt az itteni élet mindenkivel szemben: még a legelemibb kényelemről is le kell mondaniok azoknak, akik itt harcolnak.

Minél közelebb ért delelőpontjához a nap, annál nehezebben tudta az északról származó Cseng a nagy forróságot elviselni. A nap heve kegyetlenül égette. Áthevült levegőtömegek emelkedtek a magasba és mindinkább elmosódott a láthatár. Nagy-nagy messzeségben a föld egybeolvadt a fehéres égbolttal.

Cseng nagynehezen leküzdötte a vágyát, hogy végigheveredjék a fűvön. Gépe indítóhelyéhez ment. A gépek legénysége a vadászgépek szárnyai árnyékában keresett menedéket, de az árnyék mind rövidebbé és rövidebbé vált. A nagy hőségtől elkínzott fegyvermesterek és műszerészek a csökkenő árnyékot követve, szótlanul összehúzódtak és gondosan ügyeltek arra, hogy a legárnyékosabb hely a pilótának jusson.

Cseng az egyik géphez érve, felismerte a pilótát: Vön Ji volt. Széles mellén kigombolt zubbonyban feküdt, súlyos koponyáját ökölbe szorított izmos kezére támasztotta. Széles nadrágjában valószínűtlen méreteket öltött a lába.

— Hej, de cudar élet ez! — mondta lesujtva Vön Ji.

— Nem tetszik az elvtársnak? — kérdezte Cseng.

— Nem hát. — Vön Ji felült és feje csaknem érintette a vadászgép szárnyát. — Talán élet ez egy vadászrepülőnek?! Már ötödik napja nem szálltam fel. Megpenészedik az ember, szavamra; élő testtel megpenészedik. Ötödik napja senkit sem lőttem le. A fiúk mind fent lehetnek a levegőben, csak éppen nekem kell itt...

— Megértem az elvtársat.

— Fel kellene szállni, mi meg csak itt döglünk. — Vön Ji egy pillanatig elgondolkozott, aztán megismételte — itt döglünk!

— Valószínűleg azért, mert ennek így kell lennie — mondta Cseng.

— Azt hiszi, nem vagyok ezzel tisztában... — mondta Vön Ji és szavait be sem fejezve, végignyúlt a fűvön és szélesen szétterpesztette két karját.

De egyszerre kimászott a gép alól és a parancsnoki állásponthoz nézett. Cseng is arrafelé fordította tekintetét és meglátta, hogy az égboltról lassan bodrozódó rakétanyom ereszkedik alá, aztán lassan átlátszó párában oszlik szét. Vön Ji még egy pillantást vetett az égboltra, aztán felmászott gépére. Cseng a saját gépéhez rohant.

Egy perc múlva már a gép fülkéjében ült, megerősítette állán a pilótasisak szíját, még egy perc és a gép csavarja alól hatalmas erővel, rugalmasan és erősen tört elő a légáramlat. Végigsüvített a fűvön, a fűszálak hajladoztak és eltűntek a száraz föld szertehulló göröngyei alatt. Cseng bekapcsolta az indítót és egész lényét eltöltő mélységes megelégedéssel érezte, hogyan feszül neki a gép és milyen türelmetlenül remeg minden porcikája. Felemelte kezét. A műszerész eltűnt a szárnyak alatt. Az alátéttől megszabadult gép gyorsan gurult a repülőtéren. Cseng keze gyengén rátapadt a kormánykerékre. A vadászgép farka simán elvált a földtől és a gép meredeken felfelé tartott, arrafelé, ahol fehéren izzott a láthatár. A pilóta egy pillantást vetett a vele egy vonalban száguldó másik gépre — Fu gépére — aztán maga felé húzta a fogantyút.

Tisztán, diadalmasan zúgott a motor dala; a fedőbura parányi hasadékain pajkosan fütyült be a felkavart levegő. Körös körül csak az átlátszóan kék eget látta Cseng. Mélyen fellélekzett és most már csak a repülésre gondolt...

Cseng kelet felé tartott. Mögötte elhallgatott a motorzúgás. Az élesebb szemű emberek még egy ideig láthatták ott, lent a földön, hogy a magasba emelkedő gépek vezérgépeiket követve, rajokba tömörülnek, aztán felsorakoznak a századparancsnok gépéhez és pillanatok múlva már el is tűnnek az átforrósodott égbolt vakító kékségében.

A földön most már az a parányi árnyék se maradt, amit eddig a vadászgépek szárnyai vetettek. A műszerészek szemükbe húzott sapkával leültek a gépolajtól összefröcskölt fűre, közelebb húzódtak egymáshoz és halkan beszélgetni kezdtek.

Mindegyik a „saját" pilótájáról, mintha megannyi szalmaözvegy maradt volna a felszálló pilóták után itt a földön.

— Ez ott az enyém!

Kelet felé tartottak a vadászrepülők, arra, ahonnan gyorsan suhantak feléjük a fehéren gomolygó felhők. Messze alattuk keskeny csíkban húzódva csillogott Liaohehol. Enyhe lankáinak zöldesbarna hullámai délkeleti irányban húzódtak. A lejtőkön a kiásott föld sárga vonala látszott: itt húzódtak az ellenséges lövészárkok. Innen fentről látni lehetett, milyen rendszertelen vonalakban kanyarognak. Sok ilyen vonal kapcsolódott egymásba. Csang Kaj-sek csapatai a tenger felé özönlöttek vissza.

A vadászgépek egy részének az volt a feladata, hogy a Kuomintang földi alakulatait támadja — a többi gépek a támadó rajokat fedezték.

A támadó gépek gyorsan ereszkedtek alá, egyenesen a céljuk felé. A motorok zúgásán és a propellerek fülsiketítő dörgésén át géppuskasorozatok ropogása szelte át a levegőt. Olyan volt ez, mintha egyszerre ezer meg ezer légkalapács zúdulna a Kuomintang-gyalogságra. A gyalogosok fejvesztetten rohantak ide-oda, kiugráltak a lövészárkokból, olyan helyeket kerestek, ahol a menekülést jelentő földhöz tapadva, szét tudnának rajzani. Mások, akiket nyílt terepen ért a légitámadás, vad irammal menekültek a társaik által elhagyott árkokba. Ami csak élő volt az ellenség védelmi övezetében, mind vadul menekült az égből alázúduló forró acéláradat elől.

A támadó vadászgépeket fedező rajok magasan cikázva éberen őrködtek, hogy az ellenség vadászgépei elől elzárják az utat.

A kelet felől hömpölygő felhők fokozatosan elborították az egész égboltot. Egyszerre csak, amikor a támadás már vége felé járt, valahonnan, az egyik felhő mögül ellenséges vadászgép zúgott az élen haladó raj felé. Az ellenséges pilótát is nyilván meglepte a váratlan találkozás. Alig pillantotta meg a vadászgépeken a Néphadsereg jelét, máris menekülni próbált. Felfelé irányította gépét, hogy a felhők mögött keressen menedéket. De útját elvágták a támadó vadászgépek. Mindinkább a föld felé szorították. Mind lejjebb, lejjebb került a Kuomintang-gép. A pilóta menekülést keresve olyan mélyre ereszkedett, hogy gépének farka csaknem a földet súrolta. Ide-oda cikázott, mélyrepüléssel próbált az üldözők elől kisiklani. máris a földön volt...

Fentről vadul zuhogtak a vadászgépek géppuska-sorozatai. A szürke Kuomintang-gép még egy kísérletet tett, hogy a halálosan szorító gyűrűből kijusson. Ez a kísérlete se sikerült. Elölről, oldalról, felülről, mindenhonnan könyörtelenül kattogtak a Néphadsereg repülőinek géppuskái. Láng csapott ki a gépből, a gép felágaskodott, mint a halálos sebet kapott vad, egy pillanatig a levegőben lebegett, aztán megfordult a tengelye körül. Néhány pillanat múlva már csak felfelé gomolygó füstoszlop jelezte azt a helyet, ahol az ellenséges repülőgép a földbe fúródott.

Közben fent a levegőben halálos párbaj kezdődött, egy másik ellenséges géppel, amely éppen olyan váratlanul bukkant elő a felhők mögül, mint lezuhant társa. Ez a második gép is menekülni próbált. Újból megismétlődött az előbbi színjáték. A Kuomintang-gépet együttes támadással szorították a földhöz. Az első gép füstoszlopa még ott lebegett a föld felett, amikor már a második gép is kigyulladt, lezuhant, darabokra tört és égő benzinnel fröcskölte be a domb zöld füvét.

Lao Ke fentről, a magasból figyelte a harcot, de saját rajját nem vetette be. Ekkor még egy harmadik ellenséges gép bukkant elő a felhők közül. Lao Ke elhatározta, hogy rajával együtt áthatol a felhőtakarón: meg akarta állapítani, honnan kerülnek elő ezek az ellenséges gépek, amelyek úgy rajzanak ki a felhők közül, mint vaksi kismacskák a zsákból. Ekkor észrevette, hogy oldalról még hét ellenséges gép közeledik. Saját gépei közül hatot az ellenséges gépek ellen küldött. Most még két ellenséges raj csatlakozott a Kuomintang-gépekhez, mintha láthatatlan megfigyelő irányítaná valahonnan a mozgásukat. Néhány pillanat múlva már negyven-negyvenöt amerikai és Kuomintang-gép rajzott Lao Ke szemei előtt. A felszakadozó felhőtakaró mögül láthatóvá lettek a második lépcsőben közeledő ellenséges gépek.

Lao Ke egyáltalán nem lepődött meg az ellenség taktikáján. Az ellenség mindig ezt a harci módszert választja: magasságban erősen tagozott, több lépcsőben támad. A legfelső lépcső, amely az egész alakulat parancsnokának vezetésével három-négy raj, rendszerint az elérhető legnagyobb magasságban marad. Bármilyen heves is a küzdelem, a felső lépcsőn levő rész állandóan egyforma magasságban marad és nem vesz a harcban részt. Igazi dögkeselyűk ezek a fent cikázó gépek; csak akkor csapnak le, ha látják, hogy az ellenség gépeinek egyike elszakad az alakulat többi részétől, vagy sérülten zuhanni kezd. Ha a Néphadsereg légi erőinek bármelyik gépe elszakadt a többitől, máris lecsaptak rá a légi rablók. Minden

oldalról rávetették magukat a magánosan repülő gépre és arra törekedtek, hogy elpusztítsák, szétmarcangolják, még mielőtt a repülő magához térhetne meglepetéséből. De ha a megtámadott gépnek sikerült a támadók közül kimenekülni, vagy saját osztagához csatlakozni, akkor a rablók fölényük ellenére sem folytatták az üldözést, nem avatkoztak be az általános küzdelembe és ismét eltűntek a felhők között. Visszatértek a felső lépcsőre, a parancsnoki géphez és körözve várták, mikor csaphatnak le újabb prédára.

Az ellenség szerencsétlenségére a Néphadsereg pilótái között nem akadt gyáva ember és egyik sem próbált a harc elől megszökni. Még akkor is elkeseredetten, keményen folytatták a harcot, ha váratlanul rajtuk ütött az ellenség. Legtöbbnyire addig húzódott a harc, amíg többi bajtársaik segítségükre nem siettek. Akkor aztán az ellenség — Kuomintang-repülő, amerikai bérenc vagy halálra ítélt japán pilóta-rab — minden egyes esetben viharos gyorsasággal menekült az összecsapás színhelyéről. A legfelső lépcsőn keringő ellenséges gépek napról napra kevésbbé avatkoztak be a harcokba. Rendszerint arra szorítkoztak, hogy onnan felülről egykedvűen figyeljék, hogyan verik szét cinkosaikat.

A Felszabadító Néphadsereg vadászrepülői úgyszólván soha és semilyen körülmények között nem váltak ki a kötelékből. A harci kötelékek taktikája a kompakt tömegben lecsapó „öklön", az alakulat valamennyi rajának szoros együttműködésén alapult és végeredményben az egész alakulat tökéletes összmunkáját eredményezte. Az együttműködésnek és a kölcsönös megsegítésnek ezt az elvét a Szovjetunió légierőitől vette át a Kínai Néphadsereg és ez az elv irányította a Néphadsereg valamennyi vadászrepülőjét. Az összes kínai vadászkötelékek arra törekedtek, hogy szigorúan, jól átgondolt tömeges lecsapással semmisítsék meg az ellenséget. Ha valamelyik repülő történetesen harcképtelenné vált — ha kifogyott a lőszere vagy a fegyvere mondta fel a szolgálatot — mégis ott maradt az alakulatban. Arra törekedett, hogy részt vegyen a közös manőverben, jelenlétével erkölcsi hatást gyakoroljon az ellenségre, magára vonja az ellenség tüzét, fedezze bajtársait vagy az esetleg veszélyes helyzetbe jutó gépekről elvonja az ellenség figyelmét. A Felszabadító Néphadsereg repülői idővel teljesen kiismerték a Kuomintang légihaderő amerikai kiképzőinek és Channolt úgynevezett „önkéntes" légi kalózainak harcmodorát és most már arra törekedtek, hogy ha ellenséges kötelékekkel kerülnek érintkezésbe, tüstént valamennyi „lépcsőn" felvegyék a harcot. A Néphadsereg pilótái pozdorjává zúzták az ellenség

kedvenc taktikáját és az összes lépcsők ellen csoportosan támadtak. A kínai repülők nagyszerűen fel tudták használni csoportos támadásban való nagy jártasságukat és személyes sikerekre nem is gondolva, a legnagyobb eredményt érték el.

A Néphadsereg pilótái együttes támadással elég gyorsan megtisztították a felső lépcsőzetet az ellenséges gépektől és mind lejjebb szorították az ellenséget. Channolt és Csang Kajsek „légi tigriseit" elkábították a Néphadsereg pilótáinak villámgyors, határozott támadásai. Ezek a különböző nemzetiségű pilóták, akiket nem az egységes cél és nem a nép iránti odaadó szeretet vezetett, menten elvesztették önbizalmukat és cselekvőképességüket, mihelyt elszakadtak parancsnokuktól, és nem kaptak percenként rádióirányítást. Így aztán a Néphadsereg kötelékei együttes támadással fel tudták őket morzsolni.

A Néphadsereg repülői az ellenség taktikájának tanulmányozásával rájöttek arra, hogy hol az ellenség leggyengébb pontja. Az ellenséges repülők megszokták, hogy ne önállóan, hanem a parancsnok utasításai szerint harcoljanak. Ezek a repülő-parancsnokok rendszerint arra törekedtek, hgy ne keveredjenek harcba. Távolból figyelték és rádión továbbított parancsaikkal irányították repülőiket. Mihelyt elmaradtak az utasítások, a Kuomintang-pilóták menten elvesztették kezdeményező képességüket. Ha tehát a Néphadsereg pilótáinak sikerült kilőni a parancsnok gépét légi „parancsnoki állásából", a Kuomintang repülői bizonytalanokká váltak, képtelenek voltak bármilyen tervszerű, egybehangolt cselekvésre.

Lao Ke és Fu Bi-cseng az ezrednek csaknem minden akciójában részt vett és figyelmesen tanulmányozta az ellenség mesterkedéseit. Visszatérés után gondosan megvitatták a tapasztaltakat és figyelembe vették az ellenség minden újabb harci módszerét.

Ezen a napon, amikor Cseng először vett légiharcban részt, az ellenség valamennyi fogását együttesen alkalmazta.

A Kuomintang légi hadereje a sűrű felhőzetet felhasználva, hármas lépcsőzetet alkotott. Nyilvánvalóan az volt a szándék, hogy felülről váratlanul a Néphadsereg gépeire zúdulnak. De figyelmen kívül hagyták azt a tényt, hogy a Néphadsereg légi haderejében a kölcsönös megsegítés nem korlátozódik az egyes századok rajaira vagy egy repülőegység századaira.

Lao Ke gépének tartályaiban már annyira fogytán volt a benzin, hogy az ezredparancsnok azt latolgatta, hogyan tudná embereit idejekorán a harcból kivonni. Ekkor az égbolt nyugati irányából gyorsan közeledő fényes pontok bukkantak fel. Lao

Ke nyomban megértette, hogy a Néphadsereg gépei közelednek viharos gyorsasággal. Nyugatról nem tudott volna az ellenség ilyen erőkkel áttörni. Röviddel rá már a megsegítésére siető vadászrepülők körvonalait is meg tudta különböztetni. Ezredének tartalék-százada zúgott felé. A támadás olyan villámgyors és határozott volt, hogy az ellenséges repülők úgyszólván egyszerre fordultak meg és be sem várták a parancsnok utasítását.

Lao Ke futó pillantást vetett a benzinmérőre és ahelyett, hogy elrendelte volna a visszavonulást, parancsot adott repülőinek, hogy vágják el a menekülő ellenség útját. Az ellenséges gépek harapófogóba kerültek. Az a néhány percnyi további itt tartózkodás, amit Lao Ke fogytán levő benzinkészlete ellenére megkockáztatott, pontosan elegendő volt arra, hogy a támogatásként érkező gépek utolérjék az ellenséget. A harc új szakaszába lépett: a Néphadsereg pilótái könyörtelenül irtották a pánikszerűen iszkoló Kuomintang-gépeket.

Cseng, aki ebben a harcban Fu irányítója volt, egyszerre csak észrevette, hogy a harc hevében két gépük elszakadt és most hét ellenséges gép támadja őket. Még mielőtt tudatára ébredt volna, hogy ezt közölnie kell a parancsnokkal, máris látta, hogy Vön Ji gépe teljes erővel zúg a megtámadott gépek felé.

Vön Ji ötszáz méterrel feljebb repült. Szempillantás alatt döntött: bukórepüléssel megtámadja az ellenséget, aztán villámgyorsan ismét felszökken a magasba. Amikor az ellenséghez közeledett, a balszárnyon repülő Kuomintang-gép megfutamodott, kitért a támadás elől. A jobbszárnyon repülő gép félig balra fordult, nyilván azzal a célzattal, hogy oldalról támadja Vön Ji gépét. Vön Ji egy pillanatra pontosan maga előtt látta az ellenséges gép hasát. Egy nyomás és a gépágyú rövid sorozata végigsepert az ellenséges gép testén. A Kuomintang-gép megfordult és lebukott.

Vön Ji észrevette, hogy üldözés közben elszakadt az övéitől. Gépét gyorsan felfelé irányította, hogy egy másik ellenséges gép fölé kerüljön. Ugyanakkor még két Kuomintang-gép közeledett gyors iramban Vön Ji gépéhez. Éles szögben felfelé kellett törnie, hogy elérje az ezred többi gépét. Az ellenséges gépek kihasználták ezt a helyzetet és hátulról üldözőbe vették. Folytonosan mögötte voltak, mintha nem akarnák kiengedni foguk közül a prédát. Vön Ji apró koppanásokat érzett a lába alatt: az ellenséges golyók voltak. „A benzintartály!" — villant át agyán. A tartály azonban nem sérült meg. De alig szakadt el Vön Ji gépe a jobboldali üldöző géppuskáitól, máris oldalba kapta őt a baloldali üldöző géppuskáinak sorozata. Rövid soro-

zatokkal egyik oldalról a másikra kergették Vön Jit az üldözők. Most forró olaj sugara csapott Vön Ji arcába. Az átlőtt olajvezetékből úgy ömlött az olaj, mint a vér ömlik az átvágott ütőérből. Már pilótaszemüvegét, száját, mellét érték a mind hevesebben kibuggyanó sugarak. Pillanatokig vaktában repült, míg nem sikerült kesztyűjével az olajat letörölnie. Tekintete a benzinmérőre esett és látta, hogy a mutató gyors ugrásokkal a nulla felé közeledik. „Hogyan lehetséges, hogy a gép nem gyulladt ki?..." — gondolta Vön Ji.

A gép valóban nem gyulladt ki. Úgy látszik nem gyujtó, hanem páncéltörő lövedék érhette a tartályt, vagy a benzinvezetéket. Vön Ji hunyorgatva fordította arcát félre, hogy ne érje a kitóduló olaj sugara. A feszmérőt nézte: még mindig mutatott némi nyomást. Vön Ji döntött: amíg csak erő van a motorjában, felfelé irányítja gépét és támadásba lendül. A többit majd meglátja. De ugyanakkor tisztán kivehető érces kondulást hallott. A gép páncéltestére zuhogtak az ellenséges golyók. Az ellenséges géppuskasorozat végigsepert a gép farkán és behatolt a fülkébe.

Gondolatai rövidek, világosak voltak és olyan gyorsak, mint a repülőgép mozdulatai, mint a lövések, mint mindaz, ami körülötte tizedmásodpercek alatt lejátszódott. De bármilyen villámgyorsak is voltak a gondolatai, bármilyen világos és pontos elhatározásra jutott, így egymagában aligha tehetett bármit is a sokszoros túlerővel szemben. Talán beteg lába reagált egy század másodperccel később az ész parancsára, talán más ok is közrejátszott — hiszen ilyen mérhetetlenül rövid idő alatt nehezen lehetne az okot megállapítani — de annyi bizonyos, hogy amikor Vön Ji keze kinyúlt, hogy maga felé húzza a kormányt, váratlanul golyó szakította át a magasságváltóhoz vezető kábelt. Vön Ji hiába próbálta a fogantyút az ülés acélvázához szoritani: a gép már nem engedelmeskedett. S a gép, ahelyett, hogy villámgyorsan nekivágjon a kéklő égnek, megingott, orrával lefelé fordult, zuhanni, majd újra kissé emelkedni kezdett.

Vön Ji néhány értékes másodpercet töltött el azzal, hogy mindezt megfigyelje és felfogja. Ezalatt az ellenséges gépek még két-három rövid sorozatot eresztettek Vön Ji gépébe.

Az ellenség most már tisztán látta, hogy Vön Ji gépe tehetetlen. Vérszemet kapva, folytonosan változtatták helyzetüket és szakadatlanul lőtték Vön Ji gépét. Csak azon csodálkoztak, hogy a gép ennyi lövéstől még nem szakadt ezer darabra. Vön Ji sértetlen maradt az acélból és fából készült kormányozhatatlan alkotmányban. Agya nyugodtan, villámgyorsan dolgozott.

És bármennyire valószínűtlennek tűnik is fel Vön Ji helyzetében, de gondolatai folytonosan csak egy pont felé törtek: „Lecsapni rájuk!" Ez a gondolat szükségszerűen következett a többiből, ami a villámgyors eseményeket követve, egymásba torkolt: „az olaj... a benzintartály... most felgyujtják a gépemet... az irányító kábel... Hogy lehet, hogy nem gyullad ki a gép?"... De ezek a felszakadó gondolatfoszlányok mellékesek, lényegtelenek voltak, újra meg újra egy gondolat tért vissza. Vön Ji állhatatosan ismételgette magában: „Le kell rájuk csapnom!..."

Vön Jinek teljes akaraterejére volt szüksége, hogy önmagával elhitesse: most már képtelen „lecsapni". Tulajdonképpen hálát kellene a sorsnak adnia, hogy józan ész és számítás ellenére még mindig nem gyulladt ki a gépe és csak tervszerűtlen, kiszámíthatatlan eséssel közeledik a föld felé.

Viharos gyorsasággal közeledett felé a föld. Már maga előtt látta — zölden, szilárdan, mindent átfogón — a föld volt, ami úgyszólván pontot tett minden felszállása után. A föld várt rá, amikor gépéből kimászva nyujtóztatta a hosszú üléstől meggémberedett tagjait és közben gondolatban még egyszer végigfutott az átélt győzelmes küzdelmek során és amikor lefelé zuhan (mint most Vön Ji), megint csak a föld tesz pontot felszállása után. És a föld nyujtotta ki keményen ölelő karjait, hogy befogadja őt, aki már semmire sem gondol és semmiben sem reménykedik, nem tiltakozik és nem fejt ki többé ellenállást.

Vön Ji megértette, hogy reménytelen dolog az ellenállás. És ekkor arra gondolt, amire a kínai kommunisták gondolatai mindig visszatérnek: a földre, á levegőre és a tanulás éveire, a harcra, a pihenésre, arra az emberre, aki mindenkivel egyformán törődik — törődik a nagyokkal és kicsinyekkel, a harcolókkal és a pihenőkkel, a győzelmesen visszatérőkkel és azokkal, akik ezért a győzelemért az életüket adták. Vön Ji próbálta elképzelni, mit gondolna Mao Ce-tung, ha e pillanatban látná, hogyan zuhan Vön Ji repülő tehetetlenül a föld felé. Elfelejtette, hogy az acélnak és fának ebben a lefelé zuhanó megsérült alkotmányában éppen ő, Vön Ji a legnagyobb érték, elfelejtette, hogy ő is része a kínai légihaderő aranytartalékának, amelyet minden becsületes kínai, a pártnak minden hű fia — tehát maga Vön Ji is — köteles óvni és kímélni.

És ekkor szinte kívülről, más ember szemével látta egy pillanatra önmagát. Vajjon nem érkezett el az idő, hogy az ejtőernyőre gondoljon — az egyetlen eszközre, ami még rendelkezésére áll? Egy pillantást vetett felfelé — a mögötte suhanó ellen-

séges gépeket nézte és figyelmesen követte sérült, zuhanó gépének csavaros mozgását. Most! Pontosan eltalálta azt a pillanatott, amikor a kormány fogantyúját oldalt rántva, a harántkormány mozgatásával megkönnyíthette a gép átfordulását. Egy gondolat cikázott át agyán: ha a gépből kiugorva, azonnal elfordítja az ejtőernyő gyűrűjét, az ellenség a lassú esés közben nyugodtan szitává lőheti őt. A gépből kiugorva, minden erejét megfeszítve, hosszan elnyujtotta testét. Úgy érezte, forog körülötte a világ. Minden erejét összeszedve, próbálta az esés iramát csökkenteni, de a föld viharos gyorsasággal közeledett. Erősen megszorította az ejtőernyő gyűrűjét: nem mozdult meg — erejét teljesen igénybe vette a saját keringő testével folytatott küzdelem. És a hatalmas, erős, bátor ember látta, hogy a legkisebb ellenállást sem kifejtő gyűrűt is képtelen elfordítani. Ilyen ostobán, céltalanul pusztuljon el? Nem! Balkezét ütésre emelte, lesujtott vele saját jobbkezére és így kényszerítette elmozdulásra a gyűrűt.

A föld már olyan közel volt, hogy Vön Ji még az ejtőernyő kibontakozó kupolájára sem tudott felpillantani. Egész figyelmét arra összpontosította, hogy szabályosan, rendesen érjen földet. Amennyire csak tudta, magasra húzta sérült lábát és oldalvást ütődött neki a földnek. És ebben a pillanatban, amikor teste a menekülést jelentő földet érintette, tudatában váratlanul felmerült egy gondolat: „Ez a vég!" Az egyik ellenséges gép üvöltő motorbúgással vetette rá magát a földre került pilótára. Vön Ji tisztán látta motorjának mindjobban kivehető csillagalakját és világosan hallotta, hogy a levegőt géppuskasorozat kattogása szeli át.

Valóban a véget jelentette ez a kattogás, de nem Vön Ji, hanem az ejtőernyős repülőre vadászó ellenséges gép végét jelentette. A Kuomintang-gép mögött, szinte a gép csavarjának nyomában, utolsó benzinmaradványát felhasználva, ott zúgott Cseng alábukó gépe és rövid, jól célzott géppuskasorozatokkal földhöz szegezte az ellenséget.

Alig száz méternyire Vön Jitől zuhant le a légi kalóz gépe. Roncsaiból sűrű, fekete füst tört fel a kék égbolt felé...

Ez az összetűzés teljesen váratlan volt Cseng számára. Kifogyott a benzinje és megfordult, hogy visszatérjen támaszpontjára. Minden csepp benzinnel takarékoskodva, a legegyenesebb utat választotta és így bukkant rá a lezuhanó Vön Jire vadászó ellenséges gépekre. A találkozás annyira váratlan volt, hogy

Csengnek még ideje sem volt a harc izgalmát átérezni. Első győzelme volt ez, amelyet váratlanul könnyen és egyszerűen ért el.

Cseng leszállt. Joyce nagy örömujjongással, izgatottan felkapaszkodott a gép vázára és Cseng az álláshelyre irányította gépét. Egy óra múlva Vön Ji is megérkezett. Olyan arckifejezéssel hunyorított Csengre, mintha mindketten valamilyen titokzatos összeesküvés részesei lennének. Magához intette Csenget.

— Nagyon kérem, segítsen nekem. Egyébként aligha tudnék úgy járni, hogy ne vegyék észre, mennyire sántítok.

Vön Ji nagy fájdalmában összeharapta fogát és Cseng karjára támaszkodva elérte Cseng gépét. Egy perccel később már végignyúlt a repülőgép alatt.

— Nem zavarom sokáig — fordult Joycehoz. — De ha megengedi, egy kissé kipihenem magam. Nem szeretném, ha a parancsnok meglátná, hogyan sántikálok... Jó alaposan megadtuk nekik — fordult most Csenghez. — Vajjon hányat semmisítettünk meg?

— Azt mondják, tizenhatot — szólalt meg Joyce hangja a gép köpenye alól.

— Ez aztán az eredmény! — kiáltotta vidáman Vön Ji és csak úgy villogott a foga, amikor nevetésre húzta a száját. Aztán váratlanul hozzátette: — De azért mégis alaposan megéheztem.

— Nemsokára hozzák az ebédet! — szólt Joyce, aki közben szintén megéhezett.

Cseng a földön fekvő pilóta beteg lába felé intett.

— Nem tartom helyesnek, hogy idejött a gépekhez.

— Annyira észrevehető, hogy sántítok? — kérdezte aggódva Vön Ji.

— Először is észrevehető, másodszor pedig: e pillanatban nincs már repülőgépe.

— Ez tökéletesen igaz, de könnyen megtörténhetik, hogy a fiúk közül valamelyik megsérült és egyelőre nem tud felszállni, én meg nyomban itt vagyok kéznél.

Az ételhordó katona közeledett. Vön Ji széles mosollyal kibújt a gép alól és nagyban integetni kezdett. Meg sem várta a kiosztás idejét, felemelte a kondér fedőjét és nagy élvezettel szívta be a fokhagymás disznóhússal főzött metélt illatát. Aztán színültig megtöltötte csajkáját az ízes étellel és egyetlen ügyes fogással méternyi hosszú metéltet halászott ki pálcikáival a levesből. Percek alatt eltűnt csajkájából a hatalmas halom és nemsokára már új adagért jelentkezett.

— Bocsásson meg, de azt hiszem, így könnyen megnövekedik majd a testsúlya — jegyezte meg mosolyogva Cseng, aki apró darabkákban csipegette az ízletes pampuskát.

— A lelkinyugalom okozza ezt — felelte komoly képpel Vön Ji. — Ha valakinek megvan a kellő nyugalma, ezzel biztosítja a teljes egyensúlyt és saját belső motorja is egyenletesen ég.

— Tökéletesen így van — állapította meg Joyce. — A kiegyensúlyozottság a jó emésztés záloga, a jó emésztés viszont lelki egyensúlyra vezet. Igen helyes ez az önmagába visszatérő kör.

— Látom, mi ketten jól megértjük egymást — mondta mosolyogva Vön Ji. — Ha megengedi, elszundítok itt egy kicsit, az elvtárs meg lesz szíves az eseményeket figyelni. Ha akadna valaki, aki nem tud újból felszállni, nagyon kérem, bökjön alaposan oldalba. Milyen élet az egy vadászrepülőnek, ha naponta csak egyszer szállhat fel!

Vön Ji kényelmesen elhelyezkedett, fejét az ejtőernyő hüvelyére tette és karját szélesen szétterpesztette. Cseng irigykedve nézte Vön Jit. Halálos fáradtságot érzett tagjaiban, de a röviddel előbb lejátszódott harc izgalmai még annyira eltöltötték, hogy képtelen lett volna aludni.

Vön Ji már lehúnyta szemét, amikor Cseng váratlanul ezt kérdezte:

— Mit gondol: szeretik a repülők Fu Bi-csenget?

Vön Ji kinyitotta szemét és csodálkozó pillantással meredt Csengre:

— Már miért szeretnék? Hiszen nem kislány!

— Félreérti a kérdésemet.

— Most már értem: azt akarja kérdezni, hogy tisztelik-e?

— Pontosan ezt.

— A jó parancsnokot mindig tisztelik — mormolta Vön Ji és újra behúnyta a szemét. — Fu pedig jó parancsnok. Legalább is — engedelmével — a magam részéről így látom.

Vön Ji elhallgatott. Cseng várta a folytatást. De folytatás nem következett. Cseng felkönyökölt és csodálkozva nézett Vön Jire, aki már hangosan szuszogva, mélyen aludt. Pedig Cseng annyira szeretett volna valakivel a mai légiharcról beszélni. Benyomásai erősen ellentmondók voltak. Amióta csak itt van, mindenütt azt hallja, hogy le kell szoknia a vadászgépek magános harcáról és ma mégis azt látta, hogy a harc csomópontja körül egész sor magános párharc alakult ki. Saját századának gépei sokszor magánosan vetették magukat harcba, még akkor is, amikor az ellenfél túlerőben volt. Ezek a magános párharcok azonban nem ellenkeztek az általános harci tervvel. Reggel, mielőtt elindultak volna, Fu ismételten hangsúlyozta Cseng előtt: „Kollektíva, szervezettség, együttes akció, tömegtámadás"! Az

igazság nyilván valahol félúton lehetett a szokásos magános harc és az itt uralkodó elmélet között.

Elmefuttatását a törzsparancsnok érkezése szakította meg. Feszesen, szigorú arccal járt-kelt Li Jung a földön heverő repülők között és a felsőbb parancsnokság felé továbbítandó jelentéséhez gyüjtött adatokat a mai harcról.

— Úgy látom, máris gratulálhatok az elvtársaknak az első győzelemhez — mondta barátságosan, amikor Csenghez ért. — Cseng már éppen azt gondolta magában, hogy Li Jung nem olyan száraz ember, amilyennek első pillanatban vélte, de ekkor Li Jung váratlanul hozzátette: — De a szemtanúk jelentéseiből kitűnik, hogy ez a zsákmány bizony maga bújt bele a zsákba.

Csengben az a benyomás alakult ki, hogy a törzsparancsnok csökkenteni szeretné győzelmének jelentőségét: „Csak ne kapasd el magad: mi pontosan ismerjük mindennek az értékét" — körülbelül ezt hallotta ki Cseng a törzsparancsnok szavaiból. Néhány perccel előbb Cseng még égett a vágytól, hogy valakivel megbeszélhesse első harci napjának eseményeit és mások szájából hallja, hogyan lőtte le első ellenfelét. De most még attól is elment a kedve, hogy szolgálati jelentést tegyen a törzsparancsnoknak. „Ha amúgy is mindent tudsz már a többiek elbeszéléséből, akkor mit akarsz tulajdonképpen tőlem?" — gondolta Cseng és csaknem ugyanezt mondta ki fennhangon — persze, némileg udvariasabb formában.

De Li Jung részletesen kikérdezte Csenget mindarról, amit harc folyamán tapasztalt. Tudni akarta, mi volt a véleménye a raj többi gépeinek, a századnak, sőt az egész ezrednek a harcáról. Különösen az iránt érdeklődött, hogy az egyes repülők hogyan és milyen körülmények között lőttek le ellenséges gépeket.

— Furcsák ezek a mi embereink — mondta a törzsparancsnok, mintha mentegetőzni akarna a sok kérdés miatt. — Sohasem tudok meg tőlük semmi pontos és világos dolgot. Mindig csak azt hallom: „a bajtársak látták, a bajtársak megmondják"... Nem merném túlságosan tartózkodónak nevezni ezeket a fiúkat, de ilyenkor egyszerre szemérmes kislányokká változnak.

— Engedelmével meg szeretném jegyezni, hogy a törzsparancsnok elvtárs nyilván sohasem téved — jegyezte meg enyhe gúnnyal Cseng.

Li Jung nem vette észre a gúnyt, vagy talán csak jól uralkodott magán és nem akarta mutatni, hogy tudja, milyen epés volt Cseng megjegyzése.

— Egy szóval se tagadom, hogy szeretem a rendet — felelte egyszerűen, aztán — mintha a szavait mérlegelné, még hozzátette: — De van is nálam rend!

— Nálam fordítva van a dolog — felelte Cseng, maga sem tudta, miért. — Én bizony nem szeretem a túlságosan nagy rendet.

— Ez igen szomorú — mondta Li Jung a szemöldökét felvonva. — Pedig én meg voltam győződve, hogy mint oktató, alaposan megszerette a rendet. Emellett meg akarom jegyezni, hogy a rend sohasem lehet túlságosan nagy. Sőt ellenkezőleg, merem állítani, hogy nem lehet olyan nagy rend, amelyből ne hiányoznék valami, hogy teljessé váljék.

Cseng tökéletesen megértette, hogy a törzsparancsnoknak mennyire igaza van. Emellett jól tudta, hogy ő maga nem is mondott az imént valót, hiszen maga is szerette a rendet, sőt nemcsak szerette, de meg is tudta valósítani és pontosan ismerte a rend értékét. Li Jung azonban készpénznek vette Cseng szavait és igen határozott hangon folytatta.

— Ha nem szereti a rendet, sohasem érhet el jó eredményeket. Lao Ke és Fu Bi-cseng elvtársak nagy követelményeket támasztanak e tekintetben. Mi, bizony, igen szigorúan kezeljük az embereinket. — Li Jung figyelmesen nézte Csenget és még egyszer, szinte szótagolva megismételte: — Különösen Fu elvtársra vonatkozik ez az utóbbi megállapításom.

Megnézte az óráját és feszes, kimért mozdulatokkal tovább haladt a legközelebbi gép felé.

7

Sűrű, fojtó csend lepte el a sztyepet. Még a levegő sem mozdult, csak nagy messzeségben, valahol a láthatár peremén kavargott felfelé a porfal. Mintha hatalmas erejű forgószél sodorná az égbolthoz és óriási ventilátor hajtaná egyre jobban felfelé, úgy szaladt, rohant fel a szürke fal. Aztán megállt, még egy darabig ott lebegett és lassan-lassan eloszlott.

Ha valaki a lenyugvó nap sugarainak útját követve, előlről letekint a sivatagon végigviharzó homokfalra, azt látja, hogy a homokfal kellős közepén nagy sebességgel halad előre egy gépkocsi. Mögötte sok kilométeres hosszúságban húzódott a finom, aprószemű sivatagi homok uszálya. Az autó a láthatár felett lenyugvó nap felé rohant.

A nap sugarai egyenesen a kocsi szélvédő üvegét érték. A vezető és a mellette ülő szárnysegéd leeresztette a kék védőfüggönyöket.

A szárnysegéd most félig megfordulva, a hátsó ülésre pillantott. A védőfüggöny sötétkék árnyéka eltakarta Szodnom-Dorcsi

napbarnított arcának alsó részét. Csak szépmetszésű, kissé görbe orrát, fénylő, széles pofacsontját, magas homlokát és a szemébe hulló, makrancos, fekete hajfürtöt lehetett látni. Szodnom-Dorcsi mélyenfekvő, ferdevágású szemének pillantása előre szegeződött — az utat kémlelte.

Tagbaszakadt, szélesvállú, hatalmas mellkasú férfi volt Szodnom-Dorcsi. Izmos kezét porkabátja zsebébe mélyesztette. Szodnom-Dorcsi az utazás órái alatt úgyszólván meg sem mozdult. Csak nagyníha gyujtott rá, aztán addig tartotta ajkában az égő cigarettát, míg a tűz el nem érte a szipkát. Egyetlen felesleges mozdulatot sem tett.

Szodnom-Dorcsi egész idő alatt rá sem nézett a mellette ülő férfira. Lapos, ragyásarcú mongol volt ez az ember, olyan, amiből tizenkettő esik egy tucatra. Arcán olyan sűrű a ragya, hogy a rátapadó porrétegtől egészen szürke volt. A mongol félig behúnyt szemmel a kocsi párnájára dőlt. Vékony, napbarnította csuklóját a két térde közé szorította.

Ő is éppoly mozdulatlanul ült, mint Szodnom-Dorcsi. Ruházata rövid, rongyos nadrágból és rövid ujjasból állt. Olyan volt a teste, mintha napbarnította izmok szorosan font kötéléből állana. Friss, még meg sem feketedett vér takarta a kezén és mellén látható nagy sebeket.

Teltek az órák. A nap alsó pereme már-már érintette a láthatár szélén húzódó dombok gerincét.

Szodnom-Dorcsi most fordult először a szomszédjához:

— Látod, Gombo, ha nem töltünk annyi időt Aradzsargalantahitban, most már bizonyára Ulan-Batorban lennénk.

— S ha egy kissé később érkezik Aradzsargalantahitba, akkor azt hiszem, örökre ott maradtam volna — felelte nyugodtan a mongol.

Egy ideig újból hallgattak mindketten. Aztán újra megszólalt Szodnom-Dorcsi és mintha csak magának mondaná, így szólt:

— Ha a repülő nem száll le naplemente előtt Undur-Hanban.

Szodnom-Dorcsi nem fejezte be a mondatot, de a szárnysegéd tudta, hogy ezek a szavak neki szóltak. Mielőtt válaszolt volna, tekintetével lemérte, hogy a nap korongjának mekkora darabja nem bukott még a láthatár alá.

— Még eléri — mondta a szárnysegéd és hogy fellebbvalójának gondolatait más irányba terelje, a kocsi mellett elsuhanó alacsony vályogházikókra és jurtákra mutatott. Nyugati oldalukat még bíborvörösre aranyozta a lenyugvó nap fénye.

— Munhu-Hani-szomon — tette hozzá a szárnysegéd.

Egy pillanatra vad kutyaugatás nyomta el a motor zúgását. Szodnom-Dorcsi még a fejét se fordította arra.

A kocsi vezetője felhúzta a kék függönyt. Most már nem zavarta a napfény.

— Gyorsabban! — vetette oda Szodnom-Dorcsi.

A soffőr megnyomta a sebességváltót. A sebességmérő már a százas számon állt.

A vezető most már a kanyarodókban sem fékezett. A kocsi veszedelmesen oldalt dőlt, recsegett-ropogott a kocsikerekek gumija. A vad száguldástól hol jobbra, hol balra dőltek az utasok. De Szodnom-Dorcsi változatlan testtartással ült helyén.

Az útnak ahhoz a helyéhez értek, ahol a Hörlöngol posványos ága szeli át az úttestet. A kocsi kerekei vízben surrantak tovább. A felfreccsenő víz úgy ütődött neki az autó ablakainak, mintha megannyi visszapattanó golyó lenne. Percek alatt eltűnt az üvegről a sivatag rárakódott porrétege. Kis dombra ért fel a kocsi. Ez volt az utolsó emelkedő. Innen kezdve egyre lefelé tartott az út, míg le nem ért az undur-hani lapályra.

Keskeny, kanyargós, sekély szárazér mentén haladt már a kocsi. A soffőr fékezett és néhány pillanat múlva megállította az autót. Lassan csörtetve, nagy juhnyáj haladt az úton keresztül. Nagy részét még eltakarta a felvert porfelhő, amely mögött nagy zajjal, bégetve közeledett a nyáj zöme.

Nem is gondolhattak rá, hogy dudálással utat nyithat magának a kocsi.

A kocsivezető zavartan nézett körül.

— Indíts! — szólt rá Szondom-Dorcsi.

A soffőr megnyomta a pedált és a kocsi lassan elindult. A kocsihoz közelebb levő juhok menekülni próbáltak, de az utánuk nyomakodó többi állat teljes erővel visszaszorította őket. Olyan erővel tiporták, rúgták egymást, hogy a nagy nyomástól néhányan felkerültek társaik hátára és a többieken keresztülgázolva iparkodtak a tolongásból kijutni. Egyszerre csak valahonnan teve bukkant fel a juhok tömegében, felemelte a fejét és nagyokat lépegetve próbált magának a bégető juhok sokaságán át utat nyitni.

A soffőr lefékezett.

— Indíts! — ismételte Szodnom-Dorcsi.

De a kocsi meg se tudott moccanni. Mint vízesésbe került tuskót, úgy rajzotta körül a juhok kevergő áradata.

A teve a motor berregésétől megrémülve idétlenül ugrándozni kezdett. Hatalmas, púpos teste elvágódott. A teve kétségbeesetten kapálózott és közben egy lábával egyenesen belerúgott a gépkocsi elejébe. Átszakadt a motor burka, a víz párásan, gomolyogva tört elő a radiátorból.

A porfüggöny mögül lovasember rúgtatott ki. Már messziről felismerte Szodnom-Dorcsit, nekivágott a nyájnak és vágtában egyenesen a kocsi felé tartott. Vágtázás közben ugrott le lováról, odaszaladt az autóhoz és mosolyogva, ügyetlen mozdulattal nyujtotta üdvözlésre a kezét.

— Messze innen Undur-Han? — kérdezte Szodnom-Dorcsi.

A pásztor gyengéden megsimogatta a motor forró burkát.

— A te ördögmasinádnak két lépés az egész.

— Igen ám, de magad is látod, hogy bedöglött az „ördögmasina".

A pásztor a fejét csóválta.

— Ajaha! Hát még az ilyen talyiga is elromlik? — Egy pillanatig gondolkodott, aztán megszólalt.

— Van itt elég ganéj, be lehetne vele a lyukakat tömni!

— És lovon mennyi idő alatt lehet Undur-Hanba eljutni? — kérdezte türelmesen Szodnom-Dorcsi.

— Miféle lovon?

— Hát a tiéden...

A pásztor egy kissé elgondolkodott:

— Egy óra az út, talán még valamivel több is.

A szárnysegéd a pásztor felnyergelt lovához rohant. A kengyelt meg se fogva, röptében elkapta a zablát és máris nyeregbe ugrott.

— Ideküldöm a pilótát! — kiáltotta és már fel is emelte lovaglóostorát.

— Nem! — kiáltotta harsányan Szodnom-Dorcsi. — A sötétség beállta előtt már nem tudna leszállni és csak tönkretenné a repülőgépet.

A szárnysegéd a lemenő napot nézte és leeresztette ostorát: a láthatár felett már alig látszott valami a bíborvörös korongból.

— Adj nekem még három lovat — szólt Szodnom-Dorcsi a pásztorhoz.

A pásztor hosszú terelőbotjának végére tűzte, aztán feje felett meglengette sapkáját és átható füttyöt hallatott.

A hívásra több pásztor rúgtatott oda. Amikor Szodnom-Dorcsit meglátták, első társukhoz hasonlóan ők is leugráltak lovukról és arcukon széles mosollyal a kocsihoz siettek, hogy Szodnom-Dorcsit üdvözöljék.

Első pillanatban nyilván azt hitték, hogy most majd hosszan, barátságosan elbeszélgetnek Szodnom-Dorcsival. De összevont szemöldökét és keményen összeszorított ajkát látva, nyomban megértették, hogy nincs sok kedve a beszélgetésre. Elhallgattak és tiszteletteljesen várták, mit kíván tőlük.

A legöregebb pásztor némi tétovázás után mégis csak odalépett Szodnom-Dorcsihoz.

— Szeretnék neked valami nagyon fontos dolgot mondani.

— Mondd csak — felelte mogorván Szodnom-Dorcsi.

— Nem tetszik nekem, ami a sztyepen történik. Egy hónap leforgása alatt már harmadszor csíptünk el lámákat. Honnan kerülnek ide? Hiszen magad is tudod, hogy a nép már sok évvel ezelőtt kikergette őket a köztársaságból. — A pásztor csodálkozva tárta szét karját és megismételte a kérdést. — Honnan kerülhetnek ide?

— Legutóbb hányat fogtatok el?

— Hatot.

— Idevalók vagy külföldiek?

— Akad köztük mindenféle népség, még tibeti is.

Szodnom-Dorcsi gondolatban egybevetette ezt a hírt azokkal a jelentésekkel, amelyek már hosszabb idő óta rendszeresen érkeztek az ország legkülönbözőbb részeiből. Ezek a közlések mind, mind arról számoltak be, hogy hol itt, hol ott ismét felbukkantak a lámák. S még csak nem is lehetett arról szól, hogy ezek a most felbukkanó lámák a Mongol Népköztársaság területén netán bujkáló lámacsoportok maradványaiból kerültek ki. Hosszabb-rövidebb tagadás után végeredményben valamennyien bevallották, hogy nem is olyan régen lépték át a határt. Voltak, akik egy-két héttel előbb, voltak akik egy hónapja és olyanok is akadtak, akik félesztendeje érkeztek a Mongol Népköztársaság területére. A közbiztonsági szervek bizonyos óvatossággal kezelték ezeket a lámákat. Nem akarták megbántani a nem nagyszámú hívők érzékenységét. De eddig még nem sikerült megállapítani, hogy a köztársaság ellenségei által küldött szervezet tagjairól, vagy csupán véletlenek összjátékáról van-e szó. Alig akadt ember, aki hitt volna az ilyen csodálatos véletlenekben. A különböző adatok és aprócseprő jellegzetességek mind arra vallottak, hogy ezek a lámák csak egy nagyobb banda elővigyázatlan előőrsei. De egyelőre még nem sikerült tisztázni, miféle bandáról van szó és milyen célokat követ ez a banda, hány tagból áll és kik a gazdái: a Mongóliából elkergetett hercegek, az egyházi vezetők vagy talán a köztársaság külföldi ellenségei, akik már egyszer próbáltak a lámák kezével halálos csapást mérni a nép uralmára. A tapasztalat és az államférfiúi tevékenység hosszú éveiben kialakult finom érzés azonban azt súgta Szodnom-Dorcsinak, hogy ez esetben egészen más, sokkal erősebb és a nagyszabású diverziókban jártas gazdájuk van a lámáknak és nem holmi szánalmas, elfajzott mongol áll mögöttük. Szodnom-Dorcsi úgy érezte, hogy a nyílt összeesküvés kulcsát jelenti

az a zsákmány, amit ma Aradzsargalantahiból Ulan-Batorba visz magával.

— No mi lesz? — fordult türelmetlenül a pásztorokhoz. — Kapok hamarosan lovakat? — Alig vezették oda a lovakat, máris felpattant az egyikre. Intett szárnysegédének és a kocsi hátsó részére mutatott, ahol a csomagtartóban poros sátorlapba csavart, átköltözött, hosszúkás bála feküdt.

A szárnysegéd gyorsan odaugrott, eloldotta a tartó köteleket és egyik végénél fogva földre húzta a sátorlapot.

A sátorlapból a kezén-lábán megkötözött Harada gurult ki.

— Ajaha! — kiáltották elismerő hangon a pásztorok.

Közelebb léptek és egyikük határozott hangon kijelentette:

— Japán ez!

A pásztorok megragadták a foglyot és a szárnysegéddel együtt feltették az egyik lóra. Pillanatokkal később már jó erősen oda volt kötözve a nyereghez. A szárnysegéd a gyeplőt átdobta a ló fején és odaadta a másik lovon ülő Gombo-Dzsapnak.

A pásztorok hosszú botjai villámgyorsan utat nyitottak a juhok között.

A négy ló patáitól felvert porfelhő szélsebesen egyenest Undur-Han felé tartott. Az alkonyi homályban a porfelhő szinte rózsaszínűnek, átlátszónak látszott.

A pásztorok még sokáig bámultak a porfelhő után és a fejüket csóválták.

— Japán — mondta a legöregebbik. — No, de ilyet! ...

Ketten nagyot köptek és elővették pipájukat.

8

Két nappal Cseng megérkezése után újabb támadásra indult az ezred.

Csengnek úgy rémlett, hogy a vezérgép világosan kirajzolódó „kék gyík"-ján, az előtte haladó vadászgép nyomában és a fényszóró kupakján mindenütt Fu Bi-cseng pilótaszemüveges, szigorú arcát látja. Sokszor meg egyenesen úgy tűnt, hogy a vezérgépben ülő parancsnok egyenesen az ő „Róká"-ja felé fordul, hogy meggyőződjék, nem szakadt-e el egykori tanítómestere az alakulattól. És ez bosszantotta Csenget. Bármennyire próbálta is leküzdeni keserűségét, hogy most volt tanítványához kell igazodnia, bármennyire is hajtogatta magában, hogy mai helyzetében nincs semmi lealázó, de lelkében még mindig megmaradt a keserű sértődöttség némi nyoma. Minden erejével arra törekedett, hogy ne gondoljon erre és lehetőleg csak annyiszor nézett

a levegőben csillogó „gyík" felé, ahányszor szükséges volt, hogy a távolságot és a megadott magasságot betartsa.

Cseng most letekintett. A föld innen felülről korántsem látszott olyan egyhangúnak. Mint valami ezerszínű, végtelen szőnyeg terült el alatta. Bujazöld ligetek üde foltjai váltakoztak a rizsföldek fekete sávjaival. Távolabb, dél felé szertelenül egymásra torlódtak a hegység lábánál húzódó apró dombok gerincei.

A dombok mögül hirtelen tavak bukkantak elő. Úgy sorakoztak egymás mellett, mint valószínűtlenül rikító színekben tobzódó füzérek. Vakító kéken, mérgeszölden, sárgán és vörösesbarnán tündököltek a kiszáradt homok keretében.

Felvillant a Liaohehol folyó kanyargó medre. Cseng futó pillantást vetett Fu „Kék gyík"-jára. A „Kék gyík" most meredeken felfelé tartott. Cseng követte a vezérgép példáját.

Liaohehol felett harci magasságban húztak el. Robbanások füstfelhői jelezték, hol húzódik az előtér vonala.

Cseng körülnézett. Úgy látta, tiszta az ég. De még végig sem gondolhatta ezt a megfigyelését, amikor jobbról sárgás villanással robbantak a légelhárító tüzérség lövedékei. Fekete füstgomolyok szóródtak szerteszét és úgy látszott, hogy csillagalakban egy helyt lebegnek. Most még egy lövedék robbant, aztán egy második, harmadik, negyedik. Szabályos sávon robbantak: az ellenség acélfüggönnyel akarta megakasztani a gépek útját. Cseng tekintetét elfordította a robbanásokról és Fu gépének útját figyelte. Fu először felfelé ívelt, aztán villámgyorsan lefelé zúgott. Cseng egyre csak azt nézte, hogyan irányítja Fu a gépét. Felébredt benne a szigorú kiképző: hibát szeretett volna Fu manőverezésében felfedezni. De nem látott semmi hibát. A gép minden mozdulata tökéletes volt. Fu ragyogóan értett a gép irányításához. S most, hogy Cseng ezt látta, a lelke mélyén még mindig öntudatlanul is ott fészkelő kelletlenség érzését egészen más érzés nyomta el. Nagy és örömteli érzés volt ez: a tanító büszkesége, aki ujjong tanítványa sikerén. Hiszen lehet, ha annakidején nem szakad meg a pilótaiskolai kiképzés, Cseng megváltoztatja Fu képességeiről alkotott véleményét. Lehet, hogy akkor Fu az ő keze alatt vált volna „emberré", olyan emberré, aki a levegőben is teljes értékű. És mennyi örömet okoz a kiképzőnek, amikor látja, hogy munkája ilyen sikerrel jár. A feladatot más végezte el, de talán neki, Csengnek is volt némi része abban, hogy Fu ilyen nagyszerű pilóta lett! Bárhogyan alakultak is a körülmények, de úgy érzi, Fuért ő is felelős bizonyos mértékben.

Cseng most felfigyelt. Fu parancsot adott: „Figyelem!" — és nyomban rá: „Felzárkózni mellém!" Cseng fokozta a gép

sebességét és csökkentette a két gép közötti távolságot. Vajjon mi lehetett az oka, hogy a vezérgép a jelzést leadta? De nem kellett sokáig törnie a fejét. Pontosan a feje felett szürke ellenséges gépek raja bukkant elő a felhőtakaró mögül. Cseng szempillantás alatt felismerte: ezek nem az ellenség megszokott, ismert harci gépei. Támasztószerkezetük szokatlanul magasan volt a repülőgép törzse végén elhelyezve.

Fu gépe felfelé kanyarodott és a visszavonuló ellenség nyomában éles szögben nekivágott a felhőtakarónak. Cseng elfordította a kormányszektort és élvezte, milyen meredeken zúg felfelé a gép.

Ezerszer is kiélvezte már azt az érzést, amikor a gép az ember kezének engedelmeskedve, minden erejét megfeszítve meredeken felfelé rohan. Ezerszer is összpontosította már a figyelmét arra, hogy ne haladjon túl azon a határon, amikor a gép nem hajlandó tovább működni és hirtelen megakad. Ezerszer figyelte feszülten a gép szívének dobbanását. Úgy érezte, egész lénye, minden porcikája egybeforrott a géppel. Már nem is egyes alkatrészek egybefonódását látta a gépben, hanem egyetlen pontos, tökéletes, engedelmes mechanizmust, amely nemcsak engedelmeskedni tudott, de a legkisebb hibára, a repülő bármilyen csekély melléfogására is érzékenyen reagált. Ez a mechanizmus szigorú és nem tűr el semmiféle balfogást.

Ezerszer is érezte már mindezt, de még sohasem töltötte el ilyen világosan és élesen ez a tudat, amely most az ellenség közelségében még jobban erősödött benne.

Cseng követte tekintetével Fu gépét. A vezérgép nyomában az ő gépe is belefúródott ebbe a tejszerűen fehér, átlátszatlan masszába. A keskeny felhőövezeten gyorsan áthatoltak. Cseng feje felett most ismét vakító kékségben terült el az égbolt. Előtte világosan, tisztán kivehetően felbukkant az ellenséges repülőgépek raja. Eleinte szinte azt gondolta, hogy bajtársaival együtt az ellenséget üldözi, de máris látta, hogy az új, gyorsjáratú ellenséges gépek tőrbe csalják őket, hogy aztán harci gépeik lecsaphassanak rájuk. Az ellenséges gépek legalább kétszer annyian voltak, mint a Néphadsereg gépei. Közel voltak hozzájuk és Cseng világosan látta színüket és jellegzetes körvonalaikat. És akkor eszébe jutott, mire figyelmeztette őt igen határozott formában Fu: „Ne is annyira az járjon az eszében, hogy megsemmisítse az ellenséget, mint inkább az, hogy fedezze az előtte haladó gép hátát. S akkor szinte magától kerül terítékre a zsákmány. Ne törődjék saját gépének hátsó részével: arról majd a bajtársai gondoskodnak." Milyen szöges ellentétben állt ez a szabály mindazzal, amire ő maga oly buzgón tanította

a növendékeit: „Egy pillanatig se feledkezzenek meg arról, hogy gépük hátsó részét támadás ellen biztosítsák. Az ellenség biztos zsákmányává válik a vadászgép, ha nem így cselekszenek..."

És mi lenne, ha valóban kiverné a fejéből a gondolatot, hogy gépének hátsó része is van és hogy ez a hátsó rész a gép legsebezhetőbb helye? Mi történnék, ha rendíthetetlenül bíznék abban, hogy a gépének hátsó részét a bajtársai biztosítják, mint ahogyan ő is biztosítja az előtte haladó gép hátsó részét? Nem jelenti ez a gép hátsó részének sokkal megbízhatóbb védelmét, mint az a biztosíték, amit saját korlátolt figyelme adhat — saját figyelme, amelyet szükségszerűen a körülötte elterülő egész hatalmas félkörre ki kell terjesztenie?...

A helyzet egyébként a legkevésbbé sem adott időt az elmélkedésre. Fu „Kékgyík"-ja e pillanatban megbillentette szárnyát és rohamra hívta a századot.

Cseng villámgyorsan körülnézett.

Úgy látta, a legkevésbbé sem kedvező a század helyzete. Az ellenség határozott túlerőben volt. De azért lelkében mégis helyeselte Fu elhatározását. Most, hogy rájött milyen helyes volt az ezredparancsnok helyettesének határozott figyelmeztetése, nem félt semmitől. Úgy érezte, hogy megsokszorozódik az ereje. A legcsekélyebb békétlenkedés nélkül vezette gépét a „Kék Gyík" nyomában...

Fu Bi-cseng látta, hogy az egész század felfejlődik a vezető raj mögött. A gépek még mindig felfelé, egyenesen az ellenség felé tartottak. A távolság egyre jobban csökkent köztük. Minden pontosan úgy játszódott le, mint már nem egyszer történt itt. A vadászgépek zárt egységben repültek és ügyet sem vetettek arra, hogy a Kuomintang-gépek nagy távolságról tűz alá vették őket. Fu Bi-cseng repülői biztos csapásra tartogatták a töltényeiket.

Fu örült a repülők fegyelmezett tartózkodásának. Örült, hiszen nem kis fáradságába került, míg türelmes neveléssel idáig jutott. Tényekkel kellett előttük bebizonyítania, hogy a nagy távolságból leadott lövésekkel csak egyet érhetnek el: csökkentik a biztos céltávolságból leadható kétszer, háromszor, tízszer esélyesebb lövések számát. Nem is volt olyan egyszerű, míg meg tudta repülőit győzni, hogy nem kell feltétlenül megnyomni a ravaszt, amikor azt látják, hogy az ellenség egyik sorozatot a másik után lövi ki rájuk. De Lao Ke és Fu ezt is keresztülvitte. Fu büszkén gondolt arra, hogy százada teljes lőszerkészlettel veszi fel a küszöbönálló harcot. De most nagy

bosszúsággal állapította meg, hogy a jobboldali irányítógép parancs nélkül tüzelni kezd az ellenségre. Funak első pillanatban eszébe sem jutott Cseng. Az ő szemében csak a „Róka" volt: szakasztott olyan gép, mint a század többi gépe. De aztán eszébe jutott egy név: Cseng neve. „Idegeskedik" — gondolta Fu. Kétszeresen bosszantó volt, hogy éppen Cseng, az ő volt oktatója idegeskedik. Fu itt, a harci helyzetben, növendékből oktatóvá vált. Érezte, milyen felelősséget visel egykori oktatójának életéért és a bajtársak életéért, akiket ez az oktató fedezni köteles. Helyesen és eléggé meggyőző erővel fejtette ki Cseng előtt a légiharc szabályait?... Bizonyára nem, mert különben nem lövöldözne most ilyen értelmetlenül a levegőbe. Ezért a sorozatért, amely a többi repülőt is megzavarhatja, egyedül ő, Fu a felelős...

Az ellenség felülről tovább folytatta támadását.

„Frontális támadás? — ám legyen!" — gondolta magában Fu. Célpontnak választotta az ellenséges vezérgépet és a célzó berendezés fölé hajolt. Ekkor a vezérgép ismert körvonalai mögött újtípusú, egyfedelű amerikai kísérleti gépet fedezett fel. A gép rendkívül tömör szerkezetű volt és kis első része is erősen megkülönböztette a környező gépektől.

És ekkor olyasvalami történt, amin Fu repülői módfelett elcsodálkoztak: vezérgépük éles szögben elfordult az amerikai géptől, erősen jobbra tartott és meredeken felfelé törve az ellenség fölé került. Azt lehetett volna hinni, hogy Fu megfeledkezett az ezred hagyományairól és saját utasításairól, amelyeket annyiszor ismételt meg határozott formában az ezred repülői előtt: „Ne féljetek a frontális támadástól. Az ellenség nem tud ennek ellentállni. Amikor az összecsapás pillanata közeledik, nem veszi magára a kockázatot és ő szelel el elsőnek. Nekünk viszont kedvező lehetőséget ad arra, hogy rövid távolságról tüzelve megsemmisítsük."

Fu manővere annyira szokatlan és váratlan volt, hogy a század soraiban egy pillanatra zavart okozott. Bármilyen rövid is volt ez a zavar, Cseng mégis észrevette, hiszen ő maga is akaratlan részesévé vált.

Fu a legnagyobb sebességre állította motorját és századát mind lejjebb és lejjebb vezetve, nyugati irányban repült. A gépek egy szempillantásra belemerültek a felhőrétegbe, de máris kint voltak a felhő túloldalán. A repülők maguk alatt látták a földet. A villámgyors száguldásban alig tudták kivenni az alattuk elsuhanó folyómedret.

Fu folytonosan lejjebb szállva, változatlan sebességgel tartott egyre nyugat felé.

Cseng arra törekedett, hogy ne maradjon el, bár nem értette, mi késztetheti Fut ilyen sietségre, hiszen a Kuomintang harci gépei már elmaradtak mögöttük. Csak az újtípusú amerikai vadászgép követte még mindig a visszavonuló századot, mintha a menekülő gépek üldözése varázserővel vonzotta volna. Nem szégyen, gyalázat, hogy ilyen ellenség elől futamodnak meg? Cseng úgy érezte, már nem bírja sokáig, aztán kitör belőle a türelmetlenség és megtámadja a jenkit...

Fu időnként kissé lelassította gépét. De mihelyt az ellenséges gép hatékony tűztávolságba ért, nyomban elfordította a kormányszektort és növelte gépének gyorsaságát...

A folyó vonala már messze elmaradt mögöttük. Fu most ugyanolyan váratlanul, mint a támadásból való kiszakadáskor, mereven felfelé irányította gépét. Az átmenet olyan hirtelen volt, hogy Fu szeme előtt sötét körök táncoltak. Érezte, hogy leszalad fejéből a vér.

Megmerevedő nyakának ellenállását legyőzve, körülnézett. Saját szemével akart meggyőződni, követi-e a század többi gépe, bár tudta, hogy ez nem is lehet másként. Megszámolta a gépeket: valamennyi ott volt. Most nagy erőfeszítéssel felfelé nézett és nyugtalanul kémlelte az eget. Biztos volt benne, hogy a jenki nem bocsátkozik harcba, ha észreveszi, hogy elszakadt a kísérő gépektől.

Fu csökkentette a sebességet, hogy a lassúbb járatú Kuomintang-gépek beérhessék az amerikait. Ha nem is valamennyi légi kalóz, de legalább öt vagy hat raj volt a közelben. Fu arra törekedett, hogy a gépek között ne tévessze szem elől az amerikait. Nem ok nélkül játszotta meg ezt a szégyenletes megfutamodást. Most minden erővel arra kellett törekedni, hogy a jenkit elszakítsák a többi géptől és leszállásra kényszerítsék.

— Megnyomni, amíg csak le nem száll! — ismételte fennhangon Fu és a nagy erőfeszítéstől még a fogait is összeharapta.

A század, a felszállás előtt kapott utasítást követve, rajokra oszlott. A rajok oldalról támadták az ellenséget, hogy megbontsák sorait és elszakítsák a többiektől a parancsnoki rajt, amelyhez most az újtípusú amerikai gép is felzárkózott. Fu rajának az volt a feladata, hogy felülről nyomást gyakoroljon az amerikaira és leszállásra kényszerítse.

„Rámenni! Rámenni!" — ez a gondolat zúgott szakadatlanul Fu agyában. Gépe felszökött a magasba, aztán akár egy kő, úgy zuhant lefelé, egyenesen az ellenségre. Az új gépet próbálta az ellenség parancsnoki rajától elszakítani. De az ellenség, úgy látszik, megsejthette, mire törekszenek Fu vadászgépei. Bizonyos, hogy szokásától eltérően nem lazította sorait és nem

bocsátkozott párviadalba. A jenki úgy tapadt a vezető gép farkára, mintha odaragasztották volna. Nyilván lemondott arról, hogy az új gép kiváló harci tulajdonságait fitogtassa és csak egy célja volt: kikerülni ebből a „húsdarálóból". Az új gépet irányító pilóta is megsejthette, hogy ez az egész bonyolult játék neki szól, sőt talán már rádión figyelmeztették is erre. Még egy-két kísérletet tett, hogy magasba szökkenjen és kihasználva nagy gyorsaságát, elmeneküljön. Amikor látta, hogy ez sehogy sem sikerül, még gyorsabban felzárkózott a Kuomintang-gépek csoportjához. Újból ki próbált csúszni, de Fu gépei ismét csak arra kényszerítették, hogy elvegyüljön a darázsrajként szálldosó Kuomintang-gépek közé.

Fu végre úgy látta, hogy elérkezett a döntő lecsapás pillanata. Vadászgépe a nap vakító sugarainak fényében egyenesen lefelé zuhant. A következő pillanatban már átfordult és az amerikai gép alsó része alá került. Cseng azt várta, hogy Fu gépének orrából géppuskasorozat tüze villan elő és végez az amerikai géppel. De Fu megfordult, Cseng felé tartott és egyetlen lövés nélkül abbahagyta a támadást.

„Fu géppuskája elromlott!" — villant át Cseng agyán a gondolat. Most már úgy látta, hogy Fu helyzete igen komoly. Az amerikai egy szempillantással később valóban Fu gépének hátsó része alá siklott és két rövid sorozatot adott le. Cseng pontosan látta, hogyan suhannak Fu gépe felé a nyomjelző lövedékek. Egyébre már nem is tudott gondolni: most, rögtön, talán már a következő pillanatban lángnyelv és fekete füst tör elő Fu gépéből. Fu azonban — Cseng nagy csodálkozására és bosszúságára — most parányi kanyart írt le gépével, mintha egyenesen ki akarná tenni magát az ellenség támadásának. Az amerikai kihasználta a kedvező helyzetet és még egy sorozatot adott le.

Cseng pontosan tudta, hogy az egész mai felszállás célja éppen ez az amerikai gép, tudta, hogy a parancsnokság minden áron meg akarja szerezni a gépet. De nem mehetett bele, hogy az amerikait megkímélje, amikor az már Fu életét veszélyezteti! Cseng keze szinte akaratlanul is elfordította a kormányt. Élesen jobbra kanyarodva az amerikai gép háta mögé került. Az amerikai még mindig tüzelt Fu gépére. Cseng állandóan a géppuska ravaszán tartotta ujját. Még egy „biztosító" sorozatot adott le, bár tudta, hogy első lövései sem téveszthetnek célt. Az amerikai gép középső része alól füst gomolygott elő.

Cseng a „Kék gyík"-ot nézte és nagy megkönnyebbüléssel

állapította meg, hogy Fu gépe sértetlenül kering a meredeken lefelé zuhanó amerikai gép körül.

Fu az égő amerikai gép láttára dühösen ráütött a motor burkára. Nem vette észre, ki gyujtotta fel a gépet, csak azt látta, hogy veszendőbe ment minden igyekezete — nem sikerült az amerikai gépet kézre keríteni. Valaki megakadályozta, hogy az amerikait leszállásra kényszerítsék: valamelyik pilótája elheveskedte a dolgot.

Meghiúsult tehát a feladat. Nem maradt más hátra: harcolni, mint máskor. Fu felsorakoztatta gépeit, s a harc a szokott terv szerint folyt tovább...

Cseng nem vette észre a vezérgép jelzését és nem látta, hogy valamennyi gép Fu „Kék gyík"-ja felé igyekszik. Csak azt látta, hogy géppuskasorozatainak nyomában láng csap ki az ellenséges gépből. Minden egyébről megfeledkezett és csak egy dolog kötötte le: orra előtt ellenséges gép, már el is találta, most újra meg újra el kell találnia. Tökéletesen elfelejtette, mit igért önmagának. Az alakulatra, a bajtársaira sem gondolt többé. Egészen lekötötte az az igyekezet, hogy újabb célpontot találjon, ahová a következő sorozatát irányíthatja. Mindaz, amire éveken át másokat tanított, most a kormányt tartó kezében összpontosult. Életének egész célját és tartalmát most abban látta, hogy kikényszeríti a gépből mindazt, amire csak a motorba zárt másfélezer lóerő képes. Érezte, hogy egybeforrott a diadalmasan támadásra lendülő géppel. A gép szárnya szinte saját kezének folytatása lett, csuklójának minden mozdulata, talpának a kormányszerkezetre gyakorolt minden egyes nyomása épp olyan természetes volt, mintha a földön lépkedne. És minden érzését ellenállhatatlanul háttérbe szorította, elnyomta egyetlen vágyakozás: tüzelni! Hiszen most nem holmi kúpalakú vászonzsákra vagy céltáblára lőtt: éles töltényei a menekülő, de még mindig ellenállást kifejtő ellenséget keresték.

Még kétszer látta, hogyan csap fel lövéseinek nyomán a láng az ellenséges gépek testéből.

Tehát ma már három gépet lőtt le!

Hármat!

Talán nem is három volt? Lehetetlen, hogy csak három gépet lőtt le, hiszen úgy érzi, már egy örökkévalóság óta bolyong magasan a föld fölött, a forró égbolt végtelenségében.

Cseng a bonyolult figurák egész sorát hajtotta végre gépé-

vel, hogy előnyös helyzetbe jusson. Csak egy másodperc töredékéig volt szüksége erre a helyzetre. Még egy szempillantás és ma már a negyedik ellenséges gépet teríti le.

Úgy tett, mintha szemközt akarná az ellenséget támadni, de az ellenség közeledtére megfutamodnék. Felfelé irányította gépének orrát abban a biztos tudatban, hogy az ellenség nem tudja eltalálni. Maga felé... még jobban maga felé húzza a kormányt, míg a gép hátonrepülésbe át nem fordul. Akkor aztán villámgyors Immelmann-fordulattal lepi meg az ellenséget, s mielőtt észhez térne, már ott is van mögötte és közvetlen közelről leadott sorozattal a másik három gép után küldi a pokolba. Egy nap alatt a negyedik ellenséges gép!...

De mi ez?! Cseng majdnem felkiáltott, annyira csodálkozott és bosszankodott — vagy talán fel is kiáltott, csak a motor zúgásától nem hallotta saját hangját. A motor hangja szaggatottá vált, akadozni kezdett! Futó pillantást vetett a benzinmérőre: nulla! Üres a tartály! Hogyan történhetett, hogy ezt nem vette észre?! És hogy is mulaszthatta ezt el? Hogy tehetett ilyet Cseng, a tapasztalt oktató?...

Mélységesen gyűlölte önmagát és megrémült attól, hogy most mi következik. De ez az érzése csak egy szempillantásig tartott. Máris elnyomott minden más érzést az a tudat, hogy a repülőgép irányítása kicsúszik a kezéből: be kell fejeznie a megkezdett mozdulatot. Szemét le nem vette az irányzékról és ujját állandóan a géppuska ravaszán tartotta. De az ellenséges gépet sehol sem látta. Nem is láthatta, hiszen nem hajtotta végre az Immelmann-fordulatot és ahelyett, hogy az ellenséges gép hátába került volna, saját gépének alsó részét hagyta fedetlenül. Csak egy szempillantásig — a pillanat le sem mérhető töredékéig tartott zavara. De ez a pillanat elegendő volt, hogy villámgyorsan megvilágosodó elmével felismerje, mi történt. Halántékán tisztán hallotta vérének vadul lüktető dobbanását. És most már tudta: az apró, szüntelen koppanás, ami a gép testét éri, nem más, mint az ellenséges gép közvetlen közelről leadott sorozata!...

Megnyomta a pedált — s a gép nyomban engedelmeskedett. Reménység sugara tört át a sűrű, fekete függönyön, amely már mindent elborított.

Cseng eltolta, magához rántotta, jobbra-balra forgatta a kormánykereket. Túlságosan könnyen mozgott, semilyen ellenállást nem érzett és a gép nem reagált a kormány mozgatására. A gépet tehát már nem tudja irányítani. Cseng egy pillanatra felhajtotta a burát és kitekintett. A gép lefelé zúgott. Alatta villámgyorsan suhant el a föld ezer színben csillogó szőnyege.

Cseng a földet figyelte és várta, mikor adja le az ellenséges gép az utolsó, befejező sorozatot. Nem is kételkedett: akkor csak egy marad hátra; az ejtőernyő.

Cseng körülnézett. Az ellenséges gép helyzetéből akarta megállapítani, mennyi ideje van még hátra az ugrásig. De a gépe mögött nem egy, hanem két gépet pillantott meg. És mindkettő saját alakulatához tartozott! Bajtársai voltak, akik nyilván pontosan abban a pillanatban avatkoztak be a küzdelembe, amikor Csenget már végveszély fenyegette.

A műszertáblát nézte. A gép meglepő nyugodtan, siklórepüléssel szállt alá. Csengnek most már csak arra kellett gondolnia, hogy a gép épségben érjen földet. Milyen jó is lenne, ha nemcsak önmagát — a gépet is meg tudná menteni!

Megfogta a gép alvázát lebocsátó szerkezetet és maga felé rántotta a kormányt... De a kormány most nem engedett. Még egyszer megpróbálta — ismét eredménytelenül. Fennakadt a magassági kormány — vagy talán az egész kormányszerkezet megrongálódott. A repülőgép, ahelyett, hogy vízszintes siklásba menne át, még meredekebb szögben szállott alá. Cseng hallotta, milyen vészesen süvít a levegő és most már látta, hogy a gép nem tudna kerekeken gördülve leszállni. Semmi értelme sem lenne, ha az alvázat leereszti, anélkül, hogy a gép mozgását irányítani tudná. Ez csak katasztrófára vezethet. Ha a gép normálisan ér földet, úgy kell leszállnia, hogy alsó része ráfeküdjék a talajra. De egy pillanattal később már maga Cseng is meggyőződött, hogy erre gondolnia sem lehet: a gép nem ereszkedik le szabályosan. Emellett mind gyorsabbá és gyorsabbá vált a mozgása és mind meredekebb szögben tartott a föld felé. Úgy látszik, mégsem tudja megmenteni a vadászgépet! Ez a gondolat kibírhatatlan teherként nehezedett Cseng lelkére. Az iskolában eltöltött évek folyamán megszokta, hogy még a legkisebb baleset is letörölhetetlen szégyene az oktatónak. És most nem maradt más hátra, mint hogy saját életét mentse meg...

Cseng kinyitotta a bura reteszét és levette lábát a pedálról. S ekkor a repülőgép, mintha megérezné, hogy mozdulatait semmi sem gátolja többé, szertelenül jobbra-balra billegett, felemelkedett, egy pillanatra ismét egyensúlyba került, aztán szárnya felé, oldalt billent és dugóhúzó csavarban kezdett vadul lefelé száguldani. Nem volt veszteni való idő. A nehéz kezeslábas gátolta mozdulatait és Cseng csak most ébredt tudatára, menynyire kimerítette a harc.

Most, hogy a gép ilyen alacsonyan repült, egyszerre igen meleg lett. A fehérnemű, mint forró borogatás, tapadt Cseng testére.

Nagynehezen lerángatta kesztyűjét. Megtapintotta az ejtőernyő szíjának tartógyűrűit. Most csak egyre gondolt: nem szabad az ugrást elvétenie. Visszaemlékezett, hogyan oktatták ejtőernyős tanítványaikat az iskolai instruktorok. Egykor abban a tudatban hallgatta ezt az oktatást, hogy neki — az oktatónak — nyilván sohasem lesz rá szüksége...

Nagynehezen átvergődött a fülkén, amely most egyszerre elképzelhetetlenül szűknek, kényelmetlennek bizonyult. A centrifugális erő a gép forgásával ellenkező irányba taszította Csenget és olyan erővel szorította a fülke falához, hogy azt hitte, sohasem tud onnan elszabadulni. Minden erejét megfeszítette, hogy megszabaduljon ettől a halálos kötöttségtől. Egyszerre — váratlanul — azt érezte, hogy szabad. S ugyanakkor azt is világosan látta, hogy szabálytalanul, helytelenül mozgott, a legkevésbbé sem úgy, ahogyan ezt az iskolában tanították. Ekkor, mintha saját gondolatának helyességét bizonyítaná, hatalmas erővel zúdult rá a repülőgép szárnyának ütése. Olyan erős volt ez az ütés, hogy Cseng úgy érezte, eltörik a hátgerince. A szeme előtt elsötétedett a világ és Cseng homályosan, ködösen érezte, hogy a teste, mintha kilőtték volna, egyetlen rántással kiszakad a gép körforgásából.

Csengnek a szárny hatalmas csapásától valószínűleg eltörik a gerince, ha az ütés erejét nem fogja fel az összecsavart ejtőernyő hüvelye. S aligha láthatta volna, hogy az ejtőernyő emberi segítség nélkül, a szárny csapásától nyílt ki. Pontosan az történt vele, amit a Néphadsereg repülői ezen a frontszakaszon gondosan elkerültek: kiugrás után azonnal kinyílt az ejtőernyője, s a lassan leszálló ejtőernyős az ellenséges gép céltáblája lett. Kínzó tudat volt ez. Cseng még arról is megfeledkezett, hogy néhány pillanattal előbb segítségére sietett az ezred két gépe. Aggodalmát még jobban alátámasztották a felülről, Cseng irányában fütyülő golyók. Cseng tisztán hallotta a géppuskák kattogását. Felnézett és látta, hogy a Kuomintang-gép egyenesen feléje tüzel. De ugyanakkor azt is meglátta, hogy a Néphadsereg két gépe nagy erővel tör az ellenséges gép felé és azt mindjobban nyugati irányban szorítja vissza.

Többet nem látott Cseng, mert a három gép eltűnt látóköréből: az ejtőernyő kupolája eltakarta őket.

Most már csak arra törekedett, hogy ne sodródjék túlságosan el. De a szél nagy erővel hajtotta tovább az ejtőernyőt. Csengnek úgy rémlett, hogy fent az égbolton, nagy magasságban köröz felette egy gép és aztán nyugati irányban folytatja útját.

Minden figyelmét a leszállásra összpontosította. És amikor lefejtette magáról az ejtőernyőt, olyan csend uralkodott a tájon, hogy Cseng egy pillanatig azt hitte, ebben a nagy csendben fog elpusztulni. De tüstént legyűrte ezt az érzést és hozzálátott, hogy gondosan, szabályosan összehajtogassa az ejtőernyőt, úgy, ahogyan egykor az iskolában a fiatalokat oktatták...

A többi repülő útbaigazítása szerint kiküldött gép este felé bukkant rá Csengre.

Az eső homályos fátylán át elmosódottan látszottak a hegyek körvonalai. A barlangok bejáratát fedő sárga gyékénytakarók sötétszürke színt öltöttek.

A rácsos ajtókra feszített zsírpapiroson lélekölő, kétségbeejtő egyhangúsággal dobolt a zuhogó eső. Ágyat, takarót, de még az asztaldeszkát és a széket helyettesítő ládákat is átjárta a nedvesség. A repülők legnagyobb része aludt s aki nem aludt, jó hangosan szidta a meteorológust... Ha nem jósol mára kedvező időt, a mai napot bizonyára felszállásra alkalmatlannak nyilvánítja a parancsnokság. Végre meg lehetett volna tartani a pártnapot, amit a megfeszített harci tevékenység miatt napról napra halogattak. Pedig mindegyik tartogatott már egy pár kérdést erre a pártnapra. Ám a meteorológus csodálatos derűlátása arra késztette az ezred parancsnokát és a repülőket, hogy állandó feszültségben várják az esetleges felszállást. Ilyen körülmények között csak egy dolgot tehettek: a fal felé fordultak és az eső álmosító hangja mellett elaludtak.

Mintha kihalt volna az egész tábor. Még a szúnyogok is kedvüket vesztették és csak egy-kettő repült át a barlangok szája elé akasztott gyékényre, hogy szokott zizegésével bosszantsa a repülőket.

A parancsnoki barlangban Fu kényelmesen lelógatta lábát a priccsről. Vele szemben, a kis asztalkánál ült Lao Ke. Az ezredparancsnok fejét egyik kezére támasztotta, a másikban gyufaszálat tartott és azzal piszkálgatta az asztalon heverő ócska bádogdobozba dobált cigarettavégeket.

— Engedelmet kérek a megállapításért — folytatta Fu a megkezdett beszélgetést — de véleményem szerint az elvtársnak inkább tanítónak, mint egy vadászrepülőezred parancsnokának kellene lennie.

— Szerintem nem sok különbség van a kettő közt... Azt hittem, mindkettőnknek az a véleményünk, hogy a harc tulajdonképpen iskolát jelent, még hozzá a legszigorúbb iskolát!

— Ebben tökéletesen igaza van, mert szigorúságban igazán nincs hiány — nevette el magát Fu.

— Meg aztán a legkülönbözőbb növendékei vannak ennek az iskolának. Van köztük jó és rossz vegyesen... Fu elvtársnak most megint egy „nehéz" esettel gyűlt meg a baja... Csengre gondolok.

Fu olyan erővel szorította meg cigarettáját, hogy a dohány kihullt belőle.

— Nekünk csak akadály, ha a „magas repülőiskolának" ilyen egyénieskedő híve kerül közénk. A légitérnek ezért a szakaszáért mi vagyunk felelősek és nem engedhetjük meg senkinek, hogy az együttes győzelem rovására vadászgasson személyes zsákmányra. A leghatározottabban kijelentem, hogy Cseng nem felel meg nekünk.

— Örülök, hogy ezt mondja, mert nekem is hasonló a véleményem.

Fu elnevette magát:

— A parancsnok elvtárssal se lehet vitába szállni!

— Pedig valóban egy véleményen vagyunk — felelte komolyan Lao Ke. — Cseng tényleg alkalmatlan arra, hogy kötelékben repüljön.

— Úgy van.

— És a mi kötelességünk — Lao Ke elhallgatott, s gondosan pipára gyujtott. Megvárta, amíg a pipából kékes füstoszlop száll felfelé, aztán kezével elterelte maga elől a füstöt és csak ekkor fejezte be a mondatot. — Egyszóval véleményem szerint a mi kötelességünk, hogy alkalmassá tegyük a kötelékben való repülésre.

Fu kétkedve csóválta a fejét.

— Nem olyan ember, akit át lehetne gyúrni: túlságosan önfejű és... kissé öreg is hozzá.

— Az én véleményem szerint is önfejű és nem elég fiatal ahhoz, hogy át lehessen gyúrni. Ha átgyúrjuk, semmire sem lesz használható. — Lao Ke mélyet szippantott és hunyorítva nézett helyettesére. — Átgyúrni nem fogjuk, csak éppen betörjük egy kicsit.

Fu elmosolyodva felelte:

— Most tulajdonképpen haragosnak, sértődöttnek kellene lennem, hogy egyre csak oktat engem a parancsnok elvtárs. És mégis úgy van, hogy ahányszor így egymással beszélgetünk, mindig megkönnyebbülök, s az az érzés tölt el, hogy valami egészen új dolgot tanultam, bár azt hiszem, magam is tudok egyet s mást.

— Látja, Fu elvtárs, kezdetben, közvetlenül azután, hogy ide kinevezték, úgy láttam... de meg sem merem mondani...

— Nos? — kérdezte nevetve Fu.

— Azt gondoltam magamban: itt járkál köztünk ez az ember és hallgat. Hallgat, mintha örökösen morfondírozna. Még akkor is hallgat, amikor harc után mindenkinek megoldódik a nyelve.

— Az izgalomtól oldódik meg az emberek nyelve — mondta Fu. — De még sincs igaza. Nem morfondíroztam, hanem az embereket figyeltem. Meg kellett őket értenem.

— Valóban öntől tanultam meg, hogyan ismerhetem ki az embereimet! — bólintott elismerően Lao Ke. — De eleinte bizony sehogy sem tetszett nekem, hogy semmivel sem lehet kihozni a sodrából. Sőt, egyenesen azt hittem, teljesen közömbös minden iránt; szentül meg voltam győződve, hogy sem a mi embereink, sem a tetteik nem érdeklik... Mindaddig hittem ezt, amíg közelebbről meg nem ismertem.

— És — ha szabad kérdeznem — azóta már kiismert?

— Azt hiszem, igen... És azt is önnek köszönhetem, hogy azóta kétszeresen szeretem az embereimet. Azelőtt csak azt figyeltem, hogyan jár-kel a repülő, hogyan s mint él, jól harcol-e vagy rosszul. Persze az is érdekelt, mi a véleményük az embereimnek, hogyan gondolkodnak, még a családi életük iránt is érdeklődtem. De, hogy a lelkükig tudjak hatolni, arra, kedves Fu barátom, ön tanított meg. — Lao Ke elgondolkodott s némi sajnálkozással hozzátette: — Ezek szerint tehát tulajdonképpen csak az ön érkezése után váltam igazi parancsnokká. — Lao Ke felállt és járkálni kezdett a szűk barlangban. — Minél jobban szeretem őket, annál nehezebb a lelkem... Valahol azt olvastam egyszer, hogy egy apa nagyon szerette a fiát és amikor a fiúnak hadba kellett vonulnia, nem engedte — majd meghalt bánatában. Azt állította az író, hogy ez a szeretet. Véleményem szerint teljesen helytelen ez a felfogás. Magamból indulok ki: amikor egy-egy különösen bonyolult feladatot kap az ezredünk, mindig azt nézem, hogy melyik repülőmet szeretem a legjobban... És akit a legjobban szeretek, azt bízom meg a feladat végrehajtásával.

Fu a parancsnokra nézett és csodálkozva mondta:

— Én pedig azt hittem, ez csak nálam...

Telefonberregés akadályozta meg, hogy mondatát befejezze. Lao Ke felemelte a tábori telefon hallgatóját és megparancsolta:

— Küldjék csak ide... — Aztán, anélkül, hogy helyettesére pillantott volna, hozzátette: — Cseng érkezett meg a kényszerleszállás helyéről.

— Mégis attól tartok — kezdte Fu, de nem fejezte be a mondatot. Aztán erőt vett magán és kimondta: — attól tartok, nem lesz belőle semmi....

— Nehéz tanítvány.

— Hát akkor csak menjen hátra, a front mögé.

— A parancsnokság a front mögül küldte ide.

— A parancsnokság tévedett.

— Alig hinném — felelte fejcsóválva Lao Ke. — Nem hiszem, hogy tévedett a parancsnokság. Véleményem szerint azért küldték ide, a mi ezredünkhöz az egyik legrégibb iskolai oktatót, mert úgy vélték, hogy a jelen pillanatban itt minden repülőre nagyobb szükség van, mint az iskolában. Volt egy idő, amikor a parancsnokság — ugyancsak igen helyesen — úgy tartotta, hogy minden jó repülőt inkább az iskolában kell alkalmazni, mint a fronton, ahol alig volt repülőgépünk... Aztán meg, Fu elvtárs, ha jól emlékszem, személyes jóbarátja Lin Bjao tábornoknak?

— Együtt vágtunk neki az életnek.

— No, látja. Ezek szerint igen jóban van vele. És mégis elfelejtette, mit mondott nekünk a közelmultban, amikor erre a frontszakaszra érkeztünk.

Fu lesütötte a szemét.

— Azt hiszem, pontosan visszaemlékszem minden szavára.

— Ha megengedi, mégis emlékezetébe szeretném idézni azokat a szavakat, amiket a tábornok akkor mondott: „Repülők! Jórészben tőletek függ, hogy sikert tudunk-e aratni ezen a frontszakaszon, amely a jelen pillanatban alighanem a legfontosabb valamennyi front közül." Emlékszik erre, Fu?

— Emlékszem.

— És még ezt is mondta a tábornok: „Ha teljesen be tudjuk keríteni a Csincsounál álló Kuomintang-hadseregcsoportot, ezzel kiütjük Csang Kaj-sek kezéből azt a dorongot, amellyel hátulról szeretné lebunkózni Ljü Po-cseng tábornoknak a Nagy Kínai Alföldön harcoló csapatait. Tőletek, az első ezred repülőitől függ, hogy Csang Kaj-sek és amerikai cinkosai továbbra is urai maradnak-e a tungpeji hadseregünk felett elterülő légitérnek. Az egész ezredet és minden egyes repülőjét arra kérem, szívleljék meg Mao Ce-tung elnök szavait. Mao Ce-tung elvtárs feladatunkul tűzte ki, hogy megsemmisítsük Csang Kaj-seknek Csincsou és Mukden alatt álló seregét és ezzel megnyissuk a tungpeji Felszabadító Néphadsereg előtt az Észak- és Közép-Kínába vezető utat." Nem ezt mondta akkor Lin Bjao tábornok?... Mondja, Fu elvtárs: ezt mondta a tábornok vagy sem?

— Ezt mondta.

— „Minden egyes repülőt arra kérek, szívelje meg Mao Ce-tung elnök szavait." Ez annyit jelent, hogy a tábornok Csenghez is intézte a szavait.

— De hiszen Cseng akkor még nem volt az ezrednél.

— De már útban volt ide. Tehát Lin Bjao rá is gondolt, a szavait őhozzá is intézte és tőle is azt kérte, hogy kövesse Mao Ce-tung bölcs útmutatásait.

— Annál rosszabb Csengnek, hogy nem értette meg ezeket a szavakat.

— Vagyis a mi kötelességünk, hogy megmagyarázzuk neki, milyen hatalmas jelentőségű a tungpeji hadsereg légiterében a levegő feletti uralomért folyó harc. Fu elvtárs azonban ehelyett szépen vissza akarja őt a front mögé küldeni.

— Biztosíthatom, Lao Ke elvtárs — jelentette ki most igen határozottan Fu — hogy Lin Bjao bárkihez a világon intézhette a szavait, csak éppen nem az olyanokhoz, akik megbontják a harci fegyelmet.

— Hát itt aztán zavarban vagyok, kedves Fu barátom, tökéletesen zavarban vagyok. Azon töröm a fejem, vajjon nem az ilyen emberekhez intézte-e szavait elsősorban a tábornok?

Fu csodálkozó pillantást vetett a parancsnokra, bár lelke mélyén elismerte, hogy a korholás teljesen jogos.

— Cseng javíthatatlanul egyénieskedő természetű ember.

— Javíthatatlan?

— Én legalább is annak látom.

— Pedig jó repülő.

— Ezt egy szóval sem tagadtam.

— S ha történetesen nincs az ezrednél ez az „egyénieskedő ember", akkor Fu elvtárs nem úszta volna meg könnyebb zúzódással a dolgot, hanem e pillanatban valóságos szita lenne a háta helyén. Hiszen éppen Cseng volt az, aki elintézte a „Kék gyík" farkának rugaszkodó kalózt!

— Engedje meg, hogy egy kérdést tegyek fel — felelte Fu. — A parancsnok elvtárs komolyan hiszi, hogy megváltoztatnám Csengről alkotott véleményemet, még ha, teszem fel, teljesen biztos lennék is benne, hogy éppen ő mentette meg az életemet? Ezt gondolja?... Egyébként nem is ez a legfontosabb... Azt hittem, a parancsnok elvtárs is tisztában van vele, hogy a parancsnokságnak szüksége volt az újtípusú „X"-gépre. Itt aztán igazán nem lehet semmiféle vitának helye! És ha kétszer is meg kellene halnia, csakhogy biztosítsa a feladat teljesítését, vajjon nem tenné-e meg gondolkodás nélkül?... Mintha bizony nem ismerném eléggé... Számít is az ilyen helyzetben, hogy „én vagy te"! Vajjon nem áldozná fel bármelyik repülőnk akár

háromszor is az életét, hogy teljesítse a parancsot?! Lehet ezen egyáltalán vitatkozni?... A parancsnok elvtárs meg azt kívánja tőlem, hogy megbocsássam Csengnek a parancs megszegését, megbocsássam, csak azért, mert megmentett engem attól, hogy az amerikai kilyukassza a hátamat... Bocsásson meg, parancsnok elvtárs, de én bizony azt hiszem, mást mond, mint amit gondol!

— Engedje meg, Fu elvtárs, hogy még valamit mondjak — felelte szelíden Lao Ke. — Elismerem, hogy tökéletesen igaza van. Mindannyian akár darabokra is vágatjuk magunkat, ha ettől függ a feladatunk teljesítése. De emlékezzék csak vissza, mire tanít bennünket a Párt az emberi élet értékével kapcsolatban!

— Háborúban sokszor az emberi élet az az ár, amit a parancs teljesítéséért fizetni kell! — fortyant fel Fu. — És egyikünknek sem áll jogában fontolgatni, vajjon az adott parancs megéri-e az életét vagy sem.

Lao Ke felemelte a kezét, hogy megállítsa Fut.

— És mit gondol, Fu elvtárs — kérdezte — vajjon az életét kockáztatta-e Cseng, amikor a „Kék gyík" farkáról lekaparta az ellenséget?

— Igen furcsának találom ezt a kérdést! — mondta Fu vállvonogatva.

— Vagyis Cseng hajlandó volt a saját életét feláldozni, csakhogy Fu elvtárs életét megmentse.

— Tegyük fel, hogy valóban így van. Hát aztán? Nem érdekel, milyen okból szegi meg valaki a parancsot: tudatlanságból-e vagy azért, mert nem akart önmagán uralkodni...

— Ha az utóbbi eset áll fenn, akkor osztom Fu elvtárs álláspontját. De mi történjék, ha az első esettel állunk szemben?...

Lao Ke nyilván önmagának is felelni akart, de ekkor Joyce öblös hangja hangzott fel a bejáratnál:

— Megengedi, hogy bejöjjek? — Az ezredparancsnok engedélye után Joyce belépett és nagysietve beszélni kezdett: — Parancsot kaptam az ezred mérnökétől, hogy kérdezzem meg a parancsnok elvtársat: kaphat-e Cseng repülő új gépet?

Lao Ke néhány pillanatig gondolkodott, aztán kérdő tekintetet vetett Fura, de Fu elfordulva állt, mintha az egész beszélgetéshez semmi köze se lenne.

A parancsnok ekkor így szólt Joyce-hoz:

— Döntésemet a törzsparancsnokkal közlöm.

— Értettem! — szólt halk hangon Joyce. — Megengedi, hogy távozzam?

Lao Ke néma fejbiccentéssel adta meg az engedélyt.

Alig hagyta el Joyce a barlangot, amikor Fu a parancsnokhoz fordulva, gyorsan beszélni kezdett, mintha nem is szakadt volna meg a kettőjük közötti vita.

— Ha figyelmen kívül hagyjuk a „Jenki-X" kérdését — márpedig véleményem szerint ezt nem tehetjük — Cseng még akkor is vétkes, hiszen egyenes parancsom ellenére vált ki az alakulatból. Amikor kiadtam a parancsot, hogy „utánam!", Cseng a parancsot magára nézve nem tartotta kötelezőnek. Felteszem a kérdést, milyen jogon tette ezt?

— Talán nem vette észre a parancsot.

— Ugyan, ugyan: már hogyne vette volna észre! Nem lakzikban mulattunk, hanem az ellenséggel harcoltunk.

Lao Ke a fejét csóválta és így szólt:

— Saját rajomba veszem át Csenget.

Fu néhány pillanatig némán, mozdulatlanul nézett a parancsnokra, aztán a priccsről a földre gurult sisakját felemelte, dühösen fejébe vágta és szótlanul távozott.

Kint még mindig szakadt az eső. Mint egymáshoz tapadó szürke vattacsomók, úsztak a sűrű, sötét fellegek alacsonyan a föld felett. Fennakadtak a magaslatokon, megtorpantak, szétmálltak és ontották magukból az esőt.

Fu megállt. Nyugodtan végig akart gondolni mindent. Már régen nem kívánta ennyire az egyedüllétet. Szinte még a saját mozdulatai is akadályozták gondolataiban. Nagy akaratmegfeszítésre volt szüksége, hogy képes legyen az órájára nézni: Csengnek nemsokára meg kell érkeznie. Amikor Csengre gondolt, első ízben látta tisztán, hogy tulajdonképpen szerepet cserélt egykori oktatójával. Vajjon nem kockáztatja ma ugyanazt, amit annak idején Cseng, aki kitétetett az iskolából egy embert, de abból mégis repülő, sőt parancsnok lett? Nem lett volna helyesebb, ha Cseng annak idején, hét esztendővel ezelőtt, jobban kiismeri tanítványát, Fu Bi-csenget? Nem lett volna jobb, ha az oktató nem kényszeríti a pilótanövendéket időveszteségre, hanem befejezi a kiképzést?...

Fu levette fejéről a sisakot és engedte, hogy az eső paskolja koponyáját. De a nedvesség sem tudta lehűteni. Úgy érezte, ezen a vidéken még az eső is forrón hullik. A víz behatolt zubbonyának gallérja alá. Olyan meleg és undok volt, akár az emberi test izzadsága. Fu mohón szívta magába a levegőt. Még a levegő is forró és rothadásszagú volt.

Fu megállt. Gépkocsi ért oda, messze fröcskölte a sarat. A kocsi ablaka mögött Fu megpillantotta Cseng arcát.

Visszafordult és lassú léptekkel elindult a parancsnoki barlang felé. Lao Kehez lépve, megkérdezte:

— Megengedi, hogy nyíltan beszéljek?

— Eddig talán nem beszéltünk egymással nyíltan?

— Tudom, az én kötelességem, hogy most Cseng lelkére beszéljek, de ha megteheti, beszéljen vele a parancsnok elvtárs...

Lao Ke csodálkozva nézett Fura.

— És nem hajlandó elmondani, miért fortyant fel?

— Semmi különös oka nincs — felelte kelletlenül Fu és zsebéből cigarettát kotort elő.

— Hol marad a nagy őszinteség?

Fu nem gyujtott rá. Ismét zsebre dugta cigarettáját.

— Talán emlékszik rá, amikor elmondtam, hogyan tettek ki annak idején a pilótaiskolából anélkül, hogy a kiképzésem véget ért volna.

— De hiszen mégis csak visszatért a repüléshez.

— Valóban visszatértem, de az ember mégsem felejt el egykönnyen ilyen dolgokat... És az az oktató, aki feltétlenül ragaszkodott az eltávolításomhoz, nem volt más, mint... Cseng.

Mindketten hallgattak.

Lao Ke kezet nyujtott Funak.

— Gyujtsunk rá, Fu elvtárs.

Fu ismét cigarettát kotort elő. Lassan, kényelmesen rágyujtottak, mintha csupán ezért találkoztak volna.

— Csengre pedig ne gondoljon többé — mondta Lao Ke. — Ezentúl az én rajomban fog repülni.

— Meg kell értenie — rázta a fejét Fu — hogy ez nem megoldás nekem. Magamnak kell vele foglalkoznom.

Lao Ke figyelmesen nézte Fut és megkérdezte:

— És ki fog vele beszélni?

— Ez megint más dolog. A parancsnok elvtársban jobban bízik, hiszen nem volt a tanítványa. Pedig valóban szükségünk van rá, hogy Csenget... megtartsuk magunknak.

Lao Ke egészséges fogsora kivillant, amikor egyszerűen, szívből elnevette magát.

Fu barátságosan biccentett és sietve elhagyta a barlangot, hogy ne találkozzék Csenggel.

9

Száraz, nyári idő volt, de a riksahúzó kuli csak alig tudta lábát a Tiencin külvárosi utcáit reménytelenül ellepő sárból kihúzni. Még sokáig ott maradt a sűrű, szennyes latyakban a riksa keskeny kerékabroncsának nyoma.

Parker gépiesen figyelte, hogyan feszülnek meg a riksakuli hátizmai. A kínai blúza teljesen átnedvesedett és az izzadság annyira ellepte a kuli testét, hogy szinte sötétkéknek látszott.

Parkert a kuli arca érdekelte. Sehogy sem tudott erre az arcra visszaemlékezni, bár Harada nem egyszer adta neki ezt a kulit kölcsön. Az amerikai bosszúsan állapította meg, hogy újabban nem eléggé figyeli meg az embereket. Határozottan elkényelmesedett. A szeme, úgy látszik, tisztán mechanikus módon rögzítette a kínai arcvonásait. Még ha tökéletlen lóról van is szó, amelynek csak két lába van négy helyett, a kém hivatásszerűen begyakorlott agyának az első pillanatban meg kellett volna határoznia ennek a lónak minden jellegzetes tulajdonságát. Parker valóban túlságosan ellustult. Talán a kor tette ezt? Aligha. Ellustulását sokkal inkább arra a szertelen önbizalomra kellett visszavezetni, amely az amerikaiakat még most is jellemzi, bár napról napra világosabbá válik, hogy csak új, hatalmas kiadások és nagy erőfeszítések árán tudják helyzetüket Kínában tartani.

Össze kell szednie magát! Még csak az hiányzik, hogy ő is autón kezdjen kocsikázni, mint a Barclay vezérkarához tartozó hangoskodó fiúk. Nem, nem: Parker szigorúan betartotta a saját maga felállította szabályt: arra kell törekednie, hogy minden országban úgy éljen, ahogyan a lakosság többsége él, persze, nem az a többség, amelyik a riksa elé fogja magát és térdig feltűrt rongyos nadrágban nyargal ezeken a mocskos utcákon, s aztán valami ócska kifőzésben káposztalevélbe csavart búzös szemetet fal be. Parkernek esze ágában sincs, hogy Kínában holmi amerikai Lawrence ezredest játsszék. De legalább úgy kell élnie, mint a kínai kereskedő, a tisztviselő és a tiszt él. Egészen felesleges, hogy Parker a fehér ember jellegzetes szokásaival és hajlamaival tűnjék fel. Nagy kár, hogy nemzetiségét kétségtelenül elárulta csontos arca, amelyen úgy fénylett a feszes bőr, mintha paradicsommártással öntötték volna le. Félmérföldről is lerítt róla, hogy angolszász.

Parker jól tudta, milyen fontos szerepet szántak ennek az országnak a Szovjetunió elleni amerikai támadásban. Csakhogy Parker reálisan gondolkodó ember volt. Tisztán látta, hogy itt csak külsőleg látszik minden olyan kedvezőnek. Meg volt győződve, hogy a jenkiknek még sok vesződségük lesz a sárgákkal, mielőtt őket a szovjetek országa elleni rohamcsapat szerepében tudják felhasználni. Mindenekelőtt rendet kell teremteni a vén rabló, Csang Kaj-sek házatáján. Amerikai seprőt kell a kezébe nyomni és meg kell tanítani az amerikai munkamódszerekre.

Csang Kaj-seknek a vörösök ellen vívott háborúja már régen nem a „négy család" magánügye. Ma már Amerikát is közvetlenül érdekli a kínai kommunisták elleni harc. Az amerikaiak átvették a japánoknak azt a jelszavát, hogy „Kínát a kínaiak kezével kell meghódítani". S éppen ebben áll a sok Csang, Kung, Szung, Cseng és egyéb szemétnépség legfőbb feladata. Éppen a napokban mondta Barclay tábornok, hogy csupán a folyó 1948-as esztendő januárjában százezer tonna hadfelszerelést kapott Csang Kaj-sek a Guam- és Szajpang-szigeteken levő amerikai készletekből. És micsoda hatalmas mennyiségű hadianyagot bocsátottak az amerikaiak a mukdeni, csunkingi, hankaui, nankingi, sanghájí, szucsaui, pekingi és tiencini hadianyagraktárak rendelkezésére! Minden valószínűség szerint a vörösök kezére került az a három és fél millió tonnányi hadianyag, amit az elmúlt évben a vén bandita Amerikától kapott; ami pedig a hadianyagból fennmaradt, azt Csang nagyrészt elvesztette a Mao Ce-tung csapataival vívott harcokban. A kínai háború eddig kis híján hatmilliárd dollárjába került az Egyesült Államoknak és Parker véleménye szerint ez a hatmilliárd dollár éppen eléggé indokolja Wedemeyer szavait: „Katonai támogatásban és fegyveres védelemben kell a szívünkhöz közelálló gazdasági befektetéseinket részesítenünk, ha bárhol, bármilyen erők veszélyeztetnék." Ülne csak Parker azok helyében, akik ott fent, Washingtonban dirigálnak, majd megmutatná, hogyan kell a vörösökre jó alaposan ráverni! Ő nem rejtőznék a vén idióta Csang Kaj-sek háta mögé, hanem nyíltan akcióra küldené a saját embereit. Megkóstoltatná az atombombát egykét várossal, ahol történetesen nincsenek amerikai érdekeltségek. Alaposan megtanítaná a kínaiakat kesztyűbe dudálni! De most már annyira kezd a helyzet elfajulni, hogy még Csang-Kaj-sekék merészelik a jenkiket kioktatni: „Az egész amerikai politika és az Egyesült Államok stratégiájának kulcsa a Szovjetunió elleni határozott akció. Éppen ezért a világ valamenynyi részében ezzel a célkitűzéssel kell összhangba hozni Amerika politikáját. Az amerikaiak idegen világnak, különálló kérdésnek tekintik Kínát, pedig éppen Kína az a hely, amelynek az ázsiai szovjetellenes felvonulási terület központjává kell fejlődnie!"

Ez aztán mégis csak sok! Mintha a jenkik maguk nem tudnák, hogyan és mit kell összhangba hozni! Szép kis felvonulási terület, amely úgy szétfoszlik, akár egy ócska nadrág! Csang bandája máshoz sem ért, mint nagy buzgalommal zsebre dugja az Amerikából kapott aranyat. És mit tesznek mindennek fejében?... Hiszen a vak is látja, miben reménykednek: azt szeretnék, ha az Egyesült Államok „erélyesen és teljes mértékben" segítene ne-

kik a kínai kommunisták szétverésében. Stewart túlságosan liberális magatartást tanúsít. Csang Kaj-sek bandájával úgy kell beszélni, mint Wedemeyer tábornok közvetlenül Kínába érkezése után tette: „Drága jó uraim: a jó orvosság sohasem édes. Jó lesz, ha maguk is hozzálátnak a dologhoz, mert egyébként..." Wedemeyer hallgatói majd hasra estek, annyira igyekeztek bizonygatni, hogy mindenre képesek, csak ne következzék be az az „egyébként", amelyre Wedemeyer célzott... Az utóbbi időben az volt Stewart egyetlen értelmes cselekedete, hogy Csang-Kaj-sek határozott kívánsága ellenére Li Cung-csent neveztette ki helyettes miniszterelnökké. De Amerikában alaposan tévednek, ha azt hiszik, új lóra fogadnak, amikor minden tétjüket Li Cung-csenre teszik. Li Cung-csen, a vén róka, bizony nem más, mint ugyanannak a gebének új farka. S a gebe, ezzel a ráragasztott új farokkal is, aligha fut majd gyorsabban, mint a régivel. Bárhogyan is álljon a dolog, annyi biztos, hogy amerikai pénzen mind a mai napig körülbelül száz Kuomintang-hadosztalyt fegyvereztek fel s az is bizonyos, hogy Csang Kaj-seknek sikerült a vörösök elleni harcokban vagy félszáz hadosztályt elvesztenie. Végeredményben Mao Ce-tung és Csu Te kezébe került a félszáz hadosztály egész amerikai felszerelése.

Parkernak meg kellett értenie azt, ami már mindenki előtt nyilvánvaló volt: hogy a kínai nép szembefordul Csang Kaj-sekkel és az amerikaiakkal, hogy a kínai nép hatalmas tömegei a kommunisták mellett vannak. Ötszáz milliónyi kínai haragját el lehetne ugyan kerülni, de ehhez az kellene, hogy az Egyesült Államok százhetvenhat fokkal elfordítsa politikai irányát, más szavakkal fütyüljön mindarra, aminek kedvéért a jenkik Kínában megjelentek, elismerje, hogy a Mao Ce-tung vezetése alatt álló Kommunista Párt a nép akaratának egyedüli kifejezője, szakítson Csang Kaj-sekkel és haladéktalanul takarodjék ki Kínából... Az elmult napokban azt írta egy amerikai, hogy Kína voltaképpen a legkülönbözőbb stratégiai jelentőségű sávok és támaszpontok kombinációja, amelyre az amerikaiaknak azért van szükségük, hogy a maguk számára biztosítsák az uralmat a Sárga-tengeren és a Japán-tengeren. Nincs a világon olyan hatalom — tette hozzá az amerikai író — amely arra kényszeríthetné az Egyesült Államokat, hogy lemondjon a kínai és koreai támaszpontok létesítéséről. Ha erről lemondanának, ez annyit jelentene, hogy lemondanak a Szovjetunió bekerítéséről és elismerik, hogy az Egyesült Államoknak ismét vissza kell térnie a fél évszázaddal ezelőtti állapothoz: újból kis szatóccsá kellene válnia, aki szomszédaival kereskedik a nyugati féltekén...

Ments isten! Ezzel még Parker sem ért egyet, pedig éppen most látott hozzá, hogy saját zsebének javára fellendítse a Kínába irányuló rizsbehozatalt. Józan eszű ember talán el sem hinné, pedig így van: az amerikaiak Csang Kaj-sek közreműködésével úgyszólván teljesen megfojtották a kínai rizstermelést. A kínaiak választhatnak: rizst vásárolnak az Egyesült Államokban, vagy éhen pusztulnak. Bár az is igaz, hogy nem is amerikai rizst vásárolnak a jenkiktől. Hiszen az Amerikában termelt rizsből még a szállítmányok felét sem lehetne fedezni. De ehhez végeredményben igazán nincs közük a kínaiaknak. Vásároljanak csak japán és koreai rizst az amerikaiaktól — és fizessenek érte...

Parker hátradőlt és azt számítgatta magában, hogy menynyi hasznot hajthat neki a legutóbb kötött szerződés. Annyira elfoglalta ez a töprengés, hogy a riksa közben csaknem túljutott a cukrászbolton, ahová Parker igyekezett. Parker gépiesen észrevette az üzlettáblát, felocsúdott és botjával megkopogtatta a kuli hátát:

— Állj meg már, te ostoba!

A kuli megfordult, letette a rudat és lekapcsolta magáról a hevedert. Parker ekkor végre meglátta az arcát. Széles, kiálló pofacsontú, ragyás arcot látott maga előtt. Parker magában mosolygott azon, hogy az imént mennyire igazságtalan volt önmagával szemben: most már emlékezett, hányszor látta már ugyanezt az arcot. De hát: ki tehet ró'a, hogy Parker annyira egyformának talált minden kínai arcot?

Parker belépett Vang Szjang cukrászboltjába. Hunyorognia kellett a mindenhonnan visszaverődő nagy fényességtől: fénylett az élénk narancssárgára festett fal, fénylett Vang Szjang széles sárga ábrázata — szinte olyan volt, mintha minden pórusából fénylő zsír szivárogna — fénylett a sütemények sárga cukormáza s mindez olyan volt, mintha ezernyi tükör sokszorosan visszaverné a lámpák éles fényét.

Vang Szjang barátságosan vigyorgott; Parker hunyorgott, mintha a fényes napba nézne.

— Tessék csak beljebb kerülni. Egészen friss tiensin-ünk van.

Vang csettintett a nyelvével és Parker már érezte, hogyan fut szájában össze a nyál. Nemcsak üzleti ügyek kötötték a cukrászhoz. Parker nagy ínyenc volt és ahányszor kiterjedt hálózatának erre a láncszemére gondolt, mindig a legnagyobb elégedettség töltötte el. Sohasem távozott el a cukrászdából anélkül, hogy jó nagy csomag omlós süteményt ne vigyen magával.

Parker hideg limonádéját szürcsölgette és közben arra a

süteményre mutatott, amely ma a legjobban megtetszett neki. Egy hónapos ittléte alatt már sorra végigkóstolta Vang Szjang valamennyi remekművét.

Villámgyorsan, ügyesen kezelte Vang a sárkányalakú ezüst fogót. A sárkány szája egy pillanat múlva már megragadta az amerikai által kiválasztott süteményt és szolgálatkészen kis kosárkába tette, amelyet egy boy tartott. Mindhárman nevettek: Vang Szjang leereszkedő szeretetreméltósággal, a boy diadalmasan, Parker kéjesen. És mindhárman hallgattak.

A kosárka megtelt és a boy a hátsó szobába ment, hogy becsomagolja a süteményeket. Vang Szjang ekkor odanyujtotta Parkernek a számlát. Az ezredes meg sem nézte, egyszerűen zsebre vágta a papírszeletet és egy cseppet sem csodálkozott azon, hogy a számla már jó előre el volt készítve.

Egy szót sem váltottak egymással.

Parker még a riksában ült, amikor Vang Szjang a világoskék küszöbön mélyen meghajolva, megismételte, amit már Parker érkezésekor mondott:

— Mindig van friss tiensin süteményünk.

A riksa elindult. Parker kilyukasztotta a csomag papirját és kihúzott belőle egy süteményt. Tekintete gépiesen követte a kuli izmainak ritmikus mozgását, de gondolatait teljesen lefoglalta az omlós sütemény, amely úgy olvadt szét szájában, mint a legfinomabb krém.

A szájából szerteáradó jóleső érzés kellemes gondolatokat támasztott Parkerben. Evés közben arra gondolt, hogy talán már nincs messze a nap, amikor a napi jelentéssel együtt lemondását is elküldheti Washingtonba. Még egy-két rizsüzlet és gazdaggá, függetlenné válik.

Eddig kizárólag a rizsüzletre szorítkozott, de most üzleti tevékenységét kiterjeszti és a behozott rizs fejében ópiumot szállit ki Kínából. Tájékozott emberek biztositották, hogy kis ügyeskedéssel fele annyit kell Kínában az ópiumért fizetnie, mintha az angoloktól vásárolná, akik a gyarmataikról exportálják ezt az árut. Igaz ugyan, hogy a törvény tiltja, az ópium behozatalát az Egyesült Államokba, de Parker pontosan tudja, hogyan kell eljárnia, hogy elkerüljön minden kellemetlenséget. Ott van már a zsebében minden szükséges cím: a sanghájı vámhivatal angol vezérigazgatója, a sanfranciscoi vámhivatali főnök és a csempészáru vásárlóinak nevei jól megférnek egymás mellett...

Most majd egy kissé meghökkenti Barclayt, aki annyira szeretné az ártatlan nebántsvirágot megjátszani. Parker megtudta, hogy a tábornok maga is ópiumkereskedelemmel foglal-

kozik. Nála sokkal olcsóbban lehet ópiumot vásárolni, mint bárki másnál. Könnyen teheti, hiszen a kínaiaktól elkobzott készletekből merít. Vajjon milyen árat követel majd Barclay? Vagy talán tovább adja a szűzi ártatlant?

Barclaynál éppen tanácskozás volt, amikor Parker a tábornok dolgozószobájába lépett. Barclay a fejével biccentve mutatta Parkernek, hogy foglaljon helyet az egyik karosszékben. Parker csendben leült és szemlátomást teljesen a sütemény majszolásának szentelte magát.

A csomag már csaknem üres volt, amikor a tisztek eltávoztak.

Barclay maga csukta be utánuk az ajtót, aztán megállt Parker előtt.

— Valami titkot takargat előttem...

Olyan hangon mondta ezt a tábornok, hogy Parker az első pillanatban nem tudta, kérdés-e ez, vagy állítás. Csak nem tudott meg valamit az öreg a rizsüzletről?... Egyébként, mi köze Parker magánügyeihez?

Parker gondosan lefricskázta magáról a süteménymorzsákat, hogy időt nyerjen a gondolkodásra. Aztán, anélkül, hogy a tábornokra pillantott volna, felengedte az első próbaléggömböt:

— A feladat annyira bizalmas jellegű volt, hogy... — Parker nem mondta végig és titokzatosan vonogatta a vállát.

A tábornok csontos ujjai dühösen veregették az asztal lapját.

— Menjen a pokolba, Parker! És mondja meg annak, akit illet, hogy az én hadseregem területén...

Parker fitymálva nézett a tábornokra.

— Hiszen éppen arról van szó, Sir, hogy ehhez a dologhoz az ön hadseregének semmi köze sincs...

— Mit fecseg itt össze-vissza? Csak nem akarja a kínai fajankóknak tovább adni, amit előttem oly szépen eltitkol?

— Ha jelentést tennék itt az ügyeimről, akkor elkerülhetetlenül önnek kellene értük felelnie. Engedje csak át nekünk ezeknek az ügyeknek intézését.

— Mindaddig, amíg szépen meg nem ajándékoz valami kellemetlen meglepetéssel?

— Nem vagyok én karácsonyi jézuska, Sir!

— Ugyan, hagyja már a fenébe a tréfálkozást! Az embereim már részletes jelentést tettek nekem.

Barclay egy pillanatra elhallgatott, de amikor látta, milyen nyugodtan fogadja Parker ezt a bejelentését, befejezte a mondanivalóját.

— Ön repülőgépet küldött Mongóliába? Hová és miért küldte?

— Elevenen megégetnek a gazdáim, ha megtudják, hogy bárki előtt beszéltem erről.

— Még előttem sem?

— Még ön előtt sem vagyok hajlandó beszélni.

— Mondjon el mindent őszintén, vagy...

Parker kérdő pillantást vetett a tábornokra.

Barclay ismét dobolni kezdett az asztal lapján és határozott hangon fejezte be:

— ... vagy a pokolba küldöm magát.

— És megengedi, hogy ilyen értelemben tegyek majd feletteseimnek jelentést?

— Tőlem akár az atyaúristennek is tehet jelentést.

— Ahogy parancsolja, uram.

— Zajtalanul jött és éppen ilyen zajtalanul fogja elhordani innen az irháját.

— Ahogy parancsolja, uram — felelte rendületlen nyugalommal Parker.

Barclay most már ordított:

— Még hozzá ma! Rögtön!... Ismer! Tudja, milyen kemény ember vagyok.

— Látja, Sir... nálunk ennek a tervnek „Buddha" a fedőneve. Amikor parancsot kapok, el kell a rádióban játszatnom a „Johnny mulat" című műsort.

Barclay az asztal mögött ülve összekulcsolta karját és Parker ajkának minden mozdulatát figyelte. Parker most elhallgatott és Barclayből kitört a türelmetlenség:

— No... no?!

— Mongóliába küldött emberem ezután a repülőgépek leszállására alkalmas helyen megadja a megbeszélt jelet. A leszállás egy régi kolostor igen jellegzetes romjai közelében történik... — Parker ezután nagy vonásokban közölte Barclay tábornokkal a Haradának és Belznek adott megbízás lényegét.

— És e pillanatban milyen stádiumban van az ügy? — kérdezte Barclay.

— Az emberemet már elküldtem Mongóliába. Belz vitte oda.

— Német?

— Az.

— És már visszatért?

— Még nem.

— Ezek szerint baleset történt?... Nem gondolja, hogy Belz jelenléte az egész dolog sikerének zálogát jelenti?

Barclay hangjából most leplezetlen gúny csendült ki. Par-

ker egyenesen úgy látta, hogy örül a balsikerének. Ezért olyan hányavetin, ahogy csak az beszélhet, aki teljesen független helyzetben van — odavetette.

— Ilyen esetekben szó sem lehet melléfogásról, Sir.

— Azt hiszem, Parker, kissé eltérő véleményünk van a kudarc értelmezéséről.

Parker olyan hangon folytatta, mint aki olyan dolgot magyaráz, amit a tábornoknak magától is meg kellene értenie:

— Ha kényszerleszállás vagy valami más ehhez hasonló történnék — biztosíthatom — nem kerül a német élve a mongolok kezére.

— Túlságosan jó véleménnyel van a németekről, Parker — mondta a tábornok. — Belz nem fog golyót röpíteni az agyába.

— Azért van vele még valaki, aki...

— Az az ember, akit Belz odaszállított?

— Nagy tapasztalattal rendelkező japán.

— Nem volt bölcs dolog a japán életét kockáztatni. Nem kellett volna a némettel együtt elküldeni.

— Az ilyen dolgot igazán nem bízhattam kínai repülőre. Ha akármelyik szemébe nézek, mindig gúnyoros mosolyt látok.

— Ha idejekorán közli velem a dolgot, annyi jól képzett japán repülőt bocsátok a rendelkezésére, amennyit csak akar.

— Még soha életemben nem találkoztam japánnal, aki jó repülő lett volna — szólt gúnyos mosollyal Parker.

— Kiképzőközpontjaink már elég nagy mennyiségű, igen jó minőségű anyagot szolgáltattak. Egyedül Jokoszukában több repülőt képeznek ki, mint amennyit valaha a japánok valamennyi pilótaiskolájukban kiképezni tudtak.

— Mindez csak szemét, Sir.

— Becsületszavamra mondom, Parker, olyan legények ezek, akikre bármely akciót rá mernék bízni. — A tábornok elmosolyodott és sietve hozzátette: — Persze nem olyan akciókra gondolok, amilyenekkel a saját embereimet szoktam megbízni, de hát mégis csak...

— Látja, éppen ez a „mégis csak" az akadály!

— Nem telik bele két-három évnél több, és elsőrendű repülősereget tudunk ezekből a majmokból szervezni.

— Két év mulva már vége lesz mindennek. Csang addigra maga vágja le minden kínai fejét — persze, a saját fejét kivéve.

— Azt hiszem, hajlandó a bűbájos Szung Mej-linggel is kivételt tenni.

— Mert egyébként sohasem érezné magát biztonságban... De sajnos, azt hiszem, alaposan téved, mert ebben az ország-

ban még sokáig nem lesz nyugalom. Mindenesetre itt túladhatunk mindenen, amit a háborúban nem használtunk fel: az utolsó töltényig, a legeslegutolsó konzervdobozig — mindent ideküldünk. És a japán repülők számára is akad majd teendő... Még hozzá nem is kevés.

— Az élet megtanított arra, hogy egyetlen sárgának se higgyek. Kínai, japán vagy maláj — egy kutya mind.

— De arra nagyon is alkalmasak, hogy a mieink parancsnoksága alatt belevessük őket a húsdarálóba.

— Attól tartok, a mieink között is rövidesen akadnak túlságosan „öntudatosak", akiket aligha lehet komoly munkára felhasználni.

— Azt hiszem, alaposan eltértünk a tárgytól — szakította félbe Barclay. — Mutassa csak meg, melyik ponton állapították meg a leszállás helyét.

Parker a térképhez lépett és sokáig keresgélt rajta az ujjával.

— Az embernek kitörik a nyelve, ha ezt a nevet ki akarja ejteni — mormogta. Végre egy ponton megállt az ujja: — Látja, itt van: Aradzsargalantahit!

A tábornok Parker válla felett áthajolva ceruzájával megjelölte a helyet.

— No, és hogyan állunk a „Johnny"-val meg a többivel?

Parker a vállát vonogatta.

— Ez már nem tőlünk függ, Sir.

A tábornok Parkerre szegezte a tekintetét:

— Ne köntörfalazzon, Parker.

— Becsületszavamra...

— És hogy fogja megtudni, megérkezett-e az embere?...

— Harada?

— Az.

— Mindkét galambja már visszaérkezett, vagyis helyben van.

— Nem vitt magával leadókészüléket?

— Hogy képzeli? Láma, aki leadókészüléket visz magával!... Pontosan elegendő, hogy felvevőkészüléke van, amivel fogni tudja vidám műsoromat.

Barclay fel- alá járkált a szobában.

— Rendben van. Tájékoztasson majd az ügy menetéről.

— Feltétlenül, Sir.

— Éjjel-nappal, bármikor jöhet. Remélem, a kínaiak ráharapnak erre a csalétekre. Legfontosabb, hogy Jan-Si-fang

ürügyet kapjon a Mongóliába való behatolásra és Lin Bjao hátába kerülhessen. A továbbiakban már segítünk neki.

— Én is azt hiszem.

— Tulajdonképpen helyesen tette, Parker, hogy ezt az egész ügyet még előttem is titokban tartotta. — Barclay hirtelen támadt gyanakvással nézett Parkerre: — Mondja csak: mást nem agyalt ki a hátam mögött, csak ezt a tervet? — A tábornok gépiesen ismételgette: — „Johnny mulat". Ám legyen! Ha akar, hadd mulasson csak Johnny...

— De szavamra mondom, ha akár csak egy ember is megtudja, amit itt most elmondtam... — mondta szinte panaszosan Parker.

A tábornok kézmozdulata beléfojtotta a szót.

— Vannak dolgok, amiket még a leggondosabb történész sem tud meg.

Parker ezt éppen olyan jól tudta, mint a tábornok. Éppen ezért, amikor hazaért, összesodorta a cukrásztól kapott számlát és addig tartotta a nyílt láng fölé, amíg csak fekete foszlányok maradtak meg belőle. De még ezeket is gondosan szétfújta.

10

Csenget nagy elégtétellel töltötte el, hogy bár balesetet szenvedett és kénytelen volt a gépből kiugrani, mégsem került kórházba, hanem visszatérhet az ezredéhez. A gyalogosok elragadtatott figyelmességgel vették körül a leszállás után és Cseng már azt kezdte hinni, hogy otthon, az ezrednél úgy fogadják, mint a nap hősét. Talán még irigylik is majd, hiszen nem mindenkinek van olyan szerencséje, hogy egy nap alatt három ellenséges gépet lőjön le! Igaz ugyan, hogy elvesztette a gépét, de ezen az áron a parancsnok helyettesét és gépét megmentette a biztos pusztulástól. A mérleg tehát úgyszólván egyenlően állott. Csengnek eszébe sem jutott, hogy a harci feladat meghiúsulását az ő bűnéül róhatják fel és arra sem gondolt, hogy az alakulatból kiszakadva, felborította mindazokat a terveket, amelyeket Fu a harc további folyamán meg akart valósítani.

S amikor az ezredhez visszatérve, Lao Ke szemrehányásait hallotta, Cseng nem tudott szabadulni a gondolattól, hogy ezek a szemrehányások teljesen igaztalanul érik. Mindaddig hitte ezt, amíg a parancsnok türelmesen, higgadtan be nem bizonyította neki, hogy valóban hibázott.

Cseng a parancsnokkal szemben ülve, csüggedten lehorgasz-

totta a fejét. Nyomasztó csend állt be, amikor Lao Ke befejezte a szavait.

Kisvártatva megint megszólalt a parancsnok:

— Sokkal jobban tenné, Cseng elvtárs, ha nem lenne enynyire elbizakodott. Akkor talán nagyobb szükségét érezné, hogy bajtársaival együtt működjék és közelebb szeretné a szomszédját tudni.

— Parancsnok elvtárs máris meggyőzött ennek az érzésnek szükségességéről.

Lao Ke legyintett:

— Hiszen éppen az a baj, hogy erről előbb meg kellett győznöm és nem önmagától érezte, mennyire helyes a mi rendszerünk. — A parancsnok kis gondolkodás után hozzátette: — Úgy látom, egyenesen szívességnek tartja, ha a jövőben hajlandó lesz helyét az alakulatban elfoglalni.

A parancsnok szavaiból hiányzott az a meleg, baráti hang, amely egyébként oly jellemző volt rá.

Cseng felállt a ládáról. A háta egyetlenül fájt azon a helyen, ahol a gép szárnya nekiütődött. Ideje lenne, hogy ágyba kerüljön. De elfojtotta fájdalmas fintorát és feszesen kiegyenesedve tisztelgett a parancsnoknak. Azzal a szilárd elhatározással hagyta el a barlangot, hogy most egyenesen Fuhoz megy és beszélni próbál vele. Nem kis megpróbáltatás volt ez a számára, de Cseng készen állott arra, hogy bátran szembenézzen vele.

Fu barlangja felé tartva, észrevette, hogy a tábor teljesen kiürült, mialatt ő bent volt a parancsnoknál. Látta, hogyan húzzák le a szerelők a hozzá legközelebb eső gépek motorjainak burkát. Riadókészültség! És rá még csak nem is gondolnak!

Csodálkozva megállt. Azon törte a fejét, hogy vajjon megfeledkeztek róla, vagy egyszerűen ott hagyják, mint a rossz kisdiákot, akit a tanító bácsi megbüntet. Hiszen senki sem tudja, hogy a hátán megsérült. Valamennyiük szemében egészséges, teljes értékű repülő.. Egészséges?... Persze, hogy az! De vajjon teljes értékű repülőnek tartják-e?

Rövid ideig gondolkodott, aztán sietve elindult barlangszállása felé, hogy magához vegye sisakját és térképtartóját s minél gyorsabban elérje a kifutópályát. Futásnak eredt, de a hátába olyan erővel nyilallt a fájdalom, hogy kénytelen volt ismét lépésben haladni.

Útközben megpillantotta Joyce-t. A néger maga alá húzott lábbal ült és mélabúsan kapargatta csizmájáról a rátapadt sarat.

— Miért van itt? — kiáltotta mérgesen Cseng.

— Hát hol lennék?

— Miért nincs a repülőtéren?

— Ugyan mit csinálnék ott?... — Joyce nem fejezte be a mondatot és Cseng még egyszer megkérdezte:

— Ne kerteljen. Mondja meg végre, miért nincs a gépeknél?

Joyce lassan, vontatottan felelt, mintha harapófogóval húzná ki magából a szavakat:

— Cseng elvtársnak nem utaltak ki új gépet.

— Nincs már tartalékgépünk?

— Dehogy nincs...

— Hát akkor miért nem adnak?

De Cseng ekkor már válasz nélkül is tudta, hogy gép nélkül hagyták.

Fojtott hangon mondta:

— Érthető!...

— Kár, hogy ezt már előbb, harc közben nem értette meg.

— Harc közben?

— Ha nem követi el ezt a tévedést, akkor az alakulat teljesíti feladatát és megszerzi az amerikai gépet.

— Puszta véletlen — szólt Cseng, de meggyőződése ellenére, csak azért mondta ezt, mert nem szerette volna, ha csorba esik a tekintélyén. — Végeredményben mégsem nézhettem tétlenül, hogyan pusztítja el parancsnok-helyettesünket az az amerikai...

Joyce végig se hallgatta és gyorsan, izgatottan súgta:

— És ha ez az egész dolog... nem is átmeneti? Ha egyáltalán nem kap...

— Megőrült?

— ...azt mondják...

— Hallgasson! — Cseng félt meghallani, mit beszélnek róla az ezrednél.

Joyce szomorúan csóválta a fejét és szemrehányó hangon folytatta:

— Már látom, kár volt belemennem, hogy Cseng elvtárs szerelőjének osztassam be magam ehhez az ezredhez. Fáj a szívem, amikor önző emberrel kerülök össze...

— Önző ember vagyok talán?!

— Még hozzá javithatatlan... Mialatt harcol, egyre csak azért remegek, hogy rendben van-e a gépnek minden porcikája. Ott ülök a füvön és gondolkodom, töröm a fejemet: ellenőriztem-e ezt a csavart, meghúztam-e amazt az anyacsavart, eléggé kiegyenesítettem-e ott fent a sasszeget és kicseréltem-e a feszítőzárat? Hiszen a szerelő még a saját szíve dobbanását se figyeli úgy, mint a motor hangját, amikor a pilótája felszáll!...

— Elég!

— Nekem kellene azt mondanom, hogy „elég!" — fortyant fel Joyce. — Az egész lelkemet beleadtam a munkába: ott repült a gép előtt. És mit tett maga? Azt hiszi, nem kétszeresen nehéz nekem, hogy míg a többiek a levegőben vannak, én itt kószálok a földön?

— Tudja, mi a nehéz?... Nehéz elviselni, ami most velem történik...

— Ma véletlenül fültanúja voltam Lao Ke és Fu beszélgetésének...

Csenget olyan izgalomba hozta ez a közlés, hogy szorosan Joyce mellé ült.

— A barlang előtt álltam és véletlenül meghallottam, miről beszélnek bent. — Joyce most röviden elmondta, mit hallott a két parancsnok beszélgetéséből.

Csenget kínzó szégyenérzés fogta el. Joyce szavainak hatása alatt egyszeriben megváltoztatta az ezredparancsnok helyetteséről eddig alkotott véleményét. Valóban, miféle jelentősége is van annak, hogy harc közben történetesen megmentette Fu életét? És mi köze ennek ahhoz, hogy éppen ő, Cseng szegte meg harc közben a parancsot? Most látja csak, hogy Furól alkotott véleménye helytelen — szörnyen helytelen volt...

Csak ennyit mondott halkan:

— Teljesen igazságos lesz, ha elküldenek innen!

— Hát bizony így van... — bólintott szomorúan Joyce. — Igazságos lesz, ha elküldik.

Cseng felkapta a fejét:

— Nem! Jogom van arra, hogy küzdjek. Hiszen most már belátom, milyen hibát követtem el. Fegyelmezem magam és úgy fogok küzdeni, ahogyan a harc körülményei megkövetelik. Nem kell nekem századparancsnokság: egyszerű repülőként fogok harcolni! — Cseng váratlanul szembefordult Joyce-val és magánkívül kiáltotta: — És ne is merészeljen többé arról beszélni, hogy elhelyeznek innen! Nem! Ez nem történhet meg!

— Ha meg így gondolja, miért nem megy el és miért nem tisztázza a dolgot?

— Meg kell érteniök, hogy ki akarom a hibámat javítani!

— Meg is fogják érteni, de... — kezdte titokzatosan Joyce, aztán egyszerre elhallgatott.

— Nos? — kérdezte nyugtalanul Cseng.

— Csak azt akartam mondani, hogy bizony jó lenne sietnie, jó lenne, ha minél hamarább új gépet akarna kapni.

— Ez az! Mennyire igaza van! — kiáltotta vidáman Cseng. — Gyerünk, szerezzünk gépet!

Amikor a repülőtérre értek, kiderült, hogy Fu a parancsnokhoz ment. Cseng megtudta a repülőktől, hogy Kung Mej ezredorvosnő a legutóbbi harcban elszenvedett hátsérülés miatt eltiltotta Fut a felszállástól. Fu azonban, úgy látszik nem érthetett egyet az orvosnővel, mert azonnal elindult az ezredparancsnokhoz: keresztül akarta vinni, hogy a második század az ő parancsnoksága alatt induljon az új harci feladatra.

Fu nélkül sem a század törzsparancsnoka, sem a századmérnök nem tudta Csengnek megmondani, mikor kaphat új gépet — azt se tudták, kap-e egyáltalán gépet.

A parancsnoki álláspont felől vörös rakéta röppent fel. Joyce önkénytelenül felpattant, aztán megtorpant, hiszen nem tehetett mást: csak távolból szemlélhette, hogyan világítja meg a napsugár a mind gyorsabban forgó, remegő, búgó légcsavarokat.

Egyik motor a másik után búgott fel. Bombölésük nemsokára már egybeforrott, egyetlen elválaszthatatlan egészet alkotott. Joyce széles orrlyukai mohón kitágultak: az átmelegedett gépolaj semmi máshoz nem hasonlítható, csodálatos illatát szerette volna beszívni. Füle élesen figyelte a kipuffogók hangját, önkénytelenül hallgatózott, nem hall-e valahol tizedmásodpercnyi fennakadást. De nem volt itt semmi baj, pedig nem is ő készítette elő a gépek felszállását.

Joyce ismét leguggolt, maga alá húzta a lábát és hunyorogva nézte a parancsnoki gép testén himbálózó „Vörös gímszarvast". A vadászgép kerekei hatalmas porfelhőt vertek fel és Joyce a porfelhőn át látta, hogyan növekszik mindjobban a távolság a „Gímszarvas" és a föld között. A gép levegőbe szökkent és mind magasabbra, magasabbra tört...

A gépeket nemsokára elnyelte az égbolt szürkésfehéren gomolygó leple. Már szakadozott a felhőtakaró. Csend szállt le a repülőtérre.

Cseng is leheveredett a földön kinyujtózó Joyce mellé. A néger futó pillantást vetett rá, de egy szót sem szólt. Így feküdtek és tekintetüket arra felé irányitották, ahol a repülőgépek eltűntek a láthatáron a felhők mögött.

Legalább egy óra telt el így. Cseng hirtelen felugrott és tenyerét a szeme elé tartva, az eget kémlelte.

— Az egyik biztosan nem a mi gépünk! — szólt végül.

Joyce is abba az irányba tekintett és három gépet pillantott meg. Egyenes vonalban szálltak és tisztán lehetett látni, hogy mind lejjebb tartanak. Egy perc múlva már azt is kivehette, hogy az ezred két gépe egy ellenséges repülőgépet üldöz. Itt lent, a földön is tisztán hallhatták a két üldöző géppuskáinak kattogását, valahányszor az amerikai megpróbált az üldözők elől kisiklani.

Cseng látta, ha továbbra is ugyanebben a szögben ereszkednek lefelé, az amerikai gépnek — akár baleset, akár kényszerleszállás útján valahol itt, a repülőtér környékén kell földet érnie. Felbecsülte a távolságot és odakiáltott Joycenak:

— El kell fogni!

Joyce nem tudta ugyan Cseng gondolatmenetét követni, de amikor látta, hogy Cseng teljes iramm al a repülőtér felé rohan, ő is a nyomába eredt.

Közben a levegőben már lejátszódott a harc utolsó szakasza. Az amerikai kétségbeesett erőfeszítéseket tett, hogy üldözői alól kibújjék, de a két vadászgép könyörtelenül tovább szorította a föld felé.

Az ellenséges gép helyzete most már teljesen reménytelenné vált. Az amerikai repülő úgy látszik felismerte, hogy már csak az önkéntes kényszerleszállás kecsegtetheti némi menekülési reménnyel. Leeresztette futószerkezetét és gépét egyenesbe állította, hogy felkészüljön a leszállásra. Alig állt meg a gép, amikor a pilótafülkéből sárga kezeslábast viselő férfi ugrott ki és egy pillanattal később már a gép szárnyán termett.

— Vigyázat! Nézzen oda! — kiáltotta Joyce teli tüdőből. — Fel akarja gyujtani a gépet!

Az amerikai pilóta most leugrott a szárnyról és pisztolyt rántva, közvetlen közelről belelőtt a gép szárnyának középső részébe, nyilván a főtartályt akarta eltalálni. De Joyce ökle lesujtott rá, még mielőtt másodszor lőhetett volna. Az amerikai pilóta végigzuhant a földön. Fél pillanattal később már ránehezedett Joyce hatalmas, kilencvenhat kilós teste.

Közben megérkezett Fu és szélsebesen rohant az amerikai gép felé.

Cseng már oda akart lépni Fuhoz, amikor hirtelen megütötte fülét az egyik szerelő megjegyzése:

— Szovjet „Jak"-gépek érkeztek. A tungpeji népi kormányzat nemrégen vásárolta a „Jak"-okat.

Cseng megállt, mintha a lába a földbe gyökerezett volna: „Jak"-gépek! Cseng jól ismerte a pilótaiskolából ezeket a gépeket, amelyek azonban itt még úgyszólván ismeretlenek voltak.

Kláltani szeretett volna örömében. Odaszaladt Fuhoz, aki az amerikai gépet nézegette:

— Feltétlenül beszélnem kell Fu elvtárssal.

— Helyes! Ma este várom — felelte Fu.

Joyce türelmetlenül várta Cseng és Fu találkozásának pillanatát. De Cseng — mintha csak bosszantani akarná — sokáig nem tért vissza a repülőtérről. Olyan sűrű fekete homály ereszkedett le, mintha szurokba borult volna az egész mindenség. Egyetlen csillag sem pislogott az égen. Csak tapogatózva lehetett az utat megtalálni.

Joyce végre ráakadt az egészségügyi osztag barlangjára.

Amikor a barlangba lépett, úgy találta, hogy Mej izgatott, sőt egyenesen zavarban van.

— Haragszol, hogy idejöttem? — kérdezte.

Mej határozatlanul válaszolt:

— Foglalj helyet.

— Mondd csak... Fu zúzódása komoly? — kérdezte most Joyce.

Mialatt beszélt, nem nézett Mejre és akkor sem emelte fel tekintetét, amikor megérezte, hogy Mej megáll és csodálkozó pillantást vet rá.

— Hát ez meg miért érdekel téged?

— Azt mondják, nem engeded felszállni.

— Nem is engedem. Ha szigorúan veszem a dolgot, tulajdonképpen ágyba kellene fektetnem.

— Ilyen csekély zúzódás miatt?

— Ez egyáltalán nem változtat a helyzeten. Te meg jobban tennéd, ha nem avatkoznál a dolgaimba. Fu a páciensem. — Mej elfordult és határozott hangon mondta: — Remélem, neked nincs orvosi segítségre szükséged?

— Nem, erre valóban nincs szükségem — felelte Joyce. — De nem ismerek rád, Mej...

Joyce nem tudta szavait befejezni. Gyors léptek közeledtek a barlanghoz, valaki fellebbentette a bejárat függönyét és a néger egy pillanattal később maga előtt látta Lao Ke arcát. Joyce tisztelgett és kénytelen-kelletlen távozott.

Lao Ke most Mejhez fordult:

— Úgy hallom, ragaszkodik hozzá, hogy Fut elszállítsák.

— Kórházi ápolásra van szüksége.

— Az alakulat érdeke azt követeli... — kezdte az ezredparancsnok, de Mej félbeszakította.

— Éppen az alakulat érdekében kell az előírásokat a legszigorúbban betartanom.

A parancsnok ajkán halvány mosoly jelent meg.

— Azt hiszem, Fu elvtárs csak kisebb zúzódást szenvedett...

— Éppen most, a parancsnok elvtárs érkezése előtt próbáltak engem ugyanerről meggyőzni.

— Annál jobb — mondta kedvesen Lao Ke. — Ezek szerint már előttem is akadt valaki, aki be akarta az elvtársnőnek bizonyítani, mennyire fontos, hogy ezekben a döntő napokban ne fosszanak meg a helyettesemtől és ne maradjon parancsnok nélkül a második század. Annál inkább, mert ez a század éppen most kapott egy igen fontos feladatot...

— Biztosíthatom a parancsnok elvtársat, hogy Fu nem szállhat fel. Feküdnie kell.

— Ha itt fekhetne, félakkora lenne a baj.

— Vajjon miféle ápolásban lehetne itt része? — Mej a vállát vonogatta. — Bocsásson meg, parancsnok elvtárs, de maga lenne az első, aki egy pillanatig sem hagyna neki nyugtot.

Lao Ke észrevette, hogy Mej hangja most már korántsem cseng olyan határozottan, s erre csendesen, de meggyőzőn így folytatta a rábeszélést:

— Vajjon ki tudná őt jobban ápolni, mint az elvtársnő? — kérdezte Lao Ke és szemében huncut mosoly villant fel.

Mej rövid ideig gondolkodott, de válasza kissé bizonytalanul hangzott, mintha maga sem lenne szavainak helyességéről meggyőződve:

— Ha a parancsnok elvtárs annyira ragaszkodik hozzá: nem bánom, feküdjön Fu itt! — Aztán, mintha inkább önmaga, mint a parancsnok előtt akarna mentegetőzni, hozzátette: — A többit majd meglátjuk...

Egy óra múlva Fut bevezették a barlangba, amelyet Mej nagy gonddal valóságos kórházi különszobává alakított. Mej alaposan megvizsgálta Fut, aztán eltávozott. Az éjtszakai ügyeletes ápolónő is elment, hogy vacsorát hozzon a betegnek.

Fu komikusnak találta, amikor rámondták, hogy „beteg". Pedig egészen jól érezte magát. Lao Ke nyomatékos érvei nélkül sohasem egyezett volna bele, hogy ebbe az unalmas, orvosságszagú barlangba fektessék. „Végeredményben olyan mindegy: riadó esetén amúgy sem tudnak itt tartani" — gondolta magában.

Nyugtalanul cigarettázott. Gondolatai a legutóbbi légiharcra tértek vissza. Tulajdonképpen mi is az, ami gondolkodásra készteti? Az alakulathoz megérkezett Cseng repülő... De

hiszen új repülők többször is érkeznek egy héten. Érkeznek és távoznak... Talán az lényeges, hogy már korábban ismerte Csenget? És ha ismerte, ha emlékszik rá?... Persze emlékszik, hogy milyen szigorú arccal nézegette Cseng, a kiképző, annak idején Fu pilótaiskolai növendék felszállási naplóját.

De hátha csak képzeli, hogy Cseng annak idején elfogult volt vele szemben?... De nem, mégsem puszta elképzelés az egész. Fu nem felejtheti el azt a napot, amikor Cseng megvétón odavetette: „Sohasem lesz vadászrepülő az olyanból, aki a harcban bajtársaihoz szorul." És mintha csak mellékesen, önmagának mondaná, hozzátette — de úgy, hogy Fu is tisztán hallhassa: „A légiharcban nincs gyávákra szükség." Hány év is telt el azóta?...

Fu eldobta a cigarettavéget és félrehajtotta a barlang bejáratát elzáró függönyt. Füvek harmatos illatát lehelte az éjtszaka. Fu mélyen beszívta az éjtszaka levegőjét, de ez sem frissítette fel. Bosszúsan leeresztette a gyékényt és ruhástul leheveredett az ágyra.

Nem hallotta, amikor a vacsorát hozó nővér határozatlanul topogott körülötte és aztán elment. Azt sem hallotta, amikor Cseng a barlang bejáratához lépve, kétszer is megkérdezte: „Szabad?" Cseng egy ideig várt, s amikor nem kapott választ, félrehajtotta a gyékényterítőt.

Nem találta barlangszállásán Fut és most azért jött ide, hogy mindazt elmondja neki, amit valószínűleg minden más repülő elmondott volna Cseng helyében.

Cseng megállt. Nem tudta, mitévő legyen.

Egyik napról a másikra — talán holnap, vagy már hajnalhasadáskor — döntő események bekövetkeztét várták ezen a frontszakaszon. Cseng csak akkor vehetett részt a többiekkel együtt a közelgő harcokban, ha előbb beszél a parancsnokkal. A beteg azonban aludt. Mit tegyen? Halassza el a beszélgetést, vagy keltse fel Fut? Vagy talán... talán arra hivatkozhatna, hogy Fu beteg — hiszen amúgy is olyan nehezére esik, hogy vele beszéljen — és ezzel a kifogással egyenesen Lao Kehez fordulhatna?

Mialatt ezeket a gondolatokat latolgatta és a félrehúzott gyékény csücskét fogta, egyenesen Fu arcába nézett. A hold fényében sáfrányszínűnek látszott ez az arc.

Az arcába eső holdfény felriasztotta Fut. Felült és furcsán elfintorította az orrát. E mozdulat láttára Cseng a legszívesebben leült volna Fu mellé az ágyra, hogy egyszerű szavakkal, őszintén beszámoljon mindarról, ami lelkében végbement, beismerje hibáit, különösen azt a hibát, amit oktató korában, sok

évvel ezelőtt tanítványával szemben elkövetett. Szerette volna elmondani, hogy semmi kifogása Fu ellen — elismeri, menynyira igaza volt Funak és hajlandó magát Fu tapasztalatának és tekintélyének alávetve vele együtt dolgozni, s mindenben a segítségére lenni. A harci szünetekben a fiatalság kiképzésével foglalkozik majd, megtanítja a fiatalságot, hogyan kell a csodálatos, könnyűszárnyú „Jak"-gépeken repülni. Azt is hozzá szerette volna tenni, hogy sohasem fog saját régi elméletének továbbadásával megpróbálkozni, hiszen maga is meggyőződött róla, hogy ez az elmélet az itteni körülmények között nem alkalmazható. Csak egyet ne tegyenek meg vele: ne vegyék el tőle azt a jogot, hogy harcolhasson!...

Cseng egy lépést tett Fu felé. Úgy rémlett neki, Fu kitalálta a gondolatait és hisz az őszinteségében, hogy mosollyal válaszol a mosolyára és barátságos kézmozdulattal helyet kínál neki maga mellett, az ágyon. De még mielőtt odaléphetett volna az ágyhoz, háta mögött Mej szólalt meg, aki észrevétlenül belépett a barlangba.

— Hát maga mit keres itt?!

— Beszélnem kell a parancsnok helyettesével — felelte nagy zavarban Cseng.

— Fu elvtársnak a legteljesebb nyugalomra van szüksége. Kérem, azonnal távozzék.

Cseng most Fuhoz fordult:

— Parancsolja, hogy távozzam?

— Maradjon! Valóban beszélnivalónk van... Nyíltan meg kell Cseng elvtársnak mondanom: a harc folyamán tanúsított viselkedése kétségessé teszi, jogában áll-e századot vezetni. Szakítania kell régi szokásaival és azokkal a kísérletekkel, hogy ezeket a szokásokat másokra is rátukmálja, mert egyébként csak egy következtetést lehet levonni...

Cseng pontosan tudta, miféle következtetésről lehet itt szó és ezt mondta:

— „Jak"-gépek érkeztek. Jól ismerem ezt a gépet.

Fu — mintha nem is hallotta volna, mit mond Cseng — határozott hangon csak ennyit felelt:

— Távozhat.

Cseng szótlanul elhagyta a barlangot.

Mej is kiment.

Fu nyitott szemmel feküdt az ágyán. Kis idő múlva hallotta, hogy a barlang felé lépések közelednek. A lépések a bejárat közelében elhaltak. Fu gyors, izgatott suttogást hallott. A szavakat nem értette, de a bejárat előtt ülő nővér válaszaiból kiderült, hogy nyilván az ezredtörzstől jöhetett válasz: való-

ban küldönc érkezett. Fu gyorsan felkattintotta zseblámpáját és felnyitotta a borítékot. Az utolsó összefoglaló hadijelentésen kívül gondosan összehajtogatott papírlap volt a csomagban. Fu elolvasta az írást, az asztalra dobta és gondolataiba mélyedt. A küldönc néhány pillanatig várt, aztán megszólalt:

— Kapok választ?

— Választ?... Hogyne, hogyne, azonnal... — Fu keze már a térképtartó táska után nyúlt, de meggondolta magát és ezt mondta: — Jelentse a törzsparancsnoknak, hogy a választ kissé később küldöm.

A küldönc távozott. Fu előtt ott feküdt Cseng szolgálati jelentése, amelyben más alakulathoz való áthelyezését kérte. A jelentés egyik sarkában gondosan kicirkalmazott írással a törzsparancsnok megjegyzése állt: „Fi Bi-cseng elvtársnak! Lao Ke ezredparancsnok utasítására közlöm: az ezredparancsnok elvtárs feltétlenül szükségesnek találja, hogy Cseng repülő továbbra is az alakulat kötelékében maradjon és átvegye a második század parancsnokságát."

Fu kilépett a barlangból. A hold alacsonyan állt — szinte azt lehetett volna hinni, közben nem is folytatta égi pályáját. De már nem izzott bíborvörösen. Sárgás fénye olyan volt, mint a bengáli tűz és a halott mozdulatlanságba dermedt vidék úgy terült el, mintha csak az imént száguldott volna rajta végig a pusztító tűzvész lángja. Fu elgondolkodva meredt a láthatár szélére, ahol alig észrevehető parányi tüzek visszfénye lángolt fel. Ezen az éjtszakán nem csökkent a tüzérség tevékenysége. Fu még sohasem tapasztalta eddig, hogy a tüzérségi sortüzek visszfénye egyszerre ilyen hatalmas területet világít meg. Mintha szakadatlan tűzvész pusztítana a sztyepen, úgy lebegett a távoli ágyúzás visszfénye a föld felett. Az ágyúzás tompa döreje olyan volt, mint a nagy-nagy távolságban robogó vonat kerekeinek zakatolása.

Fu gondolatait a nővér félénk hangja szakította meg:

— Bocsásson meg, hiszen beteg...

Fu nem értette meg rögtön, hogy ezek a szavak neki szólnak. Még meg is kérdezte:

— Nekem szólt?

— Az elvtársnak ágyban a helye — felelte a nővér, aki szemmelláthatóan maga is kételkedett, hogy Fu komolyan veszi a szavait. Még el is csodálkozott, amikor Fu engedelmesen megfordult és visszament a barlangba.

Fu a kis asztalhoz ült. Ez is olyan gyógyszerszagú volt, mint minden tárgy ebben az unalmas barlangban. Arra gondolt Fu, hogy amerre az imént nézett, elkeseredett harcban állnak a

földi alakulatok. Hajnalban, alighogy megvilágosodik, bizonyára harcba hívják a légi haderőt is. A repülőknek is részt kell venniök a küzdelemben, hogy ellenséges légitámadással szemben megvédjék a csatatéren küzdő csapatokat. S ekkor minden egyes repülőre, minden egyes gépre égető szükség lesz. Kinek van joga ahhoz, hogy elüsse őt a harctól, ha egyszer úgy érzi, hogy harcképes?...

A sötétben gyufát keresgélt az asztalon és amikor nem talált, kikiáltott a nővérnek:

— Gyujtson világot!

— De hiszen beteg az elvtárs! — szólt szemrehányó hangon a fiatal ápolónő és minden áron szeretett volna szigorú lenni.

Fu rá sem hederített. Parányi ecsetet húzott elő a térképtartóból és Cseng jelentésének sarkába, a törzsparancsnok megjegyzése mellé odaírta: „Hozzájárulok!"

Aztán kivett a gyógyszerszekrényből egy orsó ragtapaszt, összehajtotta a jelentést, letépett egy darabot a tapaszból, átragasztotta vele a papírlapot és határozott hangon odanyujtotta a nővérnek:

— Juttassa el az ezredtörzshöz!

— Beteg... — próbálkozott a nővér.

Fu nem hagyta tovább beszélni:

— Nem érti? Azonnal juttassa el az ezredtörzshöz!

A nővér meghajolt és gyorsan kilépett a barlangból.

Fu felemelte a telefonkagylót.

— Kapcsolja az „öreget"!

Sokáig tartott, amig összekapcsolták. Végre válaszolt Lin Bjao parancsnoki álláspontja.

— Itt Fu Bi-cseng! Az „öreggel" szeretnék beszélni! — S amikor maga Lin Bjao vette fel a kagylót, igy folytatta Fu: — Megengedi az elvtárs, hogy egyenesen önhöz forduljak, ha... ha nagyon nehéz lesz... — Kis tétovázás után hozzátette: — Itt betegnek nyilvánitottak engem...

— Tudom — hallatszott nagy távolságból a parancsnok hangja.

— Engedélyt kérek, hogy harcba indulhassak.

— Egy-két napig fekszik, aztán majd meglátjuk.

— Kérem az elvtársat, járuljon hozzá... — kezdte Fu, de a parancsnok félbeszakitotta:

— Ennyi az egész?

— Ennyi.

— Akkor feküdjön nyugodtan.

— De hiszen egészséges vagyok!

— Az orvostudomány más véleményen van.

Fu kattanást hallott a hallgatóban, azt gondolta, a parancsnok abbahagyja a beszélgetést és kétségbeesetten kiáltotta:

— Akkor engedje meg, hogy magam menjek oda!

A vonal másik végéről kattogás, sercegés hallatszott, aztán ismét Lin Bjao hangját hallotta Fu:

— Ha Lao Kenek nincs az elvtársra szüksége, csak jöjjön ide. Itt is akad hely, ahol fekhetik...

Cseng jóformán nem aludt ezen az éjtszakán. Jóval hajnalpirkadás előtt elhagyta a barlangot.

A felhőtakaró mindjobban felszakadozott és az éjtszaka végén már szinte el is oszlott. A kialvó csillagok előtt el-elsuhanó hajszálvékony, átlátszó csíkok azt mutatták, hogy ott fent, nagy magasságban bárányfelhők száguldanak gyors iramban. Lejjebb mozdulatlan volt a levegő. Még a legélesebb fül sem hallhatott mást, mint a rovarok zümmögését. Ezerféle cirpelés, zümmögés egyesült egyetlen vékony, elnyúló hangban, de egy pillanat múlva váratlanul ismét megszakadt. Mintha minden elbújt, elrejtőzött volna és most csak arra a pillanatra vár, amikor a rózsaujjú hajnal érintésére ismét teljes hangon szólal meg a pusztát benépesítő állatvilág és a sztyepet betölti a felkelő nap élete.

Olykor egy-egy fürj hallatta a hangját. Háromszor pitypalattyolt a sztyep csendjébe, aztán elhallgatott.

A levegő, mint mindig — most is meleg és párás volt és a pályájuk végére érő csillagok — mint mindig — ma is halványan pislogtak. S ott, a folyó vonalánál, lassan-lassan a dombok mögé bukott a Göncölszekér rúdjának vége.

Cseng egy ideig lassú léptekkel járta a tábort. Aztán megállt. Most már nemcsak beszélni, de gondolkodni sem volt kedve. A helyzet világos. Jelentésben kérte az áthelyezését és ezzel maga vágta el annak az útját, hogy részt vehessen a harcban. Holnap nyilván már szedheti a sátorfáját. És mi vár rá aztán? Hogyan dönt sorsáról a parancsnokság? Egy pillanatra felvillant benne a gondolat, hogy hátra küldhetik, a front mögé, de határozottan elhessegette magától ezt a kellemetlen gondolatot.

Mozdulatlanul állt és még mindig kínzó gondolatok gyötörték, amikor hirtelen lekötötte figyelmét a legközelebbi repülőtér irányából hallatszó kattogás. Világoskék vonalak szelték át gyors egymásutánban az égbolt sötét kékségét.

Nyomjelző golyók. Aztán mind több és több röppen fel, most már minden oldalról felfelé suhannak. Ugyanez ismét-

lődik a második, aztán a harmadik repülőtér felett. Már talpon van az egész tábor. A fegyvermesterek még egyszer megvizsgálják a géppuskákat. Már a motorkezelők is munkában vannak. Csengnek már alig marad ideje, hogy a térképtartójáért rohanjon...

Egyszerre eszébe ötlött, hogy nincs miért és nincs is hová futnia, hiszen nem adtak neki gépet. És nem szállhat fel a többiekkel együtt. Most érezte először teljes kínzó valóságában, hogy elszakadt az ezredtől. Belenyilallt a tudat: hiszen ő most már „idegen" itt! Fájt, keservesen fájt neki, hogy el kell hagynia ezt az ezredet, el kell hagynia az ezred kitűnő parancsnokát és nagyszerű legénységét. Aztán eszébe jutott Fu. Megfordult. Az egészségügyi szakasz barlangja felé indult, hogy elbúcsúzzék Futól. Ne gondoljon rá rossz szívvel volt tanítványa, ha ő már nem lesz itt.

A híradósok kunyhójánál utólérte a lélekszakadva rohanó Joyce.

— Fél éjtszakát elvesztegettem azzal, hogy megtaláljam — lihegte és odanyujtotta Csengnek a parancsot: vegye át ideiglenesen a második század parancsnokságát.

Cseng nem hitt a szemének és kétszer is figyelmesen végigolvasta a parancsot.

Berohant a híradósokhoz és telefonon felhívta Lao Ket. Egy perc múlva engedélyt kapott arra, hogy új „Jak"-gépen induljon harcba.

11

Friss levegő áramlott a sztyep felől. Mintha a kis résen hatolna be, úgy zúgott keresztül a városvégi árkádokon és a metsző szél végigsüvített a várost átszelő, nyílegyenes, aszfaltozott sugárúton.

A sötétségből kifehérlő nagy épületnél álló őrszemek megborzongtak a csípős hideg érintésétől. A csillagok lassú járását figyelték és várták a váltást.

Csak a kövekhez ütődő puskatusok koppanása és a didergőn topogó őrszemek csizmájának nyikorgása törte meg a csendet.

Jóval éjfél után nagy messzeségből patkolatlan lovak patáinak tompa dobogása hallatszott.

A lódobogás mindjobban közeledett az épülethez. Néhány perc múlva a bejárat elé rúgtatott néhány lovas. A sötétben világos porköpeny bukkant fel. Az őrszemek keresztbe tették

feltűzött szuronyú puskákat, de sötétséghez szokott szemük nyomban felismerte Szodnom-Dorcsit.

Gombo-Dzsap és a szárnysegéd karjánál fogva hurcolta a bejárat felé a támolygó Haradát...

A Szodnom-Dorcsi dolgozószobájában egybegyűltek komoran hallgatták Harada őrnagy vallomását. Valamennyien tudták, hogy a Mongol Népköztársaság területére küldött kémek a Kínában állomásozó amerikai csapatok parancsnokságának utasítására dolgoznak. Senkit sem tévesztett meg a Kuomintang álcázása, amivel az amerikaiak tevékenységét leplezni próbálták. Ennek az álcázásnak aljasságát nemcsak azok a mongolok tudták, akik a sztyepeken sorra fogták el a Kuomintang- és japán kémeket, de éppen ennyire tisztában voltak vele maguk a japán kémek is.

Szodnom-Dorcsi nem véletlenül vágtatott nyaktörő iramban a sztyepre, hogy ott Gombo-Dzsappal találkozzék.

Gombo-Dzsap nem véletlenül kockáztatta naponta, óránként, sőt percenként az életét, hogy Harada nyomában maradjon attól a pillanattól kezdve, amikor a japán őrnagy először bukkant fel Parker irodájában.

Minden jel arra mutatott, hogy a japán őrnagyot rendkívüli fontosságú feladattal bízták meg amerikai gazdái. Szodnom-Dorcsi azért akarta, hogy minisztertársai ne általa, hanem közvetlenül Harada szájából tudják meg annak a feladatnak a lényegét, melynek előkészületeit a kínai területre küldött hírszerzők már régóta éberen figyelték.

Halkan, sietség nélkül beszélt a japán. Apró szemét, amely máskor úgy fénylett, mint a parázsló szén, most félig lehúnyva tartotta. Csak akkor lángolt fel egy-egy pillanatra a tekintete, amikor meglátta azt, aki elfogta: Gombo-Dzsapot.

— Ha megengedni méltóztatnak — sziszegte a japán — hozzá kell még tennem, hogy ilyen módon felszerelve, csak annyi ideig kellett az országukban tartózkodnom, amennyire szükség volt, anélkül, hogy bármilyen gonosz cselekedetet végrehajtottam volna.

— És kinek volt rá „szüksége"? — kérdezte Szodnom-Dorcsi.

— Mély tisztelettel felhívom figyelmüket arra a kis fésűre, amelyet ez a férfiú — Harada összekötözött kezével Gombo-Dzsapra mutatott — el-sz-szedett tőlem...

Szodnom-Dorcsi kérdő pillantást vetett Gombo-Dzsapra. Néhány pillanattal később kis fésű került elő Gombo-Dzsap roz-

zant nadrágjának zsebéből. Primitív fémdíszítéssel ellátott ócska vásári portéka volt.

Gombo-Dzsap odaadta a fésűt Szodnom-Dorcsinak, aki meglepetten forgatta kezében, aztán maga elé tette.

Harada újból megszólalt:

— Méltóztassék egy kis figyelmet fordítani arra a zsebben hordható Buddha-szoborra, amit ugyancsak ez a férfiú sz-sz-szedett el tőlem...

Gombo-Dzsap rendíthetetlen nyugalommal az asztalra helyezte a feketére lakkozott kis bálványt. Szodnom-Dorcsi keze már kinyúlt, hogy kinyissa a bálvány tokján levő parányi faragott ajtócskát, de a mellette ülő államvédelmi ezredes gyorsan elhárította Szodnom-Dorcsi kezét és rászólt Haradára:

— Nyisd ki!

A japán hosszan, szolgálatkész arckifejezéssel vett levegőt:

— Sssemmi ok nincs rá, hogy félni méltóztassék ettől az ártatlan jószágtól — mondta és kinyitotta a parányi ajtót. Valamennyien látták, hogy az ajtócska mögött Buddha aranyozott, fából faragott alakja ül a hagyományos lótuszvirágon. A japán felemelte a kis bálványt és mosolyogva mondta:

— Ha hozzá méltóztatnak járulni, meg szeretném az igen tisztelt uraknak mutatni, tulajdonképpen mi is ez a szent szobor. Nem kell semmiféle kellemetlen következménytől tartani: elsőrendű amerikai gyártmány.

Az ezredes most Szodnom-Dorcsi és a japán közé állt.

— Mutasd meg! — parancsolta Haradának.

— ...sszen nem más ez, mint amerikai gyártmányú vevőkészülék. Ha egybekapcsolom a kis fésűvel, nyomban lehetővé válik, hogy megmutassam az igen tisztelt uraknak, milyen célból érkeztem nagyrabecsült országukba. — Harada a fésű szélső fogát bedugta a bálvány fején lévő apró nyílásba. — Most már csak egy kis csend szükséges és hozzá az önök nagyrabecsült figyelme.

Eltelt néhány pillanat. A japánhoz közelebb ülők gyenge hangokat hallottak, amelyek olyanok voltak, mint a tompán átszűrődő rádióadás. Harada a füléhez tette a bálványt és arcán megelégedett mosoly jelent meg.

— Bárki hallhatja, akinek kedve van rá — mondta és az ezredesnek nyújtotta át a Buddha-szobrot.

Az ezredes füléhez emelte a kis bálványt.

— Angolul beszélnek.

— Amerika? — kérdezte Szodnom-Dorcsi.

Harada a fejét rázta:

— Nem Amerika, kínai városból jön az adás. A készülék, amelyet igen tisztelt kezében méltóztatik tartani, állandóan ugyanarra a hullámhosszra van hangolva. Csak ezt az egy állomást lehet rajta fogni.

— És vajjon miért éppen ezt az egy állomást kell fogni? — kérdezte az ezredes.

Harada védekező mozdulattal emelte kezét az arca elé.

— Hogy így megtudjuk a parancsot — mondta. — És kérem, ne méltóztassanak ezt tőlem zokon venni.

Harada most elmondta a Buddha-tervnek azt a részét, amelyet ő ismert. Azt állította, hogy többet nem is tud az egész tervről. Miért repül ide ez a gép? Milyen feladatot kell itt végrehajtani? És hová repül aztán? Mindezek olyan kérdések voltak, amelyekre nem adott választ Harada.

— Ezek szerint... — mondta elgondolkodva Szodnom-Dorcsi — a repülőgépnek akkor kellett volna ide repülnie, ha a rádióállomás leadja a megbeszélt jelet?

— Az ön bölcsesége tökéletesen megértette, mit akartam sz... szánalmasan dadogó beszszédemmel kifejezni...

— És mikorára várták ezt a jelet? — kérdezte Szodnom-Dorcsi és feszülten figyelte a japán arcát.

— Korlátolt felfogásom azt súgja nekem, hogy nincs az a kínai tábornok, aki méltóságod kérdésére válaszolni tudna.

Szodnom-Dorcsi gyors pillantást váltott a mongol vezetőkkel.

— Tegyük fel, hogy valóban így van... — felelte a japánnak. — Nekünk az is elég, amit most itt elmondott, bár korántsem mondott el mindent!

Harada a tenyerébe rejtette arcát. Testét ütemesen előrehátra ringatta, mindaddig, amíg Szodnom-Dorcsi össze nem szedte az asztalon heverő papírokat. Alig távozott el Szodnom-Dorcsi az asztaltól, amikor Harada lekapta a kezét és halkan megszólalt:

— Talán nem szolgálnak mentségemre azok az érdekes dolgok, amiket az imént közöltem?

— Mindezt már maga nélkül is tudtuk. Csak azért volt ez nekünk érdekes, mert élő tanú erősítette meg, amit amúgy is tisztán látunk.

Harada izgett-mozgott a székén. Könyörögve tette össze tenyerét és fejét lehajtva, halkan, alig hallhatóan mondta:

— Ilyen nehéz feladatot nem tud az én nyomorúságos agyam megoldani.

Szodnom-Dorcsi a vállát vonogatta és a kijárat felé indult. Még el sem érte az ajtót, amikor Harada harsányan felkiáltott:

— Legméltóságosabb uram! Lelkemet eltölti az őszinte kívánság, hogy nemes ügyüknek segíthessek...

Szodnom-Dorcsi dühösen félbeszakította:

— Igen vagy nem?

— Bármire hajlandó vagyok, amit méltóságod nagy bölcsesége parancsolni kegyeskedik.

— De ha nem játszik becsületesen...

A japán rémült tiltakozással szívta be a levegőt.

— Ó, hogyan is gondolhat méltóságod ilyesmire!...

Harada most már mindent elmondott, amit a lámák összeesküvéséről tudott. Szodnom-Dorcsi a beszámoló hallatára elégedetten bólogatott. Harada vallomása pontosan megfelelt azoknak az adatoknak, amelyeket a mongol biztonsági szervek már a japán kém elfogása előtt kiderítettek. Egyébként a lámákra vadászó pásztorok már ismételten jelentést tettek a már leleplezett készülődésekről.

Harada ugyan még arról is beszámolhatott volna, hogy mielőtt az aradzsargalantahiti kolostor padlóján kinyujtózott, előbb övébe nyúlt és óvatosságból a kolostor falának repedésébe rejtette az Issii Siro tábornok úr receptjei alapján a mongol népnek készített „ajándékokat". De most, amikor látta, hogyan bólogat a mongol tábornok, máris elhatározta, hogy mégsem számol be mindenről. Úgy látszik, a jól tájékozott mongolok mégsem tudnak mindenről. Valóban az történt, hogy Szodnom-Dorcsi a japán vallomásának végighallgatása után ismét felállt és csak ennyit mondott:

— Most már megtehetem jelentésemet a marsallnak.

A miniszterek tekintetükkel követték a szobát elhagyó Szodnom-Dorcsit.

Talán egy óráig volt távol Szodnom-Dorcsi. Ez alatt se Gombo-Dzsap, se a szárnysegéd, se Harada, se a mongol politikusok nem szóltak egy szót sem.

Szodnom-Dorcsi az ezredes társaságában visszaérkezett. Haradát elvezették.

— Repülőgépet! — szólt Szodnom-Dorcsi a szárnysegédhez.

— Reggel induljon a gép?

— Nem reggel. Félóra múlva. — Szodnom-Dorcsi most Gombo-Dzsaphoz fordult: — Te kíséred el repülőgépen a japánt!

Gombo-Dzsap némán meghajolt és kérdő pillantást vetett Szodnom-Dorcsira.

— No, ki vele: mit akarsz? — kérdezte Szodnom-Dorcsi.

— Csak azt akartam kérdezni, mi legyen... egyszóval hogyan oldjuk meg Parker ezredes figyelését.

Szodnom-Dorcsi egy pillanatig gondolkodott.

— Badma ott van?

— Ott. Most ő fuvarozza riksán az amerikait.

— Nem veszi észre az amerikai a változást?

Gombo-Dzsap elnevette magát:

— Még akkor sem tudna bennünket egymástól megkülönböztetni, ha egymás mellett állnánk.

— Hát akkor történjék minden úgy, ahogyan mondottam.

— Értettem, elvtárs: ezek szerint gépre szállok.

— Azt az embert — Szodnom-Dorcsi most arra a helyre mutatott, ahol az imént még Harada ült — elviszed Csitába. Biztos vagyok benne, hogy Harada egy csomó dolgot elhallgatott előttünk. Harada adatai bizonyára megkönnyítik a szovjet nyomozóknak, hogy tisztán lássanak Jamada, Kadzsicuka és a még mindig szabadon levő Hirohito többi bűntársának ügyében. No, menj!

Gombo-Dzsap kihúzta magát, katonásan sarkon fordult és távozott.

Szodnom-Dorcsi a távozó után nézve, halkan szólt szárnysegédének:

— Készítsék elő Gombo-Dzsap századosi előléptetésének okmányát. Én magam terjesztem még ma a marsall elé.

13

Parkert sürgősen MacCarter tokiói hadiszállására rendelték. Amikor Barclay tábornoknál búcsúlátogatásra jelent meg, a tábornok gúnyosan megjegyezte:

— No, ugye előre megmondtam?...

Parker felfigyelt. Barclay még nem fejezte be.

— Erre vezet, ha az ember örökösen titkolódzik... No, gyujtson rá — a tábornok most szívélyes hangnembe csapott és cigarettával kínálta Parkert. — Harada gépe, úgy látszik, rossz lehetett. Vagy talán nem?

— Ez csak az ön légi haderejében uralkodó gyalázatos állapotok következménye, Sir! — verte vissza Parker a támadást.

De Barclay úgy tett, mintha nem hallaná a kirohanást.

— Már nem egyszer figyeltem meg, hogy nincs szerencséjük azoknak, akik a hátam mögött intézik a dolgaikat.

— A jövőben mindenesetre megszívlelem ezt, Sir.

— És azt hiszem, alaposan megbánja, hogy már a múltban nem szívlelte meg... Mindenesetre őszinte részvétemet fejezem ki.

— Azt hihetné az ember, hogy a tábornok úr már tudja, mit akarnak tőlem Tokióban.

— Nem tudom, de nem nehéz kitalálni... Kemény legény az a Mac.

— De józan is.

— Éppen ezért hiszem, hogy alaposan ellátja a baját... Iszik valamit elutazás előtt?

Parker nem kért az italból. Elutazott.

A parancsban ugyan határozottan az állt, hogy Parkernek Tokióba érkezése után haladéktalanul jelentkeznie kell a főparancsnoknál, de Parker mégis helyesebbnek találta, ha előbb a kémszolgálat — a General Intelligence Division parancsnokságát keresi fel. A GID emberei talán segítenek neki, hogy ebből a kellemetlen helyzetből kikeveredjék. Bár ezek a vezérkariak rendszerint a legszívesebben a mélybe rántják azt, aki már fulladozik.

Így is történt. Villoughby tábornokkal, a kémszolgálat főnökével nem tudott beszélni, mert a tábornok éppen Nikkóban üdült. A többi tiszt pedig igen határozatlanul viselkedett.

De már MacCarter első szavainál kiderült, miről van szó. A főparancsnok a kemény fejmosást ezekkel a szavakkal fejezte be:

— Vegye tudomásul, hogy Keleten nem használhatjuk.

— Pedig régen dolgozom már itt, Sir.

— Összes megelőző ügyei együttvéve nem érnek fel azzal, amit most végérvényesen elrontott.

— Ki mondhatja közülünk, hogy százszázalékos biztonsággal dolgozik?...

MacCarter sasorrának orrlyukai vésztjóslón kitágultak.

— Maga, Parker, pontosan tudja, mit tettünk erre a kártyára. — A tábornok Parkerre hunyorított. Parker minden erejét összeszedte, hogy nyugodt maradhasson. — Mit locsog itt összevissza?

— Ígéretet tehetek önnek, Sir, hogy a mongol miniszterek eltávolítása olyan simán, tisztán történik, mintha maga az úristen intézné így a sorsukat.

— Igen ám, csakhogy Csang Kaj-sek a maga úristenétől már nem tud megfelelő ürügyet kapni, hogy betörhessen Külső-Mongólia területére!

— Biztosíthatom, Sir, hogy az az úristen, akit mi irányítunk, mindenre képes... ha nem ma, hát holnap...

— Nekem pedig nem holnap, hanem már ma kell az ürügy... Magának pedig, Parker, vissza kell térnie Európába — és ezzel ez az ügy be is van fejezve.

— Én is úgy látom, Sir, hogy ezzel, sajnos, be van az ügy fejezve.

MacCarter püffedt szemhéja most csaknem teljesen eltakarta a szemét.

— S ha ott majd nem követ el olyan baklövéseket, mint itt, akkor — azt hiszem — még nem veszett el minden — tette hozzá kaján mosollyal a főparancsnok.

MacCarter észrevette, hogy szavai hallatára mennyire megnyúlik Parker arca, s most már kissé szelídebben folytatta:

— Európában sokkal nagyobb szükség van magára, mint itt.

Parker még mindig abban reménykedett, hogy MacCarter mégis csak megváltoztatja elhatározását és még egy utolsó csalétekkel próbálkozott:

— Nem gondolja, Sir, hogy ez a Harada...

— Miféle Harada?

— Így hívják azt a japánt, aki a mongolok kezére került.

— Vagy úgy...

— Ha gondoskodnánk arról, hogy ne fecseghessen túl sokat...

— Elkésett a gondoskodásával, Parker — jegyezte meg maró gúnnyal MacCarter. A főparancsnok hanglejtéséből megértette Parker, hogy bármit mondana, amúgy sem tudná tisztára mosni magát.

— Hátha még nem tudott...

— Pedig, sajnos, mégis csak tudott...

— Akkor bizony nagyobb a kellemetlenség, semmint gondoltam volna.

— Csitába szállították a japánunkat. Innen tovább vitték Habarovszkba. Az oroszok rájöttek japán barátaink bakteriológiai ügyeire és véleményem szerint alapos botrányt rendeznek nekünk.

— Tyű, az ördög vinné el!

MacCarter néma fejbiccentéssel jelezte, hogy Parker kihallgatása véget ért.

Már az ajtónál volt, amikor háta mögött újra megszólalt a tábornok:

— Várjon egy pillanatra, ezredes! Mondja csak: mit szólna hozzá, ha egyenesen visszaküldetném az Egyesült Államokba?

Parker úgy állt ott, mint akinek földbe gyökerezett a lába. Visszaküldik az Egyesült Államokba! De hiszen akkor valóban

vége mindennek. Azt is tudja, miért szokták általában az embereket hazaküldeni. Mi maradna hátra? Legfeljebb megírhatná valamelyik újság számára „Egy titkos ügynök visszaemlékezései"-t. A lapnál persze gondosan eltávolítanák a „visszaemlékezésekből" mindazt, aminek akár csak árnyalatnyi köze is van az igazsághoz. És aztán?

Bűnbánón lehajtott fejjel állt MacCarter előtt. A főparancsnok dühös tekintettel méregette Parkert.

— Itt, Tokióban megszökött a rendőri őrizetből egy japán, akire nekünk nagy szükségünk van — szólt a tábornok. — Attól tartok, egyedül képtelen lenne az Egyesült Államokba eljutni. Azt szeretném, ha megmutatná neki az utat. Érti?... Egyébként, ha akarja, mehet az ördögbe, vagy ahová éppen jónak látja!

Parker nagy örömében megfeledkezett arról, hogy egyenruhát visel és a szolgálati szabályzat szerint ilyen esetekben tisztelegnie, aztán feszes jobbraát-tal távoznia kell. Levette sapkáját és mélyen meghajolt MacCarter előtt. A főparancsnok utána kiáltotta:

— Az ördög pedig e pillanatban Németországban tartózkodik!... Megértette?

— Megértettem, Sir!

„Hát ha Németország — ám legyen, úgy is jó! — gondolta magában Parker. — Végeredményben Európában is egészen jó üzleteket lehet kötni. Persze, nem olyan kedvező feltételekkel, mint a többi gyarmaton..."

Már abban kezdett bizakodni, hogy simán megússza az egészet, ha tekintettel lesz a főparancsnok szeszélyeire... De hogy az ördög vinné el: mégis csak tudni szeretné, ki akasztotta nyakába ezt a disznóságot, ki volt az, aki MacCarternél besúgta?

Parker fütyörészve ment végig a folyosón. Most már csak azt a kérdést kellett megoldania, hogy a kínai rizsüzletet hogyan tudná minél előbb felszámolni.

— Hello, old boy!

Parker megrezzent. Régi barátainak egyike köszöntötte. Az is a GID-nél dolgozik. Kelletlenül felelt az üdvözlésre, de a másik nagy vidáman beszélni kezdett:

— Úgy hallom, elég simán úszta meg a dolgot. Mi az ördög jutott eszébe, hogy olyan területen akart dolgozni, ami úgyszólván Barclay kizárólagos monopóliuma?

Parker nem értette, mire céloz.

— Barclay monopóliuma?

— Persze, hogy az. Miért kellett magának éppen ópiumüzletbe fognia? Nem volt elég a rizs?

Parker halkan füttyentett. Tehát mégsem tévedett: az egész disznóságot Barclaynek köszönheti.

— Csak egyet nem értek: Macnak igazán nem álltam útjában — motyogta zavartan.

Barátja gyorsan körülnézett és Parker füléhez hajolva, suttogta:

— Nem vagyok ebben olyan biztos... — Aztán fennhangon folytatta: — Bizony, old boy, könnyen megúszta ezt a dolgot. Mert az is megeshetett volna, hogy a bolhagyáros Isii Siro társaságában zötyög haza az Egyesült Államokba...

— Isii Siro? — kérdezte elcsodálkozva Parker.

— Összes segítőtársaival és egész vagonrakomány kísérleti anyaggal együtt az Egyesült Államokba szállítjuk ezt a bolhavarázslót. Azt mondják egyébként, hogy a mi négereink bőre túlságosan vastag és a bolhacsípés meg se kottyan nekik. — A jóbarát saját elméncségén hahotázva, vidáman veregette Parker vállát. — Hát szerencsés utat, öreg fickó! És üdvözlöm a fritzeket! Ugyan, ne lógassa az orrát! Úgy hallom, Németországban is lehet üzleteket kötni, még hozzá nem is a legroszszabbakat... Csak éppen arra kell vigyáznia, hogy ne keresztezze gazdái útját. Különösen akkor, amikor éppen kiseprűzik őket a jól bedolgozott helyekről.

— Mit beszél itt össze-vissza?

— Barclay már parancsot kapott, hogy hagyja el Tiencint.

— Tehát elhatározták, hogy Tiencint feladják? — kérdezte nyugtalanul Parker, de ekkor eszébe jutott, hogy éppen Tiencin raktáraiban tartja Barclay az összeharácsolt ópium legnagyobb részét és most már vidáman gondolta: „Úgy kell neki! Aki másnak vermet ás, maga esik bele!"

— És mondja: igaz, amit Tiencinnel kapcsolatban mondott? — kérdezte.

— Attól tartok, hogy nem csupán Tiencinről van szó. Én bizony Nankingban se vásárolnék ma házat. Szavamra, úgy látom, ideje, hogy minél hamarabb túladjon az ember az ingatlanain. Ezt baráti jótanácsként mondhatom. Egyébként maga boldog ember, mindez nem érinti és Németországban majd csak megszerzi a maga kis pénzecskéjét.

— Talán romokat vásároljak?... — szakította félbe gúnyos mosollyal Parker.

— Hát, ami azt illeti, old boy, véleményem szerint maradt ott a romokon kívül még egyéb is. Minden esélye megvan

arra, hogy mint gazdag ember térjen vissza az Egyesült Államokba.

Parker most már azt latolgatta, hogy Németországba indulása előtt tulajdonképpen jó lenne, ha rövid időre Amerikába utazhatnék, hogy végképpen felszámolja a rizsüzletet. Kérdő tekintettel húzta meg barátja kabátujját:

— Talán mégis csak el lehetne valahogy intézni, hogy ezt az Isii Sirót én kísérjem haza?

— Késő! Senki se vállalkoznék rá, hogy Mactól ezt kérje.

Parker barátja vidáman integetve tűnt el a folyosó másik végén.

Parker kilépett az épületből és néhány pillanatig értetlenül bámult a japán császári palota szemközt emelkedő ormótlan, szürke épületére. Gondolatai már régen Németországban, az annyira ismerős Németországban jártak.

13

Szan Ting egyik kezében lábast, a másikban teáskannát vitt. Kénytelen volt ezért a szűk futóárokban oldalvást haladni. Ha véletlenül odaért az árok falához, a föld nyomban omlani kezdett és Szan Ting lábbelije tele lett homokkal. Ilyenkor meg-megállt és szalmapapucsából gondosan kiszórogatta a homokot.

A dombok mögül messzehordó tüzérség lőtte a futóárkot. A becsapódó lövedékek Szan Tingtől balra megrázkódtatták a földet. Szan Ting a váratlan dörrenésre megrázkódott, egy pillanatra megtorpant és a süvítő lövedékek útját figyelte. Felkapta a fejét: sokáig tartana az út, ha ilyen lassan halad előre. Most már szaporábban lépkedett előre az árokban.

Kis akkumulátor táplálta a parancsnok fedezékében felakasztott lámpát. A lámpa fénye alig tudott megbirkózni a fedezékben uralkodó félhomállyal, de Szan Ting a koromsötét éjtszaka után mégis vakító fényesnek találta. Még hunyorgatott is, amikor belépett és nem vette rögtön észre, hogy a többiek között ott van Ljüja, a főparancsnok megbízottja. Ljüja középtermetű, igen értelmes arcú férfi volt. Most Szan Tingre nézett. Szan Ting elpirult és elfordult.

Lin Bjao valamit írt egy papírlapra. Aztán odanyújtotta az írást Ljüjának és csak ennyit mondott neki:

— A vezérkari főnöknek szól...

Szan Ting futó pillantást vetett a főparancsnok megbízottjára és mintha csak magában beszélne, így szólt:

— Friss hagymát és uborkát hoztam...

— Nagyszerű! — mondta barátságos mosollyal Lin Bjao. Napbarnított, fiatalarcú, alacsonytermetű, zömök férfi volt a parancsnok. Első pillantásra megragadta az ember figyelmét a szeme — bölcs és megfontolt volt ennek a szempárnak a nézése.

— Az uborkának én is örülök! — bólintott a Lin Bjao mellett ülő, soványtermetű Phüng Te-huaj tábornok. — De először borotválkozni szeretnék!

— A tábornok elvtárs később is ráér megborotválkozni — szólt határozott hangon Szan Ting. — A rizs kihül, nem lehet sokáig várni. — Ezzel máris az asztalhoz lépett és hozzálátott a terítéshez.

Időnként egy-egy pillantást vetett lopva Phüng Te-huajra. Most látta életében először a főparancsnok legendás hírű helyettesét, de Phüng Te-huaj olyan népszerű volt a hadseregben, hogy Szan Ting úgy érezte, réges-régen ismeri ezt a tagbaszakadt, nyugodt, barnaszemű férfit. Nézte a tábornok vastag, szinte hihetetlenül bozontos szemöldökét. Még talán soha életében nem is látott ilyen bozontos szemöldököt. Ez a szemöldök csak még erélyesebbé, határozottabbá tette a tábornok külsejét.

Phüng Te-huaj olyan bizalmas, meghitt hangon beszélgetett Lin Bjaóval, hogy Szan Ting most már biztos volt benne: a főparancsnok helyettese régi jóbarátja lehet a parancsnoknak és most útközben módját ejtette, hogy rövid látogatást tegyen nála. Nem is jutott eszébe, hogy a nyugodt, látszólag semmitmondó beszélgetés mögött súlyos, nagyjelentőségű események bontakoznak ki, s persze azt sem sejthette, hogy Csu Te éppen azért küldte ide a helyettesét, hogy innen, közvetlen közelről szemlélje az események kialakulását.

Mialatt Lin Bjao és Phüng Te-huaj ebédelt, Szan Ting sem maradt tétlen: a szomszédos, parányi hálófülkét seperte ki.

Lin Bjao aggodalmas arckifejezéssel fordult Szan Tinghez:

— Mi van a mosodával? — Lin Bjao most Phüng Te-huajhoz fordult. Bár a főparancsnok helyettese egy szót sem kérdezett és igen jó étvággyal fogyasztotta a hagymás rizst, Lin Bjao mégis udvariasan megmagyarázta, miről van szó: — A gazdasági főnökünk azt állítja, hogy ilyen gyors előretörésnél lehetetlenség a katonákat állandóan friss fehérneművel ellátni, mert nincs víz!

— Magyarázza meg neki, hogy a katonának éppen a gyors előretörés idején nincs ideje a mosásra.

— Én pedig azt szeretném, ha a mi lányaink megmutat-

nák, ha az ember nagyon akar valamit, meg is tudja tenni — még vizet is tud szerezni.

— Így van — szólt közbe határozott hangon Szan Ting. — Már mozgósítottam is a lányokat. Valamennyien hajlandók arra, hogy szabad idejükben mintaszerűen működő mosodát szerveznek.

Amikor a parancsnok arrább tolta a kiürült tálat, Szan Ting Phüng-Te-huajhoz fordult:

— No, most már borotválhatok?

A tábornok elmosolyodott.

— De szigorú gazdasszonya van az elvtársnak! — mondta Lin Bjaónak.

Szan Ting törülközővel letakart nagy teáskannát hozott be, mindent elkészített a borotválkozáshoz és úgy állította a kis lámpát, hogy Phüng Te-huaj a parányi tükörbe nézve láthatta az arcát.

A hegyek mögül tompán morajló, ellenséges nehéz tüzérségi lövések hangját nemsokára elnyomta a Néphadsereg ágyúinak mindent betöltő hatalmas dübörgése. Zúgva, fütyülve haladtak el fejük felett a lövedékek. A rázkódtatástól csúszkálni kezdett az asztalra állított parányi tükör. Szan Ting csak nagynehezen tudta ismét helyére állítani.

Egy perccel később már el is tűnt a leányka a futóárok sötétjében...

Még mindig homályba borult a fedezék nagy része, csak az asztalra kötözött kis lámpa világított halvány fénnyel arra a pontra, ahol szétterített térkép hevert. A parancsnok csontos, hosszú ujjai között tartott ceruza tompa hegye végigfutott a térképen zöldelő ponton. Fu ült vele szemben. Nemrégen érkezett a parancsnoki bunkerbe és Lin Bjao most neki magyarázta a helyzetet.

A parancsnok hangját időnként elnyomta a közeledő lövedékek panaszosan üvöltő hangja. Magasan jajgatott, vagy mélyen búgott, s ebből lehetett tudni, milyen kaliberű lövedék zúg el a fejük felett. Aztán a becsapódás robbanása hallatszott. Az ellenség szakadatlanul tűz alatt tartotta a folyó gázlóit. De minden egyes ellenséges sortűz után keményen, kíméletlenül csaptak le Csang Kaj-sek csapataira a Néphadsereg tarackjai. A hegység túlsó oldalát ágyúzták. A sortüzek után hallani lehetett a távolodó lövedékek sivító zaját.

A közeli becsapódások megrázkódtatták a fedezéket. A betonfödém repedésein át homokszemek hulltak alá és a térképen

hangos, vad táncot jártak. De a parancsnok csak szemöldökét ráncolta, nyugodtan lefricskázta a homokszemeket a papirosról és tovább folytatta a megbeszélést.

Egyszerre csak — mintha valami váratlanul felriasztotta volna — vad tüzelésbe kezdett a légvédelmi tüzérség. Olyan gyors egymásutánban tüzeltek a légvédelmi ágyúk, hogy szinte úgy érezte az ember, szét kell robbanniok a nagy erőfeszítéstől. De amilyen váratlanul kezdődött, ugyanolyan gyorsan, szempillantás alatt véget is ért a tüzelés, mint amikor egy jól betanult zenekar a karmesteri pálca intésére egyszerre elhallgat. A parancsnok az óráját nézte. Kíváncsi volt, mikor kezdődött és mikor fejeződött be a tüzelés. Mosolyogva mondta:

— Egy évvel ezelőtt még csak Csang Kaj-sek úr tudott volna ilyen hangversenyt rendezni, ma meg olyan muzsikát adhatunk, hogy a hazafiak szíve-lelke örül neki.

Aztán újból csak a robbanások dörejét meg a papírra hulló homok zizegését lehetett hallani.

— Bizony itt aligha tudnék hosszú időn át veszteg maradni — szólalt meg hirtelen Fu és kiegyenesedett, mintha távozni akarna. — Kibírhatatlan ez a tétlenség.

— Ő beteg — mondta tréfálkozva a parancsnok és barátságos mosollyal hozzátette: — Nem is olyan rossz dolog, ha az ember néha unatkozik egy kissé... Ha már idejött, maradjon csak ülve. Úgyis elég ritkán szerzi meg nekem azt az örömet, hogy együtt lehessek magával.

— Igen, azt mondják, „beteg" vagyok... — Fu felemelte ökölbe szorított kezét.

Lin Bjao a repülő feje felett elnézve, megpillantotta a fedezékbe lépő Phüng Te-huajt s ceruzáját letéve felállt. Fu megfordult. Amikor meglátta a főparancsnok helyettesét, ő is kiegyenesedett és rendbe szedte zubbonyát.

Phüng Te-huaj hunyorgatva nézett egyikről a másikra.

— Látja, elvtárs — mutatott Lin Bjao mosolyogva Fura — kiderül, hogy másokkal könnyebb zöldágra vergődni, mint ha az ember önmagával kerül szembe.

— Amíg az ember fiatal, feltétlenül így van — bólintott a főparancsnok helyettese. Aztán ismét Futnézte és szigorúan kérdezte: — Maguk kezdik ma a támadást?

— Bizony, nagy esemény lesz ez — tette hozzá nagy megelégedéssel Lin Bjao. Ma egész Kína szeme rajtuk függ.

— Bajtársaimat az a megtiszteltetés éri, hogy ők kezdhetik meg a harcot, de én nem lehetek velük... — szólt Fu. — Fiatal légihaderőnk történetében még nem volt eset, amikor ilyen sok függött volna a repülőktől.

Fu elviselhetetlennek érezte, hogy bajtársai nélküle indulnak harcba. És még valami kínozta, amiről a többieknek még csak sejtelmük sem volt: a mai harcban Cseng vezeti a második századot. Hogy végződik ez? Fu biztos volt benne, hogy Cseng a beosztott repülő szerepében esetleg megfeledkezhetett magáról és előreronthatott, de ma századot vezet és valamennyi bajtársáért ő viseli a felelősséget, tehát tudja, milyen sok függ a mai harctól. Ma már egy pillanatra sem feledkezhetik meg Cseng a ránehezedő nagy felelősségről. A többi repülő magatartása, sorsa és élete, de az egész harci feladat sikere is nagy mértékben attól függ, hogy Cseng milyen példát mutat, menynyire fegyelmezett és milyen mértékben tud és akar többi bajtársának segítségére sietni. Végeredményben nem kellett volna még egyszer megkísérelni, hogy Csenget alávessék a kollektíva akaratának? Hiszen lehetetlen, hogy ne érezze a harcban ezt a kollektívát, ne érezze, hogy valamennyi alárendeltje éber figyelemmel kíséri minden mozdulatát.

Fu idegesen felállt és az órát nézte, de Lin Bjao kézmozdulata félúton megállította. Fu kénytelen-kelletlen ismét helyet foglalt.

— Nekem itt külön órám van — szólt Lin Bjao és a figyelőnyílásra mutatott, amelyet már halványan megvilágított a felkelő nap rózsaszínű fénye... — Mi történt az új pilótájukkal? Ha jól emlékszem, Cseng a neve?

Fu beszámolt a történtekről.

Phüng Te-huaj figyelmesen végighallgatta a jelentést, aztán ezt kérdezte:

— Nem egészen értem a dolgot... — mondta a tábornok, levette a szemüvegét, megtörölte és ismét orrára helyezte. — Mi történik, ha ez a Cseng megint el talál szakadni az alakulattól? Szép kis zűrzavart okozhat...

— Ettől most már nem kell tartani!

— Azt akarja mondani, hogy használt a nevelő munka?... — Lin Bjao elgondolkodva csóválta fejét. — Igaza van, hiszen tulajdonképpen miénk, parancsnokoké ez a nevelő munka. Azt akartam kiemelni, hogy Cseng példáján megláthattuk, milyen nagy figyelemmel kell azokkal foglalkoznunk, akik nem tanulták meg, hogyan kell a repülés terén új dolgokat elsajátítani. És most már határozottan az a vélemény alakult ki bennem, hogy kötelességünk Csenget magunknál tartani és, hogy úgy mondjam, „alaposan" kitanítani. Ha aztán egyszer visszakerül a front mögé, majd ő taníthat másokat.

— És mi történik akkor, ha az idők folyamán, vagy esetleg egy más háború körülményei között kénytelenek vagyunk egész

itteni tapasztalatunkat feje tetejére állítani és újból visszatérünk a régi elméletekhez? — kérdezte Fu Bi-cseng.

Phüng Te-huaj tagadóan ingatta a fejét.

— Szó sincs róla! Az élet nem topog egyhelyben és nem is mozog zárt körben. Ha egyszer szakítottunk a régi elméletekkel, ez annyit jelent, hogy soha többé nem térünk hozzájuk vissza. Abban azonban tökéletesen igaza van, hogy az élet egycsapásra felboríthatja mindazt, amiből itt a tapasztalatainkat és következtetéseinket merítettük. Sőt biztos vagyok benne, hogy ez így is történik, éppen azért, mert az élet nem áll meg egy helyben. De az itt szerzett tapasztalatunk éppen oly kevéssé megy veszendőbe, mint az a következtetés, amelyet az elvtárs ebből a tapasztalatból levont. Az utódaink új következtetéseket vonnak le s a mi tapasztalatunkat átmenetinek, hibásnak, vagy talán az új elmélet, az új gyakorlati útmutatás szerves alkotórészének tekintik majd. Véleményem szerint igen fontos, sőt egyenesen elengedhetetlenül szükséges, hogy a parancsnokok egy része a frontról visszatérve iskolába kerüljön.

— Hogy újból tanuljanak? — kiáltotta Lin Bjao.

— Nem, hanem azért, hogy tanítsanak!... Nekünk pedig itt kell alaposan átképezni magunkat. Az amerikaiak továbbra is csak amerikaiak maradnak és alighanem szembekerülünk még velük.

Fu már többször is meg akart szólalni, de nem merte feletteseit félbeszakítani és csak most mondta meg, amit már az imént akart:

— Lehet, hogy tévedek és túlságosan szűk nézőpontból szemlélem a feladatomat, de azt hiszem, meg kell minden repülőmmel értetnem, hogy a győzelem ugyanolyan mértékben függ a rugalmasságától, mint a bátorságától és pilótatudományától.

— Ez tökéletesen igaz — mondta Phüng Te-huaj. — És azt a tanácsot adom, emlékezzék vissza mindig Sztálin elvtárs szavaira, mint ahogyan én is szó szerint emlékezem rájuk: „A bátorság s a merészség csak egyik oldala a hősiességnek. A másik — nem kevésbbé fontos — oldala a hozzáértés. Azt mondják, a bátorság városokat foglal el. De csak akkor, ha a bátorság, a merészség és a kockázat vállalásának készsége elsőrendű tudással párosul."

— Valóban így van! — szólt lelkesedve Fu — a tudás pedig nemcsak abban áll, amit a tanítóinktól sajátítottunk el, hiszen a legnagyobb tanítómester maga az élet. Véleményem szerint a repülő katonai vitézsége három elemből — bátorságból, ügyességből és tapasztalatból — áll.

— No, nézd csak! — szólt tréfásan Lin Bjao. — Máris felállította a vitézség új meghatározását.

— Ne hagyja magát ugratni — fordult Phüng Te-huaj Fu felé és bátorítón vállára tette a kezét. — Gondolkodjék csak és találjon ki új meghatározásokat; csak az a fontos, hogy helyesek legyenek.

— Lin Bjao így szólt Fuhoz:

— Már kifejtette azt az elméletet, hogy az iskola elmarad az élet mögött. — A parancsnok úgy nézett Fura, mintha először életében látná. — És maga, Fu elvtárs, honnan került ide, ha nem az iskolából? Hol faragtak magából embert? Talán nem az iskolában? Az iskola — éppen a jó hadiiskola tette Fu elvtársat azzá, ami ma: az faragott magából jó repülőt és jó parancsnokot.

— Hát ami azt illeti — jegyezte meg Phüng Te-huaj — Fu elvtárs már régóta jó parancsnok. Annak bizony van már vagy... — Phüng Te-huaj most Fuhoz fordult: — Hány esztendeje is annak, amikor mint tejfelesszájú diák azzal az elhatározott szándékkal jelent meg nálam, hogy meghódítja Kína felett az eget?

— Húsz éve... — felelte zavartan Fu.

— És amikor a párt azt parancsolta, hogy legyen gyalogos, mit gondolt akkor? Bizonyára meg volt győződve, hogy soha többé nem lesz alkalma repülni... És mondjon a pártnak köszönetet, hogy a gyalogsághoz küldte... Nincs jobb iskola a gyalogsági szolgálatnál — folytatta Phüng Te-huaj. — Lin Bjao meg jómagam is sokáig, nagyon sokáig tanultunk gyalogszerrel. Bizony Fu elvtársat is a lába, meg a feje tette katonává és kitűnő parancsnokká.

— Ugyan, ugyan, mit pirul Fu elvtárs, mintha kislány volna! — kiáltotta enyhe gúnnyal Lin Bjao. — Nekem is pontosan ez a véleményem. Amit Fu elvtárs élettől elszakadt elméletnek tekint, valójában elengedhetetlen alapja annak, hogy tapasztalatra tehessünk szert. Ha kirántjuk maga alól ezt az elméletet, bizony aligha értené meg mindazt, ami most itt történik! Maradjon már veszteg! — kiáltotta Lin Bjao, amikor észrevette, hogy utóbbi szavainál Fu türelmetlenül előrehajlik. — Az ember mindig csak ember marad. A fejében nem szalma van, hanem ész. És ha az eszét bármi is eltéríti útjából, nézzen utána, hogy ismét a helyes útra térítse vissza. Elvégre saját eszének is parancsnoka.

Phüng Te-huaj levette szemüvegét, és megkopogtatta vele az asztalon álló üres korsót, mintha emlékeztetni akarná Lin

Bjaót a szolgálati szabályzatra. De Lin Bjao már magától elhallgatott.

— Az ön dolga, Fu elvtárs — folytatta érthetően, szinte tagolva Phüng Te-huaj — abban áll, hogy alaposan megvizsgálja ennek a Csengnek egész magatartását. Tisztázza, hogy cselekedeteiben mi a jellemző és mi a véletlen és vonja le ebből mindazokat a következtetéseket, amiket mint parancsnoknak és mint a Párt tagjának le kell vonnia. — Phüng Te-huaj egy pillanatra elhallgatott, mintha visszaemlékeznék valamire. — Ugye, azt mondta az imént, hogy Cseng volt egykor a pilótaiskolai oktatója és éppen ő ragaszkodott olyan határozottan az iskolából való eltávolításához?... Ugye, előzőleg Amerikában tanult repülni?

— Úgy van.

— És hol fejezte be tanulmányait, amikor kitették a pilótaiskolából? Hiszen akkor még csak az az egy iskolánk volt.

— A párt a Szovjetunióba küldött és ott fejeztem be tanulmányaimat.

— A többit már értem — bólintott elégedetten a tábornok. — És most már azt is értem, miért volt fölényben a módszere Csenggel szemben, aki Amerikában tanult és az amerikai gyakorlatot sajátította el... Most már mindent értek. — A főparancsnok helyettese most Lin Bjaóhoz fordult: — A jövőben ezzel is számolnunk kell.

— Igen érdekes ez a körülmény — felelte Lin Bjao. — Annyira érdekes, hogy talán még a főparancsnoknak is jelenteni kellene...

— Ennek semmi akadálya — bólintott Phüng Te-huaj. — Hiszen azt tartják, hogy a hadvezér a bölcseség, elfogulatlanság, emberiesség, bátorság és szigor megtestesülése. A bölcseség pedig éppen oly kevéssé nélkülözheti a tapasztalatot, mint ahogyan tapasztalat sem lehetséges a környezet tudatos felismerése nélkül. — Phüng Te-huaj itt ismét Fuhoz fordult: — Mindkettőnknek úgy kell az embereinket ismernünk, ahogy az orvos ismeri a betegeit. Se lelkében, se agyában ne legyen előttünk a beosztottainknak titka. Ez a háború törvénye, kedves Fu barátom.

— Lao Ke elvtársnak is pontosan ez a véleménye — jegyezte meg szerényen Fu.

— Ez nagyon jó — szólt Phüng Te-huaj — de ebben a megállapításban még korántsincs benne mindaz, amit a helyzet a katonai vezetőtől mindenkor megkövetel: ha az ellenséget és önmagát is jól ismeri, akkor akár száz csatát is vívhat, mégsem kerül veszélybe. Ha nem ismeri az ellenséget, megtörtén-

hetik, hogy egyszer győz, máskor vereséget szenved. De ha sem önmagát, sem az ellenséget nem ismeri, elkerülhetetlenül vereséget szenved, ahányszor csak felveszi a küzdelmet... És meg kell magának mondanom, Fu elvtárs: igen helytelen dolog lenne, ha alaptalan elgondolások félrevezetnének bennünket. Helytelen lenne például, ha abban a hitben ringatnánk magunkat, hogy a háború már befejeződött, mert Csang Kaj-seket a tengerpartig kergettük, sőt bele is szorítjuk a tengerbe. Csang Kaj-sekék elpusztítása után legfeljebb annyi történik, hogy kis szünet áll be a hazánk teljes felszabadításáért folyó harcunkban. Ezzel még nem szabadítottuk fel teljesen nagy hazánkat a reakció és a külföldi imperializmus járma alól. Nagy elnökünk, Mao bölcsesége lehetővé teszi számunkra, hogy ezt a szünetet erőink és helyzetünk megszilárdítására használjuk fel. De a háború és béke kérdését mindaddig nem tudjuk végleg eldönteni, míg nem teremtünk olyan helyzetet, hogy ne lehessen a háborúról és békéről szóló döntést ránk kényszeríteni. Ekkor aztán majd mi magunk döntünk mindezekben a kérdésekben és népünk akaratát érvényesítjük a betolakodókkal szemben, akik csak azért jöttek ide, hogy a mi bőrünkön meggazdagodjanak és a kínai népet rabságba döntsék. Ezeket a betolakodó jövevényeket csak úgy tudjuk megfékezni, ha nemcsak kiűzzük őket a földünkről, de arra is megtanítjuk őket, hogy fegyvereink erejétől féljenek. Hosszú, nehéz utat kell megtennünk, míg elérjük ezt a célt.

— Úgy gondolja, hogy a kínai belső reakció elleni harcot egy másik harc követi, amelyet a mi reakciósaink külföldi barátai és gazdái — az amerikaiak — ellen kell majd megvívnunk? — kérdezte Fu.

— Nem feltétlenül bizonyos, hogy erre sor kerül — felelte elgondolkodva Phüng Te-huaj — de mindenesetre fel kell erre az eshetőségre is készülnünk. Az ókor legnagyobb hadvezérei ezt mondták: „A legjobb hadvezetés, ha előbb az ellenség szándékait hiúsítjuk meg, aztán szétverjük a szövetségeseit és végül a csapatait semmisítjük meg." Ha az utolsó tételt megvalósítjuk, ezzel valószínűleg már a második tételt is sikerült megvalósítanunk. Hadsereg és hátország nélkül nincs szükségük az amerikaiaknak Csang Kaj-sekre. És akkor már csak az első tétel megvalósítása marad hátra: meg kell hiúsítanunk a külföldi hódítók szándékait. Biztos vagyok benne, hogy Mao elnök bölcsesége és Csu Te főparancsnok nagy tapasztalata eljuttat bennünket ehhez a célhoz.

— Háború útján? — kérdezte Fu.

— Nem tudom... Bár az is lehetséges. De a leghatáro-

zottabban megismételhetem Szun Ci szavait, amelyek huszonöt évszázaddal ezelőtt hangzottak el: „Aki nem érti meg teljesen, milyen káros a háború, az azt sem tudja teljesen megérteni, milyen haszonnal jár a háború." Az amerikaiak csak a háború hasznos oldalát látják, de nem ismerik fel, milyen káros, milyen hátrányos. Vagyis...

— Vagyis vereséget fognak szenvedni! — fejezte be határozott hangon a mondatot Lin Bjao. — És ha Phüng elvtárs megengedi...

Phüng Te-huaj beleegyezően bólintott és Lin Bjao folytatta:

— ...Én is fel szeretném hívni a figyelmet népünk néhány bölcs mondására, amelynek közvetlen kapcsolata van egész hadseregünkkel és különösen azzal a nagyszerű fegyvernemmel, amelynek soraiban ön, Fu elvtárs küzd! — Lin Bjao egy percig gondolkodott, aztán így folytatta: — „A rohanó folyam gyorsasága a folyam erejénél fogva képes, hogy köveket sodorjon magával. A madár gyorsasága a pontosan kiszámított csapásnál fogva képes, hogy lecsapjon áldozatára. Ezért a jól harcolónak gyors az ereje, rövid a számítása. Az erő — az íj megfeszítése, a kiszámított csapás — a nyíl elröpítése." Szeretném, Fu elvtárs, ha ezeket a szavakat megismételné Cseng repülő előtt. Még ezt is hozzáteheti: „A csapatok ütése olyan, mintha kővel vágnál rá egy tojásra." Lehetséges-e, hogy az egyedül küzdő repülő a kő, az alakulatban repülő század pedig a tojás? Hadd gondolkodjék csak efelett.

— Engedelmével szeretném megjegyezni — felelte Fu — hogy Cseng repülő máris sokat tanult. Remélem, ma be is fogja ezt bizonyítani. A magam részéről biztos vagyok benne. Van az oroszoknak egy igen találó kifejezése: „Még a könyöke is érzi, hogyan kell a sort betartani." Azt hiszem, Csengnél ez az érzés már hatodik érzékké, sőt a harcban egyenesen első érzékké vált.

— Csak arra vigyázzon, hogy amikor akaratát saját kívánsága szerint hajlítja, mintha bambusznádat hajlítana feldolgozásra, ez a hajlítás ne legyen túlzott. Földön és a levegőben egyaránt az a kívánság jellemzi a jó harcost, hogy meg akar ütközni az ellenséggel.

— A legyőzhetetlenséget a védekezés is biztosíthatja, de a győzelmet csak támadással lehet elérni — felelte Fu.

— Jól mondta, Fu! — szólalt meg leplezetlen elégedettséggel Phüng Te-huaj.

Az ajtó felől bátortalanul hallatszott Szan Ting hangja:

— Megengedik, hogy behozzam a teát?

— A legnagyobb mértékben! — kiáltotta vidáman Lin Bjao.

— Tea nélkül ki sem bírná itt az ember. És feltétlenül kínálja meg a vendégeket a maga nagyszerű lepényeivel.

A bunker kémlelőrése mögött eltűnt a sötétség és helyét az égbolton gyorsan terjedő rózsaszínű fénynek engedte át.

A hegylánc felett hirtelen gyorsan erősödő motordübörgés reszkettette meg a levegőt.

— Lao Ke! — kiáltotta Fu és a kémlelőnyíláshoz ugrott.

— Nagyszerű ember — szólt elégedetten Lin Bjao. — Mintha a föld alól bukkant volna fel. Az ellenséges légierő most már nem tud felszállni: Lao Ke gépei földhöz szegezik.

— Persze, hogy Lao Ke! — kiáltotta elragadtatva Fu. — No, most aztán megadja nekik!

A futóárokból a telefonista hangja hallatszott:

— Parancsnok elvtárs!... A megfigyelőállásról jelentik: ellenséges gépek a levegőben.

— Ez tisztára lehetetlenség!... Ellenőrizzék a jelentés helyességét! — kiáltotta dühösen Lin Bjao.

— Valóban ellenséges gépek vannak a levegőben — szólalt meg Fu, aki egyre a figyelőnyílást kémlelte.

Lin Bjao is egy pillanatra a nyíláshoz lépett és csalódottan szólt:

— Ezek szerint előbb tudtak felszállni, mint Lao Ke ideérkezett. Kár, nagy kár...

De Fu nem is hallotta, mit mond. Látcsövét a figyelőnyílásba tolva, feszült érdeklődéssel figyelte a közeledő gépeket.

— Összetalálkoztak!

Lin Bjao a figyelőnyíláshoz lépett és forgatni kezdte a látcsövet, nehogy elveszítse szeme elől a rózsaszínű égbolton villámgyorsan cikázó vadászgépeket. Halkan, nem is annyira a többieknek, mint magának mondta:

— És mégis visszakergetik őket Csincsouba!

Lao Ke valóban nem talált gépeket az ellenséges repülőtereken. A Kuomintang légihadereje nyilván ugyanazzal a célzattal szállt fel: repülőterein akarta az ellenséges gépeket megsemmisíteni. Lao Ke arra számított, hogy váratlanul felbukkan az ellenséges állások felett és ezzel sikerül meglepnie az ellenfél légi haderejét. De alig zúgtak el repülő alakulatai a gyalogság vonalai felett, máris találkoztak a Kuomintang-gépekkel.

Most az volt Lao Ke feladata, hogy harcra bírja és a Néphadsereg állásai fölé csalogassa az ellenséget. Egész alakulatával az ellenségre vetette magát és arra törekedett, hogy az ne kapjon észbe, hanem kénytelen legyen a harcot felvenni. Alig

kezdődött meg a küzdelem, amikor Lao Ke gépei teljes sebességgel eliramodtak. Kétszer, háromszor is megismételték ezt a cselfogást mindaddig, amíg az ellenséges gépeket saját állásaik fölé nem csalták.

Cseng százada a parancsnoki alakulat mögött a jobbszárnyon haladt. Cseng arra törekedett, hogy pontosan és gyorsan utánozza a parancsnok manőverezését. Néha-néha még öntudatlanul felvillant benne a kísértés: miért ne fordíthatná el a kormánykereket, hogy aztán a gép sebességét gyorsan fokozva, hirtelen az ellenség fölé kerülhessen? Az ellenségnek még arra sem lenne ideje; hogy észbe kapjon — Cseng gépeinek tüze máris végigseperne a Kuomintang parancsnoki rajján... De a kísértés elszállt, mielőtt még formát ölthetett volna. Cseng jól emlékezett a legutóbbi leckére.

Egy pillanatra elfordította tekintetét Lao Ke gépéről — az égboltot kémlelte. Egész sor szürke amerikai gép bukott alá a felhők mögül. Az ellenséges parancsnokság tartaléka nyilván ismét onnan felülről figyelte a harc menetét, hogy amikor a legkevésbbé várják, teljes erejével lecsapjon.

Egyenesen a Lao Ke rajáť az ezred többi gépétől elválasztó térségben zúdultak alá. A Kuomintang-gépek amerikai barátaikkal együtt szemmelláthatóan arra törekedtek, hogy megbontsák az alakulat egységét és Lao Ke rajáť elszakítsák a többi géptől.

„Lehet, hogy nem látja meg a parancsnok?" — villant át Cseng agyán. És máris meggyőződéssel válaszolt önmagának: „Meglátja!" De egy-két másodperc múlva szorongó nyugtalanság foglalta el a bizonyosság helyét. Pillanatról pillanatra nőtt ez a nyugtalanság. Az ellenséges vadászgépek egész tömege nyilván rádión kapott parancsot és most teljes erejével az ezred élén haladó rajokra vetette magát. A felhők közül előtörő tartalékot mind újabb és újabb gépek erősítették meg. Az ellenséges gépek a magasságot kihasználva, még jobban fokozták a Lao Kere gyakorolt nyomást. Két eshetőség volt: vagy nem látta Lao Ke a felülről rácsapó ellenséges gépeket és ekkor kitette magát annak a veszélynek, hogy nemsokára tüzük hatótávolságába kerül — vagy pedig tisztában volt a helyzettel és tudatosan magára vonta az ellenség figyelmét, nehogy az ezred zömével felvehesse a harcot. Ebben az esetben legalább négyszeres számbeli fölényben levő ellenséggel kellett a harcot felvennie.

Alig néhány pillanatig tartott, amíg Cseng a parancsnoki gép mozgásából hasztalanul próbált Lao Ke szándékára következtetni, de ez a néhány pillanat is elégséges volt arra, hogy

az ellenség Lao Ke hátába kerüljön. Az első századot teljesen körülrajzották az ellenséges gépek és megakadályozták abban, hogy Lao Ke felé áttörje magát. Ha Cseng az előző felszállásnál ilyen harci helybe kerül, feltétlenül saját, egyéni akciójára támaszkodó elhatározásra jut. De ma már teljes mértékben azonosította magát azokkal, akik az ő gépét követik — azonosította magát bajtársaival, a második század többi repülőivel. A pillanatnak parányi része elég volt, hogy kiadja a parancsot: a század gépei máris tovább zúgtak Cseng gépe nyomában. Ha saját motorjának zúgása nem nyom el minden más zajt, Cseng hallhatta volna, hogy saját gépének fokozódó gyorsaságával együtt hogyan fokozza sebességét a század többi gépe. A láthatárt elborító felhők előtt egymásután cikáztak el Cseng századának gépei — pontosan megismételték a parancsnok gépének mozdulatait. Cseng tekintete végigsiklott az első század gépein, amelyek körül vad motordübörgéssel zúgtak az ellenséges rajok. Most meglátta Lao Ke gépét. Cseng nagy csodálkozására úgy viselkedett az ezredparancsnok, mintha nem is sejtené, hogy ellenséges gépek kerültek a hátába. E pillanattól kezdve egyetlen érzés, egyetlen gondolat töltötte el Csenget: az ellenséget megelőzve, gépeivel együtt Lao Ke mögé kell jutnia. Az ellenség előnyösebb helyzetben volt. Nagy magasságból tudott lecsapni és felhasználhatta a zuhanó repülés adta gyorsaságot, Csengnek viszont folytonosan felfelé törve kellett az ellenséget megelőznie. Cseng keze a rúdkormányra szorult és szinte öntudatlanul is addig szorította, amíg a sebességmérő nyila nem érte el a maximális fordulatszámot. A gép csak igen rövid ideig dolgozhatott ilyen fordulatszámmal, de most — most kellett a gépnek csak igazán kifejtenie mindazt az energiát, amit a tervezők és építők belefektettek.

A gép megremegett. Cseng az apró vibrálásból érezte, hogy még néhány másodperc és a motor nem engedelmeskedik többé. Rövid pillantást vetett a század többi gépére. Megkönnyebbülten, szabadon fellélekzett, amikor látta, hogy valamennyien követik. Egy pillanat múlva a forgószél sebességével dübörgött a század, egyenesen neki annak a keskeny sávnak, ami Lao Ke gépeit az üldözőktől még elválasztotta. Cseng gépei fedezték a parancsnoki raj hátát. A többi már úgy ment, mint a parancsolat. A földön álló szemlélő szinte észre se vehette, Lao Ke gépei máris az ellenség fölé zúgtak. Vad kergetőzés kezdődött a levegőben.

Lent a földön, a parancsnok távcsövén át úgy tűnt, mintha ott fent céltalan összevisszaságban darázsrajok keringenének egymás körül. Még a tapasztalt megfigyelők is alig tudtak a

harcoló gépek villámgyors mozgásából kiigazodni és még hozzávetőlegesen sem tudtak a helyzet folytonos változásából a harc állására következtetni.

Cseng gépei az első sikertelen kísérlet után hátulról kapták el az ellenséges rajt. Cseng nagy elégtétellel szorította ujját a géppuska elsütő billentyűjére. Halálosan biztos volt benne, hogy a kiszemelt ellenséges gépnek, amely most, ebben a pillanatban kerül irányzéka elé, a következő pillanatban már ki kell gyulladnia. Rövid géppuskasorozat sepert végig az ellenséges gép testén és Csengnek még a szempillája sem rezdült meg, amikor valóban füst tört elő az amerikai gépből. Eleinte csak vékonyka, gyorsan felszökkenő füstcsík volt. Az égbolt kéksége nemsokára elnyelte a szürke csíkot. De ott, a keskeny füstcsík nyomában már hatalmas, mindjobban szétterebélyesedő füstfelhő tört elő és sűrű gyászfátyolként lebegte körül a gépet. Az ellenséges pilóta két villámgyors fordulattal próbált megmenekülni. A fekete fátyol mind sűrűbbé vált és el is nyelte a gépet.

Csengnek nem volt ideje, hogy az ellenséges gép zuhanását figyelemmel kísérje. Tekintete a parancsnok „Jak" gépére szegeződött. Lao Ke gépe mögül mind sűrűbb füstbe burkolva viharos gyorsasággal zuhant lefelé az ellenség egyik gépe. Szeme még mindig a parancsnok gépének mozgását követte, amikor Cseng hirtelen azt érezte, hogy saját gépe megremeg. Rendszertelen rezgés futott át a gép testén. Elromlott a csavar! Vagy talán a motor? Cseng agya villámgyorsan dolgozott. De mint ilyenkor történni szokott, az első, borús gondolatot reménykedés váltotta fel. Persze! Ezt kell tennie! Egy pillanatra kikapcsolja a gépet és amikor újra rákapcsol, minden a legnagyobb rendben lesz — a motor ismét felzúg, a „Jak" folytathatja a harcot. Cseng gépiesen kikapcsolta a motort, de amikor ismét megnyomta az indítógombot, a motor néma maradt.

Még egy kísérlet... s még egy... hasztalanul... A repülőgép vitorlázógéppé változott, amelyet elől, az orrán, tonnányi acél holtsúlya terhel, húz alá.

Cseng már nem tudott felelni az önmaga által feltett kérdésre: „Így kell a harcból kiesnem?" A gép megremegett a testén végigseprő ellenséges géppuskagolyóktól. Cseng úgy érezte, hogy teste a „Jak" testével együtt remeg. Mintha síri csend borult volna a gépre, mióta leállt a motor. S ebben a síri csendben Cseng minden idegszálával érezte a gép testébe befúródó golyók sivító, koppanó ütését. Zúgott, zsibongott a feje, ahányszor újabb találat érte a gépet. Ez az ütés — igen, ez az ütés már valóban fején találta. Sisakja alól vér buggyant elő.

Cseng megpróbálta a sisakot lefejteni. Mintha izzó abroncs szorítaná a fejét. De az álla alatt megkötött szíj nem engedett. Mind szorosabban, mind izzóbban szorította Cseng koponyáját a sisak. Már alig volt eszméletnél. Gondolatai zavarosan keveregtek. A gépet már nem tudja megmenteni... Aztán már csak azt érezte, hogy undorító, keserű érzés fojtogatja a torkát...

— Lao Ke! — kiáltotta Fu, aki lent a földön feszült figyelemmel kísérte a „Jak" útját. Görcsösen bizonygatni próbálta magának, hogy a gép nem is zuhan tehetetlenül. Persze, hogy nincs így! Emberi kéz irányítja — csak Lao Ke ravaszságáról, ügyes trükkjéről lehet szó. Fu olyan erővel szorította a távcsövet, hogy ujja remegni, fájni kezdett. Most... Most... Még egy szempillantás és Lao Ke egyenesbe lendíti gépét, bekapcsolja a motort és...

De elmúlt ez a pillanat. Elmúlt még egy második, harmadik, negyedik pillanat és a „Jak" tovább folytatta reménytelen zuhanását. Nyilvánvaló volt, hogy a gép már nem engedelmeskedik emberi akaratnak.

Hát valóban nincs, aki irányítsa?

Mi van Lao Kevel?

A parancsnok nem lehet halott, hiszen akkor nem kapcsolta ki a motort.

Megsebesült?

Vagy talán arra sincs ereje, hogy ujjával megérintse a kapcsológombot? Csak egy kicsinyke, parányi ereje lenne, hogy a kormányt a kezébe vehesse! Ha egyszer megragadta, a kéz már magától is elvégzi az ezerszer megszokott, beidegződött mozdulatokat és akkor siklórepülésbe billen a könnyűszárnyú „Jak" — hisz oly engedelmes és oly könnyű!

Még egy kis erőfeszítés, Lao Ke!... csak egy parányi kézmozdulat az egész és máris úgy szállasz le a géppel, ahogyan mindig szoktad...

Fu e pillanatban mindennél inkább ott szeretett volna lenni barátja, harcostársa és parancsnoka mellett. A második „én" ott szeretett volna az első „én" közelében lenni...

Cseng magához tért. Felocsúdva látta, hogy a „Jak" farka néhány bizonytalan mozdulatot ír le, aztán lassú, szabályos dugóhúzórepülésbe siklik át. Legyőzte a torkát fojtogató undor érzését és megragadta a kormányt. Működött! A harántkormány is rendben volt. Most már csak arra gondolt, hogy sikeresen le

tudjon szállni. Dugóhúzóból megerőltetés nélkül, simán tudta gépét siklórepülésbe vinni. A földet nézte. Szinte már itt volt, az orra előtt. Ott előtte és balra tőle sík terület húzódott. Lengő, magasszárú, nedvdús fű lepte el a kiszemelt terepet. Cseng egy kissé magához szorította a fogantyút és könnyedén megnyomta a pedált. A magas fű jó alaposan lefékezi a gép iramát és a végén úgy ér földet, mintha díszszemlén lenne!

De mi ez? Mintha valami csillogna a fű közt. Víz? Egy pillanat mulva bizonyossággá vált a kétely: mocsár fölé került.

Még néhány méter volt hátra, de mielőtt Cseng bármit is tudott volna a géppel kezdeni, a kemény sás éles ostorcsapásként verdeste a gép alját. A kerekek érintése nyomán magasra fröcsköl a mocsár vize, elborította a szélvédő üveget és valóságos szökőkutakat csinált a gép körül.

Reménysugár csillant fel Csengben: hátha futja még a gép lendületéből és eléri azt a csupaszon sárgálló agyagsávot, amely ott messze a mocsár szélét jelzi? De a magas, sűrű sás lefékezte a gépet és a „Jak" a mocsár kellős közepén rekedt meg.

Cseng már lecsatolta ejtőernyőjét és meggémberedett lábát nyujtóztatva, ki akart lépni a gépből, de meglátta, hogy a sás teteje az arcával egy színvonalban hullámzik. Csodálkozva nézett körül: a gép mélyen belesüppedt az ingoványba. Még csak nem is gondolhatott arra, hogy nekivág a mocsárnak és gyalogszerrel éri el a partot. Mit tegyen? Egyetlen vigyázatlan mozdulattól is tompa fájdalom hasogatta a hátát. A keze erőtlenül lehanyatlott és úgy érezte, agyát ismét betölti a szörnyűséges, kibírhatatlan zúgás. Sokáig tartott, míg Cseng nagy óvatosan, hátának parányi mozgatását is elkerülve, felkapaszkodott a gép törzsére. De onnan sem látott egyebet, mint a mocsarat, meg az agyagos part körvonalait. Ott, a part láthatárán túl vannak az övéi.

Térképtartójából térképet húzott elő. Most már látta, milyen messze van ez a mocsár a legközelebbi útvonaltól. A Néphadsereg csapatainak jobbszárnya messzire innen elkanyarodik...

Fu látta, hogy a „Jak" dugóhúzórepülésbe megy át és messze a jobbszárnyon túl, eltűnik a dombok mögött.

— Lao Ke! — suttogta és már nem nézte a figyelőnyílást. Nem is vette észre, hogy a parancsnok már régen elhagyta a fedezéket. Fu elindult, hogy megkeresse és végre a megfigyelő állásban talált rá.

— Engedélyt kérek, hogy az elvtárs gépét igénybe vehessem — mondta Fu.

— Milyen célból?

— Ott a helyem az alakulatnál. A parancsnok gépét kilőtték.

— Mehet! — ennyi volt a parancsnok válasza.

Fu lélekszakadva rohant végig a hosszú futóárkon. Egyszerre csak megállt és szinte kővé meredve falnak támaszkodott. Sietősen, nagyokat lépkedve.... Lao Ke jött vele szemben! Ő volt az, bár lehet, hogy nem mindenki ismerte volna fel ebben az olajos, kormos alakban Lao Ket. A ruha cafatokban lógott róla.

— Él?! — kiáltotta Fu.

Nem lehetett tudni, kérdés volt ez, vagy inkább csak önmagát akarta határozottan meggyőzni.

Lao Ke elmosolyodott és a legnagyobb lelkinyugalommal szólalt meg:

— Már miért ne élnék?

Fu megragadta a vállát és jó alaposan megrázta Lao Ket.

— Mi ütött magába, Fu elvtárs? — kérdezte csodálkozva a parancsnok, aki sehogy sem értette, miért fogadja Fu ilyen kitörő örömmel.

— De hiszen saját szememmel láttam, hogy éppen most zuhant le!

— Én?

— Láttam, hogy a „Jak" dugóhúzóval zuhan a föld felé!

— Most már kezdem érteni!... Ugye ott, a domb mögött, a mocsár környékén látta a gépet lezuhanni?

— Ott, ott!

— Cseng gépét látta. Cseng nélkül egész rajom megsemmisült volna. Az ellenség főcélja az volt, hogy vezetés nélkül maradjon az ezred. Ki tudja, mi történik, ha ezt sikerül elérniök. Igaz is — szakította félbe önmagát Lao Ke — minél hamarább segítséget kell Csengnek küldeni. — A parancsnok térképet vett elő. — Láttam, hol esett a mocsárba...

Fu néhány pillanatig nézte a térképnek azt a részét, ahol kék alapon apró harántvonások jelezték a mocsarat.

— Lao Ke elvtárs azt hiszi, hogy Cseng életben van?

— Tisztán láttam, hogyan irányította a gépet és azt is megfigyeltem, hogy a gép nem zuhant le.

— Hol van a parancsnok elvtárs „Jak"-gépe?

— Ott áll, a hegy lábánál.

Fu körülnézett, mintha attól tartana, meghallja valaki a szavait, aztán félig suttogva mondta:

— Felülök a gépre és elrepülök a mocsárhoz.

Lao Ke válasz helyett az arcára és ruhájára mutatott.

— Az olajtartály? — kérdezte Fu.

— Nem az...

Lao Ke röviden beszámolt: a gépet ellenséges lövedék találta el, de a repeszdarabok nem ütötték át az olajvezetéket, csak benyomták a cső oldalát, úgy, hogy az olaj a szellőztetőn át beömlött a fülkébe. Mire Lao Ke le tudott szállni, már az egész fülke tele volt olajjal. Jó idő beletelik, míg kicserélik a megrongált olajvezetéket és alaposan megvizsgálják a motort, amely egy ideig úgyszólván olaj nélkül működött.

Cseng a „Jak" szárnyán fekve figyelte az ezred harcának végét. Zárt alakulatban egymás után zúgtak el délnyugati irányban az ezred gépei és nemsokára eltűntek az átforrósodott földről felszálló pára ködében. A gépekkel együtt eltűnt a menekülés reménye is, de Cseng számára most már szinte nem is volt fontos egyéni megmenekülése. Minden egyéb gondolatot háttérbe szorított az az örömteli tudat, hogy az ezred teljesítette feladatát. Az Észak-Kínába vezető útért folyó küzdelem csatatere felett megtisztították a légiteret a Kuomintang és amerikai gépektől. Lao Ke most már nem engedi felszállni az ellenséges gépeket. A tungpeji hadsereg csapatai dél felé kergetig Csang Kaj-sek bandáit, hogy a Liaotung-öbölhöz és a Nagy Falhoz eljutva, közvetlen közelről fenyegessék a Kalgan, Peiping és Tiencin között húzódó ellenséges védelem vonalát. Cseng behúnyt szemmel próbálta maga elé képzelni, hogyan fog lejátszódni a vén bandita csapatainak ma megkezdődött végleges szétzúzása.

A tűrhetetlen forróságtól mindjobban zúgott a feje. Újból megkísérelte, hogy a sisakot leráncigálja a fejéről, de a kísérlet, csak azzal az eredménnyel járt, hogy a már beszáradt sebből újra eleredt a vér. A sisak mind tűrhetetlenebbül nyomta a koponyáját, de Cseng mégsem tudta magát rászánni, hogy újabb kísérletet tegyen.

Arcát és kezét sűrűn ellepték a szúnyogok. Cseng visszaemlékezett arra, hogy nem is olyan régen még ő gúnyolódott Mej felett, amikor a szúnyogokat a pilóták legszörnyűbb kínzóinak nevezte. Már arra sem volt ereje, hogy elkergesse a szúnyogokat, mert ha tízet el is kerget, száz menten a vértől borított arcra és kézre telepszik.

Kegyetlenül szédült, de mégis megkísérelte, hogy ebből a kínzó környezetből kijusson a partra. Leereszkedett a gép testéről — de máris visszarántotta a lábát: olyan mély volt a láp, hogy két lépés után menthetetlenül elnyelte volna. Nem akadt sok választása: belefullad az ingoványba, vagy napszúrást kap és úgy hal meg...

Az ösztöne arra késztette, hogy végső erejével belekapaszkodjék a „Jak" szárnyába, utóvégre az ő kedves gépe — az ezredgépe volt. Itt feküdt hát. Gondolatai mind lassabbakká, mind kínosabbakká váltak és már úgy érezte, hogy a rekkenő hőségben felforr az agya. Mejre és Joycere, Fu Bi-csengre és Lao Kere, a szigorú parancsnokra, az iskolára, az elmult szerelmekre és küzdelmekre gondolt. Alig húnyta le a szemét, vad tűzfényben máris ott táncolt Mej és mellette a néger fekete képe. Minden, de minden összekeveredett. Barátság, szerelem, hibák és győzelmek egyetlen egésszé forrtak össze... De aztán a győzelem gondolata minden mást elhomályosított: győzelem, győzelem... Győzelem?

A hasára fordult, hogy ne lássa a fehéren izzó égboltot. Nyakát, arcát a zubbony gallérja alá próbálta rejteni, de a szúnyogok itt is megtalálták prédájukat. Behatoltak a ruha alá, vadul zümmögtek a fülébe, irgalmatlanul marták a nyakát, vállát, a hátát. Cseng úgy érezte, meggyullad a teste a millió szúnyogcsípéstől, koponyája pedig a következő pillanatban szétfeszíti a rátapadó sisakot.

Erejét megfeszítve ismét bajtársaira, az ezredre gondolt. Maga előtt látta Lao Ke széles mosolyát, látta az ezredparancsnok fehéren villogó fogait, aztán Fu Bi-cseng gépe viharzott el engedetlenül a szeme előtt...

...Szan Ting belépett a fedezékbe és oldalt hajtotta a bejáratot fedő gyékényt, hogy levegő járja át a fedezéket. Tikkasztó volt itt a forróság. A nap magasan állott, szinte úgy látszott, hogy sohasem akar lenyugodni.

Szan Ting megtörülte az arcát és fejcsóválva hozzálátott az asztal terítéséhez. Aztán izzó széndarabokkal megrakott nagy teafőzőt hozott be. A parancsnok szerette a jó erős, frissen forrázott teát.

Szan Ting felemelte a teafőző fedelét és gondosan szagolgatta a kiáradó párát. Bólintott: úgy látszik, minden a legnagyobb rendben van. Kilépett a fedezékből és mint vendégeket fogadó háziasszony, kedvesen elkiáltotta magát:

— Kész a tea!

— Eljön az idő — szólt Lin Bjao — amikor az egész világ megérti végre, hogy nagy melegben forró fürdőt kell venni, ahelyett, hogy hideg vízzel öntözgetnék magukat, hogy forró teát kell inni, nem úgy, mint a jenki vademberek, akik jégdarabokat szopogatnak.

Ujjain ügyesen egyensúlyozta a kis csészét és apró kortyokban nyelte az illatos, zöldszínű folyadékot. Bozontos szemöldöke a nyelés ütemében egyenletesen mozgott fel s alá.

Küldönc lépett a fedezékbe.

— Phüng Te-huaj tábornoknak! — szólt és tisztelegve átnyujtott egy borítékot.

Phüng Te-huaj ott hagyta a távcsövet, feltépte a hosszúkás keskeny boríték pecsétjét és olvasásba mélyedt. Lin Bjao letette a félig kiivott csészét és érdeklődéssel figyelte a tábornok arckifejezését: ebből próbálta a levél tartalmát kitalálni.

A tábornok befejezte az olvasást, felnézett és nyugodt, higgadt hangon beszélni kezdett:

— A legfontosabb, hogy Csang Kaj-sek légi hadereje nem tud többé a Csincsou védelméért folyó harcokban részt venni...

— Tehát jó alaposan be tudjuk a mandzsuriai dugót szorítani.

— És még egy dolog: Feng Jü-tang tábornok akcióba lépett.

— Aha! — mondta nevetve Lin Bjao — a katolikus úriember végre mégis csak cselekvésre szánta rá magát!

— A hadosztályai Kalganból kiindulva oldalba támadták Jan Si-fang seregét.

— Ez a két dagadt fanatikusan gyűlöli egymást. Ha egyszer birokra mennek, addig nem válnak szét, míg egyikük holtan el nem terül. Mi a magunk részéről siettetjük az áruló Jan végét.

— És most — fordult a tábornok Lin Bjaóhoz — maguk is elindulhatnak.

Lin Bjao válasz helyett felcsatolta hatalmas Mauser-pisztolyát.

— Nagy megtiszteltetés érte, Lin Bjao elvtárs — folytatta Phüng Te-huaj. — Ma kezdődik Csang Kaj-sek vége. És az első csapást az elvtárs csapatai mérik az ellenségre.

— A Párt és Mao elnök nevével előre!

Fu két kört írt le a mocsár felett és messzire kihajolt a gépből, hogy jó alaposan megfigyelhesse az ingoványba süppedt gépet. Már tisztán látta a gép szárnyán mozdulatlanul elterülő Csenget. A motorzúgás oly erős volt, hogy még a legmélyebb álmot is kiverhette volna az alvóból, de Cseng nem mozdult. Fu leszállt a mocsár partján és motorját a legkisebb sebességre állítva, egészen az ingovány széléig gurult előre. Kiszállt a gépből és tenyeréből tölcsért formálva, kiáltozni kezdett. De Cseng nem válaszolt. Fu néhány pillanatig elgondolkodva állott, aztán visszatért a géphez.

A nap már régen túlhaladt delelőpontján, amikor a mocsaras tó csendjét ismét motorzúgás verte fel. Iskolagép volt és amikor leszállt, nem egy, hanem két ember szállt ki belőle. Fu mellett Joyce is a part felé lépkedett. Mindketten kiáltoztak, ordítoztak, de választ most sem kaptak. A mocsár partján ülve némán dohányoztak. Fu időnként az óráját nézte, aztán a napra pillantott és azt számítgatta, hogy mekkora utat kell még a tüzes tányérnak a láthatár széléig megtennie.

— Mindjárt gondoltam — szólalt meg nagysokára — az egészségügyi kocsi képtelen idáig elvergődni.

— Magam is azt hiszem, hogy nem tud a másik mocsáron átjutni. Ha megkerüli a mocsarat, csak holnap érhet ide — bólintott Joyce. — Ezzel pedig nem érhetjük be.

— Még kevésbbé ő — szólt keserű mosollyal Fu és a gép szárnyán mozdulatlanul fekvő Csengre mutatott.

— Azt hiszem, ez esetben a leghelyesebb, ha nem is várunk a kocsira — mondta Joyce. — Nincs sok időnk.

Fú szótlanul felállt és a repülőgéphez ment. Joyce segítségével kirakta a felfújható gumicsónakot.

...A nap vérvörös tányérját már csak kis darab választotta el a láthatár szélétől. A sás mind hosszabb árnyékot vetett a mocsaras tó partjára.

Joyce nehezen cammogva vitte a gép felé Csenget. Nyomában víz csurgott végig a part füvén. Joyce ruhája is csuromvizes volt.

Most megállt a gép előtt, óvatosan lefejtette nyakáról Cseng két karját és Fu segítségével a gép hátsó fülkéjébe fektette a sebesültet.

A néger megrázkódott. A testére tapadt sár, fűszál és sás csak úgy röpködött szerteszét. Fu elnevette magát.

Joyce csak akkor szólalt meg, amikor már mindketten rágyujtottak:

— Hármasban bizony nem tudunk erről a terepről felszállni! — És, mintha csak szavait akarná alátámasztani, sarkával jó erősen megrugdosta a süppedő talajt. — Holnap értem küldhet.

Joyce nyilván úgy látta, hogy más megoldás nem is lehet: megkerülte a szárnyat és megindította a propellert.

Fu feltette a sisakját és beült a vezetői fülkébe. Begyujtotta a motort és még egyszer megnézte, rendben van-e a kötés, amit nem sok hozzáértéssel, de annál nagyobb szeretettel és gonddal raktak Cseng fejére.

Végre odaült a kormányhoz és megindította a gépet. De Joyce ekkor a propeller hatalmas szelével dacolva, odaugrott a fülkéhez és Fu fülébe kiáltotta:

— Adja ide a cigarettáit! ... Istentelenül sok itt a szúnyog!

Gyorsan zsebre dugta a cigarettát és a fülke széléhez támaszkodva látta, hogy a magához térő Cseng némán kérdő tekintettel mered rá. Joyce minden igyekezetét összeszedte, hogy hangja vidám legyen, úgy kiáltotta a sebesültnek:

— Mej várja... Érti? Várja Cseng elvtársat! ...

Amikor látta, hogy Cseng még mindig kérdőn tekint rá, még erősebben kiáltotta:

— Csincsout már elfoglaltuk! Hallja? Lin Bjao csapatai a síkságon törnek előre! „Fan őexcellenciája" a kövér Jan hátába kapaszkodott... Egyszóval, minden rendben van.

Ebben a pillanatban Joyce csaknem egyensúlyát vesztette és kis híján földre nem zuhant a légcsavar által felkavart hatalmas levegőtölcsértől. A repülőgép még egyet-kettőt szökkent, kerekei szertefröcskölték a talajból felszökkenő vizet. Egy másodperc mulva már látta Joyce, hogy a gép kerekei a lenyugvó nap utolsó sugaraitól megvilágítva lassan elválnak a földtől.

Joyce lekuporodott és maga alá húzta lábát. Erős ujjai még sokáig nyomkodták a cigarettát. Ha nincs ott a töméntelen szúnyog, talán még a rágyujtásról is megfeledkezik.

ÖTÖDIK RÉSZ

„...Az Önök sokat dicsőített Amerikájának testét tetőtől talpig fekélyek borítják és e fekélyek neve: hitszegés, árulás ...”

Walt Whitman

1

Konrad von Schwerer egykori vezérezredes senkinek sem hitt. Amíg saját szemével meg nem győződik róla, hogy valóban felakasztották őket, nem hihetett sem az újságoknak, sem a rádiónak, sem a barátainak.

Hiszen felakaszthatták Ribbentropot, felakaszthatták Kaltenbrunnert, Schirachot vagy Sauckelt, felakaszthattak akárkit a gazfickók közül. De Keitelt! Hiszen Keitel az ő köréhez tartozott!... Nem, ez már túlhaladta felfogóképességének határát... Nem akarta, nem tudta elhinni, hogy a Német Birodalom marsallját fel lehessen akasztani!

Voltak percek, amikor Schwerer megértette, milyen esztelen dolog lenne, ha szembeszállna a való tényekkel. Berlin egykor legelegánsabb, nyugati részében levő lakásából csak három szoba maradt, ha a konyhába akartak menni, hosszú fapallón kellett áthaladniok. Ilyenkor még inkább tudatára ébredt Schwerer, hogy meg kell a valóság előtt hajolnia. Neki, Schwerer vezérezredesnek végig kellett ezen a nyomorúságos pallón bukdácsolnia, ha a házából ki akart jutni. És talán kevésbbé gyűlöletes, útálatos volt ez a szürke, zöldhajtókás, sokzsebes kabát meg a zöld kalap, amelynek szélén ott ágaskodik az ostoba, értelmetlen kis toll? Fél esztendeje, hogy ezt a maskarát először kellett felvennie, mert máskép nem tudott volna észrevétlenül átjutni Berlin keleti részébe, hogy a moziban megnézhesse a „Népek Ítélőszékét".

Még most is tisztán emlékszik, milyen rémület töltötte el, amikor átlépte a mozi küszöbét, emlékszik, mennyire kerülte a többi néző tekintetét.

Az egész vetítés alatt csak egyszer nézett figyelmesen Keitel arcába. Egyetlen pillanatot sem akart ebből a jelenetből elmulasztani: Keitel belépett a terembe, ahol már együtt ültek a szövetséges főparancsnokok. Mintha holmi paprikajancsi lenne, esetlen, suta mozdulattal emelte marsallbotját tisztelgésre, aztán asztalhoz ült, hogy aláírja a német fegyverletételről szóló okmányt.

A vetítővásznon ezután a tárgyalóterem jelent meg, Schwerer tekintetét mágnesként vonzotta Keitel és Jodl válla. Egyre csak azt nézte, hogy nincs többé vállpántjuk és a gallérjukról is leszedték a tölgyfalevelet. Most már nem tudta magát rászánni, hogy Keitel, vagy az alattomos, hosszúfejű Jodl arcába tekintsen. Pedig valaha mennyire gyűlölte Jodlt, és hogy félt tőle.

Most már egyikük sem él. Egyikük se? De hiszen a sors kegyetlen iróniája következtében éppen Hess, az ügyetlen ejtőernyős diplomata maradt életben, aki képtelen volt küldetésének eleget tenni! ... Vajjon mit jelent ez: az angolok és amerikaiak politikai játékát, azt, hogy Hesst ilyen formában jutalmazzák meg érdemeiért? ...

A filmnél nem kevésbbé szörnyűségesnek találta Schwerer mindazt, ami a nézőtéren, de már előbb, a várócsarnokban elébe tárult, mialatt a második előadás kezdetére várt. Voltak, akik már másodszor jöttek el, hogy megnézzék a filmet. És ezek a németek nem azért jöttek el, mert Schwererhez hasonlóan ők sem akarnak vagy nem tudnak hinni a vetített filmben. Éppen azért tódultak a nézőtérre már másodszor is, azért hozták el rokonaikat, hozzátartozóikat és ismerőseiket, hogy örömmel és megkönnyebbüléssel még egyszer meggyőződjenek a valóságról. Sokan ujjongva tapsoltak, amikor Schwerer legszívesebben felordított volna rémületében.

A második előadás végén már behúnyt szemmel ült. Amikor felzúgott a taps, felnézett és a vásznon meglátta az akasztott ember holttestét, látta nyakában a kötelet.

Schwerer feltápászkodott és a nézők lábán taposva, a kijárat felé botorkált. Képtelen lett volna még tovább is itt maradni. Rémület fojtogatta torkát, gyomra görcsösen összeszorult. Istenem, ha felismernék és ha őt is ...

Mint a vak, úgy nyujtotta maga elé karját. A „KIJÁRAT" szó felett halványan pislákoló kék fény felé tartott ... csak ki innen, minél messzebbre, bárhová, csak minél távolabbra kerüljön az akasztott emberektől! ... Hiszen ő is köztük lehetne ... ő is ... ő is ...

Már egészen besötétedett, amikor Schwerer kilépett a moziból. Mintha félálomban járna, úgy ment előre, egyre előre. Nem látta az utat, nem látta a járókelők arcát és még azt sem látta, hogy útja üszkös romok között vezet. Az egyik utcakanyarodónál vérvörös fény csapott a szemébe. Csodálkozva, riadtan megtorpant. Arca siralmas fintorra torzult és idegesen gyűrögette a kalapját.

Egy sereg fiatalember töltötte meg a teret. Vidáman kergetőztek egy hatalmas máglya körül és teli torokból énekeltek.

A lángok vöröses fényt vetettek a máglya fölé állított háromlábú alkotmányon. Otromba, kövér, csúf szalmabáb himbálódzott a lángok fölött. A bábon egyetlen szó: „Göring". A máglya táncoló fényében úgy látszott, hogy a csúf báb idétlenül mozgatja a lábait, mintha kötéltáncot járna a lángok fölött.

Soha, de soha nem fogja Schwerer ezt az éjtszakát elfelejteni! Akárhányszor kötelet látott, mindig azokra a szavakra gondolt, amelyek a mozi bejárata előtt messzire bevilágították az éjtszaka sötétjét: „A Népek Ítélőszéke"! ... Vakítón fénylettek ezek a szavak a homályba burkolt berlini utcán. Hiába futott, szaladt előlük: a három égető szó mindenhová követte. Mintha arkangyal kardja lenne, úgy lebegett a város felett — a város felett, ahol már a nép kezében a hatalom. „A Népek Ítélőszéke!" De borzalmas is ez! Tántorogva botorkált végig Schwerer a feketén ásító berlini romok mellett. Befogta a fülét, hogy ne hallja meg a kiáltásokból kicsendülő szörnyű vádat. Nem mert az emberek arcába nézni: félt az özvegyek, árvák, rokkantak szemrehányó pillantásától. A szíve veszettül dobogott. Mintha parázsló tűz töltené el egész lényét. Ő is oda kerülhetett volna... igen, ő is... „A Népek Ítélőszéke!" Halántéka vadul lüktetett: „A Népek Ítélőszéke!... Ítélőszék... ítélőszék..."

Schwerer félőrülten menekült szülővárosából. De még sok éjtszakán át gyötörte a szörnyű lidércnyomás. Szakadatlanul maga előtt látta a hóhért, látta, érezte, hogyan teszi rá nyakára a hurkot. Ugyanolyan fehér kötélből volt a hurok, mint amilyent Keitel, Neurath és Jodl nyakán látott... A népek nem fukarkodtak a kenderrel, amikor Hitler cinkosainak kellett belőle kötelet fonni! S amíg él, mindig hálát ad az úristennek, hogy a moziban nézhette meg ezt a törvényszéki tárgyalást és nem irányult rá is a felvevőgép lencséje: hiszen ez a kötél olyan átkozottul vastag, hogy még csak el sem szakadhat... De miért van az, hogy az úristen, aki iránt Schwerer mindig nagy tisztelettel viseltetett, nem kíméli őt meg a kínzó, rettenetes visszaemlékezésektől? Miért gyötrik agyát szüntelenül ezek az emlékek? Mi szükség arra, hogy emlékezete csökönyösen, lépten-nyomon megismételje Berlin és az egész hitleri birodalom végnapjainak minden kínos eseményét? Miért kell folytonosan a birodalmi kancellária utolsó megbeszéléseire gondolnia? És miért gondol folyton arra, hogy Hitler ezekre az utolsó megbeszélésekre meghívta őt is, Konrad von Schwerert, aki kezdettől fogva azért harcolt, hogy minden áron béküljenek ki a nyugattal és folytassanak kíméletlen harcot Oroszország ellen... Alaposan elkésett Hitler ezzel a meghívással!...

Őrült táncot járnak emlékezetében az emberek. Nem is emberek: halotti maszkok. A kancellári hivatalban tartott utolsó megbeszélések részvevői közül már csak egyedül Guderian van életben.

Schwerer erővel kényszeríti magát, hogy gondolatban felidézze egy csomó ember arcát, amelyre kiült a szörnyű, görcsös halálfélelem. Egykor valamennyien kollégái: tábornokok voltak, akik a július huszadiki összeesküvés amerikai szervezőinek akaratát végrehajtva, kísérletet tettek Hitler eltávolítására, hogy aztán az angolok és amerikaiak szempontjából elfogadható kormányt ültessenek Hitler bandájának helyébe. És rövid idő múlva felakasztva látta valamennyiüket.

Hideg veríték gyöngyözik Schwerer homlokán, amikor mindezekre a dolgokra visszagondol. Régebben, 1944-ben, sohasem jutott eszébe, hogy amikor Hitlernek kedveskedni akart és bizonyos dolgokról beszámolt neki, ez a beszámoló lényegében feljelentés volt s a feljelentés nyomán néhány ezer ember, tábornok- és tiszt bajtársa vesztette életét. A júliusi események emléke talán nem is vésődött volna be olyan mélyen Schwerer lelkébe, ha Hitlernek nem támad újabb szadista ötlete: ráparancsolt tábornokaira, hogy nézzék végig az összeesküvők kivégzéséről készült filmet. Szigorúan ellenőriztette: hogy senki se vonja ki magát a véres színjáték alól. Schwerer is ott ült a nézőtéren és kénytelen volt végignézni, hogyan vonszolják be a mészárszékhez hasonló pincébe az első áldozatot: Erich Heppner vezérezredest. Schwerer meg volt győződve, hogy nem elvi meggyőződés, hanem személyes bosszúvágy vezette Heppnert az összeesküvők táborába. Hitler kegyetlenül megsértette Heppnert: még 1942-ben elmozdította az orosz front hadseregparancsnoki tisztségéből és hadbíróság elé állíttatta, mert a kapott parancs megszegésével nem küzdött „az utolsó emberig". Heppner a támadó szovjet csapatok nyomására vonult vissza. Ez a visszavonulás a nyugdíjazásába került. Schwerer meg mert volna esküdni, hogy bosszú- és becsvágy volt az a két csalétek, amivel az összeesküvők Heppnert megfogták. Csak az lehetett az oka, hogy közéjük állt... És most itt bontakozik ki Schwerer szeme előtt a szörnyű utolsó jelenet.

Amikor Heppnert a kivégzés helyére vezették, első pillanatban nyilván nem ismerhette fel, mi a rendeltetésük a pince falába mélyesztett hatalmas vaskapcsoknak. Eddig csak a keze volt megbilincselve. Most a két lábát is szorosan összekötötték. Két SS-legény megragadta, a falhoz hurcolta és arccal a fenyegetően meredező vaskampók egyike felé fordította. Heppner, úgy látszik, csak most ismerte fel, mi vár rá. Vadul, teljes erejével

kezdett hóhérainak kezében kapálódzni. De egy harmadik SS-legény már készenlétben állott: megragadta Heppnert és állánál fogva ráakasztotta a horogra...

Schwerer a filmnek e részénél rosszul lett és elfordult a vetítővászontól. A teremben máris felcsattant Kaltenbrunner hangja, nem hiába bízta meg Hitler azzal, hogy figyelje, milyen benyomást kelt a nézőkben a filmre vett kivégzések sora. Kaltenbrunner hangja végigharsant a nézőtéren:

— Vásznat nézni!

Újból észrevette, hogy néhány tábornok behúnyja a szemét. Teli torokból üvöltött rájuk:

— Nézni!

És a tábornokok mereven nézték a vetítővásznat. Schwerer is nézte. A vaskampón még görcsösen rángatódzott Heppner teste, amikor a vértócsán át újabb áldozatot vonszoltak be a pribékek. A megtört öregemberben alig lehetett Witzleben vezértábornagyot felismerni.

Teremtő ég! Még egy embernek kell életével fizetnie a ki nem elégített becsvágyért? Schwerer meg volt győződve, hogy Witzlebent sem az önzetlen hazaszeretet állította az összesküvők élére, hanem a sértett becsvágy. Witzleben bosszút esküdött, mert eltávolították a nyugati arcvonal parancsnokságából. S most rá is a vaskampó vár?... Kis híján magát Schwerert is ez a sors érhette volna... Schwerer csak egyre tudott gondolni: ki innen, ki ebből a teremből!... De mégsem mer mozdulni. Kaltenbrunner tekintete odaszegezi a karosszékhez. Schwerer még a szemét sem meri behúnyni. Nézi, görcsösen nézi Witzlebent. Az öreg marsall egész öltözéke egy szál nadrágból áll. Felsőtestén véres cafatokban lógnak ingének maradványai. Arca szinte egyetlen hatalmas véraláfutás. Most meglátta Heppner görcsösen vonagló testét és vadul kapálózni kezdett hóhérai kezében.

A tagbaszakadt, elállatiasodott SS-pribékek megragadták, hogy a Heppner melletti kampóra akasszák. Az öreg marsall olyan dühödten védekezett, hogy a hóhérok elvétették a mozdulatot. A vaskampó szétzúzta Witzleben arcát és szeme alatt behatolt a pofacsontjába. Csakhogy Hitler ítélete úgy hangzott, hogy az elítélteket álluknál fogva kell felakasztani. Az üvöltő öregembert leemelték a kampóról és újból felakasztották úgy, ahogy a führer előírta.

Később azt hallotta Schwerer, hogy amikor a filmet először kizárólag Hitler előtt levetítették, a „führer" odavágott valamit a vásznon vonagló Witzlebenhez és lábával dobogva, tajtékzó szájjal üvöltötte:

— Úgy kell neki! Úgy kell neki!...

A filmvetítésről visszatérve még sokáig matatott Schwerer az árnyékszéken. Szégyelte volna, ha valaki meglátja az alsónadrágját. Aztán sokáig, kínosan hányt. A rémült Emma orvosért küldött...

Azóta négy esztendő telt el, de mihelyt Schwerer valahol meghallotta a kivégzettek valamelyikének nevét, máris kilelte a hideg és úgy érezte, menten hánynia kell.

De a júliusi összeesküvéssel kapcsolatban mindmáig nem értett valamit. Hogyan lehetséges, hogy Wilhelm Krone, SS-gruppenführer, aki őt annak idején be akarta az összeesküvésbe rántani, végeredményben mégis ép és sértetlen maradt? Hiszen éppen Krone akarta őt annak idején azzal a feladattal megbízni, hogy amennyiben Stauffenberg bombája nem öli meg Hitlert, szigetelje el a vezérkari bunkerben a führert és Keitelt a többiektől. S ezért nemhogy felelősségre vonták volna; de nemsokára már a rettenetes „1944. július 20-i különbizottság" nyomozójának szerepében bukkant fel Schwerer előtt.

Pontosan emlékszik, hogy nagy rémületében ő árulta el August Gauss atya nevét és ő mondotta meg Kronenak, hogy Gauss atya az összeesküvők katolikus szárnyának képviseletében akart vele kapcsolatot teremteni. Azt is elárulta Kronenak, hogy Seeger doktor a szociáldemokraták nevében akart az összeesküvésbe kapcsolódni. És mi történt? Krone nem adott parancsot e két személy azonnali letartóztatására, hanem kötelezvényt íratott alá Schwererrel, hogy egy árva szót sem szól arról, amit a „különbizottság"-ban látott vagy hallott. Krone világosan megmondta, hogy a kötelezettség megszegéséért halál jár. Vajon ki lehetett ez a Krone? Hitler kopója, Himmler megbízottja, vagy talán olyasvalakinek a meghatalmazottja, aki mindkettőjüknél titokzatosabb és rettenetesebb?... Miért kellett Heppnernek, Witzlebennek, Stauffenbergnek és sok-sok társuknak életükkel fizetni? Rommel, Fromm és még sokan mások miért voltak kénytelenek öngyilkosságot elkövetni: a saját hibáik miatt, vagy olyan hibákért, amiket mások követtek el? Nem volt-e a vaskampókon és börtönudvarokon elszenvedett halál csak büntetés, büntetés, mert nem tudták megvalósítani az elkésett kísérletet: képtelenek voltak a hatalmat Hitler kezéből kiragadni? De hát kinek akarták ezt a hatalmat megszerezni? Talán azért akarták a hatalmat kezükbe ragadni, hogy kibéküljenek az angol-amerikai szövetségesekkel és a Nyugat egyesült erejével a kommunista Kelet, a gyűlölt Oroszország ellen forduljanak? Igaz lehet-e ez? Igaz-e, hogy az összeesküvők titokban megállapodtak az angolokkal és amerikaiakkal, hogy

amennyiben Hitler kormánya helyét katonai kormány foglalja el, a szövetségesek azonnal beszüntetik Nyugaton a hadműveleteket, sőt még fegyverrel, élelmiszerrel és pénzzel is segítik a tábornoki kormányt az Oroszország elleni háborúban? De ha így áll a helyzet és az amerikaiak tudtak az összeesküvésről, logikusan felmerül a következtetés, hogy nyilván elő is segítették az összeesküvés sikerét. A tábornok-összeesküvők tehát csak ostoba tökfilkók voltak, akik arra vállalkoztak, hogy az amerikaiak számára kikaparják a tűzből a gesztenyét. Miért éppen a tábornokokkal és nem a Ruhrvidék uraival paktáltak?... Az amerikaiak súlyos melléfogást követtek el a július huszadiki összeesküvéssel és ezért a melléfogásért mások fejével — a német tábornokok fejével fizettek! Először német vérrel fizettek azért, hogy Hitlert uralomra juttassák, aztán ismét csak német vérrel fizettek, amikor el akarták őt a hatalomtól távolítani?!... Sokba került ez a két melléfogás!...

Schwerer nem győzött az istennek hálálkodni, hogy megvédte őt a kampóktól, a hóhér kötelétől és a kivégzőosztag golyóitól és nem került arra a sorsra, amire négyezerkilencszáznyolcvan embert juttatott a hitleri „különbizottság". Milyen szerencse, hogy Krone annak idején Rastenburgban csak egészen szerény feladattal bízta meg és semmiféle biztosítékot nem tudott a jövőre nézve nyujtani. Hiszen, ha akkor a Keleti Arcvonal főparancsnokságát, vagy akárcsak az oroszok elleni nagyszabású hadművelet vezetését helyezték volna kilátásba az összeesküvők, ki tudja, ellenállhatott volna Schwerer az ilyen kísértésnek? Ki tudja, nem fordult volna a führer ellen és nem vonaglott volna az ő teste is ott a kampón, Witzleben mellett?...

A júliusi merénylettel kapcsolatos események valóban nagy szerepet játszottak Schwerer életében. Ettől kezdve fontos helyre került és állandóan résztvett a birodalmi kancelláriában tartott értekezleteken. Micsoda megbeszélések voltak azok!... És az utolsó éjtszakák, amikor az általános vereség már tisztán kibontakozott... Úgy szaladgáltak a tanácskozások részvevőinek újjai a térképeken fel s alá, mint a felriasztott patkányok. Hiába kerestek kivezető utat ebből a csapdából, amibe a führer katonai tudatlansága taszította a tábornokokat, vagy talán inkább ők maguk idézték fel a katasztrófát, amikor elnézték a führer eszelős hitét, s maguk is elhitték neki, hogy valamilyen rejtélyes felsőbb erő tudással és hadvezéri képességgel ruházta fel...

Schwerer emlékezete mohón szedegette össze ezeknek az éjtszakai összejöveteleknek legkisebb részleteit is. Hitler nagyképűen a „helyzet taglalásának" nevezte az összejöveteleket, bár valójában nem is taglalták sohasem a helyzetet. Előbb Gu-

derlan és Keitel, aztán Krebs és Jodl tett jelentést és ezekben a jelentésekben ügyesen elkerültek minden kellemetlen vagy kínos dolgot. A válasz rendszerint abban állott, hogy Hitler hisztérikusan üvöltözni kezdett, egymásnak ellentmondó parancsokat adott ki és szinte érthetetlen módon, mereven és csökönyösen elzárkózott attól, hogy akár csak a legnyilvánvalóbb dolgokat is meglássa...

Hosszú, nehéz éjtszakákat töltött a vezérkarnál. Gépkocsija Berlin szétrombolt utcáin zúgott végig, amelyek inkább szörnyűséges kőlabirintushoz, mint lakóházak tömegéhez hasonlítottak. Aztán a Foss-Strasse és a birodalmi kancellária komor, izléstelen épülete, amelyet Speer a führer legszemélyesebb vázlata alapján készített, aki az építész és a hadvezér szerepében egyformán tehetségtelen volt. A hatalmas épület a Foss-Strasse egész hosszában, a Wilhelm-Platztól egészen a Hermann Göring-utcáig húzódott, de külseje bizony nem mutatta, hogy itt székel a birodalom kormánya. A repülőbombák erősen megrongálták a falat; sok helyen be is dőlt. Üvegablakok helyett furnír- és vaslemezekkel borított ablakkeretek ásítottak az utcára. Amikor Schwerer az első tanácskozáson megjelent, már homokzsákokkal volt az épület körülrakva és a földalatti óvóhelyekhez vezető, betonozott lejtős lejárók még ocsmányabbá tették az épületet. Vigasztalan, mocskos, ütött-kopott volt itt minden. Csak egy dolog nem változott: most is ugyanolyan fiatal, hatalmastermetű őrszemek álltak a még hasznavehető két bejáratnál. Az egyik, a baloldali bejárat a náci párt tagjainak volt fenntartva, a másikon a katonák léphettek be az épületbe. Mintha ezek a fiatalok lettek volna a hadsereg erejének megszemélyesítői. De amikor Schwerer elsőízben bejutott az épületbe, nyomban meglátta, hogy a külső őrszemek lánca tulajdonképpen csak dekoráció. Bent SS-tisztekből álló őrjárat igazoltatta. Ez volt a nácik rezidenciájának igazi őrsége. Még arra se érdemesítették Schwerert, hogy tisztelegjenek neki. Szótlanul nyujtották ki kezüket, szótlanul vették át Schwerer igazolványát. Aztán kíméletlenül bevilágítottak arcába, hogy ellenőrizzék, azonos-e az igazolvány hátlapjára ragasztott fényképpel. A hosszú, kanyargós folyosó minden egyes fordulójánál megismétlődött ez a jelenet. Schwerer dühében és bosszúságában összeharapta ajkát. Végre elérkezett a végtelennek tűnő folyosó végére. Itt kezdődött a führer személyes lakosztálya. Schwerer azzal a szilárd elhatározással lépte át a küszöböt, hogy valamelyik tábornoknak alaposan megmondja a véleményét. De itt újabb kellemetlen meglepetés érte: még alaposabb, még hosszabb volt a vizsgálat. Mindenekelőtt igen határozottan

felszólították, hogy adja le fegyvereit, aztán teketóriázás nélkül kivették kezéből az aktatáskát és úgy turkáltak benne, mintha legalább is dinamitot rejtett volna el a führernek szóló jelentés és a hadműveleti térkép összehajtott lapjai közé. Végül lehúzták róla a köpenyét és az egyik SS-legény pimasz ábrázattal végigtapogatta a tábornoki egyenruha minden kis dudorodását, zsebét és gombját. Schwerert nem is annyira az SS-legény pimaszsága, mint inkább az a tény döbbentette meg, hogy a tanácskozás többi részvevői önként odanyujtották az aktatáskáikat és mintha véletlenül tennék, úgy tapogatták végig tenyerükkel lapos zsebeiket, hogy kihúzzák belőle azt a néhány tárgyat, amit ide elhozhattak: egy-egy cigarettatárca és szemüvegtok került ki a zsebekből. Schwerer szeme láttára ürítette ki zsebeit Guderian, Jodl, de még az utolsóként érkező Keitel is. Úgy látszik, olyan hely lehetett ez, ahol senkiben sem bíztak és mindenkitől féltek.

Csak egy-két SS-tábornokkal és a magabiztos léptekkel közeledő Krone SS-gruppenführerrel tettek kivételt. Schwerer tudta róla, hogy Himmlernek közvetlenül Göringhez beosztott összekötőtisztje. Feszült figyelemmel nézett a gruppenführerre és azt gondolta, ha Krone rátekintene, nyomban barátságos mosolyra húzná az arcát. De Krone úgy tett, mintha nem is látná a kistermetű tábornokot. Barátságosan parolázott Hitler személyes szárnysegédével, sturmbannführer Günschevel és baráti leereszkedéssel megveregette a führer másik szárnysegédének, egy vezérkari alezredesnek vállát.

Schwerer igen jól emlékezett azokra a híresztelésekre, amelyek egy-egy SS-tiszt hatalmának forrásáról és egy-egy tábornok karrierjének igazi inditóokáról elterjedtek, de Krone igazi arca mindvégig rejtve maradt előtte. Egyébként mások is ugyanilyen keveset tudtak Kroneről. Egyesek Göring kreatúrájának tartották, mások meg voltak győződve, hogy Himmler küldte spicliként halálos ellenségéhez, Göringhez. Kronenak nem voltak bizalmas jóbarátai, de senki sem tudott olyan emberről, aki nyílt ellensége lett volna.

Schwerer úgy látta, hogy Krone futó pillantást váltott az arra haladó Bormannal. Bár az is lehetséges, hogy csak képzelődés volt az egész. Utóvégre nem volt könnyű dolog bármit is kiolvasni Bormann durván erélyes arcából, kiváltképpen amióta sikerült Hesst Angliába kijuttatnia és ő lett Hitler „második én"-je. Bormann arcvonásai mindig változatlanul kemények és nyugodtak voltak. Fekete, sörtés hajának választéka, mint mindig, most is pontosan fejebúbjának közepén haladt végig. Széles orrcimpája és kiugró pofacsontja még durvábbá és szélesebbé

tette kerek képét. Darabos, kissé suta alakja után ítélve, az ember birkózónak vagy ökölvívónak hihetné.

Valamennyien elhallgattak, amikor a nácipárt diktátora belépett a terembe. A tábornokok udvariasan fejet hajtottak vagy szomszédaik mögé bújtak.

Bormann most megállt Vögelein SS-tábornok előtt — aki mellesleg Eva Braun húgának férje volt — barátságosan köszöntötte, aztán együtt indultak Hitler dolgozószobája felé. Günsche udvariasan kinyitotta előttük az ajtót és mindhárman beléptek a führer dolgozószobájába. Akik a várószobában maradtak, nyíltan fellélekzettek: a tábornokok féltek Bormanntól és gyűlölték a jöttment, felkapaszkodott Vögeleint, aki rokoni kapcsolatai révén gőgösen lekezelte valamennyiüket.

Néhány perc mulva kinyílt a dolgozószoba ajtaja és Günsche a dolgozószobába hívta a megjelenteket. Maga Hitler még nem volt a dolgozószobában. Göring nyakig gombolt, pukkadásig feszülő világoskék szarvasbőrmundérban ült a falnál és nagy pocakját az asztalnak támasztotta. Vezérkari főnöke, Koller, valamit nagysietve magyarázgatott neki és ujjával a térkép különböző részeire mutogatott.

Schwerer tekintete gyorsan végigfutott a jól ismert környezeten. Azt kutatta, nem változott-e itt meg valami. De nem: minden a helyén volt, s grandiózusan, megdöbbentő arányaival tanúskodott a führer nagyzási hóbortjáról. Óriási volt a tágas dolgozóterem egész padlóját fedő szőnyeg, s a padlótól mennyezetig érő tükrös ablakok épp oly megdöbbentő benyomást keltettek, mint a sokszorosan túlméretezett íróasztal, amelyen akkora volt a két levélnyomó, mint egy-egy hatalmas márványtömb.

Feszült, mély hallgatásban telt el néhány perc. Végre kinyílt a hátsó fal egyik álcázott ajtaja, de nem Hitler lépett ki rajta, hanem első szárnysegéde, Burgdorff tábornok, aki csak annyit közölt, hogy berepülési veszély miatt a bombabiztos fedezékben tartják meg a tanácskozást.

Göring vezetésével — a rangsort szigorúan betartva — megindult a tábornokok szertartásos menete a führer bombabiztos pincéje felé. Csak két ember nem csatlakozott a sorhoz. Az egyik Krone volt, a másik az újonnan érkezett Kaltenbrunner. Egymás mellett álltak a két ablak közötti mélyedésben. Schwerer egy pillantást vetett hátra és látta, hogy Kaltenbrunner zárja be a sort. Krone tehát egyedül maradt a führer dolgozószobájában.

Hosszú, kényelmetlenül szűk folyosón botorkáltak végig a

tábornokok. Útjukat csak az SS-legények kézilámpáinak himbálódzó fénye világította meg.

Itt már nem volt fényezett parkett és tükrös ajtó. Az épület falán tátongó lyukakon át fenyegető komorsággal bontakoztak ki a berlini romházak körvonalai. A mennyezet repedésein keresztül itt-ott csillagok pislogtak le nagy magasságból. A padló tele volt pocsolyákkal. Schwerer minduntalan belebotlott a leomlott vakolat darabjaiba. Orrát csavarta a levegőben terjengő mészpor. Újra meg újra tüsszentett. Minél lejtősebben haladt lefelé az út, annál nedvesebbé vált a levegő. És ez a führer rezidenciája... Schwerer megborzongott.

2

Félhomályba borult a bunkernek az a része, ahol Eva Braun hálószobája és budoárja volt. Vörös fényfolt táncolt a kandalló elé erősített rézlapon, elsuhant a földre terített jegesmedvebőrön, egy pillanatra vörösre varázsolta az ágy lakkozott sarkát, aztán beleveszett a félhomályba. A sötét falakon lógó képek bizonytalan, ködös foltoknak látszottak. Első pillanatban észre se lehetett venni a hálószekrényen pislákoló parányi lámpát és szinte úgy látszott, hogy a kandallóban izzó koksz terjeszti ezt a borzongós fényt.

Hitler a kandalló rácsa előtti alacsony zsámolyon gubbasztott és félig a parázsló tűz felé fordult. Eva mezítelen képeit nézegette. Még hunyorított is, hogy jobban lássa a képeket. Közben hasztalanul próbálta Stauffenberg bombamerénylete óta félig béna balkezének remegését mérsékelni. Eva Braun leplezetlen gyönyörrel bámulta saját képmásait. Mire Hitler kigyönyörködte magát és tűzbe dobott egy képet, Eva máris nyujtotta a következőt. Lába előtt a padlón nagy halom kép hevert. Eva felöltözve, Eva félig meztelenül — Eva egészen meztelenül — mind ő volt. Újabb képet vett fel és addig nézegette, míg Hitler rá nem szánta magát és tűzbe nem hajította a kezében szorongatott képet.

Sok ilyen képet égetett már el Hitler. A parázsló koksz tetején garmadával hevert a megszenesedett papírfoszlány.

Az ajtóban Günsche arca jelent meg.

— Mein Führer! Az urak már egybegyűltek.

Hitler szótlanul bólintott és folytatta a képégetést. A kandalló lángja szemmelláthatóan sokkal jobban érdekelte, mint a Németországot elemésztő tűz, amelynek lángnyelvei már a kancellária épületének falát nyaldosták.

Günsche kérlelő tekintettel fordult Évához. Hitler barátnője letette a keze ügyébe került képet és csak ennyit mondott:

— Hagyd abba!

Hitler a zsámolyon ülve, bambán, eszelősen nézett fel Évára. A szeme könnyezett, őszes feje gyámoltalanul ingott. Barátnője és szárnysegéde nagynehezen talpraállította. Kínosan csoszogva indult a kijárat felé, mintha még saját lábának súlyát sem tudná tovább cipelni.

Mély csend támadt, amikor Hitler átlépte a tanácskozó szoba küszöbét. Hiába próbált szilárdan lépkedni, hiába próbálta vénemberesen görnyedt hátát kiegyenesíteni. Odacsoszogott helyéhez, keze kinyúlt és mint a vak, úgy tapogatta ki a szék karfáját, aztán tehetetlenül belesüppedt a karosszékbe. Az asztalon ott feküdtek a csapatok hadmozdulatait feltüntető térképek. A legutóbbi huszonnégy óra alatt tovább folytatódott minden frontszakaszon a német-fasiszta csapatok visszavonulása. De mindez csak addig látszott visszavonulásnak, amíg Guderian nem tette meg jelentését. A nagyvezérkar főnöke szántszándékkal hangsúlyozta, hogy a német csapatok Nyugaton reménytelen helyzetbe kerültek. Guderian szerint ez a helyzet annyira kilátástalan, hogy semmi értelme sem lett volna többé az angol-amerikai csapatokkal szembeni ellenállásnak. A valóságban az volt a helyzet, hogy a nyugati szövetségesek csak ott gyakoroltak a német csapatokra nyomást, ahol a náci hadvezetőség a keleti arcvonalra dobta át csapatait. Minél tovább beszélt Guderian, annál idegesebben rángatódzott Hitler arca. Szemmellátható megerőltetésébe került, hogy végighallgassa vezérkari főnökének jelentését. Meg aztán nem bírta ki, ha valaki hangosan beszélt. Milyen más Jodl! Élvezet volt hallgatni, amikor szelíden, lágy hangon úgy számolt be, hogy a kellemetlenségeket mindig elsimította jelentésében.

— ... Németország sorsát — folytatta közben Guderian — a főváros dönti el. Ebből csak egy következtetést lehet levonni: teljes figyelmünket Berlin védelmére kell fordítanunk. Az oroszok nyomása...

— Hány orosz hadosztály fenyeget bennünket közvetlenül a berlini támadási irányban? — szakította félbe Hitler.

Guderian a térkép fölé hajolva, gyorsan jegyzegetett. Egybevetette a szovjet erőkről szóló hiányos és szerfelett zavaros jelentéseket és mentegetőzve hozzátette:

— A jelentések persze nem abszolút értékűek. A felderítők munkájáért nem lehet kezeskedni, amikor tetőfokára ért a visszavonulás...

— Megtiltottam, hogy visszavonulásról beszéljen! — szakította félbe kókadt fővel maga elé meredve Hitler.

— A front rendkívül nagy mozgékonyságára gondolok — helyesbítette saját szavait Guderian — ilyen körülmények között a legnagyobb óvatossággal kell a felderítők adatait kezelni. Csaknem mindig kiderül, hogy a mi javunkra erősen eltúlozzák jelentéseiket. De a felderítők jelentéseiből azt látjuk, hogy az erőviszony: öt az egyhez az ellenség javára.

— Maga, Guderian, örökösen eltúlozza a dolgokat, hogy megzavarjon... Úgy bizony, ne is próbáljon vitába szállni: csak egyet akar — zavarba szeretne hozni! Mindig erre törekszik, mert pokolian fél az oroszoktól. Gyáva fickó! Mit néz rám? Gyáva, ha mondom! Gyáva! — üvöltötte mind hangosabban Hitler, bár Guderiannak esze ágában sem volt, hogy vitába szálljon. Várt, míg elmúlik ez a félelem-roham, amit Hitler sértődöttségnek igyekezett megjátszani. Még Guderian durvavonású, átszellemültnek éppenséggel nem mondható arcán is meglátszott; milyen megerőltetésébe kerül, hogy Hitler dühkitörése közben el ne veszítse a beszámoló fonalát. Hitler már nem üvöltött és Guderian még az előbbinél is nagyobb hévvel folytatta:

— Németország sorsa...

Hitler újból közbevágott:

— Németország sorsának intézése nem magára tartozik!... Keleti Arcvonal! — Hitler balkeze görcsös remegéssel kapaszkodott az asztal szélébe. — Azt kérdem, mi történt a Keleti Arcvonalon! Érti? Tudni akarom, milyen veszély fenyegeti Berlint!

— Mein Führer! Ha a pomerániai hadseregcsoporttal kapcsolatban tegnap kiadott parancsát nem változtatja meg, az ellenség elpusztítja ezt a csoportot és a legkevesebb hasznunk sem lenne a pusztulásából. A pomerániai csapatokat haladéktalanul meg kell erősíteni a két kurlandi hadsereggel.

Hitler arca olyan idegesen rángatódzott, hogy a balszeme szinte már ki sem nyílt s a feje vésztjóslóan remegett. A rémült Keitel hiába integetett Guderiannak, a vezérkari főnök rá sem hederített és saját hevétől elragadtatva, folytatta:

— Csak azzal menthetjük meg a helyzetet, ha a két kurlandi hadsereget azonnal a pomerániai frontra dobjuk...

— Soha! — üvöltött hisztérikusan Hitler. — Nem engedek ehhez a két hadsereghez hozzányúlni! Érti, Guderian? Nem engedem, hogy hozzájuk nyúljanak!...

— Akkor meg az oroszok biztosan megsemmisítenek huszonöt teljes létszámú, kitűnően felszerelt hadosztályt. Az oro-

szok vadászrepülői pontosan elegendők arra, hogy ezeket a csapatokat tervszerűen szétverjék, még mielőtt Jeremenko megindítaná döntő támadását.

— Hát nem megparancsoltam, hogy a kurlandi seregeket a legjobb légelhárító ütegekkel lássák el? — ordította Hitler. — Hová tették a svédektől kapott Oerlikon-géppuskákat?

— Az Oerlikon-géppuskákat nem Svédországból, hanem Svájcból kaptuk — helyesbített teketóriázás nélkül Guderian. — Ezeket a géppuskákat a kurlandi csapatok rendelkezésére bocsátottuk, de ennek csak egy eredménye lehet: az Oerlikonok is az oroszok kezére kerülnek. Dönitz tengernagynak haladéktalanul ki kell vonni Kurlandból a csapatainkat és el kell szállítania a csapatok felszerelését. Hatalmas mennyiségű lőszer megy ott veszendőbe. Sietni kell, mig az oroszok nem létesítenek Libau körül zárógyűrűt. Még akkor is meg kell ezt tennünk, ha Dönitz kénytelen lenne lemondani, hogy az északitengeri hadszíntér többi szakaszain bevesse a flottát...

— Ugyan, miért ért maga a tengeri hadműveletekhez... — morogta Hitler. — Jobban tenné, ha nem emlékeztetne engem a kurlandi hadseregekre. Ott maradnak, ahol vannak.

— És elpusztulnak.

— Becsülettel pusztulnak el!

— Becsülettel, de haszontalanul. Pedig ha Pomerániába küldenénk a tizenhatodik és a tizennyolcadik hadsereget, meg Sepp Dietrich hatodik páncélos hadseregét, ezzel negyven harcképes hadosztállyal erősítenénk ottani erőinket. Ha ezt megtesszük, lehetőséget kapunk arra, hogy megállítsuk a Berlin felé előretörő oroszokat és Pomerániából kiindulva, déli irányban kezdjünk ellentámadást. Ezzel elháríthatnánk a Berlint fenyegető közvetlen veszélyt, visszaszereznénk Szilézia ipari erőforrásait és megszervezhetnénk a stratégiailag erős „Tierspiegel"-hadállást. — Guderian itt Helen tábornokhoz fordult: — Mutassa meg a führernek a térképen, hogyan festene ez a gyakorlatban.

A tábornok már a térkép fölé hajolt, de Hitler dühtől reszkető kézzel durván vállon ragadta a tábornokot és egyetlen mozdulattal leseperte a térképet. De Guderian most már nem engedte magát félbeszakítani és mind gyorsabban, mind hangosabban folytatta:

— Ennek a hadműveletnek érdekében kell minden erőnket felhasználnunk. Az se baj, ha Nyugaton az ellenség nyomon követi a hadosztályainkat és ha teljesen nyílt utakon, ellenállás nélkül tudnak az ellenséges gépkocsik előretörni. Még arra is hajlandó vagyok, hogy angolnyelvű jelzőtáblákat állíttassak fel

a számukra... Mindez eltörpül amellett, ami bennünket Kelet felől fenyeget. Az oroszok szándéka...

— Honnan ismeri az oroszok szándékát? — fortyant fel Hitler. — Fogalma se lehet róla, mi a tervük. Általában nem a vezérkar dolga, hogy az ellenség terveit találgassa. Csak a lángész képes arra, hogy felismerje ezeket a terveket és levonja belőlük a hadászati következtetéseket. A lángész pedig sohasem számolgatja kicsinyes szatócs módjára, hogy itt meg amott hány hadosztálya van az ellenségnek. — Hitler néhány pillanatig gúnyosan méregette Guderiant, aztán így folytatta: — Meg aztán nincs is lángész a maga egész vezérkarában.

Guderian egy lépést tett Hitler felé és szavába vágva, most már ő is kiáltozni kezdett:

— Ha nem járul hozzá az általam beterjesztett tervhez és nem bízza meg Mansteint a pomerániai csapatok parancsnokságával, akkor semmiféle felelősséget nem vállalok az ország, a főváros sorsáért...

Hitler feje megremegett, torkából különös hangok törtek elő, amelyek egy idő óta a nevetést helyettesítették nála. Végre feltekintett és fénytelen, zavaros szemmel nézett Guderianra:

— Manstein!... Más már eszébe sem jutott?!... Miért éppen Manstein?! Igaz, hogy tehetségesebb és okosabb, mint a többi vezérkari tisztjei, de csak ott alkalmas, ahol a hadosztályok tucatjaival, emberek százezreivel és tankok ezreivel rendelkezhetik. Ilyesmivel pedig nem szolgálhatok neki. A tábornokaimnak kis erőkkel kell cselekedniök. Nem számbeli fölényünkkel, hanem hadvezetési művészetünkkel kell Keleten a győzelmet kiharcolnunk. Hadművészet és a nemzeti szocializmus győzelmébe vetett határtalan hit szükséges Keleten! Manstein pedig sohasem hitt a nemzeti szocialista eszmék erejében és sohasem volt odaadó hívem. Enélkül pedig még csak gondolni sem lehet a győzelemre! Nem, Guderian, nem tudom a maga Mansteinjét használni!... — Hitler összevont szemöldökkel meredt vezérkari főnökére és szokatlanul halk hangon folytatta: — Ami pedig a Németország sorsáért vállalt felelősséget illeti, nos... ilyen felelősséget csak vasakaratú ember vállalhat magára. Vasakarata pedig csak egészséges embernek lehet. Magának pedig véleményem szerint beteg a szíve. Nem gondolja? A legjobb lenne, ha orvosai tanácsát kikérné és valamelyik fürdőhelyre utaznék. Itt majd Krebs veszi át a teendőit.

Schwerer riadtan dőlt hátra karosszékében. Krebs?! A kistermetű, kerekded, örökké vidám Krebs?!... Schwerer jól tudta, milyen tehetségtelen, könnyelmű fráter.

Hitler szavai szemmelláthatóan valamennyi jelenlévő tábornokra hasonlóan lesújtó hatást gyakoroltak. Schwerer magánkívül volt: utóvégre e pillanatban még ő a felelős vezetője a hadseregfőparancsnokság orosz osztályának. S bármit mondjanak is itt, bizonyos, hogy Németország sorsa forog kockán! Krebs a vezérkar élén — ez ocsmány, értelmetlen élc!

Schwerer reménykedve pillantott Guderianra: hátha megtalálja a kivezető utat, hátha olyasmit mond, amivel enyhíti a légkör feszültségét és Hitlert arra készteti, hogy megmásítsa elhatározását. De nem: Guderian köszönetet mondott Hitlernek a felmentéséért és már szedte is a dolgait. Schwerer rémülten gondolt arra, hogy Guderian távozása legbefolyásosabb, legmegbízhatóbb szövetségeseinek egyikétől fosztja meg. Ki segít most majd tervének végrehajtásában? Ki segít abban, hogy megnyissa a nyugati arcvonalat és egészen Berlinig engedje az angol-amerikai csapatokat? Ki akadályozza meg az oroszokat abban, hogy Berlint elfoglalják? Mi lesz abból a nagyszerű tervből, hogy a nyugati fronton lévő valamennyi hadosztályt és minden rendelkezésre álló hadieszközt a kérlelhetetlenül előretörő orosz hadseregek ellen vetik be?...

Hitler azonban úgy látszik még ezekben a napokban sem tudta Németország helyzetét felfogni. Leplezetlen bosszúsággal, türelmetlenül várta, mikor fejezik be már jelentéseiket a tábornokok és úgyszólván csak a forma kedvéért tette fel Göring vezérkari főnökének, Kollernek a kérdést, amely immár szinte hagyományossá vált ezen az összejöveteleken:

— Mikor lép működésbe az újtípusú lökhajtásos Focke—Wulf vadászgép?

Koller ötölt-hatolt és a lehető legszelídebb formában próbálta közölni, hogy a lökhajtásos vadászgépek próbaszériáit előállító üzemek már a Vörös Hadsereg kezén vannak és ezek a gépek már aligha tudnak felszállni. De Hitler, mintha oda se hallgatott volna, fénytelen, bárgyú tekintettel meredt maga elé. Amikor észrevette, hogy a tábornok ajka már nem mozog, sietve megszólalt:

— Günsche! Adja ide a rendjeles dobozt!

Valamennyien tisztában voltak vele, hogy Hitler ezt a pillanatot tartja az értekezlet legfontosabb részének. A tábornokok komor tekintetétől kísérve, hozzálátott, hogy nagy gonddal kicsomagolja az éremgyárból érkezett legújabb kitüntetésmodelleket. Szerelmesen nézegette a kitüntetéseket és a legközelebb ülő tábornoknak odanyujtott egyet:

— Milyennek találja?... Ezt a rendjelet azok számára akarom létesíteni, akik elsőként vonulnak be Moszkvába. Látja,

itt a középen, a horogkereszt alatt a jelmondatot: „Ahová lépek — megszűnik az élet". És soha többé nem támad fel az élet az orosz földeken, ha csapataim mégegyszer átvonulnak rajtuk. — Hitler a fejét rázva körüljáratta tekintetét: — Uraim! Ünnepélyesen megígérem, hogy annak adom ezt a kitüntetést, akinek csapatai elsőnek törnek be a moszkvai Kremlbe! Önkezemmel fogom ezt a hőst kitüntetni... Még megfontolom a dolgot és esetleg parancsot adok, hogy a kitüntetést egyetlen példányban őrizzék meg a nagy hős számára. Egy példányban!... Akinek adományozom, az új rend egyetlen lovagja lesz! Ilyen nagy megtiszteltetésben még soha, sehol nem volt embernek része!...

Még Schwerer is olyan érzéssel tekintett Hitlerre, ami igen közel járt a megvetéshez, Göring arca pedig leplezetlenül gúnyos volt.

Schwerer pontosan visszaemlékszik, hogy végződött ez az utolsó megbeszélés, amelyen Guderian is részt vett. Már akkor megértette, hogy az emberiség történetében példátlan háború sorsa eldőlt. Ezen az éjtszakán már látta, hogy a katasztrófa elkerülhetetlen, mert a führer bárgyú konoksággal nem hajlandó tudomásul venni a frontokon uralkodó helyzetet és csökönyösen visszautasítja tábornokainak bármilyen észszerű javaslatát. Schwerer azt hitte, a kelekótya, bomlottagyú „führer" akarata és elhatározása okozza a nácik és tábornokok birodalmának pusztulását. Olyan kevéssé értette meg a történelem valóságos menetét, meg volt győződve: ha nem remeg Hitler feje, ha nem reszket a keze és nem hasonlít kísértetiesen egy megtépázott rongybabához, akkor minden másként alakulhatott volna. Azt képzelte, hogy Hitler és tábornokai még befolyásolhatják a háború alakulását. Ebben az időben még csak egyetlen dolgot értett meg: a háború olyan történelmi szakaszba lépett, amikor száz meg százmilliók sorsa dől el. Egy részük sorsa a megérdemelt vég felé halad, hogy szabad fejlődést engedjen a többiek sorsának. De amit Schwerer tragikus véletlenségnek tartott, voltaképpen nem volt egyéb, mint a világuralmi tébolyba esett emberek kis csoportjának jogos bűnhődése, amely csoport a népeket a háború vérfürdőjébe kergette. Schwerer nem tudhatta meg, hogy a német-fasiszta tábornokok tragédiája a Berlin felé igyekvő amerikai és angol tábornokok háta mögött álló bajkeverők sok reménységének keserves összeomlását is jelentette. Hitlerrel együtt az Egyesült Államok gazdái is vereséget szenvedtek. Európa nagy része felett egyszerre felderengett a felszabadulás hajnala.

Schwerernek úgy tűnt, hogy a Guderian részvételével tartott utolsó megbeszélés után őrjítő gyorsasággal bontakoztak ki

az események. Most, amikor visszagondolt, csak nagynehezen tudott a részletekre emlékezni. Minden egybeolvadt a hadsereg vezérkara és a führer bombabiztos óvóhelye közötti veszett rohangálásban.

Mindez egyébként nem csupán Schwerer puszta elképzelésében volt így. Az események valóban soha nem tapasztalt gyorsasággal bontakoztak ki. A Szovjet Hadsereg olyan lendülettel és olyan szédületes iramban tört előre, hogy a náci parancsnokság nemcsak Berlin védelmét volt képtelen előkészíteni, de még a frontok tényleges helyzetéről sem tudott képet alkotni. A szovjet csapatok hatalmas iramban zúdultak előre, hogy bekerítsék a német fővárost. A harapófogó becsukódó szárának élén több mint négyezer szovjet harckocsi nagy mélységben áttörte a német-fasiszta védelem vonalát. Cottbus irányából, Frankfurt an der Oder és Freienwalde felől szovjet páncélos hadseregek törtek Berlin felé. Útjukban pozdorjává verték a német gyalogságot, lerohanták az erődítményeket és csírájában fojtották meg a német harckocsik ellenállási kísérleteit. A SS páncélos hadosztályok benzin nélkül maradt „párducai" és „tigrisei" a parancsnokság utasítására a halálraszánt SS-legények mozdulatlan páncélerődeiként folytatták a harcot. A rögtönzött kiserődöket rövidesen az SS-legények acélkoporsóivá változtatták a szovjet harckocsik. A birodalmi kancellária földalatti telefonközpontjának nagy üggyel-bajjal üzembentartott vonalain óráról órára fenyegetőbb híreket kaptak a náci banda vezérei.

Napról napra, óráról órára jobban csökkent az a távolság, amely az előretörő szovjet csapatokat Hitler rezidenciájától elválasztotta, de Hitler eszelős csökönyösséggel rázta a fejét, valahányszor tábornokai azt indítványozták, hogy a főhadiszállást helyezzék át északnyugatra, ahol közelebb lennének az amerikaiakhoz. Rettegett attól, hogy nyolcméteres vasbetonréteggel fedett bunkerjéből akárcsak egy pillanatra is kidugja az orrát. Körülötte remegett a föld, zúgott a beton, búgtak a ventilátorok. Hitler mindezt olyan szörnyűségesnek találta, hogy amikor egyszer mégis kiadta a rendelkezést a főhadiszállás nyugatra költöztetéséről, nyomban vissza is vonta, — hiszen ehhez a föld felszínére kellett volna jönnie. Néhány nap mulva már késő volt. A főhadiszállás áttelepülése szóba sem kerülhetett: a szovjet bekerítés gyűrűje úgyszólván teljesen bezárult Berlin körül. Csak keskeny sáv maradt nyitva. Krebs tábornok és Berlin új parancsnoka, Weidling abban reménykedett, hogy ezen a folyosón keresztül be tudja vonni az amerikaiakat a berlini haláltérbe, s ott majd összeütköznek a szovjet csapatokkal. Göbbels az idióta csökönyösségével egyre csak azt hajtogatta, hogy ha

az amerikai csapatok szembentalálják magukat a szovjet erőkkel, haladéktalanul harcra kerül közöttük a sor. Hitlertől lefelé, egészen az utolsó SS-legényig, mindenki a szövetségesek közötti végzetes összetűzésben reménykedett. Ezzel a reménységgel áltatták a népfelkelőket s ezzel biztatgatták a berlini pincékben megbújó asszonyokat és öregeket. Hitler siettetni akarta azt a pillanatot, amikor az egyesült német és amerikai erők lecsaphatnak az oroszokra. Elrendelte, hogy az Elba vonalánál, Drezda, Dessau és Rosslau között álló német csapatokat kelet felé vonják vissza. Ugyanakkor harcba vetette utolsó tartalékát, a kétszázötven főnyi őrszázadot, hogy néhány tankjával és páncélkocsijával tartóztassa fel a Spree erdőségéig előretört milliós szovjet hadsereget.

— Haljanak meg mind egy szálig, de adjanak időt Wencknek, hogy segítségünkre siethessen.

Az őrszázadból nemsokára valóban csak húsz sebesült maradt életben. Mint apró kukacot, úgy taposták el a szovjet csapatok ezt a századot. Még csak meg sem kellett állniok: néhány szovjet harckocsi útközben, megállás nélkül pusztította el Hitler „utolsó tartalékát".

Schwerer nem bízott abban, hogy „Wenck hadserege" felmentést tud hozni Berlinnek, de még azt sem hitte, hogy ez a sereg egyáltalán eljut a német fővárosig. Hiszen nem is volt ez hadsereg: kilenc hadosztályából hat csak Hitler beteges fantáziájában létezett. Rajta kívül mindenki tudta, hogy Wencknek mindössze három, rosszul felszerelt, túlnyomórészben 17—18 éves kadétokból álló hadosztálya van. Ez a három nyomorúságos hadosztály alkotta a nemrégen Norvégiából áthelyezett Koller tábornok hadtestét. Hitler ezt a hadtestet beosztotta Wenck tábornok sohasem létezett hadseregéhez és nagy pátosszal így kiáltott fel:

— Wenck! A maga kezébe teszem le Németország sorsát!

A főhadiszálláson mindenki tisztában volt, milyen gyenge ez a kéz. A tábornokokat legkevésbbé sem érdekelték a „Wenck-hadsereg" mozdulatai. Csak Hitler ragaszkodott hozzá, hogy naponta jelentsék, hol van a „felmentő sereg".

Április 21-én végre Hitler is megértette, hogy nincs reménye a menekülésre. És először mondta ki fennhangon, amit segítőtársai már régen tudtak:

— Elvesztettük a háborút...

Hitler öngyilkos lett. A kettészakított Németország déli részében Kesselring vezértábornagy, északon pedig Dönitz tenger-

nagy kezébe került a korlátlan hatalom. Göbbels, Bormann és Krebs ott maradt a birodalmi kancelláriában. A német faj felsőrendűségének bicegő hirdetője addig-addig hirdette, hogy ha nem is „Wenck hadserege", de a Berlin felé gyors iramban előretörő amerikaiak fogják majd a bolsevikokat megállítani, míg végül saját hazugságának esett áldozatul. Most nyakig volt a pácban. Nemcsak maga nem tudott elmenekülni, de feleségét és három gyermekét sem tudta már elszállíttatni. Amikor megtudta, hogy a Berlint kezében tartó szovjet parancsnokság semmiféle fegyverszüneti indítványról nem hajlandó tárgyalni, előbb feleségét és gyermekeit pusztította el, aztán ő maga lett öngyilkos. Krebs tábornok kétszer próbált Csujkov hadseregtábornokkal tárgyalásokba bocsátkozni és kétszer kapta ugyanazt a választ:

— Szó sem lehet feltételekről! A fegyvert feltétel nélkül kell letenni!

Krebs sikertelen kísérletet tett arra, hogy kikerüljön a szovjet gyűrűből és eljusson az amerikaiakig. Amikor látta, hogy a kísérlet teljesen reménytelen, golyót repített agyába. Így tehát Weidling tábornokra, a berlini helyőrség parancsnokára várt az a gyászos feladat, hogy a véres kását kikanalazza. Schwerer csak homályosan emlékszik vissza a Hitler bunkerjében eltöltött utolsó percekre. Leginkább arra a viharos jelenetre emlékszik vissza, ami Bormann és Burgdorf tábornok között lejátszódott. Schwerer maga puszta véletlenségből volt ennek a jelenetnek a tanúja, amikor Krebsnél megjelent, hogy megtudja, mi történjék a hadműveleti okmányokkal. A kiöntött bortól síkos asztal körül egyszerű fapadon ült Bormann, Krebs és Burgdorf.

Burgdorf az öklével hadonászott Bormann széles ábrázata előtt és hisztérikusan ordította:

— Az volt a célom, hogy egyesítsem a pártot és a hadsereget! Ezért áldoztam fel a barátaim rokonszenvét és ezért jöttem ide, hozzátok, akiket minden tiszt megvetett...

— Megvetett? — morogta tompán Bormann.

— Megvetett és gyűlölt.

— De ki? — ordította Bormann és akkorát csapott az asztalra, hogy a poharak vad táncot jártak.

— Ostoba — felelte durván Burgdorf — azt hiszem, ma már igazán mindegy lehet neked!...

— Mégegyszer kérdem: ki volt az?

— Menj a pokolba, hülye fráter! — kiáltotta Burgdorf és eltaszította Krebst, aki megnyugtatni próbálta. — Ne zavarj, Hans!... Most már látom, milyen ökör voltam. Teljesen jogos volt a bajtársaim megvetése, mert valamennyien féleszűek és

bűnözők vagytok. Mit bámulsz rám? Bűnözők vagytok valamennyien: Hitler és a többiek, meg te is... — Burgdorf nehezen kapkodta lélekzetét és kezét ökölbe szorítva, egyenesen szembenézett Bormannal: — De most legalább neked megmondhatom, mit értek ti: szemétnépség, gyalázatos szemétnépség vagytok! Vajjon miért küldtünk halálba millió meg millió németet? És miért pusztítottuk el a nemzet színevirágát? Talán Németország becsületéért és nagyságáért? Hazugság! Mindez értetek, kizárólag értetek történt. Vidáman éltetek, annyi asszonyotok volt, amennyit csak akartatok, földet, birtokot, gazdagságot harácsoltatok össze, s közben becsaptátok, elnyomtátok a népet. Németország eszményképeit, a német erkölcsiséget a németek hitét és lelkét sárba tapostátok.

— Ami azt illeti, te is alaposan kivetted ebből a részedet — vágott szavába gúnyosan Bormann.

— Igen, én is... én is... És bizonyára mint bűnözőt fognak majd engem is elítélni. S ha az oroszok nem kapnak el, egészen biztos, hogy maguk a németek kötnek fel. És téged is! Téged is! — kiáltotta diadalmasan és ujjával a három közül egyedül józan Bormann mellét bökdöste.

Schwerer ott állt az ajtóban. A három ember közül egyik sem vette észre. Egyszerre csak azt érezte, hogy valaki megérinti a vállát. Megfordult és Krone gruppenführert látta maga előtt.

— Csak egy-két szót szeretnék önnek mondani — szólt halkan Krone és ruhaujjánál fogva a sötét folyosóra húzta vissza Schwerert. — Mi a legközelebbi szándéka?

Schwerer a vállát vonogatta.

— Utasítást várok, hogy mit tegyek az osztályom anyagával.

— Az orosz-osztály anyagát érti? — kérdezte Krone.

— Úgy van...

Bormann megjelent a bunker alacsony ajtajában.

— Mit akarnak? — kérdezte, amikor Kronet és Schwerert meglátta.

Krone odalépett hozzá és valamit súgott a fülébe.

— Vagy úgy! Rendben van! De gondolja meg, hogy csak néhány perc áll már a rendelkezésünkre! — mondta Bormann és ismét eltűnt a bunkerben.

Krone most Schwererhez fordult:

— Bormann úr arra kéri, szedje össze sürgősen az orosz-osztály legfontosabb okmányait. Vegye magához mindazt, aminek a jövőben értéke lehet.

— Értéke lehet a jövőben? — kérdezte csodálkozva Schwerer.

— Igen, ha újra megindítanánk a hadműveleteket az oroszok ellen; akár mi, akár mások...

Most kezdte Schwerer érteni, miről van szó. Most, amikor a nyugodt, magabiztos Kronet látta, felcsillant benne a remény: talán Németország mai pusztulása sem jelenti az Oroszország elleni háború tervének végleges összeomlását? Talán mégsem ment veszendőbe az a sok fáradság, amit ezekbe a tervekbe beleölt és németek vagy amerikaiak előbb-utóbb mégis csak megindítják a hadigépezetet Oroszország ellen, amelyet Schwerer annyira gyűlölt.

— Félórája van az okmányok kiválogatására — folytatta az SS-tiszt.

— Lehetetlen!

— Félóra mulva magáért jövök! — ismételte szigorúan Krone.

Pontosan harminc perccel később valóban megjelent Schwerernél. Háta mögött zsákkal kezében néhány tagbaszakadt SS-legény állt. A zsákokat megtöltötték térképekkel és okmányokkal, aztán Krone vezetésével megindultak a földalatti folyosókon át. A központi óvóhelyhez érve, Krone megállította az SS-legényeket és rájuk parancsolt, hogy várjanak. Egy pillanattal később már el is tűnt a Hitler egykori bunkere felé elkanyarodó úton. Néhány perc múlva Bormann társaságában tért vissza.

Alig néhány lépést tettek, amikor Schwerer fuldokolni kezdett. Égő benzin és perzselt hús bűzének keveréke fojtogatta a torkát. Fekete füst gomolygott a földalatti folyosóban. Fordulóhoz értek. Schwerer rémülten visszahőkölt. Ott feküdt előtte Göbbels holttestе. Nem lehetett kétség: Schwerer felismerte magassarkú cipőjéről, amely olyan volt, mint az egykor divatos női cipők. Gázálarcos SS-legények egy kannából benzinnel öntözték és fel akarták gyujtani a holttestet. Schwerer igyekezett uralkodni az idegein és a falnak támaszkodott. Észrevette, milyen nyugodtan áll meg Bormann a holttest mellett, amelynek ruhájába már belekapott a tűz.

— Gyerünk! — szólt rá dühösen Krone. Bormann folytatta útját. Schwerer fújtatva, elfulladó lélekzettel baktatott mögöttük.

Nemsokára kis darabka eget látott maga felett. Már két hete nem jött ki a föld alól, de a rothadás bűzével és maró égésszaggal telített levegőn sem könnyebbült meg. Halántékán vadul lüktetett a vér. Támolygott és kis híja elvágódott, de Krone megfogta a könyökét és előre noszogatta, a föld felszínére vezető lépcsők felé.

Végigbukdácsoltak a romházak kövein, törmelékhalmokon másztak át és sokszor hason csúszva hatoltak végig az egykori Berlin siralmas maradványain. Útjukat a pusztító tűzvészek fénye világította meg.

Schwerer nehezen tájékozódott. Csak akkor látta, hol vannak, amikor kiértek a nyílegyenes kelet-nyugati főútvonalra. De újra meg újra irányt kellett változtatniok. Hasra vágódtak, hogy a szakadatlanul zuhogó lövedékek repeszdarabjaitól védjék magukat, aztán megint felugrottak, néhány lépést rohantak, hogy megint csak hasra vágódjanak és felpattanva, tovább rohanjanak. Schwerer úgy érezte, hogy a szíve óriásira duzzadt és a torkában kalapál. A szeme előtt tüzes karikák szaladgáltak s ezek a karikák épp olyan vakítóan fényesek voltak, mint a lövedékek becsapódásai és a fellobbanó tüzek lángjai. Közvetlen közelükben lövedék robbant. Schwerer hasra vágódott.

A lövedék fellobbanó fényénél tisztán látta Bormann körvonalait, látta, hogy Hitler helyettese előre veti kezét, néhány bizonytalan lépést tesz előre és arccal előre elvágódik. Krone ledobta zsákját, odarohant Bormannhoz és a hátára fordította. A füst kegyetlenül marta Schwerer szemét, de még így, könnyezve is látta, hogy Bormannak nincs arca...

Ami ezután következett, vad, lidérces álomképpé kavarodott és Schwerer aligha tudta volna megmondani, hogyan következtek egymásra a dolgok. Csak arra emlékezett, hogy a zsákokkal együtt repülőgépbe tuszkolták. Közben valamilyen kemény, éles tárgyba ütötte fejét és nyilván elvesztette eszméletét. Nem tudta, mi történt útközben, honnan bukkantak fel hirtelen az amerikai katonák, akik a repülőgép leszállásakor körülvették. Egy amerikai tiszt karonfogta és odavezette egy „Willys"-hez... És aztán... Aztán minden úgy ment, mint a karikacsapás. Első beszélgetés az amerikai tábornokkal. Parancsot kap, hogy válogassa ki az orosz osztály okmányait és bocsássa az okmányokat az amerikaiak rendelkezésére. Aztán... mi is volt aztán? Közölték vele, hogy lepihenhet, vagy azzal töltheti idejét, amivel akarja, míg újból nem rendelik oda... Schwerer ekkor nagyon szeretett volna Krone gruppenführerrel beszélni, szeretett volna tanácsot kérni tőle. De az amerikai vezérkarnál senki sem hallott Kroneról. Krone nevének említésekor csodálkozva vonogatták vállukat az amerikai tisztek.

— Mondja kérem — kérdezte Schwerer jóval később a mellé beosztott amerikait — végeredményben összeütközésre került a sor, amikor az amerikaiak az oroszokkal találkoztak?

— Összeütközés? Miféle összeütközésre került volna sor?

— Árra az összecsapásra gondolok, aminek a német-szovjet háborút amerikai-szovjet háborúvá kellett változtatnia.

Az amerikai tiszt a térdét csapkodta.

— Miféle összecsapásról lehet itt szó? Azt szeretné talán, hogy az oroszok bennünket is úgy szétverjenek, mint magukat? Hogy az Elbába szorítsanak bennünket és betörjenek Franciaországba? Azt hiszem, ez aligha illenék Ike haditerveibe. Nem, nem, Mister Schwerer: ilyenfajta összeütközés nem szerepel a mi terveinkben.

— És mi lesz most?

— E pillanatban aligha tudnánk katonáinkat az oroszok ellen hadba vinni. Előbb teljesen ki kell cserélődnie a hadsereg anyagának. Ehhez pedig idő kell. A hadsereg létszámát legalább ötszörösére kell növelnünk. Ehhez is idő kell.

— És akkor?

— Akkor talán lesz valami a dologból, ha nem viselkednek olyan agyalágyult módon, mint most. Alig hinném, hogy a mieink megismételnék a közelmultban elkövetett hibát és újra a felfegyverzett Németországot hinnék az orosz kommunisták elleni egyetlen védőbástyának. A történelem megmutatta, hogy ez a védőbástya semmit sem ér. A mieink súlyos tévedést követtek el, amikor annyira bíztak a maguk Hitlerében. Hitler és a bandája csupa szélhámos, kalandor volt. Rengeteg dollárt csaltak ki tőlünk és ostobán eltékozolták, amit kaptak.

— Eltékozolták? — Schwerer a fejét rázta. — Téved, uram, mert a maguk pénze és a németek vére nem veszett kárba. Nagyszerű lecke volt ez, amiből tanulhatunk. Végeredményben kitűnő főpróba volt, amelyet alaposan megismétlünk a bemutató előadáson.

— Elég drága volt ez a főpróba, Mister Schwerer — mondta nevetve az amerikai. — Még egy ilyen főpróba és csődbe jutunk. S akkor aztán nem tudjuk majd mivel fizetni a katonákat, akiket maguk bocsátanak a mi rendelkezésünkre.

— Ez bizony nagyon, nagyon szomorú lenne — ismételte leverten Schwerer.

Az amerikai fesztelenül megveregette Schwerer vállát:

— Nem kell azért csüggedni, old boy, meglátja, minden szépen kialakul. Bár meg kell vallanom, hogy a maguk ostobasága miatt jócskán megelőztek bennünket ez alkalommal az oroszok. Igaz, hogy alaposan vérüket vették, viszont ők úgy kiütötték a németeket, hogy lábra se tudtak többé állni. Ez bizony átkozottul rosszul sikerült. Valamit nem vettünk számításba ennél a mérkőzésnél.

— Hát igen — szólalt meg fejét lecsüggesztve Schwerer. — Nincs többé Hitler, nincs Bormann és nincs Göbbels...

— Ugyan kérem, ez nem olyan nagy baj. Ha az ostobákat bolonddá tartják, akkor oda is valók, ahová ezek az urak kerültek. Ezetúl jobban válogatjuk meg, kiket használunk fel a piszkos munkára. Erősebb öklű fickókra van szükségünk és nem olyan népségre, mint ez, aminek szemét volt az agya helyén. Ez is jó lecke volt nekünk: nem szabad számításainkat ostobákra alapítanunk... Magának, öregem, nagy esélye van, hogy ismét felkerüljön.

Schwerer könnyes szemét az amerikaira emelte:

— Nem gondolja, fiatalember, hogy az oroszok a kiadatásomat követelhetik? — kérdezte remegő hangon.

— Ugyan, ugyan: szükségünk van magára — és kész! Nálunk biztonságban van. Ha szükséges, még a repülőgép roncsai alól kihúzott holttestét is megmutatjuk az oroszoknak.

Schwerer rémülten húnyta le a szemét. Tisztán maga előtt látta szétroncsolt testét. Az amerikai túlságosan közvetlen modora most már bosszantani kezdte.

— Mi a rendfokozata? — fordult váratlanul kemény hangon az amerikaihoz.

— Kapitány.

— Akkor legyen szíves és álljon fel! — parancsolta Schwerer. — Azt hiszem, az amerikai hadseregben nem engedik meg, hogy tábornokok jelenlétében ilyen pimaszul viselkedjenek.

Az amerikai tiszt arca a legnagyobb meglepetést tükrözte. Kelletlenül, de mégis felállt...

Mindez hála istennek már a multé. Schwerer elkerülte a hóhér kötelét és nem jutott arra a sorsra, mint orosz kézre került sok tábornoktársa. Szabad emberként térhetett vissza Berlin nyugati övezetébe, hogy ismét dolgozhassék a „Keleti Hadjárat" tervén. Igaz ugyan, hogy az egész munkát elejétől végig át kell dolgoznia, mindent újra ki kell számítania, újra át kell gondolnia. De az eszme változatlan maradt: Oroszországot meg kell semmisíteni. És ezt a megsemmisítést nem másnak kell végrehajtani, hanem a német tábornokoknak, akik végigjárták az 1914—1918-as évek iskoláját és megismerték az 1945-ös esztendő keserű szégyenét. Ennek többé nem szabad megismétlődnie. Harmadszor nem szenvedhetnek és nem is szenvednek majd vereséget... De hogyan?... Hogyan?... Mit tegyenek, hogy ne fizessék meg az árát azoknak a súlyos tévedéseknek, amelyeket az amerikai és német politikusok az

1939—1945. évi háború alatt elkövettek? Mindenre csak akkor tud rájönni, ha alaposan áttanulmányozza a „Hadjárat" tervét.

Schwerer szabadulni próbált a Keitel nyakára tekerődő vastag hóhérkötél riasztó lidércképétől és az íróasztal fölé hajolt...

5

— Igyunk talán egy pohárka „Sivatag osztrigáját", uraim! — indítványozta Rowe.

Greeley szótlanul bólintott. Striese készségesen mosolygott, bár ki nem állhatta ezt az „Osztrigát". Most, hogy Montague Greeley beosztottja lett, mindent elkövetett, hogy utánozza az angolokat, elsősorban ezt a két embert, akivel a legtöbb dolga volt. Striesenek mindenekelőtt az imponált, hogy Rowe, újságíró létére olyan fölényes nyugalommal viselkedett. Tetszett neki az illat, ami Sir Montaguenek, a szövetséges nácitlanítási bizottság elnökének dolgozószobájában terjengett. Áttért a pipázásra és utasította személyzetét, hogy naponta friss virágokat állítsanak asztalára. Azt remélte, hogy így az ő dolgozószobájában is ugyanaz az illat terjeng majd, mint Sir Montaguenél.

Nagy rugalmasság kellett ahhoz, hogy valaki a nácik kerületi hadigazdasági megbízottjának egyenruháját minden átmenet nélkül felcserélje a nácitlanítási bizottság elnöke mellett dolgozó belső munkatárs polgári öltözékével és még csak ne is fogadja senki gúnyos mosollyal ezt a változást. Paul Striese hirtelen pálfordulásán senki sem nevetett: az angolok és amerikaiak jól tudták, mit tesznek; az egyszerű németek pedig még nem tanulták meg Nyugat-Németországban a nevetést. Komor arccal szemlélték az eseményeket és próbálták megérteni, hogy lényegében véve miféle változást hoztak Nyugat-Németországban a győztes szövetségesek azonfelül, hogy a vállalatok régi gazdái most másként nevezik magukat...

Striese szemrebbenés nélkül felhörpintette a méregerős „Osztriga"-koktélt és újból szolgálatkészen mosolygott.

— Találtam egy embert, akit átküldhetnek az orosz övezetbe — mondta.

— Újságíró? — kérdezte Rowe.

Striese zavarba jött.

— Nem egészen...

— És be tud számolni arról, ami engem érdekel?

— Feltétlenül.

— Mi a neve?

— Ernst von Schwerer.

— Schwerer? — kérdezte csodálkozva Rowe, mintha ismerősnek találná ezt a nevet.

— Annak a mérnöknek fivére, aki az orosz oldalon dolgozik — felelte Striese, aztán magyarázón hozzátette: — Von Schwerer tábornok fia.

— Aha! — kiáltotta felélénkülve Sir Montague, de Rowe szemrehányó pillantására elhallgatott.

— Küldje hozzám azt az embert — mondta Rowe és ridegen biccentett.

Striese tudta, hogy mit jelentett ez a fejbiccentés: távozhatik, de azonnal. Még szeretetreméltóbban mosolygott és arra törekedett, hogy minél fesztelenebb járással távozzék.

— Legalább most, ebben az egy esetben ne legyen olyan kétségbeejtően nehézkes, Monty — szólt Rowe. — Szerezze meg Wienertől azoknak az okmányoknak jegyzékét, amelyeket a túloldalról el kell hoznunk.

— Hát ez meg mire jó? — kérdezte búskomor hangon Greeley. — Hiszen ennek a Schwerernek élve kell majd a fivérét a túloldalról áthoznia.

— És ha erre nem lenne képes?

— Úgy állítja be a dolgot, mintha tudj'isten milyen nehéz lenne valakinek a saját édestestvérét a szovjet övezetből idehoznia! Ezek a volt SS-legények pontosan olyan keménykötésű fickók, amilyenekre szükségünk van.

Rowe a koktél keverésével volt elfoglalva. Nagy odaadással keverte a méregerős italt és csak úgy mellékesen odavetette:

— Talán állapodjunk meg abban, hogy ön veszi át a vezetést.

Greeley tiltakozó kézmozdulatot tett:

— Hiszen maga is tudja, Winn, mennyire alkalmatlan vagyok erre.

— Hát már csak a szelvényvágáshoz ért?...

— Ejnye, Winn: nem kell rögtön dühbe gurulni! Rendben van! Ha annyira ragaszkodik hozzá, majd megkísérlem, hogy megszerezzem az okmányok jegyzékét. De maga is tudja, milyen nehéz dolog olyan emberekkel zöldágra vergődni, akiket a jenkik kezükben tartanak. Márpedig Wienert szőröstül-bőröstül lenyelték.

Rowe bosszúsan a szék karfájára csapott:

— Így van ez mindig, valahányszor valamilyen fontosabb vagy hasznothajtó dologról van szó! Nemsokára ott tartunk, hogy a jenkik a legcsekélyebb tartózkodás nélkül eltulajdonítják a mi saját titkainkat is.

— Magam is azt hiszem, hogy mi, britek, talán kissé túlságosan könnyelműek vagyunk ott, ahol a rakéták kerülnek szóba.

Rowe a homlokát ráncolta és mogorván kihalászott poharából egy citromszeletet.

— Kissé elkéstünk — morogta. — Kétszázezer szabadalom már átkerült az Óceán túlsó partjára!...

— Micsoda disznóság! — méltatlankodott Greeley.

— Nem is lenne nagy bűn, ha a jenkik orra elől legalább azt tudnánk elhalászni, ami odaát, a szovjet oldalon, Egon Schwerer agyában vagy íróasztalának fiókjában maradt.

— Erre feltétlenül szükségünk van, Winn! — kiáltotta Greeley és a nagyobb nyomaték kedvéért mindkét öklét mellére szorította. — Meg kell értenie, hogy az Egon Schwerernél maradt adatok nélkül Wiener nem képes megoldani a jenkik által rábízott feladatot.

— Ezzel tisztában vagyok.

— Már a háború előtt ötvenezer font sterlinget ajánlottam fel a boltjáért — nyafogta panaszosan Greeley.

— Ezt is tudom.

— Egyenesen felháborító, amit ezek a jenkik művelnek! Most már arról is meg vannak győződve, hogy „Európa" köteles Ike Eisenhowernek rozsdamentes acélból készült gigantikus emlékművet állítani...

— Hát persze! Nem is annyira azért, mert a németek ellen küzdött, mint inkább abból az egyszerű okból, hogy az oroszok nem jutottak el a Rajna vonaláig!... Ezért kellett Ikenek annyira sietnie. — Rowe rágyújtott. Hangja most valahogyan a füstfüggöny mögül hallatszott. — Képzelje csak el, micsoda história kerekedett volna abból, ha Franciaország felszabadítóiként is az oroszok jelentek volna meg!

Most Montie is pipára gyújtott.

— Látja: mindig csak károgott, most aztán maga is tapasztalhatja, hogy elérkeztünk a finishez. De még milyen finishez! — tette hozzá rövid hallgatás után.

— Igen ám, de nem a lovas szerepében...

— Ez igaz, csakhogy a ló szerepében sem.

— Amennyiben a gebét nem lehet lónak nevezni. — Rowe a vállát vonogatta. — Pedig bizony nem vagyunk más, csak ócska gebe, amit a jenki tönkrelovagolt és ráadásul még félholtra is korbácsolt. Nagykegyesen megengedik, hogy nagyharangra kössük, milyen kitűnően sikerült gerinctörés nélkül az akadályon átugratnunk. — Olyan ez, mintha saját temetésünkön táncolnánk! — kiáltotta dühösen Rowe és kezével el-

hessegette arca elől a füstöt. — Ha éppen tudni akarja, Montie, megmondhatom magának: nem értem, hogy lehetett olyan tisztviselőkkel, mint maga és olyan miniszterekkel, mint a drágalátos bátyja, Ben...

— No, no, Winn!

— Ismétlem: hogyan maradhatott Anglia háromszáz éven át nagyhatalom, mikor ilyen korlátolt intrikusok kormányozták?... Kíváncsi a véleményemre, Montie?

— Nem túlságosan...

— Pedig én mégis megmondom!... Anglia az elmúlt három évszázad folyamán ránk támaszkodott. A titkos szolgálat alkotta Anglia gerincét, az én szolgálatom. Mi... Az olyanok, mint én...

Rowe fesztelenül tovább fecsegett és Sir Montague olyan arcot vágott, mintha teljesen lekötné érdeklődését ez a fecsegés. Valójában saját gondolataival volt elfoglalva és Rowe szavainak nagyobb részét elengedte a füle mellett. Sir Montague nem tartozott azokhoz, akik elvont témákról szeretnek filozofálni, de naiv, sőt kissé nevetséges külseje mögött primitívnek egyáltalán nem nevezhető természet rejlett. Természetének alapvető sajátossága az a különös, semmi mással össze nem hasonlítható ravaszság volt, ami a „felső" angol körökben a nevelés és az egész képmutató életszemlélet következtében kialakul. De míg egy részüknél évek folyamán szinte elmosódni látszik, az egyszerű leleményesség jellegzetességeit ölti és nem megy túl a mindennapi élet apró gyakorlati megnyilvánulásain, másoknál a legraffináltabb hazudozás és intrika elterebélyesedő fájává válik, amely a „brit nyíltság és nyereség" leple alatt fejlődik tovább. Az ilyen „brit nyíltság" képviselői semmiféle bűncselekménytől sem riadnak vissza, ha gaztettüket az etikettnek nevezett függöny leple alatt követhetik el. Nem egy „ragyogó" sikerét köszönheti Anglia az erkölcs teljes hiányával párosult körmönfont képmutatásnak. Mister Montague Greeley társadalmi köreiben is ez a szemforgató hazudozás szolgált a személyes kapcsolatok alapjául.

Ilyen szempontból tehát úgyszólván semmi különbség sem volt Greeley és Rowe között. De míg Rowe megvetette, ostobának és szűk látókörűnek tartotta Sir Montaguet és ezért hajlandó volt előtte sok mindent felfedni, maga Montie, aki nem csekélyebb mértékben nézte le Rowe-t, nem tartotta szükségesnek, hogy Rowe előtt bármi olyant mondjon, ami megrendíthetné Montie együgyűségéről elterjedt híresztelést.

S most, az ittas Rowe hencegő nagyzolását hallgatva, arra gondolt, milyen nagy előnyt is jelent neki, hogy alaposan be-

látott Rowe kártyáiba. Másik nagy előnye kétségtelenül abban állott, hogy Rowe nem ismerte — s helyzeténél fogva nem ismerhette Montie tájékozottságának mértékét. Ehhez túlságosan nagy volt köztük a társadalmi különbség. Bár ugyanahhoz a társadalmi réteghez tartoztak, de ez még korántsem jelentette, hogy azonos súlyuk van. Rowe azzal kérkedik, hogy hűséges katonája az angol Titkos Szolgálatnak. Hát ami igaz, az igaz: finom érzéket megkövetelő, fontos szolgálat és természetesen olyan emberekre van ott szükség, mint ez a Rowe. És egészen jó, ha az olyan emberek, mint Rowe, a legtitkosabb angol szolgálat legféltettebb titkai őrzőinek képzelik magukat. Ez a hiedelem legalább magabiztosságot kölcsönöz nekik. Az angol titkos szolgálat ügynökének elengedhetetlen tulajdonságai közé tartozik a biztos fellépés. Csakhogy... — Sir Montaguenek eszébe jutott valami és ennél az új gondolatnál elmosolyodott, bár széles, vörös ábrázata továbbra is mozdulatlan maradt. Vajjon mit szólna Rowe, ha megtudná, hogy az együgyű, szűk látókörű Montie személyesen ismer egy bizonyos „X" urat?... Pontosan azt az „X" urat ismeri, akinek nevéről csak néhány angolnak van tudomása. Általánosan bevett szokás szerint nagy tisztelettel azt szokták róla mondogatni, hogy ő „az a személy, aki a Birodalom érdekeit védelmezi". Hiszen tagadhatatlanul így volt a multban, így van ma és így marad a jövőben is: a titkos szolgálat a hadseregnél, de még a flottánál is fontosabb szerepet tölt be a Birodalom védelmében... Csakhogy Rowe minden hencegése mellett sem tudott volna arról beszámolni, hogy ennek a szolgálatnak megteremtésével és megszilárdításával nem kisebb személyiségek foglalkoztak, mint „Egyiptom megszelídítője", lord Cromer — amikor még a szerényebb Bayring hadnagy névre hallgatott — vagy Sir Friederick Roberts és Sir George Milne, a Birodalom későbbi marsalljai, vagy például Sir Neville Hosher, aki a Birodalom vezérkari főnökének tisztségét össze tudta kötni Winston Churchill apósának megtisztelő címével!... Egyébként Sir Neville dagadt veje is jó egynéhány dolgot tudna elmondani az Intelligence Serviceben kifejtett tevékenységéről... Vajjon mit szólnának az illetékes vezetők, ha hallanák, mit fecseg össze az ittas Rowe kapitány, akinek szemében a „főnök" jelentette a legfőbb hatalmat, ugyanaz a „főnök", aki „X" úr számára csak a munkatársak egyikét jelenti!... Rowe-t hallva, még azt hihetné az ember, hogy a Titkos Szolgálat a világ alapja, sőt több ennél: önmagában megújuló erő, amely önmagától és saját érdekében kormányozza a világot. Mi lenne, ha most valaki nyíltan megmondaná ennek a világba fecsegő ittas fráternek, hogy ő tulaj-

donképpen csak apró fűszál, kis hangya abban a hadseregben, amelynek feladata, hogy másoknak — de még csak nem is a saját „főnökeik"-nek — kikaparja a tűzből a gesztenyét... Erre a gondolatra elkomorodott Greeley. Hiszen, ha önmagával őszinte akar lenni, be kell vallania, hogy a Titkos Szolgálat bizony nem az olyan emberek számára dolgozik, mint ő maga, vagy akárcsak Ben is. Nem, nem: a Titkos Szolgálat a Birodalom összehasonlíthatatlanul hatalmasabb urainak, az acél, a szén, az olaj és a gyapot koronázlatlan királyainak érdekeit szolgálja...

Rowe kezéből kiesett a pohár. A széttörő üveg csörömpölése kiragadta gondolataiból Montie-t és így még hallotta az ittas ember utolsó szavait:

— Csak azt szeretném tudni, mit érnének maguk, sötét, üresfejű fickók, ha nem dolgoznánk mi, serény kis hangyák maguknak.

Montie összeráncolt szemöldöke egy másodperc töredéke alatt kisimult és arca most már csak csodálkozó naivitást fejezett ki. Hirtelen elnevette magát:

— Könyörgök, Winny, ne akarja magát ártatlan kis báránynak és... egyben nagy hősnek kijátszani! — Sir Montague most harsányan kacagott. Rowe néhány pillanatig meghökkenten nézte, aztán sértődött hangon mondta:

— Tőlem nevethet, amennyit csak akar, de ezzel sem önmagát, sem Angliát nem menti meg. Ez a bolt bizony elkerülhetetlenül csődbe megy, mégpedig igen hamar...

Rowe bizonytalan léptekkel az asztalhoz ment, hogy újabb pohárkát töltsön tele.

— Jó lenne, Winny, ha abbahagyná az ivást.

— Hogy aztán menten felakasszam magam? Nem, köszönöm alássan, ebből nem kérek. Végig szeretném élni az életemet. Elég válságos korszak következik szigetországunk számára. Azt hiszem, még a maga gyönyörűséges fivére, Ben sem olyan ostoba, hogy ezt ne értené meg.

— Ej, Winny, lassabban a testtel! — kiáltotta harsogó nevetéssel Greeley. — Elfelejti, hogy Ben ismét a kormányzati többséghez tartozik.

— Régebben kapva kapott volna az ellenzéki sajtó az ilyen híren: lord Creefield, a Labour Party tagja!... S az ég mégsem szakadt le, sőt Anglia is a helyén van!

— A konzervatívok még egy szóval sem nyilatkoztak erről — szólt komolyan Greeley.

— Nem gondolja, hogy a konzervatívok napidíjat fizetnek Bennek azért az időért, amit a Labour Partynál eltölt? —

Rowe meglengette feje felett a Times legújabb számát és fennhangon olvasta: — „Nálunk Angliában, mint önök, amerikaik is bizonyára hallották, szocialista kormány van uralmon. S talán arról is hallottak, hogy én vagyok a konzervatív ellenzék vezére. De mondhatom önöknek, nincs Európában ország, amely Angliánál erősebb és szilárdabb frontot alkotna a szovjet és kommunista betöréssel szemben." — Greeley hasztalanul akart valamit közbeszólni. Rowe kézlegyintéssel leintette... — Menjen a pokolba, Montie, hagyja, hogy végigolvassam. Egyenesen kötelessége, hogy meghallgasson. A dagadt ugyan már nem miniszterelnök, de hát Churchill mégis csak Churchill marad és valamennyien tanulhatunk Britannia öreg házőrző bulldogjától. Hallgassa csak: „A kormánnyal fennálló számos nézeteltérésem nem érinti a külpolitikát, amely Bevin külügyminiszter irányítása mellett megőrizte szilárdságát és következetességét."

— Miféle szilárdságról beszél?

— Természetesen a szovjetellenes vonal szilárdságáról! És miféle következetességről? Hát persze a konzervatív, churchilli értelemben vett következetességről van itt szó...

— Csakhogy én nem hiszek az egész „orosz veszélyben!" — kiáltott Greeley.

— Ami azt illeti, én sem hiszek benne — nevette el magát Rowe. — De meg kell mondanom, hogy elérkezett az ideje, amikor olyan tömegű hazugságot kell terjesztenünk, amilyenhez hasonló mennyiségre még sohasem volt szükségünk!... A hazugságoknak valóságos felhőkarcolója kell nekünk, hogy szembeállíthassunk valamit azokkal az igen egyszerű és közérthető dolgokkal, amiket az oroszok mondanak.

— Az angolok nem hallgatnak rájuk.

— Sajnos, úgy áll a dolog, hogy az emberek milliói számára még soha, semmi nem volt annyira érthető, mint az, amit most az oroszok valamennyi konferencián elmondanak. Konferenciában pedig — ezt maga is tudja — nincs hiány!

— Elég kár... És az a... hogy is mondják... „vasfüggöny"? Azt talán rosszul agyaltuk ki? — kiáltotta lelkesen Monty.

— No igen, csak az a baj, hogy pontosan megboldogult barátunk, Göbbels receptje szerint agyalták ki.

— Hát aztán... — mormogta sértődötten Monty.

— Minél nagyobb a hazugság, annál könnyebben hiszik el.

— Azt hiszi, hogy valóban...

— Azt hát: nem volt itt semmiféle függöny és nem is lehet! Nem áll a szovjet érdekében, hogy vasfüggönyt húzzon.

De annál inkább a mi érdekünk. És éppen ezért kell nekünk ilyen függönyt felakasztanunk.

— De akkor nem a lengyel határon kellene ezt a függönyt létesíteni?

— Ott akasztottuk volna fel, ha nem léteznék Németország szovjet megszállási övezete.

— És ma hol kell a függönyt létesítenünk?

— A függöny helye ma ott van, ahol Németország nyugati és keleti megszállási övezeteinek határa húzódik!

— Veszítsük el fél Európát?

— Még mindig jobb, ha csak a felét és nem az egészet veszítjük el... Azt hiszem, kissé berúghattam! Most már pontosan tudom, hogy berúgtam. És ezért is beszélek magával enynyire őszintén. Józan fővel képtelen vagyok arra, hogy kimondjam az igazságot, különösen, ha olyan tökfilkóval kerülök össze, mint maga. Bár azt hiszem, most is rosszul tettem, hogy mindezt elmondtam, amúgy sem képes megérteni.

— Egyet-mást megértettem — morogta Montague.

— Egyet-mást! Ó, maga vén majom! Egyet-mást megértett!... Ez tetszik nekem!... Éppen ez a mi legnagyobb bajunk, Montie: ahol hozzám hasonló okos embereknek kellene ülni, ott olyan hülyék totyognak, mint maga, akik az „egyet-mást" megértenek.

— Idehallgasson, Winny! Az én türelmem is véges.

— Mindenütt olyan alakok ülnek, akik úgy tesznek, mintha „egyet-mást" megértenének...

— Menjen már aludni, Winn! — mordult rá dühösen Greeley. — Elegem van már a maga kishitűségéből!

Rowe felállt és bizonytalanul imbolyogva, gúnyosan meghajolt.

— Parancsára, Mylord! Máris optimista vagyok. — Ismét visszahanyatlott karosszékébe és kezét összecsapta: — Mennyiféli atyám! Most már tudom, ki az, aki a szocialisták gyüjteményéből még hiányzik... ön az, mylord!

— No, no, old boy: lassan a testtel!

Rowe fogta a pipáját és Greeley poharába verte ki.

— Elmúlt az az idő, amikor Anglia bármelyik világhatalomnak megveregethette a vállát.

Rowe whiskyt öntött magának és lassan kortyolt belőle. Aztán letette a poharat és bambán nézte a szesz ringó felületét. A gyufaskatulya után nyúlt és egyik gyufát a másik után vette ki belőle, de mozdulatai olyan suták voltak, hogy a gyufák vége sorra letört.

Végül megdühödött és eldobta az egész skatulyát, ismét

kézbe vette a poharat és mintha valahonnan olvasná, olyan tisztán, érthetően kezdte mondani:

— Éppen ideje, hogy az öreg „Rule Britannia" a szemétládába kerüljön. Pokolba a sok tengernaggyal! Ma már csak a moziban lehet őket hatásosan felhasználni. Nem a csatahajóktól, hanem a kémektől függ ma Anglia sorsa! Tengeren már csak a szép emlékeink maradtak meg. Legalább szárazföldön tudjunk valamit megtartani... De attól tartok, itt is meglepetéseket okoznak nekünk azok az átkozott jenkik!

— Hiszen maga valósággal eltemet bennünket...

— Hát ami ma Burmában, Indiában és valamennyi dominiumunkon történik? És ami talán már holnap kirobban Törökországban, Perzsiában, Afganisztánban — mindenütt, ahol úgy éreztük magunkat, mintha otthon lennénk?... Mindez talán nem az ő kezük műve?

— Az ő érdekeik — kezdte Montague és bizonytalan mozdulattal a szoba egyik sarkába mutatott — ott vannak, a nyugati féltekén.

— Ugyan, Montie, vegye már le a szemellenzőjét!

— Ostobaságokat beszél, Winn! Most már meg kell magának mondanom, hogy üldözési mániában szenved.

— Hagyjuk ezt a témát. És szeretném, ha egyszersmindenkorra tisztáznánk egymás között egy kérdést: ha a maguk dolgaival bajlódom, ezt korántsem azért teszem, mert nagy jövőt látok magam előtt. Higgye el, csak azért teszem, hogy félretegyek magamnak valamit az eljövendő sötét napokra, amikor ez a mi egész boltunk úgy omlik majd össze, mint egy kártyavár.

— Rendben van, térjünk a tárgyra — bólintott Greeley. — Talán fütyüljünk erre az egész rakétaügyre és foglalkozzunk a közeljövőben hasznosabb dolgokkal? Az amerikaiak éppen elég szabadalmat loptak el a németektől. Miért ne kísérelhetnénk meg, hogy mi is a kezünkbe kaparítsunk valamit?

— A jenkik elcipeltek mindent, amit érdemes volt elhordani. Azonkívül biztosíthatom magát, hogy a jövőben megint csak a hadiipar lesz a legjövedelmezőbb üzletág. E tekintetben a jenkik szimata: biztosíték nekünk.

— Azok csak kiabálnak háborúról.

— A hadiipari részvények árfolyama akkor is magasabb lesz minden más részvénynél, ha a jenkiknek nem sikerülne kirobbantani a hármas számú nagy összecsapást, amire annyira vágynak.

— Igen ám, de ki tudja, meddig tart ez az árfolyamemelkedés?

— Míg a mai vezetők a helyükön vannak... Meg kell próbálnunk, hogy valaki mást éppen úgy becsapjunk, ahogyan bennünket becsaptak a jenkik.

— És ezért van szüksége Wiener adataira?

— Úgy van. Bár, hogy őszinte legyek, alig hinném, hogy e tekintetben nagy illúziókban ringathatnánk magunkat. Megtörténhetik, hogy Schwerer mérnök megközelíthetetlennek bizonyul.

— Ha csellel vagy erőszakkal nem tudjuk megkaparintani, majd egyszerűen megvásároljuk.

— Jó jó, de van az embereknek egy igen kellemetlen fajtája: ha az ember próbálja megvásárolni, még képes alaposan az arcába vágni.

— Ilyen ostoba fickóval még nem találkoztam!

— Pedig azt mondják, ilyen is akad már szép számmal a szovjet övezetben. Hiába... az oroszok befolyása... És itt mégis meg kell a jenkiket előznünk.

Greeley sokatmondóan emelte tekintetét a mennyezetre.

— Adja isten!

4

Schwererné diktált és Annie lassan, egy ujjal pötyögtette az írógépet. Takarékosságra ugyanis nem volt ok, de Schwerer mégis napról napra zsugoribbá vált. Emmának egy árva pfenniget sem adott abból a pénzből, amit a németországi USA-parancsnokságtól a „Keleti Hadjárat" folytatásáért kapott. Még azt sem tartotta szükségesnek, hogy titkárt vagy gyorsírót fogadjon és inkább megelégedett azzal, amit Annie tudott. Annienak már az is sok volt, hogy szobalányból egyszerre titkárnővé lépett elő, s most még a gépírónői teendőket is el kellett látnia.

Annie gyakorlatlan ujja sokáig keresgélte a billentyűket és sokszor bizony melléütött. Az oldal elmaszatolódott, Schwerer morgott és az ajtónyíláson át visszadobta a kéziratot. Annie ettől annyira megrémült, hogy még rosszabbul és még lassabban írt. Most végkép abbahagyta a gépelést, míg Schwererné hallgatagon próbálta a kezében tartott szöveget kisillabizálni. Sehogysem sikerült, pedig már a lámpához is tartotta.

— Ej, micsoda írás! — fakadt ki kétségbeesetten. — Most aztán mit tegyek?

— Kérdezze meg a tábornok urat!

— Ó, dehogyis! — Schwererné rémült arcot vágott és tiltakozva ingatta fejét.

Annie magához vette a kéziratot és bekopogott a zárt ajtón. Mély hallgatás. Még egyszer bekopogott és hallgatódzott, nem kap-e feletetet. Az ajtó túlsó felén csoszogó léptek hallatszottak. Az ajtó kissé kinyílt. Annie bedugta a résen a kezében tartott lapot.

— Nem tudjuk elolvasni...

Néhány pillanatnyi csend következett, aztán elégedetlen morgás hallatszott, majd a kérges, öreges hang ezt hadarta:

— „Senki sem csodálkozhatik, hogy ilyen vereség után kiábrándulás következett be nálunk. Arról kezdenek nekünk prédikálni, hogy az emberből ki kell a vadállatot irtani és békésen dolgozó teremtménnyé kell tennünk, mert állítólag ez a rendeltetése. De mi nem tűrhetjük, hogy ez a nyomorúságos kishitűség befészkelődjék a németek agyába... Ebben reménykedem és ez a reménység ad nekem erőt, hogy a tollat kézbe ragadjam..."

Schwerer kidugta fejét a dolgozószobából és dühösen kérdezte:

— Emma, hol az atophan?

Schwererné egy pillantást vetett a viharvert faliórára.

— Persze, már ideje, hogy elmenjünk az orvosságért — állapította meg.

Annie felemelte az ajtónyílásba dobott lapot és visszatért az írógéphez.

— Majd végigírod, ha elhoztad az orvosságot — szólt rá Schwererné.

— A tábornok úr amúgy is haragszik, mert túl lassan írok.

Schwererné rémülten ajkára tette az ujját és az ajtót nézte.

— Pszt! — Aztán meggondolta magát és halkan hozzátette: — Jó, majd én magam megyek az orvosságért. Maradj itt és írd tovább...

Az öregasszony lábujjhegyen közeledett az ajtóhoz és hallgatódzott. Aztán ugyanolyan halkan ment a szembenlévő ajtó felé. Annie nagy udvariasan kinyitotta előtte az ajtót. A küszöbön túl szakadék meredezett: bomba szakította le a ház másik felét. A szakadékon át deszkapallót fektettek át. A rozoga korlát a szakadék túlsó oldalán primitív falépcsőben folytatódott.

Schwererné fasarka már a pallón kopogott és nemsokára az utcáról hallatszott a lépése.

Autóduda hangja és kerékzörgés már régen nem verte fel ennek a kihalt negyednek csendjét. Csak olykor kopogott végig egy-egy járókelő fatalpú cipője a romok között.

Schwererné alig tett tíz lépést, amikor a romok közül Egon alakja bontakozott ki.

— Hozzá mégy? — kérdezte aggódva és homlokon csókolta fiát.

— Igen, feltétlenül beszélnem kell vele, bár a multkor kissé összezördültünk.

Schwererné felsóhajtott:

— Elfelejted, hogy az édesapád!...

— Beszélje rá, anyám, hogy hagyja abba ezt a dolgot, ami minden józan emberi ésszel ellenkezik.

— Az apádnak jogában áll azzal foglalkozni, amivel akar!

— Nekem nem ez a véleményem, anyám...

— Ugyan már! Kinek mi köze hozzá, hogy mit csinál az apád?

— Attól tartok, édesanyám nem érti, mi történik.

— Valamennyien azt hiszitek, hogy reménytelenül ostoba vagyok! Pedig igen jól látok és értek mindent. Annie-val együtt lemásoljuk a munkáját és mihelyt...

— Beszélje rá, édesanyám, hogy dobja tűzre az egészet, jöjjön át hozzánk, a szovjet övezetbe és jelentse ki nyíltan: „Ez és ez vagyok. Egész életemben hazug, gonosz ostobaságokat műveltem. Segítsenek, hogy legalább most tudjak valami rendes, okos dolgot végezni."

— Egon!

— Pedig más kivezető út nincs!

— Apád azt mondja, már nem tart soká és minden ismét a régi kerékvágásba zökken.

— Ostobaság!

— Nem, nem ostobaság. Apád jobban tudja. Azt mondja, nem tart soká s az amerikaiak alaposan rendet teremtenek itt. Akkor ismét lesz mindenünk: házunk, pénzünk és éppen olyan jól fogunk élni, mint azelőtt.

— Mama! — kiáltotta rémülten Egon. — Gondolja meg, mit beszél! Az amerikaiakat akarják szolgálni?

— Apád jobban tudja.

— Hát még mindig nem értette meg, amit olyan világosan próbáltam neki megmagyarázni?

— Ha erről beszéltél vele, akkor valóban jobban teszed, ha most nem mégy el hozzá... Apád amúgy is neheztel rád, hogy csupa semmiséggel töltöd az idődet.

— Sokkal kedvesebb a mai foglalkozásom, mint az a sok repülőgép, amit terveztem.

Egon levette a kalapját és anyja keze fölé hajolt.

— Legközelebb hozzál valami ennivalót — szólt Schwererné

és futólag megérintette ajkával Egon homlokát. — Amiatt az ostoba amerikai „légihíd" miatt bizony szűkében vagyunk az élelmiszereknek.

Egon elmosolyodott.

— Aha! Úgy látszik, mégse minden fenékig tejfel, amit amerikai barátaik tesznek!

— Persze, hogy nem! Azt hiszed, nagyon kellemes, ha az ember itt áll szén és zsír nélkül. És azt mondják, mindez az amerikaiak szamár csökönyösségére vezethető vissza.

— Nemcsak csökönyösség ez, anyám, hanem valóságos összeesküvés — összeesküvés ellenünk, németek ellen és általában mindenki ellen, aki nem akarja a fasizmus visszatérését.

Schwererné elégedetlenkedve rázta a fejét.

— Már megint a régi nótádat fújod... No, de éppen ideje, hogy menjek... Gyere el minél előbb hozzám... Nem, nem, apádhoz ne menj, csak felbosszantanád. — Schwererné még egyszer homlokon csókolta a fiát. — Isten veled, Egon.

Egon megfordult és vissza sem tekintve, befordult a legközelebbi romház mögött.

Alig vált el az édesanyjától, máris megfeledkezett róla és most már csak saját dolgaira gondolt. Lassan, elgondolkodva tette meg a hosszú utat. Nyugtalanították a nehézségek, amelyek éppen most bukkantak fel, amikor új számológépének gyakorlati megvalósítása már-már dűlőre jutott. A szovjet parancsnok hozzájárult a gyártáshoz, de Egon sehol sem tudott a szükséges anyagokra pénzt felhajtani. Talán mégis a leghelyesebb lenne, ha felkeresné Wirthet? Rupprecht Wirth ma a városi tanács közlekedési osztályának vezetője és bizonyára tud valahonnan nélkülözhető fémet szerezni. Egon már régen meggyőződött róla, hogy Wirth méltó utóda egykori tanítómesterének, Franz Lemkenek. És nem neki köszönhette-e, hogy visszatérhetett Svédországból, ahová kénytelen volt menekülni, mikor Norvégia is a nácik kezére jutott. Pedig hány emigráns ténfereg még ma is kénytelen-kelletlen idegenben! Egon biztos benne, hogy Wirth a számológép dolgában is segíteni fogja.

Félórával később már fent volt a városi tanács épületének harmadik emeletén.

Zömök, alacsonytermetű, hátrafésült szőkehajú, nyílt tekintetű fiatalember sietett elébe.

— Hol volt ennyi ideig, drága doktorom? — kérdezte Wirth.

— Végre elkészítettem a gépemet — felelte Egon.

— Tehát az emberi agy egy részét fel lehet szabadítani attól, hogy számolással foglalkozzék?

— Képzelje csak: megtaláltam a lehetőségét, hogy integrálszámításokat is géppel végezzek.

— Ez aztán nagyszerű!

— Még soha életemben nem éreztem ilyen elégedettséget. Bár a számológépemmel senki sem tudja a világot meghódítani.

— Ki tudja... — szólt határozatlanul Wirth. — Hiszen az amerikaiak az összes békeipari jellegű szabadalmakat is ellopták Németországból, amiből arra lehet következtetni, hogy ezekkel a szabadalmakkal is lehet hadat viselni, méghozzá a legaktívabb módon.

— A világ belehabarodott a háborúkba... S nem látom, hol végződik mindez... — felelte halkan Egon.

— Csakhogy szerencsére van egy másik világ is és ez a másik világ szembehelyezkedik azzal, amiről ön beszél. Ez a másik világ: a szocializmus, az alkotó munka világa!

— Angolok és amerikaiak sajnos, nagyon hamar elfelejtették, miért és hogyan folyt ez a háború.

Wirthnek eszébe jutott valami. A homlokára ütött.

— Már többször meg akartam kérdezni: az ön összes találmányai is azok között a szabadalmak között vannak, amelyeket az amerikaiak elhurcoltak Németországból?

— Nagy részüket elvitték, de nem valamennyit.

— És ami nem került a kezükbe?

— Az bizony nem nagyon sok...

— De lényegbevágó dolog?

— Volt gazdám, Wiener, akit a mi Lemkénk is jól ismert, enélkül nem tudja véghezvinni utolsó mocskos gaztettét és nem bocsáthatja az amerikaiak rendelkezésére az új „V" modellt.

— Most nem erre gondolok, hanem azokra a rettenetes tökéletesítésekre, amiket ön kidolgozott...

— Könyörgöm, ne emlékeztessen rájuk! — kiáltotta utálkozva Egon.

— Engedje meg, hogy folytassam... Remélem, biztos helyen vannak ezek a tervek?

— Biztosabb helyen már nem is lehetnek! — felelte Egon szomorú arckifejezéssel. — Régen elégettem a tervrajzokat.

— Vagyis csak akkor kerülhetnének valakinek a birtokába, ha újból felvázolná a terveket?

— Erre még az atyaúristen se kényszeríthet engem!

— Az atyaúristennél jobban érdekel engem Wiener. Mi történik, ha Wiener történetesen felbukkan...

— Itt?...

— Ő, vagy esetleg a megbízottja...

— Bárki jönne is, a pokolba küldeném. De azt hiszem, okosabb, ha a számológépemről beszélünk.

— Tudom, nincs anyaga! Azonnal elmegyünk valahová...

Egon alig tudta az utcán Ruppot követni, olyan gyorsan, magabiztosan, szilárd léptekkel haladt előre.

5

— Gyujtson rá — szólt Krone és barátságos mozdulattal vendége elé tolta a szivarosdobozt.

Ernst Schwerer erősen lesoványodott. Az arca nem volt öreg, de ezer ránc szántotta át. A haja már erősen őszbevegyült. Lassú, tétovázó mozdulattal nyúlt a szivarosdoboz után. Krone figyelmesen mustrálta látogatójának arcát, egész alakját, sőt még az ujjait is, amelyek idegesen, remegve forgatták a szivart. Ernst Schwerer arcán könnyű, ideges remegés futott át.

— Hagyja már abba az idegeskedést, Schwerer — mondta Krone változatlanul szivélyes hangon. — Végeredményben semmiféle jóvátehetetlen dolog nem történt. Németország se gyengébbé, se erősebbé, se gazdagabbá, se szegényebbé nem vált azáltal, hogy a fivére nem volt hajlandó ide átjönni.

— De... gruppenführer úr is tudja, milyen nagyjelentőségű dolog lenne, ha a fivérem ide átkerülhetne!

— Minél tovább nézem magát, annál jobban hasonlít a fivérére.

— Egon a legkevésbbé se hasonlít rám! — vetette oda gőgösen Ernst.

— Nem is őrá gondolok, hanem Ottóra, aki a keleti fronton esett el. Ugyanaz a kétségbeejtően gondos korlátoltság, ugyanaz a képtelenség, hogy a parancsnál akár csak egy centiméterrel messzebbre is tekintsen.

— Tisztában vagyok Egon elrablásának politikai jelentőségével...

— Látja, éppen ezt nem kívánja magától senki. Sokkal helyesebb lenne, ha ilyen „politikai" elmefuttatások helyett inkább egy kissé elgondolkodnék és ezt mondaná magában: „Striesenek nem sikerült, hogy Egontól kicsikarja a titkát. Hogyan tudnám ezt én megvalósítani?"

Ernst fölényes gúnnyal válaszolt:

— Csakhogy a szovjet övezet nem Amerika — ott nincs divatban az emberrablás...

Krone felállt és a félig nyitott ablakhoz lépett.

— Biztos benne, hogy Egonnak semmiféle írott feljegyzései nincsenek? — fordult aztán Ernsthez.

— Ő maga mondta.

— Tegyük fel, hogy nem hazudott és mindaz, ami érték, e pillanatban csak az agyában él.

— Véleményem szerint feltétlenül így van!

— Vagyis a fejére van szükségünk! Persze, nem külön csomagolásban... Meg kell találni a módját, hogy bár csak rövid időre, idehozzuk. Az amerikaiak aztán majd elbeszélgetnek vele.

Ernst Schwerer elnevette magát:

— Ami azt illeti, mi magunk is el tudnánk ezt intézni!...

— Ez már az amerikaiak feladata: ők majd kisrófolják belőle, amire szükségük van.

— Én... szeretném pontosan tudni, mit sikerül Egonból kivenni.

— Ez már nem a kettőnk dolga.

Krone fel-alá járkált a szobában. Majd megállt és Ernsthez fordult:

— Tehát holnap átmegyünk együtt a szovjet övezetbe és a helyszínen kitapasztaljuk, mit lehet tenni... Ugye, a fivére nős?

— Nős.

— És azt hiszem, gyereke is van?

— Van egy nyolcéves kislánya.

— Egy évvel öregítette a lánykát — helyesbítette Krone. — Tehát holnap reggel találkozunk. És még egyet: feltétlenül hozzon magával élelmiszert. Olyasmit, amit a szülei szeretnek. Hiszen, ha jól tudom, még ma is a mama kedvence?

— Nem egészen értem a dolgot, gruppenführer úr — morogta zavartan Ernst.

— Nem feltétlenül szükséges, hogy megértse... Pénzre van szüksége? Nem is kell válaszolnia: az arca már magában is eléggé sokatmondóan beszél. — Krone elővette tárcáját és néhány bankjegyet számolt le. — Azt hiszem, szívesebben veszi a dollárt, mint a megszálló hatóságok által kibocsátott márkát. Parancsoljon!

Ernst már az ajtónál állott, amikor Krone elnevette magát és megkérdezte:

— Nem is érdekli, mi köze a mi egész akciónknak az öregei ízléséhez?

— Néhány perce ön maga jelentette ki, hogy ez nem tartozik rám.

— Azt hitte, imponál nekem a nagy tartózkodásával? Nem, drága barátom, ez nem tartózkodás, hanem közömbösség!

— Bocsásson meg, gruppenführer úr!

— Még azt akartam mondani, hogy az amerikaiaktól magára bízott feladatot tekintse úgy, mintha a saját ügyünkről lenne szó. És most hallgassa meg a tervet — elég egyszerű: rá kell beszélnie az édesanyját, hogy hívja meg magához egy napra a kis unokáját és vendégelje meg a váratlanul kapott nyalánkságokkal. Ha pedig a kis unoka — édesanyjával együtt vagy nélküle — ott van a nagymamánál, igazán nem nehéz dolog, hogy maga Egon jöjjön el érte. Érti?

— Majdnem...

— De még ideát is el kell kerülni a lármát.

— És ha Egon nem hajlandó a kislányt a nyugati övezetbe engedni?

— Akkor majd magam hozom át a lánykát. Valamilyen módon feltétlenül meg kell kaparitanunk. Sokkal könnyebb a gyereket elrabolni, mint kedves fivérének elhurcolásával az időt tölteni.

— Természetesen! — bólintott Ernst és most már bátrabb mozdulattal vett ki két szivart Krone dobozából. — Ez persze, könnyebb...

Ernst távozása után Krone leengedte a függönyt és villanyt gyújtott.

A függönyön át kiszűrődő fény otthoniasan világította meg a kis házikót körülvevő sövényt. A járókelők irigyen nézegették ezt a kis zugot, amely szigetként emelkedett ki Nyugat-Németország viharos szelektől korbácsolt tengeréből. Sokan tudták, hogy ártalmatlan polgárember maszkjába rejtőzve olyasvalaki lakik ebben a házban, aki fontos állást töltött be a nácirendszerben, sőt a gruppenführer magas méltóságát viselte. Sokan meg voltak győződve, hogy a ház lakója alighanem alaposan póruljárhatna, ha történetesen a szovjet övezetben él. De hiába tettek jelentést a Sir Montague Greeley vezetése alatt álló nácitlanítási bizottságnak. A sok feljelentésnek csak egyetlen következménye volt, éspedig az, hogy a feljelentők komoly kellemetlenségeknek tették ki magukat. Nemsokára abba is maradtak a feljelentések és Kronet senki sem háborgatta többé.

Krone visszavonultan élt. Napközben szakácsnő és takarítónő jött a házba, de este bezárkózott és egyedül maradt otthon. Látogatói ritkán voltak. Csupa olyan embert fogadott, akit ezen a környéken nem ismert senki.

A kis házban ma is csend volt. Még a legélesebb figyelő fül sem hallhatta meg, hogy Krone szobájában halkan berreg a telefon. Krone felvette a kagylót.

— Te vagy az, Frank? — kiáltotta őszinte örömmel. — Már meg is érkeztél?! Hogyne, nagyon örülök. De gyalog gyere. A verandaajtó nyitva lesz...

Krone helyére akasztotta a telefonhallgatót, egy pillantást vetett az órájára és kinyitotta az erkély ajtaját.

Alig negyedóra mulva megjelent a szobában Frank Parker ezredes. Becsukta maga mögött az ajtót és a kulcsot ráfordította a zárra.

— Hát itt volnék, Mac — mondta egyszerűen, aztán levetette kesztyűjét és kalapjával együtt félredobta.

Krone a vendég elé sietett és kinyujtotta felé mindkét kezét.

— Örülök, hogy jól vagy! Csak a te társaságodban érzem magam otthonosan és biztosan.

— Ami azt illeti, téged is elég nehéz helyre állítottak. A hírhedt Lawrence ezredes hozzád képest valóságos családi penzióban élt az arabok között.

Krone néhány üveget vett elő a pohárszékből.

— Erőset parancsolsz?... Úgy hallom, az egyik angol kolléga saját találmányú italkeverékkel szokta a vendégeit kínálgatni. A „Sivatag osztrigájának" nevezte el ezt a keveréket... Mint a villám, olyan gyorsan tisztítja meg az agyat.

E szavakkal hozzálátott a koktél keveréséhez.

Parker körülnézett a szobában.

— Már egészen otthonosan berendezkedtél? — kérdezte.

— Holnap felszedem a horgonyt.

— Akkor majd én veszem át ezt a kis kunyhót.

— Használd egészséggel!

— Az „Osztriga"-recepttel együtt?

— Mint bármilyen idegen titkot, ezt is előnyös áron átengedhetem neked.

— Hazautazol?

— Attól függ, mit értesz „haza" alatt?

— Az Egyesült Államokba térsz vissza?

— Attól tartok, annyira elszoktam már az Államoktól, hogy ott úgy érezném magam, mintha vendégségbe volnék. Pontosan ellenkező irányba utazom.

— A túloldalra?

— Úgy van.

— Lelkeket vásárolsz?

— A Gestapónál folytatott munkám alatt arra a meggyőződésre jutottam, hogy távolról sem minden eladó és megvásárolható.

— Kissé különös meggyőződés — ilyen szolgálatnál!

— Látod, többször összekerültem ott kommunistákkal. Ezeket az embereket se veréssel, se pénzzel, se bármi mással nem lehet rábírni, hogy hűtlenek legyenek nézeteikhez.

— A németeknek nem volt elég pénzük.

Krone a fejét rázta.

— Nincs igazad, Frank: nem minden eladó. És nekünk ezzel számolnunk kell. Látod, most is belebotlottam egy ilyen alakba. És még csak nem is kommunista, bár az ő útjukon halad.

— Nem tudod megvásárolni?

— Már az angolok is megpróbálkoztak vele. Nem sikerült. Most egyszerűen el akarjuk az illetőt rabolni.

— Olyan nagy hal?

— Tud valamit, ami éppen hiányzik a mi rakétaspecialistáink munkájához.

— És mi közük ehhez az angoloknak?

Krone elnevette magát:

— El akarják a dolgot az orrunk elől halászni, de most én vezetem őket az orruknál fogva!

— Nagyon helyes... És mi kerget el innen?

— Feltétlenül szükséges, hogy németek között éljek odaát, a szovjet övezetben és egyúttal elintézzem Schwerer mérnök ügyét is.

— Az a Schwerer, aki a rakétatervekkel foglalkozik?

— Az.

Parker az asztal szélére tette üres poharát.

— A keveréked tényleg boszorkányos gyorsasággal hat! Különösen, ha az ember éhgyomorra issza.

— Sajnos csak keksszel és csokoládéval tudlak megkínálni.

— Tökéletesen elég! Hiszen tudod, mennyire szeretem az édességet... Siettem, hogy itt találjalak. Egy ideig Berlinben maradok.

— Nem lesz könnyű dolgod, Frank. A németek, bizony, nem szeretik a magunkfajta embert.

— Még az olyan személyeket se nagyon tisztelik, amilyen én vagyok. Azt hiszem, rosszra fordulna a sorsom, ha megtudnák, hogy sem Krone, sem német nem vagyok, hanem MacCroninnak hívnak és amerikai.

— Keverj csak még egy pohárral ebből az „Osztrigából". ...De kissé csodálkozom azon, amit az itteni népről mondasz. Előbb utóbb ugyanez következik be az egész nyugati övezetben.

— Ostobaság! — rázta makacsul Parker a fejét. — Egyébként nem maradok itt hosszú időre, csak éppen emberekre van szükségem.

— A mieinket ugyan vasvillával se tudod innen kipiszkálni!

— Nem is rájuk, hanem németekre van szükségem. Hogy a fene enné meg! Ejnye, miért is nem gondoltam nyomban rád, hiszen te bizonyára mindent és mindenkit ismersz itt.

— Miféle emberekre van szükséged?

— Amolyan „idegenlégió" félét akarunk összeállítani.

— Az ötlet igen helyes.

— Még azt sem mondhatnám, hogy az én ötletem, mert az összes feljebbvalóim helyeslik az elgondolást.

— Való igaz, hogy egykor a franciák ismerték fel elsőnek az idegenlégió jelentőségét... — mondta elgondolkodva Krone. — Azt hiszem, még alapos szükségünk lehet erre az intézményre. Persze ehhez előzőleg olyan embereket kell verbuválnunk, akiknek egyéb kivezető útjuk sincs. Ilyen embereket pedig sehol sem találhatsz olyan mennyiségben, mint éppen itt, Nyugatnémetországban.

— Ez az! — kiáltotta örömmel Parker. — Kézben lehet őket tartani, anélkül, hogy mamának, papának meg a tisztelt választóknak számot kellene adni róla. Trizónia hosszú időn át tölti majd be annak a tartálynak a szerepét, amelyből a legnehezebb ügyek végrehajtására, a legnehezebb helyekre, mindig tudunk katonaságot szerezni.

— Csak egy a bökkenő itt: hatalmas méretekkel kell számolnunk. Tokió vagy Páris: melyik szárny a fontosabb?

— Mindkettő egyformán fontos. A mieink olyan állásokat akarnak elfoglalni, hogy az Óvilág felett is uralkodhassanak. Az izlandi, grönlandi és alaskai támaszpontok tehát nem kevésbbé fontosak, mint azok a támaszpontok, amelyekkel a Csendes Óceánon, a Sárga-tengeren, vagy a Márvány-tengeren rendelkezünk. Enélkül sohasem tudjuk a Szovjetet elég erősen harapófogóba szorítani. Washington mai politikája mellett a Földközi-tengeren, a Sarkvidéki-tengeren, az Atlanti Óceánon és a Csendes Óceánon nem egy, hanem tíz Gibraltárra is szükségünk van. Mindenütt — Európában, Ázsiában és Afrikában — kellenek nekünk a támaszpontok! És minden egyes ilyen támaszpontra oda kell ültetnünk egy csomó csodabogarat, aki hajlandó arra, hogy néhány harapás kétszersültért és egy-két korty pálinkáért ott rostokoljon a helyőrségeinkben.

— Így első pillantásra nem is olyan egyszerű a dolog!

— Hát barátocskám, az amerikai bakra már olyan kocsis ült, aki még azt is megkockáztathatja, hogy felfelé vágtában haladjon.

— Igenám, de ezzel nemcsak az utasok életét kockáztatja,

de ő maga is könnyen nyakát törheti! — jegyezte meg szkeptikusan Krone.

— Pedig van egy régi, régi törvény, amely szerint az embernek sokkal drágább a saját ostoba feje, mint tucatnyi más okos fej...

— Ilyen értelemben tulajdonképpen Hitler volt számunkra a legmegfelelőbb. Csak éppen nem értettünk hozzá, hogy idejekorán a hóna alá nyúljunk.

Parker nyújtóztatta a tagjait és nagyot ásított.

— Pokolian elfáradtam!

— No, azt hiszem, tényleg a legjobb, ha eltesszük magunkat holnapra — felelte álmosan nyujtózkodva Krone. — A divány rendelkezésedre áll. Azonnal adok takarót és párnát.

Ágyazás közben Parker megkérdezte:

— Mit gondolsz, ki lehetne nyitni éjtszakára a kis ablakot?

A hálószobából kihallatszott Krone nevetése:

— Hát éppen kinyithatod, de lehet, hogy holnap reggel más csukja be helyettünk... Mondtam már, hogy a németek nem túlságosan rokonszenveznek a jenkikkel.

— Az ördög vinné el! Hát annyira komoly a dolog?

— Már egyszer figyelmeztettelek rá... No, aludjunk, Frank. Holnap korán kell felkelnem.

6

A házfal megmaradt darabján zománctábla mutatta a házszámot. Mellette hatalmas lyuk tátongott. Odébb ismét egy darabka fal és az érintetlenül maradt kapu, egyik oldalán fényesre tisztított, rézfoglalatba süllyesztett csengőgomb. Nem kellett a lépcsőn felmenni, hogy az ember bejusson a ház belsejébe. A kapu két oldalán akkora lyukak tátongtak, hogy bárhol kényelmesen be lehetett lépni.

A kapu zárva volt és egyik szárnyán kis kartonlap fehérlett ezzel a felírással: „Dr. Egon Schwerer, mérnök".

Rupp felment a lépcsőn és megnyomta a csengőgombot.

— Ó, maga az, Wirth úr! — kiáltotta örömmel Elza. — Hogy fog a férjem örülni!...

Egon valóban nagy örömmel fogadta a vendéget.

Wirth bíráló tekintettel nézegette a szegényes berendezést.

— Kényelmesebben is lakhatnának — állapitotta meg.

Egon legyintett.

— Ma nem ez a legfontosabb. Fejezzem csak be a gépemet... Akkor a mi életünk is rendes kerékvágásba zökken.

— Dolgozni akar, tehát már csak ezért sem lehet közömbös,

milyen körülmények között lakik, ha másért nem, hát ő miatta... — Rupp a kislányra mutatott, aki az egyetlen épen maradt fal tövében békésen szunyókált kis ágyában.

— Az én kis Lilikém!

— Igen, itt az ő jövőjéről — egész Németország jövőjéről van szó.

— Németország sohasem lesz többé az, ami volt.

— Remélem is! Erről majd mi németek gondoskodunk. Éppen azért mondhatom, hogy a kis Lili nyugodt, szép jövő elé néz.

— Ha egyáltalán számíthat ilyesmire egy szétdarabolt, idegen csapatok által megszállt ország, amelynek egyes részei nem élhetnek egymás nélkül és mégis el vannak egymástól szakítva...

— Ez kétségtelenül így van, de remélem, a németek nem engedik félrevezetni magukat.

— Ha nem idealizálja e szó a legszélesebb, népi értelemben vett németet; ha a németekből nem halt ki a lelkiismeret és a becsület érzése, amelyet Hitler sárba taposott; s ha a németségben még ott izzik a nemzeti méltóság és az ember igazi szabadságának szikrája — Egon széles gesztussal tárja szét karját — és én hiszem, bízom benne, hogy ez a szikra éppen annyira kiolthatatlanul ott él népemben, mint ahogyan itt, az én szívemben él, ha mindez él és élni fog, akkor azt hiszem, veszélyes játékba kezdtek ott, hazánk nyugati részében a megszállók.

— Örülök, hogy ezt hallom — bólintott Rupp. — De azt hiszem, még pontosabban kell kifejezni ezt: nemcsak veszélyes, de halálosan veszedelmes számukra ez a játék.

— Igen... — ismételte elgondolkodva Egon — lehet, hogy halálosan veszélyes számukra ez a játék. Ha a nép tudatára ébred saját népi erejének, akkor nem bocsátja és nem is bocsáthatja meg, amit az amerikaiak és angolok tesznek... Különösen az amerikaiak... Arcul köpnek és úgy kezelnek bennünket, mintha barbár rabszolgák, az emberiség söpredéke lennénk. Nyíltan, szemérmetlenül kirabolnak. Rabolnak a katonák és rabolnak a tisztek — ki hogyan tud. Berlin nyugati övezetében volt a lakásom. Az amerikaiak teljesen kipusztították. Mindent elhurcoltak belőle. És közben azt kiáltozták, hogy — emlékül, csak emlékül viszik el magukkal a dolgaimat. — Minél tovább beszélt Egon, annál sápadtabbá vált az arca. Keze görcsösen ökölbe szorult. — Azóta, ha amerikaival találkozom az utcán, kedvem lenne idehívni, ebbe az oduba, hogy megkérdezzem, nem óhajt-e talán valamit magával vinni. Emlékbe... Ha katona lenne, bizonyára beérném Elza lábasával, ha meg tiszttel találkoznék, talán Lili ágyacskáját ajánlanám fel neki. Ha meg történetesen tábor-

nok lenne... nos, az bizonyára a számológép tervét akarná megszerezni. Ó, e tekintetben értik a dolgukat az amerikai tábornokok!

— Azt hiszem... — szólt elgondolkodva Rupp — a leghelyesebb, ha megfelelőbb lakásról gondoskodunk az ön számára. Ha másért nem, hát a kis Lili kedvéért. No, meg a maga kedvéért is.

Egon keserűen elmosolyodott.

— Az utóbbi időben sokat hallja az ember, hogy kettészakítanak bennünket...

— Hát kedves doktor, nem egészen így áll a dolog.

Rupp felnyitotta a kezében tartott könyvet.

— Hallgasson csak ide: „A Vörös Hadsereg célja, hogy a német megszállókat kikergesse országunkból és megszabadítsa a szovjet földet a német fasiszta területrablóktól. Nagyon valószínű, hogy a szovjet föld felszabadításáért folytatott háború Hitler klikkjének elűzésére vagy megsemmisítésére fog vezetni. Mi üdvözölnénk a háború ilyen kimenetelét. De nevetséges lenne Hitler klikkjét a német néppel, a német állammal azonosítani. A történelem tanulsága azt mutatja, hogy hitlerek jönnek és hitlerek mennek, de a német nép, a német állam megmarad..."

Rupp Egonra nézett. A mérnök magába roskadva ült, fejét két kezére támasztotta, szemét lehúnyta. Rupp szótagolva ismételte:

— „...hitlerek jönnek és hitlerek mennek, de a német nép..." Gondolja csak meg, kedves doktor, hogy akkor hangzottak el ezek a szavak, amikor Hitler ezeket írta napiparancsában: „Irtsd ki magadból a sajnálkozást és a részvétet — ölj meg minden oroszt, minden szovjetembert, az se tartson vissza, hogy agg vagy asszony, kislány vagy kisfiú áll előtted: öld meg!..." — Rupp hangjából büszkeség csendült ki, amikor folytatta: — És hallgasson csak ide, doktor, mit mond Sztálin: „Nekünk nem feladatunk, hogy Németországot megsemmisítsük, mert Németországot nem lehet megsemmisíteni, mint ahogy Oroszországot sem lehet megsemmisíteni. De a hitleri államot meg lehet és meg is kell semmisíteni."

— Tudom, hogy ezt mondta.

— S ha egyszer ezt mondta Sztálin...

Egon egész testével Rupp felé hajolt és izgatottan szólt:

— Sok éve annak, hogy Franz gépén ülve, rádión hallottam a hangját... Még ma is szóról szóra el tudnám ismételni, mit mondott akkor...

— Látom, hogy mélyen az emlékezetébe vésődött...

— Hát el lehet valaha is ezt a hangot felejteni? El lehet

ezeket a szavakat felejteni? — Egon szeme új reménységgel telt meg. Megállt a kis Lili ágya előtt és nézte, amint a kislány álmában forgolódott.

— El is felejtettem mondani — szólt ekkor Elza — Ernst volt itt.

— Ernst? — Egon elégedetlenül vonta össze a szemöldökét. — Mit akart?

— A szüleid izenik, hogy egy napra szívesen látják vendégül a kislányt. Ernst holnap érte jön.

— Holnap nem érek rá.

— Akkor majd én kísérem el Lilit.

— Egyedül akarsz átmenni a túlsó övezetbe?

7

Az öreg Schwerer hiába próbálta a felesége előtt eltitkolni, milyen izgalom tölti el reggel óta. Folytonosan ide-oda szaladgált, újra meg újra kijött a dolgozószobájából, hogy a ház egyetlen megmaradt óráját nézze, aztán saját türelmetlenségén boszszankodva, jó alaposan bevágta maga mögött a szoba ajtaját.

Végre! A bejárat csengője erősen berregett.

Annie ajtót nyitott. Az ajtó előtt középtermetű, köpcös férfi állt. Nyakig begombolt, hosszú fekete kabátjából keményített gallér meredezett elő. Fekete kalapjának széles, lefelé kunkorodó karimája csaknem szemüvegének keretét érintette.

Az idegen levette kalapját. Haja rövidre volt nyírva. Halkan, de határozottan mondta:

— Schwerer úrral szeretnék beszélni. Annie mondani akart valamit, de az ismeretlen parancsoló kézmozdulattal elhallgattatta és magabiztos hangon kijelentette: — Egészen biztosan fogad engem, ha megmondja neki, hogy August von Gauss atya van itt.

Mielőtt Annie bármit is válaszolhatott volna, háta mögött kinyílt a tábornoki dolgozószoba ajtaja. Schwerer csodálkozva meresztette szemét a jövevényre.

— Nem is csodálkozom meglepetésén — szólalt meg mosolyogva a pap. — Hiszen legalább tíz esztendő telt el, amióta utoljára láttuk egymást.

— Hogy valaki így megváltozzék... — mormogta Schwerer és határozatlanul megállt a szoba közepén, de August a felszólítást be sem várva, egyenesen Schwerer dolgozószobája felé indult. A tábornok akarva, nem akarva kénytelen volt utat engedni és vendégét követve, maga is bement a dolgozószobába. Dühösen

bevágta maga mögött az ajtót, aztán gyorsan, apró lépésekkel körülszaladgált a szobában, de nem ült le a karosszékébe.

— Azt hiszem — mondta a pap — nem csodálkozik majd annyira a látogatásomon, ha megtudja, hogy egyenesen a szentatya megbízásából érkeztem. A németek elég jól ismerték a szentatyát, amikor még Pacelli bíboros volt a neve. És ő is sok németet ismert elég jól...

Schwerer megtörölte a homlokát és bizonytalanul mondta:

— Igen, igen, Pacelli bíboros...

— Tudom, kegyelmes uram, hogy sohasem érdeklődött különösebben az egyház ügyei iránt. Bizony sok katonai vezetőnket terheli ez a vétek. Mert vétek ez és egyben komoly hiba is. Politikai hiba és — engedelmével — taktikai hiba. Igen, igen: taktikai hiba! — ismételte ellentmondást nem tűrő hangos Gauss atya. — Azt hiszem, a bátyámnak is elég ideje van most — elgondolkodhatik azok felett a hibák felett, amelyek orosz fogságba juttatták, ahol aligha tud mással foglalkozni, mint a festészet történetével...

— A francia festészetével! — morogta megvetően Schwerer.

— Felteszem, hogy ön, mint minden civilizált ember, jól tudja, milyen érdemeket szerzett őszentsége a nemzeti szocializmussal és általában a mai Németországgal kapcsolatban. Az egyház arra számít, hogy a jövőben még nagyobb szolgálatokat tehet Németországnak.

Schwerer türelmetlenül a szavába vágott:

— Még mindig nem értem: tulajdonképpen miért jött ide, hozzám?

August atya úgy tett, mintha észre sem venné a tábornok bosszankodását. Változatlanul nyugodt, határozott hangon folytatta:

— A világ legnagyobb hatalma — a katolikus anyaszentegyház — a kezét nyújtja mindenkinek, aki hajlandó vele bármely területen együttműködni. — August atya szünetet tartott, aztán megismételte: — bármely területen, exzellenz, legyen bár egyházi, politikai, gazdasági vagy katonai dolgokról szó. Róma mindenkit támogat, aki a kommunizmus megsemmisítésére törekszik. Mutasson még egy olyan egyetemleges, simulékony gépezetet, amely a legkülönbözőbb, sokszor egymással homlokegyenest ellentmondó erőket és elemeket úgy tudná összeegyeztetni, mint a mi anyaszentegyházunk!

— Nem túloz kissé?

— Túlzok? — August atya fájdalmas arckifejezéssel csóválta a fejét, mintha sajnálná ezt a szörnyen tájékozatlan öregembert.

— Mutasson még egy államot, amelynek alattvalói a világ valamennyi államának egyenlőjogú polgárai lennének! A szentatya, a mi pápánk helyzetükre és nemzetiségükre való tekintet nélkül, tetszése szerint parancsot adhat háromszáznyolcvanmillió alattvalója bármelyikének. A katolicizmus eltörli a határokat, nem ismeri el a különböző nemzeteket. A katolicizmus kozmopolita...

— Ha jól emlékszem, ugyanezt mondtuk a kommunizmusról — mormogta Schwerer.

— Sajnos, ez volt az egyik hibánk. A kommunisták valójában csak a szűk látókörű nacionalizmus ellen küzdöttek. Mi ezt elhamarkodva kozmopolitizmusnak tartottuk.

— Nem nagyon ismerem ki magam ezekben a dolgokban — jegyezte meg a tábornok.

— Pedig fontos lenne, ha megértené, hogy a kommunisták ellenségei a kozmopolitizmusnak, amelyért a katolikus anyaszentegyház harcol. Tudnia kell: a kommunisták minden erejükkel védelmezik az embernek azt a jogát, hogy nemzete legyen és szeresse földi hazáját. Ez pedig homlokegyenest ellenkezik a mi álláspontunkkal. Mi azt az álláspontot képviseljük, hogy az igazi haza, valamennyi ember közös hazája, nem itt, ezen a bűnös földön van, hanem ott... — Gauss atya a mennyezetre tekintett és még a kezét is magasba emelte.

Schwerer bosszúsan vonogatta a vállát.

— Kozmopolitizmus, nemzetköziség! Mindehhez igazán semmi közöm.

— Nincs igaza! És nem áll jogában, hogy megismételje a multban elkövetett hibákat. Terveiben feltétlenül számítania kell a katolicizmusra.

Schwerer csodálkozva meredt látogatójára. Gauss atya szemrebbenés nélkül folytatta:

— Bármennyire csodálkozik, mégis így van. Ha egy katolikus nem vallja magát lengyelnek, csehnek, olasznak és franciának, de elismeri, hogy a Szentszék alattvalója és alázatos rabszolgája a római anyaszentegyház pápájának — az ilyen emberre legalább úgy lehet számítani, mint a katonáinkra...

— De sajnos még mindig nem tudom, minek köszönhetem ezt a mai látogatást — kérdezte újból Schwerer.

— Gondoljon arra — folytatta August atya — hogy Szent Péter trónja az a központ, amely felé nemsokára kinyúlik az a sok kar, amely a bolsevista Oroszország ellen kardot akar ragadni. És Rómába özönlenek mindazok, akik részt akarnak venni a bolsevizmus elleni keresztes hadjáratban.

— A helyzet lényegesen bonyolultabbá vált — felelte nyersen a tábornok. — Mielőtt hadba vonulnánk, nekünk magunknak,

a szomszédainknak, de magának Rómának is ki kell gyógyulnia a kommunizmus mételyéből.

— Ezt jól tudjuk — mondta Gauss atya. — Harcolunk e baj ellen és harcunkat tovább folytatjuk. Hiszen éppen ebben áll az apostoli egyház küldetése. Igen sok állam — s köztük a leggazdagabb ország, az Egyesült Államok — világi hatóságai a legszorosabban együttműködnek velünk. E kérdésben nincs köztünk semmiféle nézeteltérés.

— Ennek nagyon örülök, de mégis attól tartok, aligha tudnék őszentségének bármiben is szolgálatára állni. Jómagam a szélsőséges eszközök híve vagyok. Oroszországot nem keresztekkel, hanem ágyúkkal kell legyőzni. Nem papokra, katonákra van itt szükség. A magam részéről ezen dolgozom és a jövőben sem vagyok hajlandó más utat választani.

— Pontosan informálva vagyunk arról, amin jelenleg dolgozik és teljes mértékben helyeseljük tevékenységét.

— Hiszen nem is tudhatnak semmiről — vetette oda Schwerer. — Egyházi személyekkel nem közöltem, min dolgozom!

— És mégis... — Gauss elmosolyodott. — Biztosíthatom excellenciádat, hogy igen sokat tudunk.

— Ugyanezt szokta hangoztatni a gestapo is! — jegyezte meg epésen Schwerer.

Gauss atya széttárta a két karját, mintha ezt akarná kifejezni: „Tőlem igazán annak nevezheti, aminek akarja."

— Tudjuk, hogy az angol-amerikai parancsnokság egyelőre anyagilag támogatja excellenciád irodalmi tevékenységét. Továbbra is igen nagy érdeklődést tanúsítanak a „Keleti Hadjárat" tervei iránt.

— Azért jött talán ide, hogy mindezt velem közölje? — támadt Gauss atyára a tábornok. — Mindazt, amit tudok, maga nélkül is tudtam. Azoknak dolgozom, akik hozzám hasonlóan tisztában vannak vele, melyik irányban kell lesujtania jövendő Németország kardjának.

— Szíveskedjék bennünket is az így gondolkodó emberek közé sorolni — jelentette ki Gauss és kabátjának zsebébe mélyesztette, majd újra kihúzta kezét.

Schwerer egy pillantást vetett a pap kezében lévő hosszúkás, zöld bankjegyekre.

— Mi is szeretnénk a nagy ügyhöz hozzájárulni. A hívő katolikusok atyjának utasítására segítenünk kell excellenciádat abban, hogy befejezze művét: a könyvet végig kell írnia.

— Végig is írom!

— Isten segedelmével kétségtelenül befejezi művét. Csak arra kérjük, hogy adandó utasításaink szerint néhány javítást

vegyen be a kéziratba. — E szavakkal a pap Schwerer felé tolta a bankjegycsomót. — Kérem, fogadja közös ügyünkhöz ezt a szerény hozzájárulásunkat.

— Nincs szükségem... — kezdte Schwerer, de nem tudta folytatni, mert kívülről nagy robaj hallatszott, az ajtó feltárult és Ernst rohant be lélekszakadva a szobába. Halálsápadt volt az arca. Nehezen, kapkodva lélekzett.

Ernst láttán Schwerer rémülten kérdezte:

— Lili?

Ernst kinyujtotta remegő kezét, hogy a felé rohanó öreg Schwerert eltolja.

— Lilinek semmi baja... — Egy pillantást vetett az ismeretlen látogatóra és amennyire csak tudta, nyugodtan folytatta: — Egyszerűen nem találtam otthon senkit.

August atya felállt, némán fejet hajtott a tábornok előtt és a kijárat felé indult. Schwerer követte. Ki akart szólni a feleségének, hogy kísérje ki a látogatót, de látta, hogy az asszony Annie-val együtt a konyhában tesz-vesz. Így aztán maga ment Gauss után, hogy ajtót nyisson.

Ernst egyedül maradt a dolgozószobában. Egyetlen rántással leszakította magáról nyakkendőjét és remegő ujjakkal kigombolta a gallérját. Most már nem tudott magán uralkodni. Még itt, az oroszok ellenőrzésén kívül eső területen is úgy érezte, hogy nyomában vannak az oroszok, akik kis híján elfogták, amikor Egonhoz ment. Ha nem ugrik villámgyorsan autóba, őt is ugyanúgy elfogják, mint Kronet.

Ujjával végigsimította nyakát. Csupa izzadság volt. Erőtlenül lehajtotta a fejét, de ekkor pillantása az öreg Schwerer asztalán heverő dollárkötegre esett. Egy másodpercig elcsodálkozva nézte a sok pénzt. Aztán kinyúlt — az ujja csodálatosképpen már nem remegett — és néhány bankjegyet kiragadva, gyorsan zsebrerakta a dollárokat.

Amikor a tábornok visszatért dolgozószobájába, Ernst már a legnagyobb nyugalommal támaszkodott hátra karosszékében.

8

— Remélem megengedi, hogy rágyujtsak? — kérdezte a letartóztatott.

A szovjet parancsnok helyettese némán cigarettadobozt nyujtott oda a fogolynak.

— Jobb szerettem volna, ha visszaadnák a szivarjaimat.

— Visszakapja, ha majd megvizsgálták a szivarokat.

A fogoly a vállát vonogatta és kivett egy cigarettát.

A tiszt közelebb húzta magához a kihallgatási jegyzőkönyvet.

— Neve?

A fogoly fürkésző pillantást vetett a tisztre, de csak azt látta, hogy a tolla végét nézi.

A fogoly néhány pillanatig gondolkozott, aztán megszólalt:

— Wilhelm von Krone.

— Nemzetisége?

— Német.

— Biztos? — kérdezte a tiszt és most először nézett Kronera.

— Legalább is ezt állították a szüleim és semmi okom nem volt arra, hogy szavukban kételkedjem.

— Letartóztatása ellenére, úgy látszik, igyekszik vidám hangulatát megtartani! — mondta gúnyos ajkbiggyesztéssel a tiszt.

Krone vállát vonogatta.

— Semmi okom az elégedetlenségre.

— Azért se elégedetlen, hogy csődöt mondtak a Schwerer mérnökkel kapcsolatos tervei?

— Ó kérem, ez kissé túlságosan bonyolult kérdés!

— Éppen ezért szeretném tisztázni.

— Jobb szeretném, ha ezt máskorra halasztanánk — arra az időre, ha már ott leszek Oroszországban...

— Honnan veszi olyan bizonyossággal, hogy oda kerül?

— Hát nem küldenek oda?

— Csak abban az esetben, ha ezt feltétlenül szükségesnek találjuk.

— Azt hittem, fogolytáborba küldenek minden SS-t.

— Ez attól függ, hogy mit hallok majd a kihallgatás során...

— Hosszú és bonyolult história...

— Ez se riaszt engem vissza.

— Lényegében véve a Schwerer-család személyes ügyeiről van szó. Sőt, tulajdonképpen nem csak ennek az egy családnak az ügye, hanem a bonyolult események egész sorozata vezetett odáig, hogy idejöttem, az önök övezetébe. Sőt, inkább azt mondanám, arra vezetett, hogy Németországnak ez a része az önök megszállási övezetévé változott és én, német polgár és tisztviselő most fogolyként ülök itt. Alig hinném, hogy türelme lenne ezt az egész történetet végighallgatni.

— Nemcsak a meghallgatására, de még a leírására is van elég türelmem.

— Igen messzire kell visszanyúlnom.

— Kezdheti, ahol akarja.

A parancsnok segédtisztje csengetett és a belépő altisztet utasította, hogy küldje be a gyorsírónőt.

Mialatt a gyorsírónő helyet foglalt és ceruzáit előkészítette, Krone idegesen szívta cigarettáját. A gyorsírónő a tisztre nézett és jelezte, hogy készen áll. Krone ekkor megszólalt:

— Iparkodom majd a dolgokat olyan módon összefoglalni, hogy aki olvassa, világos képet nyerhessen az eseményekről. — Arca mosolyra torzult. Egy pillanatig a cigaretta füstkarikáit bámulta, aztán lassan folytatta: — Nyugodtan mondhatom, hogy a történet szereplői nagyrészének életét jobban ismerem, mint ők maguk. Ők sok mindent elfelejtettek, de az én kötelességem az volt, hogy mindenre emlékezzek. Krone most a gyorsírónőhöz fordult: — Diktálhatok, Fräulein?

Krone már beszélni kezdett, amikor a szovjet tiszt kézmozdulata megállította. A tiszt rövid ideig gondolkodott, aztán ezt mondta a gyorsírónőnek:

— Legyen szíves, menjen ki egy pár percre és küldje be az altisztet.

A belépő altiszt ezt a parancsot kapta:

— Vigye magával a foglyot. Ha csengetek, ismét kísérje vissza. Megértette?

A tiszt egyedül maradt a szobában. Egy darabig fel-alá járkált, aztán az asztalhoz lépett, felvette a telefonkagylót és tárcsázott.

— Már kezünkben van az az ember, aki Kronenak mondja magát — mondta. — Azt hiszem, sok olyan dolog kulcsát kaptuk kézbe, amiről már amúgyis tudunk. Most már csak egybe kell illeszteni a szálakat...

A vonal túlsó végén mondtak valamit. A tiszt végighallgatta, aztán így szólt:

— Most rögtön megkezdem a kihallgatást. A gyorsírói feljegyzéseket azonnal továbbítom. Javítsanak ki minden esetleges pontatlanságot. És egészítsék ki az elbeszélést. Tartalmaznia kell mindazt, amit Krone elhallgatni próbál és amit ő maga sem tudhat, de mi mégis tudunk... Az első feljegyzéseket még ma megkapják...

A tiszt helyreakasztotta a kagylót, megnyomta a csengő gombját és parancsot adott, hogy vezessék elő a foglyot.

Krone leült. Minden erejével arra törekedett, hogy megőrizze nyugalmát. De amikor rágyujtott, remegtek az ujjai.

Alig kezdett beszélni, amikor máris újabb cigaretta után nyúlt.

A tiszt az ablaknál ült és mintha oda se hallgatna, a fiatal facsemetét nézte, amelyet szovjet katonák ültettek az ablak alá. Gyenge még ez a facsemete, levelei is parányiak, halványzöldek.

Olyan félénken bontakoznak ki, mintha félnének ettől a harmadik, ágyúdörgés nélküli tavasztól.

Jóindulatú mosollyal figyelte a tiszt, hogyan lazítja egy guggoló katona a facsemete körül a földet, hogyan önt vizet egyenesen egy nagy vederből a fa tövére. A margarétával díszített, kis német öntözőkannát kézbe se vette.

HATODIK RÉSZ

„Boldogan született,
bátran halt meg . . .”

Mao Ce-tung

1

Tegnap este óta úgyszólván pihenés nélkül gyalogolt Szan Ting. A kínai lány parányi lába hozzászokott a menetelés fáradalmaihoz, hiszen végigküzdötte a Felszabadító Háború elején a japán hadsereg vonalai mögött a 8. hadsereg legendáshírű hadjáratát, de most mégis halálosan kimerültnek érezte magát. Ólomsúllyal nehezedett tagjaira a fáradtság.

Egy pillanatra — csak egy pillanatra szeretett volna leülni, de tudta, ha leül, menten elalszik, ezzel pedig azt kockáztatná, hogy meglepheti a Kuomintang járőre. Pedig feltétlenül el kell az ilyenfajta találkozást kerülnie. Nem, nem ülhet le, tovább kell mennie, amíg csak erejéből futja, amíg el nem éri célját: a Taijüan közelében levő katolikus missziót.

Sanszi tartomány fővárosa már elmaradt a Felszabadító Néphadsereg mögött. Phüng Te-huaj tábornok serege Nyugat felé tört előre és bekerítette Taijüan megerősített körzetét. Nem volt érdemes, hogy előretörésének iramát olyan zsákmány miatt fékezze, mint Jan Si-fang tábornok Kuomintang-hadcsoportja, amely előbb-utóbb amúgyis kénytelen lesz kapitulálni. A Kuomintang utolsó ellenállási fészkeinek felszámolása már csak idő — még hozzá nem is hosszú idő kérdése volt, bár Csang Kaj-sek és amerikai pártfogói váltig hangoztatták sajtójukban, hogy bizony itt még hosszú harcokra lehet számítani. Nem hiába költöztek át a Kuomintang főkolomposai nagy sietve Tajvan szigetére. Ide szállították át a Felszabadító Néphadsereg előretörése elől megmentett amerikai hadianyag maradványait. A szárazföldön maradt élelmiszerkészleteket felgyujtották és ugyanerre a sorsra jutottak azok az összerabolt vagyontárgyak, amelyeket nem tudtak délre küldeni vagy magukkal vinni, de azt sem akarták, hogy az értékek jogos tulajdonosuk, a kínai nép kezére kerüljenek.

Csang Kaj-Sek bandája pusztulásra volt ítélve, de mégsem tette le a fegyvert, mert háta mögött álltak amerikai pártfogói és biztatásban sem volt hiány. A Felszabadító Néphadsereg ellenállhatatlan nyomása elől visszavonuló Csang Kaj-sek amerikai

tanácsadóinak segítségével új tervet dolgozott ki, hogy Kína déli és nyugati területeit meg tudja tartani. Amoj, Szvatou és Kanton kikötőit szemelték ki arra a célra, hogy az amerikai hadianyag további beözönlését biztosítsák.

A Kuomintang-hadvezetőség nagysietve arra törekedett, hogy a Felszabadító Néphadsereg által még szét nem zúzott főerőit a Nanking, Sanghaj és Hancsou közötti háromszögbe vonja vissza. Ennek, a többi mint félmilliós hadseregnek élén Tang Ön-po tábornok állt. Hankou, Cücian, Nancsang és Csangsa városok körzetének védelmét a legelvetemültebb hóhérok egyike, Paj Cung-szi tábornok irányította. A véreskezű, kapzsi hóhérnak több, mint háromszázezer katonája volt. Az amerikai és Kuomintang-stratégák elgondolása szerint ezeket a tartományokat kellett volna felvonulási területként felhasználni, hogy meghosszabbítsák a polgárháborút, amelyet a Felszabadító Néphadsereg északon már végleg felszámolt, nyugati és középső Kínában pedig most fejezik be sikeresen.

A Felszabadító Néphadsereg északi előretörésével egyidejűleg a Phüng Te-huaj és Ho Lung tábornokok parancsnoksága alatt álló hadcsoport a hatalmas front északnyugati részén széleskörű hadműveleteket folytatott Sanszi, Kangszu, Szuijüan és Ningszja tartományokban a Csang Kaj-sek csapatok ellen. A Felszabadító Néphadsereg arra kényszerítette a Kuomintang-csapatokat, hogy hatalmas ember- és hadianyagveszteséggel, lépésről lépésre hátráljanak. Az amerikaiak által rendelkezésükre bocsátott óriási tömegű hadfelszerelést otthagyták. A Kuomintang-parancsnokság nagy reménységeket fűzött a Hu-Cung-nan, Ma Pu-fan és Ma Hung-kuj tábornokok parancsnoksága alatt álló csapatokhoz. Arra számítottak, hogy ezek a csapatok feltartóztatják a nyugati irányban előretörő felszabadító sereget. Meg akarták akadályozni, hogy a Néphadsereg délnyugati irányból bekerítse Paj Cung-szi hadseregcsoportját.

A Felszabadító Néphadsereg a kínai nép milliós tömegeinek támogatásával feltartóztathatatlanul tört előre. Csang Kaj-sek három év alatt körülbelül hat millió katonát vesztett. A Néphadsereg 40 000 ágyút, 250 000 géppuskát, 2 millió puskát, körülbelül ezer harckocsit és száz repülőgépet zsákmányolt. A zsákmányolt hadianyaggal felfegyverzett Néphadsereg egységei hatalmas iramban nyomultak a felszabadító háború végső határvonala — az Óceán partvidéke felé.

Válságos napok következtek az amerikai és Kuomintang-kalandorokra. MacCarter éppen ebben a válságos időpontban találkozott tokiói főhadiszállásán az elnök Amerikából érkezett személyes megbízottjával, John Vandenheimmel. Tisztességtelen-

ségben megőszült gengszter-nagyapjától örökölte Vandenheim azt a nagy mozgékonyságot, amit az Egyesült Államok összes többi monopólium-„királytól" megkülönböztette. Képes lett volna akár a világ végére is repülni, hogy betömje az amerikai imperializmus erődjének falában mutatkozó réseket. Pulykavörös képét a nyugatnémetországi angol-amerikai helytartóktól a távolkeleti alkirályig mindenütt ismerték.

MacCarter a legkevésbbé se örült annak, hogy John ez alkalommal mint Truman személyes kiküldöttje jelent meg nála. Még jól emlékezett arra az időre, amikor Vandenheimnek megtetszett Harry Truman, a jelentéktelen kis politikai kukac — megtetszett neki és bár más-más párt tagjai voltak egyszerűen megvásárolta az áldatlan emlékű Pendergasttól. MacCarter nem volt naiv ember és egy pillanatig sem hitte, hogy Vandenheim, aki az elnöki székbe juttatta Trumant, ezzel megszűnt a tényleges gazdája lenni.

MacCarter pontosan emlékezett arra az időre, amikor John Vandenheim, kissé félénken, megjelent boldogult Roosevelt vasúti kocsijában. Akkoriban még ő maga is lekezelte kissé ezt a durva, nagyhangú frátert. De azóta alaposan megváltozott az idő. Vandenheim ma már nemcsak pénzügyi erőtényező, de hivatalos személyiség is volt, akinek módjában állott, hogy nyíltan megakadályozza annak a szekérnek útját, amellyel MacCarter az Ázsiai és a Csendes Óceán feletti korlátlan uralom magaslatára akart feljutni.

Kezdetben tanuk nélkül, a főparancsnok magánlakásán találkoztak. De mégis akadtak, akik MacCarter szárnysegédeinek elbeszéléséből megtudták, hogy a tábornoki dolgozószoba párnázott ajtaja mögül időnkint kihallatszott Vandenheim hisztérikus üvöltözése és MacCarter útszéli káromkodása.

Sok megbeszélni valójuk akadt. Az amerikaiak kínai kalandja elérte csúcspontját és most lefelé tartó görbén szédületes iramban tartott az elkerülhetetlen vég felé. Csang Kaj-sek balsikerei kihozták sodrából Vandenheimet. Legszívesebben a nehézkes amerikai katonai tanácsadókat és a tehetségtelen Barclay tábornokot tette volna mindenért felelőssé. Wedermeyert és Marshallt egyszerűen rövidlátó vakondoknak nevezte. De még ezzel sem elégedett meg. MacCarterre támadt:

— És maga, Mac — ezt nyíltan a szemébe merem mondani — maga a hibás abban, hogy a vén hülye Csang mögé bújva, nem szerezték meg az amerikai hadsereg igazi fegyveres behatolását Kínába.

— Ha kísérletet tettünk volna erre, akkor nemcsak egész Ázsia, de esetleg az amerikaiak ellenállásába is ütköztünk volna.

Tehát éppen az következett volna be, amitől boldogult Roosevelt elnök annyira óvott bennünket.

— Mit akar Roosevelttől?! — kiáltotta türelmét vesztve Vandenheim. — Mit érnek a figyelmeztetései, ha már ő maga nincs életben? Az eszmék csak addig használhatók, amíg akadnak emberek, akik ezeket az eszméket képesek megvalósítani. Roosevelt eszméi jók lehettek Rooseveltnek. De mondja csak: hogy festene az Egyesült Államok mai elnöke, ha elődjének programját próbálná megvalósítani? Tragikus operett lenne ez — tragikus az Egyesült Államok szempontjából. Nem, nem, Mac — Truman csak a saját eszméit tudja megvalósítani.

— No, de talán a magáét is — gúnyolódott epésen MacCarter.

— Azt hiszem, mindkettőnkét — helyesbített John. — Nem panaszkodhatunk a sorsra, hogy olyan elnököt adott nekünk, aki...

— Ejnye, nem elég, hogy a köztársaság királyának tartják, most azt szeretné, ha ráadásul „Sors"-nak is neveznék?

— Ugyan, Mac, hagyja már abba a csipkelődést! Közös az ügyünk — közösen kell fellépnünk. Mondja meg nyíltan, őszintén: abban reménykedik, hogy Kína déli részében tartani tudjuk magunkat?

— Azt hiszem, inkább nyugaton, hacsak...

— Kell az ördögnek a Szovjettel határos nyugati vidék! Miféle kijáratunk lenne onnan? Talán vessük magunkat Indiában az angolok ölelő karjába?

— John, maga reálisan gondolkodó ember — szólt nyugodtan MacCarter. — Azt hiszem, tisztában van vele, hogy India és az angolok már régóta nem azonos fogalom.

— De még kevésbbé azonos fogalom India és Amerika.

— Lehet, hogy ma nem az, de nem tudhatjuk, mit hoz a holnap.

— Ha tudnám, bizonyára nem repültem volna ide.

— Csak azt nem értem. miért nem felel meg magának Nyugati Kína? Biztosíthatom, hogy a Dalai Láma egy éven belül az utolsó angolt is kikergeti Tibetből.

— Azt akarja, hogy jak-tenyésztéssel foglalkozzam? Hát, kedves Mac barátom, ez sehogyan sem tetszik nekem. Beszéljünk komolyan: ha végérvényesen kiporolják Dél-Kínában a fenekét, ezzel azt hiszem, el is játszottuk Ázsiában a játékot. Számításainkat arra alapítottuk, hogy Amerikának jogában áll majd a kínai nyersanyaggal és az olcsó kínai munkaerővel rendelkezni, a japán szigeteken megteremtjük az amerikai ipart, a japán katonákat amerikai egyenruhába bujtatjuk és

amerikai támaszpontokat létesítünk Korea földjén. Ez most mind egycsapásra füstbe megy.

— Majd meglátjuk... — morogta határozatlanul MacCarter.

— Nem tudom, mi meglátnivaló van itt! — kiáltotta John. — Azt szeretném, ha végre felelne a kérdésemre: ki tud tartani Dél-Kínában vagy sem?

MacCarter nagy nyugalommal szívta tovább hosszú cigarettáját és keresztbevetett lábát lóbálta.

— Aha! — üvöltötte még hangosabban John. — Most már tudom, miért kürtöli tele a világot azzal, hogy annak a koszos Formózának ilyen, meg amolyan stratégiai előnyei vannak! Azért, mert már nem reméli, hogy Formózán kívül egyebet is meg tud tartani! Megértettem... nagyon is megértettem... — ismételgette John és bambán meredt MacCarterre. — Pedig jó lenne, ha maga is látná, hogy ez a vereség számunkra egész Ázsia — érti? — *egész Ázsia* elvesztését jelenti! És soha többé nem tudunk oda visszatérni.

— Még mindig megmarad nekünk Dél-Korea. Ez pedig elsőrendű felvonulási terület, ahonnan Kína, sőt egész Ázsia ellen nagyszabású támadást indíthatunk.

— Adja isten, hogy Dél-Koreában ne ismétlődjék meg, ami itt történt. Részemről egy árva centet sem vagyok hajlandó ebbe a boltba fektetni. Éppen elég nekem, amibe ez a vén hülye Csang eddig került. Vigye el az egészet az ördög!... És rám többé ne számítsanak.

— És ha Koreán át mégis szilárdan megvetem a lábam Ázsia szárazföldjén?... Akkor majd haladéktalanul ismét felbukkanna!

— Persze, hogy felbukkannék, de csak akkor, ha valóban szilárdan állna ott és nem szorítanák háttal a tengernek. Megjelennék és megmutatnám, mit ér a dollár hatalma.

— Úgy érti, hogy a dolláré és a puskáé együtt?

— Nem. A dollár csak a puska mögött következik. Csak így lehet ezentúl eljárni, Mac — csak így! Nem hiába viseli ezt a szép aranyozott sapkát. Hát legyen szíves előretörni. Mi majd nyomában maradunk. Potyára nem fizetnek semmit sem!... Kína végeredményben igen jó lecke volt nekünk.

A szárnysegédek elbeszélése szerint ezzel véget is ért MacCarter és John Vandenheim bizalmas tanácskozása. A legközelebbi találkozás már néhány japán személyiség és Csang Kajsek meghatalmazott kiküldöttjének jelenlétében folyt le. Ezen a megbeszélésen arról a japán javaslatról volt szó, hogy az amerikaiak által kiürített kínai területeken alkalmazzák a

bakteriológiai háború eszközeit. A japánok felajánlották szolgálataikat az amerikaiaknak és legkevésbbé sem zavarta őket az a tény, hogy a habarovszki nagy perben már leleplezték Jamada, Kadzsicuka, Kavasima és a többi japán háborús bűnös szörnyű bűntettét. Az amerikaiaktól mindössze azt kívánták, hogy bocsássák rendelkezésükre a Camp Detricken előállított baktériumfegyvereket.

John igen kedvezően fogadta a japánok javaslatát. Csang Kaj-sek megbizottja azt az ellenvetést tette, hogy a bakteriológiai fegyver alkalmazása az Indokína felé visszavonuló Kuomintang-csapatok maradványait is veszélyeztetné.

MacCarter nagyon jól tudta, mire vezethető vissza Johnnak ez a kedvező magatartása: Camp Detrick csak névleg volt a kormány egyik intézménye, valójában Vandenheim egyik vállalata volt csupán. Ez a vállalat hatalmas nyereséget biztosítana Vandenheimnek, ha sikerül megvalósítani a bakteriológiai háborút. MacCarter éppen ezért nem akarta a gépezetet addig megindítani, míg Vandenheim nem teszi őt is a vállalkozás részesévé. MacCarter meg volt győződve, hogy teljes joggal tarthatja magát az új dollárforrás eredeti felfedezőjének. Vajjon nem ő volt az, aki tíz esztendővel előbb felfedte a japánok e titkát?

Barclayt is bevonták a tanácskozásba. Eleinte tétovázott. Egyrészt megrémítette az a kilátás, hogy megfertőzik mindazokat a helyeket, ahonnan bőségesen tudott dollárt kipumpálni bármiből, ami a keze ügyébe került. Észszerű volna saját rabszolgáikat és vásárlóikat megsemmisíteniök? Másrészt csábította az a kilátás, hogy egyszersmindenkorra végeznek azokkal az akadályokkal, amelyeket Mao Ce-tung hívei az ázsiai kontinensen Barclay különböző kereskedelmi kombinációinak útjában jelentettek.

Végeredményben mégis csak elfogadták a japánok javaslatát. Rejtjeles sürgönyben haladéktalanul továbbították Amerikába a parancsot, hogy Camp Detrick egész készletét indítsák útnak Csang Kaj-sek címére. Csang Kaj-sektől repülőgépek szállították volna tovább a baktériumfegyvereket a Felszabadító Néphadsereg háta mögé. A legalkalmasabb pontnak a Néphadsereg vonalai mögött messze fekvő Taijüant tartották. S hogy ebben az ügyben a legszigorúbb titoktartást biztosítsák, elhatározták, hogy a központi állomást olyan helyen létesítik, hogy senkinek se támadhat halvány gyanúja sem az állomás igazi rendeltetését illetően. Alkalmasabb helyet nem találhattak volna a Loyolai Szent Ignácról elnevezett katolikus missziónál, amely Taijüan és Szüjkou között feküdt.

Amikor Thomas Tyeng bíborosnak megmagyarázták, miről van szó, a bíboros haladéktalanul beleegyezett, hogy a misszió területén pestisellenes oltások leple alatt megszervezzék a Kína egész nyugati, északi és középső részére kiterjedő pestisfertőzés fészkét.

Éppen errefelé igyekezett Szan Ting, hogy minél előbb elérje azt a vidéket, ahol még az ostromlott Kuomintang-hadsereg főparancsnokának legbizalmasabb munkatársa, Jan Si-fan tábornok kezében volt a hatalom. Szan Ting lelkét ujjongó lelkesedéssel és büszkeséggel töltötte el annak a feladatnak fontossága, amit a Felszabadító Néphadsereg reá bízott. Maga Phüng Te-huaj tábornok, a Kuomintang-csapatok réme magyarázta el neki ezt a feladatot.

Most, hogy Phüng Te-huajra visszaemlékezett, hirtelen eszébe jutott az a nap, amikor belépett az 1. hadsereg harcosainak sorába. Azelőtt a Lin Bjao tábornok parancsnoksága alatt álló 4. hadseregben küzdött. Lin Bjao nagyszerű tábornok és Szan Ting úgy szerette, mintha édesapja lenne. Vagy — talán mégsem úgy! Az „apa" szót aligha lehetett itt alkalmazni. Lin Bjao túlságosan fiatal volt ahhoz, hogy Szan Ting az apjának tarthassa. Inkább úgy tekintette, mint bölcs, nagyon bölcs idősebb fivérét. És valószínűleg sohasem hagyta volna ott magától Lin Bjao hadseregét, hanem, mint szerető nővére, ott maradt volna Lin Bjao mellett, hogy a győzelem napjáig gondoskodjék róla. De elkövetkezett a nap, amikor a Felszabadító Néphadsereg 1. légi ezrede Csincsou alatt ragyogó győzelmet aratott a Kuomintang repülői felett. Szan Ting ezen a napon hallotta, hogyan, milyen érdekfeszítő módon számolt be Phüng Te-huaj a Kuomintang-csapatok hátában végzett felderítő munkáról. Annyira fellelkesítette a Néphadsereg felderítőinek hősiességéről szóló beszámoló, hogy másnap reggel, amikor az indulásra kész Phüng Te-huajnak teát szolgált fel, nagymerészen megszólalt:

— Tisztelt atyám és parancsnokom, Lin Bjao elvtárs! Szívből restellem, hogy drága idejét ilyen jelentéktelen kis üggyel veszem igénybe, de engedelmével mégis csak kimondom: olyan csodálatosak fivéreimnek és nővéreimnek hőstettei, amelyekről Phüng Te-huaj elvtárs tegnap beszélt, hogy ezentúl soha többé nem találnám meg nyugalmamat, amikor ebédet készítek, teát főzök, vagy akárcsak az olyan fontos munkát is végzek, mint amilyen a katonák fehérneműjének mosása.

Lin Bjao mosolyogva felelte:

— Igen ám, csakhogy a hadsereg hőstettei a felderítők hősiességéből, a katonák bátorságából, a tábornokok hadművészetéből és az olyan szerény munkatársak munkájából tevődnek össze, mint amilyen maga is, Szan Ting. Végtére olyasvalakinek is kell lennie, aki a fehérneműt mossa és a teát főzi. Gondoljon csak ennek a nagyszerű tettnek fontosságára, gondoljon arra, hogy szerénysége mellett is milyen fontos. És ha erre gondol, akkor a lelke bizonyára ismét visszanyeri elvesztett nyugalmát.

Phüng Te-huaj itt váratlanul közbeszólt:

— Nem gondolja, Lin Bjao elvtárs, hogy ez a kislány már megtette a Felszabadító Néphadsereg hősi útjának azt a részét, ameddig fehérneműmosásával és cipőtisztítással kellett foglalkoznia? Vajjon szerénysége és munkaszeretete — amelyről maga Lin elvtárs is olyan dicsérő szavakkal nyilatkozott — nem tette őt méltóvá, hogy szemtől szembe nézzen az ellenséggel? Nem innen, Lin elvtárs fedezékéből, hanem onnan, ahonnan Szan Ting elvtársnő szeretné: az ellenséges vonalak mögül, ahol lépten-nyomon halálos veszély leskelődik a hazafiakra. Talán elérkezett az idő, hogy alkalmat adjunk Szan Tingnek erre a munkára, lehetővé tegyük számára, hogy ott dolgozzék, ahol a nép szent ügyéért a vérét is onthatja?

Lin Bjao szigorúan ráncolta szemöldökét és Szan Ting szemébe nézett.

— A hazafi hőstette akkor is nagy, ha észrevétlenül hajtja végre. Nehogy azt gondolja, Szan Ting elvtársnő, hogy a felderítő munkája könnyebben észrevehető, mint a mosónőé.

— Kérem a tábornok elvtársat, higgyen nekem: a szívem ég a vágytól, hogy népemet bárhol szolgáljam. De ha, Phüng tábornok elvtárs szavaival élve, akár egy csepp véremet onthatom is ebben a háborúban, annyival boldogabban fogok haladni a győzelem felé, ahány teteje van a legmagasabb pekingi pagodának. Nem gondolok én arra, hogy hírnévre tegyek szert. Mit bánom én, ha ugyanolyan parányi, jelentéktelen maradok is, mint mosónő koromban, de egyesüljön az én vérem is a nép patakokban kiontott vérével.

— Rendben van — felelte Lin Bjao. — Ha Phüng elvtárs véleménye szerint elérkezett az ideje, amikor az ellenség hátában folytatott titkos felderítőszolgálat harcosainak sorába léphet: ám legyen. Átengedem az elvtársnőt Phüng tábornok hadseregének, mert ha egyszer talán híre érkeznék, hogy a háború Szan Ting életébe került, szomorúan azt gondolnám, én voltam a halálának oka.

Szan Ting nem mert Phüng Te-huajra nézni. De szíve repesett az örömtől, amikor a tábornok ezt mondta:

— Helves! Mától kezdve az én katonám Szan Ting. És biztos vagyok benne, kedves Lin barátom, hogy nem fog vele szégyent vallani. Ha pedig eléri a sors, ami minden harcost elérhet, akkor Szan Ting hőstettének dicsősége olyan öröm fényével világít meg bennünket, hogy még a szomorúság árnyékának se marad helye a szívünkben.

Szan Ting némán meghajolt a két tábornok előtt és lehajtott fővel távozott, nehogy meglássák a szemében csillogó örömkönnyeket.

Phüng tábornok utána szólt:

— Fél óra múlva indulok... Addigra készüljön fel.

A beszélgetés óta több hónap telt el. Szan Ting elvégezte a hírszerző iskolát és most már harmadik önálló megbízását hajtja végre. Azt a feladatot kapta, hogy hatolion be a Felszabadító Néphadsereg által körülzárt taijüani kerületbe, lépjen érintkezésbe a földalatti rejtekhelyeken megbúvó partizánokkal és adja át nekik Phüng tábornok parancsát: segítsék minden eszközzel Phüng tábornok titkos megbízottját, akit azért küld oda, hogy megakadályozza az amerikai és Kuomintang-rablók tervezett bakteriológiai diverzióját. Ez alkalommal csak az összekötő szerepét tölti be Szan Ting, de pontosan tudja, milyen hatalmas a jelentősége ilyen esetekben az összekötő szerepének. Talán nem is kerül a sor arra, hogy Szan Ting a postagalamb szerepét betöltse, ha történetesen nem áll be fennakadás a parancsnokság és a partizánok közötti rádiókapcsolatban. Phüng Te-huaj hadserege leadta a partizánoknak a rádióüzenetet, de nem kapott választ, hogy fel tudták-e venni az üzenetet. Így aztán nem tudták, megkapták-e a partizánok a parancsot. Szan Ting feladata abban állott, hogy a parancsot bármi áron eljuttassa a partizánokhoz. A feladata azonban nem merült ki ebben. A parancs átadása után segítenie kellett a titkos megbízottat a bakteriológiai diverzió felszámolásában. Szan Ting feladata volt, hogy a megbízottnak a feladat elvégzése után biztosítsa a misszió területéről való kijutást. A tábornok személyesen oktatta ki Szan Tinget: az ellenség táborába küldött titkos megbízott személye rendkívül értékes a Felszabadító Néphadsereg számára, de az ellenség vonalai mögött veszélyes feladatot végrehajtó minden egyes hírszerzőnek tudnia kell, hogy bajtársai biztosítják a hátát.

Rogyadozó lábbal, de mégis folytatta útját Szan Ting. S amikor már úgy érezte, nem bírja tovább nyitva tartani foly-

tonosan lecsukódó szemhéját, újra meg újra felbukkant előtte Phüng tábornok képe. Úgy látta maga előtt, mint akkor, amikor az utolsó utasításokat kapta tőle. A szeme máris kinyílt, tekintete előre szegeződött, léptei meggyorsultak.

Kényszerítette magát, hogy előre, folyton csak előre menjen, mert nagy és fontos volt a teher, amit Phüng Te-huaj megbízatása számára jelentett. Soha életében nem viselt még ilyen komoly terhet. Úgy érezte, ez a mai éjtszaka a nehéz iskola legsúlyosabb vizsgatételét jelenti. És miatt célja felé haladt, egyre csak azok a szavak motoszkáltak a fejében, amiket Phüng tábornok búcsúzóul mondott:

— Helyesen mondja az ősi kínai bölcseség: „Néhány éven át védekeznek egymás ellen, de a győzelmet egyetlen nap dönti el. Ilyen körülmények között az ostobaság csúcspontja, ha valaki nem ismeri az ellenség helyzetét. Aki ezzel nincsen tisztában, az nem lehet hadvezér és nem tarthatja kezében a győzelmet." Bizony, Szan Ting, nincs olyan dolog, amit ne kellene megtennünk, hogy az ellenségről tudósításokat szerezzünk. „Istenek és démonok nem ruházhatnak fel annak tudásával, amit a jövő hoz. Az ellenség helyzetéről csak az emberek tájékoztathatnak" — azt hiszem, ezek voltak Szun Ci, ókori bölcs szavai. És milyen igaza volt, amikor az ellenség táborába küldött kémek fontosságáról ezt mondta: „Ha nem vagy emberséges és igazságos, semmit sem tudhatsz meg az emberektől az ellenség hátában." Bölcs szavak ezek, bár akkor hangzottak el, amikor Kínában sem emberségesség, sem igazságosság nem volt. Mi pedig már csak azért is emberségesek és igazságosak vagyunk, mert emberséges a harcunk célja és igazságos a harcunk célja. Mindig tartsa szem előtt, Szan Ting: akármilyen súlyos körülmények közé is kerül nehéz hírszerző útján, ezek a szavak erőt és bátorságot adnak magának...

Szan Ting e pillanatban is Phüng tábornok szavaira gondolt és úgy tűnt neki, hogy a tábornok is ott halad mellette — oly tisztán és világosan hallotta szavait.

Meleg, sötét éjtszaka volt. Sűrű felhőfüggöny takarta el a holdat. Szan Ting inkább sejtette, mint látta az utat. Hosszú időn át nem hallott mást, csak saját lépteinek zaját. Az éjtszakai szellő meg-meglibbentette a fűszálakat. Szan Ting néha önkénytelenül megrezzent, amikor valami állat apró árnyéka suhant át az úton. Valahol felriasztott madár füttyentett az éjtszakában. Aztán ismét ráborult az éjjel nagy csendje a vidékre. Fekete és néma volt Szan Ting körül minden.

Ment, egyre csak ment. Most nyugati szél kerekedett és a földek meleg páráival keveredett a Hoangho felől fujdogáló friss

szellő. Szan Ting számítása szerint már nem lehetett messze Szüjkou. Ott várt rá az út legnehezebb része: át kell kelnie a Fengho folyón. A komp Kuomintang-őrsége nyilván nemcsak pénzt kér majd az átkelésére, de okmányokat is követel. A Szan Tinget útnak indító elvtársak ugyan határozottan kijelentették, hogy okmányai semmiben sem különböznek az eredeti okmányoktól, de mindjobban közeledő veszély érzése arra késztette, hogy gondolatai újra meg újra visszatérjenek a várható ellenőrzésre.

Így ért el egy útkereszteződéshez.

A Szüjkout megkerülő úton kellett tovább mennie. Ez az út sűrű bozóttal benőtt, elég mély szakadék mellett kanyargott. Hívogatóan susogott egy pár öreg akác lombja. Szan Tingnek most már nem volt annyi lelkiereje, hogy rövidke pihenőt ne engedélyezzen magának. Úgy érezte, a lába felmondja a szolgálatot és soha nem jut el céljához, ha nem pihen egy kissé.

Alig feküdt le a fa alá, szemhéja magától lecsukódott.

Távoli zúgásra riadt fel. Tüstént felismerte, hogy a hang nagy magasságban szálló repülőgéptől származik. A repülőgép körben repült: a hang hol erősödött, hol ismét távolodott, aztán ismét erősebbé és erősebbé vált. Szan Ting gyakorlott füle meghallotta, mi történik ott fent a levegőben: a repülő nem kapcsolta ki motorját és nagy sebességgel zúgott alá. A hang hirtelen változásáról még azt is meg tudta mondani Szan Ting, hogy a gép kibukott a felhőrétegből. Most vízszintes repülésbe megy át, egy pillanatra lelassít, aztán rákapcsol és nagy sebességgel felfelé halad, nemsokára el is tűnik a felhők mögött. Kis kattanás hallatszott. Szan Ting hiába kémlelte a sötétséget. Az éjtszakai égen semmit sem látott. A nyugat felől fújdogáló szellő nem hozott hangot magával, amiből arra lehetett volna következtetni, hogy fent, a mennybolton mi történt. Szan Ting a váratlan meglepetéstől megrázkódott, amikor közvetlenül felette a fekete égbolt alatt még feketébb, hatalmas tulipán árnyéka bontakozott ki. Lefelé szálló ejtőernyő volt. Egy pillanattal később a feje felett, az akácfa lombjain hallotta végigsuhogni az ejtőernyő selymét. Mielőtt bármire el tudta volna magát határozni, női hangot hallott:

— Úgy látszik, nagyon jól sikerült...

Szan Ting már fel akart ugrani, hogy odaszaladjon az ismeretlen női ejtőernyőshöz, de ekkor egy gépkocsi lámpája vakító fénnyel világította meg a környéket. A kocsi a Taijüan felé tartó út kanyarodója mögül bukkant elő. Fényszórójának kévéje egyenesen az akácfa lombjain fennakadt ejtőernyőre esett. Szan Ting úgy gondolta, hogy őt is megvilágítja a fény-

szóró. Oldalt ugrott, hogy kikerüljön a fénycsóvából. Zuhanni kezdett. Ágak, tüskék karcolták végig a testét. A szakadék mélyéről látta, hogy az ejtőernyős nő is elrebben a fény elől és eltűnik az utat szegélyező bokrok között. A gépkocsi fényszórója tovább világított. Kékes fénye ezüstösen végigsuhant az akácfa levelein és az ejtőernyő tépett selymén.

Női alak ugrott ki a kocsiból. Szan Ting nem látta jól az arcát. A nő lehajolt, kezébe vette az ejtőernyő zsinórját, lehúzta és földre dobta szélesszájú kesztyűjét, aztán a zsebébe nyúlt, pisztolyt vett elő és csőre töltötte. A kezében kis lámpás fénye villant. A fényt a bokrokra irányította, széthajtotta az ágakat és a földön húzódó ejtőernyőkötél nyomán a szakadék felé indult.

Egy ideig teljes csend volt, aztán egyszerre dörrenés hallatszott, utána még egy.

Szan Ting átgondolta a helyzetet. A repülőgép titokban tette le Jan Si-fan területe felett az ejtőernyőst. Az ejtőernyős nő tehát csakis a Felszabadító Néphadsereg tagja lehetett. Taijüanban csak az ellenség járhatott autón. A gépkocsit vezető nő tehát ellenség volt. Szan Tingnek azt súgta az előérzete, hogy az ejtőernyősnek segítségre van szüksége.

Nekivágott a szakadék meredek, homokos oldalának. Sokáig kínlódott, de a homokos talaj újra meg újra engedett alatta és Szan Ting visszaesett a szakadék mélyére. Feltápászkodott és addig-addig kapaszkodott, amíg el nem érte a szakadék szélét. Ekkor harmadik lövés dördült el az éjtszakában.

Aztán újra halotti csend uralkodott a szakadék szélén. Szan Ting úgy érezte, már sohasem ér véget ez a csend. Mozdulatlanul feküdt. Egyszerre közvetlen közelében szétváló ágak recscsenése hallatszott. A gépkocsivezetőnő kilépett az útra. Nyugodtan megigazította összegyűrődött ruháját és lerázta magáról a rátapadt fűszálakat. Aztán lassan a zsebébe nyúlt, cigarettát vett elő és rágyujtott. Csak ezután vette elő a hóna alatt szorongatott tárcát és érdeklődéssel kezdte a tartalmát tanulmányozni. A papírok egy részét átolvasás után apró darabokra tépte és eldobta, másik részüket gondosan ismét visszatette a tárcába. Az egyik papírt különösen sokáig vizsgálgatta. Szan Ting látta, hogy apró papírdarabka ez, amin alig néhány szó lehet csak írva. A nő ajka olvasás közben mozgott, mintha kívülről tanulta volna be a papírszeletre írt szöveget. Egy-egy pillantást vetett a kis papírra, mintha ellenőrizni akarná magát, vajjon pontosan tudja-e már a tartalmát, aztán ezt a papirost is apró darabokra tépte és elszórta. Szan Tingnek kedve lett volna ezt a nőt lelőni, de jól megjegyezte magának, hogy

a titkos ügynök semmivel sem árulhatja el magát és semmibe sem avatkozhatik be, ami felfedheti őt, vagy eltérítheti feladatának teljesítésétől. Az autós nő közben ruhája alá dugta a tárcát, felemelte kesztyűjét az útról, jól megnézte, aztán kezére húzta. Nyugodtan beszállt a kocsiba és elfoglalta helyét a kormány mellett. A fényszóró kihúnyt. Most már csak a lámpa tompított fényének foltja látszott az úton. Csendesen felberregett a motor, a kocsi elindult és mind nagyobb sebességre kapcsolva robogott tovább.

A halvány fény gyorsan távolodott és nemsokára eltűnt az éjtszaka sötétjében.

Szan Ting csak jó idő múlva talált rá az ejtőernyősre. Ruhája szabásáról és sisakjáról nyomban felismerte: a Felszabadító Néphadsereg harcosa volt. Szan Ting végigkutatta a ruháját, kiforgatta a zsebeit, bár tisztában volt azzal, hogy a halott nevét nyilván csak a tárcából tudhatta volna meg, amelynek tartalmát az imént oly nagy érdeklődéssel tanulmányozta az autós nő.

Szan Ting néhány percig gondolatokba merülve állt, aztán sietve elindult a hajnal előtti halvány fényben kibontakozó Szüjkou felé.

2

Cin Föng már tizenkét éves volt, de oly kicsiny, hogy senki sem tarthatta nyolc évesnél idősebbnek. Agyagból döngölt padkán feküdt. Hideg volt ez a padka és a kislány sehogy sem tudott elaludni, bár nagyon szeretett volna. Amint lehúnyta szemét, szörnyű dolgokat látott maga előtt. Folytonosan nővérét, Cseng Kot látta. Cin Föng tudta, hogy a Kuomintang vérebei a kihallgatás közben Cseng Kónak előbb egyik, aztán másik kezét levágták. És most, ha lehúnyt szemmel maga előtt látta, mindig kéz nélkül jelent meg előtte. A kislány azt is tudta, hogy nővérét végül lábánál fogva felakasztották. Nem egyszer látta maga is, milyen szörnyű az ilyen akasztás. Borzalmas, nagyon borzalmas volt mindez.

A kislány nem mert elaludni. De úgy tett, mintha aludnék. Így legalább nem kellett senkivel sem beszélnie és átengedhette magát gondolatainak.

Amikor a „Vörös Vakondok"-osztag parancsnoka elfordult, Cin Föng kissé kinyitotta a szemét és látta, hogy a parancsnok olvas. Ép jobbkezével magasra tartotta a könyvet, hogy a mécses fénye megvilágítsa a lapokat. Azt is látta a kislány,

hogy a parancsnok suta mozdulattal hóna alá szorította könyvét, amikor felkelt, hogy vattázott kabátjával betakarja Cin Föngöt.

A parancsnoknak halvány volt az arca. Ilyen halvány arcuk csak azoknak szokott lenni, akik tömlöcben voltak. De Cin Föng azt is tudta, hogy a parancsnok nem azért ilyen sápadt, mert tömlöcben volt. Másfél hónapja megsebesült és azóta nem volt fent a föld felszínén. Itt, a föld színe alatt, csaknem négy li távolságra a felszínre vezető legközelebbi kijárattól, állandóan fülledt, nedves és annyira kormos volt a levegő, hogy még a köpés is fekete tusfoltnak látszott.

Fekhelyéről a rádióst is láthatta a kislány. A parancsnokot gyékényfüggöny választotta el a rádióstól. A rádiós fekete hallgatóval fején ült. Két kezével füléhez szorította a fejhallgatót és időnként megrázta, így akarta ébren tartani magát. Cin Föng most már tudta, hogy a rádiós tizenkilenc éves. De amikor nővérével együtt először jött ide, még „nagyapónak" szólította a rádióst. Hozzá képest fiatalembernek látszott a negyvenéves parancsnok.

Őrségváltás előtt a rádiós leült az agyagból döngölt asztalhoz, hogy forró vizet igyék. Ilyenkor még áttetszően sárgás volt az arcszíne. De az őrség végén a mécses korma lerakódott petyhüdt arcbőrének ráncaiba s a rádiós arcbőre sötétszürkévé változott.

Sebesülése előtt sokat tartózkodott a parancsnok a föld felszínén. De a rádiós egyszer sem hagyta el a földalatti labirintust, mióta idekerült. A parancsnok azt mondta róla, hogy ő az osztag füle. Nem mehetett a föld felszínére, hogy a különböző akciókban részt vegyen. Nem robbanthatta fel az ellenség raktárait és szállítmányait, nem tehetett ártalmatlanná Kuomintang-őrszemeket és nem hozhatott foglyokat. Állandóan az éter hullámait hallgatta és nagyritkán leadta az osztag hívójelét. Ez olyankor történt, amikor a parancsnokság tudomására kellett adnia, hogy az osztag megvan és épségben működik, vagy amikor nyugtáznia kellett Phüng Te-huaj hadparancsának felvételét. De csak nagyon ritkán térhetett át a vételről adásra, nehogy az ellenséget az osztag nyomára vezesse.

Félig lehúnyt szemhéján át látta a kislány, hogy a földalatti szobába belépett a törzsparancsnok és a felderítők parancsnoka. Elválaszthatatlan jóbarát volt ez a két ember és amikor a földalatti menedékhelyen tartózkodtak, akkor sem váltak el egymástól. A kislány mindig együtt látta őket. Képzeletében szinte egy lénnyé vált a kettő, bár még sohasem látott két embert, aki testalkatra ennyire különbözött egymástól. Ala-

csony, köpcös ember volt a törzsparancsnok. Csak úgy sugárzott róla a jóindulat. Szerette a tréfát és szerette a kockajátékot. A felderítők parancsnoka viszont magas, sovány, ingerlékeny ember volt. Állandóan szívta rézkupakos, hosszú pipáját, örökösen idegeskedett és bármit mondott a törzsparancsnok, nyomban vitázni kezdett vele. De mindketten egyformán szerették Cin Föngöt, az osztag parányi hírszerzőjét.

A kislány tudta mindezt, mint ahogy ismerte az egész csapat életét. Erre gondolt, amikor most az álmosan borzongó rádióst nézte. Pöttöm kis lányka volt, de úgy gondolt valamennyiükre, mintha ő volna köztük a legidősebb, mintha ő volna a nagy, amazok pedig a kicsinyek. Homlokát ráncolta és gondolkodott, de amikor a parancsnok felé fordult, máris behúnyta a szemét és úgy tett, mintha mélyen aludnék.

A csapat tagjai azelőtt valamennyien munkások voltak, akik távoli helyekről jöttek ide. Volt néhány kivétel is: a felderítők parancsnoka, aki régebben itt, Sanszi tartományban dolgozott egy malomban, meg a szomszéd barlangrészben dolgozó földalatti nyomda kezelője, aki azelőtt mérnök volt Taijüanban. Most a nyomda szedője és nyomdásza volt s ha a nyomdának történetesen nem akadt dolga, a csapat fegyvermesterének tisztségét látta el. Nem volt munkásnő Cjao Cjao, a mérnök felesége sem. Cjao Cjao orvosnő volt és ő is úgyszólván folyton a föld alatt élt, mert a parancsnok nem engedte a föld felszínére, nehogy a csapat elveszítse egyetlen orvosát. Cjao Cjao vezette a második barlangban jobbra elhelyezett kórházat. A kórházban még fehér viaszosvászonnal letakart műtőasztal is volt. Ha valaki sebesülten tért vissza, a doktornő azonnal a lámpa alá ültette és bekötözte, ha pedig valamelyik bajtársat súlyosabb sebesüléssel hozták vissza, Cjao Cjao a műtőasztalra fektette és megoperálta. Bajtársai fölé tartották lámpáikat és közben elmondották az orvosnőnek, mi újság fent, a felvilágban...

Semmi rendkívüli nem volt abban, hogy a „Vörös Vakondok"-osztag így élt a föld alatt. Kínában sok-sok ilyen földalatti menedékhelyük volt a hazafiaknak. A negyvenes évek végén Északnyugat-Kína nem egy tartományában voltak messze szétágazó földalatti menedékhelyek, folyosók és kiépített átjárók. Egy részük még abból az időből maradt vissza, amikor a japán hódítók ellen folyt a harc. Ma az amerikai és Kuomintang-rablók ellen küzdő partizánok használták fel ezeket a földalatti menedékhelyeket. A földalatti folyosók egy részét újonnan építették, hogy a régi barlangrendszert fejlesszék és tökéletesítsék.

Eleinte egyszerű árkok voltak ezek a földalatti folyosók. Az árkokat a házuk alatti pince meghosszabbításával ásták ki a parasztok, hogy a feleségüket és gyerekeiket a japánok elől elrejthessék. A japánok azonban könnyen megtalálták ezeket a primitív rejtekhelyeket és a bujkálást drágán kellett a kínai parasztoknak megfizetniök. Így aztán arra kényszerültek, hogy bonyolultabbá tegyék a földalatti menedékhelyek rendszerét. A pincébe vezető verem vagy az agyagpadka alatt ásott nyílás csak kezdete volt annak a hosszú folyosónak, amely több házat kötött össze a föld alatt. Idővel ezek a folyosók egész falvak alatt húzódtak végig, sőt a községek sorát kötötték össze egymással.

Néha sikerült a parasztóknak az ellenség közeledtének hírére a földalatti folyosókon át megszökniük, de az is megtörtént, hogy a földalatti menedék a parasztok csapdájává lett. A japánok a földalatti folyosók bejáratánál benzinnel leöntött szalma- és trágyahalmokat gyujtottak meg. A fojtó füst behatolt a földalatti folyosóba. A parasztok feljöttek, mert meg akarták menteni gyermekeiket a haláltól, és egyenesen belefutottak a japánok karjába. Folyók vagy víztárolók közelében levő falvakban arra kényszerítették az ott maradt lakosságot, hogy ásson csatornát és a csatornákon át vizet vezettek be a katakombákba, hogy elpusztítsák a menekülőket. Száz meg száz, ezer meg ezer békés kínai pusztult el így családostul.

Minél vadabb és kegyetlenebb volt az ellenség, annál nagyobb gonddal és ravaszsággal építették ki földalatti búvóhelyeiket a kínaiak. Jóelőre számításba vették mindazokat az eszközöket és módokat, amelyeket a japánok felhasználhatnak. Egész földalatti városok keletkeztek, ahová a környékbeli lakosság házi felszerelésével és jószágaival együtt levonult és sokszor hónapokon át rejtve maradt a föld alatt. Még azt is megtanulták, hogy primitív szellőztető berendezést és vízvezetéket létesítsenek.

Ekkor mérges gázokat kezdtek a japánok alkalmazni. Néha felnőttek és gyermekek holttestei borították a földalatti folyosókat. De semmi sem tudta feltartóztatni a csodálatos folyosók építését és a partizánok nem egyszer arra használták fel a földalatti menedékhelyeket, hogy onnan kitörve, megtámadják az ellenséget. A japánok mindennél jobban féltek ezektől a föld alól felbukkanó harcosoktól, akik a legváratlanabb helyen és a legváratlanabb időben támadták meg őket.

A japánok mind kegyetlenebb eszközöket alkalmaztak a földalatti ellenséggel szemben, a partizánok pedig mind ügyesebben, mind ravaszabban védekeztek. Földalatti katakomba-

rendszerük most már messze szétágazó, kanyargós, több emeletre tagozódó folyosókból állt. Sokszor közel száz li hosszúságban tekeregtek a föld alatt. Szinte el sem képzelhető, milyen hatalmas munkát fordítottak a kínaiak e rendszer létrehozására. És mindez a legnagyobb titokban történt, emellett kapán és ásón kívül nem volt más szerszámuk. A partizánháborúk történetében példátlanul áll az a nagy munkaszeretet, amivel a kínai nép a földalatti menedékhelyek egész sorát létrehozta.

A japánellenes háború végével nem csökkent, de még fokozódott a földalatti védelmi berendezések jelentősége. A reakció elleni felszabadító harc folyamán sokszor egész megyék lakossága rejtőzött a föld alá, itt szervezték meg a partizánosztagokat és innen indultak kitörésre az ellenség ellen. S ha már azelőtt is féltek a japánok a föld alól előtörő ellenségtől, most még nagyobb rémületbe ejtették a Kuomintang katonáit, mert a Felszabadító Néphadsereg harcosainak már fegyvere, lőszere és egyéb hadianyaga is volt.

Nem csoda volt tehát ez a „Vörös vakondok"-osztag, hanem csupán a Felszabadító Néphadsereg egyik egysége, amely állandóan és szívósan kivette részét a kínai nép harcából.

A kislány feküdt és gondolkodott, a parancsnok pedig olvasott. Néha hunyorgatott. A rossz világítástól elfáradt a szeme és a könyvet térdére eresztve megkérdezte a rádiót:

— No, mi van?

— Csend — felelte a rádiós és a parancsnok ismét belemerült a könyv olvasásába.

Talán túl sokat gondolt a kislány ezekre az emberekre, akiket megszokott és annyira szeretett; talán csak elfáradt a nap sok szaladgálásától, de a végén mégis csak elszunnyadt. Álmában nem kísértette kivégzett nővére. A kislány mélyen aludt és álmában olykor szétvetette sovány karocskáját, felnyögött, s a parancsnok letette a könyvet. Ha látta, hogy a kislány álmában ledobta magáról a vattázott kabátot, felállt, a könyvet ügyetlenül hóna alá szorította, ép kezével felemelte a kabátot és óvatosan betakarta vele a kislányt.

Cin Föng egy óra múlva arra ébredt, hogy a parancsnok szelíden megérinti a vállát. Első pillanatban azt hitte, hogy már reggel van és a föld felszínéről visszatértek a bajtársak. De amikor szeméből kidörgölte az álmosságot, látta, hogy a padka mellett a parancsnokon kívül ott áll a rádiós is és papírdarabot szorongat a kezében. Amikor teljesen felébredt,

a parancsnok átvette a rádióstól a papírlapot és úgy beszélt Cin Fönghöz, mintha ő is felnőtt lenne:

— Idehallgass, Cin Föng! Ma éjjel ejtőernyős bajtársnőt bocsátottak le, aki útnak indul, hogy a katolikus missziónál elvégezze azt a feladatot, amiről te is tudsz. A jelszava: „Visszatér a derűs, boldog élet. Ki tudjuk harcolni. Nem igaz?"

— De bizony igaz — felelte a kislány.

A parancsnok elmosolyodott.

— Tudom, tudom, kislányom. De ebben az esetben csak a jelszó végét jelenti ez a pár szó. Érted?

A kislány bólintott.

— Ismételd meg a jelszót — szólt a parancsnok és Cin Föng megismételte, amit az imént hallott. — Nagyszerű az emlékezőtehetséged. Egyszóval: elmégy a szüjkoui Szent Ignác misszióhoz, ott elmondod, amit most hallottál és még hozzáteszed, hogy minden emberünk köteles ennek az új elvtársnak engedelmeskedni.

— Nappal megyek? — kérdezte a kislány.

— Ebéd előtt ott kell lenned.

A kislány lelépett a padkáról.

— Ha megengedi, máris indulnék.

— Előbb egyél valamit.

— Nincs kedvem.

— Az ember nem azért eszik, mert kedve van hozzá.

— Hanem miért?

— Mert szüksége van rá.

A rádiós gyengéden meghúzgálta a kislány piros papírszalaggal átfont varkocsát.

— Jól tennéd, ha hallgatnál az öregebbre — mondta és kihúzta a teáskannát a melegen tartó rongyok közül.

Nehéz és füstös volt ez a teáskanna. Cin Föng apró ujjai maszatosak lettek, amikor forró vizet öntött a csészébe és nagy buzgalommal törölgette a kezét. A rádiós elmosolyodott:

— Ejnye, Cin Föng — valóságos divathölgy lettél!

A kislány szemrehányóan csóválta a fejét:

— Olyan régen ül már itt lent és még mindig nem érti a dolgokat. Hátha valaki fent meglátja, milyen piszkos a kezem és megkérdi tőlem: „Hát neked meg mitől olyan kormos az ujjad, kislány?" Mit tudnék erre felelni?

Cin Föng újra megcsóválta a fejét.

A kislány megevett egy lepényt, néhány korty forró vizet ivott, aztán felállt.

— Kész vagyok.

— Rendben van — bólintott a parancsnok. — Teljesítse a parancsot, Cin Föng elvtársnő.

A kislány meggyujtotta kézilámpáját, arcával egy vonalba emelte és megigazította benne a kanócot. Parányi, halvány, vöröses lángnyelvecske lobogott a lámpás közepén. Cin Föng balkezébe vette a lámpást és megkérdezte a parancsnokot:

— Egyéb utasítás nincs?

— Elmégy a múzeumba, onnan pedig hazajössz.

A kislány olyan alacsony termetű volt, hogy nem kellett lehajolnia a földalatti folyosókban, ahol az osztag tagjai meghajolva, csaknem hason csúszva közlekedtek. De az idősebbektől nemcsak a szapora járást tanulta meg, hanem azt is megszokta, hogy meghajolva menjen végig a végeláthatatlan folyosók tömkelegén.

Biztos léptekkel futott előre. Útját a kis lámpa halványan pislákoló, vöröses fénye világította meg. Csak azt a kis részt látta mindig, ahol éppen elszaladt. Felette egyenlőtlenül lejtett a folyosó boltíves mennyezete. Sok helyen annyira lesüllyedt, hogy gerendákkal kellett alátámasztani. Néhol a leomlott föld akadályozta a kislány útját. Ilyenkor át kellett kúsznia a földomláson.

Cin Föng jól ismerte a földalatti utak valamennyi elágazását. Olyan biztosan közlekedett ebben a labirintusban, mintha szülővárosának ismert utcáin járna.

Friss levegő csapódott az arcába. Cin Föng meglassította lépteit és rövidebbre vette a lámpás kanócát. Száz méterrel arrább már egészen könnyen lehetett lélekzeni. Felnézett. Feje felett a csillagok fényló pontocskáit látta. Eloltotta a lámpást és a fal egyik mélyedésébe rejtette. Közeledett a labirintus kijáratához. A kijárat közelében amerikai géppisztollyal kezében őrszem hasalt a földön. Cin Föng közeledtére arrább húzódott, hogy utat engedjen neki. A kislány kinyujtotta kezét és az őrszem kisegítette a föld felszínére. Egyikük sem szólt egy szót sem. Ezen a helyen tilos volt a beszéd.

Néhány pillanat múlva beleveszett a kis árnyék a szakadék mélyén szállongó sűrű ködbe.

3

Ősrégi kőhíd vezet át a Fönho jobboldali ágán. Az utasnak, aki a Szüjkout nyugatról megkerülő úton haladva, déli irányban akart eljutni Taijüanba, ezen a hídon kellett áthaladnia. A híd négy sarkát egy-egy tűzokádó szörny szobra díszí-

tette. Ki tudja, miért nevezték el a hidat a „Négy Gyík" hídjának, mert a tűzokádó szörnyek szobrai a legkevésbbé sem hasonlítottak a kedves, apró kis állatokhoz. Bár az is lehet, hogy a hatodik században, amikor hozzáértők szerint ezek a szobrok készültek, a gyíkok csakugyan ilyen harcias külsejűek voltak. Tizennégy évszázad nagy idő. Sok minden változott meg ezalatt Kínában. Lehetséges, hogy a gyíkok is ennyire megváltoztak. Sokkal csodálatosabb volt ennél, hogy a híd ezekben a napokban még mindig épségben volt, bár japánok, Kuomintang-katonák és amerikaiak az elmúlt harminc esztendő folyamán elpusztítottak minden alkalmatosságot, amit a nép ellenségeinek nyomában előretörő „vörösök" esetleg átkelésre tudtak felhasználni. A „vörösök" pedig kíméletlenül üldözték az ellenséget és már csaknem teljesen kiszorították Kína földjéről.

Ha az utas áthaladt a hídon és az első úton balra fordult, kis domb mögött, széles mezők között húzódó buja, zöld növényzetre bukkant. Öreg akác- és szilfákkal szegélyezett, elhanyagolt fasor élősövényhez vezetett. Az élősövény ügyesen elrejtette a mögötte húzódó magas vasrácsot. Olyan vének voltak a fasort szegélyező fák, hogy igen soknak egészen a koronájáig repedt volt a törzse. A sok hatalmas ág úgy lógott a földig, mint megannyi fáradt kéz. A szorosan lezárt, tömör öntöttvaskapu díszítésén át árnyas park látszott, amelyet a legkisebb fuvallatra rózsák illata járt keresztül. A buja növényzet mögött nem volt épület látható. Csak messzebb, a fák csúcsai mögött emelkedett magasba a katolikus templom karcsú tornya.

Innen már látszottak Taijüan külvárosai és fent a hegyen a város középkori téglafala, de a város zaja nem ért el idáig.

Azokban a napokban, amelyekben történetünk játszódik, a kapu baloldali vasoszlopán hatalmas öntöttvas tábla díszelgett. A táblán domború betűkkel a következő gótbetűs felírás:

Ad majorem Dei gloriam

Fölötte kínai betűs felirat:

JÉZUSTÁRSASÁGI ATYÁK
MISSZIÓJA.
EZT A MISSZIÓT A REND SZENTÉLETŰ GENERÁLISÁNAK
LOYOLAI IGNÁCNAK
EMLÉKÉRE LÉTESITETTÉK. A MISSZIÓT
THOMAS TIENG
BIBOROS ÚR ŐEMINENCIÁJA
XII. PIUS
A RÓMAI KATOLIKUS ANYASZENTEGYHÁZ PÁPÁJA
APOSTOLI ÁLDÁSÁVAL ÉPITETTE ÚJJÁ.

A másik oszlopon fényes, zománcozott tábla, rajta lakonikus rövidségű szöveg:

AZ USA FEGYVERES ERŐINEK
OLTALMA ALATT

A tábla alatt csengő porcelángombja fehérlett. Ha valaki megnyomta a gombot, egy pillanat múlva hatalmas termetű kínai lépett ki az akácfáktól eltakart őrházikóból. Az őr nem nyitott kaput. A rácson át megkérdezte, mit kíván a látogató, aztán a misszió épülete felé indult, hogy visszatérve beengedje, vagy elkergesse a látogatót. Dühösen morgott, ha a kaput ki kellett nyitnia, mintha minden látogatóban ellenséget gyanítana.

A kapus — mint mondottuk — hatalmas növésű, szélesvállú ember volt. Napbarnította arcának vonásai szabályosak,

finomak. Barna szeméből szigorúság sugárzott. Vu Vejnek hívták. Ő volt a misszió soffőrje és egyben kapusa.

A misszió bizonyos idő óta bizony elég kevéssé hasonlított vallásos intézményhez. Zarándokok már jó ideje nem léphették át a misszió kapuját. Magasrangú taijüani hivatalnokok és az amerikai katonai küldöttség tisztjei pihentek ebben a hatalmas, minden kényelemmel berendezett panzióban. Nem volt titok, hogy az egész missziót az amerikai katonai küldöttség pénzén tartják fenn.

A hittérítők rég eltűntek a misszióból, amelynek igazi ura és gazdája Ma Njü gazdasszony volt, bár itt már nem Ma Njü, hanem „Mária nővér" volt a neve. A nép körében azt suttogták, hogy Ma Njü elárulta hazáját és a rendőrség besúgójának szerepét tölti be.

Elhanyagolt vadgesztenyefasor vezetett a kaputól a misszió belső kőépületéig. Úgy látszik, a rózsa volt ebben a parkban az egyetlen növény, amelyet féltő gonddal ápoltak. Rózsa — mindenütt csak rózsa: vérvörös és halvány rózsaszínű, fehér és sárga. Parkot és épületet bágyasztón, érzéktompítón töltött be a rózsák illata. Lankasztott, semmittevésre biztatott ez az illat, de Ma Njü-nek — Máriának — az volt a véleménye, hogy éppen ez az illat teszi teljessé a gondjaira bízott magas vendégek pihenését.

Fiatal, alacsonytermetű nő volt Ma. Arca szabályos, sőt egyenesen szép, de túlságosan merev és mozdulatlan ahhoz, hogy vonzó lehessen. Szeme olyan, mintha örökösen szomorú gondolatok töltenék el. Mozdulatai kimértek, nyugodtak. Halkan beszélt és hangját még akkor sem emelte fel, amikor haragudott. Ez a szelídség azonban nem gátolta abban, hogy házsártos, szigorú gazdasszony legyen. A misszió alkalmazottai rettegtek Mária nővértől.

Kora reggel volt. Ma Njü és a misszió magas vendégei még javában aludtak, amikor a tágas, fehér csempével borított konyhában összegyűlt a misszió háromfőnyi női személyzete: két szobalány és a szakácsnő. A két szobalány — Ko Ling és Tang Ke egymásnak merő ellentéte volt. Teltalakú, álmodozó szemű lányka volt Ko Ling. Mozdulatait a gömbölyű formákra hajlamos nők lágysága jellemezte. Tizenkilenc éves volt, de koránál idősebbnek látszott. A másik szobalány, Tang Ke karcsú, szinte sovány; rakoncátlan hajfürtjei rendetlen koszorúban vették körül napbarnított arcát. Felsőajka felett fekete pihék pelyhedzettek. Barna szeme komoran nézett a nagyvilágba. Mozdulatai rövidek, határozottak voltak, gyorsan, magabiztosan beszélt.

Vu Te, a szakácsnő, akit itt Annának neveztek, már túl járt az ötvenedik évén. Egész külseje erőt, keménységet sugárzott. Őszülő haját simán hátrafésülve hordta. A tekintete szigorú volt.

Mérgesen zörgette az edényt, mialatt a reggelit előkészítette. Ko Ling közben az edényeket törölgette. Tang Ke a tükör előtt illegette magát és már vagy ötödször kötötte fel kis kerek köténykéjét. Közben mindhárman énekeltek, de oly halkan, hogy a szavakat alig lehetett érteni:

Fiatal, szép leány, kinek szeme fölött
Dacosan sötétlik a kék szemöldökív,
A holdas esteken ne menj el sétálni,
Hogyha az ellenség fia sétálni hív.

Nem kell nekünk most a vidám, léha élet,
Sanszi egén gyűlnek a komor fellegek;
Elvtársaink népes családja a gondunk,
Őket kell védenünk, ha jön a fergeteg.

Ne veszítsétek el büszkeségeteket,
Forrólelkű, bátor, fiatal leányok!

A kapu felől hallatszó halk csengetés félbeszakította a három cseléd énekét. Ko Ling az órát nézte. Még túl korai volt az idő. Tang Ke kíváncsian nézett ki az ablakon. Vu Vej éppen most lépett ki őrházikójából és zubbonyát igazgatva a kapuhoz ment. Egy perccel később könnyű, sárgára festett hintó gördült végig a park kavicsos útján. A hintóban szalmakalapos nő ült. Haja magasra fésülve. Erről a hajviseletről nyomban megismerte Tang Ke a látogatót:

— Stella jött! — szólt hátra megvető hangsúllyal.

Vu Te mérgesen csörgette az edényeket és ellentmondást nem tűrő hangon kijelentette:

— Rossz ember.

— Vajjon mit akarhat itt? — mormolta nyugtalanul Ko Ling.

A lépcsőkről cipősarkok gyors koppanása hallatszott. A látogató határozott mozdulattal nyitott a konyhába. Elegáns úti ruhát és divatos cipőt viselt. Tetőtől talpig úgy volt öltözve, mintha divatlapból vágták volna ki.

— Jó reggelt! — kiáltotta fesztelenül.

Vu Te tüntetően elfordult. Tang Ke úgy tett, mintha nem hallaná. Csak Ko Ling felelte bátortalanul:

— Jó reggelt, Szjao Fön-jing!

— Úgy látszik, készakarva bosszantani akar! — förmedt rá a vendég.

— Bocsásson meg — mormolta zavartan Ko Ling.

— Hányszor megmondtam már magának, hogy a nevem nem Szjao Fön-jing, hanem *Stella* Szjao! Azt hiszem, nem olyan nehéz dolog ezt megjegyezni.

Tang Ke gúnyos udvariassággal szólalt meg:

— Miss Stella!

— Véleményem szerint semmi nevetséges nincs ebben — berzenkedett a vendég.

— Ho... ogy... ne, persze, hogy nem nevetséges!

— Maga meg mit vág ilyen siralmas képet? Azt hihetné az ember, hogy temetésről jön.

Vu Te rábámult:

— Miért? Magának talán nagy ünnepe van?

Szjao Fön-jing felhorkant:

— Maga, Anna, képes arra, hogy bárki hangulatát elrontsa. — E szavakkal éppen olyan tüntetően fordított hátat a szakácsnőnek, mint az imént Vu Te. — Ha sokáig nézik ezt a rossz természetű asszonyt, még maguk ketten is vénasszonyokká válnak... Éppen most, amikor szélesen kitárulnak előttünk a világ kapui!...

— Ugyan, kérem, hallgasson már el! — kiáltotta dühösen a tűzhely mellől Vu Te.

Szjao Fön-jing hunyorítva nézett a szakácsnőre.

— Azt hiszem, Anna, kissé túl sokat enged meg magának. És egyébként is...

Nem mondta végig. Vu Te félig felé fordulva, kérdő tekintetet vetett rá.

— No, miért hagyta abba?

Szjao Fön-jing felfortyant:

— Csodálom, hogy egyáltalán itt tartják még.

— Persze, hajlandó egy-két jó szót szólni, hogy elkergessenek innen — suttogta Vu Te.

Szjao Fön-jing néhány pillanatig némán nézte a szakácsnőt.

— Ha nem lenne Vu Vej...

Anna görcsösen szorította a kezében tartott fakanalat.

— Hagyd békén a fiamat.

Tang Ke elejét akarta venni a veszekedés folytatásának és megkérdezte Szjao Fön-jinget:

— Volt ma a városban?

Szjao Fön-jing nem értette meg rögtön, hogy a kérdés neki szól. Aztán mogorván csak ennyit mondott:

— Voltam.

Tang Ke kis hallgatás után megkérdezte:

— Azt mondják... a körúton...

Nem mondta végig, de Szjao Fön-jing, úgy látszik, mindjárt megértette, miről van szó. Zavar és megrőkönyödés tükröződött az arcán, de máris fegyelmezte magát és tettetett hanyagsággal odavetette:

— Vagy úgy, arról beszél...

Ko Ling sűrű szempillái rémülten megremegtek. A szobalány szájához közelítette kezét, mintha saját szavait akarná visszatartani.

— Azt mondják, hogy... tizenkét akasztófát állítottak fel a körúton... — szólt aztán alig hallhatóan.

— Tizenkét hordozható amerikai akasztófa — szólalt meg Vu Te. — És mindegyiken a mi embereink lógnak. Van, amelyiken kettő, van, amelyiken négy is csüng.

Ko Ling rémülten felkiáltott:

— Miket beszél, Te néni?

— Te néni! — kiáltott nem kevésbbé rémülten Tang Ke.

— No, mit akartok? — kérdezte Vu Te és mélyenülő szeme csak úgy szikrázott.

— Jan Si-fang őexcellenciája úgy járt el, ahogyan mister Barclay tanácsolta — mondta fagyosan Szjao Fön-jing.

— Elhallgass már! — kiáltott rá Vu Te.

Ko Ling rémülten összecsapta párnás kezét.

— Vezesd el innen Te nénit! — súgta oda neki Tang Ke.

Ko Ling megfogta Vu Te könyökét és megpróbálta a konyhából kituszkolni, de a szakácsnő haragosan fejtette le magáról a lány kezét.

— Engedj el! Majd megmondom neki...

— Te néni, nagyon kérem, hagyja már abba! — szólt rá szigorúan Tang Ke és erőszakkal kicipelte a szakácsnőt.

Szjao Fön-jing ajka idegesen megrándult. Cigarettát vett elő és néhányszor egymásután felkattintotta a vadonatúj amerikai öngyujtót. Remegő kezével azonban sehogy sem tudta a cigaretta végét eltalálni. Rá sem hederített Ko Lingre, aki úgy bámulta, mintha sóbálvánnyá meredt volna — széthúzta a hall ajtaját, kiment a konyhából és a hall egyik karosszékébe vetette magát. Ko Ling a küszöbön állt. Szemében félelem és szenvedés tükröződött. Mondani akart valamit, de sehogy sem tudta rászánni magát. A belépő Ma Njü törte meg a csendet. Szjao Fön-jinghez fordult:

— Mivel szolgálhatok?

— A ház gazdasszonyával van dolgom.

— Velem? — csodálkozott Ma.

Szjao Fön-jing parancsoló fejmozdulattal kiküldte Ko Linget és Mahoz fordult:

— Ezentúl itt fogok lakni.

Ma felkiáltott:

— Hát mégis?

— Jan Si-fang őexcellenciájának titkárnője vagyok.

Ma a nagy csodálkozástól csak ennyit tudott mondani:

— Ó... ó!...

— Hiszen maga kívánta, hogy Jan Si-fang őexcellenciája jelenlétével tisztelje meg ezt az épületet.

— Ezek szerint a tábornok ma ideérkezik? — szólalt meg alig hallhatóan Mária, aztán rövid gondolkodás után hozzátette: — Mindent előkészítek...

— Higgye meg, nem volt könnyű dolog rábeszélni — mondta Fön-jing.

Ma kérdő pillantást vetett rá.

— Van egy csomó olyan számlám, amit nem mutathatok meg senkinek sem... — szólt szemlesütve Fön-jing.

— Majd kap pénzt.

— Tehát, este... együtt érkezünk.

E szavakkal Szjao Fön-jing távozott és sárga homokfutójába ült.

Vu Vej betette mögötte a kaput. Ma gyors léptekkel a garázsba ment.

— Azt hiszem, már nem birom sokáig — mondta halkan Vu Vejnek.

— Nem szégyelled magad, hogy így beszélsz, Njü? — mondta nyugodtan a portás.

— Ó, én már semmiért sem szégyellem magam! Régen még magam előtt is szégyenkeztem, de most... — Njü reménytelenül legyintett.

— Miért beszélsz így? — kérdezte a férfi gyengéd szemrehányással és magához vonta Njüt. — Hiszen jól tudom...

Njü a szavába vágott:

— Honnan tudhatnád, milyen rettenetes, hogy mindenki megvet, gyűlöl, árulónak tart... Nem is tudod, milyen szörnyűséges, rettenetes dolog ez...

Vu Vej gyengéden megsimogatta Njü fejét.

— Nyugodj meg, kérlek.

Njü behúnyta a szemét. Arcán nagy, nagy fáradtság tükröződött, szája körül éles ráncok rajzolódtak ki.

— Ha te nem lennél — mondta halkan — akkor, tudom, nem lenne elég erőm.

— Minden jóra fordul.

— Igen. Csak maradhassunk együtt. De... az édesanyád...

— Ő is megérti — hiszen mást nem is tehettél. Végre kellett hajtanod a parancsot.

— De az édesanyád gyűlöl engem.

— Majd megmagyarázom neki a helyzetet.

— Megmagyarázod?... Napról napra jobban gyűlöl. Ezen nem is lehet vitatkozni. Ennek így kell lennie. Magad is tudod: Vu Te azt mondta...

— Hát számít, hogy mit mond, amíg nem ismeri a helyzetet?

A levegő forró volt, de Ma mégis megrázkódott, mintha a hideg borzongatná.

— Állandóan úgy rémlik nekem, hogy figyelnek. Mindenki figyel — barát és ellenség egyaránt. Sohasem tudhatom, honnan várhatom a golyót: Jan Si-fang embereitől vagy a jenkiktől? Rettenetes ez, Vu Vej.

Ma hangja megremegett. Vu Vej gyengéden átölelte.

— Szegénykém!

— Tudom — szólt most Ma. — Helyt kell állnom. Feltétlenül helyt kell állnom! És helyt is állok. Csak ne hagyj el!

— Hiszen veled vagyok.

Vu Vej a garázs bejáratánál lévő padhoz vezette, gyengéden leültette Mat, aztán maga is mellé ült.

Mindketten hallgattak. Csendes volt a kert. A madarak a felkelő nap sugarai elől a levelek közé rejtőztek. Megkezdődött a forró, tavaszi nap. A rózsák illata bódítón lebegett a levegőben.

Ma elmosolyodott.

— Amikor körülnézek, amikor magam előtt látom mindezt, egyre csak arra gondolok, hogy... mégis csak jóra fordul minden.

— Lehet egyáltalán kételkedni ebben?

4

Cin Föngnek a város déli bejárata előtt el kellett kerülnie Jan Si-fang őrjáratait és úgy kellett eljutnia a misszióig, hogy senki meg ne lássa. A kislány jól ismerte az utat. Tudta, hogy eljut odáig. Csak ne történjék semmi, míg a zöldségesbolttól

eljut a Zöld Körútig. Ott újabb lejáró vezet a föld alá. Ezen a folyosón haladva, nemcsak az őrjáratokat tudja elkerülni, de egyenesen a misszióhoz jut el. Át kell mennie a parkon, hogy elérje a Zöld Körutat. Ott már senki sem törődik a kis zöldségárus lánykával.

De alig fordult be a Mandzsúriai Sírok Utcájába, amikor máris látta, hogy jobb, ha ezt a vidéket elkerüli. Valami történhetett ott. A kislány villámgyorsan cikázó tekintete a tömegben néhány rendőrt pillantott meg. Visszafordult és a pályaudvar felé tartott. Útközben meghallotta, hogy a parkban minden járókelőt megmotoznak.

Neki pedig feltétlenül el kell kerülnie a motozást! Kis kosárkájának alján villamos zseblámpa. És ha a rendőr megkérdi: „Mi az ördögnek kell egy közönséges kislánynak zseblámpa?" Nem, nem — a parkot is el kell kerülnie.

Elhagyta az utcát, amely most Csang Kaj-sek nevét viselte. A sarkon levő kifőzés felé tartott. Megállt és úgy tett, mintha a kirakatba tett ennivalókat nézné. Közben félszemmel az utcát figyelte: szabad az út, vagy sem? Az útkereszteződésnél rendőr állt. Cin Föng tudta, ha a rendőr tekintete reá téved, feltétlenül megállítja, fülöncsípi, megnézi a kosár tartalmát, édesrépát követel tőle, sőt talán elkezd a kosárban vájkálni és megtalálja a villanylámpát... Vagyis feltétlenül el kell a rendőrt kerülnie. A kislány bement a kifőzésbe és zöldséget kínált a tulajdonosnőnek, bár jól tudta, hogy kikergetik az üzletből. Így is történt. Az utcára lépve, meglátta, hogy a rendőr még mindig ott áll. De azt is tudta, hogy a rendőrök nem szoktak a perzselő napon sokáig álldogálni. Előbb-utóbb mégis csak arrább megy majd.

Cin Föng végigment a járdán. A falon plakátot pillantott meg: Jan Si-fang tábornok parancsnoksága adta ki ezt a falragaszt. Minden egyes bekezdés ezekkel a szavakkal végződött: „A rendelet ellen vétőkre halálbüntetés vár." Halálbüntetés várt a Kuomintang-csapatok birtokában levő tárgyak megrongálóira épp úgy, mint a város azon lakosaira, akik például megrongált telefonvezeték közelében laknak. Halálbüntetés várt azokra a lakókra és házmesterekre, akiknek háza közelében a járdán vagy a járda mentén heverő hadianyagot valaki megrongálja. A lakásügyi megbízott engedélye nélkül halálbüntetés terhe mellett tilos lakást változtatni...

A kislány eleinte csak a látszat kedvéért olvasgatta a falragaszt, de valóban érdeklődni kezdett, amikor a nyolcadik paragrafushoz ért. Ez a paragrafus a következőket tartalmazta:

„Mi, Jan Si-fang tábornok, kormányzó és parancsnok, e város atyja a következőket rendeljük el:

A jelen rendelet kifüggesztésétől számított 24 órán belül mindenki köteles a legközelebbi rendőr-őrszobán bejelenteni, ha tudomása van földalatti folyosókba vezető bejáratokról. A falvakban lakó személyek a csendőrjárőröknél vagy a tábori csendőrségnél kötelesek a bejelentést megtenni. A bejelentés elmulasztásáért halálbüntetés jár.

Halálbüntetés vár azoknak a házaknak a lakóira, amelyek alatt e rendelet kifüggesztése után a hatóságoknak be nem jelentett átjárókat találnak.

Halálbüntetéssel sujtják azokat is, akik ilyen helyek közelében laknak, tudnak róla, kik használják a földalatti átjárókat, de ezt nem jelentik be a megszabott határidőn belül a hatóságoknak.

E PARANCS KISKORÚ MEGSZEGŐIRE UGYANOLYAN BÜNTETÉS VÁR, MINT A FELNŐTTEKRE...“

A kislány e pontnál megállt és újra elolvasta: „E parancs kiskorú megszegőire...” A falragasznak ez a része nagyobb betűkkel van nyomtatva...

A parancs a tegnapi napról kelt. Ezek szerint tehát már érvénybe lépett. Cin Föng most látta először ezt a plakátot. Körülnézett, nincs-e valaki a közelben. Szerette, nagyon szerette volna a falragaszt leszakítani, hogy övéihez elvigye. Tudta, mennyire érdekelné őket. Jan Si-fang tehát pokolian fél azoktól, akik a föld alatt rejtőznek. És már nem áll meg a fenyegetéseknél. Lehet, hogy amerikai tanácsadóival együtt megkísérli a földalatti folyosók bejáratainak befalazását, vagy felrobbantását, ahogyan a japánok tették. Vagy gázt enged a föld alá...

Cin Föng számítása helyes volt: a rendőr végre ott hagyta az útkereszteződést és leült az árnyékban. A kislány keze már kinyúlt a plakát felé, de mégsem tudta rászánni magát, hogy leszakítsa. Mi történik, ha a rendőr éppen a legrosszabbkor néz oda?... Nem. Erre most nincs ideje. Nem lehet a parancsnoktól kapott harci feladatot ilyen dolgokkal kockáztatni... Elsiklott a rendőr mellett és tovább folytatta útját.

Ezen az úton sokkal délebbre jutott, mint szükséges lett volna, de itt legalább nem voltak járőrök és rendőrök, sőt még járókelők sem akadtak. Mi értelme is lett volna, hogy valaki errefelé járkáljon, vagy éppenséggel őrizze ezt a környéket?

Csupa rom volt errefelé a város. Cin Föng biztos léptekkel fordult jobbra. Ott, az alatt a nagy romház alatt is van egy lejárat, amelyen át lejuthat a földalatti folyosóra.

Téglatörmelékeken átvergődve, lekerült a ház pincéjébe. Helyenként két-három lépcsőfok is hiányzott. Cin Föngnek nagyokat kellett ugrania, hogy lejusson a lépcsőn. Szerencsére jól tudott ugrani. Csak arra kellett vigyáznia, hogy a legközelebbi lépcsőfok ne legyen nedves, mert akkor könnyen lebukhatik!

Lent a pincében olyan sötét volt, hogy Cin Föng megállt. Jó időre volt szüksége, míg a vakító napfény után tájékozódni tudott ebben a koromsötét pincében. Semmit sem látott, de határozottan érezte, hogy valaki figyeli. Megborzongott. Hiszen, ha ellenség, aki a sötétből figyeli, egy pillanat múlva le is lőheti, fejbeverheti, vagy az ajtó mögül figyelheti a mozdulatait. Cin Föng nem tudta, a sötétben melyik ajtó mögött bújt meg valaki.

Ott állt egy helyben és nem tudott gondolkodni. Némi tétovázás után benyúlt a zöldséges kosárba, elővette a villanylámpát és arra az ajtóra világított, amelyen át útját folytatnia kellett, hogy a földalatti folyosóra jusson. A lámpa fénye csak az épület alapzatának kőfalán tátongó nyílást világította meg. Cin Föng senkit sem látott, bár biztosra vette, hogy valaki rej-

tőzik ott. Ha ellenség vár rá, ez annyit jelent, hogy a Kuomintang-banditák felfedték a lejárót és csapdát állitottak...

De hát mit tegyen? Forduljon vissza?... És mi lesz akkor a megbizatással?

Nem! Szó sincs róla, hogy visszaforduljon! Csak nem térhet vissza a parancsnokhoz úgy, hogy ne teljesitette volna a parancsot?

A titokzatos lény még mindig rászegezte tekintetét. Cin Föng tisztán érezte ezt és már-már sirva fakadt nagy bosszúságában. Nem félt, de kétségbe volt esve, hogy ilyen tehetetlen. Ha felnőtt, igazi partizán-lány lenne, akkor most kirántaná pisztolyát, nekirontana az ajtónak és lelőné azt, aki a sötétből ráleselkedik.

Hirtelen megfordult és a szembenlévő ajtóra világított. A falhoz simulva, kisfiú alakja bontakozott ki a félhomályból. Olyan apró volt a kisfiú, hogy a vattázott katonazubbony úgy lógott rajta, mint valami hosszú kabát.

A kisfiú némán állt és pislogott. Amikor Cin Föng az arcához emelte a lámpát, a fiúcska védekező mozdulattal szeme elé tette sovány, szurtos kis kezét.

— Ha megengedi, tudni szeretném, mit keres itt? — kérdezte udvariasan a kislány.

— Hát maga meg kicsoda?

Cin Föng vállonragadta a kisfiút és a kijárat felé tuszkolta:

— Kérem, hagyja el ezt a pincét!

Ekkor látta, hogy a fiúcska korántsem olyan kicsi, mint amilyennek a vattázott zubbony mutatta. Csak sovány, rettenetesen sovány és kimondhatatlanul mocskos volt.

— Mondja kisfiú — ha szabad tudnom — mi a neve?

— Csun Szi a nevem.

— Mit keres itt?

— Itt lakom — felelte a fiúcska és érdeklődéssel nézte a kosár tartalmát.

— Egyedül él itt?

— Más gyerekekkel... De mi van a kosarában?

— Miféle gyerekek? — kérdezte felelet helyett Cing Föng.

— Hát — gyerekek.

— Talán nincs otthonuk? — érdeklődött a lányka.

— Magának talán van?

— Nincs — felelte halkan Cin Föng.

Csu Szi megismételte a kérdését:

— Mi van a kosárban?

Cing Föng a fejét csóválta és szemrehányón kérdezte:

— Mire jó ez a kíváncsiskodás?

— Éhes vagyok — felelte nyugodtan, szinte közömbösen a fiúcska.

— Hát a többi gyerek hol van?

— Ott — bökött a pince felé Csun Szi.

— Sokan vannak?

— Nyolcan — felelte a kisfiú, aztán kis gondolkodás után hozzátette: — Hat kisfiú és két lányka... Nagyon kérem, adja nekem, ami a kosárban van.

Cin Föng elgondolkodott, majd így szólt:

— Mutassa meg, hol vannak a gyerekek.

Csun Szi megfordult és pucér lábával nesztelenül suhant előre a sötétség felé. Alig oltotta el Cin Föng a lámpát, máris szem elől vesztette a fiúcskát, olyan mocskos volt és lábán is annyira feketéllett a piszokréteg, hogy szürke vattázott kabátjában teljesen beleolvadt a sötétségbe. A kislány újra felkattintotta villanylámpáját és magasra tartotta, hogy messzebbre elláthasson. Aztán a kisfiú nyomába eredt. A fal mögött egyszerre meglátta a gyerekeket. Szorosan egymáshoz simulva feküdtek. Se ruházatukról, se arcukról nem lehetett felilsmerni, melyik a fiú és melyik a lány. Egyforma piszokréteg borította halvány képüket. A lányka Csun Szihoz fordult és szigorú hangon kérdezte:

— Szeretném tudni, miféle gyerekek ezek?

A kislány hangjára megmozdultak a gyerekek és lassan feltápászkodtak. De Csun Szi már válaszolt is:

— Mindenfélék: van, akinek elégtek a szülei, van, akinek a hozzátartozóit felakasztották... — A kisfiú kis ideig gondolkodott, aztán megismételte: — Mindenféle gyerek van itt.

Cin Föng a kosárból káposztaleveleket húzott elő. Csu Szi máris a szájába akarta a leveleket tömni, de Cin Föng keze megállította:

— Hohó! Ez valamennyiüké! — mondta, aztán egy percig várt, s mialatt a gyerekeket teljesen lefoglalta a káposztalevél, gyorsan kisurrant a pincéből. Egy másodpercre felkattintotta lámpáját, hogy megnézze, merre kell mennie, aztán megint kinyujtott, tapogatódzó kézzel folytatta útját. Így érte el azt a pontot, ahol a pincéből a földalatti folyosóra nyílt lejárat. Itt megállt és lélekzetét visszafojtva hallgatódzott. De úgy látszik, senki se figyelte. Lábával kitapogatta a nyílás peremét és leereszkedett a földalatti folyosóba. Csak akkor gyujtott ismét világot, amikor már túljutott az épület talapzatán. Itt már világítás mellett haladhatott.

Ébredezett a misszió. Bár kevés volt a vendég, de a két szobalány egyebet sem tett, csak állandóan visszakattintotta a csengő számtábláját. Az amerikaiak nem sokat teketóriáztak. Ha a szobalány egy-két percet késett, a számtáblán újra kiugrott a szám és a tűzhelynél foglalatoskodó Vu Te perceken át hallotta a csengő éles berregését. A legtöbbször a hármas szám ugrott ki a számtáblán. Minden tizedik, tizenötödik percben kiugrott ez a szám. Ilyenkor Ko Ling összébb húzódott és odakiáltott Tang Kenek:

— Már megint az a rőthajú amerikai!

Nem szívesen ment a hármas szobába. Girhes, vöröshajú amerikai tiszt lakott ott és lehetetlen kívánságaival valóságosan terrorizálta az egész személyzetet.

Bevett szokás szerint a vendégek legnagyobb része a szobájában reggelizett. Ez alól csak Bib és Carol volt kivétel. Ők ketten az ebédlőben reggeliztek. Mindketten az amerikai katonai misszió szolgálatában álltak. E pillanatban ők látták el a misszió őrségének tisztjét. Alaposan meghíztak, amióta itt éltek. Carol egészen ellustult, sőt úgy látszott, még a beszéde is vontatottabb, mint azelőtt. Nem így Bib, aki mitsem vesztett mozdulatai nyerseségéből és talán még jobban hadart, mint régebben. Kétségbeejtően szószaporító ember volt ez a Bib. Még Manak is sokszor nagy megerőltetésébe került, hogy végighallgassa szóáradatát, pedig a gazdasszony alaposan hozzászokott a vendégek rigolyáihoz.

Bib a második emeletről jött le az ebédlőbe. Már útközben szimatolgatott: a szagokból akarta kitalálni, mit kap majd reggelire. Gyorsan dörzsölgette puha, vörös szőrrel benőtt kezét.

Csodálkozva látta, hogy Tang Ke csak egy terítéket tesz az asztalra.

— És mister Carol? — kérdezte.

— Eltávozott... már kora reggel elment.

— Eltávozott? — Bib még valamit hozzá akart tenni és ez a valami — a hanghordozásából ítélve — nem lehetett nagyon hízelgő Carol számára, de meggondolta magát és méltóságteljesen csak annyit mondott: — Jöhet a reggeli!

Amikor Ma néhány perc múlva belépett az ebédlőbe, Bib nyakába kötött asztalkendővel az asztalnál ült és mohón falta a parajfőzeléket, meg a pirított kenyeret. De bármennyire is elfoglalta az evés, bőbeszédűsége itt is kiütközött belőle. Már meg akart szólalni, de Ma, a várható szóáradatot megelőzve, megkérdezte tőle:

— Hallotta, hogy ma vendégeket kapunk?

Félig kérdés, félig közlés volt ez a pár szó. Bib felfigyelt.

— Tulajdonképpen — morogta elégedetlenül — nekem, mint a penzió őrségparancsnokának, bárki más előtt kellene tudnom az új vendégek érkezéséről.

— Véletlenül...

De Bob, szokásához híven, most sem hallgatta végig.

— Az egész életünk csupa véletlenségből áll, én azonban nem szeretem az olyan véletlenségeket, amelyek közvetlenül engem érintenek és mégis csak úgy elsurrannak mellettem. És nyíltan megmondom: ha nem magáról lenne szó, Ma, bizony... Mit meg nem bocsát az ember egy szép asszonynak?! Véletlenség! Talán nem véletlenség, hogy Carol meg én — Amerika legjobb detektívjei — egyszerre csak ide, ebbe az isten háta mögötti, eldugott kínai fészekbe kerültünk. Még meg is sértődtem, amikor először azt mondták: „Bib, ezentúl egy egyházi misszió biztonságáról fogsz gondoskodni." No, gondoltam: én, meg a szerzetesek, mi is jól összeillünk. De aztán, amikor megláttam magát, rögtön megértettem, hogy olyan szerencsés véletlenben van részem, amilyennel az ember életében csak egyszer találkozik. Mondja, Ma: hisz a boldogságban? Nem? Amikor először láttam magát...

— Nem tudja, hová ment mister Carol?... — szakította félbe Ma.

— Carol? Látja, éppen neki mondtam annak idején: kedves Carol barátom, látod, ez a nő az én sorsom...

Ma sarkonfordult és szótlanul kiment az ebédlőből.

Bib néhány másodpercig elképedve bámult utána. Aztán rikítószínű zsebkendőt húzott elő a zsebéből, mérgesen megrázogatta és letörölte vele a homlokán kiütköző verítéket.

— Ostoba! — gondolta magában. — Valamennyien ostobák itt. Szerelmet vall neki egy amerikai, ő meg olyan képet vág, mintha citromot facsarnának az orra előtt. Ostoba! Ostoba! — ismételgette, amikor a bejárat felé fordulva látta, hogy egy magastermetű, nehézkes járású, hatalmas, kopaszfejű ember lép be. A hórihorgas ember arca szinte diákosan fiatal volt, de kékesszínűre borotvált bőrén a friss borotválás ellenére már kiütközött a gyorsan növő szakáll. Ez volt Carol.

— Hol az ördögbe voltál? — kérdezte nyersen Bib.

— Már megint elromlott az autó. A városból visszafelé félúton gyalog kellett idedöcögnöm. Ez a pimasz Vu Vej végképpen elpimaszodott.

— Küldd el egy kis „lelkigyakorlatra" a rendőrőrszobára. Ott majd hamarosan magához tér.

— Beverem a pofáját ennek a dögnek... Hallod-e, Bib, egy csomó újságom van a számodra! Először is előkelő vendéget kapunk ma: maga Jan Si-fang érkezik.

— Aha! Hát erről beszélt Ma? — Bib arca nagy tiszteletet tükrözött. — Ez igazán fontos, nagyon fontos!

— Pedig nyavalyás kis semmiség ahhoz képest, amit még mondani fogok neked.

— No, ne húzd a dolgot!

— Új parancsnokot kapunk.

— Barclay helyett?

Carol rejtélyesen mosolygott és lassan, szinte szótagolva felelte:

— Helyetted, barátom, helyetted! Ez a mi kis boltunk kap új főnököt.

Bib arcát elöntötte a vér. Csak úgy áradt belőle a szitkozódás. Annyit lehetett kivenni a szitkok közé keveredő néhány emberi szóból, hogy valami piszkos fráter úgy látszik alaposan kifogott rajta és a főnökségnél jó pénzért megvásárolta ezt a jövedelmező helyet. Vagy talán vendégszereplésre érkezik ide valamilyen zsaroló és azt követeli Bibtől, hogy vásárolja meg tőle a parancsnoki tisztséget — hogy aztán könnyen szerzett jövedelmével szépen visszavonulhasson? Persze — ez a legvalószínűbb.

— Biztosan le kell majd neki adnom a sápot — fordult Carolhoz.

— Most nem úszod meg ilyen egyszerűen. Az új főnökség nem fogad el pénzt — jelentette ki Carol és maga is elcsodálkozott, hogy is hagyhatta el a száját ilyen szörnyűség. — Arról van szó, hogy az illető, hogy is mondjam, úgyszólván nem is amerikai nő.

— Mit jelent az, hogy „úgyszólván"?

— Kínai nő az Egyesült Államokból — a neve Miss Ada.

— Ostobaság. Nem lehet bennünket egy kínai nőnek alárendelni.

— Ugyan, menj már! Ha jól megfizetnek, még egy négernek is alárendelem magam. Meg aztán, úgy hallom, elsőrendű minősítése van ennek a perszónának. Fővárosi madárka.

— Ismerjük már az ilyen jómadarakat! — nevetett Bib. — Amikor a magunkfajta embertől egy-két tízdollárosért meg lehet szabadulni, az ilyen alakoknak mindjárt egész százast kell adni.

— Csakhogy ez a nő különleges megbízatással érkezik ide.

— Nincs rosszabb, mint a főnök, aki különleges megbízatását az alárendeltjei rovására akarja elvégezni.

— Az a feladata, hogy végleg felszámolja az itteni földalatti mozgalmat.

— Minden újonc ezzel kezdi! — kiáltotta megkönnyebbülten Bib. — Hát nem emlékszel, hogy mielőtt ide indultunk, szent esküvel fogadtuk: egyszersmindenkorra lehetetlenné tesszük, hogy valaha is partizánok tudjanak a misszió közelében felbukkanni? És mi lett belőle?

— Köszönöm, semmi kedvem rá, hogy partizánokkal találkozzam.

— A te új madárkád is ezzel fogja végezni. Mi az ördögnek kergessük ezeket a vörösöket? Hát nem sokkal egyszerűbb, meg biztosabb is, ha minden emberünkért, akit a partizánok megölnek, tíz kínait akasztatunk fel? De persze, az újoncok mindig valami újat, különlegeset akarnak.

— Erről a nőről igen meglepő, csodálatos dolgokat beszélnek — mondta határozatlanul Carol.

Bib elnevette magát.

— Emlékezz csak vissza, öregem, milyen csodálatos dolgokat terjesztettünk mi önmagunkról, hogy kellő tekintélyünk legyen?

De Carol nem adta meg magát. Percenként vagy két szót mondott és hagyta, hogy társa a türelmetlenségtől reszkessen. Lassan, kényelmesen mesélte, hogy Miss Ada már idejövet is el tudott csípni egy éppen leszálló ejtőernyős nőt és megszerezte a nőtől a jelszót. Adának most az a szándéka, hogy a vörös futárnőnek adja ki magát és elmegy helyette a földalatti partizánokhoz, beférkőzik a soraikba és felszámolja az egész szervezetet.

Bib most még harsányabban nevetett.

— Szép színes mese az újságírók számára. De minket kettőnket ugyan nem tud ezzel a mesével félrevezetni!

— Ami engem illet, hát... — kezdte Carol, de Bib nem is hallgatott rá.

— Ugyan, ugyan, magad se hiszed komolyan, hogy egy ilyen vörös partizánnőt el tudjon intézni az a fővárosi madárka! Hát minek tartasz engem?

— Saját szememmel láttam a rendőrségen a diverzáns nő ejtőernyőjét.

— Részeg voltál.

— Dehogy is voltam — dühösködött Carol.

— Hát azt a híres Adát láttad-e?

— Nem láttam. Csak a kapitány látta, az is futólag és először életében.

— Vagyis az itteniek közül valóban senki sem ismerte eddig? — kérdezte gyanakodva Bib.

— Természetesen. — Carol a vállát vonogatta. — Hiszen mondtam neked, hogy egyenesen az Egyesült Államokból érkezett.

— Aztán honnan tudják, hogy valóban — ő?

— Reménytelen hülye vagy, öregem! ... Azt hiszed, a kapitánynak nincs annyi esze és nem gondolt erre? Egészen biztos, hogy előzőleg minden szükséges információt beszerzett és alaposan megvizsgálta az ügyet.

— És mégis, és mégis ... — ismételgette Bib és úgy tett, mintha rendkívül mulatságosnak találná a helyzetet, de közben lázasan törte a fejét, hogyan tudna a kínos helyzetből úgy kikerülni, hogy ennek az ostoba Carolnak szemében ne veszítse el tekintélyét. Aztán, hogy valamit mégis csak mondjon, megszólalt: — És mondd csak, hogyan ismerjük meg ezt az Adát?

— A jelszava: „Remélem, menedéket kapok a csillagos lobogó árnyékában."

— Ó, de még mennyire adunk neki menedéket! — kiáltotta vidáman Bib és ismét hozzálátott az evéshez.

6

Messze távolban világosodni kezdett. Cin Föng eloltotta lámpáját és meglassította lépteit. Jól tudta, hogy a fény a kúton át világítja meg a folyosónak ezt a részét. Közönséges kút szakítja meg a földalatti folyosót. Tovább nem lehet menni. A boltív beomlott és eltorlaszolta az utat. Cin Föngnek itt fel kellett mennie a föld felszínére.

Kis gazdaság udvarán fekszik ez a kút. A tanyán Li Haj-te doktor öreg édesanyja él. Maga a doktor bent lakik a városban: a klinikán dolgozik.

Az egész város ismeri Li doktort. Igen jó orvos, de a rendőrség mégsem szereti, mert titokban Taijüan-környéki egyszerű parasztembereket és taijüani munkásokat gyógyított. A rendőrség nem akarja, hogy ilyenfajta embereket gyógyítsanak. Attól tart, hogy velük együtt a városban és a város alatt rejtőző partizánok is gyógykezelésre találnak jönni. A partizánok között sok a sebesült és a földalatti rejtekhelyeken bujkáló emberek egy része beteg. A Kuomintang-banda pedig nem akarja, hogy ezeket az embereket gyógykezeljék. A rendőrségnek persze fogalma sincs róla, hogy a földalatti partizánosztagnak megvan a saját orvosa: Cjao Cjao, a Pekingben végzett orvosnő. Így hát Li doktort gyanúsítják azzal, hogy különböző gyanús emberek gyógyításával foglalkozik, akikkel rendes orvos szóba sem állna. Ismé-

telten letartóztatták és kihallgatták, sőt még villamosszékbe is ültették. Li doktor ott ült a székben, a nyomozó pedig a gép kapcsolótárcsáját forgatta. Az orvos testét megrázta az áram és a nyomozó várta, hogy Li doktor elárulja, kik azok a partizánok, akiket titokban gyógyított. De a doktor egy szót sem szólt. Ütötték, verték, de nem beszélt. A rendőrök ekkor orvoskollégáit hívatták, hogy magához térítsék Lit és eltüntessék a kínzások nyomait. Li jó orvos volt és ha valamelyik magasrangú Kuomintang-tisztviselőt meg kellett operálni, feltétlenül az ő segítségéhez folyamodtak. Ezért ült ott a kihallgatás alatt maga a rendőrfőnök is a nyomozó szobájában és nem engedte, hogy a nyomozó túlfordítsa a tárcsát, mert félt, hogy még meg találja ölni a doktort.

Li doktor már három alkalommal tért így vissza a rendőrségről. Most nemcsak a verések és a villamosszékben elszenvedett kínzások tették beteggé: a sok szenvedés megtámadta a tüdejét is.

Az orvos nem akarta, hogy édesanyja lássa, milyen állapotban tér vissza a rendőrségről és azt is el akarta kerülni, hogy az öregasszony jelen legyen, amikor ismét letartóztatják. Ezért élt a városban, arra számítva, hogy édesanyja semmit sem tud a letartóztatásokról és a villamosszékről. Édesanyját a végtelenségig szerette és így legalább nyugodt volt, mert azt hitte, hogy az öregasszony nem tud semmiről. Pedig mindenről tudott. Tudta, hogy már háromszor is letartóztatták, tudta, hogy félholtra verték, sőt még azt is tudta, hogy villamosszékbe ültették. De nem akarta, hogy a fia tudja, mennyire tájékozva van mindenről.

Cin Föng mindezt tudta.

Ahányszor Li doktor kis tanyájára ért, a doktor anyja mindig magához szorította és amikor elengedte, a kislány haja nedves volt az öregasszony könnyeitől, aki szinte beszélni sem tudott az örökös izgalomtól és csak zokogott, egyre zokogott. Ha szóltak hozzá, füléhez emelte hosszú, fekete hallócsövét, mert megsüketült. Pedig még nem is volt olyan öreg. Mielőtt a japánok bejöttek és még nem ismerték meg amúgy istenigazában az amerikaiakat, milyen másképp volt minden... Li doktor édesanyja akkor sohasem sírt, jól hallott és a beszédével sem volt semmi baj.

Li édesanyja szerette a kútból felbukkanó kislányt, mert jól tudta, milyen küldetésben jár. Tudta, hogy ugyanazért az ügyért dolgozik, mint az ő fia. Cin Föng szerette az öregasszonyt és egyáltalán nem félt tőle. Alig száz lépés választotta el a kút száját a földalatti folyosó legközelebbi lejáratától, de a kislány sohasem

tette meg ezt a száz lépést anélkül, hogy az öreg nénit meg ne látogatná. Ha katonák voltak a közelben és a kislánynak nem lett volna tanácsos a kútból kijönni, az öregasszony ócska vödröt akasztott a kút fölé úgy, hogy a vödröt alulról jól lehessen látni.

Ma nem volt vödör a kút fölött. Tehát nincs veszély. Cin Föng merészen, ügyesen felkúszott a kút falába vágott lépcsőfokon. A házikó ajtaját, mint mindig, most is nyitva találta. A kislány belépett, de az öregasszony nem volt egyedül a kunyhóban. Cin Föng egy sovány, sápadt idegen férfit is látott a szobában. Az arca olyan sápadt, hogy az ember szinte halottnak hinné. A bőre átlátszó, akár a zsírpapír, amiből napernyőket készítenek. Az idegen férfi az öregasszony ágyán feküdt és tágra nyílt szemmel meredt a kislányra. Li doktor édesanyja ott ült az ágy fejénél és két vézna, kiaszott kezével a beteg kezét fogta. Sovány, hosszú volt ez a kéz és az ujja végtelenül finom, a bőr pedig éppen olyan átlátszón fehérlett, mint az arcán.

A kislány a beteg arcát, aztán megint a kezét nézte. Az öregasszony egyre patakzó könnyeitől volt nedves ez a kéz. Cin csak most ismerte fel a beteget: maga Li doktor volt. Cin Föng a homlokát ráncolta és arra gondolt, ha a doktor már idejött és lefeküdt édesanyja ágyába, ez biztosan azt jelenti, hogy halálosan elfáradt és nem tud már tovább élni.

Az öreganyó mondani akart valamit, de az ajka remegett és a szeméből egyre csak csorgott a könny. Li doktor kinyujtotta sovány kezét, meg akarta simogatni édesanyja ősz haját, de a keze erőtlenül aláhanyatlott és képtelen volt újra felemelni. Li keze csaknem a padlóig lógott le. Cin egyre ezt a lelógó kezet nézte és úgy tűnt neki, hogy a kéz mind hosszabbra nyúlik. Odalépett, megfogta Li kezét, felemelte, megsimogatta és óvatosan az ágy szélére fektette.

Aztán belekarolt az öregasszonyba, kivezette a konyhába és megmosta az arcát. Az anyóka kissé megnyugodott és így szólt:

— Ismét magukkal vitték és beültették a villamosszékbe... Most már soha, de soha többé nem gyógyulhat meg. A gazemberek tudják ezt és nem kímélik többé, hiszen nem tud már operálni és így nincs rá szükségük. Ha még egyszer magukkal viszik, akkor meg is ölik.

— Nem! — mondta a kislány olyan határozottan, hogy az anyóka letörölte újból kibuggyanó könnyeit. — Engedje meg, hogy közöljem: az elvtársak eljönnek érte, magukkal viszik és a rendőrök soha többé nem foghatják el. Cjao Cjao doktornő majd meggyógyítja. — A kislány némi gondolkodás után hozzátette: — A színtiszta igazat mondtam.

Az öregasszony a fejét csóválta.

— Hiszen látod, milyen állapotban van... S nekem nincs semmim, csak néhány maréknyi tavalyi, megfeketedett kukoricám.

Cin Föng elgondolkodott.

— Holnapig ez is elég lesz az igen tisztelt doktornak — mondta és néhány krumplit vett ki a kosárból. A krumplit az öregasszony elé tette a konyha asztalára.

Az anyóka magához ölelte a kislányt és kiaszott ajkával csókot nyomott Cin Föng fejére, oda, ahol a vörös papírszalaggal átfont copf kezdődött. Most már nem lett nedves a kislány feje, mert az anyóka nem sírt.

Cin Föng távozni készült, de az anyóka visszatartotta:

— Nagyon kérlek, maradj itt nálunk. Nincs már erőm és a fiam is annyira tehetetlen — segítségre van szüksége.

A kislány az öregasszonyra nézett, nézte remegő, gyenge kezét, látta könyörgő tekintetét, s látta, hogy a szeme mármár ismét könnybe borul. Az ajtó felé fordult, amelyen át látni lehetett az ágyban fekvő doktort. Az arcát nézte és látta, hogy segítsége nélkül az öregasszony valóban tehetetlen ezzel a nagybeteggel. Nagyon szeretett volna itt maradni, nemcsak azért, mert sajnálta a beteg doktort és öreg édesanyját, de azért is, mert tudta, hogy a doktor nagyon, nagyon jó ember, akinek feltétlenül segítséget kell nyujtani. De ugyanakkor eszébe jutott: vajjon mit tenne az ő helyén a nagy „Vörös vakondok"? Vajjon ő is itt maradna? Aligha tenné ezt. Bizonyára folytatná útját és eleget tenne a parancsnok megbízásának. Cin Föng apró napbarnított kezét az öregasszony kiaszott kezére tette és a szívét fojtogató részvétet legyőzve, úgy szólt hozzá, ahogyan felnőtt emberek szólnak a kisgyerekhez:

— Nagyon, nagyon kérem, legyen még egy kis türelemmel. Feltétlenül visszatérek. — Egy kissé gondolkodott és olyan hangsúllyal folytatta, hogy még az öregasszony is elmosolyodott; talán most látta először mosolyogni Cin. — Meglátja, visszatérek és ha megengedi, majd együtt megvitatjuk, mit lehet tenni.

Cin Föng az udvaron át elindult a sövény felé, amely alatt a folyosó legközelebbi szakaszához vezető nyílás rejtőzött. Az öregasszony az ajtóban állt és figyelte, nem jön-e idegen.

Senki sem jött az úton és a kislány bebújt a föld alá. Ha ezen az úton tovább halad, egyenesen a misszióig kell eljutnia. Senki sem veszi észre, amikor egy idő múlva a garázs mögötti öreg akácfák tövében kibújik a föld alól.

A kislány fölkattintotta lámpáját és futásnak eredt.

A misszió épületében délelőtt tíz és délután két óra között egy vendég sem tartózkodott. A nap forró óráit a kínai és amerikai vendégek a kis vízmedencénél töltötték és halak etetésével szórakoztak.

Csak a cselédség maradt az épületben. Vu Te a serpenyőket még a szokottnál is mérgesebben zörgetve készítette a vendégek tízóraiját. A két szobalány megkezdte a szobák takarítását.

Ma Njü elindult, hogy a városba kocsizzék. A minden ízében recsegő-ropogó ócska kocsit Vu Vej a misszió két sutba dobott, hasznavehetetlen Ford-gépéből tákolta össze. Vu Vej maga vezette a gépet.

Tang Ket annyira elfoglalta a takarítás, hogy nem hallotta meg rögtön a csengő harsány szavát. A kapuhoz szaladt.

Cin Föng állt a rács mögött és félénken, elnyújtott hangon kínálgatta áruját:

— Zöldséget, friss zöldséget vegyenek...

Tang Ke kinyitotta a kiskaput és odaintette a lánykát:

— Friss a zöldség?

— Olyan édes a répa, akár a cukor.

— Nem csap be?

— Dehogy csapom be: olyan, mintha a szüleimnek vinném.

Tang Ke körülnézett és hangját lehalkítva kérdezte:

— Miért jöttél te? Hol van Cseng Ko?

Cin Föng némán elfordult. Tang Ke rémülten megragadta a karját.

— Elfogták? — kérdezte elváltozott arccal.

A kislány szótlanul bólintott.

Sokáig egyikük sem szólt egy szót sem. Cin Föng a földre bámult és remegő kézzel gyűrögette ruhájának szegélyét.

— Nem adott fel senkit sem? — kérdezte halkan Tang Ke.

A kislány ránézett és hosszú szempillái alól szemrehányóan pillantott Tang Kere.

— Cseng Ko?

Tang Ke szégyenkezve megrezzent.

— Persze, persze, hiszen Cseng Kóról van szó... — felelte zavartan. — Tudom... Megkínozták?

— Mindkét kezét levágták.

— Jaj!

Tang Ke a tenyerébe rejtette arcát. A kislány halkan folytatta. Olyan halkan beszélt, hogy Tang Ke inkább sejtette, mint hallotta, mit mond:

— ... Aztán felakasztották... a lábánál fogva akasztották fel.

Tang Ke levette arcáról a tenyerét és a kislányra nézett, de egy szót sem tudott szólni. Cin Föng szigorúan kérdezte:

— Nos?

Tang Ke végighúzta kezét sápadt arcán.

— Csak tizennégy éves volt.

— Már tizennégy éves volt — javította ki Cin Föng.

— És te... nem félsz?

A kislány válasz helyett a homlokát ráncolta és megkérdezte:

— Bocsásson meg, de tudni szeretném, nem láthatnám-e Vu Vej kapust?

— A városba kocsizott. Várd meg itt.

— Engedelmével: nem tehetem ezt... — mondta kissé zavartan Cin Föng. — Tetszik tudni, nagyon sietek.

— Akkor közöld velem... Hiszen tudod, hogy mindent megmondhatsz nekem.

— Köszönöm, ezt tudom — szólt ingadozva a kislány, aztán zavartan hozzátette: — Ha nem haragszik, arra kérném, hajoljon le egy kissé.

Cin Föng lábujjhegyre állt, de még így is hiába ágaskodott, sehogy sem tudta Tang Ke fülét elérni. Tang Ke kénytelen volt még jobban meghajolni. Cin Föng ajka most egészen közel ért Tang Ke füléhez. A kislány még a szemét is behúnyta nagy igyekezetében, nehogy véletlenül kihagyjon valamit az üzenetből és suttogni kezdett. Tang Kenek alaposan meg kellett a fülét erőltetnie, hogy egyetlen szót se szalasszon el.

Tang Ke átvette az üzenetet és kikísérte a kislányt. Egy darabig még nézte, hogy tűnik el az apró alak, aztán Ki Linghez visszatérve, a fülébe súgta:

— Egy kis küldönclány volt itt.

Ko Ling szeme rémülten tágra nyílt.

— Félek az új emberektől.

— De a kislány Cseng Ko húga.

— És miért nem jött maga Cseng Ko?

— Felakasztották...

Ko Ling ijedten emelte fel kezét, mintha el akarná hessegetni a szörnyű hírt. Aztán erőt vett magán és megkérdezte:

— Miért jött a küldönc?

— A vezérkar teljhatalmú megbízottat küldött hozzánk repülőgépen. Ma éjjel kellett ejtőernyővel leereszkednie és minden pillanatban itt lehet.

— És hogy fogjuk megismerni?

— A jelszava: „Visszatér a derűs, boldog élet. Ki tudjuk harcolni. Nem igaz?"

— De furcsa egy jelszó!

— Feltétlenül engedelmeskednünk kell neki. Teljesítenünk kell minden parancsát.

— Nem tetszik nekem ez a dolog.

— Azt szeretnéd talán, ha a partizánoknak jogukban állna a kapott parancsot bírálni?

— Megint azt fogod mondani, hogy gyáva vagyok. Nem is tagadom. Igazad van: gyáva, nagyon gyáva vagyok. Félek mindenkitől, akit nem ismerek. Félek a különböző titkoktól és — látod — félek az ilyen parancsoktól is. Alaposan résen kell lennünk és meg kell néznünk, ki ez az ismeretlen nő...

— Ejnye, hát ez a véleményed? — fortyant fel Tang Ke. — A központ feltétlen engedelmességet követel, mi meg szépen „megnézzük", tetszik-e nekünk az új fellebbvalónk... Szinte azt hihetné az ember, elfelejtetted, hogy nem egyszerűen partizánok vagyunk...

— Ugyan menj már: mintha nem tudnád, hogy Mária mennyire jóban van a rendőrséggel! Egyetlen szavára őrizetbe veszik akár a szenteket is... — mondta zavartan Ko Ling.

— Túlságosan tartasz tőle.

— Persze, hogy tartok, hiszen olyan furcsa tekintettel méreget az utóbbi időben.

— Igazán nem érdekes, hogy ki kire néz. A legfontosabb, hogy Máriának sejtelme sincs róla, mik vagyunk mi ketten...

A fasorból gépkocsi berregése hallatszott. Tang Ke sietve megigazította köténykéjét.

— Mária visszatért.

Ko Ling felvette a padlókefét.

Néhány perc mulva Ma lépett a szobába. Látszott rajta, mennyire fáradt. Elégedetlen pillantást vetett a két lányra és elküldte őket.

Tang Ke a kocsiszínhez ment és nézte, hogy mossa Vu Vej a poros kocsit. Vu Vej a víz csobogásától nem hallotta meg a közeledő léptek zaját és tovább dudorászott. Amikor megfordult, majdnem nyakon öntötte Tang Ket. Elmosolyodott. Csak most látta meg a lányt.

— Gyere, segíts nekem! — kiáltotta vidáman.

— Mit segítenék? — kérdezte komoran a lány.

Vu Vej letette a vödröt és csodálkozva nézte Tang Ke dühös arcát.

— Mi történt?

— Szeretnék veled komolyan beszélni.

Vu Vej megtörülte a kezét és hellyel kínálta meg a lányt.

— Köszönöm, nem ülök le — szólt mogorván Tang Ke.

— Már látom, hogy hosszú beszélgetésre van kilátás — felelte még mindig mosolyogva Vu Vej.

— Nagyon fontos mondanivalóm van. Figyelmeztetni akarunk, hogy hagyd abba ezt a... ezt a dolgot Máriával. Rossz teremtés. Neked is, meg valamennyiünknek sokba kerülhet még ez a rendőrsöpredék... Hiszen jól látjuk, hogy te... — Tang Ke nem fejezte be és egyenesen szembe nézett a férfival.

— Semmit sem láthattok — felelte morcosan Vu Vej. — Nem láthattok és nem is kell látnotok — ismételte határozott hangsúllyal. — A feljebbvalótok vagyok és jól tudom, mit teszek.

— Kötelességem, hogy figyelmeztesselek.

— Jó, jó... — felelte Vu Vej és nem is rejtette véka alá, mennyire szeretné már ezt a beszélgetést befejezni.

Tang Ke elhallgatott, aztán ismét megszólalt:

— Küldönc volt itt.

Vu Vej érdeklődve kapta fel a fejét.

— És?

— Igen komoly megbízást továbbított: élve kell Jan Si-fangot elfogni... Csak éppen azt nem tudom, hogyan lehet ezt végrehajtani.

— Hát nem tudod, hogy Jan Si-fang ma ideérkezik?

— És te honnan tudod? — kérdezte nyugtalanul Tang Ke, aki azt hitte, hogy a küldönc révén egyedül ő tudta meg ezt a hírt.

— Ma... mondta nekem — felelte Vu Vej.

— Aha!... — a lány még valamit akart mondani, de elakadt, aztán némi gondolkodás után folytatta: — Akkor bizony tényleg gyanús ez a dolog.

— Mi a gyanús?

— Ez az egész megbízás. Talán mégis csak Ko Lingnek van igaza. Túlságosan simán illeszkednek egymáshoz a dolgok. Alig kaptuk meg a megbízást és Jan Si-fang máris ideérkezik.

— Azt hiszed, talán... — Vu Vej nem fejezte be, de Tang Ke megértette a ki nem mondott „provokáció" szót és bizonytalanul bólintott.

A szobába visszatérve így szólt Ko Linghez:

— Lehet, hogy neked van igazad. Tényleg túlságosan gyanús a dolgok egymásra következése: megjelenik az új küldönc, új ember érkezik a törzstől és olyan személyiség jön ide, mint Jan Si-fang.

— Jan Si-fang?

— Úgy van! Ma este azzal a jenkivel, Barclayvel együtt érkezik ide. Most aztán résen kell lennünk Máriával, nehogy valahogyan gyanút fogjon...

— Tehát mit kell tennünk?

— A feladatot minden körülmények között meg kell oldanunk.

— Még akkor is, ha ilyen gyanús a dolog?

— Halogatásra nincs jogunk.

— Igazad van.

— Cselekednünk kell.

8

Cin Föng félretolta a bejárat előtti követ és óvatosan kitekintett a föld felszínén vezető mélyedésből. Üres volt az udvar. A kislány kilépett az üregből és leült a romház árnyékában. Fáradt volt, kegyetlenül fáradt. Behúnyta szemét és azt látta maga előtt, hogy a kormányzó árnyas parkjában sétálgat. Rémülten kinyitotta szemét, de a látomás még egy pillanatig ott lebegett előtte, alig tudta elhessegetni.

Egyszer, réges-régen elsétált a park előtt és a kőkerítés díszes faragványain át látta, hogy ott bent gyerekek sétálnak, játszanak. De szeretett volna ő is felülni a csacsiszekérre! Pedig jól tudta, hogy azok ott bent valamennyien magasrangú tisztviselők, kereskedők vagy éppenséggel Jan Si-fang tábornokainak gyerekei. Bármennyire szeretné, mégsem ülhet fel a csacsi mögé a kis kocsira: nem az ilyenfajta gyerekeknek készült az. Csak nagyníha nézheti messziről, hogyan játszanak a többiek. És ezt is csak addig, amíg meg nem akad rajta a rendőr vagy a kert csőszének pillantása. Akkor aztán tanácsos a kerítés árnyékából eliszkolni. Még valami akadt ott: a park körül egész sereg cukorkaárus kínálgatta portékáját. Egyszer, újévkor ő is megkóstolhatta azt a pompás fehér édességet. Ahányszor azóta ilyen édességet látott, mindig úgy érezte, összefut szájában a nyál. És itt, a park előtt garmadával hevert az édesség az árusok kosaraiban. Nem, ezt már szinte ki sem lehetett bírni. Azok az átlátszó, botra tűzött piros és fehér emberkék talán még ennél is ízletesebbek voltak. Mint az üvegen, úgy keresztül lehetett rajtuk látni, de a kislány közömbösen nézte, hogyan emel le az árus egy-egy ilyen emberkét a hosszú pálcáról, ahol úgy sorakoztak egymás mellé, mint divathölgy hajában a sok tű. Még akkor se irigyelte a boldog vevőt, amikor egy-egy ilyen átlátszó emberkét a szájába vett, egy ideig szopogatta, aztán

szájából ismét kivéve, gyönyörködve nézte, milyen áttetsző. Cin Föng tizenkét éves volt, de még nem ismerte a cukor ízét.

A kislány nagyot sóhajtva feltápászkodott. Körülnézett, mintha most is magán érezné a rendőr vagy a csősz tekintetét. De senki sem volt a közelben. Kiment az utcára. El kellett jutnia a múzeumba. Ott volt a partizánok egyik őrhelye. Valamilyen európai mérnök még a múlt század végén központi fűtőberendezést szerkesztett a múzeum számára. Az elhagyott, használatlan fűtőberendezést tároló pincében volt a partizánok megfigyelője. A múzeum mögött veteményes kert húzódott. A kerten át eljutott egy kis árokig. Ha lehasalt ebbe az árokba, a földalatti csatornában vagy húsz lépést kellett csúsznia s a fűtőberendezés nyílásán át egyenesen bejuthatott a múzeum pincéjébe. Ott bent a pincében halványan pislákol egy kis lámpa. Az egyik múzeumi páncél alatt rádiófelvevőkészülék van elrejtve. A fűtőberendezést szőnyeggel takarták le.

Itt, a pincében él Ho elvtárs, volt múzeumi őr. A rendőrség azt hiszi, a „vörösökhöz" szökött, pedig itt maradt a városban.

Innen közvetlen bejárat vezet a múzeumba. A bejárat előtt szekrény áll, a szekrény hátsó lapja elmozdítható. A szekrényben mindenféle kacat fekszik. Bent, a múzeum termében megfeketedett régi képeket támasztottak a szekrényhez. S hogy ezeket a képeket senki se tudja elmozdítani, három súlyos márványszobrot állítottak elibük.

Most Csang Phüng-ör, az egykori múzeumi altiszt foglalta el fent a múzeumi őr helyét. Csang már tizennyolc esztendeje áll a múzeum szolgálatában. Ő az, aki Hót állandóan élelmezi és gondosan őrködik a pince két bejáratánál, nehogy a kuomintangisták esetleg rajtaüthessenek Hón. Bár ez aligha következhetik be, hiszen csak ők ketten tudnak a bejáratról.

A múzeumi őr éppen káposztalevest evett, amikor a kislány a veteményes kertbe jutott. Cin Föng éhes volt — s a leves oly nagyszerű illatot árasztott! Nem tudta magát türtőztetni: mohón beszívta ezt a fenséges illatot. Csang észrevette és pálcikákat adott neki.

— Egyél csak. Én majd közben figyelek.

A kislány mohón lenyelt egy kortyot a meleg folyadékból és pálcikájával egy káposztalevelet halászott ki a levesből. Amikor Csang visszatért, a pálcikák a lábason keresztbe fektetve hevertek, a lábas tartalma pedig úgyszólván érintetlen volt. Az őr a kislány kezébe adta a pálcikákat és így szólt hozzá:

— Egyél, vagy komolyan megharagszom rád.

— De hiszen nekünk a föld alatt sokkal többünk van, mint maguknak itt. Miért enném el az elvtárs elől az ételt? — füllentette, bár szörnyen éhes volt.

Csang két kézbe vette a lábast és úgy tett, mintha ki akarná önteni a levest. Cin Föng rémülten fogta a pálcikákat és most már hozzálátott az evéshez. Gyorsan el is tüntette az egész levest.

— No, most már mehetsz — szólt Csang — körösközül minden csendes.

A kislány végigment a veteményes kerten. Itt hatalmas vadrózsabokrok terebélyesedtek. Néhány pillanattal később már be is bújt a múzeumba vezető árok nyílásán.

Alig lépett ki a fűtőberendezésből, máris látta, hogy az öreg Ho valamiért igen nyugtalan. Az tette, amit csak akkor szokott magának megengedni, ha rendkívüli események történtek: a földön guggolt és pipájából vastag füstfelhőket eregetett a szellőzőnyílásba. Pedig ez igen kockázatos dolog volt. A Kuomintang-spiclik könnyen elkezdhetnek kutatni, ha a képektől fedett szekrényből füst száll ki.

A kislány olyan szemrehányó pillantást vetett Hóra, mintha ő lenne az idősebb. Az öregember a sok dohányzástól fekete ujjával zavartan szétnyomkodta a parázsló dohányt.

Sötét, ijesztő külseje volt Hónak. Arca még sokkal sápadtabb, mint Cin Föng partizán bajtársaié, akik lent a katakombákban élnek. Ő is a föld alatt élt, de egyedül — és ez volt a lényeges különbség. Egyedül élt itt és sohasem került ki a pincéből.

Bár senki sem hallhatta a kislányon kívül, Ho mégis suttogva beszélt:

— Most rögtön tovább mégy a „Medvéhez".

— Miért?

— Ez a parancs.

Cin Föng érezte, hogyan markolja meg vállát az öregember.

— Értem — felelte a kislány és arra törekedett, hogy hangja minél szilárdabb legyen, de Ho füle hozzászokott ahhoz, hogy a legkisebb hangrezgéseket is megkülönböztesse egymástól. Érezte a kislány hangján, hogy Cin Föng tétovázik. A kislány szemlesütve ismételte: — Értem!

Már-már felállt, de ekkor úgy érezte, menten elvágódik a nagy kimerüléstől.

— Mi van veled? — kérdezte Ho.

— Ha megengedné, szeretném magam egy kissé kipihenni.

Ho ujja még erősebben szorította a kislány vállát.

— Nem, kislányom — szólt — menned kell.

— Rendben van.

A sötéten tátongó nyílásba bújva, arra gondolt, hogy ma már aligha viheti el Li doktorhoz az elvtársakat. Közben megtörténhetik, hogy a rendőrök érte jönnek és börtönbe hurcolják. Onnan aztán soha többé ki nem engedik. Úgy tűnt, hogy a sötétből is a doktor jóságos szeme néz rá. Meghajolt és bebújt a kürtőbe. A doktor szeme lassan eltűnt előle... Már éppen ki akart mászni a veteményes kertbe, de ekkor meghallotta, hogy Csang jó hangosan beszélget valakivel. A kislány visszahőkölt és hátrálni kezdett, míg a kijárat fényes csíkja teljesen el nem tűnt. Ekkor hasra feküdt és várt. Gondolkodni kezdett és ismét feltűnt előtte Li doktor jóságos arca.

Addig feküdt, míg távolból meg nem hallotta az őr éneklő hangját:

Fiatal, szép leány, kinek szeme fölött
Dacosan sötétlik a két szemöldökív...

A dalocska azt jelentette, hogy elmúlt a veszély. Cin Föng kimászott a kertbe, hogy a „Medve" felé folytassa útját.

Az út nem volt hosszú, de a város legnépesebb részén át vezetett. Nem volt könnyű itt járni és a járókelők között átsurranni, hiszen minden harmadik sétáló ember a Jan Si-fang banda kéme volt.

Cin Föng lassan haladt az utcán és mintha csak véletlenül tenné, megállt egy kis üzlet előtt, amely felett ez állt: „A medvéhez". Mielőtt belépett az üzletbe, meg kellett győződnie, ott van-e a kirakatban a „Fekete macska"-kölnivíz. Üres volt az üveg, a kirakatot díszítette. A tulajdonos ezzel biztosította magát az ellen, hogy esetleg valamelyik túlságosan kitartó vevő árra való tekintet nélkül magával viszi az üveget.

A „Fekete macska" ott volt a kirakatban. Tehát be lehet menni a boltba.

Cin Föng kinyitotta az ajtót és szerényen várt, míg a pultnál álló vevő elhagyta az üzletet. A boltos azonban úgy tett, mintha észre sem venné a kislányt. Udvariasan meghajolt a távozó vevő előtt és belemélyedt a pulton heverő könyv olvasásába. Fennhangon, vontatottan olvasott és közben majomkezet ábrázoló, rúdra erősített elefántcsontfigurával vakargatta a hátát. Mialatt olvasott, villámgyorsan egy-egy pillantást vetett a bolt ajtajára és kirakatára. Cin Föng csak annyit látott, hogy a boltos könnyedén biccent. Most már tudta, hogy beszélhet:

— Bocsásson meg, ha zavarom: a múzeumból küldtek ide.

— Ott volt a kislány, ahol az amerikai szerzetesek imádkoznak az istenhez? — kérdezte a boltos változatlanul éneklő hangon és a könyv fölé hajolt, mintha tovább olvasna.

Cin Föng némán bólintott.

— És átadta mindazt, amire utasították?

Most is szótlanul bólintott Cin Föng.

A boltos most még egyhangúbban kezdett beszélni, szinte énekelt, de a hangját annyira lehalkította, hogy Cin Föng is alig hallotta:

— Most pedig rögtön vissza kell oda térnie a kislánynak.

— A misszióba?! — tört ki rémülten Cin Föngből, de nyomban észretért és ijedten nézett a boltosra, aki tovább folytatta:

— Elmegy a kislány a misszióba és ott közli Vu Te nénivel, hogy a mi emberünk helyett ellenség — kínai nő bukkanhat fel, aki ismeri a jelszavunkat. Ez a kínai nő az amerikaiak kéme. És közölje a kislány Vu Te nénivel: feltételezzük, hogy ejtőernyővel leereszkedett megbízottunkat leszállás közben meggyilkolták. Lehet, hogy a Szüjkou melletti szakadékban a mi ejtőernyősünk holttestét találták meg. Egyelőre még semmi biztosat nem tudunk. A misszióban dolgozó elvtársaknak ezért nagyon óvatosnak kell lenniök. Onnan visszatér a kislány a „Vörös vakondok"-osztag parancsnokához és mindezt előtte is elismétli. Megmondja neki, hogy felderítőket kell a városba küldeni és meg kell állapítani, ki az, akit megöltek: a mi emberünk-e, vagy ellenség?

Cin Föng feszült figyelemmel hallgatta a boltos minden szavát. Látszott rajta, hogy minden idegszálával figyeli.

A boltos befejezte. Amikor látta, hogy Cin Föng még mindig ott ácsorog a pult előtt, a könyv fölé hajolva, éneklő, de igen határozott hangon szólt:

— Jó lenne, ha a kislány távoznék, még mielőtt valaki belépne a boltba.

Cin Föng összeharapta az ajkát, nehogy még ki találja ejteni azokat a szavakat, amelyek már-már a nyelvén voltak: „Kérem szépen, nem pihenhetnék egy kissé?" Szótlanul megfordult és kilépett az utcára.

A boltos csak most nézett fel a könyvből és tekintetével követte a kislányt. Ha Cin Föng megfordul és látja ezt a tekintetet, bizonyára azt gondolta volna, hogy ő a legdrágább kincse ennek a férfinak...

A boltos sóhajt nyomott el, aztán a vastag, vörös bőrkötésű könyv fölé hajolva folytatta a kántáló olvasást és közben a majomkézzel vakargatta a hátát. Gondolatai igen távol jártak a könyv írásjeleitől, amelyeket ajka gépiesen ismételgetett, s

messze volt attól a jó érzéstől is, amelyet a majomkéz érintése a két lapockája között okozott. Gondolatban együtt haladt a kis lánnyal a végtelen földalatti folyosókon. Ezeket a folyosókat éppen olyan jól ismerte, mint a többi elvtárs, hiszen maga is hosszabb időn át rejtőzött a föld alatt és nem egyszer jött elő a földalatti rejtekhelyről, hogy rajtaüssön az ellenségen, míg aztán azt a parancsot kapta, hogy kereskedőnek álcázva, mindenféle amerikai kacat eladásával foglalkozzék.

9

Vége felé közeledett a misszióban az ebéd. Carol már a gyümölcsnél tartott. Nagy odaadással, falánkan habzsolta az ételt. Hatalmas alsó állkapcsa ritmikusan mozgott balról jobbra, jobbról balra, előre, hátra, aztán megint balról jobbra. Impozáns volt ez az állkapocs: úgy dolgozott, mint egy óriási, gépesített reszelő acélalkatrésze. Néha a két megszokott mozgáson kívül még egy harmadikat is végzett: váratlanul alulról felfelé mozgott az állkapocs. Ilyenkor hangos csámcsogást hallatott a hórihorgas ember és a szomszédok tisztán hallhatták az összeütődő fogak koppanását. Evés közben nem is lehetett Carol szájából más hangot hallani. Bib mindenkinél előbb végzett az evéssel, pedig közben szüntelenül fecsegett.

Minthogy a két detektíven kívül sűrűn változott a vendégsereg összetétele, az asztaloknál ülő vendégek nem unták meg Bib fecsegését. Sőt még érdeklődéssel is hallgatták. De ma nem így történt. Az amerikai őrnagyi egyenruhát viselő pattanásos, vöröshajú férfi dühösen megkopogtatta kanalával a tányérja szélét és ezzel hallgatásra késztette Bibet. Az őrnagy a szomszédjához fordult:

— Magát is értesítették, hogy a szobát még ma ki kell üríteni?

— Persze — felelte a szomszéd. — Ez itt így szokás.

— Hogyan? Magával talán már megtörtént ilyesmi? — kérdezte az őrnagy és csodálkozva vonta fel vöröses szemöldökét.

— Nem először üdülök ezen a helyen.

— És csak úgy, minden további nélkül belenyugszik? Még panaszt sem tesz?

— Ugyan, mi értelme lenne? — mondta vállvonogatva a szomszéd. — Mindig kiürítik a szobákat, valahányszor valamilyen fontos személyiség érkezését várják.

— És mi? — kérdezte a vöröshajú a mellére bökve.

— Ez igazán nem fontos. A nagy emberek szeretik a csendet.

— De én amerikai vagyok és panaszt teszek.

— Ugyan kérem, hagyja ezt — mondta a szomszédja. — Mária keze elér odáig, ahová panaszával fordulna.

— Ez a kínai nő?! — kérdezte kétkedve az őrnagy. — Az ördög se hallott még ilyet! No, de nem baj: előbb-utóbb hozzánk kerül a GID-hez, aztán majd beszélek a fejével.

Az őrnagy dühösen hátratolta székét és ott hagyta az asztalt.

Nemsokára a többi vendég is követte és csak a két detektív maradt az ebédlőben.

— No, mit gondolsz, mikor bukkan itt fel az az Ada? — kérdezte Bib.

A két detektív töviről hegyire megvitatta a titokzatos nő megérkezésének valamennyi lehetséges körülményét. Aztán azt kezdték számítgatni, mennyi idő múlva jelenhetik meg a misszióban.

— Ma éjtszaka érkezett a városba — mondta Bib szőrös ujjait mozgatva. — Fürdő, fodrász, meg egyéb ilyen dolgok, lustálkodás az ágyban... Alig hinném, hogy holnap előtt találkozik Barclay-vel. Egy napot igénybe vesz majd a főparancsnoksággal való tárgyalás. Ha csinos nőszemély, akkor biztosra vehetjük, hogy Barclay aligha szalasztja el az alkalmat és vele vacsorázik. Arra számíthatunk, hogy vagy két-három nap múlva, ha már jól kialudta magát, kegyeskedik itt megjelenni. Az asszonynépség fantasztikusan sok időt pocsékol a legkülönbözőbb semmiségekre és senkit sem érdeklő fecsegésre — folytatta megvető hangon Bib. — E tekintetben igazán szerencsés kivétel a mi Máriánk. Keveset beszél és mondhatom, igazán jól vezeti ezt az intézményt. Azt hiszem, nem lehetett itt ilyen jó, amikor még a hittérítők voltak ebben a házban az urak.

Bib elsősorban azon az alapon jutott erre a következtetésre, hogy a missziónál elsőrendű ellátást kaptak a vendégek és Mária igyekezett mindenkinek személyi ízlését kielégíteni. Bib, ha kedve tartotta, akár reggeltől estig ehetett. Íme, most is ez történt: még jóformán véget sem ért az ebéd, amikor Tang Ke hatalmas gyümölcsöstálat helyezett az asztalra. Bib mohón nekiesett a nagy szőlőfürtöknek. Szemenként csipkedte le a szőlőfürtöt és a szemeket ügyesen a szájába hajigálta. Héjastul falta a szemeket és utálatosan ropogtatta a magokat. Amikor már alig maradt szem a fürtön, felemelte és az utolsó szemeket egyszerre szedte le fogával. Másik kezével már a következő

fürt után nyúlt. S mint ebéd közben, most is szakadatlanul fecsegett.

— Éhhaláltól itt igazán nem kell tartanunk. A rendőrség tudta, kire bízza a misszió őrizetét. A legjobban az tetszik nekem, hogy itt teljes biztonságban érezhetjük magunkat. Nem szükséges, hogy éjjel-nappal hasoncsúszva keressük, kutassuk a különféle diverzánsokat. A partizánok jobban félnek Máriától, mint tőlünk. Azt hiszem, holnapután ig a legcsekélyebb veszély se fenyeget bennünket. Akkor aztán alaposan szemügyre veszünk majd minden gépkocsit, nehogy elmulasszuk a tiszteletreméltó Ada érkezését... Tehát holnapután ig... ha ugyan nem okoz nekünk munkát Jan Si-fang érkezése — morogta Carol. — Úgy hallom, magával hozza saját őrségét.

— Mária nem fogja ezt tűrni.

— No, azt hiszem, Jan Si-fang-gal kapcsolatban kénytelen lesz a saját szabályait szegre akasztani. Ha Jan Si-fang megharagszik rá, egyszerűen leütteti a kobakját.

— Hohó! Mária Barclay védelme alatt áll.

Bib koccintásra emelte poharát.

— Egészségedre, öregem! Meg arra, hogy Ada úrhölgy minél előbb eltűnjön innen.

— Képzelem, micsoda cécóval vonul majd be a misszióba ez az ostoba teremtés! — morogta Carol.

Koccintottak. A poharak csengése még ott rezgett a levegőben, amikor Bibnek úgy rémlett, mintha az ajtó felől árnyék vetődnék az asztal lapjára. Gyorsan megfordult és tátva maradt a szája: a veranda ajtajában szép, erélyes arcú kínai nő állt. Csillogóan fekete haját simára hátrafésülve hordta. Első pillantásra szembeötlött az orrnyerge feletti parányi anyajegy.

Mej volt.

Ha Bib az előző éjjelen történetesen ott lett volna Szüjkou közelében a szakadék szélén, bizonyára felismeri Mejben azt a nőt, aki kimászott a szakadékból, Szan Ting szemeláttára áttanulmányozta az ejtőernyős feljegyzéseit, aztán elrobogott. De Bib most látta először Mejt. Rárivallt:

— Kicsoda maga?

— Hogy került ide? — förmedt rá Carol is a nőre.

— Hát csak így... — felelte a nő és zavart mozdulattal a balkonajtóra mutatott: — ezen az ajtón át.

— Nem azért van ez az ajtó, hogy boldog-boldogtalan besétálhasson rajta!

Az ismeretlen nő sötét szeme gúnyos tekintettel végigmérte a két férfit és feltűnő nyugalommal szólt:

— Pedig éppen ide jöttem és remélem, menedéket kapok a csillagos lobogó árnyékában...

Még jóformán ki sem mondta ezeket a szavakat, amikor Bib zavarában mélyen meghajolt:

— Ó, ha tudtuk volna, Miss Ada! Higgye meg, kizárólag a szolgálat érdekében történt... Hiszen senkit sem engedünk egyébként ide, ha nincs...

— Állandóan éberen őrködünk — kontrázott Carol.

— Ez meg is látszik — jegyezte meg gúnyosan Mej. — Egészen idáig jöhettem, anélkül, hogy bárki is észrevett volna.

— Érthetetlen! — Bib kerekded válla annyira felhúzódott, hogy szinte a fülét érte. — Pedig csak néhány rövid percre távoztunk el egy kis erősítőre... Ez a munka átkozottul kifárasztja az embert. Azonnal bemutatjuk Mária nővérnek, a gazdasszonyunknak...

Mej kézmozdulata elhallgattatta Bibet.

— Felesleges tudnia, ki vagyok.

— Ó kérem, nincs itt mitől tartania: Mária százszázalékosan a mi emberünk. Éppen úgy bizhatunk benne, mint saját magunkban! — szólt közbe Carol.

— Kissé kétes értékű ajánlás — mondta „Ada" gúnyos mosollyal. — Egyelőre semmi egyebet nem kívánok maguktól, mint azt, hogy adassanak nekem itt munkát.

— Milyen minőségben?

— Orvosként — parancsolta röviden Mej s mielőtt a két férfi bármit felelhetett volna, máris feltette a kérdést: — Úgy hallom, errefelé nem a legnyugodtabb a helyzet?

— Tűzhányó fölött élünk! Különösen veszedelmes a föld alatt rejtőző „Vörös vakondok" partizánosztag.

Bib rikító színekkel ecsetelte, milyen alattomosak az amerikaiak orra alá lépten-nyomon borsot törő „bennszülöttek" és milyen nagy veszély fenyegeti az embert ebben a vad országban, amely sehogy sem hajlandó Amerika jótékony befolyását elismerni. Végül annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a leggondosabb ellenőrzés mellett is beférkőzhettek különböző megbízhatatlan elemek a misszió alkalmazottai közé.

— Észrevettek talán valamit? — érdeklődött Mej.

— Van itt egy rosszindulatú öregasszony — mondta Bib. — Anna a neve. Ő a szakácsnő.

Mej kérdő pillantást vetett a detektívre:

— Gyanakszik rá?

— Majd alaposan a körmire koppintunk... — kezdte hencegő hangon Carol. Mej félbeszakította:

— Mire való a sok felesleges huzavona? El kell pusztítani az öregasszonyt. Ezt csak bízzák rám. — Aztán, mintha csak mellékesen mondaná, megkérdezte: — Teljesen megbízhatónak tartja azt a nőt, akit itt Máriának neveznek?

— Testestül-lelkestül a mi emberünk — szólt határozottan Bib.

— Feltétlenül az! — bólintott Carol.

Ekkor kinyílt az ajtó és rugalmas, kissé táncoló léptekkel Ma jött be. A két nő gyors, kutató tekintettel méregette egymást.

Mej megelőzte Mat, egy lépést tett feléje és kinyújtotta a kezét:

— A nevem Ada.

Ma némán viszonozta a kézszorítást. A meleg és a nagy sietség okozta-e, vagy talán a megmagyarázhatatlan izgalom, ami az új vendég átható tekintetének hatására eltöltötte — de annyi bizonyos, hogy Ma arca hirtelen elhalványodott. Mej éles szemét nem kerülte el ez a változás. Bibet túlságosan lekötötte az új főnökkel való első beszélgetés. Így aztán még azt sem vette észre, hogy Ma nagy izgalmában az ajkába harap. Bib bemutatta őket egymásnak:

— Miss Ada — a misszió új orvosa...

Mej nagysietve szavába vágott:

— Mondja kérem: biztos lehetek benne, hogy távollétemben alaposan átkutatták a villa környékét? Jan Si-fang tábornok ellen merénylet készül.

— A GID mindenütt merényleteket lát — szólt nevetve Bib.

— A partizánok megesküdtek, hogy elrabolják.

— Ha arról lenne szó, hogy rá akarnak lőni, vagy fel akarják a kocsiját robbantani, akkor még csak elhinném a dolgot, de az ilyen gyerekes szöktetési kísérletek már eleve kudarcra vannak ítélve.

— Szép, hogy ennyire biztos a dolgában — állapította meg halkan Mej.

— Teljes joggal mondhatjuk, hogy biztosak vagyunk a dolgunkban! — kiáltotta Bib.

— Ez szép, nagyon szép... — ismételte Mej, aztán Ma-hoz fordult: — Mondja kérem, nem mutatná meg a szobámat?

Ma kis habozás után, szemmelláthatóan viszolygással kísérte fel Mejt a második emeletre.

Bib egy helyben állt és vigyorgott, míg a két nő el nem tűnt az ajtó mögött. Vigyorgott, mintha Mej a falon át is láthatná ezt a szolgálatkész fintort. Aztán teljes erővel hátba vágta Carolt.

— Hát ehhez meg mit szólsz? Azt hiszem, még csak most kezdődik itt az élet. A két asszony meg jó alaposan hajba kap.

— Tőlem ugyan hajba kaphatnak.

— Nem is figyelmeztettük, hogy Ma alaposan bevágódott ember Barclay tábornoknál és nem tanácsos vele cicázni... Nem baj, annál jobb! — szólt kezét dörzsölgetve Bib.

10

Cin Föng semmi különöset nem látott abban a megbízatásban, amit a „Medvében" kapott. Sok mindenhez hozzászokott, amit kívülállók furcsának, szokatlannak találtak volna. Persze, azok olyan emberek voltak, akik nem tudták, milyen bonyolult harcot folytattak a partizánok az ellenség — a japánok, aztán kuomintangisták és amerikaiak — ellen. Cin Föng oly sokat látott és olyan dolgokat hallott, hogy már semmin sem csodálkozott és semmitől sem riadt vissza. Akár a felnőttek, éppúgy tudta ő is, mi vár rá kudarc esetén; tudta, milyen eszközökkel próbálják majd a Kuomintang-hóhérok belőle a neveket, adatokat és találkozóhelyeket megtudni. De attól nem félt, hogy elárulja a társait. Hiszen Cseng Ko, a nővére sem árult el senkit. Ő is ugyanígy viselkednék, ha a rendőrség kezére kerülne. De... erre jobb nem is gondolni. Milyen igaza volt a parancsnoknak, aki mindig ezt kötötte a lelkére:

— Légy olyan, mint a telefonkagyló: füleden be, szájadon ki — és máris elfelejtetted.

— Értem.

Most olyan gyorsan szaladt a misszió felé, ahogy csak fáradt lábai vitték. Ételről, fáradtságról, sőt még talán a haldokló doktorról is meg lehet feledkezni. Az éhezés? Semmiség! És a fáradtság?... Azt is le lehet győzni, ha az ember erősen összeharapja a fogát. De hát a doktor... a szegény, jó doktor! Ha Cin Föng még ma nem viszi el hozzá a partizánokat, és nem viteti a földalatti rejtekhelyre, talán többé már soha sem kel fel az ágyáról és soha többé nem gyógyíthat... Elküldi hozzá a partizánokat, még ha éhségtől és fáradtságtól össze is esnék. Minél előbb be kell jutnia a misszióba és figyelmeztetni kell az elvtársakat, hogy esetleg provokátor bukkan fel közöttük. Aztán ugyanolyan gyorsan vissza kell rohannia a törzshöz és segítséget kell vinnie a doktornak.

Vajjon hány li vár még rá? Cin Föng próbálta a távolságokat összeadni, de belezavarodott. Sok, nagyon sok li... Talán több is, mint amennyit egy nap alatt meg tud tenni. Sőt annál

is több, amennyire egy felnőtt partizán képes. És mégis meg kell tennie! Cin Föng jól tudta, hogy a partizánok sokszor pihenés nélkül, étlen-szomjan gyalogolnak napokon át. Hosszúra nyúlik az akció, nincsenek tartalékaik és nem kockáztathatják, hogy a parasztoktól kérnek élelmiszert — ez esetleg akasztófára juttathatja őket. A kislány mindezt tudja és úgy fog viselkedni, mintha felnőtt partizán lenne. Ez az egész.

Ilyen gondolatokkal tette meg, szinte észrevétlenül, a Li doktor édesanyjának házáig vezető utat. Mindjárt jön a forduló, ahol a karikába tett nyíl látható. Mindjárt meglátja a kút káváján a beszűrődő fényt. Már itt is a forduló! És itt a jel is: közepén nyíl. De most nem keresi fel Cin Föng az öregasszonyt. Nem is kell tudnia, hogy itt volt. Remélhetőleg nem felejtette el a vödröt kiakasztani, mert különben hogyan tudja meg, hogy kimászhat-e a kútból? De milyen különös: már túljutott a jelzésen, de még mindig nem látja a beszűrődő fényt. Különös, nagyon különös dolog!... A villanylámpa fénye most a kútfal köveire esik... Hogyan lehetséges, hogy ezek a kövek most hatalmas földtömegből meredeznek elő? Miért ér ez a nagy földtömeg egészen a boltívekig és miért szakadt be az egész bolthajtás?

Cin Föng nyugtalanul nézte a váratlan akadályt. Hiszen ha ezek a kövek itt valóban a kút kávájának részei, akkor a kút beszakadt és nincs többé kivezető út! Ez a beomlás azt jelenti, hogy Cin Föngnek vissza kell térnie a városba és fent, a föld felszínén kell megpróbálnia, hogyan juthat el a Kuomintang-őrjáratok elkerülésével a misszióhoz... Szörnyű gondolat villant át az agyán: hátha már itt is járt a rendőrség és ez a földszakadás a rendőrök kezemunkája?... De miért jöttek volna a rendőrök ide, a kúthoz? Csak nem a doktorért? Jaj, menynyire szeretné tudni, mi történt fent a föld felszínén!

A kislány kétségbeesve dűlt le a földrakásra és eloltotta lámpáját. A folyosó mélyén nagy csend. Cin Föng jól ismerte ezt a csendet. Ide nem jut el a külvilág egyetlen hangja sem. Ott fent, a föld felszínén bármi történhetik, bármilyen események megrázkódtathatják a világot — itt mindig ugyanaz a változatlan, áthatolhatatlan süket csend uralkodik...

Vajjon marad-e elég ereje ahhoz, hogy a városba vezető kijárathoz visszatérjen és ismét megtegye a föld felszínén a misszióhoz vezető utat?

Gondolatai kétségbeejtő gyorsasággal követték egymást. Ugyanazon gondolatok voltak, amelyek hasonló esetben felnőtt ember agyában támadtak volna. Cin Föng csak egyet tudott:

nem az a kérdés, hogy lesz-e elég ereje, csak ideje legyen elég! ...

Felállt és elindult. Észre sem vette, hogy a lába már nem mozog olyan könnyedén, mint azelőtt és kitaposott háncsszandáljában úgy csoszog, mint egy öreg asszony.

Már nem szaladt, csak lépésben ment. Néhányszor ugyan megpróbált nekiiramodni, de a lába lelassult. Csak akkor vette ezt észre, amikor szinte már mozogni sem tudott. Újra meg újra kényszerítette magát, hogy gyorsabban lépkedjen, de a lába újra meg újra felmondta a szolgálatot. Most már csak a lába ellen harcolt és nem is tudott másra gondolni, csak a lábára. Minden erejét erre a küzdelemre összpontosította. Valószínűleg ezért nem vette észre, hogy a villanylámpa fénye percről percre halványul. A lámpa elemét nem ilyen hosszú távolságra szánták. Ezt a lámpaelemet, mint a parancsnok, a törzsparancsnok és a felderítők lámpaelemeit, a rádiós készítette ott lent a föld alatt.

Cin Föng csak akkor vette észre a fény haldoklását, amikor a lámpa már csak vöröses, halvány fénnyel pislákolt. Olyan halványan világított a lámpa, hogy a kislány lépten-nyomon belebotlott a földből kiálló éles kövekbe. Hirtelen rádöbbent a gondolatra, hogy perceken belül sötétben marad. A kétségbeesés erőt adott neki és olyan gyorsan nekiiramodott, mint máskor szokta, mintha e pár perc alatt megtehetné az egész hosszú utat.

Csak néhány percig futhatott, amíg a lámpa halvány fénye még pislákolt. Aztán kialudt az utolsó parányi piros foltocska is. Cin Föngöt áthatolhatatlan, sűrű sötétség vette körül. Valahogyan rendeznie kellett a gondolatait. A folyosók labirintusa igen bonyolult volt és sokszor elágazott. A falakon különböző jelzések: ahol nyíl volt egy középen, azt jelentette, hogy egyenesen előre kell menni. Ha a nyíl vége lefelé irányult, akkor balra kellett tartani, ha meg felfelé nézett a nyíl vége, akkor jobbra vezetett az út. Hol krétával, hol szénnel — ahogy a talaj engedte — mindenütt tisztán, láthatóan rajzolták ezeket a jeleket a falra. Villanylámpa fényénél, de még pislákoló gyertyánál is láthatók voltak a jelzések ... De mit ért ez most, amikor a kislány világítás nélkül maradt?

Cin Föng erősen befogta szemét, azt gondolta, így könnyebben megszokja majd a sötétben való tájékozódást. De bármennyire erőltette is a szemét, még a kezét sem látta, hiába tartotta az arca elé.

És mégsem engedte, hogy a kétségbeesés erőt vegyen rajta. Kinyujtotta kezét és ismét nekiindult. Most már arra sem gon-

dolt, merre megy. Tudta, hogy a partizánok mindig vittek magukkal kötelet, ha először ereszkedtek le a földalatti folyosó ismeretlen részeibe. Maguk mögött legöngyölték a kötelet, hogy ismét vissza tudjanak találni. Csak így, lépésről lépésre haladva ismerhették ki a labirintust. A falakat jelzésekkel látták el, egymás után megismerték a bonyolult labirintus útjait, amelyek sok-sok száz li hosszúságban húzódtak a föld alatt. És most neki, Cin Föngnek egyedül kellett kiismernie magát ebben a labirintusban. Kislány volt még és mint mindig, ha nehéz helyzetbe került, most is azt gondolta magában: „Mit tenne helyemben egy felnőtt?" És mindig úgy cselekedett, ahogyan az ő helyében akármelyik felnőtt partizán tett volna. Azok az emberek voltak a mintaképei, akiket az erő, a merészség és a kötelességteljesítés megtestesítőinek tartott.

És most, amikor keze a folyosó érdes falát tapogatta, most is ugyanilyen gondolatok töltötték el. El kellett magát határoznia: egyenesen menjen, forduljon jobbra, vagy talán balra? A különböző népmesékben feladott találós kérdések most nevetségesen egyszerűeknek látszottak ahhoz a nagy talányhoz képest, amit neki a vörösszalaggal befont varkocsú, kis lánykának kellett megoldania. Hiszen, ha valaki választás elé állította volna: halál és kötelességteljesítés — vagy élet! ... De nem: amerre csak fordult, mindenhonnan ugyanaz a kétségbeejtően egyforma, üres feketeség meredezett rá és nem tudta, egyenesen előre kell-e mennie, balra vagy jobbra kell-e fordulnia, hogy elérje célját, teljesítse a parancsot.

Megállt. Gondolatokba merült és vékony ujjacskáinak végével megtapogatta a rücskös falat. Nagy és merész lelkének minden erejét arra összpontosította, hogy a kétségbeesés ne legyen úrrá felette, ne gyűrje le kis testét, amely már annyira gyenge és olyan szörnyűségesen fáradt...

11

Vu Vej a városba szállította a misszióból kitett lakókat. Amikor visszatért, a park egyik eldugott fasorában találta Tang Ket és Ko Linget. A kapott feladatot vitatták meg. Minél jobban, minél figyelmesebben vizsgálgatta Ko Ling a kérdést, annál valószínűtlenebbnek látta, hogy ilyen nehéz feladatot meg lehessen oldani. Hárman voltak nők — és csak egyetlen férfi, Vu Vej, állott mellettük. A túloldalon maga Carol felér valamennyiükkel, aztán ott van maga Jan Si-fang, meg Mária és Stella, aki a

tábornokkal együtt érkezik. Bizony nem volt könnyű probléma ennek a feladatnak a megoldása.

Tang Kenek más volt a véleménye.

— Megfeledkezel arról, hogy erősítést kapunk.

— Vajjon mit változtathat egyetlen ember a helyzeten?

— A központ igen jól ismeri az erőnket és ha mégis megbízott ezzel a feladattal, ez azt jelenti, hogy minden körülményt tekintetbe vettek. — Tang Ke napbarnított arcát sötétre festette a fejébe tóduló vér. — Egyszóval azt hiszed, nem tudjuk teljesíteni ezt a harci feladatot? És miért élünk itt mi ketten nyugalomban, kényelmesen, miért tudunk alaposan jóllakni és miért alhatunk puha ágyban, mialatt a többi elvtárs...

A fasor végéről léptek hallatszottak. Vu Vej közeledett. Ko Ling tőle várt támogatást és közölte vele aggályait. De legnagyobb csodálkozására azt látta, hogy az egyébként oly óvatos Vu Vej most nem állott az ő pártjára.

— Elfelejted — szólt hozzá Vu Vej — úgy látszik, tényleg elfelejted, hogy Jan Si-fang ma ideérkezik. Ilyen alkalom aligha ismétlődik még egyszer.

— No, mit mondtam? — kiáltott diadalmasan Tang Ke. — A törzsnél mégis csak jobban tudják, mit tesznek.

— Csak egy dologgal nem vagyok tisztában — mondta Vu Vej. — Megvárjuk-e a központból küldött elvtársat, vagy lássunk hozzá saját erőnkkel a dologhoz?

— Nincs jogunk várni és nem is várhatunk — heveskedett Tang Ke. — Az első alkalmas pillanatban el kell Jan Si-fangot fognunk.

— Őszintén szólva, egytől félek: az édesanyám az utóbbi időben már nem tudja magát türtőztetni.

— Én bizony nem avatnám be Te nénit ebbe az ügybe — jegyezte meg Ko Ling. — Amilyen lobbanékony, még valamit ki talál fecsegni Mária előtt.

— Máriának pedig semmit sem szabad megneszelnie — szólt Tang Ke és futó pillantást vetett Vu Vejre.

— Pszt!... — Ko Ling ajkára tette az ujját. — Valaki jön!

A két lány nagysietve eltűnt a bokrok közt. Vu Vej a pipáját tömködte. Így találta őt a forduló mögül óvatosan kitekintő Ma. Gyorsan körülnézett és Vu Vejhez lépett. Finom orrcimpái a levegőt szimatolták, mintha a szagból akarná kitalálni, ki lehetett itt. Vu Vej mellé ő is az útszéli nagy kőre ült. Sokáig némán ült ott és a leszakított fűszálakat tépegette. Vu Vej is hallgatott. Úgy tett, mintha teljesen lefoglalnák az ég felé eregetett füstkarikák. Mindketten várták, hogy a másik kezdje el a beszélgetést. Végül Ma törte meg a csendet.

— Van valami újság?

— A partizánparancsnokság teljhatalmú megbízottat küldött, akinek ejtőernyővel kell leereszkednie.

Ma izgatottan kérdezte:

— Itt?

— Valószínűleg valahol a közelben, hiszen éppen ide, a misszióba küldték.

— Hozzánk?

— Úgy van. A jelszava: „Visszatér a derűs, boldog élet. Ki tudjuk harcolni. Nem igaz?"

Ismét hallgattak. Ma idegesen tépegette, aztán elhajította a fűszálat.

— Miért?

Vu Vej elfordította a tekintetét.

— ... feladatot kaptunk.

Ma várakozón pillantott Vu Vejre.

— Nagyon komoly ügyről van szó — szólt végre Vu Vej. — El kell fognunk Jan Si-fangot.

— És nem tudjuk ezt megtenni anélkül, hogy onnan segítséget kapnánk?

— Nyilván így van ... A lányok egymagukban képtelenek rá.

— És én?

Vu Vej csodálkozva nézett rá, még egyet szippantott és kiveregette a pipát.

— Te? Neked nem szabad ebben részt venned. Meg kell a hírnevedet őrizned.

Ma felugrott, de aztán erőt vett magán és újból leült a kőre.

— Nem! nem bírom tovább! — Ma hangja panaszosan csengett. Suttogva, szinte hadarva beszélt: — Tovább igazán már nem bírom! Hiszen, ha a benemavatottak előtt játszom — az hagyján. De legalább a mieink tudnák, hogy csupán alakoskodásról van szó! Gondold csak meg, hogy a mieink kivétel nélkül — érted? — kivétel nélkül gyűlölnek engem. Tovább nem bírom ezt az alakoskodást folytatni! Engedd meg, hogy felfedjem magam a lányok előtt.

— Szó se lehet róla! — mondta határozottan Vu Vej. — Továbbra is én leszek az egyetlen, aki tudja, hogy alakoskodás az egész.

— Már három hónapja vagyok itt és nem vagyok biztos benne, hogy a rendőrség még nem ismeri kilétemet.

— Egyelőre semmiféle veszély nem fenyeget erről az oldalról — próbálta Vu Vej a lányt megnyugtatni. — Minél keve-

sebbet tudnak az egyes emberek, annál jobb nekünk és annál jobb a közös ügy szempontjából.

— Sokkal jobban féltelek, mintha ott lennél a többi elvtárssal együtt.

— Engem aztán igazán nem ismer itt senki. Senki sem sejti, hogy tiszt vagyok; ti hárman: Ko Ling, Tang Ke meg te diáklányok, édesanyám pedig tanítónő. A többiek annak tartanak bennünket, aminek magunkat kiadjuk...

— És mikor érkezik az az elvtárs a parancsnokságtól? — szakította félbe Ma.

— Azt hiszem, még ma.

— Ma? Milyen különös...

— Miért lenne különös?

— Semmi, semmi, csak úgy mondtam.

— De hiszen elsápadtál.

— Nagy a hőség — mondta Ma és kendőjével végigtörölte arcát.

Vu Vej gyengéden megfogta a lány kezét.

— Minél nehezebb ma, annál magasabbra emelheted majd később a fejedet...

Cin Föng már nem is számolta a fordulókat. Néhányszor úgy rémlett, hogy látja a feljáró fényét s ilyenkor teljes erővel nekiiramodott. De kisvártatva kiderült, hogy csalóka ábránd volt: csak képzelődött a fényről. Csupán újabb elágazás következett s a kislány keze gépiesen tapogatta az érdes falat. Tompán, szörnyűséges egyhangúsággal nehezedett rá a földalatti folyosó fekete csendje.

Mi értelme, hogy így vaktában keresgélve próbálja a kijáratot megtalálni?... Egy pillanatig ez a gondolat motoszkált Cin Föng agyában. De csak egy pillanatig. Elkergette a gondolatot és arra gondolt, mit tenne a helyében egy felnőtt partizán. Vajjon elvesztené reményét, amíg egyetlen csepp vér folyik ereiben? A kislány szandálja már régen szétszakadt, az éles kövek darabokra szaggatták a talpát és Cin Föng most már úgyszólván mezítláb folytatta útját. Keze már csupa seb volt az érdes fal állandó tapogatásától.

A léptek visszhangja mind tompábban zúgott. Cin Föng éles füle meghallotta, hogy már nincs messze a fal. Ekkor egyszerre, váratlanul hangot hallott... Hangot, itt, lent a föld alatt?... Olyan váratlan volt ez a hang, hogy Cin Föng első pillanatban nem akart hinni a fülének. Pedig mégis így volt: ott előtte, a sötét folyosóban mozgott valami.

— Ki van itt? — kérdezte akaratlanul is suttogva.
Nem kapott választ. De ez nem téveszthette meg.
— Hé! Ki van itt?
És most ugyanolyan óvatos suttogással érkezett a felelet:
— Mi.
„Mi!" Tehát nincs egyedül, aki a sötétben megszólalt. Ez pedig azt jelenti, hogy közel van már a kijárathoz!
Cin Föng körül forgott a világ. A fal kiugró részébe kapaszkodott, még néhány bizonytalan lépést tett előre, aztán érezte, hogy emberi test melege áramlik felé. Megállt. Nem tudta legyőzni azt az ellenállhatatlan vágyát, hogy végre leüljön. Leült és kis híján sírvafakadt, bár egyszer sem sírt még, mióta a partizánok közé került. Még akkor sem sírt, amikor megölték Cseng Kot. De most... most sírni, zokogni szeretett volna. És mégsem sírt, hiszen a „Vörös vakondokok" sohasem sírtak. Vagy talán csak azért nem pityeredett el, mert alig ült le valaki mellé a földre, máris mélyen elaludt.
Úgy érezte, csak most húnyta le a szemét, amikor máris kinyílt a szeme és mintha csoda történt volna vele, már nem a földalatti folyosó nyirkos sötétsége vette körül. Felette messze, messze, fényesen világítottak a csillagok. Most már látta: fent van a föld felszínén.
Gyenge volt ez a parányi fény, de Cin Föng sötétséghez szokott szemének elegendő arra, hogy meglássa a körülötte ülő, guggoló gyerekeket. Hallgatagon mozdulatlanul ültek egymás mellett. Fiúcska arca hajolt föléje. Cin Föng megismerte: Csun Szi volt.

Mej egy hintaszékben ült és ujjai közt csaknem teljesen végigégett cigarettát szorongatott. Nyilván csak akkor jutott eszébe a cigaretta, amikor a csutka már körmére égett. Eldobta, de egy perc mulva újabb cigarettára gyujtott. Nemsokára rá ugyanúgy füstölt kezében a cigaretta, mint az imént. Mej megfeledkezett róla és még csak szájába sem vette. Most, hogy egyedül volt, nem látszott sem fiatalnak, sem erősnek. Szája szegletéből kemény ráncok ágaztak szét és szeme, amely röviddel ezelőtt még annyi energiát sugárzott, most kimondhatatlanul fáradt volt.
Mej elgondolkodva nézte a kertet. De mihelyt felbukkant a kis ösvényen Ma alakja, Mej máris szájába vette a cigarettát, szája körül már nem voltak ráncok és a szeme mosolygott.
Alig pillantotta meg Ma a verandán üldögélő Adát, ő is határozott változáson ment át. Nyoma sem volt arcán a mély el-

gondolkodásnak. De Mej szívélyes mosolyára komor arckifejezéssel felelt. Ma szigorúan, szinte borúsan tekintett maga elé és szó nélkül leült a Mej melletti karosszékbe.

A verandára gyorsan ráterült az esti szürkület. A két nő már csak homályosan látta egymás arcát.

Hosszú, kínos hallgatás után váratlanul megszólalt Mej.

— Tulajdonképpen miért folytatjuk ezt a kettős életet?

Ma körme a tenyerébe mélyedt.

— Kettős életet? — kérdezte, de ez nem is kérdés, inkább csak riadt suttogás volt.

— Talán nem fejeztem ki magamat elég világosan?

— Bocsásson meg, de én igazán nem folytatok kettős életet — szólt Ma és észrevette, hogy Mej villámgyorsan körülnéz. Amikor látta, hogy senki sincs a közelben, Mej suttogásra fogta a szót.

— Hagyja abba a játékot.

Ma érezte, hogy a hideg végigfut a hátán és ujjai elerőtlenednek.

Mej ugyan nem láthatta a félhomályban Ma arcát, de rémült hangjából megsejtette, hogy milyen benyomást gyakoroltak rá az iménti szavak. Nem állt fel a karosszékből, de egész testével előrehajolva mondta:

— Ez a kettős lét nem tart örökké... Visszatér a derűs, boldog élet. Ki tudjuk harcolni. Nem igaz?

Mindez olyan váratlan volt, hogy Ma nem tudta visszatartani csodálkozó kiáltását. Minden egyebet inkább várt volna ettől a vendégtől, mint azt, hogy kimondja a partizánparancsnokság jelszavát.

— Ismételje... kérem, ismételje meg — szólt zavartan.

Mej lassan, szóról szóra megismételte a jelszót, aztán megkérdezte:

— Hisz nekem?

— Annyira váratlanul ért...

— Vagyis tudja, ki vagyok?

— Tudom.

— És bízik bennem?

— Onnan átról küldték, tehát a barátunk.

Mej felállt, határozott léptekkel odament Ma-hoz és kezet nyujtott neki.

— Megbíztak, hogy melegen kezet szorítsak az elvtársnővel.

— Köszönöm! Nagyon köszönöm! Nem is tudom mondani, ...mennyire hálás vagyok... — Ma képtelen volt nagy izgalmát fékezni. Elfordult, nehogy Mej meglássa feltörő könnyeit.

— Bocsásson meg — szólt kisvártatva — de annyira vágytam már arra, hogy őszintén szembe tudjak valakivel nézni.

— Komoly feladattal bízták meg... El kell fognia Jan Si-fangot.

Mej figyelmesen nézte Ma arcát. Vajjon milyen hatást gyakorol rá ez a közlés? Ma meg akarta mondani, hogy már mindenről tud, jól átgondolta a dolgot és mindenre készen áll, de valami — maga sem tudta volna megmondani, micsoda — arra késztette, hogy egyelőre ne nyilatkozzék erről. Így csak ennyit mondott:

— Igen, ez valóban nehéz dolog lesz.

— De nem fél tőle?

— Mitől?

— Hogy az akció esetleg balul üt ki.

— Minden nap, s a napnak minden órájában készen állunk. Biztos vagyok benne, hogy sikerülni fog.

— Tehát azt hiszi, sikerül kézre keríteni a hóhért?

— Véleményem szerint sikerül.

— A Felszabadító Néphadsereg parancsnoksága csak úgy tudja a Taijüan börtöneiben fogvatartott sok ezernyi ember életét megmenteni, ha ártalmatlanná tesszük Jan Si-fangot. Ennek a gyalázatos hóhérnak az a szándéka, hogy a város legjobbjait legyilkoltassa, még mielőtt Phüng Te-huaj csapatai döntő rohamra indulnának. Ennek a döntő rohamnak időpontja egyre jobban közeledik. Phüng Te-huaj csapatai bármely pillanatban támadást kezdhetnek. — Mej e szavaknál megragadta Ma kezét és óvatosan körülnézett. — Egyetlen embernek sem szabad tudnia a kilétemet. Érti?

Ma nem válaszolhatott, mert Mej most ajka elé tette az ujját: Bib lépett a szobába. Ma sietve távozott.

— Megvizsgálták a villa környékét? — kérdezte Mej. — Feltétlenül szem előtt kell tartania, hogy mi vagyunk a felelősek olyan személyiségek életéért, mint Barclay tábornok és Jan Si-fang.

— Hogyan? Barclay biztonságáért is mi vagyunk felelősek? — kérdezte Bib és hosszú tirádába akart kezdeni, de Mej tekintetére elhallgatott és csak ennyit mondott: — Mihelyt a két tábornok átlépi a misszió küszöbét, becses személyük máris a legnagyobb biztonságban lesz. A misszió épületét valóságos erőddé változtatjuk. — Bib az ajtóhoz csoszogott, kinyitotta és kikiáltott: — Carol! Hé, Carol!

Carol segítségével nekilátott Bib, hogy megmutassa Mejnek, milyen védelmi berendezésekkel van az épület ellátva. A békés külsejű vászonfüggönyök alól acéllemezek gördültek alá és ha

a karosszékeket megfordították, géppuskák torka meredezett az ablakokra.

— Csak merészeljen valaki idejönni! — hencegett Bib. — A hittérítők előrelátó emberek voltak.

— Úgy van, magam is látom, hogy valóságos erőd ez az épület — bólintott Mej, aztán gondolatokba merülve felállt.

— Talán még észre sem vette, hogy a legérdekesebb észrevételeket mindig váratlanul tesszük — szólt egy idő múlva. — És — hogy is mondjam — elsősorban az ösztönünk dolgozik.

— Teljesen igaza van! — szólt lelkesen Bib. — A detektív legfontosabb tulajdonsága az ösztön. Első pillantásra látnunk kell, kivel állunk szemben. Látja, például nyomban átláttam Annán, az öreg szakácsnőn.

— Veszedelmes ellenség az öregasszony! — szólt közbe Carol.

Mej sietség nélkül rágyujtott és hunyorítva nézett a két detektívre.

— Más egyebet nem vettek észre?

— Mit vettünk volna észre? — kérdezte Bib és a csodálkozástól még a szája is tátva maradt.

— Ó, semmit, semmit... — szólt határozatlanul Mej. — Egy kis meglepetést tartogatok a maguk számára.

— Égünk a kíváncsiságtól.

— Igen meglepő és érdekes a terítékre kerülő vad. Majd megmutatom maguknak, ha bezárul a csapda.

— Ó, miss Ada! Most már könnyen elképzelhetjük, milyen nagyszerű dolog lesz! Hiszen amúgy is jól tudjuk, mire képes — mondta Bib szolgálatkészen vigyorogva.

— Hogy érti ezt?

— Hallottuk, hogyan folyt le párharca a vörös partizánnővel.

— Nemsokára megkezdem tevékenységemet, maguk pedig alaposan figyeljék, mit teszek — folytatta füstfelhőket eregetve Mej. — Azt hiszem, elég érdekes lesz maguknak is.

— Ó, kérem, már látjuk, milyen kiválóan dolgozik!

— A csapda ma nem marad üresen.

— A vadásznőről ítélve, azt hiszem, nagy vad kerül bele — vigyorgott ismét nagybuzgón Bib.

— Igen. Még valamit akartam mondani — folytatta elkomorodva Mej. — A magas vendégek érkezése előtt mégegyszer jó alaposan vizsgálják át az épület környékét. Most rögtön lássanak hozzá...

A két detektív kelletlenül kisomfordált.

Mej leült az egyik karosszékbe és könyökét a szék karfá-

jára támasztotta. Ujjait összekulcsolta és fejét a kezére támasztotta. Gondolataiba merülve hosszú időn át mozdulatlanul ült. Aztán zajtalanul felállt és a konyhába ment. A konyha csempézett faláról visszaverődő éles fénytől hunyorgatni kezdett.

Vu Te csodálkozva nézte a váratlan vendéget.

— Jóestét, Vu Te néni — köszönt Mej.

— Hallom, ideszegődött munkára — morogta nagymogorván Vu Te. — Ne kívánja, hogy még üdvözöljem is. Ha a fiam nem teljesítene itt szolgálatot, akkor bizony nem lenne az a hatalom, ami arra késztethetne, hogy itt maradjak.

— Pedig azt hittem, buzgó katolikus.

— Ó, az régen volt!

— Látom, sápadt. Biztosan kimerítette a munka — szólt megértőn Mej.

— A fejem fáj. Néha úgy érzem, hogy két fejem van. És a szívem... nézze csak.

Vu Te megfogta Mej kezét és a mellére tette.

Mej figyelmesen hallgatta Vu Te szívverését.

— Van nálam gyógyszer — mondta.

— Ugyan! Ismerem a gyógyszereket! — Vu Te reménytelenül legyintett. — Mindent kipróbáltam már.

— Én mégis adok magának gyógyszert. Magam is jól tudom, milyen érzés, ha az embernek beteg a szíve, pedig orvos vagyok.

— Ilyen fiatal — és máris baja van a szívével?

— Az életet nem lehet mindig naptárral mérni. — Mej sóhajtott. — Bizony sok mindent el kell viselnem — annyi mindent, hogy két szívet is tönkretehetne... — Mej szaglászni kezdett: — Mi jó lesz vacsorára?

Vu Te megértően bólintott. Fürge keze szabaddá tette a konyhaasztal egyik sarkát. Máris ott állt az asztalon a tál.

— Most már megvallhatom — szólt vidáman Mej — bizony két napja nem ettem egy falatot sem... Azonnal hozom az orvosságot...

— Köszönöm, de azt hiszem, nem gyógyít engem meg már semmi, csak a...

De Mej már ott sem volt. Az ebédlőben ott találta Mat. Meglepte Ma arcának örömteli kifejezése.

— Ejnye, de jókedvűnek látszik!

— Az elvtársnő érkezése nagy örömet okoz nekem.

— Bátrabbnak érzi magát?

— Olyan erősnek, hogy szinte azt hiszem, képes lennék... Mej csendesen mosolygott.

— Pedig a jenkik annyira bíznak magában.

— Ez nagyon jó.

— Bátor teremtés. Nem fél, hogy szimatolni kezdenek?

Ma a vállát vonogatta.

Mej arca komoly kifejezést öltött.

— Jól figyeljen ide... Veszélyes ember van maguk között.

Ma visszahőkölt.

— Ez az ember az egész szervezet vesztét okozhatja — folytatta Mej. Látta, hogy Ma arca halálsápadttá válik.

— Mondja meg, ki az — mondta nagynehezen Ma. — Majd megtalálom a kellő eszközöket...

— *Anna*, vagyis más néven Vu Te...

— Lehetetlen! — Ma elfedte az arcát. — Nem, nem, nem... ez teljesen lehetetlen!...

— Az elvtársnő azt hiszi, nem tudom, mit beszélek?

— És ha téved?

— Még mindig jobb, ha azt a hibát követem el, amelyet történetesen nekem tulajdonít, mint ha valaki olyan hibát követ el, mint az elvtársnő és provokátort vesz védelmébe. És ha vesztébe sodorja az egész szervezetet? Ha az elvtársnő elvakult — személyes okok miatt elvakult — s nyilván nem is tagadhatja, hogy megfontolásaiban sokkal több a személyes vonatkozás, mint...

Minél tovább beszélt Mej, annál jobban lehorgasztotta Ma a fejét. Most már egy szót sem szólt.

— A parancs így szól — fejezte be száraz hangon Mej — Vu Tet el kell intézni.

Pillanatok teltek el, mielőtt Ma arca megértő kifejezést öltött. Kezét arcához emelte, de a keze erőtlenül aláhullott. Aztán nagynehezen kinyögte:

— Értem...

Mej ekkor váratlanul közbevágott:

— Nem!... Majd én magam — szólt és kisietett a szobából.

Ma nagynehezen odavánszorgott a villanykapcsolóhoz, eloltotta a világosságot és sokáig mozdulatlanul ült a sötétben. Szédült a sok kusza gondolattól. Mindez olyan bonyolult és különös volt... Tévedne a parancsnokság?... De nem: még mindig jobb, ha tévednek, mintha szánakozásból megkímélik azt, akit árulással gyanúsítanak és ezzel pusztulást hoznak az összes elvtársakra, az egész ügyre.

Az ajtó nesztelenül kinyílt és egy percre fény árasztotta el a szoba egy részét. Ma meg sem mozdult. Mej lépett be a szobába. Lábujjhegyen közeledett a telefonhoz, aztán egy ideig gondolkodott, mintha valamire vissza akarna emlékezni és kezét szája elé téve, határozatlanul ezt mondta a telefonba:

— Kapcsolja, kérem, az amerikai katonai misszió központját... A százhetest kérem... Maga az, kapitány úr?! — folytatta aztán szemmellátható megkönnyebbüléssel. — Már attól tartottam, hogy összekevertem a számokat... Nem, nem, természetesen helyes számot kaptam. De azt hiszem, maga is beláthatja, hogy az olyan kaland, mint amilyent a vörös ejtőernyős nővel átéltem, még a nálam keményebb embereket is megzavarhatja kissé... Hogyne, minden rendben van. De határozottan kérem, vegyék körül azonnal a missziót. Senkit, semilyen ürüggyel nem szabad átengedni. Vonassa vissza az összes közlekedési engedélyeket. Érti? Az összes engedélyeket! — Mej egy pillantást vetett az ajtóra. — Várjon csak a készüléknél! — Letette a kagylót, egyetlen ugrással az ajtónál termett, gyorsan kinyitotta, de senki sem állt az ajtó előtt. Most a szembenlévő ajtónál termett, ott is körülnézett. Sehol senki. Visszatért a telefonhoz. — Halló! Itt vagyok megint! Nem, semmi sem történt, csak egy kissé ellenőriztem, nem hallgatják-e... Köszönöm, de semmire sincs szükségem. Elég, ha itt van Bib és Carol. Csak azon csodálkozom, honnan vett két ilyen tökkelütött hülyét... Nem, egyéb nincs...

Mej helyére akasztotta a hallgatót és rágyujtott. Sokáig ott állt még a telefon mellett, aztán lassú léptekkel a konyha felé indult.

Vu Te néni barátságos mosollyal fogadta.

— Tessék — mondta Mej — és gyógyszeres skatulyát nyujtott oda neki. — Vegye be és feküdjék le, meglátja, jobban érzi majd magát.

A szakácsnő vizet töltött egy pohárba, beledobott egy tablettát, kiitta a folyadékot, levette köténvét és kiment a konyhából. Nemsokára Mej is követte. Az orvosságos doboz ott maradt az asztalon.

A misszió felkészült Jan Si-fang fogadására. A két szobalány kitakarította a megüresedett szobákat, aztán sietve lement az ebédlőbe. Mindketten tudták, milyen házsártos, szőrszálhasogató módon ellenőrzi Ma a terítést. El akarták kerülni Ma boszszús megjegyzéseit és a legnagyobb gonddal terítették meg az asztalt. Ma azonban nem örült a szép terítéknek, sőt szemmellátható nem is nagyon törődött vele. Nem is ment be a házba. Kint maradt a parkban. Amikor a fák mögött meglátta az épület kivilágított ablakát, fejét válla közé húzva, kétségbeesetten járkált, míg a park legtávolabbi, elhagyott ösvényeire nem ért. Időnként rászánta magát, hogy a házhoz közeledjék. Benézett

az ablakon és látta az asztalnál szorgoskodó lányokat, látta Mejt, Bibet és Carolt, akik a leereszthető acéllapokat és a fegyvereket ellenőrizték. Csak az öreg Vu Tet nem látta. A konyha üres volt. Ma hallotta, hogy a szakácsnő hosszas távolmaradása miatt nyugtalan lányok hívni akarták Vu Tet, de Vu Vej azt tanácsolta nekik, hogy inkább hagyják édesanyját az orvosság bevétele után kissé pihenni.

Ma nem tudta magát rászánni, hogy átlépje a ház küszöbét. De most olyasvalamit tapasztalt, ami arra késztette, hogy a ház közelébe surranva, megálljon az árnyékban és hallgatózzék. Idegesen megremegett és összeharapta a fogát, amikor Ko Ling hangját hallotta:

— Ideje, hogy felkeltsük Te nénit.

Vu Vej az óráját nézte és bólintott:

— Tessék, most már lehet.

— Még jó, hogy Mária úgy látszik a szobájában ül, mert egyébként már nagy lármát csapott volna — jegyezte meg Ko Ling.

Vu Vej a konyhába ment, ahonnan vízcsobogás hallatszott. Egy perc mulva rémülten kiáltotta:

— Nézzék csak, mi történt a macskánkkal! Elpusztult. Valami pilulák hevernek körülötte.

Vu Vej felvett és közelebbről megnézett néhány pilulát.

— Édesanyám azt mondta, orvosság; macska meg elpusztult tőle — mondta a belépő Ko Lingnek.

— Honnan kapta Vu Te ezt az orvosságot?

— Nem tudom. — Vu Vej hangja most nyugtalanul csengett. — A szobájába ment, hogy lefeküdjék.

Vu Vej kirohant a konyhából és csaknem nekiszaladt a falhoz támaszkodó Ma-nak. Lihegve megállt, de ebben a pillanatban megjelent Mej, szótlanul, parancsoló mozdulattal karonfogta Mat és a házba vezette.

— Öltözzék át! Nemsokára itt lesz Jan Si-fang — mondta határozott hangon.

Ma úgy mozgott, mint egy báb és üres tekintettel maga elé meredve, bement a házba.

Bib és Carol az ajtónyíláson át látta, mi történik a konyhában. Most mindketten elragadtatással néztek Mejre.

— Valósággal elbűvölt bennünket — szólalt meg Bib. — Csodálatos! Hármat egy csapásra!

Ma közben néhány lépést tett és határozatlanul megállt a folyosón. Viharos sebességgel követték egymást gondolatai, amikor egyszerre csak Bib hangját hallotta:

— Bizony, nagyszerű csapás volt ez! Végképpen összezavarta a partizánok kártyáit. Már amúgy is gyanítottam, mi volt az öregasszony feladata: értesítenie kellett a partizánokat, ha elérkezett a kedvező pillanat, amikor megtámadhatják Jan Si-fangot.

A kerítés felől autótülkölés hallatszott.

A két detektív egymásra nézett és „Jan Si-fang!" kiáltással kirohant a kertbe.

Mej eloltotta a villanyt s az ablakhoz lépett. A félrehúzott függönyön át tisztán látta, mi történik a kertben.

Előbb páncélautó gördült be a fasorba, utána egy teherszállító kocsi. Mindkét autó a ház előtt állt meg. A páncélautóból a szinte tojásdadan gömbölyű Jan Si-fanggal együtt amerikai tábornoki egyenruhát viselő férfi szállt ki. Mej tisztában volt vele, hogy ez csak Barclay lehetett. A tábornok szeme végigsiklott az épületen, aztán a templom felé fordult. A templom a tisztás szélén, a misszió lakóházával szemben állott. A tábornok megparancsolta Vu Vejnek, nyissa ki a templom ajtaját. Mej látta, hogy valaki kézilámpással bevilágít a templom belsejébe. A fénysugár egy pillanatra megállt a templom ablakait védő vastag vasrácsokon. Barclay jelt adott és a teherkocsi odagördült a templomhoz. Tíz-tizenkét alacsonytermetű, fürge alak ugrált le a teherkocsiról. Mej kétségtelenül megállapította, hogy valamennyien japánok. Gyorsan hozzáfogtak a kocsi kirakásához. Ládákat raktak le a kocsiról. Külsejükről ítélve, azt gondolhatta volna az ember, hogy borosüvegek vannak a ládában. Mej azonban pontosan tudta, mi rejtőzik az ártatlan külsejű csomagolásban: a kocsin Camp Detrick halálthozó gyártmányait hozták ide. A japánok nagy gonddal a templomba cipelték a ládákat, aztán lezárták az ajtót és a kulcsot Barclay tábornoknak adták át. Két géppisztolyos japán őr a templom elé állt. Eloltották a lámpákat. A teherautó reflektorainak fénye nemsokára eltűnt a misszió kertjéből kivezető kapu mögött. A templom fehér épületét, a magasba nyúló, sudár tornyot és a tetején lévő keresztet már csak a bágyadt holdfény világította meg.

Mej lebocsátotta a függönyt. Előbb Barclay tábornok, majd Szjao Fön-jing karján Jan Si-fang lépett be a szobába. Mögöttük — menetközben nagyokat hajlongva — apró japán jött be.

Barclayt szemmelláthatóan nem is lepte meg, hogy Mejt itt találja. Barátságosan megbiccentette fejét és úgy szólt hozzá, mint régi ismerőshöz:

— A járványellenes oltások megszervezésére érkezett japán egészségügyi személyzetet a misszió szárnyépületeiben kell el-

helyezni. Az egészségügyi állomás vezetője Morita doktor lesz. Kérem, gondoskodjék róla, hogy mindent megkapjon, amire szüksége van.

A kis japán a tábornok e szavainál újra mélyen hajbókolt. Mej mogorván mondta:

— A gazdasági ügyeket miss Mary Ma intézi. Én csak orvos vagyok.

— Tudom — vágott a szavába Barclay. — De a mai naptól ön felel itt a rendért. Őszentsége, a római pápa missziójánál ezentúl ön képvisel bennünket. — A tábornok egy pillanatnyi szünetet tartott, aztán jelentőségteljes hangsúllyal hozzátette: — Egyébként megkapta az utasításait?

— Megkaptam, Sir.

— Jan Si-fang tábornokkal holnap reggelig maradunk itt.

— Értem, Sir.

Ma lépett be.

— Parancsoljanak az urak, megmutatom a szobáikat.

Jan Si-fang és Szjao távozott. A japán orvos is követni akarta őket, de Barclay visszatartotta.

— Közölnöm kell önökkel, uraim — mondotta — hogy esetleg előbb kell a munkát megkezdeniök, mint eredetileg terveztük. Az sincs kizárva, hogy Jan Si-fang tábornokkal együtt a legközelebbi napokban váratlanul elrepülünk. Erről még abban az esetben is értesítést kapnak, ha a vörösök megszakítanák az összeköttetést a város és a misszió között. Önök pedig, Taijüan kapitulációját be sem várva, megkezdik az „állomás" munkáját. Az itt lévő Kuomintang-csapatokat amúgy sem lehet elszállítani. Nincs tehát lehetőségünk, hogy ezeket a csapatokat megóvjuk a fertőzéstől. Jobb, ha elpusztulnak, mint ha átállnak a vörösökhöz. Barclay gúnyos mosollyal nézett a japánra:

— Alig hinném, hogy Morita doktornak kifogása lenne ez ellen.

Az orvos elégedetten szipogott:

— És önnek van ellene kifogása, Miss Ada? — kérdezte Barclay.

Mej a vállát vonogatta.

— Jan Si-fang úr csapatainak megmentése igazán nem a legfőbb feladatom.

— Úgy látom, teljes az egyetértés. Tulajdonképpen az lenne a legjobb megoldás, ha meg tudnánk semmisíteni mindazokat a Kuomintang-csapatokat, amelyeket már nem tudunk Formózába átszállítani. Ennek az állomásnak tapasztalata fogja megmutatni, érdemes-e a nyugati irányban, Szinkiang felé visszavonuló csapatoknál ugyanezeket az eszközöket alkalmazni. Kérdéses, hogy sikerül-e nekik déli irányban áttörve, Tibetig

eljutniok. Ha pedig a pestisjárványt egészen a szovjet határig hurcolják el, ez sem lesz olyan nagy baj a mi szempontunkból. Egyszóval, uraim, lássanak munkához — mi nem feledkezünk meg önökről... — Barclay kényszeredetten mosolygott a japánra: — Most már megnézheti a szobáját, kedves Morita doktor. Pihenje ki az út fáradalmait. Remélem, a mai estét együtt töltjük. Azt hiszem, kellemes esténk lesz. Mit gondol, Miss Ada?

— Biztos vagyok benne, hogy sok emléket eleveníthetünk fel.

Alig távozott a japán, Barclay gyorsan Mejhez fordult:

— Az események távolról sem alakulnak úgy, ahogyan mi szerettük volna. A fronton vihar előtti csend uralkodik. Phüng Te-huaj felkészül a Taijüan elleni döntő rohamra. Egy pillanatig sem kétséges, hogy ez lesz a végső küzdelem: az erőd rövidesen ellenséges kézre kerül. Jan Si-fanggal együtt holnap elrepülünk innen. Holnapután megkezdik az állomás munkáját, aztán ön ugyancsak eltűnik innen és a többit a japánokra bízza.

— Igen ám, de hogyan tudok innen „eltűnni", ha itt már a vörösök vannak uralmon, vagy a legjobb esetben elkeseredett harcok folynak?

— Majd repülőgépet küldök önért.

— De le tud-e majd a gép szállni és fel tud-e ismét emelkedni?

— Mindent előkészítettünk.

— Megható a gondoskodása, Sir.

— Minden a legnagyobb rendben lesz.

— És mi történjék a japánokkal?

— Mi dolga velük? Tőlünk akár fel is akaszthatják őket a vörösök. Csak az a fontos, hogy előzőleg elvégezzék a feladatukat. Remélem, Jan Si-fang csapataival együtt elpusztul az a három japán dandár is, amelyet külön az ő számára alakítottunk. Ez lesz a legjobb megoldás. Ha elrepülése előtt biztosítani tudja a megfertőzésüket, még külön honoráriumot is kap ezért.

— De mit szólnak majd ehhez Morita és az emberei?

— Morität és különítményét teljes mértékben rendelkezésemre bocsátotta MacCarter. Kötelesek minden parancsomat vakon teljesíteni. Egyébként nem sokat teketóriáznak ezekkel a dandárokkal, ha a helyzet szükségessé teszi az elpusztításukat.

— Elég preparátum áll rendelkezésre?

— Az anyag, amit magammal hoztam, akár fél Kína kiirtására is elég, csak ügyesen kell felhasználni. A japánoknak elég tapasztalatuk van ebben a kérdésben.

— Talán már lebonyolítottak ilyen akciót?

— Nem is egyet. És ha majd kellő mértékben kifejlesztjük

a termelést, akkor a bakteriológiai fegyver lesz a főfegyver abban a háborúban, amelyet viselni fogunk.

— Formózából?

— Közös határban nincs hiány: ott van Korea, India, Vietnam...

— Saját vásárlóikat akarják megsemmisíteni?

— Mitévő legyek? — mondta leverten Barclay. — Ha nem akarjuk egész Ázsiát elveszíteni, ideiglenesen fel kell egy részét áldoznunk. Ha elérkezik az ideje, majd megszüntetjük Kínában a járványt. Új vásárlók nőnek fel, akik visszaemlékeznek, mire vezetett szüleik önfejűsége.

Barclay még jó időn át fejtegette elgondolásait, aztán átadta Mejnek a templomkapu kulcsát:

— Azt hiszem, nincs a földkerekségen még egy nő, akinek e pillanatban akkora hatalma lenne, mint önnek, miss Ada. — Embermilliók életét tartja a kezében.

— Bizony, így van — felelte elgondolkodva Mej. — Szörnyen nagy felelősség háramlik rám... Azt hiszem, soha, még megközelítően sem viseltem ilyen nagy felelősséget... Tábornok úr nem fél, amikor ezzel a feladattal megbíz engem?

— Az a fontos, hogy ön ne féljen.

— Magamban teljesen biztos vagyok.

— Azt hiszem, még jobban megszilárdítom a biztonságát, ha közlöm, hogy newyorki bankszámlájára már befizettük a megállapított honorárium összegét.

— Ó, ez valóban nem elhanyagolandó kérdés! — szólt nevetve Mej és az óráját nézte. — Azt hiszem, ideje, hogy átöltözzünk a vacsorához.

12

Alig érte el Cin Föng a külváros határát, máris felhangzott a rendőri záróra kezdetét jelző búgás. Különleges engedély nélkül most már senki sem hagyhatta el a várost. Őrszemek álltak a szétbombázott fal azon részénél, ahol azelőtt kapu volt. Mindenkinek alaposan megnézték az engedélyét. A falban tátongó rés mellett jobbról és balról többsoros szöges drót húzódott. A kislány kétségbeesetten torpant meg: már nem érheti el a missziót!

Katonai teherautó közeledett a kapuhoz. A kocsi kerekei hatalmas porfelhőt vertek fel. Cin Föng a felhőbe burkolva kétségbeesetten integetett és kiáltozott.

Biztos volt benne, hogy a soffőr meg sem hallja kiáltozását. És ha történetesen meg is hallja, akkor se áll meg. De most

legnagyobb csodálkozására nagyot csikorgott a kocsi féke. A teherautó fülkéjéből katona hajolt ki. Cin Föng pihegve odarohant a kocsihoz. A soffőr mérgesen ráripakodott:

— Mi történt?

Cin Föng maga sem tudta, hogy ilyen siránkozva, panaszosan képes kérni. Remegve nézett a katona arcába és megdermedve várta, mit válaszol a könyörgésre. A sorsa függ attól a néhány szótól, amit ez a katona most mond. Dehogy is az ő sorsa: a misszióban dolgozó elvtársak élete, s a rábízott fontos feladat teljesítése függ ezektől a szavaktól. A kislány látta, hogy a soffőr arca széles mosolyra húzódik. Gorombáskodás helyett barátságosan intett:

— Ülj fel. Nem vagy olyan nehéz, hogy ezzel túlterhelném a kocsimat.

Cin Föng azt sem tudta, hová legyen nagy örömében. Felmászott a kocsira és holtfáradtan végigdőlt a kocsit fedő szalmán. Kissé magához térve, széttúrta a szalmát és jó mélyen belebújt. Fülledt volt itt a levegő, erjedés csípős szaga facsarta az orrát, a szalmaszálak kegyetlenül szurkálták az arcát. De most legalább biztos lehetett benne, hogy a csendőrök nem veszik észre, amikor a kocsi áthalad az ellenőrző állomáson. Alig gondolta mindezt végig, amikor sötét, végeláthatatlan falként rászakadt az álom.

Arra ébredt fel, hogy a kocsi megállt. A szalmaréteg alól is tisztán hallotta, hogyan próbálja a soffőr az őröket rábeszélni. Egyre azt bizonyítgatta, hogy nincs jogukban a szállítmányt feltartóztatni. A parancsnokság engedélyére hivatkozott és azzal fenyegette meg az őröket, hogy súlyos büntetést kapnak, ha nem engedik át a kocsit. De az őrség felerészben japánokból állt, ezek pedig kijelentették, hogy ma estére éppen ennél a sorompónál vonták vissza az összes engedélyek érvényét. Ezen az úton senkit sem szabad átengedniök. Ha a soffőr ilyen hangnemben beszél tovább, egyszerűen letartóztatják, aztán majd próbáljon a parancsnokságnál kimagyarázkodni. Cin Föng érezte, hogy a teherautó megfordul és visszaindul a város felé. Kimászott a szalma közül és megkopogtatta a fülke ablakát. A soffőr kinézett.

— No, mi van veled?

— Legyen szíves, álljon meg. Leszállok.

— Mit akarsz?

— Feltétlenül oda kell eljutnom — mondta Cin Föng és a sorompó túlsó oldalára mutatott.

— Úgyse engednek át.

— Át kell jutnom.

— Ott laksz talán?

— Ott — hazudta a kislány.

— Akkor se engednek át. Majd hazamégy holnap. Most szépen lefektetlek a kocsiban és itt alszol. Nem vagy olyan nagy: akad itt számodra hely.

— Nagyon szépen köszönöm, de feltétlenül haza kell jutnom — mondta a kislány és lemászott a kocsiról.

Néhány pillanatig nem tudta magát elhatározni, mitévő legyen. Aztán déli irányban elindult. De most nem a kapunak tartott, ahol az őrség állt. Meg akarta kerülni a fal romjait.

— Vigyázz! Drótsövény húzódik arrafelé, ott amúgy sem tudsz átjutni! — kiáltott utána a soffőr, de a kislány nem felelt. Folytatta útját.

— Megállj! — kiáltotta a soffőr és utána iramodva, nyakon csípte Cin Föngöt. A kislány rúgkapált, de a soffőr keze erősen szorította. — Tényleg át akarsz menni?

Rövid gondolkodás után ezt felelte Cin Föng:

— Az édesanyám lakik ott.

— A drótsövényen nem tudsz átjutni. De várj csak... — A soffőr szemmelláthatóan ingadozott, mielőtt folytatta volna: — Egyedül vagy és talán mégis csak átengednek, ha ezt odaadod — e szavakkal pénzt vett elő és Cin Föng kezébe csúsztatta. Cin Föng ösztönszerűen vissza akarta adni a pénzt, hiszen azt se tudta, ki ez az ember. De nem lehet jó ember, ha az ellenség szolgálatában áll. Tehát a pénze se jó. Nem lehet ezt a pénzt elfogadni. De máris meggondolta magát. Ez a pénz jelenti az egyetlen lehetőséget, hogy az őrségen túljutva, elérje a missziót és teljesítse feladatát. Elfogadta a pénzt.

— Köszönöm...

Most már örömtől repesett a szíve: tehát mégis csak teljesítheti a rábízott feladatot. Ha nem érkezik későn, a misszióban dolgozó elvtársakat talán még nem tudta a provokátornő félrevezetni, az is megeshetik, hogy elfogják és megbosszulják rajta az ejtőernyős partizánlány meggyilkolását.

Elfelejtette éhségét, fáradtságát. Még arról is megfeledkezett, hogy a beteg Li doktornak már nem vihet segítséget. Mindent elhomályosított a teljesített kötelesség feletti nagy, nagy öröm. A kapu felé szaladt.

— Hé! Hová szaladsz? — kiáltott rá a csendőr és puskatusával megérintette a kislány vállát. — Talán neked is különleges engedélyed van?

— Legyen szíves, vegye át ezt tőlem — felelte szilárd hangon a kislány és odanyújtotta a pénzt.

A csendőr átvette és lámpájának fényénél számolgatni kezdte a pénzt. Cin Föng közben fürgén átmászott a homokzsákokból emelt torlaszon. Ekkor váratlanul kinyílt az őrszoba ajtaja. Az ajtóból kiáradó éles fény megvilágította a pénzt számolgató csendőrt és a kislány alakját.

Japán tiszt jelent meg az őrszoba ajtajában. Nyilván első pillantásra felismerte a helyzetet. Harsányan rákiáltott a csendőrre:

— Hé, te! Add csak ide nekem!

Cin Föng gyors pillantást vetett a kapu felé és látta, hogy a csendőr tisztelegve átnyujtja a pénzt. De nem várta, mi következik ezután. Ahogy csak tudott, teljes erővel nekiiramodott az útnak.

Azt már nem látta, hogy a tiszt egyetlen pillantással felmérte és zsebrevágta a zsákmányt s ekkor pillantása a földön heverő csillogó tárgyra esett. A tiszt lehajolt és felvette a csillogó tárgyat: a kislány kézilámpája volt, amit a nagy sietségben elejtett.

— Agyonlövetem valamennyiüket, ha ezt a kislányt nem tartóztatják fel! — üvöltötte a tiszt a legközelebb álló csendőröknek.

Vakító fénysugár pásztázta végig az utat. Cin Föng a vizesárokba vetette magát és olyan mélyen lehúzódott a vízbe, hogy csak a feje maradt kint.

Egy pillanatra elvakította a fénysugár, amely aztán tovább táncolt. A kislány kiegyenesedett és felült, mert érezte, hogy még egy pillanat és beleesik a vízbe, menthetetlenül belefullad. De még mielőtt ki tudott volna mászni a vizesárokból, máris újra az arcába verődött az éles fény. A kislány felugrott és a mezőre rohant. Árkokban, csatornákban keresett menedéket, négykézlábra ereszkedve csúszott előre, aztán felugrott és ismét futásnak eredt. Élt benne a biztos tudat, hogy a csendőrök nem veszik üldözőbe. Talán sikerül a bokrok mögé elbújnia. Ott, a domb mögött sötétlenek a bokrok. Rajtuk túl szakadék húzódik, aztán folytatódik a bokrok sűrűje. Csak el tudja érni azokat a bokrokat! A kislány teljes erejével futott a sötét folt felé és nem látott mást, csak azt a sötétedő bozótot, ami a menekülést jelentette.

A csendőröknek eszük ágában sem volt, hogy utána fussanak. Megelégedtek azzal, hogy utána lőttek. A kislánytól balra, jobbra golyók fúródtak a földbe. Kattogni kezdett a japán géppisztolya is és ólomesővel árasztotta el a bokrok felé vezető utat.

Cin Föng tovább rohant. Elvágódott, felugrott és újra nekiiramodott. Addig rohant, amíg nem érezte, hogy a vállához valami forró tárgy ütődik hatalmas erővel, mintha felhevített pőröllyel vágták volna vállon.

Megtántorodott és arccal előre bukott, néhányszor végighempergett a földön, aztán mozdulatlanul fekve maradt. Jobbra és balra még néhány golyó fúródott a földbe, aztán abbamaradt a lövöldözés. Most csendőrök rohantak a kislány felé. A japán tiszt előreszegezett géppisztollyal állt az országúton.

Cin Föng magához tért, néhány lépést kúszott, de nem bírta tovább, ismét elvágódott, feje a földnek ütődött és többé nem mozdult. Most már elérték a csendőrök. Kezénél, lábánál fogva megragadták és magukkal cipelték. Közben az egyik japán lámpással világította meg előttük az utat. Az éles fény megvilágította a kislány halálsápadt arcát és rávilágított a varkocsába font vörös pántlikára.

Bevitték az őrszobába és a földre fektették. A japán tiszt a kislány fölé hajolt. Cin Föng felnyitotta szemét. A japán hatalmasan arcul ütötte Cin Föngöt. De a kislány nem is érezte. Sebesült vállából sokkal erősebb, kínzóbb fájdalom sugárzott végig kis testén. Vérvörös láng táncolt a szeme előtt. Nem is látta a japánt. Helyette a „Vörös vakondok" parancsnokának halvány, kemény és mégis gyengéd, szelíd arca bukkant fel előtte. Olyan volt most is, mint mindig.

Fojtott volt a levegő a misszió ebédlőjében. Kint hűvös légáramlat hűtötte le a levegőt, de az esti hűvösséget nem engedték be a szorosan leengedett páncéllemezek.

Ma úgy ült ott, mintha kővé merevedett volna. Ruhája elegáns, haja a kínai nők szokásos gondosságával fésült, körme fényesre dörzsölt. Külsejéről ítélve, senki sem következtethetett volna arra a jelenetre, ami egy órával előbb a konyhában lejátszódott.

Stella — Szjao Fön-jing — nem volt a teremben. Érkezése után azonnal hívatta Vu Vejt, utasította, hogy dolgait vigye fel a szobájába, aztán ő is felment az emeletre. Azóta senki sem látta.

Lassan-lassan már fullasztóvá vált az ebédlő levegője.

— Azt hiszem — mondta Barclay — legokosabb, ha kimegyünk a kertbe.

Bib nagy zavarban volt. Végtére nem mondhatta meg a tábornoknak, hogy nemcsak a kertbe félnek kimenni, de még

egy ujjnyira sem merik felhúzni az ablakokat védő acéllapokat. Bib helvett Mej válaszolt:

— Az életéért én felelek, Sir — fordult Barclay felé — és még az ön parancsára sem engedem az ablakot holnap reggel előtt kinyitni.

— De hiszen... — Barclay a nyakára mutatott — valósággal fuldoklom már...

— Menjünk át a könyvtárba, ott nincs olyan fülledt meleg — szólt Mej és futó pillantást vetett a kővé meredten ülő Mara. — Kedves kis gazdasszonyunk pedig közben gondoskodhatik a vacsora tálalásáról.

Mej be sem várta Barclay hozzájárulását és máris az ajtó felé indult. Ma kivételével valamennyien követték. Ma mozdulatlanul, lesütött szemmel ült egy helyben.

Még akkor sem mozdult meg, amikor rajta kívül senki sem volt a teremben. Kínzó gondolatok töltötték el. Hogyan történhetett, hogy Ada, ez a provokátornő ilyen ügyesen kelepcébe csalta? Azok után, amiket az ajtónyíláson át hallott, most már kétségtelen, hogy Ada meggyilkolta Annát. Ada az egyik legjobb elvtársat ölte meg. Annyi időn át folytatta a parancsnokság utasítására szemrebbenés nélkül, a szigorú konspiráció szabályainak betartásával ezt a nehéz játékot és most végül mégis csapdába jutott. De vajjon tehet-e erről? Akadt volna más kivezető út is? Hiszen ha akár csak egy szemernyivel is rosszabbul játssza az áruló szerepét, akkor bizony aligha hittek volna neki az ellenség táborában. Olyan becsületesen játszotta a szerepet, amennyire csak tudta. Utolsó pillanatban követte el a végzetes hibát. De honnan is tudhatta volna, hogy az ellenség megszerezte a partizánparancsnokság kiküldöttjének jelszavát? Vagy talán már az is a rendőrség műve volt, amikor a kislány megjelent itt és közölte a jelszót? Ezek szerint tehát tudott a rendőrség Ma igazi szerepéről? De hát akkor miért nem fogták el eddig? Mire várnak még?

Ma felemelte a fejét és végignézett az ablakokon. Aztán az ajtókat nézte. Sehol egyetlen rés. Ha akár csak egy ujjnyival is felhúzza az acéllemezeket, máris harsány berregés hallatszik az egész házban és a detektívek megtudják, hogy valaki megkísérli a lemezek felhúzását. Mit tehetne, mit tehetne?...

Olyan erővel kulcsolta össze két kezét, hogy beleropogtak az ujjai. Hogyan is veszíthette el így a fejét? Mintha nem lenne világos, mit kell tennie. Ha egyszer megszűnt féltve őrzött inkognitója és nem tudják foglyul ejteni Jan Si-fangot, akkor meg kell őt ölni. Meg kell ölni, és vele együtt Barclayt, meg Adát. És akkor... mit bánja ő, ha végeznek vele. Ma

végigsimította az arcát. Igen, ez az egyetlen út, amelyet választhat!

Végleg legyőzte fásultságát, megnyomta a csengő gombját és szigorú hangon szólt a belépő Tang Kenek:

— Szolgálják fel az előételt!

Ma felment a szobájába és parányi revolvert vett ki toalettszekrényéből. A revolvert kézitáskájába csúsztatta. Amikor visszatért az ebédlőbe, már terítve állt az asztal. Gyorsan végignézett az asztalon, itt-ott igazított valamit a terítéken, aztán elküldte a két szobalányt. A nyitott ajtó felől Barclay csoszogó léptei hallatszottak. Ez annyira váratlanul érte Mat, hogy amikor meglátta a belépő tábornokot, ujjai görcsösen markolták a kézitáskát, mintha Barclay a táska bőrén át is meglátná a kis fegyvert.

— Bizony nem sűrűn van alkalmunk, hogy ilyen nyugodtan töltsük el az estét... — mondta Barclay és tetőtől-talpig végigmérte a kínai nőt.

Barclay még mondott egy csomó banalitást, de szavai nem jutottak el Ma tudatáig. Gondolatait túlságosan elfoglalta az a felismerés, hogy Barclay nem tud semmit. Ada tehát még nem közölte vele, hogy Ma — Mária — partizánnő. Lehet, hogy ez is csak kelepce? És ez az undok amerikai most úgy játszik vele, mint macska az egérrel?... Egyébként... igazán mindegy. Teljesen mindegy, miért jött most ide, a fontos, hogy itt áll előtte és fogalma sincs róla, hogy Ma ebben a pillanatban a háta mögött kinyitja kis táskáját, megtapogatja a revolver hideg acélját, megragadja a kis fegyvert, elhúzza a biztosító zárt és lassan, óvatosan kihúzza táskájából a revolvert és...

Ma rémülten felszisszent. Érezte, hogy revolvert tartó kezét hátulról erős ujjak vaskapocsként szorítják... Barátságosan mosolyogva Mej állott a háta mögött.

— Mi történt? — kérdezte Barclay, aki semmit sem vett észre.

— Már mondtam a tábornok úrnak, hogy bájos gazdasszonyunk idegei kissé ziláltak — jegyezte meg gúnyos mosollyal. Mej.

— Hát az is lehetséges, hogy ilyen csodálatos, paradicsomi helyen valakinek baja van az idegeivel? — kérdezte Barclay és elnevette magát. — Most már magam is látom, Miss Mary, hogy pihenésre van szüksége. És biztosíthatom magát: akár akarja, akár nem, pihennie kell. — A tábornok most Mejhez fordult: — Gazdasszonyunkat a maga gondjaira bízom. Remélem, talál majd olyan helyet, ahol jóbarátunk, Mária nővér alaposan kipihenheti magát.

— Efelől biztos lehet, tábornok úr.

„Vége! — futott át Ma agyán. — Most aztán tényleg vége!" Mej nyugodtan kérdezte:

— Negyedóra elég ahhoz, hogy a vacsorához átöltözzék, tábornok úr? — És választ sem várva, kinyitotta a konyha ajtaját. Intett Manak, hogy kövesse.

Ma engedelmesen belépett a konyhába és kötényt kötött. Az asztalon azon mód állt az előkészített étel, ahogyan a szakácsnő hagyta. Ma hozzálátott a munkához. Úgy dolgozott, mintha nem is a tudata, hanem valamilyen kívülálló erő irányítaná. Nem hallotta, amikor háta mögött bezárult az ajtó és Mej a tábornok társaságában elhagyta az ebédlőt.

Néhány perccel később felberregett az ebédlő telefonja. Aztán újból, meg újból berregett a készülék, de Ma nem is hallotta. A nagy berregésre Bib szaladt be az ebédlőbe.

— Halló! Igen, én vagyok az, Bib... Hallom, Sir!

Minél tovább hallgatta Bib a telefonüzenetet, annál sápadtabb lett az arca. A zavar kifejezését nemsokára már páni rémület váltotta fel. Bib szája tátva maradt és szabad kezével görcsösen markolászta a levegőt.

Csak Bib hallotta, mit mondanak a vezeték túlsó végén:

„Miért hallgat, maga tökkelütött hülye? Még egyszer megismétlem: az igazi Adát elfogta egy vörös partizánnő, aki ejtőernyővel ereszkedett le a város környékén. A szakadékban talált holttestben kétségtelenül felismerték Adát..."

— De... bocsásson meg, Sir — szólalt meg dadogva Bib — ez a nő egyenesen öntől jött hozzánk...

— „Úristen! Még életemben nem láttam ilyen bárgyú fickót! — recsegte a membrán. — Nem érti? Diverzáns nő! Azonnal, haladéktalanul el kell fogni!... Miért nem felel, maga szerencsétlen hülye? Istenem, istenem, megbolondít ez a reménytelenül hülye alak!... Hé! Nem hallja? Azonnal tartóztassák le! Magam is ott leszek nemsokára... Ne engedjék megszökni!"

Bib végig sem hallgatta. Lecsapta a hallgatót és egyetlen ugrással ott termett az acéllapokat szabályozó berendezésnél, mert egy idővel ezelőtt úgy hallotta, hogy valaki az acéllap felhúzásával kísérletezett. És amikor a hallba rohant, valóban azt látta, hogy az acéllemez és a padló közötti résen ketten bújtak éppen át. Egyikük Vu Vej volt, a másik egy ismeretlen nő. Bib nem tudta, kicsoda, itt csak egyetlen dolog volt fontos: a nő nem Ada! Annyira rettegett, hogy a partizánnő még ki talál a kezéből siklani, hogy ehhez képest minden más elenyészett, jelentéktelenné törpült. Bib megragadta az acél-

függöny szerkezetének fogantyúját és elfordította. Az acéllemez nagyot koppanva leereszkedett.

Az ajtó kitárult és élénken, széles mosollyal Mej lépett be.

— Nos, mi van a vacsorával? — fordult Bibhez. Amikor észrevette Bib feldúlt képét, megkérdezte:

— Rosszul van?

— Éppen ellenkezőleg, nagyon jól érzem magam! — felelte Bib és arra törekedett, hogy minél nyugodtabban beszéljen, de ez sehogy sem sikerült neki.

— Ez a mai este a meglepetések estéje — szólt Mej. — Nemsokára olyasvalami történik...

— Hogyne, hogyne... — vágott Mej szavába Bib. — Nemsokára valóban történik valami. Olyan meglepetésben részesítem, amire igazán nem számít.

— Ejha! Maga is tartogat számomra valamit?

— De még mennyire!...

Bib lázasan fontolgatta, mit tegyen. Carol nélkül sehogy sem léphetett akcióba. Vajjon le tudta volna egyedül tartóztatni ezt a szörnyű nőszemélyt?

A detektív észrevétlenül hátrált. Már csak néhány lépés választotta el az ajtótól, amikor Ma lépett az ebédlőbe.

— A vacsora ké... — kezdte, de Bib láttára elhűlt benne a szó. Bib izgatottan megkérdezte tőle:

— Van fegyvere?

Ez a kérdés legalább olyan csodálatba ejtette Mat, mintha Bib felszólítja, hogy emelje fel a kezét. Engedelmesen válaszolta:

— Nincs.

Most olyan dolog következett, ami után Ma végképpen nem értette meg, mi történhetett. Bib odalépett hozzá és revolvert nyomott a kezébe.

— Itt van... Tartsa revolverével ezt a nőt sakkban — Bib most Mejre mutatott — egy pillanatra se tévessze szem elől és ha menekülni akar, durrantson bele. Gondolkodás nélkül lője le!

Ma annyira elképedt, hogy egy szót sem tudott felelni.

— Azonnal visszajövök — vetette oda Bib és elrohant.

Ma csak egyet tudott: revolverének csöve előtt itt áll a gaz provokátor. Barclayhez hasonlóan Bib sem tudja még Ma kilétét. Ha most lelövi Adát, senki sem tudja meg, amit Ada ügyes cselfogással kiszedett belőle...

Talán meg is nyomja a ravaszt, ha nem látja Mej nyugalmát és nem érzi magán Mej nyílt tekintetét. Mej nagy önfegyelme végleg kihozta a sodrából...

A két szobalány berohant az ebédlőbe. Mej megszólalt — halkan beszélt, de valamennyien hallhatták a szavát:

— Visszatér a derűs, boldog élet. Ki tudjuk harcolni. Nem igaz?

Mej arca derűs mosolyra húzódott, amikor a két lány nagy zavarát látta.

— Ne higgyetek neki! Az ellenség ügynöke! — kiáltotta Ma.

— Ha így lenne, akkor e pillanatban már meg lenne az elvtársnő bilincselve! — szólt rendíthetetlen nyugalommal Mej.

Ma hisztérikusan sikoltotta:

— Ő ölte meg Annát! Azt állította, hogy Anna áruló!

— A kezében vagyok, módjában van, hogy megöljön engem — szólalt meg nyugodtan Mej. — Egyelőre csak annyit mondok, hogy ez kemény lecke volt Njü elvtársnő számára. Felmerült bennünk az a gyanú, hogy addig-addig színlelte az árulást, míg végül valóban árulóvá lett. Azzal a feladattal bíztam meg, hogy pusztítsa el az „árulót". Az igazságot akartam Maról tudni: ha valóban a mi emberünk, akkor hajlandó lesz Vu Tet megölni, de ha nem akarja meggyilkolni, akkor ez azt jelenti, hogy...

— Képes volt erre! — kiáltotta Ma.

— Ez a munka szigorú ellenőrzést követel.

— És mégis csak megölte! — sikoltott Ma.

Mielőtt még Mej bármit felelhetett volna, hirtelenül kinyílt az ajtó és álmos arccal Vu Te jelent meg a küszöbön. Sehogy sem értette, mi történik és nyugtalanul kérdezte:

— Elkéstem a vacsorával? — Mejt meglátva, elmosolyodott: — Nagyon köszönöm az orvosságot. A fejfájásom valóban elmúlt tőle.

— Maradjanak itt! — utasította Mej a két szobalányt. — Minden pillanatban itt lehet az a két hülye: Bib és Carol és velük együtt talán „magasállású vendégeink", most már foglyaink is lejönnek az emeletről. A maguk feladata, hogy az ellenség ne csaphasson lármát. Mindegyikükre egy-egy detektív jut — ennyivel igazán nem tudnak birkózni. Mi ketten Vu Te nénivel a tábornokot intézzük el. A „magas vendégeket" élve kell elfognunk, a másik kettővel nem kell sokat teketóriázni.

Vu Te szótlanul kötelet hozott.

Közben fent az emeleten Barclay hitetlenkedve hallgatta a pihegő, sápadt Bib jelentését.

— Hol a másik hülye? — kérdezte Barclay.

Bib villámgyorsan kirohant és egy perccel később Carol társaságában tért vissza. Barclay most kettőjükkel együtt Jan

Si-fang szobája felé indult és minden teketória nélkül berúgta a tábornok ajtaját. A szoba üres volt.

— Valószínűleg ott van annak a kis kínai nőnek, Stellának szobájában! — kiáltotta Carol és már le is nyomta Szjao Fön-jing szobája ajtajának kilincsét, de az ajtó zárva volt. Vadul dörömböltek, de bentről senki sem felelt.

— Törjék be az ajtót! — parancsolta Barclay.

A két detektív nekifeszítette vállát az ajtónak és egy pillanat mulva mind a hárman bent álltak a szobában. A szoba közepén karosszékben ült Jan Si-fang. Úgy látszott, a nagy zaj sem zavarja álmát. Beesett arccal ült, keze a szék karfáján nyugodott. Barclay vállon ragadta. A kínai tábornok feje erőtlenül lekókadt.

— Hol az a bestia? — ordított Barclay a két detektívre.

— Azt kérdezem maguktól, hogy hol van Stella?

A rémült Bib arcán hatalmas pofon csattant és Barclay három lépcsőfokot egyszerre átugorva, rohant le a lépcsőn. Egyenesen az ebédlőbe rontott be. Vele szemben nyugodtan állt Mej.

— Elfogni! — üvöltötte Barclay.

Bib nagy zavarában egyik lábáról a másikra topogott. Carol szélesen kitárt karral közeledett Mejhez. Mej nem várta be, míg megkerüli az asztalt. Elkiáltotta magát:

— Elvtársak! Hozzám!

A két lány lövésre készen tartott pisztollyal rohant a detektívekre. Bib és Carol engedelmesen felemelte kezét és állva maradt, mintha odacövekelték volna. Barclay kirántotta pisztolyát és rálőtt Mejre. Ko Ling ebben a szempillantásban Mej elé ugrott és saját testével fogta fel a golyót. Barclay golyója mellén találta. Ko Ling elvágódott. A következő pillanatban Mej tányért vágott Barclayhez. A tányér fejen találta a tábornokot. Barclay kiejtette kezéből a fegyvert és egy pillanattal később kezén-lábán megkötözve feküdt a földön. Tang Ke kezében két revolvert tartott. Egyiket Bibre, másikat Carolra szegezte. A két detektív még csak halvány kísérletet sem tett, hogy Barclay segítségére siessen. Ellenállás nélkül hagyták magukat megkötözni.

13

Csak nem sírni... Csak nem sírni! Egyébre nem is gondolt Cin Föng. Szívében nem maradt helye más gondolatnak. Parányi lényének minden porcikája megérezte, amikor a tiszt szétverte az egyik ujját. Olyan fájdalom járta át a testét, hogy

azt hitte ennél nagyobb fájdalom talán nem is lehet ezen a világon. Felsikoltott, de szorosra zárt szemhéja alól egyetlen könnycsepp sem gördült alá... Aztán szétverték a második, harmadik, a negyedik ujját... A japán kalapácsa olyan nyugodtan csapott le, mintha valami mindennapi, megszokott dolgot művelne. És a vöröshajú amerikai ugyanilyen nyugalommal nézte az egész jelenetet. Előkészítette a papirost, hogy felvegyék rá a kislány vallomását. Cin Föng parányi, napbarnított keze nemsokára természetellenesen nagy, kékeszöld, alaktalan formává duzzadt, olyanra, mint a vízbefúlt ember keze. De még mindig nem felelt a tolmács kérdéseire. Az amerikai tudni szerette volna, milyen megbízatással küldték ki a kislányt. Kihez, hová, mikor küldték? Azt is tudni akarta, hol vannak a városban a földalatti folyosók bejáratai. De Cin Föng szinte nem is hallotta ezeket a kérdéseket és egyre csak arra gondolt: Nem szabad, nem szabad sírni! Aztán megfogták és fejét az asztal széléhez, hátát meg a falhoz verték. Amikor elvesztette az eszméletét, a pribékek nyakon öntötték vízzel, és valamilyen folyadékot fecskendeztek karjába. A kislány ismét visszanyerte eszméletét, aztán újból elájult. Így folyt ez mindaddig, amíg a kinzókamra egyszerre meg nem telt ragyogó fénnyel és a „Vörös vakondok" partizánosztag katonái be nem rohantak a szobába, élükön a felkötött karú parancsnok, a törzsparancsnok, a felderítők vezetője és a rádiós. Cin Föng a rárakódott koromréteg alatt is tisztán látta a rádiós arcának minden parányi ráncát. A partizánok lelőtték a japánt és az amerikait. Valamennyien vadonatúj vattázott zubbonyt hordtak s a zubbony felett ott lógott nyakukban a géppisztolytárak egész sora. Ugyanúgy festettek, mint a földalatti folyosó falára akasztott plakátokon. A partizánok lőttek, a japán és az amerikai magasba emelte kezét és térdre esett. A parancsnok meglátta az asztalhoz szíjazott Cin Föngöt, odarohant hozzá és késének egyetlen vágásával átszelte a köteleket. S ekkor egyszerre kimondhatatlanul jól érezte magát Cin Föng. Úgy érezte, mintha mérhetetlenül megkönnyebbülne és vinnék, folyton csak vinnék valahova. Még a fülébe tudta súgni a főléje hajoló parancsnoknak, hogy nem árult el semmit és nem mondott egy szót sem az ellenségnek. És azt is odasúgta, hogy nem sírt — becsületszavára, nem sírt. Hiszen a „Vörös vakondok"-osztag tagjai sohasem sírnak!...

Már aludt is. Még annyit látott, hogy a parancsnok hatalmas, meleget árasztó selyemlobogót terít rá és ez a selyemlobogó olyan nagy, hogy eltakarja előtte az egész világot...

Mej és Vu Te bekötözte Ko Linget.

A kertből gépkocsitülkölés hallatszott. Újra meg újra tülkölt az autóduda. Aztán olyan recsegés hallatszott, mintha betörnék a kaput. Néhány perc mulva már a ház ajtaján dörömböltek. Üvegcsörömpölés, szétzúzott fadarabok reccsenése — és már az acélfüggönyön visszhangzottak a csapások.

Egy-két percig csend volt, aztán újult erővel zuhogtak a csapások. Mej nyugodtnak látszott. Rajta kívül senki sem vette észre, mennyire remeg a keze és vele együtt a karóra, amelynek számlapjáról nem vette le Mej a szemét. Most egyszerre közeli robbanás döreje nyomta el az acéllapokra zuhogó ütések zaját. Mej egy pillanatra felnézett az óra számlapjáról.

— Mindenki maradjon a helyén!

Gyors ugrásokkal feliramodott a második emeletre és feszült érdeklődéssel nyomta arcát a folyosó végén levő, hajóablakszerű kis ablakra. Ujjongó öröm fogta el és hangosan felkiáltott: az egész környéket megvilágították a templom ablakából feltörő lángnyelvek.

Lerohant a földszintre.

— Ha maga lenne az én helyemen — szólt a megkötözött Barclayhoz — akkor ez a ház öt percen belül porrá égne...

— Magával és ezzel a társasággal együtt? — kérdezte epésen Barclay.

— Mi már nem lennénk itt, de magát, meg ezt a két idiótát — a tervezett aljas bűncselekmény utolsó nyomait is éppen úgy elpusztítaná, mint azt az ocsmányságot, amit a templomban rejtegettek.

— Ilyen olcsó fogásokkal igazán nem lehet engem becsapni — jelentette ki megvető hangon a tábornok.

— Bizonyítékot kíván? Máris megkaphatja! Kapcsolják ki a világítást! — parancsolta Mej és a nők rémült tekintetétől követve, odarohant az acéllapokat felvonó szerkezethez. Az acéllapok egy ujjnyira felemelkedtek, de ez az egy ujjnyi rés is elegendő volt arra, hogy a tűzvész lángja megvilágítsa a szobát.

— Holnap reggelre Taijüan akasztófáit díszítik valamennyien! — ordította tehetetlen dühében Barclay.

Az ebédlő órája éjfélt ütött. Az utolsó óraütés hangja még a levegőben rezgett, amikor nagy távolságból olyan dübörgés hallatszott, mintha hatalmas vihar közelednék. A ház falai megremegtek. A dübörgés egyre erősödött, fokozódott és egyre erősebben verődött vissza az acéllapokról.

Valamennyien csodálkozva figyeltek. Mej kiegyenesedett és a dübörgést túlharsogva, kiáltotta:

— Elvtársak! Megkezdődött Taijüan ostroma. Ez lesz az utolsó roham. Kína területén, le, egészen a Jangce déli folyásáig nem akad többé ellenállási fészek, amit ne semmisítettünk volna meg... Dicsőség a szabad Kínának! Dicsőség a kínai népnek és Kommunista Pártjának! Éljen Mao Ce-tung elnök, a kínai nép vezére!... — Mej kis szünetet tartott, hogy levegőhöz jusson. — És most hozzon egy éles kést, Vu Te néni! Mint szakácsnő, bizonyára mindnyájunknál jobban kezeli a kést. — Mej közelebb lépett Barclayhoz. A tábornok félelemtől tágra nyílt szeme egyik emberről a másikra tekintett. — Jöjjön csak ide, Vu Te néni! — szólt Mej és a szorosan megkötözött tábornokot arccal a padló felé fordította. — No, vágja el! — Barclay görcsösen rángatódzott a kezében. Mej most már nem tudta a nevetését visszatartani. — Vágja csak el a kötelékeket, Vu Te néni! Gyorsabban! Az idő sürget!... Álljon fel, Barclay!... Nem hallja, Barclay: magához beszélek! — ismételte, amikor látta, hogy Barclay félelemtől földre szegezve mozdulatlanul fekszik. — Álljon fel! Hordárnak akarom felhasználni...

Barclay feltápászkodott és tehetetlen dühében sziszegte:

— Gyalázatos, bűnöző nő! Az amerikai bíróságok fogják majd...

— Fogja meg a sebesültet! — vágott szavába Mej. — Óvatosabban! Jöjjön, kövessen! — Mej átment a konyhába és a kés nyelével egymás után háromszor megkopogtatta a padlót. A sarokban lassan felemelkedett a padló egy négyszöge és lentről éles fény világított a konyhába. E fénytől megvilágítva megjelent Szan Ting szigorú arca.

— Minden kész? — kérdezte Mej.

Szan Ting nagy erőfeszítéssel félretolta a padló négyszögét.

— Vu Te! Tang Ke! Ma Njü! — vezényelte Mej. — Segítsetek a sebesültet a földalatti folyosóra leereszteni!

Ma tétovázva megállt.

— És mi lesz Vu Vejjel? — kérdezte halkan.

— Vu Vej elvtárs Szjao Fön-jing elvtársnővel együtt megtette kötelességét: felgyujtotta a pestispreparátumok raktárát.

A partizánok eddig árulónak hitték Stellát és most meglepetve kiáltottak fel.

— Remélem, e pillanatban már messze járnak innen — mondta Mej. — Gyorsabban, elvtársak, gyorsabban!...

Néhány perc mulva helyére tették a kőlapot és a konyha ismét teljes sötétségbe borult. A ház falát mind hevesebben remegtette az ágyúdörgés.

Az egyesült amerikai és Kuomintang kémelhárító „nyomozó különítményének" mélyenfekvő pincéjébe is behatolt az ágyúdörgés.

Az asztalnál ülő vöröshajú amerikai tiszt felkapart pattanására szorította zsebkendőjét és szenvedő képet vágva szemlélgette a zsebkendőn megjelenő parányi vércseppet.

— Mondja, doktor: véleménye szerint nem tud beszélni az a gyerek? — fordult a vele szemben ülő japán orvoshoz, aki a Kuomintang-hadsereg tiszti egyenruháját viselte.

— Két-három hét is beletelik: mielőtt beszélni tudna... — jelentette ki bizonytalanul a japán.

— Ne bolondozzon! Két-három nap mulva már valami vörös ördög ül ezen a széken, ha nem tudjuk ezt a kis kínai maszatot arra kényszeríteni, hogy megmondja, hol vannak a város alatti katakombák bejáratai.

A japán fújtatva, szipákolva lélekzett és némán meghajolt. Az amerikai semmit sem tudott a japán arcvonásaiból kiolvasni és dühösen eldobta félig szívott cigarettáját.

— Kényszerítenie kell, hogy beszéljen!

A japán mellére szorította öklét és bűnbánón nézett az amerikaira.

— Ha ön, Sir, nem alkalmazott volna ilyen vallatási módszereket... És ha tekintetbe méltóztatott volna venni, Sir, hogy ilyen parányi teremtés nem bír ki annyit, mint egy felnőtt, Sir...

— Ugyan, ne tanítson örökké — vágott szavába durván a vöröshajú. — Magam is tudom, mennyit bír ki egy ilyen kínai partizán. Hiszen ezek élő ördögök!

— A gyerek szervezete már akkor is kimerült volt, amikor idehozták, Sir — morogta mentegetődzve a japán.

— Akkor meg miért nem figyelmeztetett, hogy az ördög vinné el?

— Ha meg méltóztatott volna kérdezni, Sir, akkor közöltem volna, hogy szét lehet törni az ujjait, ki lehet csavarni a kezét, de amit a hasával méltóztatott tenni, Sir... Az bizony kissé erős módszer, Sir...

— Ugyan menjen a fenébe! — szólt gúnyos mosollyal az amerikai. — Másoknak egész halom izzó szenet teszünk a hasára, ez meg itt még egy maréknyi szenet sem bírt ki... Tehát a maga véleménye szerint többé semmire sem használható?

— Csak akkor, ha legalább egy hetet ad a rendbehozására.

Most az amerikai is meghallotta a város felett dübörgő ágyúdörgést. Nyugtalanul felállt.

— Hallja?... Nem gondolja, hogy már csak óráink maradtak? Azt hiszi, időnk van arra, hogy szanatóriumot rendezzünk be a partizánok számára?... Jelenteni fogom a tábornoknak, hogy a maga meggondolatlansága folytán nem sikerült a lányból semmit sem kipréselnünk.

A japán engedelmesen fejet hajtott és behúnyta a szemét, nehogy az amerikai meglássa, milyen féktelen gyűlölettel villog.

Az amerikai sietve felcsatolta pisztolytáskáját.

— Sietek. Adja át parancsomat a kínai megbízottnak: a kislányt fel kell akasztani. Mégpedig nem reggel, amikorára az a lusta disznó ki méltóztatik magát aludni, hanem most, nyomban. Akasszák fel a város legnépesebb útvonalán, hogy mindenki láthassa.

Már az ajtó kilincsén volt a keze, amikor a japán megállította:

— Ha megengedi, Sir, szeretném nevében közölni az utasítást, hogy a lábánál fogva akasszák fel.

— Bánom is én, akasszák fel a nyelvénél fogva, ha ez magának örömet okoz.

— Mély tisztelettel köszönöm, Sir — szólt a japán és a távozó amerikai háta mögött még egyszer mélyen meghajolt.

Ebben a pillanatban rettenetes dördülés reszkettette meg a házat. Vakító fény villant a japán szemébe. Nem látott semmit. Azt sem látta, hogy a robbanás erejétől a levegőbe dobott pattanásos amerikai szétveti két karját és egy szempillantás mulva mint húsból, csontból, szövetből és vakolatból álló alaktalan, véres pép mázolódik a falra. Ennek az élettelen hústömegnek már nem volt emberi formája. A japán mindebből semmit sem látott, mert parányi, hajlongásra oly könnyen kész testét száztonnányi tégla, kő és malter temette maga alá.

A „Vörös vakondok" osztag parancsnoka egész éjjel nem húnyta le a szemét. A könyv nyitva hevert takaróján. Felvette, aztán ismét letette, de egy szót sem olvasott. Felkelt, egyik sarokból a másikba szaladgált a szűk földalatti helyiségben és egészséges kezével idegesen dörzsölte sebesült kezének kötését.

Még mindig fel-alá járkált, amikor megérkezett a felderítők parancsnoka és jelentette, hogy a misszió temploma porrá égett. Jan Si-fang megmérgezte magát, Barclay tábornokot elfogták. Aztán a törzsparancsnok jelentette, hogy a földi csapatoktól összekötő érkezett. A parancsnok utasítást adott, hogy vezessék be. Néhány perc múlva Szan Ting lépett a parancsnoki

helyiségbe. Támolygott a fáradtságtól és hálásan támaszkodott a parancsnok karjára, aki a kerevetre ültette.

Szan Ting figyelmesen nézegette a parancsnokot, mintha a kapott leírást a való élettel akarná összehasonlítani. A jelszó egyeztetése után ezt mondta:

— Phüng Te-huaj tábornok nem bízhatta rádióra ezt a parancsot. A parancs igen fontos. — Szan Ting behúnyta a szemét és aztán úgy közölte, mintha betanult leckét mondana fel: — Phüng Te-huaj tábornok parancsot ad az elvtársnak arra, hogy hatoljon be a városba. A déli arcvonalat két japán dandár védelmezi. Az elvtárs bizonyára tud erről a két dandárról. Az amerikaiak alakították mindkettőt Jan Si-fang támogatására. A két dandár úgynevezett „halálraítéltekből" áll. A város déli kapujának elfoglalása ezért sok bajtársunk életébe kerülhetne. Az ön feladata a következő: hátulról kell a japánokra lecsapnia, hogy megkönnyítse támadó csapataink munkáját.

Sza Ting elhallgatott. A parancsnok azt hitte, véget ért a parancs és így szólt:

— Rendben van.

Szan Ting kézmozdulata megállította a parancsnokot. Homlokát ráncolta, mintha arra törekednék, hogy minél pontosabban közölje Phüng Te-huaj szavait, aztán folytatta:

— Ta Csu-ke hadosztályának este nyolc és kilenc közt el kell érnie a Kék Pagoda vonalát. Innen indul ki a hadosztály a Déli Kapu megrohanására. A Kék Pagodához érve, jelt ad az elvtársaknak: előbb egy, aztán két piros rakétát lőnek ki a levegőbe. — Szan Ting kinyitotta a szemét és a parancsnokra nézve, szótagolva ismételte: — Egy vörös, aztán két vörös rakétát lőnek ki. Ez jelenti a támadás kezdetét.

— Értem — felelte a parancsnok. — Előbb egy, aztán két rakéta.

A parancsnok néhány pillanatig gondolkodott a kapott utasításon, aztán ahelyett, hogy a parancsot a törzsparancsnoknak továbbította volna, nagy zavartan megkérdezte Szan Tinget:

— Az elvtársnő is részt vett a katolikus templom elleni akcióban?

— Részt vettem — felelte kényszeredetten Szan Ting.

— Nem látta ott véletlenül a futárunkat? Cin Föng a neve.

— Sok lányka volt ott — szólt tétovázva Szan Ting.

— Cin Föng egészen apró kislányka — magyarázta bátortalan mosollyal a parancsnok. — A hajában piros szalagot visel...

Szan Ting arca elkomorodott.

— Nem emlékszem...

— Persze, hogyan is emlékezhetnék — jelentette ki mentegetőzve a parancsnok. — Majd később beszélünk erről...

Kiadta a szükséges parancsokat a különítménynek a városból való kivezetésére. És amikor Szan Ting felé fordult, észrevette, hogy a lány a pince hideg falának támaszkodva, alszik. Az alvó arca most a kis futárlányra emlékeztette. Csak Szan Ting nem varkocsba font, hanem rövidre nyírt hajat viselt, mint a kisfiúk és lábán olyan elnyűtt szandál volt, amilyent ő sohasem tűrt volna meg a különítményénél. Tulajdonképpen nem is szandál volt már ez, hanem valami talpnélküli, a felsebzett lábtól vérrel szennyezett vászondarab...

Mindez 1949. április 22-én történt. A parancsnok jól megjegyezte a dátumot, mivel ezen a napon vezette ki „vakondjait" a napsugaras föld felszínére. A nap lenyugvóban volt, de ő úgy látta, mintha most kelne fel a láthatáron. A körülvevő hegyek miatt már csak a fény utolsó sugarai törtek az ég felé, de a parancsnoknak úgy rémlett, hogy ez a Kína felett felkelő hatalmas győzelem hajnala. Bár a parancsnok a föld alatt élt, mégsem volt elszakítva hazája életétől, és tudta, milyen nagy hőstetteket vitt véghez a nép a felszabadító háború frontjain. Ezeket a hőstetteket sohasem látta oly ragyogó szépeknek, mint a mai nap még ki nem vivott, de kétségtelen győzelmét. A „vakondokok" ma nyílt harcra készültek Phüng Tehuaj seregeivel karöltve. A parancsnok különösen örült ennek, hogy a gyűlölt japánokkal, a nem kevésbbé gyűlölt amerikaiak zsoldosaival kell összemérnie erejét.

A parancsnok lelke ujjongott, amikor különítménye élén végigment a földalatti folyosókon. Oly lelkes hangulatban volt, hogy ő, aki mindez ideig aprólékosan fontolgatta a felderítők parancsnokának minden szavát, most szórakozottan hallgatta a mellette lépdelő, magas, sovány sanszit... A felderítő parancsnok még sohasem volt ilyen bőbeszédű. Még valami mosolyféle is átsuhant sötét, máskor mindig komor, ragyás arcán, amikor beszélt.

— Éppen tíz éve annak — mondotta a sanszi — hogy nem messze innen, a hazámban, Sanszíban épp így mentem a földalatti sötét folyosón egy különítmény élén, amelyet Fu Bicseng elvtárs vezényelt. Ez volt első ütközetem a japánokkal és kevés híján az utolsó is. Akkor valaki a mieink közül golyót röpített a hátamba...

A parancsnok csodálkozva nézett a beszélőre és újra megkérdezte:

— Bocsásson meg, talán rosszul értettem, a mieink közül?

— Igen. De én voltam a hibás. Előrefutottam, a japánok felé, korábban, mint ahogy kellett volna és a mieink azt hitték, hogy áruló lettem.

— Miért futott előre? — kérdezte a parancsnok szórakozottan.

— Be kell vallanom, hogy akkor nem annyira a győzelemre gondoltam, mint azokra, akik a malomban maradtak...

— A malomban?

A parancsnok megbotlott egy kőben és már el is felejtette a kérdést, amit feltett, amikor a felderítők parancsnoka tovább folytatta:

— A malomban maradt a feleségem és életünk szemefénye, a kislányunk... Még csak gügyögni tudott: Ma-ma.

— Az életük szemefénye... — ismételte meg utána a parancsnok... — Mit gondol, mi történhetett Cin Fönggel?

— A háború, háború — válaszolt a felderítők parancsnoka, miközben újabb akadályra irányította lámpásának fényét és figyelmeztette a parancsnokot:

— Vigyázzon, kérem, meg ne botoljék.

— A kislányáról kezdett beszélni és én önkénytelenül a mi Cin Föngünkre gondoltam.

— Kitűnő hírvivő volt.

— Miért mondja, hogy „volt", nem akarom így hallani — mondotta kissé ingerülten a parancsnok. — Én még remélek.

— A háború, háború — ismételte meg a felderítők parancsnoka.

— De a háború mégsem akadályozza meg abban, hogy a maga kis szemefényéről megemlékezzék.

— Ó, az én kis szememfénye most már nem is olyan kicsi — tizenegy éves.

— Látja, gondol rá!

— Igen, de sajnos, csak gondolok. Tíz év alatt a lányomat egyetlenegyszer láttam, akkor, amikor áthaladtunk Sanszin. Ott él és a harcosok gyerekei számára létesített iskolában tanul. Ha tudná, milyen nagy és milyen sokat tud! Sokkal műveltebb, mint apja, az öreg molnár. — Elgondolkodott egy darabig, majd így fejezte be: — Ha a háború még egy-két évig elhúzódik, akkor ő is „ördögfióka" lesz és lehet, hogy a mi különítményünkhöz hasonló alakulatnál teljesít majd hírvivő szolgálatot.

— Nem, a háború már nem tart két évig a kínai földön. Még egy évig sem fog tartani. A nagy győzelem hajnala már felkelt Kína felett. Fut az ellenség és nincs messze a nap, amikor a tengerbe hajítjuk az utolsó kuomintangista árulót és az

utolsó jenkit. És soha, de soha többé nem engedjük őket ide vissza.

— Igen. A népnek bölcs vezetői vannak és bátor hadvezérei — helyeselt a felderítők parancsnoka. — Az ellenséget szétverjük akkor is, ha még tízszer kelünk harcra és mindannyiszor tíz évig harcolunk.

— A háború nagyon nagy csapás. Nem szabad, hogy valaha is megismétlődjék — vetette ellen a parancsnok. — Az ősi bölcseségünk szerint: „Az indulat örömmé változhat, a düh vidámsággá változhat, de egy tönkretett állam nem születik újjá, a halottak nem élednek fel. Éppen ezért a felvilágosodott államférfiú igen óvatos, ha háborúról van szó és a jó hadvezér óvakodik a háborútól. Ezen az úton megőrizzük az állam békéjét és a hadsereg épségét." A maga szemefénye már nem lesz hírvivő olyan különítményben, mint a mienk. Mert nem lesz többé földalatti háború, de semmiféle háború sem lesz. A maga szemefénye a pekingi egyetemen fog tanulni és tudós emberré válik.

— Egy kislány? — kérdezte hitetlenül a felderítők parancsnoka. — Bocsásson meg, de ezt nem tudom elhinni.

— Pedig biztosíthatom magát — mondotta a parancsnok. — A kínai nő már bebizonyította, hogy semmiben sem marad a férfiak mögött. Nézze, hogyan dolgozott a nő a háború idején, hogyan vezette az ellenség ellen harcba vonult férfiak helyett a gazdaságot! Hogyan harcolt vállvetve a férfiakkal, fegyverrel a kezében. Hát csakugyan kételkedik abban, hogy a háború után a nő elfoglalja méltó helyét a férfi mellett?

— A férfi, férfi marad — szólalt meg a volt molnár. — Nem vagyok biztos abban...

A parancsnok félbeszakította:

— Kérdezze csak meg önmagát, mit óhajtana a kislánya számára. S akkor megtudja azt is, hogy mit akar valamennyi kínai saját lánygyermeke számára.

— Maga is? — kérdezte a sanszi.

— Nekem nincs többé se feleségem, se kislányom, se otthonom. De remélem, hogy Cin Fong pótolja majd a lányomat, amikor a háború véget ér.

— És szeretné, ha ő is a pekingi egyetemen tanulhatna?

— Feltétlenül! — szólalt meg határozottan a parancsnok. Akart még valamit mondani, de ekkor friss levegő csapott arcába. A kijárat már közel volt. A parancsnok megállt, felemelte a lámpást, hogy összeszedje szétszóródott különítményét.

A felderítők parancsnoka lámpásának fényénél a katakomba boltozata még sokkal alacsonyabbnak látszott, mint amilyen a valóságban volt. A boltozatok, a földalatti folyosók között fekvő sokmillió tonna föld súlyával és az állandó ágyútűz és robbanások bevilágította éj szinte agyonnyomni látszottak a menetelőket. Lent a föld mélyében nem voltak sem lövések, nem hallatszott a robbanások moraja sem. A levegő mozdulatlan, hideg és nyirkos volt. A menetelők pislákoló lámpák fényében himbálózó árnyékai a folyosók falát és a boltozatokat is megingatni látszottak. Úgy tűnt, mintha az árnyékok széttöredeznének, hajlonganának. Időnként elvesztették igazi formáikat és az elől haladó felderítő parancsnokot megállásra késztették, hogy felismerhesse az útjelzéseket.

A felderítők parancsnoka lassan haladt előre. Nemcsak azért, mert megsebesült a lábán, hanem azért is, mert a mögötte haladó sápadt harcos nem tudott gyorsan menni. Arcáról csorgott a verejték, vattás kabátjának felgyűrt ujjai alól látszottak megfeszített izmai. Nehéz volt Cin Föngöt vinnie, akit a „vakondokok" az amerikai-kuomintangista titkosrendőrség házának pincéjében találtak meg, miután szétverték a gazembereket. A harcos majdnem kinyújtott karján vitte a kislányt, félt magához szorítani. Hiszen ez nagy fájdalmat okozott volna a megkínzott gyermeknek. A harcos időnként megállt, hogy lélekzetet vegyen.

Ilyen pihenők idején leguggolt, hogy könyökét egy kissé térdére támaszthassa. Könyöke remegett, de mégsem akarta letenni terhét. A parancsnok utasítást adott, hogy földalatti úton vigyék ki a városból a katolikus misszió épületébe, ahol a Felszabadító Néphadsereg egészségügyi osztagai már hadikórházat rendeztek be. A harcos azt gondolta, hogy csak ott engedheti ki kezéből a megkínzott Cin Föngöt, csak ott teheti le az orvosok előtt az asztalra. Valószínűleg oda is szállítottak olyan fehér viaszosvászonnal bevont asztalokat, amilyen a „Vörös vakondokok" földalatti kórházában volt, Cjao Cjao orvosnál.

Amíg a harcos pihent, a felderítők parancsnoka azt találgatta, mi történhet most felettük. Akkor sebesült meg, amikor a két japán halál-dandár, amelyet a „vakondokok" hátulról és szemben is megtámadtak, beszüntette az ellenállást és megadta magát. Ezáltal megnyílt a Taijüan Déli Kapujához vezető út. Sem a felderítők parancsnokának, sem az egyszerű katonának nem volt fogalma arról, hogy ez a harci epizód egyáltalán nem

Taijüan ostromának kezdetét jelenti, hanem az egyik befejező szakasza e hatalmas erőd bevételének, amely oly sokáig tartotta magát a Felszabadító Néphadsereg hátában. De nemcsak ők ketten nem ismerték a Taijüan alatt aratott győzelem igazi méreteit, ahol az erőd helyőrségét képező tizenkilenc hadosztály kuomintangista katonái közül körülbelül nyolcvanezer esett fogságba, s a többiek, akik megpróbálták megállítani a nép győzedelmes támadását, teljesen megsemmisültek. Sem a felderítők parancsnoka, sem az egyszerű harcos nem tudta ezt. Még mindig azt találgatták, hogy Taijüant talán rövidesen beveszik és ekkor Phüng Te-huaj első mozgó hadserege tovább vonul nyugat felé, hogy kiverje az ellenséget Ningszjuból, Kangszunból, Ipuijüanból és Szinkiangból.

Egyikük sem tudta elképzelni, hogy alig egy hónapra Taijüan eleste után elesik az amerikai hadsereg és hadiflotta legfőbb kínai bázisa, Szüjkou és az Egyesült Államok tengerészgyalogsága elhagyja Kínát, hogy oda többé soha vissza ne térjen. Nem két évbe, de még egy évbe sem telik, rövid hat hónap múlva felhangzik az egész világon Mao-Ce-tung kiáltása:

— „Éljen a népi felszabadító háború és a népi forradalom! — Éljen a kínai népköztársaság!"

És e „Vörös vakondok" különítmény felderítő parancsnoka, a volt sanszi molnár, aki Fu Bi-cseng különítményének lett katonája és a fiatal katona, akinek nevét nem őrizte meg a történelem, aki mint drága kincset vitte karján a kis hírvivőt, Cin Föngöt, meghallják a vezér felhívását, hacsak rájuk nem fog vonatkozni Mao elnök kegyeletes szava, amelyek hallatára milliók hajolnak meg:

„Örökké emlékezni fogunk a nép hőseire, akik a népi felszabadító háborúban és a népi forradalomban estek el!"

De most sem egyik, sem másik nem tudta, mi fog történni félév múlva, mint ahogy azt sem tudták, mi fog történni holnap, vagy egy órán belül.

A fiatal harcos néhányat szippantott a felderítő parancsnok pipájából, felemelkedett és tovább indult. Így haladtak több, mint négy lit és már közeledtek az utolsó elágazáshoz: a folyosó jobbra a misszió útjában fekvő faluhoz vezetett, balra pedig néhány száz lépésnyire voltak azok a barlangok, amelyek oly otthonosakká váltak számukra, akár a szülői ház, hiszen itt sok-sok napot töltöttek együtt el harcos elvtársaik között. Az öreg ragyás arcú sanszi itt megállott.

— A misszióhoz vezető kijárattól még legalább két li választ el bennünket — mondotta, mintha magához beszélne. Ki tudja, szabad-e ez a kijárat és elvisz-e bennünket lábunk a

misszióig, de itt, a mi régi törzsünknél itt van a mi igaz harcos társunk és elvtársnőnk, Cjao Cjao doktor, aknek keze könnyű és biztos...

De a harcos, akinek szeme már elhomályosult a fáradtságtól és fogát összeszorította az erőlködéstől, hogy ne kelljen letennie terhét, félbeszakította az öreg sanszit:

— Felderítő parancsnok elvtárs, magától értetődik, elmegyünk a misszióhoz, ahogy ezt a különítmény parancsnoka meghagyta. De igaza van, amikor azt mondotta, hogy hol a biztosítéka annak, hogy minden akadály nélkül eljutunk oda. Pedig biztosaknak kell lennünk abban, hogy a mi hős kis hírvivőnk, Cin Föng orvosi segítséget kap. Ha nincs ellenvetése, forduljunk a „Vörös vakondokok" régi fészkébe. Cjao Cjao, a tudós doktor, valószínűleg ott ül, mint mindig és várja megérkezésünket készen arra, hogy segítséget nyújtson annak, akit a sors visszajuttatott, miután vérét ontotta.

— Azt mondotta, amit én magam is gondoltam — válaszolta a volt molnár. Mégegyszer megvilágította lámpásával az ismert jelet a falon és lépéseit a törzs irányába fordította.

Cjao Cjao, mint mindig ütközetek napján, fehér köpenyben, haján fehér kendővel, készenlétben várta bajtársait. Ez a fehér kendő teljesen egybefolyt ősz hajával. Bár Cjao Cjao csak harminc éves volt, a föld alatt töltött utóbbi két esztendő felért húsz évvel és a fiatal nő fekete haja ezüstössé vált.

Már messziről meghallotta a boltozatok alatt visszhangzó lépéseket és gyors mozdulattal két lámpát gyujtott meg a fehér viaszosvászonnal borított asztal felett.

A rádiós, akit megzavart a szokatlanul ragyogó fény, megmozdult a fal mögött, kidugta a fejét a felvevő állomás mögül és egyik füléről elmozdította a fekete fülkagylót.

Amint a barlanghoz értek, a felderítők parancsnoka félreállt, utat engedett a harcosnak és magasra emelte lámpását. A sárgás fény a harcos reszkető karján fekvő, formátlan takarógöngyölegre esett. A harcos karja úgy megpuffadt, hogy Cjao Cjao sietve átvette a terhet és óvatosan a padra fektette. Amikor a felderítők parancsnoka meglátta, hogy mit rejt a takaró, amit Cjao Cjao fellibbentett, elfordult és ennek a küzdelmes életében sok vihart látott, edzett embernek kezében megremegett a lámpás. De a sanszi összeszorította ajkát és újra felemelte a lámpást, de nem volt képes arrafelé nézni, ahol Cin Föng feküdt. Szinte meggémberedetten állt és arra gondolt, hogy mindez milyen különös. Miért van az, hogy ő, aki oly sokszor nézett szembe

a halállal és annyi vért látott, nem talál erőt, hogy ránézzen a kis hírvivőre, akit a „Vörös vakondokok" parancsnoka tudós emberré akar nevelni. A volt molnár nem bírta felfogni, miért nyeldekel olyan különösen és akaratától függetlenül és miért van az, hogy olyan nagyon fojtogatja a sírás.

A felderítők parancsnoka háttal állt Cjao Cjaonak és nem vette észre, hogy a sovány, teljesen kimerült Li doktor, akit tegnapelőtt hoztak ide a különítmény harcosai, ott áll az orvosnő mellett.

Cjao Cjao megrémülve látta Li tágranyílt szemét, gyors mozdulattal feléje lépett:

— Mi van magával, tisztelt doktor?

Li sovány kezével, amely átlátszó volt, mint a halotté, némán intett az orvosnőnek, hogy térjen vissza az asztalhoz, ahová már felfektették a sebesültet.

Minél tovább nézte Li doktor azt, ami azelőtt Cin Föng hírvivő volt, annál jobban összehúzódott a szemöldöke, szeméből lassanként eltűnt a szokásos gyengéd fény és arca gyötrődő kifejezést öltött. Sápadt, magas homlokát a tünődés mély ránca barázdálta, botladozva a műtőasztalhoz lépett és halkan, de határozott hangon Cjao Cjaohoz fordult:

— Ez meghaladja az erejét.

Még néhány szót tett hozzá, amit Cjao Cjaón kívül senki sem értett meg.

Az orvosnő kissé zavartan nézett Lire, az orvos azonban halkan, de éppoly határozottan rászólt:

— Kérem, adja ide a fecskendőt! — s magyarázatképpen hozzátette: — Nekem van rá szükségem.

Cjao Cjao engedelmesen elkészítette a fecskendőt, megtöltötte valamilyen folyadékkal, ráerősítette a tűt. Ezalatt Li felgyűrte kabátujját és az orvosnő felé nyujtotta vékony áttetsző bőrű karját. Cjao Cjao beadta az injekciót. Li leült a padra, a falnak dőlve és behúnyta szemét. Úgy ült ott mindaddig, míg Cjao Cjao be nem hozta az orvosi köpenyét, egy mosdótálat, vizet és szappant.

A földalatti helyiségben nyomasztó csend uralkodott.

A mennyezetről függő lámpák tűznyelveinek sustorgása hallatszott csupán.

— Igen tisztelt doktor — szólalt meg Cjao Cjao és óvatosan megérintette Li vállát.

Li kinyitotta szemét és kissé meglepődött tekintetet vetett a felderítők parancsnokának és a zömök harcosnak arcára, aki még mindig ott állt feltűrt kabátujjal, mintha újra kész lenne az értékes terhet karjába venni.

Mindnyájan látták, hogy Li szeme átlátszó, világos és határozott lett. Könnyedén, szinte megerőltetés nélkül fölemelkedett és a sebész megszokott mozdulataival kezdte mosni kezét a mosdótál felett, amelyet a harcos eléje tartott.

Cjao Cjao felsegítette Li doktorra a műtőskesztyűt, majd szublimátoldattal leöntötte. Li most még soványabbnak és igen magasnak látszott, mintha megnőtt volna és egy fejjel kimagaslott a földalatti helyiségben tartózkodók közül. A kislányhoz lépett és föléje hajolt.

15

1949. április 27-én az Amerikai Egyesült Államok Csang Kajsek kormányánál akkreditált nagykövetségének sajtóattaséja külön repülőgépen a római katolikus egyház kínai hercegérsekének, Thomas Tyeng székhelyére érkezett és kihallgatást kért a bíborostól titkos megbeszélésre. A megbeszélés végeztével, amely a bíboros külön dolgozószobájában, tanúk nélkül folyt le, a sajtóattasé átnyujtotta Tyengnek a pápához intézendő bíborosi pásztorlevél tervezetét, amelyet az amerikai nagykövetség előre megszövegezett.

A tervezetben, amely hazug módon a katolikus egyház, az egyház jogai és vagyona elleni cselekedetekkel vádolta Kína Felszabadító Néphadseregét és Kommunista Pártját, többek között ez állt:

„...A civilizáció törvényeit lábbal taposva, a kínai nép jogait és szükségleteit semmibe véve, Krisztus szent házát istenkáromló módon megbecstelenítve magukat partizánoknak nevező haramiák a tűz martalékává tették Szent Ignác misszijójának szent templomát azzal az aljas szándékkal, hogy elraboljják az amerikai nép nagyszerű ajándékait — gyógyszereket és járványellenes oltóanyagokat — amiket a nemeslelkű amerikai nép testvérének, a kínai népnek küldött. A Krisztus hitének buzgó terjesztésével és makulátlan életükről közismert amerikai misszionáriusokat, Bib és Carol testvéreket, akik önfeláldozóan védelmezték a templom bejáratát, álnokul elfogták és szörnyű sebektől borítva fogságba hurcolták. Sorsuk ismeretlen, mint ahogy ismeretlen a hit és a becsület nemeslelkű és hős bajnokának, Barclay tábornoknak a sorsa is, aki erejét nem kímélve, a veszélyre nem tekintve, személyesen szállította a misszióhoz Amerika fentemlített nagyszerű ajándékait. Szüntelenül kérem imáimban a Mindenhatót megmeneküléséért és alázatosan kérem Őszentsége apostoli áldását ezen ártatlan szenvedők számára. Legyen őszentsége lelkipásztori áldása ve-

lünk örökké, őrizze meg ezeket a becsületes férfiakat a gonosztól és a bajtól. Még egyszer kérem őszentsége útmutatását arra vonatkozóan, hogy az oltárról egyházi átokkal sujthassam ezeket a kivetett haramiákat és istentelen felforgatókat, akik kezet emeltek az úr szentélyére. Sujtsa őket a legkegyetlenebb megérdemelt büntetés még földi életükben és az örök kárhozat.

Egyidejűleg alázatosan tudomására hozom, hogy Szent Ignác missziójét teljesen lerombolták. Krisztus hite megszűnt ragyogni az igazság és a becsület ezen szigetén, mint ahogy megszűnt ragyogni az arany kereszt Szent Ignác ősi templomán. Isteni haragjában felgerjedve elsötétedett mesterünk arca, mint ahogy elfeketedtek meggyalázott házának falai. Alázatosan kérem őszentsége hozzájárulását a fentnevezett misszió bezárására és egy új misszionak más biztosabb helyen való megnyitására, amely ökegyelmessége, Csang Kaj-sek generalisszimusznak igaz pallosa és Kína nagy barátjának, az Egyesült Államoknak védelme alatt állna..."

A bíboros számára ez teljes meglepetésként hatott, de miután megismerkedett a szöveggel, kijelentette:

— Kérem önt, attasé úr, adja át szivélyes hálámat a nagykövet úrnak és az államnak, amelyet képvisel, ezért a baráti segítségéért. A pásztorlevelet nagyszerűen szövegezték meg és magától értetődik, ezt fogom alapul venni a szent atyához küldendő jelentésemnél.

E szavaknál a bíboros kihúzta íróasztalának fiókját, hogy betegye a tervezetet, de az amerikai megállította.

— Várjon, eminenciád — mondotta — kérem, írja azonnal alá ezt a levelet és adja át nekem, hogy rendeltetési helyére küldjem.

Tyeng egy kissé meghökkent:

— Bocsánat... Szerettem volna még a levél egynéhány kifejezését fontolóra venni.

— Mi van itt megfontolni való — jelentette ki az amerikai fesztelenül — véleményünk szerint itt minden a helyén van.

— De ezt át kell írni a tisztségemet megillető címerekkel ellátott levélpapíromra.

— Semmiség, eminenciád. Az ilyen formalitásokra nem érdemes időt vesztegetni — és makacsul megismételte — szíveskedjék aláírni.

— Végül is — kiáltott fel a bíboros — a kancelláriámnak másolatot kell készíttetnie.

— Az már készen is van — a sajtóattasé irattáskájából egy kész másolatot húzott elő. — Irja alá az eredetit, még ma elküldjük Rómába a nagykövetség rádióadóján keresztül.

Tyeng némán tollat fogott és aláírta a pásztorlevelet. Sértődött kifejezéssel arcán, alig biccentett az amerikai búcsúszavaira és az udvariasság összes szabályának megsértésével a szokásos áldást sem adta rá. A bíboros azért haragudott, mert megfosztották annak lehetőségétől, hogy a pásztorlevelet, amely nem egészen felelt meg a hagyományos kínai stílus követelményeinek, stilisztikailag kiszínezze.

Szent Ignác templomának keresztje valóban megszűnt aranyosan ragyogni, valóban megfeketedtek a koromtól a hófehér falak, amelyeket néhányszáz évvel ezelőtt Kínába bevándorolt spanyol szerzetesek építettek. Kihúnyt szemekkel néztek a világba a templom ablakai, amelyekből összegabalyodva ágaskodtak ki az öntöttvas rácsok. De hogy történt mindez?

A partizán hadműveletek terve az volt, hogy Szjao Fönjing partizánlány, aki Jan Si-fang titkárnőjének nehéz szerepét vállalta, észrevétlenül kisurran a kertbe, miután Jan Si-fangot a misszióba kísérte, kinyitja a kaput és beereszti a „vakondokat". A japánok váratlan megjelenése azonban arra késztette Vu Vejt, hogy a lánnyal együtt bújjon át az acéllemez és a padló közötti résen, Bib orra előtt.

A kertben, a beözönlő partizánok néhány perc alatt ártalmatlanná tették a templom előtt álló japán őrszemeket, Vu Vej pedig a templomajtót kinyitotta tartalékkulcsával. A partizánok már kezdték kihordani a templomból az amerikai pestisbacillusokat tartalmazó ládákat, hogy azokat a templom mögötti tisztáson elégessék. A misszió helyiségeiben tartózkodó japánok azonban meghallották a zajt, meglátták a partizánokat és a templomhoz rohantak. A megindult közelharc folyamán a japánok nagy részét lelőtték, csupán egynek sikerült odakúsznia a templom ajtajához, nyilván azzal a szándékkal, hogy szétzúzza a ládákat és elkövesse a jóvátehetetlen bűnt. Mikor azonban látta, hogy nem tud a ládákhoz férni, gránátot dobott oda. A gránát nem érte el a ládákat és egy szesztartály mellett robbant fel. Az égő szesz lángoszlopai feltartóztathatatlanul csaptak a mennyezet felé és néhány percen belül tűzben lobogott az épület belseje, recsegve hullottak szét a ládák deszkái, lángra lobbant a padok száraz faanyaga is. Az izzó levegő áradatában takarók, függönyök, miseruhák repültek felfelé. A partizánok, akik a tűz oltására rohantak, amint meglátták, hogyan esnek szét a halált hozó amerikai rakománnyal telt ládák, szétfutottak. A partizánok parancsnoka utasította őket, hogy gyujtsák

föl a különös rakomány azon részét is, amelyet sikerült még a tűz előtt kihordaniok a templomból.

A partizánok dolguk végeztével eltávoztak, velük együtt Szjao Fön-jing is. A kertben Vu Vej maradt egyedül. Tovább nézte a tüzet mindaddig, amíg a kapu felől nem hallatszott a városból odarohanó nagyszámú kuomintangista katona és rendőr dörömbölése. Akkor Vu Vej is eltűnt.

Bár Szent Ignác templomán a kereszt többé nem ragyogott aranyos fénnyel és maga a templom sem volt hófehér, sőt mintha sötét színekkel maszkírozták volna el, a misszió birtoka mégis nagyszerű repülőtérnek bizonyult a Ta-Jun irányába repülő hatalmas gép számára. A gép kört írt le a misszió felett és ereszkedni kezdett — azzal a látható szándékkal, hogy a misszió és a város határa között elterülő nagy mezőre leszálljon.

A misszió házában működő kórház személyzete nyugtalankodva özönlött ki a tornácra. Az amerikai rendszerű nagy repülőgép közeledte semmi jót nem ígért. A „Vörös vakondok"-különítmény, amely a kórház körzetének őrizetét biztosította, bármily bátor volt is, vajmi keveset segíthetett volna egy légitámadás esetén. Hirtelen a meglepetés és az öröm felkiáltásai morajlottak végig a kerten: a repülőgép szárnyain a Felszabadító Néphadsereg felségjelei látszottak. Ez volt az első ilyen nagyméretű légi zsákmány, amelyet a Felszabadító Néphadsereg tagjai láttak. Örömükben nevettek, tapsoltak. A járni tudó betegek is mind ott nyüzsögtek a tornácon, valamennyi ablakban kíváncsi arcok jelentek meg. Az általános izgalom akkor érte el tetőfokát, amikor a leszállt repülőgép felől elindult a kórház felé egy csoport, melynek élén maga Phüng Te-huaj tábornok lépdelt.

A magas, mankóra támaszkodó, ragyás, idős sanszi, aki a kapu mögül nyujtogatta tűztől perzselt tuskóra emlékeztető hosszú nyakát, amikor meglátta Phüng Te-huajt, felemelte kezét és rekedtes hangon rázendített:

Talpra,
Ki nem akar
Bilincset többé!
Rajta,
Legyünk a nagy fal,
Álljunk Kína köré!
Riadónk szava:
Veszélyben a haza!

Körötte mindenki elcsendesedett és oly figyelemmel hallgatták, mintha a sanszi zsolozsmát énekelt volna. De ekkor Phüng Te-huaj is megállt, levette sapkáját és már együtt énekelte a sanszival:

Körösközül
Sikolt, felel,
Dörög, dobol
A harci jel:
Fel, fel!
Fel!
Fel!

Erre mindnyájan rázendítették:

A számunk sokra megy,
De az akarat egy.
Mind megvetjük a halált.
Harcra,
Harcra,
Harcra
Hát!

Amikor a keblükből ösztönösen kifakadt himnusz dallama elült, a „Vörös vakondok"-különítmény parancsnoka Phüng Te-huajhoz lépett és a Felszabadító Néphadsereg szolgálati szabályzatának megfelelően jelentést tett. A parancsnok azonban mégsem tudta egészen szabályszerűen üdvözölni a tábornokot; jobbkeze még mindig fel volt kötve. Phüng Te-huaj megragadta a balkezét, keményen megszorította és így szólt:

— Sorakoztassa fel különítményét, parancsnok.

— Engedje meg, hogy megjegyezzem, tábornok elvtárs, a különítményt ennek a kórháznak a védelmére rendelték ki.

— Félre a gondokkal, parancsnok. Nyugodtan összeszedheti a katonáit, az ellenséget szétvertük és most már semmi sem fenyeget bennünket többé Taijüan felől.

— Jól van.

A parancsnok megindult, hogy teljesítse a parancsot. De ekkor Phüng Te-huajhoz lépett segédtisztje és súgva jelentett neki valamit.

— Aha, nagyon jó — mondotta a tábornok és a gesztenyefasor felé fordult, ahol egy csoport nő közeledett Mejjel az élen. A csoport közepéből egy összegyűrt palacsintára emlékeztető tábornoki sapka látszott: ott haladt Barclay.

— Igen sajnálom — mondotta Mej elfogódottan Phüng Tehuajnak — a bűnös Jan Si-fangot nem tudom előállítani önnek, meghalt.

— Mi a véleménye? Megmérgezte magát, vagy megmérgezték?

— Akár így, akár úgy történt, mindenképpen én vagyok a hibás.

— No, de azt mondják, hogy van magának még egy másik foglya is.

— Ha megengedi, átadom önnek Barclay amerikai tábornokot.

— Nem rossz csere — válaszolt vidáman Phüng Te-huaj. — Egyik bűnöst a másik helyett. Vezessék a repülőgéphez.

— Engedje meg, tábornok elvtárs, hogy bemutassam Ma Njü, Vu Te, Ko Ling, Tang Ke, Szjao Fön-jing és Vu Vej elvtársakat.

— A nép nem felejti el hőstetteiket — mondotta Phüng Tehuaj. — Most pedig, elvtársak, kérem önöket, szálljanak mindnyájan a repülőgépbe. Megérdemelték a pihenést, mielőtt újabb feladatot kapnának, hogyha erre egyáltalán szükség lesz. Szan Ting elvtársnő fogja önöket kalauzolni a törzsemnél.

Mej egy kissé hátramaradt a tábornokkal.

— Lao Ke parancsnok — mondotta — utasítást adott nekem, hogy a Taijüanban rám bízott külön feladat befejeztével térjek vissza az ezredhez.

— Köszönetet mondok önnek nehéz feladata ragyogó teljesítéséért. Teljesítette azt, amit sajnos nem voltak képesek megtenni ezek a merész asszonyok: úgy viselkedett az amerikai misszióban, mintha hozzájuk tartoznék. Ehhez olyan emberre volt szükségünk, aki járt Amerikában. Ez igen fontos volt, ha tekintetbe vesszük azt az anyagot, amellyel dolga volt. Még egyszer köszönetet mondunk önnek, Mej Kung doktor, bátorságáért és találékonyságáért. Ön Kína igaz lánya.

— Az ön szép elismerése magas kitüntetés számomra. Engedje meg, hogy visszatérjek az ezredhez.

— Ha Lao Ke parancsa így szólt... — válaszolt Phün Tehuaj. — De jobban szeretném, ha velem jönne. Jelentést kell tenni a kormánynak mindarról, amit itt megtudott az amerikaiak kísérleteiről, hogy bakteriológiai eszközökkel folytassák a háborút hátországunkban. Nem tartóztatjuk soká, rövidesen visszatérhet a tulajdon ezredéhez.

Az orvosnő elmosolyodott:

— Igen, helyesen mondotta. Az ezred már tényleg olyan, mint a magam tulajdona. Ami pedig az amerikai diverziót illeti,

a történtekről jegyzőkönyvet vettem fel, amelyet Barclay-vel aláírattam.

— Ó, ez nagyon jó! — kiáltott fel megelégedetten Phüng Te-huaj.

Néhány perc múlva a kis női különítmény Mejjel az élén odaért a repülőgéphez.

Joyce, aki épp most mászott ki az egyik motor nyitott burkolata alól és olajjal mázolt kezeit törölgette, észrevette a közeledő asszonyokat. Megismerte Mejt és odakiáltott a repülőlőnek:

— Hallo, Cseng, nézd csak, ki jön ott!

A repülő kikandikált a kabin kis kerek ablakán és néhány pillanatig zavartan pislogott, mintha kísértetet látna. Aztán eltűnt a feje, megzörrent a duralumínium hágcsó és Cseng már szaladt is Mej elé.

— Mondja gyorsan, minden jól végződött? — kérdezte Mejt leplezetlen izgalommal.

— Jól, nagyon jól — válaszolta Mej mosolyogva.

— Nem tévesztettem el az irányt?

— A leszállás meglepő pontosan történt.

— Nem is késtünk el?

Mej felnevetett:

— Azt lehetne hinni, hogy összebeszéltek. Ő már néhány perccel azután odaérkezett, hogy megszabadultam az ejtőernyő kötelékeitől.

— Nagyon jó! — kiáltott fel örömmel Cseng. — Nagyon jó!

Phüng Te-huaj hátramaradt a kórháznál és megkérdezte az orvostól:

— Hogy érzi magát a kis hírvivő, Cin Föng?

Az orvos a mellette álló fiatalos arcú, ősz asszony felé fordult:

— Nos, mi a maga véleménye, doktor Cjao?

— Szerettem volna mást mondani, de kénytelen vagyok a valót jelenteni: hogy Cin Föng nem halt meg már néhány nappal ezelőtt, ezt egyedül doktor Li Haj-tenek köszönheti. Az élet alig pislákolt benne, akár a láng egy lámpában, amelyből kifogyott az olaj. A tűz az utolsó csepp nedvet szívja magába a lámpabélből — Cjao Cjao szomorúan bólintott. — Lehet, hogy már csak egyetlenegy csepp maradt benne.

E szavaknál két könnycsepp jelent meg a bátor asszony szempilláján, aki pedig megszokta a partizánok nehéz, harcos életét.

Aligha feltételezhető, hogy az élesszemű és annyira figyelmes Phüng Te-huaj tábornok ne vette volna észre ezeket a könnyeket, de úgy tett, mintha nem látná.

— Szeretném meglátogatni Cin Föngöt, ha nincs kifogásuk ellene.

Cjao Cjao szemmelláthatóan habozott.

— Az izgalomtól kiszikkadhat az utolsó csepp, amelyből az élet még meleget merít — mondotta az orvosnő.

Most váratlanul közbeszólt az ezredparancsnok, aki éppen most érkezett és hallotta a beszélgetést:

— Ha Phüng Te-huaj tábornok elvtárs megengedi...

Phüng Te-huaj néma fejbólintással válaszolt és a parancsnok folytatta:

— Abban reménykedtem, hogy Cin Föngöt rövidesen lányommá fogadhatom és a kínai nép segít majd a kislányból jó állampolgárt nevelnem. A pekingi egyetem pedig tudóssá képezi... De a háború, háború. Még a legigazságosabb háború is áldozatokat követel. Különítményünk sok veszteséget szenvedett a nép győzelméért. Ha Cin Föngnek a halál jutott osztályrészül, akkor reméljük, hogy ő lesz az utolsó áldozat...

— A háború még nem ért véget, parancsnok... — jegyezte meg szigorúan Phüng Te-huaj.

— Csak azt akartam mondani, tábornok elvtárs, hogy a mi hírvivő elvtársunk, Cin Föng legyen az utolsó vesztesége a „Vörös Vakondok" földalatti különítményének. Velünk küzdötte át a sötétségben vivott háború nehéz útját. A kis lábából csurgó vércseppek nyomán jutottunk a föld felszínére, hogy további harcokban vívjuk ki a végleges győzelmet valamennyi ellenségünk: mindazok felett, akik útját állják nagy, ősi népünk felszabadulásának. Bátorkodom azt mondani, Phüng Te-huaj tábornok elvtárs, hogyha Cin Föngnek mégsem adatik meg az, hogy tovább éljen, akkor élete mécsesében égesse el az utolsó cseppet. Ennek a lángja oly ragyogó, oly csodaszép lesz, hogy dicső hadi jutalmul szolgál Cin Föngnek a nép szolgálatában végzett nagy munkájáért, mindazokért a súlyos kínzásokért, amelyeket az aljas ellenség kezétől szenvedett. Ez a ragyogó fellángolás legyen az a csillag, amely megkoronázza a győzelmes harcos útját! Boldogan született, haljon meg boldogan!

Cjao Cjao némán megfordult és bement a házba.

Phüng Te-huaj a nyomába indult, amikor a különítmény parancsnoka félszegen feléje fordult:

— Tábornok elvtárs, ha megengedi... Mi, akik harcos társai voltunk, szeretnénk még egyszer látni Cin Föngöt.

— Jól van — válaszolt Phüng Te-huaj.

E szavakra megmozdult a katonás sorrendben álló egész ezred.

A kórházi orvos ijedten felkiáltott:

— Nem, nem! Csak néhány ember!

A parancsnok tekintete végigfutott az elvtársak arcán. Név szerint szólította a törzsparancsnokot, a rádiós, és azt a fiatal harcost, aki Cin Föngöt a földalatti folyosókon vitte. Ez utóbbinak meghagyta:

— Vegye magához az ezredzászlót.

A harcos meghajtotta a zászló rúdját és most már könnyen be tudta vinni az ajtón.

Utolsónak a volt sanszi molnár, az ezred felderítő parancsnoka lépett be kopogó mankóival a házba.

Az ezred újra feszes vigyázzban állt. A katonák hallgattak. A percek nyomasztóan hosszúnak tűntek. Mindenkinek úgy rémlett, hogy már sok-sok idő telt el. A ház lépcsőjén ekkor megjelentek a hordágyvivők. Az ezredparancsnok, a törzsparancsnok, a rádiós és a fiatal harcos tartották magasra a hordágyat, amiről az ezredzászló hosszú rojtja csüngött alá.

Amikor a hordágyat letették a földre, mindnyájan látták, hogy a zászló lágy redői egy kis testet takarnak be tetőtől talpig. A test mozdulatlan volt. Phüng Te-huaj levette sapkáját.

— Katona elvtársak és tiszt elvtársak! A ti dicső különítményetek a kínai hadsereg reguláris csapatává lesz azokban a történelmi napokban, amikor a Felszabadító Néphadsereg történelmünkben páratlan hőstettet hajtott végre. Megtörve az ellenség elkeseredett ellenállását, harcolva átkelt a nagy Jang Ce folyón és benyomult Dél-Kína területére. A kuomintangistákat és aljas gazdáikat, az amerikaiakat örökre kivertük Nankingból, Sanghajból, Hancsungból és Hankouból. A szabadság hadserege szétzúz minden korlátot, amely akadályozza mozgásában dél felé. A mi hős ezredünk, akárcsak a többi alakulat, ma megkaphatta volna az arannyal és színes selyemmel hímzett szép új, vörös zászlót. De azt kérdem tőletek: kell-e nektek új zászló, kicserélnétek-e ezt az egyszerű szövetből készült, a falusi házakban, szegény honleányok kezétől díszített, a népi győzelem színét viselő zászlót?

A katonák válasza egyhangú volt:

— Nem!

— A régi zászló — folytatta Phüng Te-huaj — amelynek színe úgy elfakult, mint arcotok a földalatti harcban, most már büszkén vöröslik majd a nap sugaraiban, a Felszabadító Néphadsereg legharciasabb, legdicsőbb zászlóival egysorban. Annak a Felszabadító Néphadseregnek zászlóival, amely egész ha-

zánk népének egységéből született. Egész országunk népének ezt a nagy egységét az aljas kuomintangista árulók és segítőtársaik, az amerikai imperialisták felett vívott győzelem útján értük el. A kínai forradalom fejlődését megállítani próbálkozó bűnös koalíció ellen vívott hároméves harcunk folyamán a mi Felszabadító Néphadseregünk nagy győzelmeket aratott. Összetörte a reakciós Kuomintang-kormány sokmilliós hadseregének ellenállását, annak ellenére, hogy az hatalmas segítséget kapott az Óceánon túlról és végül is megindítottuk a döntő támadást. A Felszabadító Néphadseregnek ma már sokmillió katonája van, akik mögött ott áll Kína egész népe. Harcunk még nem ért véget. A népi felszabadító háború még nem fejeződött be, minden erőnket meg kell feszítenünk, hogy kivívjuk a végleges győzelmet, de már most teljes biztonsággal mondhatjuk, a mi nemzetünk soha többé nem lesz rabszolgasorsban. Már felálltunk, kiegyenesedtünk, már talpra álltunk és soha nem fogunk térdet hajtani.

Ezeknél a szavaknál az egész ezred, mint egy ember, válaszolta „Soha!" Ez a szó, amelyet minden katona szinte suttogva ejtett ki, mint szélfuvallat suhant végig a mezőn. A tábornok folytatta:

— Támogat minket a világ valamennyi haladó embere, támogat minket a nagy szovjet nép; az egész világ elnyomottainak vezére, tanítója és hadvezére, atyja és barátja, a bölcs vezér, Sztálin segít bennünket. A Lenin és Sztálin által kijelölt úton haladva, Mao elnök biztos és közeli győzelemhez vezet bennünket. Megjelentünk a világ porondján, mint nagy műveltségű és összezúzhatatlan erejű nemzet. A végleges győzelemig hátramaradt utat az ezred már mint a Felszabadító Néphadsereg reguláris csapata teszi meg. Üdvözöllek benneteket abból az alkalomból, hogy a Felszabadító Néphadsereg első harci csapattestéhez csatolták ezredeteket, amelynek vezénylésével, nagy boldogságomra, engem bízott meg a nép...

Az ujjongó felkiáltások túlharsogták ezeket a szavakat. A katonák szuronyuk hegyére tűzték sapkájukat és úgy lóbálták.

Phüng Te-huaj intésére a parancsnok felállította az ezredet, hogy elvezesse a mezőről. A sorokból kivált a zászlóvivő és néhány katona s a hordágyhoz léptek, amelyen Cin Föng feküdt. A zászlóvivő óvatosan megfogta a zászlórudat és lassan függőleges helyzetbe emelte, de a zászló kelméje még továbbra is eltakarta a kislány testét. A katonák erős kezükkel magasra emelték a hordágyat és megindultak. Ahogy a kislány testét vitték, úgy látszott, mintha a zászló vörös redői egybefolytak volna a testtel...

Az ezred lassú, ünnepélyes léptekkel haladt a töltényládákból rögtönzött emelvény előtt, ahol Phüng Te-huaj állott.

A tábornok újra levette sapkáját.

— Cin Föng vére a mi népünk vére — mondotta. — Ez a vér jogos megtorlást kíván a nép évszázados szenvedéseinek okozóin. Hamarosan ez alatt a zászló alatt más katonák lépdelnek, hogy végre lehetőséget nyujtsunk nektek, hogy megpihenjetek, hogy visszatérjetek családotokhoz, a békés munkához, hazánk felvirágzásának megteremtéséhez. Adjátok át nekik hősi halált halt elvtársaitok és a kis hírvivő, Cin Föng vérétől vöröslő zászlót.

A katonák szuronyt szegezve haladtak el a tábornok előtt. Messze a katonák előtt, magasan, vörös foltként mozgott Cin Föng teste.

A tábornok folytatta:

— Népünk dicső fiai, a földalatti háború hősei! A mai naptól kezdve feljogosítlak benneteket, hogy a „Vörös vakondok" ezredet Cin Föng hírvivő nevéről nevezzétek el. Őrá is teljesen illenek bölcs elnökünk, Mao szavai, amelyeket Li-Fung-lan emlékének szentelt; ez a fiatal kínai hősnő épp oly bátran, épp oly önfeláldozóan adta életét a hazának, mint a ti harcos társatok, Cin Föng. Hogy az a harci zászló, amelynek redői alatt örökre eltávozik tőlünk az örök dicsőség útján, vezessen benneteket a végleges győzelemhez. Hisz rólatok mondotta Mao Csu-szi: „A nép nem ismer kegyelmet és ha most, amikor a nemzet ellensége betört hazánk földjére és mégis harcba szállsz a kommunizmus ellen, akkor a nép kirázza belőled a lelket is. Mindazok, akik a kommunisták ellen akarnak harcolni, készek lehetnek arra, hogy pozdorjává zúzzák." Az ellenség még ellenáll, nem akarja, hogy kirázzák belőle a lelket, de a nép mégis megteszi. Az ellenség még ellenáll, nem akarja, hogy pozdorjává törjék, de a nép mégis porrá zúzza és a nép indulatának fergetege szétszórja ezt a port úgy, hogy senki, soha többé, bolygónk utolsó napjáig sem tudja összeszedni. Valaha Mao Csu-szi az Új Kína hajójának a láthatáron megjelenő árboccsúcsáról beszélt. „Tapsoljatok — mondotta — üdvözöljétek." Ez a hajó most már itt van, szemünk előtt, íme itt van az Új Kína hatalmas, büszke hajója, amelyet saját kezünkkel építettünk, saját vérünkkel harcoltunk ki. A győzelem napja felkelt Új Kína felett. És soha többé le nem tűnik...

Amikor Phüng Te-huaj lement az emelvényről, egy magas, mankós embert látott ott állni. Sovány, inas nyaka oly barnára sült, hogy parázsban megfeketedett tuskóra emlékeztetett, fejét magasra emelte és ragyás arca a katonák utolsó sora felé for-

dult, akik szegzett szuronnyal némán távolodtak. Phüng Te-huaj részvevően megkérdezte tőle:

— Bocsánat, ön nagyon szenved?

— Amikor az ember nagyon szenved, akkor sír, de ha nem tud sírni, mert már minden könnye régen elapadt, akkor kétszeresen szenved — válaszolta a felderítők parancsnoka és szomorúan csóválta a fejét. — Még egy csodaszép virágot ragadott magával a háború tüzes orkánja. De a győzelem szele szétviszi magjait a nagy Kína virágzó földjén. A nap hevítő sugarai kicsíráztatják ezeket a magokat és oly csodaszépek lesznek, mint még soha, beragyogják a világot sugárzó szépséggel és életörömmel, amely örökké legyőzi a halált... Engedelmével, így gondolom én, a sanszi egyszerű molnár. De Csun Ko fia vagyok és az ősök évezredes bölcsesége azzal a reménnyel tölt el, hogy ezeket az egyszerű szavakat nem tekinti helytelen merészségnek.

— Csung Ko-zsen — az átlagember — mondotta Phüng Te-huaj — ez jól hangzik, de biztos vagyok abban, hogy közel van a nap, amikor mindnyájan a Kínai Népköztársaság fiainak még ennél büszkébb nevét fogjuk viselni: Csung Hua-Zsen, Min-Hun He Ko. Akkor még hangosabban, még biztosabban ismételjük meg az előbb idézett csodálatos szavakat, amelyek őseink ezeréves bölcseségét és gyermekeink és azok gyermekei ragyogó reményeit fejezik ki ezer évre előre...

— Ezer évre? — talán életében először most ragyogta be mosoly a ragyás arc komor vonásait. — Engedje meg, hogy kijavítsam: ezerszer ezer évre...

HETEDIK RÉSZ

„A legutóbbi háború tapasztalata megmutatta, hogy ebben a háborúban a legnagyobb áldozatokat a német és a szovjet nép hozta, hogy Európában ez a két nép képes a legnagyobb erőkifejtésre, világjelentőségű, hatalmas akciók végrehajtására. Ha ez a két nép megmutatja eltökéltségét, hogy ugyanolyan erőfeszítéssel harcoljon a békéért, amilyennel a háborúban küzdött, akkor az európai békét biztositottnak lehet tekinteni."

I. Sztálin

1

Foster Dulles már régen szenátor volt, részt vett jó néhány nemzetközi konferencián és az USA állandó képviselőjeként működött a Biztonsági Tanácsban. De ugyanakkor megmaradt annak is, aki oly hosszú éveken át már eddig is volt: Harmadik John Vandenheim ügyvédjének és legközelebbi bizalmasának.

A Foster lelkét sok esztendő óta rágó hiúság végre kielégült. Úgy látszott, hogy végre-valahára túlszárnyalta azt az embert, aki egész életén át irigységének és titkolt tiszteletének tárgya volt: túlszárnyalta Dean Aches-t. Rockefeller nem csinált Dean-ből szenátort! Dean „Vilmos császár"-bajsza már deresedik, de Aches még mindig csak ügyvéd, míg ő, Foster...

Fostert egyébként az a körülmény, hogy tekintélyes államférfiú lett, egyáltalán nem zavarta abban, hogy ügyvédi irodájának sötét ügyeit, csaknem nyíltan, maga intézze, mint azelőtt, noha csupán nagy általánosságban irányította az ügyeket, hiszen a vezetést formálisan átadta öccsének, Allannek. Még a sokmindenhez hozzászokott State Departement sem egyezhetett bele, hogy mindenféle gyűlésen és konferencián olyan ember képviselje, akiről az egész világ tudja, hogy tőzsdeember és Vandenheim titkos szolgálatának vezetője. Így a dekórum — dekórum maradt, bár a State Departement vezetője valószínűleg irigyelte ezt a jövedelmező kettős foglalkozást.

Harmadik John és Foster Dulles sokesztendős együttműködése következtében egymáshoz való viszonyuk sajátosan bizalmas jellegű lett, olyanforma, mint cinkostársak közt szokásos. Kezdetben elismerték egymás képességeit és mindketten igazságosnak tartották az osztozkodás elvét. De amint megnövekedtek üzleti műveleteik méretei és mindegyikük látta, hogy cinkosa kezébe milyen óriási összegek kerülnek, mindegyikük azt kezdte hinni, hogy túlfizeti a másikat. Vandenheim és Dulles viszonya idők folyamán már nem volt más, mint gyűlölet az üzlettárs iránt, aki túl sokat tud.

Meggyőződéssel kijelenthetjük, ha Foster nem tudta volna mindenkinél jobban, mitől kell tartania annak, akinek a „csikágói kalóz" ivadékával van dolga, már régesrégen követte volna azokat, akiket ő tett el láb alól a főnök utasítására.

Amikor ott üldögélt a magányos Bright Island partján, az ügyvéd-szenátornak gyakran meg kellett győznie önmagát, hogy John már csak a leleplezéstől való félelemből sem fogja felváltani őt az öccsével. Hiszen végeredményben Allan minden ügyessége mellett, még félannyi tapasztalattal sem rendelkezik, mint Foster. Viszont Foster éppen elég jól ismerte „idősebb partnere" kapzsiságát és öccse határtalan aljasságát. Attól a naptól kezdve, hogy Allan lett a „Dulles és Dulles" ügyvédi iroda formális főnöke, Foster hosszúkás koponyájába végleg beköltözött a rettegés. És ez a rettegés akkor sem hagyta el, amikor Allan nem volt Amerikában. Foster kitűnően emlékezett rá, hogy ő maga is el szokott utazni Európába egy-egy kockázatos vállalkozás tartama alatt, hogy kudarc esetén kívül essék az amerikai törvények hatályán. Talán nem így volt ez azokban a napokban, amikor Killinger az ő megbízásából megkezdte a vegyiháborút Roosevelt ellen?

Igaz, Killinger már rég golyót röpített a halántékába, de hol a biztosíték arra, hogy valamelyik utóda, akinek létezését Foster még csak nem is gyanítja, Allan parancsára nem üzente-e meg már a bakteriológiai, vagy más titkos háborút ellene, Foster ellen? Igen, és Foster körül nincs olyan ember, aki annyira odaadó volna iránta, mint egykor Howe a boldogult elnök iránt. A fizetett „degustator".* akit tart? Vajjon tudja-e Foster, menynyit ér az ő hűsége? Néhány hitvány dollár és... maga a degustator mérgezi meg. És végeredményben az elnök sem talált magának egy második Howe-t.

Amikor Foster visszaemlékezett a boldogult elnökre, nyugtalanul izgett-mozgott a Bright Island felé tartó motoros yacht díványán. Foster rásandított a szemközti díványra, amelyen éppúgy, mint ő, félig fekvő helyzetben, újsággal a kezében üldögélt öccse. Ha Foster nem tudta volna egész bizonyosan, hogy Allan-nel Vandenheimhez utazik, azt hihette volna, hogy a szembenlevő közfalon egy nagy tükör lóg és abban saját képmását látja. A testvérek hasonlósága nem mindennapi volt: ugyanaz a hosszúkás koponya, ugyanaz az apró, szúrós, szakadatlanul mozgó szem, ugyanaz a gyér, vörös pihe a fejükön.

Fel lehetne tenni a kérdést: mi zavarta Fostert abban, hogy

* Degustator = ókori és középkori uralkodók és nagyurak ételkóstolója. Minden ételből ő ette az első falatot, hogy ha az ételt esetleg megmérgezték, ő haljon meg

öccsét kidobja a játékból? A válasz nagyon egyszerű. Ugyanaz, ami Vandenheimet zavarta abban, hogy Fostert kidobja, mert ezt csupán úgy lehetett volna megcsinálni, hogy egyszersmindenkorra elnémítja Fostert, vagyis fizikailag megsemmisiti. A multban Allan Dulles éppen olyan végrehajtója volt Foster terveinek, mint Foster Harmadik John akaratának.

Foster apró szemei, amelyek évei ellenére nemcsak kapkodó mozgékonyságukat, de kitűnő éleslátásukat is megőrizték, megállapodtak Allan arcán. Úgy rémlett Fosternak, hogy valami olyasfélét lát az öccse arcán, amit nagyon könnyen lehetett rosszul leplezett kárörömnek értelmezni. Vajjon mi válthatta ki ezt a kárörömet? Valami aljas trükk, vagy sikerült ötlet, amelynek segítségével megtérithetik őseihez?...

Foster igyekezett elfojtani rémületét és olyan határok közt tartani gyűlöletét, hogy azt kívülálló ne vehesse észre.

A főnök a két fivért a „pipa-múzeum" pavillonban fogadta. Foster már ebből az egy körülményből is megértette, hogy a beszélgetés semmi kellemeset sem igér. Így szokott az „idősebb partner" a pipák iránti szenvedélye mögé rejtőzködni, amikor el akarta rejteni nyugtalanságát.

Ma sok oka volt Harmadik Johnnak a haragra. Az első: Egon Schwerer mérnök második elrablási kisérlete Berlinben ismét kudarcba fulladt.

— Csakugyan nem tud meglenni enélkül a Schwerer nélkül? — dörmögte savanyún Foster. — Mit húz ki belőle erőszakkal?

— Ugyanazt, amit már kihúztam abból a kétezer német tudósból, akiket mint hadizsákmányt idecipeltek.

— De hiszen Schwerer már régen abbahagyta a haditervezői munkát és valami számológéppel foglalkozik.

— Mindegy — jelentette ki határozottan Vandenheim. — Rákényszeritjük, hogy azt csinálja, ami nekünk szükséges. És általában, eleget fecsegett már erről. Wiener felhivott telefonon Madridból, hogy szüksége van Schwererre. És én odaadom neki!

— Talán az kellene, John, hogy Wienert és az egész gazdaságát áthozzuk az Egyesült Államokba. Itt aztán Schwerer nélkül is akad valaki, aki segit neki.

— Menjen a pokolba! — rivallt rá Vandenheim. — Amíg el nem érjük, hogy megváltoztatják az atomenergiatermelés szabadalmainak kényszerkisajátítását, egyetlen laboratórium átköltöztetését sem engedélyezem Európából.

Foster, most először, felkacagott.

— John, maga sohasem volt híres a tárgyilagosságáról. Ugyan mit dalolna, ha a kongresszus hirtelen csakugyan megváltoztatná ezt a törvényt és valaki szabadalmat szerezne lokomotívok és autók hajtására szolgáló atom-motorra? Akkor a New-York—Frisco közötti út ötven centbe kerülne és az olajrészvények csupán arra lennének jók, hogy karácsonyfadíszt készítsenek belőlük.

Most Vandenheim is felkacagott:

— Mondja, Foss, maga csakugyan olyan szenilis már, hogy azt képzeli: kiverekszem a törvény megváltoztatását, mielőtt nem vagyok meggyőződve arról, hogy az effajta szabadalmakat kizárólag az én kezembe adják?

— Hiszen, ha maga lenne az úristen, John...

— Apropos: úristen — vágott közbe a házigazda és Allan felé fordult — a hadügyminisztériumban azt beszélik, hogy annak a német tábornoknak do.gozata... hogy is hívják a tábornokot?...

— Szintén Schwerer — mondta Allan. — Annak a mérnöknek az apja.

— Azt beszélik a minisztériumban, hogy a tábornok kotyvaléka...

— „Felvonulás Észak felé"?

— ...amit a jezsuita atyák vásároltak meg tőle a mi megbízásunkból, amint kiderült, nem más, mint egy vén gebe lázálma.

— Én megmondtam, hogy ez lesz — jegyezte meg Foster. — Az öreg még az atom előtti korszak ósdi adataira támaszkodik.

— Nem olyan veszélyes az ügy, főnök! A „Felvonulásért" valóságos semmiséget fizettünk — szólt Allan. — Viszont lehetőséget adtunk az öreg Schwerernek arra, hogy miután befejezte ezt az írását, hasznos és gyakorlati tevékenységgel foglalkozzék. Jelen pillanatban európai törzskarunk „Z"-osztályán dolgozik. Ott azután a gyerekek majd megmondják a „mi" németeinknek, hogy a tervezett háborúban miféle fegyverekre lehet majd számítani.

— Ez a jó út — jelentette ki helyeslőn Vandenheim. — Valamennyiüket össze kell gyűjteni, Haldertől az utolsó hadosztályparancsnokig, mindenkit, akik ismerik a keleti frontot.

— Nem hinném, hogy sok ilyen maradt volna ott — jegyezte meg epésen Foster.

— Csak nem halatták őket éhen? — kérdezte csodálkozva Vandenheim.

— Azok, akik az orosz fronton harcoltak, túlnyomórészt fogságba kerültek. — Foster füttyentett és a messzeségbe legyintett. — Messzire, az oroszokhoz!

— Azoknak, akikre szükségünk van, sikerült hozzánk átszökniük — jegyezte meg Allan.

— Úgy van — bólintott Vandenheim.

— Ön továbbra is fenntartja azt a véleményét, hogy ötéves atom-előnyünk van az oroszok felett? — kérdezte Foster.

— Félek, hogy már elveszítettünk minden előnyt. Tudja mit mondanak a franciák? „Az atombomba Amerikának ugyanaz, ami Franciaországnak a Maginot-vonal volt. A jenkik addig bújnak mögé, amíg egy szép napon rá nem jönnek, hogy már réges-régen túlhaladták őket és a bombájukat a szemétdombra kell vetniük, ha nem akarják, hogy az effajta bomba a saját fejükre potyogjon."

Vandenheim dühösen összeszorított öklét Foster felé nyujtogatta.

— És ez a maga bűne, Foss! Igen, igen, hallgasson! A magáé! Nem hihetek abban, hogy miután a kezünkben van a Biztonsági Tanács abszolút többsége...

— Csak formálisan, John — jegyezte meg Foster.

— Fütyülök rá! A többség az többség. Magának kötelessége lett volna becsempészni azt a határozatot, amire szükségünk volt!

— Az oroszok nem olyan vágású emberek, akiket könnyű becsapni, John.

— Rakják rá a mancsukat mindenre, amit a manhattani atomhivatal elkészített. Nincs ellenvetésem.

— Csak ne üssék bele az orrukat az ön saját ügyeibe, mi? Hát azt képzeli, hogy az oroszok, ha fenyegeti őket valami, nem érnek el egészen Spanyolországig is?

— Sültbolond lennék, ha Wiener gyárát a Calle Alcalan építtetném! Európán kívül létezik még Afrika is.

— Nem az a lényeg, hogy hova dugja el a gyártást, de az, hogy hol fog tartózkodni a fej, amely a gyártást irányítja — vágta rá Foster.

— Majd csak találok a magam és a munkám számára egy helyecskét, amelyről még maga sem fog tudni, megbecsülhetetlen barátom! — És Vandenheim gúnyos bizalmassággal megveregette az idősebb Dulles vállát.

Foster gyorsan az öccsére pillantott, mintha szerette volna arcáról leolvasni, vajjon ismeri-e a főnök terveit, amelyeket még előtte, Foster előtt is eltitkolt, pedig valaha Johnnak nem volt előtte titka.

Ebben a pillanatban Foster rémülten összehúzta magát: valami sötét dolog suhant el közvetlenül az arca előtt és azután letelepedett Vandenheim vállára.

John hahotázott:

— Az idegei, Foss!

Kivett a zsebéből egy kőkemény amerikai diót és odanyujtotta a szekrény tetejéről leugrott makákó-majomnak.

— Látja, ez irigylésreméltó — mondta Vandenheim. — Ez a kis csirkefogó azt képzeli magáról, hogy halhatatlan. És emiatt úgy élvezi az életet, ahogy maga, meg én élveztük egészen addig amíg meg nem tudtuk, hogy nemcsak a nagyapáink halnak meg.

— Hiszen hacsak az lenne az egyetlen dolog, ami megmérgezi az életet — dörmögte sóhajtva Foster és az öccse felé sandított.

A főnök nyilván eltalálta, hogy milyen zűrzavar uralkodik az ügyvédje fejében. Békéltető hangon mondta:

— Mi ketten már nem vagyunk abban az életkorban, Foss, hogy a földön kószáló mindenféle csalóka látszatot kergessünk. Temesse el az atomenergia nemzetközi megegyezéséről szóló mítoszt és én kijelentem, hogy rászolgált a halhatatlanságra.

Az ügyvéd kételkedve csóválta a fejét:

— Nem olyan egyszerű feladat ez, John.

— Éppen ezért kell nekem a Biztonsági Tanácsban egy még magánál is ravaszabb róka.

John egész közel hajolt Foster arcához, súlyos tekintete igyekezett elkapni az ügyvéd ide-oda ugráló apró szemét. Foster legszivesebben nekitámasztotta volna karját a főnöke mellehez és eltaszitotta volna. Talán a régi időkben meg is tette volna. De amióta Vandenheim, mint Amerika „gazdáinak" többsége, tábornoki egyenruhában feszített, Fosternek már nem volt bátorsága a régi, családias bizalmaskodáshoz. Mintha az eltűnt zakó helyét elfoglaló tábornoki egyenruha valami különbséget jelentett volna, valóságos jelképet: jelképét annak a hatalomnak, amivel John mindenkor rendelkezett, csak azelőtt nem volt ilyen világos külső megnyilvánulása. Éppen ezért Foster összegubbaszkodva a rémülettől, még erősebben összekulcsolta sárga ujjait és gúnyos nyugalmat mímelve, igy szólt:

— Sohasem panaszkodhatott amiatt, hogy nincs szimatom.

— Igen, valaha kitűnő szimata volt, Foss — mondta csaknem gyengéden a gazda.

— Nos, és ön szerint elvesztettem? — kérdezte árnyalatnyi sértődöttséggel Dulles.

— Elvesztette — jelentette ki megfellebbezhetetlenül John és megerősítésként még a fejével is bólogatott. — Öregszik, Foss!

— Hogyisne!

— Akkor pedig valamin megégette magát. — John elnevette magát. — Ha a kutyának egy darab forró marhahúst dobnak, elveszti a szimatát.

— Semmi sem forróbb, mint a maga atombombája. Annál forróbbat még nem szagoltam! — mondta mind sértődöttebben Dulles. — És remélem, nem is fogok szagolni.

— Nyugdíjazását kéri?

— Egyszerűen azt remélem, hogy a bomba segítségével végrevalahára pontot teszünk a dolgok után.

— Hülye, teljesen hülye! — fortyant fel váratlanul Vandenheim, aki már nem tudta türtőztetni hisztérikus dühét. Ráordított Fosterre: — Nem vagyunk népgyűlésen. Nincs értelme, hogy itt hiábavalóságokat locsog: „Atombomba, atomkorszak!" Menjen a pokolba az atomkorszakával együtt!

— Mi lelte, John? — dörmögte halkan Foster, aki egyszeriben lecsillapodott.

Vandenheim azonban ezt már nem is hallotta. Tovább kiabált:

— Mi az ördögnek hint port a szemembe ezzel az atombombával, mintha valami választó volnék, akit meg kell győzni arról, hogy fiát sose lesz kénytelen többé háborúba küldeni, ha ránk szavaz... Jobban tenné, ha fáradságot venne magának és azon gondolkoznék, hogyan toborzunk majd katonákat, miféle kukaccal horgászunk majd ki néhány millió ostobát, aki beugrik a tűzbe, hogy számunkra kikotorja a gesztenyét. „Bomba, bomba!" Nekünk tömegek kellenek, de a tömegeket bombával nem tudjuk megszerezni. Jobb lenne, ha az egyházzal foglalkoznék, ha már nem tudta térdre kényszeríteni az oroszokat és ezt az egész... Kelet-Európát.

— Erős idegeik vannak... — dadogta Dulles, mint valami rossz tanuló, akit rajtakapott a tanár.

— Idegek, idegek! — John kissé megnyugodva utánozta Fostert.

— De én azt gondolom, hogy az ő idegeik is megromlanak előbb-utóbb. A mi négyszáznyolcvan tengerentúli támaszpontunk...

Vandenheim dühe most új erővel lobogott fel:

— Négyszáznyolcvan tengerentúli támaszpont?! Nos, mondjuk, hogy még négyszáznyolcvan és még kilencszázhatvan, de mi haszna? Pénzt ölünk bele, valami büdös kis szigetbe és még csak

reményünk sincs arra, hogy akár egy cent osztalékot kapunk! Tudom, mivel végződik ez. Az ördögbe is! Hol vannak a milliárdok, amelyeket Hitlerbe fektettünk. Krach!... Hol a pénz, amelyet Mussolinire költöttünk? Krach! Hol van a hatmilliárd, amit Csang Kaj-sek pofájába tömtünk? Krach! Mi, Amerika üzletemberei, sohasem bocsátjuk meg Macnak ezt a bődítő ostobaságot Kínával. Egy ilyen dolgot elveszíteni!

— Talán még kivágja magát — mondta határozatlanul Foster.

— Ne csináljon magából nagyobb hülyét, mint amekkora! — bömbölte Vandenheim, aki most már végleg kijött a sodrából, miután eszébe jutott a Kínában elszenvedett katasztrófa. — A patkány is azt gondolja, hogy nagyszerűen kimászott a bajból, amikor a süllyedő hajóról a tengerbe ugrik. Pedig hová tud kiúszni? Talán a maga koszos Formózájára? Mit kapok ettől a Formózától? Alumíniumot? Nem kell nekem a maguk alumíniumja, nem akarok alumíniumot! Nekem egymagamnak több van belőle, mint amennyit egész Amerika, az egész világ fel tud falni! Olaj! Csakhogy ezt már régen nyeli Rockefeller. Semmit sem kapunk ebből a dologból, Foss! A kínai katasztrófa helyrehozhatatlan...

— John, maga kezd pesszimista lenni.

— Magával nemcsak pesszimista lesz az ember, de egyszerűen felakaszthatja magát. Mi az ördögnek küldtem magát Kínába?... Nos, miért hallgat? Csurgott a nyála, elköltött még százmilliót anélkül, hogy bármi reménye is lett volna, hogy akár egy cent is visszakerül...

— Az, amit most olyan okosan kigondolt a bakteriológiával...

— Bakteriológia!... Igen, a bakteriológia — ez az én érdemem. Nem engedem meg magának, hogy betolakodjék ebbe a dologba. Senkinek sem engedem meg. Ha a taijüani kísérlet sikerül, a pestis és a többi az én monopóliumom lesz. A hadügyminisztérium tökfilkói rábírtak, hogy a világ végére repüljek és kitettek annak a veszélynek, hogy a vörösök fogságába kerüljek, csakhogy megszervezzem ezt a dolgot.

— Barclay majd most végigcsinálja.

— A maguk Barclay-ja! Éppen olyan tökfilkó, mint a többi. Jelentéktelen apróságokra gondol. Beleragadt a ópiumműveleteibe és nem látja, hogy kiszorítják Kínából egyszer és mindenkorra. Ha én lennék az elnök, törvényt hozatnék: az a tábornok, aki elveszti a háborút, üljön a villamosszékbe. Csak így lehet ezeket rászorítani arra, hogy ne csináljanak ostobaságokat... Ah, Foss, ha sikerülne ez a pestis-dolog Kínában!

— Sikerül, Johnny, feltétlenül sikerül.

— Világméretűvé fújnánk fel a dolgot. Arra kényszeritenénk egész Európát, sőt nemcsak Európát, hogy a mi oltóanyagunkat és pestises bolháinkat vásárolja a Marshall-segély számlájára. Igazán csinos ügy lenne!

— Igen, ez nagyszerű lenne, Johnny! Európa amerikai bolhákat vásárolna.

— De hát még ezeknek az átkozott franciáknak sem lehet eladni egyetlen bolhát sem, ha nem mutatjuk be, hogy mit ér.

— Bemutatjuk, Johnny, feltétlenül bemutatjuk! A taijüani művelet második Bikini lesz, de még sokkal hatásosabb, mert egy tucat bakkecske helyett ott majd néhány millió kínai döglik meg.

— Igen, Foss, ha a mi fickóink el tudnák végezni a kísérletet Taijüanban úgy, ahogy kell, akkor megbocsátanám a kínai háborúban elszenvedett vereséget. Természetesen ideiglenes vereségre gondolok, amíg elő nem készítjük Csang Kaj-seket a következő háborúra. Csang Kaj-seket és a japánokat. Azok gondolkozás nélkül bemásznak a kontinensre, ha egy kis helyet igérnek ott számukra Oroszország rovására... Igen, Foss, a következő háborúnak sikeresnek kell lennie, különben csődbe megyünk, tökéletes csődbe.

— A következő háborúnak sikeresnek kell lennie — dörmögte Foster.

— És mit csinált maga annak érdekében, hogy a következő háború ne olyan zűrzavarosan érjen véget, mint az előbbi? Azt kérdezem: mit csinált? Atombomba? Dobja a szemétládába ezt a bombát, ha nem ért ahhoz, hogy felkeltse a népet az oroszok elleni háborúra!

— Nem hisz a győzelemben, John?

— „Győzelem, győzelem"! Maga teletömte magát csengő szavakkal és használja azokat akár van rá alkalom, akár nincs. „Győzelem"! Olyan győzelem talán, mint akkor? Még fél Európa, amelyre keresztet vethetünk, mint partnerre? Ez győzelem? Még kétszáz millió elveszitett vásárló? Győzelem? De mit is beszélek csak Európáról, hát háromnegyed Ázsia?... Parancsolja talán, hogy ezt is a veszteség számlára irjuk? Még egy milliárd vásárlót leirjunk?... „Bomba"! Nem, Foss, mielőtt sikerül üzembe helyezni Oroszország ellen, határozottan tudnunk kell: az új háború nemcsak azt hozza vissza, amit az előkészületeire költöttünk, de azt is, amit nem kerestünk meg az előző háborún.

— Ne haragitsa az istent, John! Magának kevés a világ aranykészletének héttizede? Magának kevés...

— Mit gügyögi itt nekem ezt a gyermekes számolgatást! Mi az a maga négyszáznyolcvan támaszpontja? Csupán apró csomócskák az egész földgömbön! De nekem a négyszáznyolcvanegyedik támaszpont is kell: Európa! Nekünk feltétlenül szükséges a négyszáznyolcvankettedik támaszpont: Ázsia! És adjátok nekünk a négyszáznyolcvanharmadikat: Afrikát! Egész Európát, egész Ázsiát, egész Ausztráliát, egész Afrikát — akkor aztán beszélhetünk arról, hogy mit csinálunk a többivel.

— De hiszen több nincs már! — kiáltott fel értetlenül Dulles.

— Hát Oroszország?!

— Adja az isten, az Atlanti Paktum... — kezdte Dulles.

— Na, talán lesz belőle valami! — szólt közbe fintorogva Vandenheim. — Csak azt szeretném tudni, miért „Atlanti"? Mit keres itt a víz? Minket nem érdekel a víz.

— Sajnos, nem lehet mindent a nevén nevezni.

— Ez az! Ez a mi bajunk, Foss: mi semmit sem nevezhetünk a nevén, ha nem akarjuk, hogy a jenkijeink meglincseljenek.

— Miért ezek a komor gondolatok, John?

— No, igen, maga, mint a strucc, örökké bedugja a kobakját a fűbe, mindenkinek mutogatja a hátsórészét, és aki akar, belerúghat. Nem mehetünk bele abba, hogy újra tizenhatmillió munkanélküli legyen nálunk.

— Kitűnő tartalék a katonai újoncozás számára...

— Vagy a Kommunista Párt számára! Nézze csak, micsoda zűrzavar megy végbe megint Európában! Emlékszik, amikor egyszer együtt utaztunk Európába azon a... — pattintott az ujjával és a homlokát dörzsölte.

— A „Friedrich der Grosse"-n — mondta Dulles.

— Igen, igen!... Akkor szintén azt hánytuk-vetettük meg, hogy milyen módszerekkel lehetne megszüntetni az európai zűrzavart. És tessék, most újra: a franciák „nem óhajtják" a Marshall-tervet.

— Majd találunk olyan franciákat, akik óhajtják...

— Tudom, de ez megint pénz, pénz! És megint a veszteség-számlára írni azt, amit annak a fecsegő Blumnak kifizettünk.

— Ő azért úgy-ahogy elvégezte a dolgát.

— Kell is nekem az ő „úgy-ahogy"-a! Munkát, százszázalékos munkát adjatok a dollárjainkért! De a franciák milliói teli torokból orditják: „Nem akarjuk a marshallizálást"! Az olaszok is bömbölik: „Nem akarjuk!" És a Labour Party-hez tartozó ördögi söpredék még csak a saját szigetén sem tudja a

rendet fenntartani, a „birodalmunkról" nem is beszélve, amely egyébként úgy megy széjjel, mint egy korhadt gerenda.

— Hát itt szükséges a bomba, John!

Vandenheim néhány pillanatig értetlenül nézett Fosterra, majd hirtelen felkacagott:

— Bomba, vagy új Hitler, he?

Dulles vállat vont.

— Hát a kettőt el lehet választani egymástól?

— A maga szamárcsökönyösségének megvan a logikája! De félek, hogy azok az emberkék ott Európában nem engedik, hogy egy második Hitlert erőszakoljunk rájuk, sem Németországban, sem Franciaországban, sem bárhol másutt.

— Churchill, John! Ő az, akivel megjátszhatnánk a játékot...

— Nem, az ő cinkelését már minden játékos ismeri. Olyasvalaki kell, aki még nem leplezte le magát az egész világ előtt... Általánosságban, természetesen, még nem egészen elveszett ügy ez: keressen és irányítson.

Foster Dulles felbátorodott; gonosz, mély ráncokkal borított, szinte elnyűtt képéről eltűnt az üldözött patkány arckifejezése és most újra görénypofához kezdett hasonlítani. Élénken gesztikulált, fröcskölte a nyálát és így kiáltozott:

— Csak hadd várják Európa milliói és Ázsia és az egész világ milliárdjai, hogy válaszolunk Sztálin leveleire és nyilatkozataira, amikben kijelenti, hogy a Szovjetunió békét akar, csak hadd várják. Hallgatni fogunk és úgy csinálunk, mintha akaratunk ellenére szivárognék ki az a hír, hogy minden effajta nyilatkozatra válaszul még száz, még ezer, még tízezer ilyen bombát készítettünk!

Foster koponyája csillogott az izzadságtól nagy lelkesedésében. Szórakozottan megtörölte nadrágjában verejtéktől tapadó kezét. De élénksége egyszeriben megszűnt, amikor Vandenheim elfordult tőle és a szótlanul ülő Allan Dulles felé fordulva, fejével Foster felé biccentett és megszólalt:

— Ez a vén szamár már azt sem tudja, mi történik a világban. Át kell vennie, Allan, az ügyeit. Az irodát adja vissza neki, maga meg utazzék Európába. Keresni kell, éjjel-nappal keresni kell, ki lehet használható nekünk. De egyenes ütéssel semmit sem lehet csinálni. Mozgósítsa az egész bandát, amelyre annyi pénzt költött a háború alatt.

— Egyetlen centet sem költöttem el hiába — mondta sértődötten Allan. — Aki tőlem, bár csak egyszer is, pénzt kap, az enyém marad a sírig!

— Maga néhány tucatnyi alak nevét említette nekem, akik állítólag használhatók lesznek, amikor megkezdődik a nagy játék a kommunizmus ellen. Hol vannak ezek?... Azt kérdem magától: hol van az az egész horvát, jugoszláv és másfajta banda, amit összegyüjtött?

Allan aggódva sandított bátyja felé, könyörgő hangon mondta:

— Kérem, John... Nem kell neveket említeni...

Vandenheim dühös tekintetet vetett az elcsendesedett Fosterre és durván rákiabált:

— Maradjon itt!

Ő maga pedig Allan kíséretével kiment a kertbe.

— Én már gyermekkoromban sem játszottam szívesen összeesküvősdit — dörmögte bosszúsan menetközben. — Nos, halljuk. Beszéljen.

Allan azonban mindaddig hallgatott, amíg nem kerültek olyan messzire a pavillontól, hogy Foster semmit sem hallhatott.

— Ön lángész, John! Valóságos lángész! — szólalt meg végre.

— Tárgyra!

— Becsületszavamra, egyáltalán nem hízelgek — folytatta Allan. — Az ember azt hihetné, hogy maga gondolatolvasó: mert lám, éppen róluk, ezekről a balkáni emberekről akartam beszélni önnek. Az emberem, Misa Lompar...

— Nem kell neveket említenie, úgysem jegyzem meg.

— Lompar nevét azonban mégis meg kell említenem. Ő az az ember, aki... — Allan most suttogóra fogta hangját — összehozott Gyilasszal és Rankoviccsal.

— Gyilasszal és Rankoviccsal? — ismételte önkénytelenül Vandenheim.

— Pszt! — sziszegte Allan. — Szörnyű titok ez, John... Talán a legnagyobb titok, amivel ezekben az ügyekben valaha is dolgunk volt...

Tovább suttogott és Johnnak erőlködnie kellett, hogy meghallja a szavakat, amelyeket a súlyos léptei alatt csikorgó homok nesze elnyomott.

A fiatalabb Dulles még megemlített bizonyos neveket, melyek között Vandenheim néhány ismerőst is talált. Úgy rémlett neki, hogy magyar, jugoszláv vagy bolgár miniszterek, nagyiparosok vagy holmi politikai cselszövők nevei voltak ezek. Végül is Vandenheimnek úgy tűnt, hogy Tito, jugoszláv marsall nevét hallja. John azt hitte, rosszul hallotta és hogy a léptei zaja ne zavarja, megállt:

— Ismételje csak — szólt — azt hiszem, rosszul értettem valamit: Broz Tito?

— Pszt! — Allan ijedten ragadta meg Vandenheim kabátja ujját. — Könyörgök, John!... Egyetlen fölösleges hang és kudarcot vallunk a legeslegnagyobb játékban, amit valaha is Oroszország ellen játszottunk!

De Vandenheim most végleg megállt, felháborodva kirántotta a kabátja ujját Allan szorító ujjai közül és rámordult:

— Maga is olyan, mint a bátyja?!... Maga is bolonddá akar tenni és a hülye meséivel akar pénzt kihúzni belőlem?!

— Mi lelte, John? — Allan ijedten hátrált dühös főnöke elől. — Micsoda mesékről beszél?

— Egész biztosan tudom, hogy ezt a maga Titóját már réges-régen megvették az angolok. Magát úgy becsapták, mint a legutolsó tejfelesszájút!

Allan e szavak hallatára nevetségesen toporzékolni kezdett, mint az indiánok, mielőtt táncba lendülnek és a kertben beállott pillanatnyi csendet nyekergő nevetése törte meg.

— Lám, lám! — kiáltotta fuldokolva. — Lám, lám! Remek! Tehát ezek a bolondok annyira hisznek abban, hogy megvették a marsall urat, hogy még magával is elhitették!... Ez nagyszerű, John! Ámbár nem vártam volna tőlük, hogy bárkit is beavatnak ebbe a titokba. A kérkedés nem vezeti az angolokat jóra. Én sohasem verném a nagydobra az effajta összeköttetést: nagyon nagy tét ez, John! Nagyon nagy! — És a fasorban megint felhangzott a nyekergés, mintha nedves parafát húztak volna végig üvegen. — He-he... Mondok magának valamit, drága gazdám, de esküszöm az égre, ha bármit is kifecseg, akár gyónásban is...

— No, no, kinek néz engem!... — dörmögte most már barátságosan és szemmel láthatóan érdeklődve Vandenheim.

— Elmondom magának, de csakis magának. Eddig ez kettőnk titka volt, az enyém és Tito úré: ő a miénk, szőröstülbőröstül a miénk! Az orruk előtt ragadtam el az angoloktól!

— Csak vigyázzon, Allan, ne hagyja becsapni magát!

— He-he! — Allan gyorsan dörzsölte a kezét, pontosan olyan mozdulattal, mint a bátyja. — Ha elmondanám, milyen olcsón kaptuk meg ezt a marsallt, elhinné, hogy minden rendben van... Éppen az az egész dolognak értelme, hogy a kezembe került a marsall megegyezése az Intelligence Service-szel. Ez lehetővé tette számomra, hogy olyan semmiségért kapjam meg, amennyiért ez a marsall még jóformán új paszományt sem vehet a sapkájára.

— Higgye el, a vadászkutya csak akkor ér valamit, ha jól megfizettek érte — mondta kételkedve Vandenheim.

— Vagy... — Allan sokatjelentőn emelte fel csontos ujját. Éppen olyan rőt pihe csillogott rajta, mint Foster koponyáján. — Vagy... — ismételte titokzatosan, mintha várná, mit mond rá John — a kutya nagyszerűen viseli magát, ha örvet kötnek a nyakára. — És újra toporzékolt gyönyörűségében. — És én találtam örvet Tito és egész bandája számára. Tudja meg: olyan harapófogót, amiből nem tudnak kiszabadulni, még ha szeretnének is; ámbár nem hiszem, hogy effajta óhajaik támadnának, mert egy az útjuk velünk, mivel más útjuk már nincs.

— És az angolok? Nem ronthatják el az egész dolgunkat?

— Ugyan, John!... Az angolok napról napra jobban és jobban megértik, hogy már elénekelték a dalocskájukat.

— A bulldog halála előtt csunyán tud ám harapni.

— Ha szájkosár nélkül döglődik, John!

— Valahogy furcsa hasonlatai vannak ma... Sehogy sem tetszik a jókedve. Nem derül maga túl korán, Allan? — Vandenheim hangjából nála szokatlan nyugtalanság csendült ki. — A játék mind nehezebbé válik, napról napra nehezebbé! Már mondtam magának: most már semmit sem érhetünk el a kommunizmus ellen egyenes csapással. Magán fordul a tét, Allan. Ezen a maga egész bandáján... És becsületszavamra, néha megborzadok, ha arra gondolok, hogy a sorsunk csirkefogók kezében van, akik minden utcasarkon árulják magukat.

— Semmi baj, John, korunkban sok a kalandor.

— És még ha meggondolja az ember, hogy az effajta játékban egyetlen ügyes semmirekellő felér tucatnyi együgyű emberrel, el kell töprengeni: mi történik akkor, ha mindazok, akiket megvásárlunk, mindazok, akiken a tétünk múlik, semmit sem érnek? Ha egyáltalán képtelenek arra, amit elképzelünk róluk?! Mi történik akkor, ha ez a szemétnép szétszalad az oroszok egyetlen toppantására?! Maga sohasem borzad el, Allan, ha a játék végső eredményére gondol?

Allan idegesen vállat vont. Olyan világosan látta, amit a főnök beszélt, ahogy a főnök maga el sem tudta képzelni... Utóvégre éppen ő, Allan volt az, aki az emberi söpredék légióival dolgozott; ő bérelte, vásárolta azokat, akiknek szavában már csak akkor lehetett hinni, amikor már semmi sem volt szent. Hát volt-e Johnnak fogalma arról, hány ügynököt vásároltak Dulleséktől más titkos szolgálatok számára? Vajjon elképzeli-e John a kudarcok hosszú láncolatát, amit eleinte Fosternek, most pedig Allannek kell eltitkolnia főnöke előtt? És ha Johnnak is kételyei támadnak, noha senki, soha, semmit

sem beszélt neki a kudarcokról, sohasem mondták meg azoknak az ügynököknek a nevét, akik az egész világon lebuktak — Oroszországtól Kínáig, ahová éppen a Dulles-testvérek irodája küldte őket — ha már Johnban is feltámadt a kétség ennek a legmegvásárolhatóbb seregnek a megbízhatóságában — milyen lehet a kedve magának Allannek, aki ismerte ügynökei minden gyenge oldalát, minden kudarcát, valamennyi, megszámlálhatatlan vereségét!

Nem volt abban semmi csodálatos, hogy Allan öntudatlanul letörölte homlokáról a hideg verítéket, pedig mindenképpen el akarta hitetni magával, hogy az egész dolog azon múlik, mennyit költenek rá és nincs olyan lélek, akit nem láncolhat magához az arany csillogásával. És ajka gépiesen suttogta:

— A pénzen múlik a dolog... Még több pénz... Sok pénz és minden rendben lesz...

Kis ideig némán sétáltak.

John megállt, gondolkozott valamin és visszafordult a pavillon felé.

Amikor már az ajtónál voltak, Vandenheim megszólalt:

— Ha ezt a játékot elveszítjük: mindennek vége! Foggal-körömmel kell harcolni, Allan! Hallja? Foggal-körömmel! Kerüljön bármibe, ezt a mérkőzést meg kell nyernünk, különben...

Nem mondta végig, de Allan úgy látta, hogy most a gazda emelte fel kezét izzadt homlokához.

— Vegyen meg mindenkit, akit tud. Mindenkit, mindenkit!... — John most átlépte a pavillon küszöbét, odament az asztalhoz és ügyet sem vetett a várakozásban megdermedt Fosterre. Úgy látszik, az idősebb Dulles meg sem mozdult azóta, hogy magára hagyták.

A Johnt követő Allan gépiesen ismételte:

— Pénz, sok pénz!

— Most nem leszünk olyan pazarlók — szólt Vandenheim. — Egyáltalán nem kötelező, hogy mindenféle Gasperinek és Schumachernak a dollárjainkkal fizessünk. Gondoskodom arról, hogy ellássák magát kellő mennyiségű frankkal, lírával, márkával; megszervezzük itt nálunk a font nyomtatását is. Szórhatja jobbra-balra.

— Font?... Az jobb... — dörmögte megrezzenve Allan és kéjesen dörzsölte a kezét. — Mert frankkal és a többi szeméttel nem jutunk messzire. A fontnak még úgy-ahogy megvan a régi hitele.

— És munkát, Allan, mindenekelőtt kézzelfogható munkát! Elég volt az elméleti hercehurcákból. Ha már filozófia:

olyan legyen, hogy megzavarja az emberek eszét; ha művészet: ne legyen se füle, se farka. Mindent össze kell zavarni, Allan, hogy a franciák már azt se tudják, hol végződik Franciaország és hol kezdődik Törökország, hogy az olaszok már ne ordítozzák a csizmájukról, hogy jobban imádják, mint az életüket. Semmi szuverenitás, semmiféle nemzeti öntudat! A pokolba ezekkel az ártalmas kacatokkal!

Most Foster félénk hangja hallatszott:

— Engedje meg nekem, John, hogy az Európai Egyesült Államokkal foglalkozzam...

John azonban csak bosszúsan legyintett.

— Majd mindjárt megmondom, mivel foglalkozzék, Foss, mert Páneurópa maga nélkül is meglesz. Meglesz, vigyen el az ördög, vagy ne legyek John Vanderheim! Meglesz, mert szükséges. Hallja, Allan, szükséges! Nyugat-Európában nem szabad semmiféle határnak lennie. Semmifélének! Csak egyetlen nemzetiségnek lesz joga arra, hogy szuverénnek tartsa magát ezekben a koszos országokban: nekünk jenkiknek! Ankarától Párizsig bele kell verni mindenki fejébe, hogy a „Gringo" szóért lincselünk! És nehogy azt képzeljék, hogy mi magunk piszkítjuk be velük a kezünket. A törökök akasztják majd a franciákat, a spanyolok a görögöket. Mindenütt elhelyezünk egy-egy tapasztalt volt SS-esekből álló helyőrséget. Azok nem néznek el senkinek semmit.

Foster utolsó kísérletet tett arra, hogy bekapcsolódjék a beszélgetésbe:

— Meg kell becsülnie, John, mindazt, amit tettem, hogy a nemzeti határokat eltöröljük a művészetben, a tudományban.

— Most mindjárt megint a maga tehetségtelen firkászairól akar fecsegni! Egyetlen centet sem többé az idiótáknak. Tiszta munkát akarok! Jó pénzért — jó munkát! Elég volt a „művészeiből" és „tudósaiból". Nem Foss, ezen a vonalon maga már befejezte kisded játékait.

— Ezt még megbánja, John... Ilyen munkatársat, mint én...

— Ne nyugtalankodjék. Nem kerül sem nyugalomba, sem a szemétládába. Adok én munkát magának, még hozzá nem is kis munkát. Akar-e második Myron lenni?

— A Vatikánban semmi keresnivalója kettőnek.

— Nem értett meg: a Vatikán — az a Vatikán, az a Morganék hitbizománya. De semmire sem megy ott, ahol a katolicizmus véget ér. Vegye munkába a többieket. A protestánsokat, baptistákat, evangélistákat, és a többi efféle társaságot... Tartsa őket a markában, ahogy a pápa tartja a katolikusokat. Csináljon

belőlük olyan fegyvert a kezünkbe, amilyet Myron csinált a Vatikánból. Tessék, adtam a munkát!

Foster a fejét ingatta:

— Szűz területen kezdjem?

— Már nem egészen szűz — mondta mosolyogva John. — Lépjen érintkezésbe a németekkel. Valahol volt ezen a vonalon is ügynökségünk. Emlékezzék csak, mi történt Bulgáriában; keresgéljen a finnek között, kutasson Hollandiában, próbálkozzék Dél-Amerikában, Indiában, lépjen kapcsolatba MacCarterrel, szedjen össze mindent, amit összeszedhet a németek után, használja fel a japán hálózatot, az még él. Nézze az ökuméniai mozgalmat! Alig teng-leng. Öntsön belé hazai szellemet. Vegyen példát Myronról. Ő képes volt a bíborosait szétszórni mindenhová: Bagdadtól Nankingig. Ne feszélyezze magát: ez esetben hajlandók vagyunk még fehér emberi büszkeségünket is feladni. Ha a pápa négereknek és kínaiaknak adományozhatja a bíbor sapkát, miért ne toborozhatnánk mi is közülük a protestantizmus vezető embereit? Egy köteg dollár helyettesíti a bíbor sapkát, de ha ezeknek a bolondoknak a csillogó aranyfüst kell, varrathatunk annyi palástot, amennyi csak kell és tiara helyett ócska királyi koronákat osztogathatunk. Ezen még keresünk is. Lám Taylor még azt is kieszelte, hogyan lehet egyszerű önkeresztecskékből is bizniszt csinálni. Mozgékonynak kell lenni, Foss és nem mindig ugyanazt hajtogatni ostoba konoksággal: „Bomba, bomba!" Dolgozza be magát egyházi dolgokba és esélye lesz arra, hogy maga lesz a második pápa, minden protestáns valamiféle egyetemes patriarchája. És akkor a kezünkben lesznek mind a katolikusok, mind a protestánsok... — Vandenheim hosszút fütyült.

Foster könyörgőn kulcsolta össze kezeit.

— John, mentsen meg ezektől a protestánsoktól és egyéb „szakadároktól" — én jó katolikus vagyok.

— Fél, hogy elrontja a dolgot?

— Nem, nem erről van szó — Foster gonosz arcát fintorgatta. — Nem, valami mást akarok ajánlani. Hol áll az, hogy a Vatikánnak örökre a Morganok hitbizományának kell maradnia?

— Taylor sokkal kiválóbb intézőjük ott, semmint féltenünk kellene ezt a boltocskájukat.

— He-he! — Foss gyorsan dörzsölgette egymáshoz nyirkos tenyerét. — És ha mégis találok magamnak egy helyecskét Myron Taylor mellett? Egyelőre valami szerény helyecskét.

Vandenheim leplezetlen érdeklődéssel nézett Dullesre, a fületövét vakargatta és elgondolkodva megkérdezte:

— Kiragadni ezt a koncot a Morganok karmai közül? Nagyralátó maga, Foss...

Dulles felbátorodva Johnra kacsintott:

— Miért ne?

— Az elnök nem egyezik bele, hogy egy második képviselője is legyen ott — mondta kételkedően Vandenheim.

— Nem is kell, nem is kell — suttogta gyorsan Dulles. — Önnek ott egyáltalán nincs szüksége hivatalos képviselőre. Mit szólna hozzám, ha a Vatikánban valami prelátus-féle szerepet játszanék?

— Maga — reverendában? — Vandenheim hahotázott. — De különben... ez talán nem is olyan ostobaság! No, de mi lesz az ökuméniai mozgalommal?

— Azzal bizzon meg valaki mást.

— De azt tudja, hogy Taylor kitekeri a nyakát, ha rájön, miért ment Rómába.

— Kitekeri a nyakamat, vagy én az övét...

— No lám, ez tetszik nekem, becsületszavamra tetszik, öreg fiú. Most már minden körülmények között biztosítunk magának egy helyecskét Szent Péter közelében.

— Ne káromolja az istent, John! Én hivő vagyok.

— Ez már magától függ: tegye a paradicsom örömeit nem kevésbbé kézzel foghatókká, mint a földieket... — John kis ideig gondolkozott, gyüjteménye egyik pipáját forgatta a kezében, aztán az ifjabb Dulles felé fordulva így szólt: — Apropos, föld, Allan: így hát Foss sem boldogult Wiener dolgával.

— Aha! — kiáltott fel diadalmasan Foster. — Csak vissza kell térnie a reális politika talajára és magának is a bombák jutnak az eszébe.

— Lökhajtásos lövedék és atombomba nem egy és ugyanaz.

— Két mumus: egy kutya. Viszket a tenyere, hogy ezekkel a lökhajtásos ágyúkkal valami Bikini-félét csináljon.

— Bikini blöff volt! — szólta el magát Vandenheim.

— De éppen elég pénzt elpocsékoltunk, hogy meggyőzzük a világot, hogy ez ellen a blöff ellen nem lehet védekezni.

Vandenheim vörös öklét a szájához tette.

— Az ördögbe!... Amit mond, abban van egy szemernyi igazság. A világ szemében meg kell maradnunk az ügy irányítóinak. De közben mindent el kell követnünk, hogy a Wiener-féle „V. 13"-at realizáljuk.

— Ha Wienernek ehhez feltétlenül szüksége van Schwererre, akkor máris tegyen egy nagy keresztet arra az ördögadta „V"-ra! — kiáltotta Foster.

— No, no!

— De ez így van! — jelentette ki Foster, azonban tüstént megbánta ezt az ellentmondást nem tűrő hangot. Szerette volna elsimítani kijelentése rossz benyomását, de Vandenheim lenézett rá, elnevette magát és váratlanul derűsen megszólalt:

— Ma még az angyalok kedvét is elrontaná. Gyerünk, igyunk egyet. Sehogy sem tetszik nekem a kedélyállapota. — A továbbra is oldalt ülve maradó Allanhez fordult: — Schwerernek Madridban kell lennie... Elég ehhez magának egy hónap?

— Sok függ majd attól, sikerül-e visszaszereznünk MacCronint — felelte Allan.

— Fütyülök MacCroninra. Az elvesztette a játszmát! — mondta Foster az öccsének.

— De hát mégsem hagyhatjuk az oroszok kezei között!

— Csináld úgy, hogy se a miénk, sem az övék ne legyen.

— Minden menni fog, barátaim — szólt békítően a gazda. Karonfogta Fostert és a bejárat felé vezette.

Amikor kiértek a levegőre, Foster érezte, hogy megkönnyebbül: a kék ég a feje fölött, a park rügyező zöldje — mindig olyan távol állt a rajta erőt vett súlyos kétkedésektől, állati remegésétől a főnök és öccse előtt! Sőt John vörös ábrázatát sem látta már olyan borzalmasnak és Allan szeme, úgy látszik, már nem leste minden lépésénél a hibákat. Az egész dolog már határozottan nem tetszett olyan helyrehozhatatlanul rossznak.

— Sir! — hallatszott váratlanul mellettük és felbukkant John előtt a titkárja. — Távirat Tokióból.

John kelletlenül megállt és átvette a papírlapot. Ahogy olvasta, arca mind jobban vérbe borult. Amikor végigolvasta, a papiros eltűnt görcsösen összeszorított óriási öklében. Rövidke mozdulat és keményre összegyűrt papírcsomó repült Foster arcába. A beállott csendben hallatszott, hogyan csikorog a homok a gyorsan távolodó John hatalmas léptei alatt.

Már csaknem eltűnt a fasor végében, amikor Allan végre felemelte a földről az összegyűrt táviratot. Foster ijedten követte öccse tekintetét, amint átfutott a sorokon. Allan végigolvasta a sürgönyt és felkacagott.

— Ez csakugyan téged illet. — És át akarta nyujtani bátyjának a papírlapot, de Foster visszatolta:

— Olvasd fel.

— Ó, örömmel: „A taijüani művelet nem sikerült. Pestis elleni anyagkészletet partizánok elégették. MacCarter."

Allan gondosan Foster erőtlenül lógó kezének ujjai közé dugta a papírt és mosolyogva John után lépkedett.

Montague Greeley már három esztendeje húzta a nácitlanító bizottság elnöki fizetését, pedig nemigen járt gyakrabban Frankfurtban, mint olyankor, amikor személyes üzleti ügyei megkövetelték. Akinek sikerült most belépnie a „Bizottság elnöke" felírású táblával ellátott ajtón, egy zömök, középtermetű, pirospozsgás, öntelt arckifejezésű szőke férfit látott maga előtt, aki minden sietség nélkül mozgott, annak nyugodt tudatában, hogy megvan a helye a nap alatt. A kandalló előtti asztalkán mindig, télen és nyáron friss rózsák álltak; a levegőben a virágok illatával keveredett fanyar-fűszeres pipadohányszag lebegett. A szőke férfi szájában úgyszólván mindig ott volt a pipa, amelyet nagyon egyenesen és szemmel láthatóan nagyon erősen tartott a fogai között.

Az egész ember, tetőtől talpig, az önmagába, a holnapi napba és az ügyébe vetett bizalom megtestesülése volt. Paul Striese, SS-obersturmbannführer és mérnök még a Harmadik Birodalom legszebb idejében sem érezte magát ennyire tökéletesen kedvező helyzetben.

Striese fő kötelezettségei, mint általában az egész „bizottságéi", nem tűntek ki bonyolultságukkal. A folyamat, hogy Nyugat-Németország hadiiparát felélesszék és átadják a régi monopolistáknak — az „ipar kapitányainak", akiknek háta mögött most az amerikaiak és angolok állottak — szerencsésen befejezése felé közeledett. Nem volt szükség semmiféle egyéb intézkedésre a rendőrségi beavatkozáson kívül, amikor a gyárak munkásai tiltakozásuknak próbáltak hangot adni a régi, hitlerista igazgatók felbukkanásakor.

Lényegesen sokrétűbbek és bonyolultabbak voltak Striese egyéb kötelezettségei. Ezek azzal a szervezettel függtek össze, amelynek szűkszavú megnevezése egyáltalán nem szerepelt a bizottság cégtábláján, de amit a beavatottak körében „K-törzs" név alatt ismertek. Egyébként ha ezt a megnevezést ki is írták volna az iroda homlokzatára, távolról sem tudta volna mindenki, hogy teljes egészében így kellett olvasni: „A három nyugati megszálló hatalom titkos szolgálata, valamint a nyugatnémet állam rendőri erői titkos szolgálata működésének egybehangolására alakult központi törzs."

Nem mindenki tudta, hogy ezeknek a fegyveres erőknek mennyire szerteágazó titkos szolgálata van, amely a brit, francia, de legfőképpen az amerikai kémszolgálat csemetéje és fiókja. Dehát miért kell a németekről beszélni, amikor az iroda ily irányú tényked éséről még magának Montie-nak sem volt

teljesen fogalma. Azt kitűnően tudta, hogy szervezete feladatainak semmi köze sincs a volt hitleri hadiipar nácitlanításához és demilitarizálásához és szentül hitte, hogy fő munkája a hadiipar feltámasztása a nyugatnémet Reichben. Ezt a munkát olyan séma szerint kellett végrehajtania, hogy necsak az angol-amerikai blokk valamennyi kontinentális csatlósa hadianyaggal való ellátásáról történjék gondoskodás, hanem mindenek előtt és főleg biztosítsa a gazdái: Anglia és Amerika monopolistáinak profitját is. Ez a feladat már egymagában is eléggé komplikáltnak tűnt Montie előtt. Az ember minden lépésénél a jenkik semmivel sem összehasonlítható kapzsiságába ütközött. A jenkik szerették volna angol partnerük szájából még a legkisebb csontocskát is kiragadni. Néha teljesen kétségbeejtő volt az az aljasság, ahogyan nemcsak az amerikaiak, de német meghatalmazottaik is eljártak. Ezek a németek, az újra üzembe helyezett vállalatok volt tulajdonosai, részvényesei és igazgatói, csak azért, hogy joggal számíthassanak az amerikai arany morzsáira, készek voltak — minden illendőséget félrerúgva — bárki torkát elmetszeni. És minél világosabban érezték a hátuk mögött az amerikai támogatást, annál pimaszabbá váltak és néha még arra is vetemedtek, hogy nyíltan lekezeljék az angol-amerikai játszmában résztvevő „kisebb" partnereket.

Ezek a bonyolult körülmények azzal fenyegették — nemcsak az angol partnereket általában, de személy szerint Montie-t is, hogy a legkisebb balfogás esetében bolonddá teszik őket. Montie-t annyira elfoglalták a tisztán kereskedelmi természetű intrikák, hogy kissé elhanyagolta irodája tevékenységének második részét: a hírszerző szolgálatot. Így történhetett, hogy Allan Dulles, úgyszólván az angolok bármilyen ellenvetése nélkül, már akkor kezébe kaparintotta az iroda titkos munkáját, amikor az még kezdetleges állapotban volt. Idők folyamán, amikor kiderült, milyen tág perspektívája van az iroda titkos munkájának, az angolok észbe kaptak, de már akkor késő volt. Az újjáalakított nyugatnémet hadsereg felduzzasztott német katonai hírszerző szolgálata már teljes egészében az amerikaiak kezébe került. A kivénhedt Intelligence Service-nek nem volt mit tennie: jó arcot vágott a rossz játékhoz és lecsúszott a másodrangú szerepkörre. Az Intelligence Service ügyvivői csodálkozva látták, hogy Hitler tábornokai, mint Alexander, Halder és Guderian, akik tegnap még fogolynak számítottak, az iroda ügyeiben nagyobb súllyal rendelkeznek, mint „őfelsége" tisztviselői. Kellemetlen, de így volt. Montie egyetlen, aránylag csekély vigasza az maradt, hogy joga volt olyan rangú németek fölött zsarnokoskodni, mint Striese.

Striese formális szerepe szerény volt. A németországi megszállási közigazgatás ezen legtitkosabb szervezetében mindössze csupán valami gondnokféléje volt a törzs titkos szállásának, amelyre Montie irodája alkalmasnak mutatkozott. Emiatt Striese nemhogy tájékozott lett volna a törzs munkájáról, de még csak nem is ismert személyesen minden munkatársat, hogy az ügynökségről ne is beszéljünk. Ez azonban nem zavarta Striesét abban, hogy kihasználja helyzetét német partnerei érdekében. Két-három naponként Alexander tábornoknak ilyen-amolyan jelentést adott, aminek anyagát a brit, amerikai, vagy francia osztály szobáiban szolgálatot teljesítő altisztektől szerezte. Néha még neki magának is sikerült egyet-mást kihallgatnia.

Striese az utóbbi napokban némi felélénkülést tapasztalt a törzsnél. Új emberek bukkantak fel. Kettőt közülük ismert: az angol Winifred Rowe-t és August Gauss német katolikus papot. A másik kettőt akkor látta először. Bizonyos fáradozás után megtudta, hogy az egyik Henry tábornok, a francia hírszerző szolgálat képviselője, a másik egy amerikai, név szerint Frank Parker. Parkerral együtt érkezett a titkárnője: egy elvirágzott, borzas, boglyas, szemmelláthatóan festett égővöröshajú nőszemély. Striese hivatásszerű tudásvágya nagyon hamar hozzásegítette a leleplezéshez, hogy ez az „amerikai miss" valójában francia nő és Susanne Lacaze a neve.

A Parker megérkezését követő napon valamennyi hírszerző szolgálat képviselőinek részvételével együttes tanácskozást tartottak, amelyen a törzs nem hivatalos főnöke, Allan Dulles felvetette a kérdést: Egon Schwerer mérnököt a lehető legsürgősebben, feltétlenül át kell hozni a szovjet megszállási övezetből. Dulles nem magyarázta követelését és nem is szándékozott megmagyarázni. Parancsa törvény volt a törzs mind a négy szolgálatának, hiszen létfenntartási eszközeik jó háromnegyed részét ő adta.

De azért volt ezen a tanácskozáson egy ember, aki a többi jelenlevőtől eltérően, függetlennek érezte magát. August Gauss páter volt ez, a vatikáni „isten nevében információs kúria" képviselője. Szabadon viselkedett, mert meg volt győződve arról, hogy Rowe-on kívül, a szobában ülők közül senki sem tud az ő sokéves megfizetett szolgálatáról a brit kémszervezetben.

A tanácskozás részvevői tucatnyi eljárást ajánlottak Egon elrablására. Dulles valamennyit hasznavehetetlennek látta. Megemlítették Kronét, akiről — Dulles és Parker kivételével — mindenki csak annyit tudott, hogy neki kellett volna „átdobnia" Schwerer mérnököt.

Dulles úgy tett, mintha kevéssé érdekelné Krone sorsa. Már néhány hónappal azelőtt elhatározta, hogy nem veti fel a Krone-kérdést, mert feltételezte: az oroszok nem tudják, hogy Krone amerikai és mint német fasisztát tartják maguknál. Később azonban ismertté lett, hogy Krone részletes kihallgatásai a szovjet parancsnokságon sokáig tartottak és gyorsírással is feljegyezték a kihallgatás anyagát. Dullesben gyanú támadt, majd a gyanúból lassacskán meggyőződés lett. Krone komolyan lebukott és ha nem is mindent, amit tud, de mindenesetre sokat elmondott az oroszoknak.

A törzs említett tanácskozásáig Dullesben megérett az elhatározás: Kronét megfosztja attól a lehetőségtől, hogy beszéljen, vagyis — egyszerűen szólva — megöleti... Ezzel a német szolgálatot bízták meg, amely Ernst Schwerer diverzáns csoportját átküldte Berlin szovjet övezetébe. A csoportot volt gestapósokból alakították. De eddig minden erőlködésük hiábavaló volt: nem sikerült hozzáférniük a szovjet hatóságoknál letartóztatásban levő Kronéhez.

Allan Dulles elhatározta, hogy ezt az ügyet Parker kezébe adja, aki azért utazott Berlinbe, hogy megsürgesse Egon Schwerer mérnök elrablását. Az volt hátra, hogy Parker számára megfelelő támaszpontot találjanak a szovjet zónán belül.

— Jó lenne, ha Alexander tábornok keresne az emlékezetében valami alkalmas pontot — vetette oda Dulles félvállról a sarokban szótlanul ülő ember felé.

A megnevezett, mintha glédában állna, feszesen kihúzta magát és összecsapta a bokáját. Alig mozdult meg deres bajszának gondosan nyírt kis pamacsa.

— Közlöm Parker úrral Seeger doktor titkos címét.

— Ön korlátozta Ernst Schwerer önállóságát és Seeger alá rendelte?

— Operatíve igen — válaszolta tiszteletteljesen Alexander. — Seeger irányítja a csoport tevékenységét. De nem panaszkodhatnék magára Ernst Schwererre sem: az osztaga sok gondot okoz a szovjet hatóságoknak.

— Az ilyen embereket serkenteni kell. Megadtuk magának a hozzávalót — mondta elégedetlenül Dulles. — Egon Schwerer! Szükségem van rá. Tűzzön ki külön jutalmat az ideszállítására.

— Ha jutalmazni lehetne azt, hogy a fejét szállítsák ide, már régen ön előtt volna — szólt Alexander.

— Sajnos, nekünk nem a feje, hanem a szabadalmai kellenek! — vágta rá Dulles. Előhúzta a zsebkendőjét és gyorsan

megtörölte izzadságcseppekkel borított koponyáját. Még ilyen apróságban is hasonlított a bátyjára.

Alexander figyelemmel meredt az amerikaira és továbbra is készenlétben tartotta ceruzáját. Az egész ember az új gazda parancsait leső szolgálatkészség megtestesülése volt. Nyoma sem maradt régebbi önhittségének, amellyel a hírszerző szolgálat parancsnoka gyakran saját német tábornokaival is foghegyről beszélt, pedig magasabbrangúak voltak nála.

Rowe szótlanul ült oldalt és útálkozva fintorgott, amikor tekintete Dulles lucskos koponyájára tévedt. Alig tudta leplezni az ellenséges érzést, amely a sokkal erősebb partnertől való félelemmel keveredett. Időnként erősen megdörgölte molyrágottnak tűnő homlokát, amely olyan volt, mintha tisztátalan, szürke penésszel borítaná. Nem engedte ki szájából a pipát, füstölt. Szürke, homályos szeme fáradtnak, üresnek látszott. A szeme körül ráncok hálózták petyhüdt bőrét és áruló kék erecskék díszelegtek az orrán. Amikor Rowe rágyujtott és a gyufát tartotta, szembetűnő volt, mennyire remegnek az ujjai.

Dulles befejezte a tárgyalást és az ajtó felé tipegett. Rowe Parkerre kacsintott.

— Még egy negyedóra és megrepedtem volna, mint egy kiszáradt gerenda! — Megkönnyebbülten nyujtózott. — A jelenlevők közül ki tudná néhány kupica koktélra összehozni a társaságot?

— Azt hiszi, hogy ebben a városban lehet valami tisztességes italt kapni? — kérdezte August páter.

— Remélem, az amerikai árudában akad whisky és néhány citrom. A többit magamra vállalom. — Rowe fesztelenül megrántotta August Gauss kabátujját. — Egy pohár valamiről van szó, ami segít megmozgatni az agyat.

— Csak ne ásványvíz legyen az a valami... — felelte a páter.

— Pohárszékemben minden akad, ami a férfiak beszélgetésének felélénkítéséhez szükséges — szólalt meg keresetten az addig szótlanul ülő Wiener.

— Ez annyit jelent tehát, hogy a vendégei vagyunk — mondta nagyhangon Rowe. — Tüstént felhívom Blackburnt, őt is magunkkal kell vinnünk.

— Blackburn?! — kiáltott fel némi ijedtséggel Wiener. — Az a bizonyos Blackburn?

— Pontosan „az a bizonyos", akit valaki nálunk „főbomlasztónak" nevezett el.

— Nagyon tiszteletreméltó személyiség... — Wiener kényszeredetten mosolygott. — De... miért van rá szüksége?

— Megvan rá az okom, hogy ne hagyjam egyedül egész este.

— Mint házigazda, bajosan tiltakozhatom — mondta savanyú arccal Wiener.

3

Annak ellenére, hogy most a pénz volt az utolsó, aminek hiányára Wiener panaszkodhatott volna, a művészi ritkaságok olcsó felvásárlása iránti szenvedélyét teljesen megőrizte. Nem az volt a lényeg, hogy általánosságban vásároljon művészi alkotásokat, hanem az, hogy az érték tizedéért vegyen és kiragadja a műtárgyakat azok kezéből, akiket a sors sarokba szorított. Nem szalasztotta el azt a nehéz helyzetet, amelyben honfitársai voltak.

Hogy a bizományosok raktáraiba elszaladgáljon és felkeresse azt a néhány, még épségben maradt magángyűjteményt: erre Wiener minden tömérdek dolga ellenére is talált időt. Ez bámulatos sajátossága volt természetének. Legyőzhetetlenül felébredt benne a spekuláns, ha megérezte a levegőben a haszon lehetőségének szagát. A művészet területe sem volt ez alól kivétel. Wiener, mint fukar lovag, pontos jegyzéket vezetett szerzeményeiről. Minden darabnál feltüntette, mennyiért vásárolta és az ár mellett azt az összeget is, amelyért eladhatja. Ha a kép-piacon változott a konjunktúra, Wiener gondosan áthúzta a régi számot és fölé írta az újat. Fáradhatatlan volt a mérlegkészítésben. Lelki betegség volt ez, amit nem tudott, de talán nem is akart leküzdeni, pedig sok időt és energiát vett igénybe, amelyet a gazdái szempontjából lényegesen fontosabb ügyekre kellett volna tartogatnia.

Jelenleg két gazdája volt: az egyik Harmadik John Vandenheim, Wiener lökhajtásos lövedékgyárának és laboratóriumának teljhatalmú ura, a másik: egy sajátságos politikai tröszt, élén Kurt Schumacherrel. Ennek a — bocsánat a kifejezésért — „trösztnek" abból állt a működési köre, hogy politikai provokátorokat és sztrájktörőket, diverzánsokat és mindenféle szakképzettségű hamisítókat küldjön az élet mindenfajta területére. Schumacher a „trösztje" megszervezésében és a munka gengszter-módszereiben felhasználta a háború után kátyúba került és a színről letűnt elődje ugyanilyen sötét politikai vállalkozásának: a kémeket, diverzánsokat és gyilkosokat szállító irodának — amit annak idején Trockij szervezett — minden tapasztalatát. Mint Trockij „irodája", Schumacher „trösztje" is szolgálhatott egyszerű sztrájktörőkkel, de szállíthatott „filozó-

fusokat" is, azzal a megbízatással, hogy tegyék tönkre a nemzeti méltóságról, hazafiasságról és bármi másról alkotott emberi fogalmak alapjait, ha azok a munkáltató útjában álltak, lett légyen a munkáltató kereskedelmi cég, vagy az egész kormányzat. Ami magát Wienert illeti, ő kétszeresen is az amerikai megszállók szolgálatában állt: úgy is, mint Vandenheim kreatúrája, úgy is, mint az amerikaiakat készségesen kiszolgáló Schumacher bandájának tagja.

Wiener nem volt jelentéktelen emberke. A jelenlegi szociáldemokrácia ügynökei első sorában foglalt helyet, a szociáldemokrata hierarchiában nála magasabban csak a Kurt Schumacher-féle boncok és más effélék álltak. Wiener az volt a technika és az alkalmazott tudományok területén, ami Otto Suhr, vagy Claus Schulz a „filozófiában". Mintegy meghatalmazott követe volt az amerikai imperializmus ezen ügynök-bandájának, amely a nyugatnémetországi munkásmozgalmakat irányította. Főfeladata az volt, hogy ezt a bandát képviselje a lökhajtásos ügyben. Az volt a feladata: ügyeljen, hogy ez a gyilkoló gép éppen olyan kifogástalanul működjék az amerikaiak számára, ahogy azelőtt Hitlernek dolgozott. És Wienert nem lehetett volna megfelelőbben jellemezni, mint ahogy a német szociáldemokrácia mostani vezetőiről mondták: „a hadvezetőség és a Labour Party meghosszabbított keze". Igen, Wiener egyik ujja volt ennek a nagyon hosszú és nagyon szennyes kéznek, amely igyekezett a német nép lelkébe és zsebébe csúszni!

Minél rosszabbul éltek az egyszerű német emberek a nyugati hatalmak által megszállt Trizóniában, annál szilárdabbnak érezték magukat Schumacher bandájának tagjai; annál magasabban jegyezték részvényeiket a munkáltatóiknál és annál nagyobb lett személyes osztalékuk abból a zsákmányból, amit az angol-amerikai megszállók és német monopolistáik a német néptől elragadtak. Minél nagyobb lett a jövedelem, annál magasabban hordták az orrukat a banda tagjai, köztük Wolfgang Wiener doktor is.

Hatvanéves korában is elbizakodottan viselte asszír királyi szakállát, amely éppen olyan fekete volt, mint tíz vagy tizenöt évvel azelőtt.

Wiener tökéletes ellentéte volt Blackburn angol fizikus, aki Rowe-val érkezett meg. Blackburn testes, görnyedt férfi volt, lompos ruhát viselt, amely szemmelláthatóan bő volt neki. Külsejéből és szerénységéből ítélve, ahogy leült az ebédlő sarkában, nehezen lehetett volna kitalálni, hogy az öregúr egyike volt az atomfizika legnagyobb tekintélyeinek. Mert még nem régen egész Nyugat-Európa annak tartotta Blackburnt, egé-

szen addig, míg a háború befejezésének napján megtagadta, hogy tovább munkálkodjék az atombombán. Kijelentette, hogy szilárd híve az atomfegyver eltiltásának és követelte, hogy az atommag bomlási energiáját kizárólag az emberiség békés, alkotó céljaira szabad felhasználni. És ekkor, mintegy varázsütésre, az öreg tudós „legnagyobb tekintélyből" gyorsan átváltozott „vén különccé, szenilissé, akit gyermekmesékbe való fantáziálás fogott el". Így írtak akkor erről a fizikusról, aki még csupa erő és alkotóenergia volt, csakhogy az eszméi nem illettek gazdái terveibe.

Kiűzték laboratóriumából és kényszerítették, hogy hagyja el Angliát. Miután nem kapott semmiféle anyagi támogatást a kísérleteihez, zavarodottságában Észak-Európában kóborolt. Nem hitt a történtek realitásában, nem értette meg, hogy olyan világban, amelyet a profit és a rablás törvényei kormányoznak, senki sem akadhat, aki munkáját anyagilag elősegítse. Soká utazott így ide-oda; leverten, értelmetlenül; szokása szerint minden reggel leült a szállodai szoba íróasztalához. Ilyenkor minden újra eszébe jutott és bosszúsan dobta félre a tollat. Nem voltak már gyakorlati segítőtársai és nem voltak már figyelmes tanítványai. Koldusszegény, hontalan aggastyán lett és mindenről, amit azelőtt szilárd tulajdonnak hitt, kiderült, hogy „hitel-mítosz". De a legszörnyűbb volt számára a világgal való borzalmas viszálya, hiszen ez a világ még mindig *az ő világa* maradt és a környezetet továbbra is a *környezetének* tekintette. Váratlanul és megrázkódtatva fedezte fel, hogy egész életében nem az élet javainak megteremtésén, vagy az emberiség felvirágoztatásán dolgozott, hanem annak érdekében, hogy megsemmisítsék a legjobbat, amit az emberiség évszázadok megfeszített munkájával alkotott. Amin eddig dolgozott, nem volt más, mint a szabadság, a demokrácia és az emberi méltóság alapfogalmainak lerombolása, amiket hazugságba burkoltak és végtelenül mélyre alacsonyítottak.

És mindez azalatt történt, amíg ő, elfeledkezve a világról és az emberekről, a laboratóriumában ült és „társadalomfeletti" tudománnyal foglalkozott, amit Churchill még a háború legkezdetén ügyesen hozzácsempészett. Mintha villám csapott volna le a feje fölött, hirtelen rájött az igazságra, amely úgy szólt, hogy egyáltalán nem ura a gondolatainak, felfedezéseinek, vagy ötleteinek, csupán szánalmas zsoldosa a tengerentúli kapitalistáknak, akik észrevétlenül behatoltak alkotóvilágába, észrevétlenül egészen más irányba terelték minden törekvését, amelyről egykor álmodott. Álmok! Széttörtek, mint egy kristály-kastély a kegyetlen barbárok durva ütéseitől; ezek a vadak

semmit sem értenek a tudományból, sem a fizika törvényeiből, sem az élet fejlődésének törvényeiből és képtelenek egy jottányira is megközelíteni az eszméit. Ezek a vadak a londoni City és a newyorki Wall Street barlangjaiban tanyáztak. Semmi közük sem volt az öreg fizikus álmodozásaihoz. Nekik bomba kellett. És lám, mindent elvitt az ördög... Mint aki a megváltást keresi, Blackburn úgy bolyongott és nem tudta, hol keresse. Végre megtalálta a frankfurti egyetemen, mint szerény fizikatanár. És egyáltalán nem volt véletlen, hogy éppen ott, Frankfurt am Mainban, ahol Blackburn volt gazdáinak legfontosabb érdekei összpontosultak, a brit titkos szolgálat egy ügynöke szegődött hozzá, mint idegenvezető. Blackburn még csak nem is sejtette ezt, mint ahogy azt sem gyanította, hogy egész útján Londontól Kopenhágáig, Kopenhágától idáig, Trizónia szívéig, valamennyi „alkalmi" úti ismerőse az Intelligence Service ügynöke volt, akik egyetlen napra sem tévesztették szem elől. Éppen ezért, amikor Rowe meghívta „egy kellemes estére", amit barátaival akar eltölteni, az öreg fizikus, semmi rosszat sem sejtve, beleegyezett.

Mialatt Blackburn az ebédlő egyik sarkában ült és ügyet sem vetve senkire, egy könyvben lapozgatott; míg a többi vendég a koktéllel foglalkozott, Rowe fesztelenül sétálgatott Wiener frankfurti lakása szobáiban, visszafordította a tömérdek falhoz támasztott festményt és a részeg emberek bárgyú figyelmével nézegette őket.

Időnként visszament a közös asztalhoz, hogy felhörpintsen egy korty „osztrigát", amelyet valamelyik vendég kevert. Már az est legelején csodálkozva tapasztalta, hogy nemcsak August Gauss atya, de Wiener kivételével valamennyi vendég ismerte ennek a koktélnak elkészítési módját, pedig ő ezt eddig a saját monopóliumának tartotta.

A Wiener zsákmányolt kincsei iránti látszólagos érdeklődés egyáltalán nem akadályozta Rowe-t abban, hogy az asztalnál kiejtett minden egyes szót meghalljon. Látta, hogy egy keményen lépkedő, sarkával kopogó, dereshajú öreguracska jött a szobába. Wiener bemutatta a vendéget: régi barátja, Von Schwerer tábornok, akinek amerikai barátaik szeretetreméltón lehetőséget adtak arra, hogy úgy utazzék ide Berlinből — a berlini hatóságok nem is tudnak erről. Rowe kihallgatta azt a rövid párbeszédet, amely a tábornok és Parker közt folyt le:

— Nem ismer meg? — kérdezte Parker árnyalatnyi gúnnyal.

A tábornok néhány pillanatig figyelmesen az amerikai arcába nézett, majd gyorsan tagadólag rázta kis fejét.

— Hát már elfelejtette utolsó találkozásunkat Madame

Csang Kaj-sek szalonjában? — kérdezte Parker és felkacagott, amikor látta, hogy a tábornok sértődötten elfintorította az arcát. — Tehát kitalálta, kinek köszönheti, hogy elutazott Kínából?

Blackburn hallgatta Schwerer vékony fejhangját, amely, mint valami hegyes tű, keresztülhatolt a többi hang zümmögésén. A vendégek már erősen kapatosak voltak és sok érdekes dologról tettek említést. A tábornok rögtön a háborúról kezdett beszélni. Az öreg fizikus, alighogy felfogta a beszélgetés jellegét, megértette, hogy Rowe miféle barátokkal hozta össze és el akart menni, de meggondolta magát és elhatározta, hogy mégis csak ott marad.

Schwerer sértődötten csücsörített szájjal beszélt:

— Önök fejetetejére állítják a kérdést. Nem a tudósok kényszerítettek és nem ők fognak kényszeríteni, hogy bombákat dobjunk le, hanem mi kényszerítjük őket, hogy feltalálják ezeket a bombákat. Nem a taktika és a stratégia változott a tudomány fegyverévé, hanem a tudomány lett a taktika és a stratégia segítőtársa.

— De azt el kell ismernie, drága Schwerer barátom — szólalt meg bizalmaskodó hangon Wiener — hogy a felfedezésekből és találmányokból származnak a taktika alapelemei. A tudósok talán hamarosan annak a lehetőségét is megadják, hogy megsemmisíthetjük az ellenséget anélkül, hogy látnánk.

— Nem vagyok Mr. Wiener híve, de most igaza van — mondta Rowe. — A tudósok és a laboratóriumaik háttérbe szorították a tábornokokat.

A tábornok dölyfösen felszegte volna a fejét, de leküzdötte felháborodását a nagyhangú győztessel szemben és amilyen nyugodtan csak képes volt rá, így válaszolt:

— A polgári professzor urak gondolkodásmódja úgy van megszervezve, hogy nem tudják, mikor kell a saját találmányukat működésbe hozni.

— Ezt a pillanatot azonban sohasem a katonaság határozta meg — szólt August atya. Levetette kabátját, kigombolta kézelőit, felgyűrte az ingujját és folytatta: — Nos, uraim, engedjék meg, hogy ehelyett az „osztriga" helyett most valami mást keverjek, régi szerzetes-módra.

Még Rowe is krákogott és kapkodott a levegő után, amikor megízlelte a páter készítette keveréket. A bármixeri teendőket August vette át. A hangulat gyorsan emelkedett. Még Schwerer hegyes orra is kifényesedett és Wiener fénylő, sárga arcán könnyű pír ömlött el. Felhasználta az első alkalmat, hogy visszatérjen az előbbi témára.

— Minden régi elgondolás a háború és a győzelem tényezőiről, úgymint: hadvezéri művészet és a hadsereg bátorsága, fegyelem és jó ellátás, pirospozsgás arcok és izmos katona lábikrák — mindez háttérbe szorul olyan fegyverrel összehasonlítva, amellyel sokezer kilométernyi távolságra lehet lőni.

Rowe hamiskásan kacsintott:

— Nem túlozta el ezt a sokezer kilométernyi távolságra való lövést?

— Maholnap már elkészíthetnénk az ilyen fegyvert, ha...

— Ha?...

— ...ha megkapnánk Schwerer mérnököt — szólt Wiener.

— És ön azt hiszi — kérdezte gúnyosan Blackburn — hogy *egy* mérnök felér egymillió katonával?

Wiener megvető arcot akart vágni, de vonásai gonosz fintorba torzultak és engesztelhetetlen gyűlölet csengett a hangjából, amikor megszólalt:

— Maga nem érti ezt!... Mi Schwererről beszélünk, Egon Schwererről!

A tábornok e szavak hallatára büszkén kidüllesztette a mellét, mintha nem is arról a fiáról volna szó, aki számára örökre elveszett. A tábornok leplezetlen ellenségeskedéssel nézett az öreg tudósra, aki, úgy látszik, kétségbe merészelte vonni sarjadéka lángeszét. És Blackburn csakugyan így beszélt:

— Hát valóban azt hiszi, hogy egyetlen mérnök, még ha háromszoros lángész is, képes pótolni a népi tömegeket, amelyeknek részvétele nélkül önök sem tudnak egyetlen négyzetcentiméternyi földet sem meghódítani, legyen az bárki földje?

— A mi lövedékeink...

Blackburn parancsoló kézmozdulattal elhallgattatta Wienert.

— Még millió lövedék is csak lövedék marad. Nem azok harcolnak, hanem a nép. Nem győződött meg erről még gyakorlatban az utolsó háború folyamán? Csakugyan nem értette meg, hogy a nép akarata legyőz bármilyen technikát és bármilyen „lövedéket"?

— Nem értem, mire gondol!

— Az orosz nép akaratára, amely az egész német hadigépezetet térdre kényszerítette.

Wiener vállat vont és elfintorította az arcát.

— Mi a tudományról és a háborúról beszélünk, ön viszont agitál.

Blackburn válasz helyett megvetőn legyintett, mintha azt mondaná, „nincs értelme a vitának" és újra belemerült a könyv olvasásába.

— Tehát — kérdezte Rowe Wienertől — csupán arról van szó, hogy ezt az Egon Schwerert megkapják?

— Természetesen! — kiáltotta Wiener felélénkülve. — Egon Schwerer magával vitte a számításait. Nagyon fontos számításokat! Ez az a láncszem, ami most hiányzik nekünk. Természetesen mi magunk is megcsináljuk, de mennyi idő kell ehhez! Igen, Schwerer és mindaz, ami a fejében maradt, nélkülözhetetlen számunkra. Adja nekünk Schwerert és nagyon hamar három-négyezer kilométer távolságra ellövünk. A tábornokok győzhetnek, anélkül, hogy elhagynák washingtoni dolgozószobájukat.

— Tisztára bolondságokat fecsegünk! — kiáltotta a részeg emberek őszinteségével Rowe és poharát erősen az asztalra koppantotta.

Schwerer a homlokát ráncolta. August, aki kritikusan nézte, hogyan részegszik le Rowe, összehúzta a szemét.

Wiener gúnyosan felemelte poharát, hogy koccintson Roweval.

— Maga nem tartja igaznak — kezdte — hogy ha az önök szövetségesei két 1945-ös mintájú bombával Japánt térdre tudták kényszeríteni, akkor...

— Kedves doktor, ha nem tudja, hogyan állnak valójában a dolgok, akkor megmondhatom önnek — válaszolta Rowe. — Azon a napon, amikor a „repülőerődöket" éppen kezdték teletömni azzal az atomvacakkal, Japánnak, anélkül, hogy tudott volna az egészről, már megroggyant a lábacskája. Már éppen kegyelmet készült kérni. Így hát a bombácskák már meggörnyedt hátakra hullottak.

— Tökéletesen igaz! — hangzott a sarokból Blackburn biztos hangja. — Abban az időpontban a Japán feletti győzelem már eldőlt a kontinensen, ahol az oroszok szétverték a hadseregét.

— Hát ez már sok! — kiáltotta haragosan Wiener. August Gauss azonban, hogy a fizikus szavába vágjon, egy pohár koktélt nyujtott felé:

— Próbálja ki a keverékemet.

— Nem iszom — mondta Blackburn és a könyvvel visszatolta a pap kezét, mintha útálná megérinteni, majd állhatatosan folytatta: — A Szovjet Hadsereg csapása ott, a keleti győzelemben is döntő volt. Ez már akkor sem volt kétséges előttünk.

— Ki az az „előttünk"? — rikácsolta Schwerer és felállt az asztaltól.

— Európa és Amerika embereinek hatalmas többsége előtt, mindenki előtt — azok előtt, akiknek akkor fogalmuk sem volt az oroszok háta mögött űzött játék igazi értelméről.

— Itt már csak valamelyik kommunista rádióállomás mikrofonja hiányzik! — mondta August.

Blackburn mosolygott:

— Nem hiszem, hogy azok közvetíteni akarnák a magamfajta vén szamár szavait, de nem utasítanám vissza. De folytatom a gondolatomat: az oroszok által mért csapás jelentősége már akkor teljesen nyilvánvaló volt, ezenkívül ma már nem kétséges, hogy a japánok fejére lehullott atombombák igazi hivatása az oroszok megijesztése volt. Mi már akkor gondolkoztunk azon, hogyan lehetne az oroszok idegeire hatni és hogyan lehetne őket megakadályozni abban, hogy a háború végéig nyugodtan dolgozzanak. Igen, igen, uraim, tökéletesen felelek azért, amit mondok: meg akartuk ijeszteni az oroszokat. — Megvető mosolyra ferdült az ajka, amikor végignézett a társaság tagjain. — Nagyon szégyenlem magam: a bomba, amit az ellenségre dobtunk, leghívebb, legönzetlenebb szövetségesünknek, az oroszoknak volt szánva!

— Ostoba fecsegés! — dörmögte Parker, de olyan hangosan, hogy mindenki hallhatta, még Blackburn is. Aztán még hangosabban megismételte. — Ostoba fecsegés!

Blackburn megint csak megvető mosollyal válaszolt.

— Kiderül, hogy ön a feltevéseiben messzebb ment, mint maguk az oroszok — mondta August és igyekezett utánozni a tudós gúnyos hangját.

— Ne gondolja. Mindenki előtt, aki a szovjet sajtót és irodalmat figyelemmel kísérte, világos volt, hogy az oroszok keresztül láttak a szándékainkon: ijesztgetés és újra ijesztgetés! Az idegeikre ment ki a játék. A saját reklámunk ellenunk dolgozott. A valóság azonban egészen más lett, mint ahogy mi festettük. Sztálinnak, nézetem szerint, tökéletesen igaza volt, amikor azt mondta, hogy a mi atombombánk csak azokat tudja megijeszteni, akiknek gyenge idegei nem megfelelők rideg századunkhoz.

— Ez azonban nem zavarta Molotovot abban, hogy ugyanitt kijelentse: az oroszoknak is szándékukban áll atombombát előállítani! — szólt közbe a páter.

— Molotov az atomenergiáról beszélt és nem a bombáról és, amennyire emlékszem, „még valamiről". Igen, pontosan így: „még valami" — jelentette ki Blackburn.

— Ez azt jelenti, hogy nem is bíznak olyan nagyon az erős idegeikben! — nevetett Wiener.

— Nem, szerintem ez azt jelenti, hogy tökéletesen meg vannak győződve a mi idegeink gyengeségéről — válaszolta Blackburn.

— Becsületszavamra — kiáltott fel megbotránkozva Wiener — az ember azt hihetné, hogy ön nem hisz a bombák hatóerejében, amit az ellenség hátországában ledobunk!

— Nekem nem kell sem hinnem, sem nem hinnem — jelentette ki nyugodtan a fizikus — mert én éppen olyan pontosan ismerem minden létező bombatípus hatóerejét, mint ön.

— Maga semmit sem ismer! — kiáltotta Wiener és fenyegetően rázta az öklét. — Amit mi majd a maga segítsége nélkül készítünk, tízszer, százszor erősebb lesz, mint amit magával csinálunk.

Az öreg fizikus Wiener felé fordult és gyengéd szeretetreméltósággal, ami azonban megsemmisítőbben hangzott, mint a legdurvább, legmegszégyenítőbb szidalom, megkérdezte:

— Szabadna megtudnom, jól megfizetik-e a munkáját, Sir?

És mintha nagyon figyelmesen várná a választ, az elképedt Wienerhez hajolt. A gyáros összeszedte magát és így szólt:

— Ezt maga is tudja. Hiszen ön is foglalkozott ezzel a dologgal.

Az öreg néhányszor lassan megcsóválta a fejét és halkan válaszolta:

— Nem, én sohasem foglalkoztam zsarolással.

— Hallja!...

— Amit ön csinál — folytatta zavartalanul a fizikus — zsarolás. Igaz, szokatlan méretű, mondhatnám grandiózus zsarolás, de mégis csak zsarolás.

— Ön megfeledkezik magáról! — kiáltotta Wiener és fenyegetőn elindult Blackburn felé, de Rowe elállta az útját. Bizonytalanul tántorgott, a tekintete ólmos volt. Bárgyún röhögcsélve borszagot lehelt Wiener arcába és akadozó nyelvvel megszólalt:

— Ne bántsa az öregemet. Azt kívánom, hogy beszéljen... Ilyen a k-kedvem... És legfőkép... — Rowe sorra megnézett mindenkit, tekintete megakadt Wieneren... — kezdem elhinni: ha az öreg azt mondja, hogy maga zsaroló, akkor talán az is. Nem gondolja?

— Maga megőrült! — kiáltotta Wiener, látva, hogy Parker buzdító tekintettel néz rá. Parker is több „osztrigát" ivott a kelleténél és szórakoztatónak kezdte találni ezt a csetepatét. — Teljesen megőrült! — ismételte Wiener. — Amit mi alkotunk: valóság, éppen olyan valóság, mint a saját létünk.

— Pfuj, az ördögbe! — Rowe eltakarta tenyerével az arcát. — Úgy látszik, kezdek már semmit sem érteni: maga tehát azt hiszi, hogy mi ketten valóság vagyunk?

— Ne szenvelegjen, Rowe! — kiáltotta Parker. — Wienernek igaza van.

Rowe Parker felé fordította vérbe borult szemét és semmit sem válaszolt. Blackburn nevetni kezdett, de hirtelen abbahagyta és szomorú hangon megszólalt:

— Vigasztal az a hit, hogy amikor odáig fejlődik az ügy, hogy az egész nép kifejezésre juttathatja az akaratát — mind az ön német népe, mind az én népem, mind az amerikai és bármely más nép — akkor az egészséges gondolkodás, a jóra való törekvés és az élet egészséges ösztönei felülkerekednek a nemzet árulóinak rosszakaratán: — az önök jelenlegi és az én volt gazdáim akaratán, meg a magáén is, kedves Wiener doktor! És ősz hajam feljogosít arra, hogy megjósoljam önnek: a népek raktárában akad majd kötél az önök számára is! Jó erős köteg kötél, ami elég lesz mindazoknak, akiket elfelejtettek felakasztani a Keitelekkel, Saukelekkel és a többi döggel együtt!

Wiener a dühtől sápadtan közeledett a tudós felé és szaggatottan mondta:

— Ön a vendégem, de...

— Kérem, ne zavartassa magát. Ennek már semmi jelentősége sem lehet számomra — vágott közbe gúnyosan Blackburn.

— De kérem önt... — Wiener folytatni akarta a mondókáját, az öreg azonban megint a szavába vágott:

— Nem kell nyugtalankodnia: nem akarom a lakását „vörös" agitáció színhelyévé tenni. — Széles mozdulattal a vendégekre mutatott. — Ebben a társaságban nem lenne semmi értelme. De megígérem önnek, ha élek, a népek ítélőszéke elé állítom eszméimet az önökéivel szemben. És bizom ebben az ítéletben!

Wiener most felkacagott:

— Magát vonzza ez a perspektíva?... Nem, ez nem nekem való és nem is lesz meg!... Még ha igaz is mindaz, amit itt beszélt, amikor igyekezett megtépázni az atomfegyver hatalmas erejének nimbuszát, egyről megfeledkezett: agitációs jelentőségéről.

— Zsarolás ijesztgetéssel! — mondta megvetően Blackburn. — A történelem nagyon komoly dolog ahhoz, hogy effajta szennyes eszközökkel lehetne csinálni!

— Ön nem történész, hanem fizikus — szólt August atya dühösen.

— Ha meggyőzne arról, hogy nincs igazam, itt helyben golyót röpítenék a halántékomba.

Wiener egy kis pisztolyt húzott elő a hátulsó zsebéből és gúnyos mosollyal Blackburn felé nyujtotta.

— Tessék, drága kolléga! Még ma hasznát veheti!

August atya egy pohár koktéllal lépett a tudós elé és szintén felé nyujtotta.

— A börtön-költségvetésben szerepel egy pohár szíverősítő a halálraitélt számára.

Blackburn minden teketória nélkül úgy visszalökte Gauss kezét, hogy a pohár tartalma végigömlött a páter ruháján. A tudós méltóságteljesen megszólalt:

— Nem, tisztelendő atyám, és ön — álla egy mozdulatával Wienerre mutatott — nem lesz ebből semmi! Még élek egy kicsit. Az önök akarata ellenére, de élek. Még nagyon sokat kell kutatnom, sok mindent meg kell értenem, ami előtt régebben csak úgy elhaladtam. Szégyen, hogy ősz fejjel be kell vallanom: csak most kezdem úgyahogy felfogni, mi is történik körülöttem... Nagyon szégyenlem... De nem szabad továbbra is kishitűnek lennem. Előbb-utóbb fel kell hagynom azzal, hogy elbújok önmagam előtt. Ez méltatlan az emberhez. Ha az ember nem akarja elveszíteni az önbecsülését, nem szabad ostobábbnak lennie egy struccnál. Ki kell húzni a fejét a homokból és szembe kell nézni az élettel. — Blackburn néhány lépést tett, mélyet lélekzett, kinyújtotta kezét az ablak felé, mintha ki akarná nyitni, hogy friss levegőt engedjen a szobába. Aztán elgondolkozva folytatta: — Most értettem meg, miért nincs helyem a hazámban... Gyötört a gondolat: vajjon tudok-e majd Anglián kívül élni, amely oly sokat jelentett nekem...

— Amint látható... — szólt közbe Wiener gúnyosan.

— Igen, amint látható, tudok élni Anglián kívül is, amíg biztos vagyok abban, hogy visszatérhetek. Mert visszatérhetek! Sokkal jobban bízom a népemben, semhogy elveszíthetném a reményemet: a nép magához tér és elkergeti a kalandorbandát, amely kormányozza.

Rowe homlokát ráncolva nézte az öreget.

— Őfelsége kormányára gondol, Sir? — kérdezte részeg fontoskodással.

— Feltétlenül arra.

— Felajánlhatok önnek egy otthon elvégezhető munkát, tanár úr — mondta Wiener. — Jóváteheti a hibáit és Anglia visszafogadja.

— Semmiféle hibát sem követtem el — szólt méltóságteljesen az öregúr.

— Ha nem volt hiba, hogy megtagadta az atomfegyveren való munkát, akkor talán az előbbi tevékenysége volt hibás?

— Nem. — Blackburn haragos mozdulatot tett. — Mind az egyik, mind a másik helyes volt. Mindaddig, amíg hittem abban, hogy a fegyver a fasizmus megsemmisítését szolgálja, az emberiség javára állítottam elő; amikor meggyőződtem arról, hogy a fegyver az új fasizmust erősíti és ennek következtében káros az emberiségre, kész voltam arra, hogy a fegyvert saját kezemmel semmisítsem meg.

— Ez már több, mint egyszerű helytelenítése annak, amit csinálunk — szólt Parker nyugodtan.

— Nyilván csakugyan nincs meg a bátorságom a legfontosabbhoz, amit a mostani helyzetben tennem kellene — válaszolta Blackburn. — Valami hiányzik belőlem, ami az életemben a legfontosabb dolog lehetett volna... Érzem én ezt, de mindig kisiklik a kezeim közül, ha alaposan végiggondolom.

— Talán azt az óhaját érti ez alatt, hogy kommunista szeretne lenni? — kérdezte gúnyos mosollyal August.

Blackburn kis ideig csodálkozva nézett rá.

— Nem — válaszolta végre. — Még nincs erről szó. De csakugyan nem érti, milyen következményei lennének, ha ahhoz, amit ott most elkezdtek: az aszály elleni küzdelemhez, az óriási őspusztaságok megművelésének tervéhez, még hozzátesszük az atomenergia békés felhasználását! Ez úgy megváltoztatná a világ képét, ahogyan még a legmerészebb utópista sem álmodta?

— És mi ketten, a saját nyilatkozata szerint, a keresztgerendákról fecsegnénk? — kérdezte Wiener.

— Ön, természetesen — válaszolta az öreg. — Ami engem illet... még nem tudom.

— Talán arra gondol, hogy átadná az oroszoknak mindazt a használható dolgot, ami még a fejében maradt?

— Minek kellene az nekik? Vannak ott olyan fejek, amelyek nem rosszabbak az enyémnél.

— Nem lóg meg, kedves kolléga — folytatta Wiener, aki nem hallotta, mit mondott Blackburn. — Nem! — És vihogva, csaknem suttogva hozzátette: — Sokféle módon lehet öngyilkosságot elkövetni, Herr Professzor... sokféle módon...

— Maga éppen olyan gengszter, mint a többi — felelte megvetéssel Blackburn. — De én nem halok meg sem a saját golyómtól, sem a magáétól. Látni akarom, hogyan nőnek fel azok az új kertek, ott az oroszoknál. Be kell vallanom, pokolian érdekel a Liszenko-búza. Ez foglalkoztat.

— Úgy? Ez foglalkoztatja? — Wiener felfortyant. — Ami engem illet, bárkinek emlékművet állítanék, aki eltüntetné a föld színéről a kertjeiket és általában mindent, amit az oroszoknak sikerült az országukban megvalósítaniuk.

— Önök undorítók! — mondta útálkozva az öreg és vállat vont. — Csak nem képzelik valóban, hogy azok, akiket fenyegetnek, válaszul egy rózsacsokrot dobnak maguknak?

— Dehogy dobnak, he-he, dehogy dobnak... — Rowe néhány meglehetősen bizonytalan lépéssel az asztalhoz ment és lehuppant egy karosszékbe.

— Nyilvánvaló, hogy nem gyávákkal akadtak össze — folytatta az öreg fizikus. — És általában ki kell jelentenem, uraim, ha van valaki, aki az emberekbe bátorságot önt és megmutatja nekik ezeknek a madárijesztőknek valódi értékét, az emberek már egyáltalán nem lesznek olyan ijedősek, ahogy önök szeretnék. Emlékezzenek csak jól vissza — amikor megjelent a gépfegyver, már akkor is azt hajtogatták: megszűnt minden ellenállás! Azután gázzal, tankkal próbálták ijesztgetni az ellenséget... Az emberek idegei mindezt kibírták!

— Próbáljuk csak elképzelni az atomháború első napját — szólt Rowe. — A tábornok rajzolja meg nekünk ezt a képet.

Schwerer készségesen felállt, orrát Parker felé bökte a levegőbe és gyorsan beszélni kezdett:

— Bátor vagyok Von Wiener doktor úr nyilatkozatát igazolni, hogy az eljövendő háború elvileg különbözni fog minden eddigitől. Ez a háború, ha szabad magam így kifejeznem, újtípusú háború lesz. A pontos tervezését azon a napon kezdjük, amikor a tudomány azt mondja: elkészült azzal a feladatával, hogy a leszálló csapatokat éppen olyan villámgyorsan lehessen itt vagy amott bevetni, amilyen gyorsan repül már holnap az atomlövedék.

— Micsoda ostobaság! — dünnyögte Blackburn az orra alatt, de Schwerer meghallotta, zavartan elhallgatott és az angolra nézett. Az öreg összekulcsolt kezeire támasztotta fejét és behúnyta a szemét. Schwerer ekkor haragosan felé bökött a levegőben és még nagyobb meggyőződéssel folytatta:

— Ilyen csapatszállítás nélkül szó sem lehet az egyedül észszerű, ha szabad magam így kifejezni: kifizetődő háborúról.

— Hogy mondta? — vágott közbe Blackburn. — Kifizetődő háború?

— Igen, pontosan így mondtam és így is akartam mondani. — Schwerer gyorsan lerántotta orráról szemüvegét és a fizikus felé fordult.

Az öreg leeresztette a kezét és a tábornok arcába nézett.

— A kifizetődő háború... — ismételte elgondolkozva. — A költségek szempontjából érti talán?

Schwerer bosszúsan meglendítette a szemüvegét, mintha az angolhoz akarná vágni.

— Mi köze ennek a költségekhez! — kiáltotta. — Minden háború minden költségét a legyőzöttnek kell megfizetnie. De kitől kapunk bármit is, ha a legyőzött állam területe pusztasággá változott és a lakosságát kiirtották?

— Nem ez érdekel minket, ha olyan területekről van szó, amelyek a kommunizmus szférájában vannak — jegyezte meg Parker.

Schwerer bosszúsan megint meg akarta lendíteni szemüvegét, de félúton megállt a karja, tiszteletteljesen meghajolt Parker felé és gyorsan feltette a pápaszemét.

— Az utolsó háborúban nem a mi oldalunkon állt a hadiszerencse — folytatta és szemüvege fölött először Rowe-ra, majd Parkerra nézett. — Engedjék meg, hogy őszinte legyek: nem elégít ki minket ez a béke, amit önök számunkra előkészítenek.

— Hát ön már tudja, mit készítünk elő számukra? — kérdezte gúnyosan Parker.

— Az úristen nem fosztott meg az eszünktől! — felelte Schwerer. — Tudjuk, mit jelent, hogy olyan „üzletemberek" győztek, mint önök. És éppen ezért már most azon gondolkozunk, hogyan tegyük a következő háborút kifizetődővé.

— Már mondtam — szólt közbe Parker — ez nem érdekel minket.

— De minket nagyon!... Nagyon érdekel! Nem akarjuk, hogy az egész zsákmányunk porrá váljon! — kiáltotta ingerülten Schwerer.

— Milyen biztos abban, hogy zsákmányt ejtenek! — mondta ismét gúnyosan az amerikai.

— Dicséretreméltó önbizalom — jegyezte meg August atya.

— A háborút, amit az önök számára fogunk viselni, meg kell fizetni — jelentette ki Schwerer.

— Mi talán ellenezzük ezt? — Parker felvonta szemöldökét.

— Tehát a jövő békének annyira kifizetődőnek kell lennie mindnyájunk számára, hogy ne csak a jövő, de a múlt háború is kifizetődjék.

— No igen — mondta pártfogói hangon Parker — helyes a könyvelés.

Parker ekkor felemelkedett, odament a kis asztalhoz, amelyen palackok álltak és egy koktélt kevert magának. Schwerer elhallgatott. Hiszen utóvégre csak ennek az amerikainak beszélt.

Benne látta annak az egyetlen hatalomnak a képviselőjét, amely képes volt a német tábornokoknak az új haditerveik megvalósításához a szükséges eszközöket megadni; nemcsak képes erre, de hajlandó is, sőt már adott is. Schwerert nem érdekelte túlságosan Wiener véleménye, hiszen tudta, ez a szociáldemokrata kapitalista csak mutatja, hogy olyan magasba emelkedett, ahol biztosítva van függetlensége. Schwerer nagyon jól tudta, hogy Wiener jelnleg épp annyira függ az amerikai tábornokoktól és kapitalistáktól, amennyire annakidején a német tábornokoktól függött és éppen olyan engedelmesen fogja teljesíteni a parancsokat, mint egykor az ő, Schwerer parancsait teljesítette. Nem, Wiener nem érdekelte ebben a társaságban. August atya még annyira sem. Ámbár Schwerer nem felejtette el, hogy a Vatikán e képviselője csúsztatta oda neki a szentszék első kegyes adományát a jövendő háború oltárára, de éppen olyan jól emlékezett arra is, hogy a kegyes adományozás dollárban történt. Rowe?... Schwerer bizalmatlanul pislantott a részeg angolra. Nem, ebben az alakban nem bízott, de nem is félt tőle. Schwerer rájött, hogy Rowe a lecsúszott, elszegényedett vetélytárs szemével nézi még Parkert is: a kívénhedt birodalom kívénhedt képviselője sohasem lesz többé abban a helyeztben, hogy teli marokkal szórja az aranyat Konstantinápoly és Tokió közt mindenkinek, aki hajlandó láncos kutyája lenni. Nem, itt semmit sem lehet várni. Parker, Parker! Őfelé kell tekinteni teljes odaadással, amennyire ezt Schwerer a szemével kifejezni képes. Parker! Őfelé érdemes meghajlítani a hajthatatlan derekat! Parker! Ő az, akihez itt beszélni érdemes!

És Schwerer türelmesen megvárta, amíg az amerikai megkeverte a koktélját. Úgy tett, mintha gondosan törülgetné a szemüvegét. Parker közben visszajött az itallal az asztalhoz és nem törődve azzal, hogy Schwerer már kinyitotta a száját s folytatni akarja félbeszakított elgondolásait, ő maga kezdett beszélni.

— Tetszik nekem a maga könyvelése, Schwerer, igazán tetszik. A győzelemnek ki kell fizetnie nekünk mind a két háborút: az elmultat és az eljövendőt. — Ivott egy kortyot a koktélból. — De az nem tetszik nekem, hogy úgy tekinti a győzelem gyümölcsét, mintha az a maguké lenne.

— Mi rászolgálunk... A vérünkkel... — hebegte tiszteletteljesen a tábornok.

— A németek vérét megfizetjük! — jelentette ki gőgösen Parker. — De nehogy azt képzelje, hogy olyan drága az. Tessék, próbálja meg valaki másnak eladni... Aha, nincs rá vevő?! Hát

így áll a dolog: rajtunk kívül senki sem veszi meg és rajtunk kívül senki sem képes egyetlen centet is fizetni érte. Utóvégre bizonyos halasztás árán, ami a kiegészítő munkához szükséges, kiképezhetünk magunknak olyan katonákat, akik sokkal olcsóbbak, mint a maguk katonái.

— Olyan engedelmes katonákat, mint a mieink, sehol sem kapnak! — szólt büszkén Schwerer.

— Talán nem értékeljük ezt? A mi helyünkben ki tartaná még el magukat, feldmarsalltól az utolsó közlegényig, amikor még az sem biztos, hogy egyáltalán szükség lesz magukra?

— Ha nem kellenek a katonáink, majd magunk látunk a dologhoz!

— No, no, ne olyan hevesen. Itt a hideg szódavíz! — és Parker gúnyosan bökött ujjával a hasas üvegre. — Mik maguk nélkülünk?

— Benzin nélküli tank, puskapornélküli ágyú... — kontrázott August atya.

— Ismétlem: becsüljük a portékájukat — folytatta Parker. — Tapasztalt, jól begyakorolt, válogatott fenegyerekek. Effajtákat nem lehet egy-kettőre kiképezni sem a franciák, sem a spanyolok, de még a színesek közül sem, pedig bármely időben, akármelyik indiai hercegecskétől annyit kaphatunk belőlük, amennyire csak szükségünk lesz...

Blackburn most örült, hogy nem ment még el, hanem ott maradt. Érdemes volt saját füleivel meghallgatnia a gazemberek nyílt fantáziálását. Elhatározta, hogy végig kitart. Ilyen alkalom ritkán akad. Amikor Parker utolsó szavait hallotta, kedve támadt, hogy ingerelje. Az öreg tudós megszólalt:

— Tegyük fel, hogy ezek az idők elmúltak...

— Ez már nem tetszik nekem — mondta Rowe szemrehányó hangon.

— Hagyjuk ezt — szólt Parker. — Nem erről van most szó. Én csak azt akartam mondani, hogy önnek, Schwerer, tudnia kell: mi tápláljuk, eltartjuk, felfegyverezzük magukat és egyáltalán nem azért adjuk meg a harc lehetőségét, hogy visszakapják mindazt, amit elveszítettek. Maguk *értünk* fognak dolgozni! Mi is akarunk gyümölcsöt kapni, amikor kidöntik a fát.

— Úristen, mennyire jellemző ez valamennyiükre! — kiáltott fel a fizikus. — Hogy almát kapjanak, kivágják az egész almafát. Ebben a pszichológiában bent van az egész természetük.

— Kitűnő természet, Mr. Blackburn! — vágta rá öntelten Parker. — Schwerer egyetért velem. De még egyszer meg kell mondanom, mi meglehetősen sokat értünk az alatt az „alma" alatt. Hadjárat a Szovjetunió ellen: ez a célunk, de pontosan

azért, mert mindaz kell nekünk, amije van és amije lehet: az egész földje, az ásványi kincsei, az ország minden gazdagsága. Ne képzelje, hogy mi butábbak vagyunk, mint az önök Göringje. Nekünk is van „zöld dossziénk".

— Szent érzés, jogos érzés! — helyeselt August atya.

Abban a hiszemben, hogy véget kell már vetni ennek a sok fecsegésnek, Schwerer, kihasználva a pillanatnyi csendet, odakiáltotta Parkernek:

— Esküszöm, senki nem gyűlöli úgy az oroszokat, mint mi és köztünk senki úgy, mint én!

— Ez rendben van — helyeselt az amerikai.

Schwerer nekibátorodott és kijelentette:

— Ön megért engem, ha meggondolja, hányszor ürítettük ki az oroszok miatt a vereség szégyenpoharát! A századok folyamán hányszor álltunk szemben ellenségesen a szlávsággal! Ezt nem tűrhetjük tovább, ennek végét kell vetnünk! — Schwerer hangja gonosz rikácsolássá torzult — Oroszországot mint államot meg kell semmisíteni!

— Mert különben újra és újra megverik magukat? — kérdezte gúnyosan Blackburn.

A tábornok dühében az asztalra hajította szemüvegét.

— Vége! — ordította dühöngve. — Megsemmisítés! Teljes megsemmisítés! — És mélyet lélekzett, majd fegyelmezetten Parkerhez fordult. — Akkor majd nyugodtan megosztozunk a szlávok hagyatékán. — Rövid gondolkozás után nyomatékosan hozzátette: *minden* szlávén.

Parker felkacagott.

— Megosztozunk? — kételkedve rázta a fejét. — Ma csodálatosan pontatlanul használja a szavakat, Schwerer.

Schwerer eleresztette a füle mellett a gúnyolódást és igyekezett úgy beszélni, hogy minden szava elérjen Parkerig, aki távolabb ült a többiektől.

— Éppen azért, mert érdekelve vagyunk a zsákmányban — legyen az föld, érték vagy élő ember — ragaszkodom ahhoz, hogy ezt az oly erőshatású fegyvert, amelyről itt beszéltünk, a kellő pillanatban alkalmazzuk. Vagyis csak akkor, ha megvan a lehetőségünk arra, hogy az első csapásokkal villámszerűen megtörve az ellenség ellenállását, éppen olyan villámgyorsan az ellenség földjére dobhassuk csapatainkat és megszilárdítsuk az első csapás eredményét. Ez a mi logikánk.

— A rablók logikája! — kiáltotta Blackburn.

Rowe hangosan a térdére csapott és derűsen kiabálta:

— De hiszen a tábornoknak igaza van! Becsületszavamra igaza van! A mészáros célja mindig az volt, hogy megölje az

ökröt és felhasználja a húsát. Itt azonban azt ajánlják neki, hogy hamvassza el az állat tetemét. Így aztán bifsztek helyett valamiféle molekulákat kap, amit a morális elégtétel mártásával ízesíthet. Sem az egyik, sem a másik nem tudja lecsillapítani még a legszerényebb étvágyat sem!

Schwerer hálás tekintetet vetett Rowe-ra.

— Éppen ezt akartam mondani, igen tisztelt uraim.

Blackburn egy kézmozdulatával hallgatásra késztette Wienert, aki már kinyitotta a száját.

— Undorító, csunya, sőt nevetséges, amit itt mindnyájan beszélnek. Hebe-hurgya módon ítélkeznek, nem gondolnak sem magukra, sem azokra, akik feltételezik, hogy önök az ő érdekeiket védik...

Wiener felháborodottan vállat vont; Parker nevetett; August atya kihívóan elhúzta a száját; Schwerer megdermedten állt, arcán csodálkozó kifejezés, kinyujtott kezében a szemüvege. De most megszólalt Rowe:

— Blackburnnak igaza van... Ez persze nagyon rossz, de igaza van.

— Tudom, hogy igazam van — mondta méltóságteljesen, szilárd meggyőződéssel Blackburn. — Kell, hogy igaza legyen az olyan embernek, aki az angol tudósok, mérnökök, az angol szellemi munka legjobbjai nevében beszél? Önök azt mondják, hogy ez még nem egész Anglia? Egész Anglia, természetesen — sok millió egyszerű ember. Nem ismerem őket eléggé ahhoz, hogy helyettük beszéljek, de azt hiszem, bármelyik közülök az én helyemben sokkal több kellemetlenséget okozott volna önöknek, mint én. Kell, hogy igaza legyen az olyan embernek, aki sok egyszerű angol nevében beszél. És ma az ő nevükben szólok...

— Nem tudom, milyen angolok nevében beszél — szólt közbe Wiener — de azok, akik engem felhatalmaztak, hogy beszéljek, egyáltalán nem úgy gondolkoznak, mint ön.

— Önt angolok hatalmazták fel arra, hogy beszéljen? — kérdezte gúnyos hangon az öreg. Bozontos szemöldöke mind feljebb húzódott. Wiener előretolta az állát és igyekezett a lehető leghatározottabban beszélni:

— Háromszor!... Háromszor utaztam Londonba pártunk megbízásából.

— Az *önök* pártja? — Blackburn meglepetésében felállt. — A háborús gyujtogató lakájok bandáját ön pártnak nevezi?

Wiener álla még jobban előremeredt.

— Mint Németország szociáldemokrata pártjának vezetőségi tagja háromszor beszéltem a Labour Party vezetőivel...

Blackburn szemöldöke leereszkedett. Az öreg fizikus nevetett. Wiener azonban még ingerültebben folytatta:

— Igen, igen, Bevinnel is találkoztam! Az ő és a magam nevében állítom, nincs köztünk nézeteltérés!... Semmiben, semmiben!...

— Ezt elhiszem önnek — mondta mosolyát elnyomva Blackburn. — Még nem értek meg mindent a politikában...

— Ez észrevehető — vágott közbe kajánul August atya, de a fizikus csak bosszúsan legyintett felé, mintha egy szemtelen legyet hessegetne el és folytatta:

— Egyet-mást azonban már felfogok és meg tudom érteni, hogy a Labour Party tagjai körülbelül ugyanazok Angliában, mint Schumacher itt, önöknél, Blum örökösei Franciaországban, Saragat Olaszországban. Ha jól emlékszem, ezeket az urakat „szociálimperialistáknak" nevezik. — Blackburn felkacagott. — Elég pontos meghatározás...

— A Labour Party megrágalmazása! — kiáltotta Wiener. — Nemzetközi értelemben a legnagyobb altruisták. Még Anglia nemzeti érdekei sem léteznek számukra...

— Éppen ez a rémes! — vágott vissza Blackburn.

— ...ott, ahol az egész világ érdekeiről van szó.

— Az amerikai világ érdekeiről?

— Az öt állam szövetségének megkötésekor Bevin határozottan kijelentette — folytatta zavartalanul Wiener — hogy a népeknek fel kell áldozniok nemzeti érdekeiket a közösség jólétének.

— Amennyiben ezt a jólétet hatvan amerikai család, kétszáz francia család és néhány tucat brit monopolista dinasztia jövedelmein mérik, ugye? Ezt érti a „közösség jóléte" alatt! De én már nem tudom ezt így érteni, nem tudom, kinőttem belőle.

— Sajnálom, hogy nem jó katolikus — szólalt meg August atya — mert akkor elősegíteném az egyházból való kiközösítését.

— Ide hallgasson, öregem — kiáltotta Rowe akadozó nyelvvel a fizikusnak — ne tévedjen a szociológia útvesztőjébe! Eltértünk a tárgytól. A *bomba:* ez az, amiről érdemes beszélni. A bomba!

— Elég! — jelentette ki fellebbezhetetlenül August. — Unom.

— Még nem mondtam el mindent — folytatta állhatatosan a fizikus. — Nem őrültség-e valóban azt képzelni, hogy az emberiség fele, amely az Elba és a Csendes-óceán között él, összetett kezekkel várja az önök bombáját és semmi védelmet sem talál ki ellene? Ha ilyen háborúba kezdenek, a saját országukat is pusztulásra ítélik, nemcsak azért, mert az oroszoknak kettőzött

csapással kell válaszolniok... És, hogy milyen erős az oroszok visszavágása, azt mindannyian láttuk a németországi tapasztalatokból... Ezért azt mondom: az oroszok nemcsak azért fognak védekezni, hogy megőrizzék erős idegeiket és a védelem anyagi eszközeit, hanem azért is, mert önök rákényszerítik őket arra, hogy támadjanak.

Rowe figyelmesen hallgatta a fizikust, előrehajolt és sötéten összevont szemöldöke alól szemlélte a jelenlévőket. Olyannak látszott, mint akit falhoz szorítottak, de kész a védekezésre.

A fizikus ügyet sem vetve Rowe-ra, folytatta:

— Aki önök közül — legyen az angol, francia, vagy spanyol — lehetővé teszi a jenkiknek, hogy az ő országukéból lőjenek, úgyszólván a dolog részvevőjévé válik és el kell készülnie arra, hogy elsősorban őt törli el a föld színéről az ellenlövedék. De legalább — gondolják önök — nem szenved az óceánontúli gazdájuk. Nehéz hozzáférni, gondolják. Nem igaz, ő sem úszva meg szárazon! Őt is elérik. A kérdés teljesen világos: a támadó sorsa, valamint azé, akinek a földjéről végrehajtják a támadást, semmiben sem különbözik majd a támadás áldozatának sorsától. — Amikor Blackburn észrevette Wiener tiltakozó gesztusát, felemelte a hangját: — csak a legutolsó szamár képzelhe...

— Pattot* jósol? — vágott gúnyosan a tanár szavába Parker. — Nem lesz patt!

— Patt valóban nem lesz — felelte Blackburn. — Valaki önök közül talán már hallotta Herbert Wells nevét. — Amikor észrevette a csodálkozó tekinteteket, magyarázni kezdett: — Volt egy ilyen nevű nálunk, Angliában. Nos, ez az író, az élete vége felé írt egy értekezést, „Gondolatok a határon" címmel. Ebben az értekezésben megtagadta régebbi álláspontját, amit néhány regényében kifejezésre juttatott, hogy tudniillik az emberiség kölcsönös kiirtás tébolya ellenére, megtalálja a jobb jövőhöz vezető utat. A „Gondolatok a határon" című írásában Wells azt állítja, hogy az atomháború eredménye káosz és örökös sötétség lesz. Az emberiség kihal és a földgolyót benövi a gyom, feltéve, ha a gyomnak sikerül keresztülvergődnie a föld fölötti hamurétegen és a megolvadt köveken.

— Mi a társadalmunk győzelmével fejezzük be a háborút — szólt August atya. — Az emberiség visszatér abba a korba, amikor a rabszolga boldog volt, hogy dolgozhatott az urának.

Blackburn megvetően vállat vont.

— Nem hagyta, hogy végigmondjam. Egyáltalán nem osztom

* Patt = sakk-kifejezés. Azt jelenti, hogy az egyik játékos nem tud lépni, ha királlyal lép, matt lenne. Ilyenkor a játszma eldöntetlen.

Wells véleményét: természetesen nem lesz semmiféle világvége. Az önök erőfeszítései odavezetnek, hogy a háború, abban a stádiumban, amit önök a legmagasabbnak tartanak, a saját tagadásává válik. Értelmetlenné válik... Mattot kapnak!...

— De ez már sok! — kiáltotta több hang.

— Csak folytassa, öregem! — mormogta részegen Rowe.

— Bármennyire nevetséges is, véleményem szerint, még ha sikerülne is egy atomháború kitörése, amiben nem hiszek, nem csupán az oroszoktól kapnának mattot — folytatta Blackburn — de az amerikaiaktól, az angoloktól, a franciáktól és a németektől is... Igen, ez pontosan így lesz. Az East End és a Wedding, Clichy és az East Side munkásnegyedei felől közeledik az önök vége. — Végignézett a csodálkozón elnémult hallgatókon. — Az ember azt hihetné, hogy nem értettek meg.

— Sajnos — szűrte lassan a fogai közt August atya — kitűnően megértettük.

Wiener dühösen rikácsolva kiáltotta:

— Hadd szántsák végig az amerikaiak egész Németországot atombombákkal, hadd pusztítsák el egész Európát! Ez még mindig jobb annál, amit maga jósol, Blackburn...

— És önök azt hiszik, hogy szintén átmenthetik magukat az óceán túlsó partjaira? — kérdezte emelt hangon Blackburn. — Nem megy, doktor! Nem megy! Ön a kés, amellyel az amerikai Shylock egy darab húsunkat ki akarja vágni. — Hirtelen elhallgatott és a homlokát dörgölte. — Egyébként ez mellékes. A mi számításunk és a maguk számítása ez: az angolok és Amerika, sokmillió egyszerű ember és Wall Street hatvan családja. De itt nemis erről a számításról van szó... sőt önökről sem. — E szavaknál az öreg tudós hangja olyan felháborodást és megvetést árult el, hogy egyik hallgatója a másik után, akaratlanul is felkelt az asztal mellől és egyesek zavart arckifejezéssel, mások viszont dühös képpel álltak ott. — Magától értetődik, a kérdés sokkal átfogóbb és sokkal borzasztóbb, mint minden számításunk. Önök felfegyverezték Hitlert, milliók vére tapad magukon. Meg akarják ismételni? Nem lesz belőle semmi! Esküszöm az életemre: nem lesz! Az első áldozat vére arra indítaná a tömegeket, hogy önöket, mint gonosztevőket lefogják és önök állati félelmükben megdöglenek, még mielőtt a nyakukra tennék a kötelet! Annyira megvetem önöket, amennyire egy ember megvetni képes... Megvetem önöket!

Blackburn hirtelen felállt és anélkül, hogy körülnézett volna, eltávozott.

A szobában beállott csendet Rowe csoszogó léptelnek nesze törte meg. Igyekezett egyenesen tartani magát és Parker felé

ment. Szeszgőzös agya elfeledtette vele szokott alázatosságát. Vadállati gyűlölet és tehetetlen irigység áradt el öntudatán: az angolok, a fél világ egykori urai, most úgyszólván már csak a kifutói ennek a koszos rágógumigyárosnak, aki azért bukkant elő az óceán túlsó partjáról, hogy kitépje a szájukból a legzsírosabb falatokat.

Rowe egészen közel ment Parkerhez, szétterpesztette a lábát, hogy dülöngélő teste biztosabban álljon és rekedten kiáltotta:

— K-kár, nagy k-kár, hogy az öreg elpárolgott, mert megmondtam volna neki, hogy miféle ember... — Rowe fenyegetőn rázta öklét az eltávozott Blackburn után és ez a mozdulat csaknem az egyensúlyába került. — Igen, az örrdög v-vinné el, elsöpröm ezt a sok fecsegést, ez nem nekem való. És vigye el az ör-örrdög... és... és magukat is mind, vele együtt! — Rowe toppantott és a mellére ütött. — Akár igaza van, akár nincs: az én országom! És legyek átkozott, ha a Bank of Englandban levő folyószámlámat elcserélném egy tojásporból készült rántottával!... Az amerikai Shylock! Elrontotta az egész üzletünket, de most aztán menjen a pokolba. Nélküle is elvégezzük itt a dolgunkat. Anglia Anglia volt és nem a „repülőerődök" leszálló helye. És ennek az átkozott Németországnak is megvolt a helye a nap alatt. Velük valahogyan csak megosztoztunk volna a gyarmatokon és minden máson... De ez az óceánontúli Shylock megkívánta Németországot is, Angliát is és a gyarmatainkat is... Ez nem megy! Shylock úr menjen haza... — Rowe kihúzta kezét a zsebéből és fügét mutatott Parkernek. — Még hozzá addig menjen, amíg nem késő. Még nem köptük ki a fogainkat a tengerbe, ahogy szerették volna. Még tudunk harapni... A bulldog pedig, ha beleharapott, nem engedi el áldozatát.

Senki sem figyelt arra a megjegyzésre, amit a pap a fogai közt vetett oda Parkernak:

— A részeg azt fecsegi, amit a józan gondol.

Parker helyeslően bólintott, felállt, lassan odament Rowehoz és kivette kezét a zsebéből. Csak most látszott az amerikai vérbeborult, zavaros szemén, hogy ő is részeg.

— Eh, hagyja a vitézkedést, öreg fiú! — kiáltotta Rowe. — Mi, itt az óvilágban sem felejtettük el, mi az ököl. — A falnak támaszkodott és megpróbált ökölvívó állásba helyezkedni. — Őszintén szólva, gentlemen, mi valamennyien olyan helyzetben vagyunk, mint a vadász, aki a farkánál fogja a medvét: útálatos tartani, de elereszteni veszedelmes...

Parker öklének csapása állkapcson találta Rowe-t. Hangosan összekoccantak fogai, feje tompán koppant a falon és Rowe lezuhant a padlóra.

— Tökéletesen szabályos befejezés — jelentette ki nyugodtan August atya.

Rowe váratlanul feltápászkodott a padlóról és dagadt ajkait nehezen mozgatva, vigyorogva dörmögte:

— Ez egyszer egyetértek magával, szentatyám: mindenki közülünk megkapja, ami neki jár. — Kiköpte a szájában összegyűlt vért. — Egyedül Európában már legalább ötszázmillió, Ázsiában valószínűleg a kétszerese... Másfél milliárd!... Másfél milliárd, uraim!... Mindegyikük csak egyet köp — és belefulladunk ebbe a nyálba!

Másnap reggel Blackburn lement reggelizni a szállodája éttermébe és, mint mindig, magánosan itta kávéját. Amikor átnézte a német újságot, az utolsó oldalon eljutott a rendőri hírekig. Tekintete majdnem átsiklott egy kis híren, amelynek ez volt a címe. „A csatornába fulladt."

„Ma hajnalban egy férfi hullájára bukkantak a csatorna alagútjában. A férfi a szennyvízbe fulladt. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a megfulladt ember, halála előtt, erősen ittas állapotban volt. *Winifred Rowe, újságíró* — ilyen szövegű névjegyet találtak nála."

Blackburn útálkozva dobta félre az újságot.

Günther Zinn elgondolkozva vakarta ceruzájával a fejét. Úgy látta, hogy a nyugatnémetországi elvtársaktól érkezett nyugtalanító hírek minden német haladéktalan és határozott beavatkozását követelik, mindenesetre azokét a németekét, akiknek drága hazájuk jövője, függetlensége, méltósága, és nyilván, a német nép élete is, amelyet az angol-amerikaiak oly könnyen kockára tesznek, éppen úgy, mint a Schumacher-banda és társai szociáldemokrata előcsahosai, akik testestül-lelkestül eladták magukat az angol-amerikaiaknak. Treitschkétól, aki még mindig illegalitásban volt, valamint a köré csoportosult elvtársaktól hiteles tudósítás érkezett, hogy Wiener, a „V" jól ismert gyártója, visszatérve az óceánontúlról, vállalatait és laboratóriumait Spanyolországban állította fel. Wiener ezenkívül megkapta Trizónia megszálló hatóságainak engedélyét arra, hogy a francia megszállási övezetben levő ludwigshafeni „I. G."-művekben hatalmas erejű robbanóanyagot állítsanak elő, ami a Wiener által tervbevett „V 13"-hoz kellett. A spanyolországi illegális

forradalmi mozgalom tagjaival összeköttetésben álló elvtársak véleménye szerint Wiener munkája szaporán haladt, ámbár a terv egy része még hiányzott; az a rész, amely a „V. 13" volt tervezőjénél, Egon Schwerernél maradt. Wiener megkísérelte Egont más mérnökökkel pótolni és megfizetésükre nem sajnálta az amerikaiak által bőkezűen rendelkezésére bocsátott pénzt. A Vandenheim-banda, Wiener igazi gazdája, sürgette a kutatásokat és kalkulációkat.

Eltekintve a féktelen hencegéstől, melynek segítségével az újdonsült tengerentúli Göbbelsek rémületben akarták tartani a világot — egy állítólag óriási erejű, titkos fegyver hírével, amely korlátlan mennyiségben tárol az amerikai arzenálokban — az amerikaiak gondosan titokban tartották mindazt, amit a saját amerikai és az erőszakkal erre kényszerített német tudósaik valóban alkottak.

A Wiener titkos munkájáról kapott adatokat önfeláldozó, életüket kockáztató, becsületes németek szerezték meg, akik igyekeztek hozzájárulni az angol-amerikai védőszárnyak alatt újjászülető német militarizmus sötét terveinek megsemmisítéséhez. Treitschke információi azonban hézagosak és hiányosak voltak.

Az ügyek állásának teljes képét csak akkor kapta meg Zinn, amikor kérésére Egon Schwerer az eddig szerzett adatokat egybefoglalta.

— Mi a véleménye, doktor? — kérdezte Zinn, miután megismerkedett az Egon által rendelkezésre bocsátott anyaggal.

— Számomra az a fő, hogy semmi közöm az egészhez — válaszolta Egon.

— Megértem az elégedettségét — szólt mosolyogva Zinn — de engem még valami érdekel: meg tudják-e azok azt a „V 13"-at ön nélkül is csinálni? Anélkül, ami még az ön fejében maradt?

— Hiszen ön tudja: manapság már nincsenek titkok azokon a területeken, amelyeket a tudomány keresztülvilágított.

— Az ön távolléte nem zavarja Wienert?

— A végleges megoldás utáni kutatás természetesen késlelteti a dolgot... Egészen addig késlelteti, amíg egy másik mérnök, esetleg több mérnök nem jön rá azokra a következtetésekre, amikre én annakidején rájöttem.

— És abban a formában, ahogy jelenleg Wiener kezében van a találmány, kész ez a fegyver?

Egon mosolygott.

— Ők azt hiszik, hogy kész... Nem vesznek észre egy hibát, amely annak idején nekem is sok kellemetlenséget okozott.

Ezzel be is végződött akkor a beszélgetésük. De Zinn hamarosan rájött, hogy természetesen nem az Egon által említett

hiba a lényeges, sem az, hogy befejezi-e Wiener a tervét holnap vagy holnapután, hanem az a lényeg, hogy a német nép földjén, a német munkások kényszermunkája árán, az éhező német asszonyok és a leromlott német gyermekek rovására újra kovácsolják a jármot Németország, egész Európa, az egész világ számára. Ez volt a lényeg. És ezen gondolkozott most Günther Zinn, a felelős pártfunkcionárius.

Ingerülten ledobta a ceruzáját és tekintete türelmetlenül meredt a falióra mutatójára: Rupprecht Wirth késett néhány percet. Zinn már a telefonkagyló után nyúlt, amikor az ajtó kopogtatás nélkül kinyílt és a küszöbön megjelent Wirth.

— Idehallgass, Rupp — kezdte Zinn minden bevezetés nélkül — te éppen olyan jól tudod, mint én, milyen nehéz a harc a fasiszta csőcselék ellen, amely most újra felemeli a fejét...

Rupp értetlenül vállat vont: olyasvalamit kérdeztek tőle, amit minden német tud, hát még a Párt tagjai.

— Látod, azért beszéltem erről, mert tanácskoznom kell veled valamiről, ami nem megy ki a fejemből — folytatta Zinn. — A schumacheristák annyira egy húron pendülnek az amerikai, angol és francia kémszervezetekkel, hogy nemcsak az antifasizmus megnyilvánulásai ellen küzdenek minden eszközzel, de minden elbántúli németet, sőt egész Németország érdekei ellen is.

— Mit jelent ez? — kérdezte bosszúsan Rupp. — Politikai iskola?

Zinn barátian Rupp vállára tette a kezét:

— Ne mérgelődj, öreg cimbora, ez csak egyszerű baráti beszélgetés. Már nagyon sok minden összegyűlt a lelkemben... Néha kikívánkozik belőlem... Ha ezek a barmok Németországból az amerikai lökhajtásos és atomfelszerelések lőállását akarják csinálni, ha Németországot az általuk kiagyalt „nyugat" és a Szovjetunió közti háború hadszínterévé akarják változtatni — nem kötelességünk-e, hogy megakadályozzuk?

— Furcsa kérdés — Rupp vállat vont. — Itt nálunk éppen eléggé tudják, hogy vezeti Németországot a Schummacher—Thyssen—Schmitz triumvirátus. Az „elbántúli németek" nem akarnak sem a jenkik, sem itteni cselédeik rabszolgái lenni.

Zinn most mosolyogva kérdezte:

— Szeretném tudni, hogyan vélekedsz Schwererről?

— Az én látókörömben három Schwerer van... Apropos: Ernst Schwerer. Vigyázok, nehogy szem elől tévesszem, mert ez a pribék a legkisebb veszély esetén elrejtőzik a búvóhelyére, amit a túlsó zónából rendelkezésére bocsátanak és eltűnik az amerikaiak védőszárnya alatt.

— Nem róla beszélek. Engem Egon érdekel.

Wirth lehalkított hangon mondta:

— Azt hiszem, tudom, mit akarsz tőle... Nem fog katonai tervezésekkel foglalkozni.

— Nem erről van szó... Akarom mondani: nem egészen erről.

— Tudtam én azt! — mosolygott Rupp.

— Mit tudtál?! — fortyant fel váratlanul Zinn. — Semmit sem tudsz és nem is tudhatsz! — De tüstént erőt vett magán és nyugodtan folytatta: — Hallottál Wienerről?

— Tudok róla.

— Tudod min dolgozik?

— Tudom.

— Egon Schwerernek még egyszer behatóan foglalkoznia kell ezzel a rakéta-tervvel.

— Már megmondtam neked: tudom, mit akarsz Egontól. Ismétlem: nem foglalkozik a dologgal.

Zinn tenyerével az asztalra csapott.

— Várj a véleményeddel. Egon olyan jól tud mindent, hogy bárki másnál jobban le tudja leplezni az egész világ előtt ezt az aljasságot.

— Azt akarod, hogy kiálljon?

— Igen, még hozzá olyan leleplezéssel, amely tízszer akkora hatással volna minden népre, mint a legborzalmasabb atombomba.

Rupp néhány pillanatig szótlanul állt Zinn előtt, aztán felkiáltott:

— Megpukkadok az irigységtől, hogy nem nekem támadt ez az ötletem! Becsületszavamra, itt a bomba, amit a lehető legsürgősebben le kell dobni: az igazság!

— Be se kell várni a háborút — mondta nevetve Zinn, de rögtön észrevette, hogy a fiatalember arca elkomolyodott.

— De tudod-e mibe kerülhet ez Schwerer doktornak? — kérdezte Rupp.

— Semmit sem szándékozom eltitkolni előtte.

Rupp úgy elgondolkozott, hogy Zinnek kétszer is meg kellett kérdeznie:

— Min töprengsz?

Rupp olyan hangon válaszolt, mintha tőle származnék a javaslat.

— Meg kell csinálni a dolgot.

— Talán beszélnél vele? — ajánlotta Zinn.

— Mi túlságosan jó barátok vagyunk. Már csak az, hogy meghívnád ide, elég lenne ahhoz, hogy higgyen az ügy komolyságában. Tudnia kell, hogy ez Németország javát szolgálja, hogy

ez szükséges „nekünk, németeknek", ahogy Lemke szokta mondani...

— Elfelejtetted, hogy azt mondta: napjainkban az ilyen leleplezés szerzője az életét kockáztatja.

— Te talán nem kockáztatnád?

— No igen, de mi ketten... Mi párttagok vagyunk.

— Miért gondolod, hogy a bátorság a mi monopóliumunk?

— Ez a Schwerer a multban...

— Tudom, hfbázott.

— Még hozzá nagyon erősen!

— És Lemke mégis megbízott benne — mondta Rupp. — Egon, a nézetem szerint, végül is mindent alaposan megértett és becsületes akar maradni önmaga és nemzete előtt.

— Ez elég — mondta határozottan Zinn. — Hozd ide. Amilyen hamar csak lehet.

— Én mondom neked: rendes ember. Csak gondoskodj... a biztonságáról... — Rupp az órára nézett. — Nem feledkeztél meg a gimnázium megnyitásáról?

— Mennem kell — bólintott Zinn. — Látszólag nem nagy dolog: megnyílik egy gimnázium, ahova a legszegényebb német is elküldheti a gyermekét.

— Hány ilyen iskolát nyitsz még majd meg!

Rupp már a folyosón volt, amikor egyszerre hevesen kicsapódott mögötte az ajtó és Zinn utána kiáltott:

— Hé, Rupp, várj csak! Elfelejtettem megmutatni neked.

És a boldogságtól ragyogva átnyujtott egy táviratot. Rupp elolvasta:

„Hurrá! Fiúnk van, Renni, egészsége kitűnő. Rudolf."

Rupp felkacagott:

— Kész vagyok velük együtt kiáltani: „Hurrá"!

— Ez az új Ziehauer már megtudja majd, milyen a boldogság Németországban! — mondta meggyőződéssel Zinn.

— Küldd el az én üdvözletemet is! — kiáltotta Rupp és leszaladt a lépcsőn.

— Néhány nap múlva magad gratulálhatsz nekik itt — kiáltott Zinn Rupp után. — Rudi már elutazott Berlinbe.

— Annál jobb, annál jobb. És a kicsinyüket biztosan abban az óriási kosárban hozzák, amit Renni valamikor a hátán cipelt?

Zinn felkacagott.

— Az csakugyan óriási kosár volt. Mintha csak most is látnám Renni Schönecket, amint a teher súlya alatt... És azt a temetést a hegyekben Wiesenthal mellett...

Rupp lépteinek nesze elhalt messze lent.

Zinnt elöntötte az emlékek áradata. Ott állt a korlátra támaszkodva és nézte a lépcsőház mély nyílását. Tekintete előtt hosszú sorban vonultak el a mult arcai és eseményei – olyan közeliek és mégis milyen visszahozhatatlanul távoliak voltak ezek. Szerencsére visszahozhatatlanul, örökre a multba enyésztek, mint a köd Wiesenthal szakadékai fölött.

Amikor Rupp egy óra múlva Egon Schwerer háza bejáratához közeledett, szemébe ötlött egy autó, amelynek szélvédő üvegén a nyugati zónából a szovjet övezetbe való átutazáshoz szükséges engedély volt ragasztva. Rupp első gondolata: „Ernst!" Nyugtalanul futott a házhoz és rögtön észrevette, hogy ott némi zűrzavar uralkodik. Elza kipirult arccal vasalta egy páncélmerevre keményített férfiing plasztronját.

— Schwerer doktor utazni készül valahova? — kérdezte Rupp és igyekezett kitalálni, hova utazhat Egon egy amerikai kocsin? Megkönnyebbülten sóhajtott, amikor Elza elmondta:

— Lillit viszi a ma megnyíló gimnáziumba.

— És ez az automobil?

Elza a szája elé tette ujját és szemével a nem egészen becsukott ajtó felé intett, amely mögül hangok hallatszottak.

— Emma nagymama megérkezett Frankfurtból — suttogta Elza.

Az ajtón keresztül kitűnően lehetett hallani Schwerer tábornokné hangját.

— Valaki azt az ostobaságot mondta apának, hogy Lillinket abba az új gimnáziumba akarod járatni.

— Az a valaki azt a fáradságot vette magának, hogy a szinigazat mondta — felelte nyugodt hangon Egon.

— Ingyen-iskolába? Mint egy koldus leánya?

— Itt most mindenki ingyen tanul, mama — mondta épp olyan nyugodtan Egon, mint előbb.

— De apát ez nagyon nyugtalanítja, Egi — mondta ingerülten az öregasszony. — Apa nagyon nyugtalan. Látod, egész éjtszaka utaztam, hogy ...

Egon hangjában gúny csengett:

— Nagyon megható, hogy az amerikaiak nem sajnáltak néhány gallon benzint olyan kis emberke kedvéért, mint az én Lillim. De hiába fogyasztották a benzinjüket.

— Nem értelek.

— Lilli ma iskolába kezd járni. Éspedig éppen abba az iskolába.

— Ott valószínűleg az itteni eszmék uralkodnak, Egon! — kiáltott fel Emma asszony.

— Egész biztosan! — válaszolta Egon. — És azért adom be oda a leányomat, nehogy úgy járjon, mint az apja: csak mire megőszültem, értettem meg, mit jelent németnek lenni.

— Már megint nem értelek.

— És nem is fogsz megérteni.

— Hogyan? Talán azt hiszed, hogy képtelen vagyok rá?...

— Valamikor én sem értettem meg sok mindent és valószínűleg sohasem értettem volna meg, ha nem határozom el akkor... hogy megszököm.

— Istenem!... Ne emlékeztess arra a szégyenre!

— Csak akkor, amikor idegen országban rejtőztem és onnan néztem, mi megy itt végbe...

— Hagyd abba, hagyd abba! — kiáltotta az öregasszony. — Az szégyen volt. Rád is és ránk is, mindnyájunkra... Sohasem szántam rá magam, hogy megmondjam neked, minek nevezett apa, amikor megtudta, hogy megszöktél Németországból!...

Egon nevetett.

— Talán szökevénynek?

— Azt mondta, hogy te... áruló vagy. Hazánk ama súlyos napjaiban...

— Azok nem a haza, hanem a hitlerizmus súlyos napjai voltak. Ez nem egy és ugyanaz.

— Amikor apád és öcséid már közvetlenül Németország határán küzdtek, hogy megmentsék az oroszoktól.

— Ők nem Németországot védték, hanem Hitlert és önmagukat.

— Úgy beszélsz, mint egy valódi... bolsevik. Nem akarlak hallgatni, nem akarlak, te marxista!

— Sajnos, még távolról sem vagyok az.

— Gúnyolódsz velem! — az öregasszony hangja után ítélve azt lehetett volna hinni, hogy mindjárt rosszul lesz. Néhány pillanatig nem hallatszott más a szobából, csak gyors, izgatott lélekzés. Aztán halk, lemondó hangon a kérdés:

— Hát most mit mondjak a kislány nagypapájának?

— Az egyetlen helyes az lenne, ha az igazat mondaná meg.

— Ó, természetesen az igazat, a szent igazat! — kiáltotta fellengzős Emma asszony.

— Hát akkor mondja meg neki, hogy nincs többé unokája.

— Egon!

— Igen, a Schwererek nemzetsége — azoké a Schwerereké, akik nemzedékről nemzedékre őfelsége a porosz király 6. számú lovasezredében szolgáltak — ez a Schwerer-nemzedék kihalt.

— Egon!

— Ottóval és Ernsttel befejeződött. Én sohasem számítottam.

— Ne merészelj így beszélni Ottóról! — Emma asszony a szeméhez emelte zsebkendőjét. — Azt sem tudjuk, hol a sírja ott Oroszországban. Én mindig védtelek apával szemben, de most már látom, hogy csakugyan nem számítasz.

— Új német nemzedék lép most a színre, közönséges kis németek, akik ma belépnek abba az új, ingyenes iskolába. Köztük lesz a lányom, az én Lillim is.

— Nem akarlak hallgatni! Nem akarlak! — kiáltozott az öregasszony.

De Egon folytatta:

— És én teljes lelkemből azt akarom, hogy a tanítók Németország jövő sorsának igazi képét plántálják az apró fejekbe; azt, hogy ez a sors a szabadság és a munka sorsa lesz, egyenlő boldogság az egyenlők között és nem a háborús lázálmok agyagból való nagyszerűsége.

— Mindezt nem mondhatom el *neki!* — szólt kétségbeesetten Emma asszony.

— Hiába. Meg kell tudnia — mondta határozottan Egon. — Ha akarja, megírom neki.

— Isten őrizz! Talán nem kellene elmondanom neked, de... nem hallgathatok: félt mindnyájatokat, téged, a mi kis Lillinket, sőt még a feleségedet is — Emma asszony gyorsan beszélt, nehogy közbeszóljon a fia. — Mert hiszen, amikor megkezdődik a háború, mindenki, aki itt él, ezen az oldalon, halálra van ítélve, *pusztulásra.*

— Ezt a szót tőle hallotta? — kérdezte őszinte érdeklődéssel Egon.

— Igen, igen, értsd meg: általános pusztulás! — kiáltotta hevesen Emma asszony.

Rupp és Elza most Egon hangos kacagását hallották.

— Hát akkor mondja meg neki, mama, hogy ez ostobaság! — szólt Egon.

— Egon, Egon!

— Ez a megtébolyodott kétlábú vadállatok fecsegése, azoké, akiknek nemzedéke gyorsan lépked a sír felé, hogy örökké eltűnjék Németország színéről. Ezt is megmondhatja: az egyszerű németek, a hatvanmillió német igyekszik megakadályozni, hogy ezek a csődbe jutott őrültek új vérfürdőt rendezzenek.

— Egon! — Az öregasszony összecsapta a kezét. — Az apádról beszélsz!

— Nem! — Egon a fejét rázta. — Ahogy Schwerer tábornoknak nincs többé Egon fia, úgy nekem sincs többé apám.

Az öregasszony őszinte rémülete elérte a végső határt és riadtan csak ezt hajtogatta:

— Nem... nem... nem...

Egon érezte, hogy éppen most következett be végérvényesen életében az a fordulat, amelyre sok éven át gyüjtögette az elszántságot és amelyre a multjával folytatott oly súlyos harcok után határozta el magát. Ez a fordulat nemcsak azt jelentette számára, hogy legyőzte multja nyomasztó terhét, de azt is, hogy megkezdődött az új élet, amely bár rövidebb lesz, mint amit már leélt, de végtelenül tartalmasabb és mérhetetlenül értékesebb mind a maga, mind a népe számára. Még egy utolsó erőfeszítés: legyőzni ez iránt az asszony iránt érzett szánalmát, aki olyan idegennek és ellenségesnek tűnt előtte, annak ellenére, hogy az anyja volt. Végezni mindezzel!... Kényszerítette magát, hogy szilárdan megismételje.

— De éppen ezt is mondja meg neki: neki nincs többé fia és nekem nincs többé apám... Ennyi az egész...

— Nem, nem... Ez nem lehet! — Az öregasszony felállt és színpadiasan ölelésre tárt karokkal Egon felé lépkedett.

Egon hátrált, hátradugta a kezét és tagadón intett a fejével. A kétségbeesett kifejezés eltűnt az öregasszony arcáról. Ráncai, melyekről a vastag púderréteg lemállott, fintorba torzultak és dühtől kifulladva rikácsolta:

— Megátkozlak! Mindkettőtöket megátkozlak!... De tudd meg, semmi szin alatt sem hagyjuk az unokánkat a kezedben, a kezetekben, a marxisták kezében. Hallod? Gondoskodunk róla, hogy ne a te utadat járja!

Az öregasszony még hozzá akarta tenni, hogy erről Ernst gondoskodik, aki cinkosaival együtt azt várja a sarkon, mikor jelenik meg Lillivel, hogy aztán fogja a gyermeket és átszállítsa nyugatra. De még idejében eszébe jutott: a legszigorúbban megparancsolták neki, hallgasson arról, hogy Ernsttel utazott ide, hogy útjának célja: a kislány elrablása, aki majd csalétekül szolgál Egon elragadásához. Az öregasszony a szájához kapta a kezét, nehogy valami vigyázatlan kijelentést tegyen. Sarkonfordult és elindult az ajtó felé. A küszöbnél nyafogó hangon odaszólt Egonnak:

— Ugyan kísérj már el.

Egon azonban nem mozdult a helyéről és újra csak némán, tagadón csóválta a fejét.

Amikor az anyja eltűnt a küszöbön túl, Egon odalépett a nyitva hagyott ajtóhoz és lassan, erősen becsukta. Örökre és jó erősen becsapta a mult ajtaját.

Egon borúsan köszöntötte Ruppot.

— Valamikor azt hittem, hogy én és Ernst: két ellenséges

tábor, de még gondolatban sem mertem feltételezni, hogy ez is lehetséges... Apák a gyermekük ellen, nagyapák az unokájuk ellen. Hol a józan eszük, a lelkiismeretük, a becsületük?

— Számukra nagyon egyszerű a kérdés: becsület, vagy pénztárca, lelkiismeret vagy élet... Bizonyos ügyben jövök önhöz, doktor. Zinn megbízásából.

És Rupp elmondta a Wiener és az amerikaiak leleplezésének tervét.

— Hagyjam abba a számológépet? — kérdezte ijedten Egon.

— Talán.

— Amikor már majdnem kész?

— Emlékezzék, mit mondott öt perccel ezelőtt.

— Igaza van, igaza van... Gondolkozom, természetesen gondolkozom a javaslatukon. — Elhallgatott és homlokát ráncolva nézte a ragyogóan fehér, keményített inget, amelyet Elza elé tartott. Aztán bement a dolgozószobájába, levett a polcról egy könyvet, visszatért Rupphoz, megkereste azt a részletet, amely érdekelte és felolvasta:

„A Németország elleni háború megnyerése nagy történelmi feladat megvalósítását jelenti. A háború megnyerése azonban még nem jelenti a népek tartós békéjének és hathatós biztonságának biztosítását a jövőben. Feladatunk nemcsak az, hogy megnyerjük a háborút, hanem az is, hogy lehetetlenné tegyük egy új támadás és egy új háború létrejöttét, ha nem is örökre, de legalább is hosszú időre."

Amikor észrevette, hogy Rupp milyen csodálkozó tekintettel mered rá, Egon így szólt:

— Látja, már magam is tudom, hol kell keresni az igazságot! — Aztán folytatta a felolvasást. — „Németországot veresége után természetesen mind gazdasági, mind katonai-politikai tekintetben le fogjuk fegyverezni. Naivitás volna azonban azt hinni, hogy Németország nem igyekszik majd felélesztení erejét és új támadást kezdeni. Mindenki tudja, hogy a német főkolomposok már most készülnek az új háborúra. A történelem arról tanúskodik, hogy rövid idő, 20—30 év elegendő ahhoz, hogy Németország kiheverje vereségét és helyreállítsa erejét. Milyen eszközök állnak rendelkezésünkre ahhoz, hogy elhárítsunk egy új támadást Németország részéről, ha pedig mégis háború törne ki — csírájában fojtsuk el s ne engedjük, hogy nagy háborúvá fejlődjék?"

Egon csillogó szemmel nézett Ruppra.

— Ez egyszerű! — kiáltotta. — Hiszen ez négy évvel ezelőtt íródott. Négy évvel ezelőtt ő már előre látta azt, amit mi nehezen és bizalmatlanul csak ma kezdünk felismerni. És az a

dolog, amit Zinn javasol nekem, vajjon nem egyike azoknak az eszközöknek, amelyekről Sztálin azt mondja, hogy alkalmazásukkal a háború elhárítható?

— Azt hiszem, így van!

— Kedves barátom — mondta Egon mind lelkesebben — ne tartsa önhittségnek... én egyáltalán nem akarok többet a javamra írni, mint amennyit megérdemlek... de egész lényem megtelik büszkeséggel arra a gondolatra, hogy én is, a kisember, egy német, aki szörnyen megtévedt és oly sokat ártott a népének, mégis végihez vihetek valamit, amiről Sztálin beszél...

Kis ideig ott állt, kezeit mellére tette és égő szemmel nézett Ruppra.

— Elza! — kiáltotta. — Gyorsan az ingemet! Nem szabad elkésnünk az iskolából. — Aztán újra Rupphoz fordult: — Nevetséges, de olyan izgatott vagyok, mintha nekem kellene a gimnáziumba járni, mintha magam indulnék az első osztályba, hogy csatlakozom valamihez, ami népem gyönyörű életében még új és előttem még teljesen ismeretlen.

Egymásmellett ültek az iskola megnyitó ünnepségén és Ruppra átragadt az Egonon még mindig uralkodó izgalom.

Amikor a gyűlés már vége felé járt; amikor elmondták beszédüket az előljáróság és a vendégek képviselői; amikor az új kis iskolások elszavalták üdvözlő verseiket és a szovjet parancsnok sikert kívánt az új iskolának; amikor az igazgató köszönetet készült mondani a megjelenteknek és be akarta zárni a gyűlést, Egon váratlanul felemelkedett és Rupp csodálkozására, elfogultan remegő hangon szót kért. Beszélt arról az izgalomról, amelyet a mai esemény és a kis németek látása kiváltott belőle, azoké a gyermekeké, akik azért jöttek ide, hogy megtanulják új szemmel nézni a világot. Gyorsan beszélt, rendszertelenül és akadozott. Zinn és Rupp csodálkozva figyelték: még sohasem látták ilyennek ezt a mindig fegyelmezett, kiegyensúlyozott mérnököt.

Egon ezt mondta:

— Gyermekeinkből nem lehetnek majd becsületes, békés dolgozók, ha nem tépjük ki a fegyvert azok kezéből, akik új háborúra készítik azt elő; ha nem tesszük ártalmatlanná a kapzsiságtól és hatalomvágytól elvakult reakciót és világmilitarizmust. Hiszen ezek már most számítgatják, mennyi lesz a profitjuk abból a véres mészárlásból, amelybe az egész világot és szerencsétlen hazánkat újra be akarják rántani. Barátaim,

eddig a percig még soha nem éreztem ilyen élesen, mik a kötelességeim a jövő iránt. Ma, amikor láttam gyermekeinket, akik eljöttek ebbe a házba, ahol a szabad, munkaszerető Németország polgárait formálják belőlük, hogy hazánk békében és minden néppel együttműködve felvirágozzék, ma értettem meg teljes egészében... — Egon türelmetlenül rántotta meg a nyakát szorító fényes gallért és megismételte: — Igen, teljes egészében megértettem... — És újra a gallérhoz nyúlt, mintha az fojtogatná.

Zinn egy pohár vizet tett elé, de Egon félretolta.

— Részt kell vennem a béke ellenségei és az agresszió képviselői ellen folytatott halálos harcban. Leleplezéseket teszek, küzdeni fogok és feltárom az egész szennyes konyhát, amelyet a Wiener urak és tengerentúli gazdáik az úgynevezett békés erőfeszítések függönye mögé rejtettek. Nem egy cikket, de egész könyvet írok, amelyből a világ megtudja, micsoda is a „V" és hogyan készíttetik máris titokban német testvéreink kezével a nyugati zónákban...

— Ez lehetetlen! — hallatszott a teremben.

— Lehetetlen!... Ez szörnyű volna.

— Éppen az a szörnyű, hogy ez így van! — kiáltotta Egon. — Ezt tényekkel a kezemben bizonyítom! Bebizonyítom!

Egon olyan vasszilárdsággal mondta ezt, hogy Zinn csodálkozva nézett a szónokra: hová lett ennek az értelmiséginek régi bizonytalansága, fogalmazásának puhasága, hová lett az ingadozása?

És most, a terem feszült csendjében felhangzott Zinn nyugodt, szilárd hangja:

— Azt azonban tudnia kell, Schwerer doktor: a nagy harc nagy kockázattal jár.

— Tudom!

Egon egy pillanatra lesütötte a szemét és pír szökött az arcába.

— Tudom! — ismételte keményen. — Tudom és esküszöm, semmi sem állít meg az igazság felé vezető úton. A világnak meg kell tudnia az igazságot. Szeretnék a gyermekeink boldogságáért élni. A békét akarva hadat kell üzennünk mindennek, ami egy új gonosztevőt szülhet, aki képes arra, hogy újra embermilliókat küldjön a halálba. Háborút a háború és annak gyujtogatói ellen, ez a kötelessége mindenkinek, aki azt akarja, hogy ezeknek a sorsa — Egon most széles mozdulattal a teremben álló gyermekekre mutatott — a béke legyen, az egyenlők boldogsága az egyenlők között. — Hangja tisztán csengett, emelt fővel állt és szeme örömtől sugárzott.

Sem Egon, sem bárki más a hallgatók közül nem vette észre, hogy az elnökség háta mögötti ajtóban megjelent egy ember, odament Zinnhez és egy papírlapot tett elé.

Zinn felemelte a kezét, figyelmet kért, de a csend enélkül is olyan nagy volt, hogy hallani lehetett, amint az Egon kezén lévő jegygyűrű megkoccant a poháron, amit gépiesen megérintett.

Zinn felállt.

— Kedves polgártársaim... az „I. G. Farbenindustrie" ludwigshafeni üzemeiben, amelyek, mint ismeretes, országunk nyugati megszállási övezetében vannak, ma újabb, óriási erejű robbanás történt. A robbanás elpusztította azt az épülettömböt, ahol, mint ez kiderült, a lökhajtásos „V"-lövedékek robbanóanyagát állították elő. Az elpusztult épületek romjai alatt többszáz német életét vesztette és ezrek sebesültek meg.

Egon egy percig eltakarta szemét a kezével. Aztán leszállt a szónoki emelvényről és biztos léptekkel megindult Zinn felé.

Néhány nappal később Zinn, mint valami türelmes tanító, nyugodtan válaszolgatott Egon kérdéseire. Egon eleinte elfogultan tette fel kérdéseit és kissé szégyenkezett is, mert lám, ő, a már nem fiatal és látszólag művelt ember egyszerre kénytelen volt beismerni, hogy nem tud eligazodni olyan dolgokon, amelyek, valószínűleg, a kommunista párt minden egyszerű tagja előtt világosak. Zinn azonban már az első szavaival eloszlatta Egon elfogódottságát.

— Ne gondolja kérem, hogy a párt minden tagja filozófus, vagy feltétlenül tökéletesen érett marxista, aki a programm egész mélységét teljesen magáévá tette. Lenin tökéletes világossággal kijelentette, hogy a párt tagja az, aki magáévá teszi a párt programmját és szervezeti szabályzatát, fizeti a tagsági járulékot és a párt valamelyik szervezetében dolgozik. Nagyon pontos megfogalmazás ez és amikor valaki egyszer úgy mondta, hogy kommunista az, aki elsajátította a programmot, Sztálin, Lenin ügyének nagy folytatója még egyszer megmagyarázta: ha pártunk ezt a hamis álláspontot foglalná el, csak elméletileg képzett marxisták, tudósok és értelmiségiek maradhatnának a pártban.

Egon megkönnyebbülten felsóhajtott.

— És én szégyeltem elismerni, hogy egyet-mást nem tanultam meg.

— Egyet-mást?... — Zinn jólelkűen felkacagott. — Nem gondolja, Schwerer elvtárs, hogy még nagyon sokat nem tanult meg?

— Lehetséges...

— De ezen a bajon segíthetünk. Felülkerekedhetik rajta, ha alaposan keresztüldolgozza magát az irodalmon és részt vesz valamelyik tanulókörünkben.

Egon észre sem vette, hogy repült az idő. Amit Zinn mondott, nemcsak egyszerű és érthető volt, de magával ragadó és érdekes is. Egon mindjobban meggyőződött arról, hogy még az ő korában sem késő megtenni azt a fordulatot, amit megtett. Igen, ma már teljes biztonsággal állíthatja: megjárja *a felismeréstől a megértéshez* vezető utat. És ezen az úton feltétlen biztonsággal elérkezik az igazsághoz, amit előző tévutain nem tudott megtalálni.

Búcsúzáskor így szólt:

— Legfontosabb számomra most az, hogy a végleges győzelem érdekében megtehessek mindent, amit még tehetek.

— A kapitalizmus elleni harcunk kimenetelét előre meghatározza a történelem — válaszolta Zinn. — Idő kérdése, mikor dől ki az a korhadt fa.

— De mennyi kárt okozhatnak még rothadt hajtásai! Ha csak a mi német szoldateszkánkra gondolok, vagy az amerikaiakra, akik olyan cinikus nyíltsággal ismételgetik az ábécéjüket...

— Mondja inkább: „a hibáikat"!

— Mondjuk így, de a militaristák hibái is vérszagúak. Szinte elszörnyedve gondolok arra, mit csinál most Schwerer tábornok és a többiek. Mi lesz, ha mégis sikerül nekik még egyszer megszervezni azt, amit már kétszer megszerveztek?!

— Először is, ez nem sikerül nekik — mondta nyugodt biztonsággal Zinn — másodszor: ha a német imperializmus történelmi útját figyelemmel kíséri, megérti, mire van ítélve legújabb tanítványa, követője és hitelezője: az amerikai imperializmus. A mostani német imperializmus „ragyogó karrierjét" hangzatos, de meglehetősen könnyű győzelmekkel kezdte a Habsburgok rothadó kettős monarchiája és Napoleon tehetségtelen unokaöccsének ingadozó császársága ellen. Sedan volt az út kezdete. Dollfuss törpe Ausztriája, Hacha belülről repedező Csehszlovákiája, Beck széthulló Lengyelországa és újra Franciaország, ez alkalommal a nyílt áruló: Pétain, Weygand, Laval Franciaországa, és végül, a „győztesnek" olcsón ölébe hullott Dunkerque, valamint Coventry romjai — ez volt az út vége. Circulus vitiosus. A határain belül, amikor a német impe-

rializmus és „hadi doktrinája" összeütközött a háború problémájának igazán tudományos és az egyedül tudományos értelmezésével: a marxista értelmezéssel, amelyet Sztálin adott — a német katonai gépezet kolosszusa egy rakás ócskavassá változott. A kolosszus összeomlott valamennyi mindenféle „Krieg"-elméletével; Clausewitz-cel kezdődő véres ideológiájával, amit Nietzsche filozófiájával együtt beszoptak a németek; mindazzal a káros, ember- és népellenes kacattal, amit a német militarizmus a zászlaján hordozott. A kolosszus összeomlott és bárki, bárhogyan is próbálja újjáteremteni, nem áll többé talpra...

— Jó lenne!

— Meg lehet győződve róla: nem áll talpra.

— És Amerika? — kérdezte bizonytalanul Egon.

— Melyik Amerika? Az a száznegyvenmillió egyszerű amerikai dolgozó, akik úgy akarják a háborút, mint mi ketten! Pedig Amerika ereje: ők.

— És az Amerikát kormányzó csoport anyagi forrásai?

— Mit érnek az anyagi források, ha az emberek ellenük vannak? Emlékezzék: Hitler mancsában voltak egész Nyugat-Európa erőforrásai; számíthatott az úgynevezett „szövetségesek" titkos elnézésére; neki dolgozott a fél világ kartelltőkéje — és mi történt?

— Az amerikai tőzsérek és tábornokok valószínűleg tanultak az utolsó háború leckéjéből.

Zinn tagadóan csóválta a fejét.

— A saját természetük, az osztályuk természete és a kapitalizmus mai fejlődési foka képtelenné teszi őket arra, hogy megértsék a lényeget: sorsukat kijelölte a történelem menete és az ellenállás csupán vesztük elodázását jelenti. Hogyan képzeli, hogy ők, akiknek „legjobb" koponyáik, az úgynevezett filozófusok és ideológusok nem értik ezt, hirtelen tudatára ébrednek annak, hogy a politikájuk éppen olyan kalandorpolitika, mint amilyen kalandorpolitika volt a német imperializmus politikája? Önnek sokkal jobb véleménye van róluk, mint megérdemlik. Az új háborús gyujtogatók vakok, amikor az utolsó háború tanulságairól van szó. Hiszen, mint egykor a német imperialisták, most az angol-amerikaiak tekintik a hódító háborút a legfőbb eszköznek céljaik elérésére. Hiszen azt tűzték ki céljukul, hogy a monopóltőke uralmát az egész világon mindörökké megerősítsék. Ez már egymagában is mutatja, hogy vakok és süketek a történelem, tehát a mult világháború véres tanulságaival szemben is.

— De ördögien alattomosak! — kiáltotta ingerülten Egon. — Nem torpannak meg semmi előtt. Schwerer tábornok sok-

szor idézte Clausewitz egy mondását, amit úgy mondott el kívülről, mint valami parancsolatot. Én is jól emlékszem rá: „A háború: erőszakos aktus, melynek útján az ellenséget arra kell kényszeríteni, hogy akaratunkat teljesítse. Aki ezt az erőszakot kíméletlenül alkalmazza, nem riadva vissza a vérontástól, hatalmas túlsúlyt nyer az olyan ellenfél fölött, aki nem teszi ezt. A korlátozás és mérsékeltség elvének bevezetése a háború filozófiájába: abszurdum..." Félek azoktól az emberektől, akiknek ilyen a filozófiájuk.

— Egy pillanat! — mondta Zinn. Levett a polcról egy könyvet és kinyitotta — Sztálin elvtárs nemrégiben írta ezt egy orosz katonai személynek: „Ügyünk érdeke és a mai katonai tudomány arra kötelez, hogy élesen bíráljuk nemcsak Clausewitzot, hanem Moltkét, Schlieffent, Ludendorffot, Keitelt és a német katonai ideológia többi képviselőjét is. A lefolyt harminc esztendő folyamán Németország két ízben öldöklő háborút erőszakolt a világra és mindkét ízben vereséget szenvedett. Véletlen ez? Világos, hogy nem. Nem azt jelenti-e ez, hogy nemcsak Németország a maga egészében, hanem háborús ideológiája sem állotta meg a próbát? Kétségtelen, hogy ezt jelenti." Ha most mi ezt a gondolatmenetet folytatjuk és napjainkra alkalmazzuk, erre a következtetésre jutunk: miután a mai amerikai imperializmus ideológiája édestestvére a német imperializmus ideológiájának, teljesen logikus feltételezni, hogy az amerikai imperializmus sorsa is rokon lesz a német imperializmuséval.

— Ezek számomra nagy és igen fontos kérdések — mondta Egon elgondolkodva.

— Csak nem hiszi, hogy ezek a kérdések számomra kevésbbé jelentősek? — kérdezte mosolyogva Zinn. — Hiszen ez a hazánk sorsa, a népem sorsa, az egész dolgozó emberiség sorsa!

— Igaza van, igaza van... — ismételte Egon.

— Ha arra gondolok, hogy a német militarizmust, történelmének sok évszázadán át, az eblovagoktól „nagy" Frigyesig, (aki a nemzetközi rablásban csakugyan nagy volt) és az ő „legjobbak legjobb"-jától: Seydlitztől egészen Keitelig — aki a rablás egy másik mesterének, Hitlernek volt a „legjobbak legjobb"-ja — ha arra gondolok, hogy ezt a militarizmust nem más verte le, mint az orosz katona, áldom ezt a katonát... Éppen azért, mert ízig-vérig német vagyok, éppen azért, mert német hazafi vagyok! — kiáltotta Zinn olyan hévvel, amit Egon fel sem tételezett volna ennél a mindig nyugodt, kiegyensúlyozott embernél. — Éppen azért, mert német vagyok és kommunista vagyok, mondom önnek: ha mindezek ellenére az új háborús gyujtogatóknak sikerülne a háborút felidézni, akkor eb-

ben, a számunkra utolsó háborúban vállvetve állnék az orosz katonák, a szovjet katonák mellett. — Zinn kézszorításra kinyujtott karral Egonhoz lépett: — Meggyőződésem, hogy ebben a katonai alakulatban együtt leszünk.

Egon megragadta a felé nyujtott kezet és erősen megszorította.

— Nagyon nagy tisztesség lenne számomra... Tisztesség és öröm.

5

Volt még egy világháború, a második — és a végén Európának még egy része megérett a szabadságra. De Európa másik felének egyszerű emberei még azért harcoltak, hogy felszabaduljanak a kapitalizmus évszázados lidércnyomása alól. Az emberek milliói mindjobban megértették, hogy a dolgozó tömegek legszerényebb életfeltételei sem egyeztethetők össze a kapitalista társadalom létezésével.

Franciaország sztrájkoló bányászai megértették, hogy nemcsak azért indították ellenük a tankokat és a lovasságot, mert a munkások gazdasági követelésekkel álltak elő, hanem azért is, mert harcuk az új életért, a népért, milliók szabadságáért, a kenyérhez, a munkához, a békéhez való jogért folyt. Harcuk a fasizmus és a háború elleni harc volt, viszont a bányászok és a követeléseik ellen viselt háború nem volt más, mint harc a régi rend megőrzéséért, a fasizmusért, a háborúért.

„Békét!" — követelték milliók. „Háborút!" — ordította a gyujtogatók bandája. A háború kísértete újra ott járt-kelt a megfizetlen adók, a nyomor, a tömegek rabszolgai munkafeltételei, a hadiipar új fellendülése mögött. A háború kísértete meglátszott az amerikai kényszerkölcsönökön, amelyeknek egyáltalán nem az volt a hivatásuk, hogy táplálják és ruházzák az elkoldusodott Nyugat-Európát, hanem az, hogy véglegesen, egyszer és mindenkorra megöljék Amerika üzleti konkurrenciáját a világpiacokon; hogy saját számlájára még egyszer felfegyverezzék Nyugateurópát, de most az amerikai nagyiparosoktól vásárolt fegyverekkel; hogy Európa népeire örökké kifizethetetlen adósságok terheit rakják.

Mindezek: az amerikai kölcsönadók és az európai kölcsönvevők megint el akarták égetni az ágyúk csövében a nemzetek munkájának eredményeit; megint szét akarták rombolni a lakóházakat és gyárakat, megint azt akarták, hogy a tankok hernyótalpai az egyszerű emberek millióit tapossák szét. Szomjazták

a vért, a pusztulást, a borzalmat, mert mindez arannyá, osztalékká alakult a számukra.

Megint, mint tíz, húsz, harminc év előtt életre kelt a kapitalisták rögeszméje: „keresztes hadjárat" a Szovjetunió ellen. Igaz, hogy a különféle — nagy és kis — antant helyett most a „tömb" járta: atlanti, nyugati, északi és más, de a lényeg ugyanaz maradt, mint azelőtt: a védelemről ordítottak és az imperialisták az agresszió láncát kovácsolták a Szovjetunió körül.

És mint harminc, húsz, tíz évvel ezelőtt, a római „szent atya", „Krisztus földi helytartója" elküldte apostoli áldását e tébolyodott „hadjárat" kezdeményezőinek.

A mostani pápát nem kellett buzdítani, hogy áldását adja. XII. Pius kész volt mindenkit megáldani, aki hajlandó kárt okozni Szovjetoroszországnak: ütés vagy gombostűszúrás, anyagi vagy szellemi téren, Moszkvában vagy a legtávolabbi vidéken — minden megfelelt a római egyház lelki pásztorának. Csak aki nem akart látni és hallani, csupán az előtt volt titok a katolikus világban, hogy a Vatikán agresszív tervei szorosan összefüggnek az amerikai világuralom terveivel.

Mindenki tudta: ha olyan politikus, mint XII. Pius, beleegyezett abba, hogy Myron Taylor hajósodrában hajózzék, ennek oka bizonyára nem a különös rokonszenv ez iránt a protestáns iránt, de nem is a pápa jellemének gyengesége. A római verebek már régóta csiripelték, hogy a Vatikánt szőröstül-bőröstül megvásárolta Taylor és a római egyház bárkájának útját Washingtonból irányítják rádión. A tények megerősítették, hogy a százezernyi római katolikus pap és szerzetes, a vatikáni püspökök százai és a tucatnyi bíboros, egytől egyig az amerikai kémszervezet ügynöke lett; a földgolyón elszórt háromszáznyolcvan millió katolikusból igyekeznek rekrutákat toborozni az amerikai imperializmus számára.

Ezzel a ténnyel főtisztelendő August Gauss atyának is számolnia kellett. Megértette, hogy elmúltak azok az idők, amikor jól lehetett lavírozni a német „Abwehr" és a brit Intelligence Service közt. Ebből már nem lehet megélni. Az Intelligence Service keveset fizet. Az „Abwehr" pedig már átadta élő leltárát — benne, valószínűleg őt, főtisztelendő August Gausst is — az amerikai titkos szolgálatnak. Ha tehát, úgy is, mint német ügynök, úgy is, mint a Vatikán ügynöke, tulajdonképpen amerikai ügynök — mi az ördögnek kell neki az igazi gazdáival holmi alantasabb személyek útján érintkeznie? August tapasztalatból tudta, hogy sokkal jobban kifizetődik, ha az ember első kézből

kapja a zsoldját. Éppen ezért nagyon örült a parancsnak, amely haladéktalanul Rómába rendelte.

August atya nem volt újonc az „örök városban". Mielőtt megjelent volna a Vatikán megfelelő ügyosztályán, amely a pápai kémszervezetet vezette, August elhatározta, hogy felhasználja régi összeköttetéseit és pontosan kipuhatolja, hogy az őt érdeklő ügyről kivel, hol, mikor és hogyan kell beszélnie.

Amikor engedélyirattal a kezében belépett a pápai rezidencia kapuján, már megrajzolta működési tervének néhány vonalát. De megoldatlan maradt a fődilemma. Szakértelme, meglevő kapcsolatai, tapasztalatai a kémkedési és diverziós munkában — ha minderre szükségük van az amerikaiaknak: akkor teli erszénnyel a nyeregben ül; de ha mindez a tudománya, összeköttetése és tapasztalata fölösleges az amerikaiaknak: biztos a tarkólövés. Az élő kém, aki túlságosan sokat tud, nem levéltári cédula, amit be lehet fűzni a titkos dossziéba és eldugni a széfbe, amíg nincs rá szükség valami zsarolásnál; az élő kém, aki eljátszotta a szerepét: veszedelmes zsarolási lehetőség magával a zsarolóval szemben. Az ilyen embereket egyetlen kémirodában sem szeretik — sem az Intelligence Servicénél, sem az Abwehrnél és bizonyára nem szeretik a vatikáni meg a szövetségi kémszervezetben sem.

August furcsán érezte magát, amikor elment a csillogó alabárdos pápai testőr mellett és nézegette annak az embernek arcát, aki megvizsgálta az engedélyiratát. A zsandáron éppen olyan háromszögletű kalap volt, amilyet tucatszor látott már, amikor régebben a Vatikánban járt, az egyenruhája is ismerős volt. De August a fejét merte volna rátenni, hogy ez a zsandár nem olasz. Előre ugró áll, hideg tekintetű szürkészöld szem, óriás termet, hatalmas öklében gumibotot szorongat — mindez elárulja, hogy ez az ember az amerikai katonai rendőrség tagja. Sokkal jobban illett volna az arcához az „M. P." betűs, fehér sisak, mint ez az operettbe való háromszögletű kalap. Sehogy nem olasz. Előreugró áll, hideg tekintetű szürkészöld szem, automata pisztollyal. August megjegyezte magának ezt a körülményt: a szentatya már nem bízza életének és a Vatikán titkainak megőrzését olaszokra.

A Vatikán belsejében Augustnak nem volt szüksége kísérőre. Biztonsággal lépegetett a sötét udvarokban, haladt át keskeny lépcsőkön és folyosókon, míg végre odaért egy ajtóhoz, amelyen kis tábla volt. „Centro informazione pro deo". Ezt a körülményt is megjegyezte August, a kémosztályon a táblák felirata olasz maradt, mint a háromszögletű kalap a zsandár fején. August óvatosan benyitott az ajtón és bedugta orrát a résen. A fogadó-

szoba üres volt. Távolléte évei alatt semmi sem változott: ugyanazok az elnyűtt függönyök az ablakokon, ugyanazok a nagy, süppedt, kényelmetlen támlájú karosszékek, ugyanaz az asztal a nagy feszülettel, ugyanaz a szag — viasz, tömjén és penész keveréke — és ugyanaz a halotti csend a szobában, a fogadószobába nyíló három ajtó mögötti dolgozószobákban és talán az egész épületszárnyban.

August nem csodálkozott ezen a csenden, hiszen készakarva választotta látogatásához azt az időpontot, amikor a tisztviselők ebédelni mentek.

Keresztülsurrant a fogadószobán és hallgatózott. Aki ebben a pillanatban látja, nem ismert volna rá a régebbi magabiztos, kissé nehézkes és kissé durva August Gauss páterre, a volt német katonatisztre, aki még nemrég rákiabált Blackburnra és gúnyolódott társa, Rowe felett. Most inkább egy öreg, vedlett patkányhoz hasonlított, amely aggodalmasan szimatolja a levegőt.

A szomszéd szoba ajtaja nem volt egészen betéve, de a rést eltakarta a szoba belsejében lógó függöny. August hallgatózott. Csend. Köhintett. Még egyszer. Odament az ajtóhoz és tiszteletteljesen megszólalt:

— Az atyának és fiúnak nevében... kérem bebocsáttatásomat...

Nem kapott választ.

Miután meggyőződött róla, hogy nincs a közelében senki, August egészen kicsikét félrehúzta a függönyt. Tágas dolgozószobát látott: a keskeny, rácsos ablakok valami kőfalra néztek. August nehezen küzdte le a mesterségbeli kísértést, hogy bemenjen és gyorsan átnézze az asztalon heverő iratokat.

Hátrafont karokkal néhányszor végigment a fogadószobán, hogy felkészüljön az előtte álló viszontlátásra. Leült a karosszékbe. Elgondolkozott az első mondatokon, amiket majd fra George Warnernek, az amerikai jezsuitának mond bemutatkozásul. Barátai azt tanácsolták, hogy elsősorban Warnerral beszéljen. Meg is mutatták neki ezt a szerzetest a városban; autóban ült — az arcáról ítélve pontosan olyanfajta embernek látszott, akivel nyíltan lehet beszélni.

August gondolatait a folyosóról behallatszó lépések nesze zavarta meg. Valaki elhaladt a fogadószoba ajtaja előtt. A dolgozószoba folyosóra vezető ajtajának csapódása hallatszott. August köhögni akart, hogy életjelt adjon magáról, de úgy döntött, hogy legkevésbbé sem szükséges bárkivel is találkoznia, mielőtt nem beszélt Warnerral. Nesztelenül közeledett a dolgozószoba ajtaja felé és benézett az ajtófélfa és a függöny

közötti résen. Attól, amit látott, földbe gyökerezett a lába: a kapucinusok rőt csuhájában Dulles állt a dolgozószobában. August az első pillanatban a fejét merte volna rátenni, hogy ez Allan Dulles, akit nemrégiben Frankfurtban látott egy ülésen. Csak az, hogy a tonzura körül nem vörös pihe, hanem ritka ősz haj volt, vezette a gondolatra, hogy ez Allan bátyja: Foster Dulles. Az a Foster, akinek a világi hívságokról való szenzációs lemondásáról nemrégiben annyit ordítozott az egész amerikai sajtó.

Dulles szemlátomást nem sietett. A karosszékben elterpeszkedve a füstkarikákban gyönyörködött, amelyek parázsló szivarából a mennyezet felé szálltak.

A dolgozószoba folyosóra nyíló ajtaja hamarosan megint kinyílt és August felismerte a belépőben a jezsuita Warnert.

August lábujjhegyen visszament a karosszékhez, kezébe vett egyet a kis asztalon heverő újságok közül és hallgatózni kezdett, mi történik a dolgozószobában.

Warner mereven megállt a küszöbön, tiszteletteljesen meghajolt Dulles előtt és várta az áldást. De Dulles hanyagul legyintett és így szólt:

— Nem kell a ceremónia, Warner, senki sincs itt — és lábával odatolt egy karosszéket a jezsuitának. — Üljön le.

Warner megkönnyebbülten kiegyenesedett.

— Itt egyszerűen megkínoz az etikett. Mennyivel egyszerűbb otthon minden, úristen!

— Szivart?

Warner szó nélkül vett magának egy szivart, kotorászott reverendája mély zsebében, gyufaszálat vett elő és meggyujtotta az asztal lapján.

— Átkozott hőség — mondta és kinyitotta a reverendája nyakát.

— Igen. A Tiberis partja nem Florida partja — válaszolta August előtt ismeretlen élénkséggel Dulles.

— Az embernek sokszor eszébe jut a fürdőköpeny, Miami aranyos fövénye és a csinos kis lányok.

— No no, fra George! — hallgattatta el gúnyos szemrehányással Dulles.

— Remélem, ha Spellman lesz a pápa, más rend lesz itt.

— Őszentsége, a pápa, egyelőre kitűnően érzi magát.

— Vigye el az ördög! — szaladt ki Warner száján. — Akár háromszorosan is szentté avathatják, de ő sem örökkévaló!

— A földön? Természetes... Különben mi újság?

— Tud a konstantinápolyi hírekről?

— Nem. Mi történt? — rezzent fel kíváncsian Dulles.

— A mieink az őrültek házába dugták Maximos patriarchát.

— Ügyes! — Dulles megtörölte izzadt kezét és különös gyönyörűséggel szippantott szivarából.

— Aphinogor már átadta az ügyeket a newyorki egyházmegyének és elrepült Konstantinápolyba, kegyelmes patriarchává való megválasztása pénzkérdés csupán. „Választási" ügyekben elég gyakorlatuk van a mieinknek.

— Kitűnő, nagyon jó! — ismételgette gyönyörűséggel Dulles. — Ez lényegesen megkönnyíti a munkánkat. Aphinogor nem fog csökönyösködni, mint Maximos.

— És ön csak ne féljen, monsignore, az új füstölő, amit Vandenheim az ökuméniai mozgalommal fúvat, talán zavarhat minket?

— Éppen, mert ott az öreg John látott munkához, erről az oldalról semmi sem fenyeget minket. Nem fognak harcolni velünk a Kongó-négerek lelkéért. Vandenheim helyesen ítélte meg, hogy egykézben kell tartani a világon szerteszórt, minden nyelvű kereszténységet. És ha e felett a kéz felett Vandenheim rendelkezik, ő a harci szekeret pontosan csak arra segíti tolni, ahol nekünk kell, vagyis: kelet felé.

— Bár minél gyorsabban... — dörmögte Warner.

— Miért kellene sietnünk? A római szentegyház az örökkévalóság kategóriáiban gondolkozik! — mondta komoly arccal Dulles. — Száz évvel később, vagy előbb: a fontos, hogy végeredményben az emberiség a krisztusi egységes birodalom alá legyen rendelve, őszentsége a pápa uralma alatt.

— Ezt nekem mondja, vagy rádióbeszédet próbál? Az „örökkévalóság kategóriái" — utánozta Warner. — Nem, nem vagyok hajlandó évekig várni. Még a földi életben szeretném ezzel a két kezemmel megfogni szerény részesedésemet.

— Bűnös lélek! — Foster félszemével hunyorítva nézett Warnerre. — Az talán kevés magának, hogy éppen az egyház mentette meg a villamosszéktől? — Warner heves mozdulatot tett, mintha fel akarna ugrani, hogy rávesse magát Fosterre, de az felkacagott és egy kézmozdulatával visszatartotta Warnert. — No, no, csak nyugalom!

— Ez becstelenség! — szólalt meg dühtől lihegve a szerzetes. — Biztosítottak, hogy soha senki nem említi ezt...

— Véletlenül történt...

— Nem ajánlom, Foss...

— Micsoda? — Dulles a füléhez tette a kezét, mintha nem hallotta volna Warner szavait, aki most fenyegetőn megismételte:

— Senkinek sem ajánlom, hogy említse ezt.

— Nem gondoltam, hogy ilyen érzékeny, testvérem — válaszolta gúnyosan Dulles. — Ami pedig a modorát illeti, ki kell jelentenem...

— A modorom olyan, amilyen, Sir!

— Fra Foster — javította ki Dulles.

— Jól van, felejtsük el...

— És ennek ellenére nem tanácsolom, hogy pisztolyt hordjon magával.

— Honnan veszi ezt?

Dulles elnevette magát.

— Biztosan nem azért kapott a hátsó zsebéhez, mert ott tartja az evangéliumot.

— Jó, jó...

— Utóvégre maga szerzetes, Warner és nem katonai hírszerző.

— Nem látok nagy különbséget a kettő közt.

Dulles savanyú arcot vágott.

— Becsületszavamra, Warner, annak ellenére, hogy egyházi személy lett, megtartotta a... szokásait — és ujjával olyan mozdulatot tett a levegőbe, ahogy a pisztolyt sütik el.

— Nem meri kimondani a „gengszter" szót? Kérem, ne zavartassa magát. Ezzel nem sérthet meg... Annyival kevésbbé, mert a mostani munkám körülbelül éppen olyan, mint a régi volt.

— A vörösek propagandáját ismételgeti, testvérem?

— Mi az ördögnek? Az igazság: igazság!

— Először látom magát e gyönyörű tétel harcosának szerepében.

— Ha magának úgy tetszett, hogy felhánytorgassa a villamosszéket...

— Fizetett nekem a hallgatásért? — kérdezte gúnyosan Dulles.

Warner haragosan ránézett és fenyegetőn mondta:

— Utóvégre, ha ez önnek megfelel, kihirdetheti a szolgálati jegyzékemet akár az oltár előtt is...

— No, no — dünnyögte békítőn Dulles — ez nincs az ügy érdekében.

— No ugye... Hiszen én sem hánytorgatom, hogy megmenekült a kényszermunkától a hamisított csekk ügyében...

— Ejnye, George!

Warner azonban most ügyet sem vetett Dulles felkiáltására és folytatta:

— ...de csak azért, mert szenátor volt és az a bíró, akihez az ügy került, szintén részese volt az „ügynek". De én hallgatok.

Dulles olyan vörös lett, hogy úgy tűnt: a vér mindjárt kibuggyan arca minden pórusán. A hangja hasonlított a porszívó zümmögésére, amikor a fogai közt szűrte.

— Ha megkapom a bíbor sapkát...

— Ohó!

— Itt lesz, ezen a fejen!... — begörbített ujjával a koponyájára koppantott. — Akkor majd lesz szerencsém emlékeztetni magát erre a beszélgetésre, amely némileg emlékeztet a szentegyház tekintélyének aláásására, testvérem.

— Hogy vörös vagyok, ezt azért nem mondhatja, ebben nyugodt vagyok. Még akkor sem, ha akár a pápai trónra is felkerülne!

— A politika: politika. Nemcsak maga, de még én sem tudom megmondani ma, milyen nézeteket vallunk holnap. Ha felülkerekednek a vörösek...

— Biztosíthatom: nem fognak Voltaire-széket felajánlani önnek. Akkor majd megemlékezünk a villamosszékről folytatott beszélgetésről — fejezte be gúnyosan Warner.

— No, elég! — Dulles haragosan legyintett. — Akasztófahumora van! — És hivatalos hangon folytatta: — Mikor mutatják be nekem a harmadik rend új szabályzatát?

— Már áttanulmányoztuk és úgy látszik jóformán semmit sem kell változtatni rajta. Csak éppen kitöröltünk belőle minden rituális badarságot.

— Már mondtam magának: a rend tagjait fel kell menteni a világi hatalomnak tett fogadalmak alól, nem feltételesen, de feltétlenül. Aki letette a terciáriusi fogadalmat, tehát a harmadik rend tagja lett, az az ember automatikusan megszűnik földi országa alattvalójának lenni és egyetlen akaratnak: őszentsége a pápáénak, ellentmondás nélküli végrehajtójává válik. Tekintettel azokra a nehézségekre, amelyek Róma és a Kelet-Európában levő ügynökségek közti összeköttetés terén fennállnak, nem szabad arra számítani, hogy a harmadik rend tagja gyorsan megkaphatja innen a kötelességei és fogadalma alóli feloldást. Szabad kezet kell adni mindazoknak, akiknek esélyük van rá, hogy beférkőzhetnek a közigazgatási apparátusba, vezető állásokba. Ha a terciárius kommunista tagkönyvet tud szerezni magának — ezt különleges érdeméül kell betudni és ezért bűnbocsánatot kell ígérni neki minden vétke alól, egész életére előre, és még hozzá feltétlen mennyei üdvösséget is.

— Ilyen dolgokat nem lehet bevenni a szabályzatba — mondta mogorván Warner.

— De minden terciáriusnak tudnia kell ezt. Az egyház útjai még lehetővé teszik, hogy behatoljunk Kelet-Európába.

— N-no, i-igen!... — húzta a szót sokatjelentőn Warner és hatalmas tenyerét a tarkójára tette.

— Ismerem magát: maga jobban szereti az egyszerűbb dolgokat! Téglát a kirakatüvegbe és kész! Csakhogy Kelet-Európa — nem ékszerüzlet. Tanuljon meg dolgozni, az ördögbe! Teljesítettük minden követelését, megkapta a szükséges embereit, dolgozzék, az ördögbe, olyan méretben, ahogy minden nap mondom. Nem bankrablás készül itt, hanem valami nagyobb dolog!

— Idehallgasson, Foss... Akarom mondani: Fra Foster... Mintha én nem tudnám, hogy nem egy koszos széfre megy a játék. Egész országok kizsigereléséről van szó.

— És néhány nép térdre kényszerítéséről!

— Mindezt értem, dehát idő kell hozzá, hiszen éppen most beszélt évszázadokról...

— Hagyja ezeket a sületlenségeket, nincs a rádió-mikrofon előtt! — förmedt rá Dulles. — Nekem munka kell, de maga a bandájával együtt, úgy viselkedik, mint egy vénasszony!

— Kérem... fra Foster! — mondta sértődötten Warner. — Nekem nem volt „bandám", hanem elsőosztályú ügyköröm, Sir! Egyike a legjobbaknak az egész USA-ban.

— Ezt közölje azokkal, akiket érdekel a reklám, de nekem dolgozzék!

— Hoztam önöknek kétezer válogatott fickót...

— Szenátori fizetést adunk nekik!

— Velem együtt megtették azt a szivességet, hogy áttértek őszentsége szolgálatába és becsületesen megszolgált kenyeret esznek.

— Miattam zabálhatnak szentelt ostyát is, de nekem dolgozzanak!

— Kétezer fickó, ebben az ökölben — Warner ökölbe szorította hatalmas mancsát, amely akkora volt, mint egy pőröly és letette az asztalra — egyenértékű...

— Al Capone bandájával?

— Ön sérteget minket, Sir... illetve testvérem...

— Talán olyan nagyra tartja magát, mint Costello?

— Nem, monsignore, szerény véleményem szerint egybenmásban felvehetjük a versenyt a State Departmenttel is — mondta jól megjátszott szerénységgel Warner. — Ez pontosan így van... testvérem. — Még jobban kinyitotta reverendáját.

— Becsületszavamra, lélekzeni sem lehet!... Legalább tartana magánál jégbehűtött whiskyt.

— Türelem, testvérem, minden lesz. Hűtőkészülékek és villamos ventilátorok is... Csak egy kis időt kérek.

— Ha az ember így érzi magát a „szent városban", mi vár ránk a pokolban?

— Jó pénzért a sátán személyesen kerít magának a katlana alá színpadi tüzet.

— „Jó pénzért!" Azt nem keresi meg az ember csak úgy!

— Ne nyafogjon, lesz pénz. Vandenheim megígérte, hogy külön alapot létesít a „Pro Russia" ügyosztályom munkájának serkentésére.

— A vén ördög! Ő is Oroszországra pályázik.

— Hát ki nem pályázik rá?

— Apropos: Vandenheim! — Warner hirtelen felélénkült. — Azt mondják, hogy a kis DuPont elcsípte a maga Johnja orra elől a hadügyminisztérium megrendelését a legújabb lökhajtásos vacakok gyártására.

— Ostobaság. Lehetetlen!... Különben ki mondta ezt magának? — kérdezte nyugtalanul Dulles.

— Úgy van, ahogy mondtam! — szólt gúnyos mosollyal Warner.

Dulles hízelgő arccal Warner térdére csapott.

— Hiszen tudja, öregem, hogy kissé érdekelve vagyok Vandenheim lökhajtásos ügyében.

— Annál rosszabb magának, öregem — mondta bizalmaskodva Warner. — Azt a kis megrendelést, amit DuPont megkaparintott, többszáz millióra becsülik.

— Nem... de igazán, ki mondta? — Dulles ingerülten verte szivarját a hamutartóba, úgyhogy a szivar eltörött és kialudt.

De Warner csak nevetett.

Dulles az órájára pillantott.

— Itt az idő. Már harangoznak az ünnepélyes misére.

— Jó, hogy nekem nem kell részt vennem legalább ebben a cirkuszban — szólt leplezetlen gyönyörűséggel Warner. — És milyen alkalomból van ez a mise?

— Az úristen meggyőzte Németország brit megszállási övezetében a királyi bírákat: igazoltak egy sereg német Aesculapot.

— Orvosokat? Nem értem.

— Ezek az orvosok hadifoglyokon kísérleteztek a bakteriológiai háború szereivel. Néhány ezer embert megöltek.

— Meglehet, hogy katolikusok is voltak a meggyilkoltak között?

— Azt hiszem, pár ezer lengyel, de ez nem baj. A pápa nem nagyon szőrszálhasogató Kelet-Európa országainak katolikusai dolgában.

— Pedig éppen ott kell munkához látni!

— Igen, neki kell gyürkőzni! — helyeselt Dulles. — Egyetlen napot sem szalaszthatunk el.

— Milyen légy csípte meg? — kiáltott fel vidáman Warner. — Hiszen az imént még azt bizonygatta, hogy ráér akár egy évszázadig is.

Dulles úgy nézett Warnerre, mint egy őrültre és semmit sem válaszolt.

— Az ember sohasem, tudja, mikor hazudik és mikor beszél komolyan — dörmögte elégedetlenül Warner.

— Nyilvánvaló, hogy a páncélszekrények feltörése más, mint politikát csinálni — mondta Dulles és kedvetlenül csóválta a fejét.

— Pedig New Orleans és Louisiana politikai „boss"-a mindig meg volt elégedve velem — jegyezte meg kérkedőn Warner.

— Az más. Ott úgyszólván nyíltan lehet dolgozni. De ezek az európaiak még nem szokták meg a mi módszereinket...

— *Etikett!* — szólt megvetőn Warner.

— Azt mindenesetre szem előtt kell tartania, hogy a vatikáni állam meghódítására nem indulhatnak el boxeres mákvirágok, csak „Krisztus tiszta menyasszonyáért, a római szentegyházért harcoló keresztes lovagok, szent Péter feddhetetlen bajnokai." Érti?

— Honnan vette ezt a marhaságot? — kérdezte nevetését elfojtva Warner.

— Őszentsége fogalmazása.

— Ó, a vén öszvér! — Warner hangos hahotában tört ki. — Az én fenegyerekeim a feddhetetlen bajnok szerepében!

— Maga bámulatosan nehézfejű ember, Warner — mondta szemrehányóan Dulles. — Hát csakugyan nem érti — hiszen a saját érdekük követeli, hogy kivétel nélkül minden katolikus megtanulja: nincs és nem is lehet más hazájuk, csakis a szent római egyház, Krisztus egyetemes állama. Arra kell késztetni őket, hogy elfelejtsék nemzetiségüket és minden földi kötelességüket, valamint vonzalmukat, kivéve az iránt unk való kötelességeiket.

— Ez valamiféle katolikus változata a Világ Egyesült Államainak?

— A jezsuita atyák hiába dobták ki a pénzüket a maga művelésére, George: ez nem „valamiféle", hanem pontosan a

Világ Egyesült Államai. Először csak Európai Egyesült Államok, később a Világ Egyesült Államai.

— Tudja mit, Foster testvér?! — Warner affektálva Dullesre kacsintott. — Ilyen üzlet akkor felel meg nekem, ha biztosítják számomra a főszakértői tisztséget minden hadizsákmányként megszerzett páncélszekrény feltörésénél. Mit szól hozzá?

— Ha az ember magával beszélget, még az Északi Sarkon is kiveri a verejték — sóhajtott Dulles. — Próbáljon egy kis friss levegőt beengedni.

— Itt olyanok az ablakok, mint a Sing-Singben — válaszolta gúnyosan Warner és a vastag, ódon rácsra mutatott — de mindjárt beeresztek magának levegőt a fogadószobából. — És elindult a fogadószobába nyíló ajtó felé.

Az izzadságban úszó August atya önkénytelenül egy pillantást vetett a fogadószoba széles ablakára, amely térre nézett. A tér végében emelkedett Szent Péter óriási bazilikája. August az utolsó percekben már rosszul hallotta a prelátusok beszélgetését, úgy zúgott a feje, mintha forró, csengő érccel volna tele. Sietve igyekezett valami igazolást kitalálni, hogy miért ül itt egyedül. Az amerikaiak, természetesen megtudják, hogy hallhatta a beszélgetésüket. Itt, az apostoli titkos szolgálat helyiségeiben rosszul végződhetik számára a dolog. Gyorsan felugrott, keresztülfutott a fogadószobán és hangosan becsapta az ajtót.

— Ki az? — kérdezte a szoba másik végén belépő Warner és mogorván nézte az előtte meghajló papot.

— Warner atyához jöttem, főtisztelendő uram — felelte halkan August. Warner kemény álla egy mozdulatával a karosszékre mutatott és barátságtalanul dörmögte:

— Várjon... — és mintha megerőltetésébe kerülne, hozzátette: — ... testvérem. — Aztán újra eltűnt a dolgozó szobában és szorosan becsukta maga mögött az ajtót.

6

A történelem haladt a maga kérlelhetetlen útján.

Két felfegyverkezett tábor állt egymással szemben: a béke tábora és a háború tábora. Az egész földgolyón kifejlődött a harc; letépett minden lepelt, felfedte a reakció minden titkát.

Felejtve a nemrég befejeződött háború véres tanulságait, felejtve a német megszállás szégyenét, felejtve a legjobb franciák tengernyi nemes vérét, amit a hitleristák ontottak ki cinkosaikkal, a Pétain—Laval-bandával együtt — a diplomatafrak-

kos és kopott miniszteri kabátos árulók, a képviselői mezbe öltözött provokátorok, most is a hírhedt „kétszáz család" utasításai szerint működtek úgy, mint azelőtt. Már a puszta gondolatát annak, hogy Franciaország sohasem visel háborút szövetségese és felszabadítója, a Szovjetunió ellen, bűncselekménynek nyilvánították. A szemérmetlen zsoldosok egy bandája tajtékozva követelte Cachin és Thorez képviselői mentelmi jogának felfüggesztését, azokét az embereket, akik Franciaország függetlensége és méltósága, a dolgozó francia nép élete és szabadsága védelmében őszültek meg. Hiszen az ő gondolatuk volt: „Franciaország sohasem fog harcolni a Szovjetunió ellen!" A francia ügyész az amerikai bírák lelkiismeretlenségével követelte, hogy ne csak az *Humanité*-vel szemben éljenek megtorlással, amiért ezt a „lázító" gondolatot világgá repítette, de minden baloldali újsággal szemben is, amely írni mert róla. A minisztertanács sem szégyelte magát és tárgyalni kezdte a szabadjára engedett reakció képtelen követeléseit. Franciaország miniszterei nem tartották szükségesnek eltitkolni, hogy hazájukban, a gyönyörű Franciaországban, ahol oly büszkén emelték magasba a fasizmussal szemben az ellenállás zászlaját, ők már három évvel ezelőtt is szívesen látták volna a kommunisták meglincselését.

A burzsoá sajtó teljes erejéből terjesztette a háborús pszihózist.

A rémület kovászától megkelt ez a pszihózis. Az „idegháború" főcélja nem annyira az volt, hogy megkísérelje Kelet- és Délkelet-Európa népi demokráciáiban és a Szovjetunióban élő embereket megfélemlíteni, mint inkább az, hogy a kapitalista országok lakóit ezzel a kitalált veszéllyel megzsarolja. Az atombomba körüli ordítozás is ezt a célt szolgálta Amerikában és Angliában. Az angol Labour Party hívei együtt nyüszítettek az amerikai milliárdosokkal attól való félelmükben, hogy elvesztik előnyüket a bomba hírhedt „titka" tekintetében. Az egyetlen azonban, ami ebben az ügyben valóban titok maradt az egyszerű emberek előtt, az a tény volt, hogy az a nap, amelyen létrejön az atomfegyver eltiltását kimondó egyezmény és módot találnak arra, hogy az atomerőt békés célokra fordítsák, sok kapitalista monopólium összeomlásának napja lesz. A villamos erőművek és az olaj „királyai", az iparnak minden ura tönkremenne. A monopolisták diplomáciája attól félt, hogy gazdái elveszíthetik háborús profitjukat.

Hiszterikus, állati remegés váltotta ki Churchill, a vén bulldog csahólását is. Ahogy ezt tíz, húsz, harminc év előtt tette, most is megpróbált a Szovjetunió felé vicsorítani, hogy meg-

fenyegesse a kapitalizmus „szent háborújával". De még az a kevés fog is, ami a bulldog nyálazó szájából kilátszott — hamis fog volt. Erejükben még a saját szövetségesei sem bíztak. Nem hiába írta Anglia legszélsőbb jobboldali sajtója Churchill hírhedt llandudnói beszéde után olyan gúnyosan: „Volt miniszterelnökünk kijelentette, hogy az angoloknak addig kellett volna bevenniük Berlint, míg az oroszok oda nem értek. Nekünk is ez a nézetünk. De akkor a miniszterelnök úr miért nem adott ki ilyen parancsot? Mert hiszen csak akkor adhatta volna ki és kötelessége is lett volna kiadni! ... Mi majd megmondjuk önöknek, miért nem adta ki: mert Anglia, történetében először, nem a rangelső partnere volt a koalíciónak. Csupán a harmadik!"

Ez alkalommal nem hazudtak még a hétpróbás hazugok: a konzervatívok sem. Kimondták, hogy a brit bulldog már nem a régi. Már nagyon kevés függött tőle — akár 1945-ben, amikor a Szovjet Hadsereg Berlin alatt és Berlinben szétzúzta a hitleristákat, akár 1948-ban, amikor Mr. Churchill Llandudnóban aggastyáni nyálát fröcskölte, vagy akár a következő években.

Kritikus idők következtek a kapitalizmus számára, amikor a politikai hamiskártyások már semmivel sem tudták eltakarni az amerikai imperializmus megbotránkoztató meztelenségét. Ez már a cinizmusig nyílt harc volt a háborúért, azért a lehetőségért, hogy felidézzék és ráerőszakolják a népekre. Mert a szovjet leleplezések csapásai alatt reménytelenül összeomlottak az imperialisták kísérletei, hogy háborús törekvéseiket béke utáni áhítozásnak állítsák be. A népeknek kinyílt a szemük. Meglátták a gonosztevők szennyes munkáját. A görög monarcho-fasisztáknak amerikai fegyverekkel, amerikai pénzért, amerikai tábornokok, tisztek és katonák segítségével harcoltak a nép ellen. Amerikai pénzen alakultak bandák a német-fasiszta csőcselékből a hollandok és franciák megsegítésére az Indo-Kína és Indonézia népei ellen indított háborúkban, amikor a nép magasra emelte a felszabadító harc zászlaját. Már semmivel sem lehetett álcázni az Egyesült Államok hadianyag-szállítmányait, amelyekkel egész Délkelet-Ázsiában, Indiában, Burmában és Malajában szítani akarták a háború lángjait. A brit és az amerikai titkos szolgálat már nem is tagadta ügynökei szerepét a véres viszályban, amit sikerült a Közel-Keleten felidézniök; amerikai kémek hemzsegtek Dél-Korea körül, előkészítették a testvérgyilkos háborút és az intervenciót a koreai nép ellen, amely nemrégiben rázta le magáról a félszázados japán rabszolgaság lidércnyomását.

A gyujtogatók azonban mindenhol szemben találták magukat a népi tömegekkel, mindenhol, az egész világon. Vissza-

hozhatatlanul elvesztek a milliárdok, amelyeket az amerikai gyarmatosítók a kínai reakció ügyébe fektettek, Csang Kaj-seknek, a „tigrisnek" bűnös vállalkozásába. Ez a „tigris" jobban hasonlított fűrészporral kitömött poros irhához, mint a „dzsungel királyához". A nagy népi forradalom kihúzta az ocsmány áruló alól, valamint nyílt és álcázott védencei alól az utolsó pillért is. A hős ötszázmilliós nép gyűlöletének elsöprő áradata elöntötte a kínai reakció utolsó szigetecskéit és a vén rabló feje fölött már himbálódzott a hurok, amit a kínai nők türelmesen fontak. Washington tehetetlen dühvel csikorgatta fogait.

A szovjet politikusok éppen olyan következetesen és állhatatosan folytatták békeharcukat és éppúgy kitartottak a béke ügye mellett, mint tíz, húsz és harminc évvel ezelőtt.

A Kominform gyűlésén Zsdanov bebizonyította, hogy a hírhedt Marshall-terv nem más, mint visszatérés arra a bűnös útra, amelyen az amerikai monopolisták negyed évszázaddal ezelőtt elindultak az Óvilág meghódítására, amikor életre hívták a német fasizmust, mint az amerikai imperializmus európai rohambandáját. Ezek az imperialisták nyilván elfelejtették, hogy csínyjükkel valósággá változtatták Sztálin lángeszű jövendölését, amit másfél évtizeddel az itt leírt napok előtt adott.

"...megkapták a kapitalizmus bukását Oroszországban, a proletárforradalom győzelmét Oroszországban és — világos dolog — a Szovjetuniót. Hol a biztosíték, hogy a második imperialista háború „jobb" következményekkel fog járni számukra, mint az első? Nem helyesebb-e az ellenkezőjét feltételezni?"

A kapitalisták, akik a második világháborút kezdeményezték, megkapták, hogy a kommunisták befolyása megerősödött Európa, Ázsia és Amerika népei között; megkapták, hogy Európában egész csoport népi demokratikus ország keletkezett; megkapták a népi felszabadító háborúk kiolthatatlan lángját egész Ázsiában; megkapták a forradalmi Kínát. Mit kaphatnának az általuk annyira óhajtott harmadik világháborútól?

Az ádáz „hideg" háború napjaiban az Egyesült Nemzetek Szövetsége teljes ülésén Visinszkij bebizonyította, hogy a békeharcosnak álcázott kapitalista diplomatáknak, akik eljöttek ide, az volt az egyetlen céljuk, hogy megakadályozzák az atomfegyver betiltását, hogy megmeneküljenek a lefegyverkezéstől és elkerüljenek bármiféle megegyezést a Szovjetunióval.

Azokban a napokban az egész világon felhangzottak a bölcseség, a nyugalom és az emberiségbe vetett hit szavai:

„Ez csak az új háborúra uszítók csúfos kudarcával végződhetik. Churchill, a fő háborús uszító, elérte, hogy nemzetének és a világ demokratikus erőinek bizalmát elveszítette. Ugyanez

a sors vár a többi háborús gyujtogatóra. A közelmúlt háború borzalmai még nagyon is élénken élnek a népek emlékezetében és a béke melletti társadalmi erők sokkal nagyobbak, semhogy azok, akik Churchillnek az agresszió terén tanítványai, ezeket az erőket legyűrhetnék és az új háború felé fordíthatnák."

Az egész haladó világ visszafojtott lélekzettel figyelte ezeket a szavakat. És nem volt az egész világon egyetlen józan gondolkodású ember sem, aki előtt nem vált világossá az amerikai politika igazi értelme és Washington igazi céljai, amikor az emberiség megtudta, hogyan reagált a Fehér Ház Sztálin elvtárs Kingsbury Smithnek adott válaszára. Az egész világ egyszerű embereinek százmilliói átkozták azon a napon a Wall Street képmutatóit és hazug lakáját a Fehér Házban. Mindenki egyszerre tisztán látott, még a világ legnaivabb, leghiszékenyebb, leglelkesebb emberei is. Nem maradt remény, de még illúzió sem; azok, akiknek lelkén a második világháború sokmilliónyi áldozatának vére száradt, harmadik világháborút akartak; akiknek pénzén hitlerek és mussolinik nőttek nagyra, az emberiség új hóhérait keresték; akik évtizedeken át egész hadseregre való kémet és diverzánst pénzeltek és előkészítették a második világháborút, ügynökeik újabb hordáit küldték világszerte minden nép hátába, hogy új erővel lássanak hozzá a harmadik világháború előkészítését szolgáló aknamunkához. Mindenhová: a katonasághoz, az energetikába, a szállításhoz, az iparba, a filozófiába és művészetbe, a vallási és nevelési ügyekbe, a hatóságokhoz és a családokba — mindenhova igyekeztek befurakodni az angol-amerikai imperializmus ügynökei, hogy kémkedjenek, kárt okozzanak, romboljanak. Gyakorlott kémek követi rangban és lefokozott káplárok, bíborosok és felfüggesztett papok, milliomosok és kis spekulánsok — mindenki, akiknek sikerült a népi demokratikus országok határain behatolniuk, akiknek sikerül a Szovjetunióba belopakodniuk, mind, mind a béke és a békeszerető népek elleni kémmunkát végezték.

De a világ gyökeresen megváltozott. Elmúltak azok az idők, amikor a fasiszta agresszió feltartóztathatatlanul kifejlődött. Elmúlt az az időszak, amikor a háborús gyujtogatók bolonddá tehették a népi tömegeket — amikor mélységes titokban előkészítették a háborút és aztán hirtelen rákényszerítették a mit sem sejtő népre. Az új agresszorok útjában olyan hatalmas erő állt, mint a Szovjetunió és a köré tömörülő népi demokráciák országai. Az agresszorok útjában olyan akadály állt, mint Nyugat-Európa országai dolgozóinak növekedő osztályöntudata. Az agresszorok útjában olyan akadályok álltak, mint a kommunista pártok, amelyek biztosan vezették a dolgozók felszabadító

harcát országuk függetlenségéért, nemzeti szuverenitásuk sérthetetlenségéért — a harcot minden olyan kísérlet ellen, amelynek az volt a célja, hogy a népekre rakják a fasizálódó Amerika jármát, az ügynökei által prédikált kozmopolitizmus cégére alatt. Az agresszorok útjában állt az egész világra kiterjedő békemozgalom. A világ dolgozói között, függetlenül attól, hogy melyik párthoz tartoztak, mind világosabbá lett az az igazság, hogy nemzeti érdekeiknek semmi közösségük nincs a burzsoázia érdekeivel, hiszen a burzsoázia saját önző érdekeiért elárulja a nemzeti érdekeket. A proletariátusnál azonban a helyesen felfogott nemzeti érdekek egybeesnek az osztályérdekekkel.

Minden, ami Nyugat-Európában és Ázsia országainak egész sorában történt, világosan illusztrálta Lenin tételét, mely szerint „ha a kapitalisták és földbirtokosok magántulajdonáról van szó, elfelejtik a haza szeretetéről és függetlenségéről mondott minden frázisukat", hogy amikor a profitról van szó, a „burzsoázia eladja a hazát és bármiféle idegennel hajlandó kufárkodni a saját népe ellen... ez minden idők és minden ország burzsoáziája osztályérdekének és osztálypolitikájának törvénye".

A világ dolgozói tisztán látták, hogy a kommunisták a legkövetkezetesebb hazafiak, a leghűségesebbek, akiket nem lehet megvesztegetni.

Minden hír, ami az európai és ázsiai felszabadító harc frontjairól érkezett, azt mutatta, hogy ott a világ kapitalista agresszorainak véres szövetsége dolgozik a népek ellen. A dolgozó előtt nem lehetett többé kétséges, hogy nemzeti érdekei egybeesnek osztályérdekeivel és az ő kötelessége, hogy országát, szabadságát és becsületét megvédelmezze a kapitalisták ellen, testvéri együttműködésben a világ minden dolgozójának hazájával: a Szovjetunióval. Senkit sem tudott többé elámítani a Göbbels-tanítványok üvöltözése, amely Washingtonból, Londonból, Párizsból, Madridból, Ankarából és más kloakákból hallatszott, ahol nyüzsgött a háborús propagandisták zsoldos seregének csőcseléke és a dolgozók államát rágalmazta.

A világ egyszerű emberei már tudták, mit ér ez a propaganda és ellentálltak neki. Maurice Thorez ismerte az egyszerű franciák hangulatát, akik mindig az első sorokban álltak, amikor a nép jogaiért kellett harcolni és elsőként kiáltotta, hogy ha a szovjet csapatok a kapitalista agresszorok hadseregei áruló támadásának kivédésében kénytelenek lennének átlépni Franciaország határát, a franciák tudják, kinek az oldalán állnak majd. Egyetlen becsületes, hazaszerető francia sem emeli fel fegyverét a felszabadító szovjet katonák ellen! A francia kom-

munisták e nemes felhívását azonnal átvették az olaszok és a lángoló Togliatti kihirdette az elvet: Olaszország dolgozói egyek a szovjet néppel. Az olasz kommunisták után Európa minden országa munkásainak vezetői éppen ilyen világosan és határozottan nyilatkoztak. Ez olyan gigászi erejű erkölcsi nyomás volt, hogy minden marshallizált ország kormánya ijedtében vad orditásban tört ki, a Wall Street üvöltött dühében és az egész rendelkezésére álló rendőri megtorló gépezetet működésbe hozta.

De a háborúellenes mozgalom növekedését már semmi sem állithatta meg és már nem lehetett elködösiteni a népek előtt a lenini szavakat: „A nemzetközi politika minden eseménye elkerülhetetlenül egyetlen középpont körül összpontosul, és ez: a világburzsoázia harca a Szovjetunió ellen, amely feltétlenül maga köré csoportositja egyrészt... a világ haladó munkásainak mozgalmait, másrészt a gyarmatok és elnyomott népek nemzeti felszabadító mozgalmait..."

A nép felháborodásának áradata mind szélesebben öntötte el a világot, mind szilárdabbá lett az egység az emberiség élenjáró csapatai között, amelyek útját állták az új, a harmadik világháború gyujtogatóinak.

Ezekben a napokban gyűltek össze egymásután a béke híveinek kongresszusai és konferenciái. Tudósok és munkások, asszonyok és fiatalok gyűltek össze; összegyűltek foglalkozások és nemzetek szerint; összegyűltek mindenütt, ahol nem kellett félni a rendőrség gumibotjától és könnygázától. Különösen szívesen gyűltek össze a világ egyszerű emberei ezekben a napokban Kelet-Európa fiatal népi demokráciáinak városaiban. Vonzotta őket az a rokonszenv, amit testvéreik iránt éreztek, akik felszabadulásukat a népi egyenjogúságban találták meg; és az érdeklődés egy olyan élet iránt, amilyenről saját országukban az egyszerű emberek csupán álmodhattak.

A világ demokratikus erői gyülekezésének egyik középpontja lett az ősi „Arany Prága" is. E történet időpontjában a város egy ódon palotájában, amelynek szürke falai a Moldvára néztek, gyűlt össze a béke híveinek kongresszusa. Sok, különböző nemzethez tartozó és százféle foglalkozású ember gyűlt itt össze. Voltak itt spanyolok, akiknek hazája Franco, az aljas hóhér rémuralma alatt senyvedt; amerikaiak, akiknek sikerült átjutniuk a State Department sorompóján; nem ijedtek meg a rendőrségüktől a kubaiak és más délamerikaiak sem. A távoli, de most mégis oly közeli Ázsiából és Óceániából megérkeztek a kínaiak és koreaiak, Vietnam és Indonézia képviselői. Hinduk és finnek, dánok és arabok, egyiptomiak és norvégek... Nem volt olyan népi demokratikus ország, amelynek küldöttsége nem

foglalt helyet a testvéri Prága gyűléstermében. A Szovjetunió zászlaja ott állt az asztalon az apró színes lobogók hosszú sora élén.

Wilhelm Pieck, a korelnök, megnyitotta a kongresszus első ülését és azt javasolta, hogy felállással tiszteljék meg azoknak a bátor béke- és szabadságharcosoknak emlékét, akik a fasiszta hóhérok kezétől pusztultak el, akik Mussolini Olaszországa és Hitler „Reich"-ja kínzókamráiban szenvedtek és akik Franco Spanyolországának tömérdek börtönében ma is szenvednek. Pieck hangjából nagy melegség áradt és ez a hang, úgy tűnt, meg is remegett, amikor a német dolgozók dicső vezérének, Ernst Thälmannak halhatatlan nevét említette és Thälmann harcos társai: Johann Scheer, Edgar André, Schulze, Heuk, Lux, Lüttgens nevét, akik a párt őrhelyein áldozták fel életüket...

Perceken át csend uralkodott. Ünnepélyes, himnuszi áhitatú csend. Olyan hosszan tartott, hogy az ember azt hihette: a mozdulatlanul álló küldöttek attól félnek, hogy elriasztják a terembe jött dicső árnyakat.

De most megcsikordult egy szék. A Pieck kezében levő vizeskorsó a pohárhoz koccant, amikor vizet töltött magának. Valaki kezében megzizzent a papír.

— A napirendre vonatkozó javaslat megtétele céljából megadom a szót Alois Treitschkenek, a német küldöttség tagjának — szólt Pieck.

Szikár férfi lépett a szónoki emelvényre. Magas, keskeny homloka fölött szürke, simára kefélt haj...

Egy köpcös, bajuszos ember, aki pontosan a szónoki emelvénnyel szemben ült, gondosan áttette jegyzőtömbjét balkezéből a jobbját helyettesítő műkar merev ujjai közé, zsebéből ceruzát húzott elő és egész felsőtestével a szónok felé fordult. Arca feszült figyelmet tükrözött...

.... Véget ért a kongresszus ülése. Pieck még ki sem mondhatta: „az esti viszontlátásig" — amikor valaki erős, tiszta, fiatal hangon elkiáltotta magát:

— Mátrai!... Tábornok!

Az első sorban egy zömök férfi hátrafordult. Két tekintet találkozott: ezé az emberé és azé, aki kiáltott. A magyar Mátrai Tiboré és a spanyol Ximenez Ruizé. Mátrai felugrott, ugyanakkor a terem különböző részein többen felálltak és sokféle kiejtéssel hangzott az örömteli felkiáltás. „Mátrai!", „Tábornok!", „Mátrai!" Boldog arccal futottak felé a nemzetközi brigád volt

harcosai. Ott volt a francia Louis Darrac, az elszászi Laurand, a német Ziehauer, az amerikai Steal és a cseh Kupka.

Ibarruri az elnöki emelvény magaslatáról nézte ezt a jelenetet. Örömtől kipirult arccal kiáltotta:

— Üdv a nemzetközi brigád harcosainak!... Üdv felszabadító testvéreinknek!...

A terem tapssal felelt rá és Pieck mosolyogva néhány üdvözlő szót mondott.

Félóra mulva a régi barátok boldogan, felélénkülve ültek a gyűlés helyéhez legközelebb eső vendéglőben, amely mostanában mindig tele volt küldöttekkel.

Záporoztak a kérdések, üdvözletek, pohárköszöntők hangzottak. De néha apró, heves viták is keletkeztek. Mátrai csengő hangja mindenkiét túlharsogta.

— Bocsánatot kérek — hangzott hirtelen egész közelről. Sovány, kistermetű, hajlott tartású öregember lépett az asztalhoz. Olyan volt az arca, mintha kénsav marta volna ki; arca égett bőrét összevissza nőtt, szürke szakállpamacsok borították.

— Bocsánatot kérek — ismételte az öreg. — Szeretnék bemutatkozni: Ludwig Feldmann vagyok, a berlini szabók szakszervezetének küldöttje. Szeretnék néhány szót szólni a szociáldemokratákról, akiket, amint a helyemről hallottam, elég erősen és részben megérdemelten szidtak...

— Részben?! — kérdezte hevesen Laurand. — Teljesen megérdemelten, *teljesen!*

— Egyetértek vele: „teljesen", amig azokról van szó, akiket magunk is boncoknak és árulóknak nevezünk: a mindenféle Schumacherekről. De ha egy halomba szórnak velük minket, volt egyszerű szociáldemokratákat, már akkor bocsánatot kérek!... — Feldmann kiegyenesitette csenevész alakját és felszegte fejét. — Már akkor tessék más szavakat használni... Éppen most beszéltem el asztali szomszédjaimnak, hogy viselkedtek a régebbi szociáldemokraták a maidaneki haláltáborban.

— Ön Maidanekben volt? — kiáltottak fel részvéttel egyszerre többen is.

— Igen, Maidanekben. Már jóformán a kemencében. Szavamra, ha a szovjet katonák félórával később jönnek, nem értem volna meg azt a boldogságot, hogy az emberiség legjobbjainak e csodálatos gyülekezetén jelen lehessek.

— És miket beszélt el a szomszédainak? — kérdezte Steal.

— El akartam valamit mondani arról, hogy mi a különbség köztünk, az azelőtti egyszerű németek között, akik a szociáldemokrácia zászlaja alá mentek, éppúgy, mint ahogy apáink, sőt nagyapáink odamentek, amikor azt a zászlót Liebknecht és Bebel

tartotta — és azok között, akik szégyennel borították be ezt a zászlót. De kiderült, hogy az angol professzor úr nélkülem is kitűnően tudja mindezt, sőt többet tud nálam. Mert ő nem csupán Németországban volt, mint én, hanem élt Angliában, Franciaországban, de még Amerikában is járt. Nagyon sokat látott és nagyon sokat tud. Tessék, kérdezzék meg tőle magától, hogy viselkednek most Nyugat-Németország egyszerű emberei — azok, akik, azelőtt egyszerű tagjai voltak a szociáldemokrata pártnak, kérdezzék meg...

Feldmann megfordult és el akart indulni az asztala felé, nyilván azért, hogy bemutassa szomszédját, de az már ott állt a háta mögött és mosolyogva hallgatta. Testes öregember volt, esetlen, elnyűtt ruhát viselt, nagy fejének biccentésével üdvözölte a „spanyolokat" és közvetlen hangon megszólalt:

— Nevem: Blackburn. Valószínűleg nem ismernek. — Arca őszinte csodálkozást árult el, amikor látta, hogy sorra felállnak az asztal mellől és Kupka, a házigazda jogán, tiszteletteljesen székkel kínálja.

— Üljön le közénk, professzor — szólt Mátrai. — Ha szereti az egyszerű embereket, ez éppen megfelelő társaság önnek. És Feldmann, ön is üljön hozzánk.

— Be kell vallanom — mondta Blackburn — hogy új barátom, Feldmann, erősen eltúlozta a politikai kérdésekben való jártasságomat. Én újonc vagyok ebben. Az a bizonyos beszélgetésünk a szociáldemokratákról úgy keletkezett, hogy én, noha tökéletesen látom az úgynevezett szociáldemokraták, a jobboldali szocialisták, a Labour Party és a többi rothadt szervezet vezetőinek visszataszító jellemét, mégsem vagyok nagyon meggyőződve arról, hogy ezek az egyes személyek veszélyesek lehetnek, amikor a népi tömegek, csaknem valamennyi országban, olyan általános fellendülést mutatnak. Ezeket a vezetőket holmi egyedülálló diverzánsféléknek látom, akiket az ellenség a békeszerető népek országában szétszórt. A sors nemrégiben ilyen szennyes alakok társaságába vitt. Valóságos rablók voltak és akkor rájöttem: ezek lehetetlenné tett emberek. Nem hiszem, hogy ilyen piszkos és gyenge kezek fel tudnak tartóztatni olyan hatalmas erőket, amelyek birokra keltek az egyszerű emberek nagy igazsága ellenségeivel. Nem hiszem, uraim!

Az öreg fizikus nem tudta és nyilván nem is akarta titkolni izgalmát, amely beszéd közben mindjobban erőt vett rajta. Ez az izgalom meghatotta Mátrait. Mint író, mindenkinél jobban megértette, hogy a tudós a kétkedés és a keresés milyen nehéz útját tette meg az atomkonszerntől a békekonferenciáig; a Royal Society kevély üléseitől eddig a kis asztalig, ahol most Feldmann

szabó, Steal kőműves, Laurand lakatos mellett ül. A konzervatív Pall-Mall Clubtól a kommunistákból álló asztaltársaságig.

Mátrai felemelte poharát.

— Azok egészségére, akik hozzánk jönnek; azok egészségére, akik ősz hajuk ellenére keresik az igazsághoz, a szabadsághoz, az egyszerű emberek szívéhez vezető utat, akikről a nagy Gorkij nagy kezdőbetűvel írt... Elvtársak: Blackburn egészségére!... Most pedig szeretnék néhány szót szólni új elvtársunkhoz, Blackburnhoz, hogy felmerült kételyeit eloszlassam. — Mátrai letette poharát és néhány pillanatig hallgatott, míg gondolatait rendezte. — Ön, ugye, nem hiszi, hogy a Blum, Schumacher, Saragat és Bevin-féle törpék feltartóztathatják a néphadsereg áradatát, amely elsöpri őket a föld színéről; őket, az uraikat, véres uralmukkal, minden aljasságukkal, kapzsiságukkal, embergyűlöletükkel együtt?

— Nem hiszem! — Blackburn a nyomaték kedvéért poharát az asztalhoz koppantotta.

— Mi sem hisszük, senki sem hiszi, hogy sikerül nekik megállítani a történelem menetét — helyeselt Mátrai. — Nem hiszi, hogy a felbérelt kémek és diverzánsok megzavarhatják a kommunizmus felé tartó haladást, amely történelmileg megérett? Mi sem hisszük. De azt higgye el, professzor, hogy nagyon rossz kommunisták lennénk, ha egy pillanatra is elfelejtenénk, mire tanít minket Marx, Lenin, Sztálin. Márpedig Lenin arra tanított, hogy a győzelem nem hull a kezünkbe, mint az érett gyümölcs. Ki kell harcolni. Ugyanerre tanított és tanít bennünket Sztálin. Hogy addig, amíg a kommunizmus még olyan hatalmas erődje mellett is, mint a Szovjetunió, kapitalista országok léteznek, egyikünknek sincs joga megfeledkezni erről. Sztálin azt mondta: a történelem egész menete bebizonyította, hogy amikor valamely burzsoá ország egy más állam ellen háborúskodni akar, mindenekelőtt elküldi abba az államba kémeit és diverzánsait, kártevőit és gyilkosait. Gondoljon csak, professzor, Kirov megöletésére, Kujbisev tragikus halálára, a Gorkij ellen elkövetett orgyilkosságra! Az ellenség úgy próbálta ellenfelét lefegyverezni, hogy megölte parancsnokait, államférfiait, szellemi vezéreit. Felkeléseket szítottak hátában. Aljasul és titokban mindenhol ártottak, ahova csak beférkőzhettek. A kémek, gazdáik megbízásából, aláásták az erkölcsi támaszokat és megingatták a másik ország vezetőibe vetett bizalmat. Felgyujtották a háború tüzét, mint Vendée-ben a jakobinus Franciaország ellen; lázadásokat szítottak, mint ahogy Franco fellázadt a Spanyol Köztársaság ellen. Ön azt mondja, professzor, hogy ezek a megvesztegethető gazemberek egyedülállók? Igaz, hogy jelentékte-

lenül kevesen vannak a szabadság hadseregéhez viszonyítva, de gondolja meg, professzor: a híd megépítéséhez, amelyen keresztülmentünk, hogy eljussunk az itteni ülésterembe, sokezer emberi kéz munkája és évek kellettek; de hogy felrobbantsák, ahhoz csak egyetlen gazember keze kell. Egy erőmű építéséhez — amely világosságot ad nekünk — tudósok, tervezők, építészek hatalmas alkotómunkája, milliós kiadások kellettek, de hogy a háború első napján felrobbantsák ezt az erőművet, elegendő egy kém és néhány kilogramm robbanóanyag. Hogy az ellenséget ütközetben legyőzzék, ehhez finoman, okosan és titokban kidolgozott haditerv, a vezérkar nagy kollektívájának alkotó munkája szükséges, de hogy ezt a tervet kiszolgáltassák az ellenségnek, ehhez csupán egyetlen áruló kell. Ez az, amit sohasem szabad elfelejtenünk, drága professzorom. Ha ezt jól meggondolja, rájön, milyen veszélyesek ezek a szociáldemokrata kozmopolita ügynökök, akik fütyülnek a népek nemzeti büszkeségére, erkölcseire, becsületességére és hazafiságára.

A beszélgetést élvezettel hallgató társaságban senki sem vette észre, hogy egy alacsonytermetű, zömök, kiálló pofacsontú, bronzbarna arcú férfi nesztelen léptekkel az asztalhoz jött. Keskenyvágású, sötétbarna szemét állhatatosan az asztalnál ülőkre meresztette, mintha sorjában mindenkin keresztül akarna látni, majd tekintete megállapodott a beszélő Mátrain. Sokáig állt ott ez az ember mozdulatlanul, mint egy szobor, merev arccal, szorosan összezárt ajakkal. De alig hallgatott el Mátrai, hirtelen nagy tűzzel megszólalt, gondosan hangsúlyozva minden pontosan kiejtett francia szót:

— Bocsánatot kérek, nem szólítottak fel, hogy beszéljek, de bátor vagyok azt gondolni, hogy az angol úriember barátunknak hasznos lesz megtudnia, hogyan gondolkozik erről a dologról a mongol nép, amely tapasztalatból győződött meg arról, milyen veszélyesen undorítók, erkölcstelenek a világ kémszervezeteinek egyedülálló tagjai, akiket alkalma volt látnia. Megértik, miért kell éppen most olyan ébernek lennünk, mint még soha. Mert éppen most, mint eddig soha, kiélesedett a harc a demokrácia hatalmas tábora és az imperializmus tábora között; a világ legbecsületesebb és leghaladóbb embereinek tábora, amely feltartóztathatatlanul halad elkerülhetetlen történelmi győzelme felé — és a reakció tábora között, amely minden módon megpróbálja elodázni ugyancsak történelmileg elkerülhetetlen agóniáját. Meg kell tanulnunk, hogy bármilyen álcázásban, bármilyen alakban felismerjük az ellenséget, aki be akar lopózni táborunkba, bármilyen résen keresztül; az ellenséget, amely még nem egyszer próbál majd mindent felhasználni — a népeink

anyagi vagyona elleni közönséges kártevéstől kezdve a legdrágább szellemi kincseink elleni aljas kártevésig; az ellenséget amely be akar férkőzni lelkünkbe; az ellenséget, amely megpróbálja, hogy álcázás céljából megszerezze valamelyik haladó szellemű párt tagságát, néha még a kommunista pártigazolványát is. Ne gondolja, professzor, hogy a Vandenheim-féle uraságok saját kezükkel másznak a piszokba; ezt megcsinálják helyettük a kémek, az imperialisták akaratának titkos, de közvetlen végrehajtói. Ezt sohase felejtse el, professzor! De higgye, teljes egészében higgye: a békéért és az emberek boldogságáért harcoló népekkel együtt ön is eléri a győzelmet, amelynek hajnalpírját az értelem és a becsület segítségével meglátta a horizonton. Bocsánatot kérek, nem szólítottak fel, hogy beszéljek, de valószínűleg az angol vendégnek még nem volt alkalma rá, hogy meghallja, mit gondolnak a távoli Ázsia népei a brit kémszolgálatról. Mongol vagyok, Szodnom Dorcsi a nevem... Bocsánatot kérek.

Méltóságteljesen meghajolt és olyan puha, nesztelen léptekkel, ahogy jött, eltávozott.

Blackburn lassan felállt a helyéről és legmeggyőzőbb, legegyszerűbb szavakkal válaszolt:

— Csak azt akarom mondani önöknek, hogy a fordulat megtörtént. Örülök, hogy ez alkalomból olyan emberekre találtam, mint önök. Vissza már nem megyek. Meg akarom látni a győzelmet. — És most mosolyra derült az arca, elsimultak a ráncai, arca sugárzó és fiatal lett. — Lehet, hogy nevetniük kell rajtam, barátaim, de valahányszor a végső győzelemre gondolok, egy nagy szántóföldet képzelek magam elé, amelyen valószínűtlenül magas, színarany búzakalász reng. És a szántóföldet kert veszi körül. Szintén csodálatos, buja, zöld kert, mint a mesében! — Blackburn elfogódottan mosolygott. — Ez valószínűleg azért van, mert nagyon szeretném tulajdon szememmel meglátni Sztálin csodálatos kertjeit és azt a búzát... Erre igyanak, barátaim!

— Megálljunk! — kiáltott fel hirtelen Darrac. Odaszaladt a dobogón ülő egyik zenészhez, elvette a hegedűjét és visszatért az asztalhoz. — Egy francóista gránát repeszdarabja elvitte az ujjaimat — felemelte balkezét — pedig, mint zenésznek, nagy szükségem volt rájuk. Akkor azt hittem, hogy már soha többé nem vehetek hegedűt a kezembe, de egy német barátom — komiszár volt a brigádunkban és spanyolországi barátaim jól ismerik: Zinnről beszélek, elvtársak — igen, Zinn megkérdezett: „Bele tudtál nyugodni abba, hogy a győzelem napján nem játszhatsz nekünk egy harci indulót?" Bizony, ha nem lett volna Zinn, talán sohasem gondoltam volna rá, hogy az embernek két keze

van... Néhány éven át gyakoroltam magam — és megint hegedű van a kezemben. Tábornok, Steal, emlékeztek még a brigádunk nótájára?

— Játssz, Darrac! játssz! — kiáltotta csillogó szemmel Ruiz. Olyan lelkesült pillantást vetett a tábornokra, hogy biztosra lehetett venni: a tizenkétéves különlét nem oltotta ki a volt segédtisztből lelkes ragaszkodását a tábornok iránt. — Játssz már, Darrac!

És Ruiz gyujtott rá elsőnek a dalra, a hegedű hangjainál:

Franco meg Hitler rossz kártyára tett...

Mátrai mosolyogva vele énekelt, de dalolt Steal is, Laurand is, Kupka is. Blackburn és Feldmann, bár nem ismerték a szöveget, bátortalanul velük dúdolták a dallamot, de a teremben hirtelen feldübörgő taps elnyomta a hangjukat. Minden arc a bejárat felé fordult, Mátrai egy magas, daliástermetű férfit pillantott meg az ajtóban. Arca pirospozsgás, fiatal volt, de a haja ezüstösen csillogott. Mátrai egy pillanatig boldog csodálkozással nézte, azután felugrott és elé szaladt.

— Úristen! — suttogta szinte áhítattal Feldmann. — Hiszen én ismerem! Ez az a szovjet tiszt, aki megnyitotta előttünk Maidanek kapuit. Ha csak egy félórát késett volna a tankjaival... Becsületemre, uraim, ő az!

De senki sem hallgatott a szabóra. Mindenki a belépő férfit nézte. Valaki harsányan elkiáltotta magát:

— Éljenek az oroszok!... Éljenek felszabadítóink, a szovjet emberek!

És egyszerre sok hang kiáltotta:

— Üdv a Szovjetuniónak! Éljen Sztálin!

Tucatnyi nemzet fiának hangján dörgött: „Sztálin!... Sztálin!..."

Az orosz mosolyogva emelte fel a kezét, mintha távol akarná tartani magától a felé zúduló tapsorkánt. Ekkor ért elé Mátrai. Egy pillanatig nézték egymást.

— Mátrai tábornok?... Tibor?

— Misa?!

Mátrai erősen átölelte a vendég vállát és arccal az asztala felé fordította. Most így szólt, főleg az öreg Feldmannhoz:

— Ez a szovjet ember, azt hiszem, még soha és sehol nem késett el a tankjaival. Általában a szovjet emberek mindig idejében érkeznek meg mindenhova, ahol szükség van segítő kezükre... — Az asztalhoz vezette a vendéget. Megtöltötte a poharakat és a magáét felemelte. — Igyunk először a szovjet emberekre, gyönyörű hazájukra, és arra a férfiúra, akinek bölcsesége úgy sugárzik mindannyiunk fölött, mint a szabadság,

a népek testvériségének útmutató csillaga, mint a győzelmes kommunizmus ragyogó csillaga. Sztálin egészségére, barátaim!

A terem tapsolt.

7

Ezekben a napokban az egyik berlini szovjet parancsnokságon a szokott mederben folytak az ügyek: egy város mindennapi ügyei, amelyet az angol-amerikaiak arra szemeltek ki, hogy minden észszerű alap és tisztesség ellenére a Szovjetunióval szemben a viszály almájaként és egy világjelentőségű politikai affér ürügyéül használják fel.

A munkanap végén a parancsnok helyettese teljesen kimerülve állt fel íróasztala mellől. Azok az egy év előtti, fárasztó munkával teljes napok, amelyekben Krone kihallgatását vezette, ma már úgy tűntek előtte, mint egy érdekes kirándulás a történelembe. Kitűnően emlékezett rá, hogyan csűrt-csavart akkor Krone és váltig azon volt, hogy megtudja a kihallgatásáról felvett gyorsírásos jegyzőkönyv további sorsát. A szovjet tiszt elolvasta Krone előbbi vallomását, amit tájékozott emberektől származó sokszáz betoldással és helyesbítéssel tett teljessé s ily módon megtudta mindazt, amit a SS-mezbe öltözött amerikai kém elhallgatni próbált előtte, vagy maga sem tudott. Ezek után új kihallgatást kellett foganatosítani, de úgy, mintha nem tudna többet annál, amit Krone vallott.

Mi a sorsa ennek az alaknak? Mi lett komor elbeszélése sötét hőseivel?

A tiszt rágyujtott és odalépett dolgozószobája ablakához, amely a parancsnokság udvarára nézett. Mosoly suhant át az ajkán. Jól emlékszik rá: éppen azon a napon, amikor elévezették az elfogott Kronét, egy szovjet altiszt akkor ültette el ezt a fácskát. Nőtt, fejlődött, zöldbe borult, mintha példát akarna mutatni a többi fának, amelyet német kertész ültetett.

A tiszt gondolatai az emlékek kapcsán visszatértek a szovjet hazába, de mindjárt meg is zavarták, mert az őrmester benézett a dolgozószobába és jelentette:

— Keresik, őrnagy elvtárs!

— Elmúlt a fogadási idő.

— Nagyon kéri...

A tiszt bosszúsan szétnyomta cigarettáját a hamutartóban és visszament az asztalhoz. Nem túl barátságosan nézett a dolgozószobába lépő erős, feltűnően vörösarcú férfira.

A jövevény fesztelenül lengette kalapját és hangosan így szólt:

— Amerikai újságíró vagyok. Szeretnék egyet-mást megtudni a körzetéről, parancsnok.

A tiszt már megszokott mozdulattal kinyujtotta a kezét. A látogató átadta a névjegyét. „Charles Drummond, hírlaptudósító."

A parancsnok helyettese és az amerikai néhány jelentéktelen, ilyen esetekben szokásos mondatot váltott és a tiszt szórakozottan forgatta kezében az amerikai névjegyét, amikor az érdeklődés tüze fellobbant a szemében. „Charles Drummond?..." Hogy érdeklődését leplezze, hunyorított és mintha minden célzatosság nélkül tenné, szótagolva felolvasta a nevet: „Charles Drummond..."

A tiszt az amerikaira pillantott. „Ez tehát az a bizonyos Mr. Frank Parker, aki először a „Friedrich der Grosse" fedélzetén kelt át az óceánon Amerikából Európába..."

Parker szándékos gondossággal gyujtott cigarettára, hogy ideje legyen titkon szemügyre venni a tisztet. Sokat hallott az oroszok nyiltszivűségéről és hogy az arcukról szinte le lehet olvasni a gondolataikat. De, vinné el az ördög, ennek a tisztnek az arcáról semmit sem tudott leolvasni. Abból, hogy a tiszt olyan egykedvű tekintettel forgatta a névjegyét, csupán arra az egyre lehetett teljes biztonsággal következtetni, hogy a tisztnek fogalma sincs arról, valójában ki van előtte. Igen, Parker erről meg volt győződve.

A tiszt válaszai éppen olyan nyugodtak és nem sietősek voltak, amilyeneknek az amerikai a saját kérdéseit tartotta. Parker most azon az eljáráson gondolkozott, amely lehetővé tenné számára, hogy szabadon mozogjon a szovjet övezetben, felkeresse Seeger dr. titkos szállását és segítsen Ernst Schwerer diverzáns csoportjának abban, hogy Egon Schwerert a túlsó oldalra csalja.

Hogy a tiszt figyelmét elterelje látogatása fő céljáról, Parker igy beszélt.

— Nem gondolja, őrnagy, hogy mégis nem önöknek, oroszoknak, hanem nekünk, amerikaiaknak van igazunk, akik egyet-mást hitelbe adunk a németeknek?

— Hitelbe adni és kényszeríteni az elfogadást, nem egy és ugyanaz.

Az amerikai tettetett gondtalansággal válaszolt.

— Mégis csak az a fontos, hogy elfogadták, még hozzá nem is keveset!

A tiszt a tréfálkozás árnyalata nélkül kérdezte.

— És az nem jut az eszükbe, hogy önök amerikaiak kenyér helyett követ adnak a németek kezébe?

— Ostobaság! — kiáltotta magabiztosan Parker. — Lehetővé tesszük, hogy ne dögöljenek éhen.

— Hogy azok az emberek, akiket rabszolgáikká akarnak tenni, ne veszítsék el az életerejüket.

— Vásárlókra és adósokra épp annyira szükségünk van, mint rabszolgákra — mondta mosolyogva Parker. — Fontos, hogy addig nem megyünk el innen, míg vissza nem kaptuk, ami nekünk jár. És önök? Önöknek már hamarosan nem lesz okuk rá, hogy itt maradjanak.

— Egyetlen napig sem maradunk fölöslegesen. Hamarosan elutazunk.

— Hogy elveszítsék Németországot!

— Vagy örök barátot nyerjünk benne!

— Mert elmennek? — Parker ámulata olyan őszinte volt, hogy kissé felegyenesedett a székén. — Önök azt hiszik, elérhetnek valamit azzal, hogy Németországot a sorsára hagyják?

— Nem! Azzal, hogy a német népre bízzuk sorsa intézését.

Parker felkacagott.

— Ha mi hasonló ostobaságot követnénk el, nemcsak a kamatoktól, de az egész adósságtól elbúcsúzhatnánk. Ez ellentmondana a józan észnek! — Megtörölte homlokát és vörös arca mosolyra derült. — Amíg az adós szíve zálogban van nálunk, biztosak lehetünk abban, hogy megkapjuk a járandóságunkat.

A parancsnok néhány másodpercig összehunyorított szemmel nézte az amerikait. Aztán sóhajtott, mintha sajnálná ezt az öntelt és buta embert.

— Shylock is így gondolkozott — mondta és újra sóhajtott.

— Mit mondott? — Parker megborzongott, amikor az ismerős nevet meghallotta, de a tiszt nem válaszolt. Parker összeszorította a száját, majd megkérdezte:

— Mi a véleménye egy kis sétáról az övezetükben?

A tiszt még egy pillantást vetett a névjegyre: „Charles Drummond..."

Elnyomva mosolyát, az amerikai szemébe nézett, bocsánatot kért és átment a másik szobába.

Amikor beért, menetközben rágyujtott, szinte gépiesen az ablakhoz ment és elgondolkozva nézte a fácskát. Igen, a kis fa már egészen erős volt, levelei már elvesztették zsenge zöldjüket, a gyökerét már nem kell kannából locsolni, amint annak idején az őrmester tette. A német kertész öntözi most gumicsőből és már nem úgy néz a fára, mint amit egy orosz katona időtöltésből ültetett és amiből sohasem lesz haszna a németeknek; most már mosolyog a bajusza alatt, amikor eszébe jut ez az akkori ostoba gondolata. Az a szovjet katona nagyon jól tette, amikor

a gránáttól kitépett vén hársfa helyébe ezt a fácskát ültette. Hiszen a kis fa német földben nő és örökre német marad. Ez kétségkívül így van. Ma már úgyszólván minden egyszerű német megérti, hogy az élet itt megint kivirágzik és az egyszerű németek látni akarják ezt; saját kezükkel építeni akarják és hisznek abban, amit a maguk földjén építenek, már nem holmi potrohosoké, hanem az egyszerű németeké; a népé...

A tiszt levette tekintetét az ablakról és felemelte a telefonkagylót.

— Katonai ügyészség?... Az az ember, aki Egon Schwerer mérnök elrablását megszervezte, itt van nálam. Igen, Frank Parker... Igen, az a Parker, akiről Krone olyan sokat beszélt... Parancsára, azonnal átszállíttatom.

Letette a kagylót és odaszólt az ajtóban szótlanul álló őrmesternek:

— Két géppisztolyos katonát!

8

Allan Dulles hosszú ideig abban reménykedett, hogy Parker-Drummond csak konspirációs meggondolás miatt nem ad magáról hírt. Dulles nem szólt. Később Ernst Schwerer egyik embere útján megkapta Seeger doktor értesítését Parker letartóztatásáról.

Dulles kétszer is átolvasta Seeger rejtjeles szövegű cédulájának áttételét és rá sem nézett Alexanderre, aki egy karosszék csücskén az asztal másik oldalán ült. Aki most látja Alexandert, nem ismert volna benne rá a Vilmos császár korabeli hadsereg, a Stresemann-féle Reichswehr és a hitleri Wehrmacht kémirodájának egykori főnökére. Mint azelőtt, most is gondosan kefélt volt a bajsza, de megritkult és őszes-sárga lett, mint a kopott fogkefe. Még monoklit szorított a szemüregében, de a tábornok szeme már fáradtan, homályosan nézett az üveg alól, mint a szürke „Ersatz"-fémből készült gomb a volt SS-zubbonyon. Alexander mozdulatai még mindig lágyak maradtak, de ez már nem volt az „Abwehr" soron következő áldozatát leső tigris vadállati modora. Ez a felmondástól félő lakáj behízelgő modora volt. Egyszóval, nem volt ő már a régi Alexander. Tiszteletteljesen figyelő testtartásban ült és leste Dulles zöldes, halvány, áttetsző ábrázatának kifejezését. Azért hozta el Seeger jelentését, hogy bebizonyítsa: lám az amerikai ügynökök fenét sem érnek, hiszen Parker, mint valami ostoba borjú, maga mászott be az orosz medve barlangjába.

— Hívja ide ezt a Seegert — szólalt meg végre nyekergő hangján Dulles.

A csodálkozástól és rémülettől Alexander hátradőlt a szék támlájára.

— Teljesen lehetetlen, Sir.

— Ő az egyetlen értelmes fickó... ott. Beszélni akarok vele.

— Teljesen lehetetlen, Sir — ismételte Alexander. — Ennek az embernek nem szabad lebuknia. Megúszta szárazon a szociáldemokrácia pusztulását, a führerét is, sőt a vereség után is...

— A győzelem után! — igazította ki Dulles.

Alexander arca meg se rebbent. Állhatatosan hajtogatta:

— Seegert nem szabad bántani. Sőt most sem lett volna szabad felhasználni effajta mellékes feladatok végrehajtásánál.

— Krone és Parker kimentése nem mellékes dolog.

— Ha összehasonlítjuk azzal, ami Seeger doktorra vár...

— Semmiféle megbízást nem adtam neki.

— De én adtam, Sir — mondta Alexander. — Általános utasítást, hogy embereinket bevezesse Németország szocialista egységpártjába. Erre Seeger a legmegfelelőbb: szerepe a szociáldemokrata pártban nem túlságosan jelentős. Ha ott hagyja a szociáldemokratákat, nem hagy nagy űrt maga után. Schumacher könnyen pótolja a berlini munka érdekében.

— Azt képzeli, hogy Pieck harsonaszóval és dobpergéssel megy a maga Seegerje elé?

— A Német Szocialista Egységpárt soronlévő feladata a Nemzeti Front. Kijelentették, hogy még a volt közrendű nácik is, ha hazafiak és hajlandók harcolni az egységes Németországért — szívesen látott útitársak. És Seeger sohasem kompromittálta magát azzal, hogy velünk dolgozott. Vigyáztunk rá. A mi előrelátásunk...

De Dulles minden teketória nélkül közbevágott:

— A szokott tévedésük?

Alexander némán intett.

— Jó — szólt Dulles — hagyjuk békében a Seegerjét. De nekem mégis szükségem van egy megbízható emberre: ha Kronet nem lehet kiszabadítani, el kell hallgattatni.

— Egy feltétel alatt... — mondta rövid gondolkodás után Alexander.

Dulles apró szeme kérdőn meredt a tábornokra. Mikor látta, hogy Alexander hallgat, haragosan mordult rá:

— Nos?!

— Ha örökre elhallgattatjuk...

Dullesben nem volt semmi olyan előítélet, amely zavarta volna a beleegyező válaszban. Nagyon mindennapi eset volt ez:

két ügynök lebukott, az egyik már fecseg, a másik majd fecseghet, tehát meg kell semmisíteni őket. MacCronin és Parker nem lennének sem az elsők, sem az utolsók a listán, amelyen azok szerepelnek, akiket Allan Dulles parancsára eltettek láb alól. Ebben a tekintetben átvette bátyja minden módszerét, sőt nagyobb határozottsággal cselekedett. Fosternak kellett elkezdeni az ügyet. Allan már menetközben folytathatta. Fostert még zavarta, hogy feltétlenül meg kellett őriznie a roosevelti korszak demokráciájának dekorumát, de ő, Allan, már Truman és nem Roosevelt idejében dolgozott.

És ennek ellenére most habozott. Ez a kettő — MacCronin és Parker — a gazda embere volt. Vandenheim nagyra becsülte ezeket az ügynököket és időnként érdeklődött a jelentéseik felől. Azt vette a fejébe, hogy a keresztfiai. Mint az a bizonyos király, aki az udvarában tartotta a bolhát... Nem szabad eltenni láb alól Parkert és MacCronint úgy, hogy nem szól Johnnak. Viszont ha szól, ez azt jelenti, hogy beismeri szolgálata, önmaga hibáit. És milyen pácba kerül! Talán ordítozni kezd, toporzékol és Allan fejéhez repül az első tárgy, ami a gazda kezeügyébe kerül. És emellett...

És emellett: a saját lebukott kéme veszedelmesebb, mint az ellenség. MacCronint és Parkert vagy ki kell húzni a csávából, vagy el kell tenni láb alól.

— Megpróbálunk hivatalosan nyomást gyakorolni — mondotta Dulles Alexandernak. Amikor látta a tábornok arcán a kételkedés kifejezését, hozzátette: — Nekem is az a véleményem, mint a magáé, de meg kell próbálni. Az oroszok néha teljesen megmagyarázhatatlanul reagálnak...

— Mint isten útjai? — mosolygott Alexander.

— Nem. Mint olyan emberek, akiknek egészen más a pszichológiájuk, mint a mienk. Emlékezzék, hogyan bántak a német mérnökökkel, akik meg akarták rongálni a villamosellátásukat. És mennyire ragaszkodnak minden orosz gyermekhez, akit a mi oldalunkon feltaláltak: mintha vérbeli hercegek volnának, akiknek a hazájukba való visszatérésétől függne a történelem egész menete!... Pontosan az ellenkezőjét tették, mint ahogyan mi jártunk volna el: mi felakasztottuk volna a mérnököket és minden gyerekre ráadásul adtunk volna még egy tucatot.

Alexander arcán valami mosolyszerű fintor jelent meg.

— Több mint negyven esztendeje próbálom megfejteni ennek a népnek lelkét és... — a tábornok legyintett.

— Ha a németek a tizennégy-tizennyolcas háborúban, ahelyett, hogy az orosz lelket akarták volna megfejteni, mér-

ges gázokkal végeztek volna az oroszokkal, akkor se maguknak, se nekünk nem lenne ma annyi vesződségünk.

— Szabadna megtudnom, Sir — kérdezte gúnyosan Alexander — önök mért nem tették jóvá ezt a hibát?

— Mert maguk puhányabbaknak és ostobábbaknak bizonyultak, mint reméltük, amikor mindent a kezükbe adtunk, ami a bolsevikok fölötti győzelemhez szükséges — felelte Dulles leplezetlen megvetéssel.

— Egyik kezükkel fegyvert adtak, a másikkal igyekeztek torkon ragadni minket. Azt hiszi, mi nem tudtuk. „Támogatni Hitlert, ha rosszul megy neki, de ha az oroszok ügye fordul rosszra: őket segíteni?" Önök azt akarták, hogy ez is, az is: az erős Oroszország és az erős Németország tűnjön el az útjukból. Ez nekünk nem felelt meg.

Dulles hangjában nyílt gúny csengett:

— És az megfelel, ami most van?

— Igen.

Ez a váratlan válasz annyira csodálkozásba ejtette az amerikait, hogy amikor Alexander ezt észrevette, szükségesnek tartotta, hogy megismételje.

— Igen, igen! Nekünk ez teljesen megfelel, mert felejthetetlen lecke az önök számára. Tisztátalan játékukért csak a győzelem foszlányait kapták.

— Hamarosan megtudja, micsoda „foszlány" ez! — szólt dühösen Dulles.

— A jövőt senki sem tudhatja. Viszont mindannyian elég jól ismerjük a multat. Tudjuk, hogy a háborúból az oroszok kerültek ki igazi győztesként. Fél Európa kommunista lett és holnap kommunista lesz az egész Kína...

Dulles élesen közbeszólt:

— Soha!

— Az lesz! Mert ott ugyanezt a kettős játékot folytatják, amit itt folytattak: tisztán akarnak kimászni a mocsokból. Ez még tízszer okosabb embereknek sem sikerült. — Alexander egy pillanatig azt hitte, hogy felesleges dolgot mondott, de nem tudta türtőztetni magát. Nem tudta és nem akarta. Talán ez volt az első eset életében, amikor azt mondta, amit gondolt; amikor azt akarta mondani az önző gazdák öntelt sáfárjának: „Maguk egy garast sem érnek! Az olyan németek, mint én, csak azért állunk szóba magukkal, mert olyan helyzetbe kerültünk, mint a páriák, akikkel senki más nem akar szóba állni." Szerette volna megmondani, hogy...

Gyorsan száguldó gondolatait Dulles megjegyzése szakította meg, amit szinte csupán magának mondott:

— Nekik megfelel Oroszország győzelme!....

Alexander, szokatlanul ingerülten, gyorsan rávágta.

— Igen, nekünk megfelel Ooroszországnak *ez* a győzelme. Most már nem merészelnek majd kettős játékot folytatni. Nem akarják majd, hogy a következő háborúból Oroszország még nagyobb győzelemmel kerüljön ki. Mert egyáltalán nem kizárt dolog: kommunistává lehet *egész* Európa, csaknem biztosan *egész* Ázsia! Próbáljanak csak ravaszkodni és kitenni bennünket a csapásnak abban a reményben, hogy a mi fejünk is szétzúzódik és az orosz ököl is összetörik. Nem lesz abból semmi, mister Dulles! Nem lesz! Becsületesen kell játszani: fele-fele nyereségre!

Dulles felkacagott. Nyekergő, szaggatott vihogással nevetett. Ez a hang a döglődő sakál üvöltésére emlékeztetett. Két nevetőroham közt felvisított.

— Fele-fele!... Ez nagyszerű: fele-fele! Mijük van, hogy ilyen feltételeket szabnak?... Mit tudnak az asztalra tenni néhány millió fafejűn kívül, akik értenek a lövéshez és a tisztjeik — éppen olyan fafejűek, mint ők maguk — vezényszavára balra, meg jobbra fordulni. Mit tudnak az asztalra tenni ezenkívül, mit, ezt kérdem magától?

— Nem olyan kevés az, ahogy ön mutatni szeretné! — kiáltotta gonoszul Alexander.

— Ha mi nem lettünk volna — egy szál gatyában, üres hassal gyakorlatozhattak volna.

Alexander nem hagyta félbeszakíttatnia beszédét.

— Próbáljon maguknál ilyen katonákat keresni... — nagy kedve lett volna így mondani: „a koszos Amerikájukban", de türtőztette magát: — az Amerikájukban.

— Találunk is, találunk is, amennyi csak kell majd — nyekergett Dulles. — És nem olyan hitványakat, mint a maguk tejfölösszájú legénykéi, hanem gyönyörű trenírozott embereket: telivér jenkiket!

— Trenírozottak a lányok utáni futkosásban. Láttuk! Tudjuk. Egyszer alaposan meg is szorongattuk őket: az Ardennesben...

Dullest teljesen kihozta a sodrából az amerikai hadsereg szégyenének emlegetése.

— Hallgasson, maga semmit sem tud!

De Alexander nem hagyta magát:

— Ha nem lett volna az oroszok támadása... Mindig csak az oroszok, éppen az oroszok. Ők akadályozták meg a mult háborúban, hogy bevonuljunk Párizsba. Ők akadályozták meg, hogy fasírozottat csináljunk magunkból ebben a háborúban...

Mindig az oroszok! Ha most sem játszanak majd becsületes játékot, velük gyűlik meg a bajuk. Igen, önöknek! Akkor majd megtudják, mi az Oroszország elleni háború! ... Az nem Eisenhower rendezte piknik. Hadosztályaink kizárólag azért rohantak az Eisenhowerrel való találkozásra, nehogy az oroszok kezébe kerüljenek. Alexander elengedte monokliját és haragosan befejezte: — Keresztes hadjárat! ... Szerettem volna látni a keresztes lovagjaikat Sztálingrád vagy Moszkva alatt ...

Sápadtan ült, keskeny ajkait szorosan egymásra szorította és fakó szeme meg se rebbent. Dulles már régen ismerte, de ilyennek most látta először. Valami megakadt benne, vagy csak egyszerűen kijött a béketűrésből? Szemétre kell-e hajítani, vagy a vén ordas még vadabbá válik?

Dulles szótlanul Alexander elé tolta az ásványvizes üveget. A tábornok kis ideig értetlenül nézte a palackot, aztán az amerikaira vetette tekintetét. Kimért, pontos mozdulattal szemébe csippentette monokliját és régi, alázatos hangján, halkan megszólalt.

— Tehát Parker ...

Dulles megkönnyebbülten sóhajtott és gyorsan kérdezte.

— Személyesen ismeri azt a ... Schwerert?

— Melyiket?

— A túlsó oldalon levő banda vezérét.

— Ernstet? ... Ismerem.

— Rá lehet bízni Krone és Parker ügyét?

— Azt hiszem ... azt hiszem, rá lehet ... Különösen, ha a likvidálásukról van szó.

— Egyelőre nem. Tartsa ezt tartalékban — vágta rá gyorsan Dulles. — Élve jobban kellenek nekünk.

— Ilyen kudarc után?

— Nekünk nem csupán Németországban vannak ügyeink. Holnap felvetjük a kérdést: amerikai újságírót, aki teljesen ártatlan kirándulást tett Kelet-Berlinbe, letartóztatni? Ez már hallatlan!

— Ezzel semmire sem megy az oroszoknál.

— Akkora lármát csapunk a sajtóban: amerikai újságírót fényes nappal elraboltak az orosz katonák. Ez megteszi a magáét.

— Jobb, ha nem pocsékoljuk az időt.

— Bármikor megszabadulhat tőlük.

— Távolról sem bármikor, Sir ... Csak amíg Berlinben vannak és amíg a börtönből kihallgatásra vezetik őket. Ha ezek a kihallgatások holnap befejeződnek, akkor még Ernst Schwerer sem férhet hozzájuk.

— Nem fejeződnek be! — mondta meggyőződéssel Dulles. — Az oroszok meglehetősen kíváncsiak.

— Mi köze ehhez az oroszoknak? — kérdezte Alexander. — A letartóztatottakat átadták a német hatóságoknak.

— Bocsánat, ezt elfelejtettem.

— Ha már a Schwererekről beszélünk: hogyan oldották meg az idősebb Schwerer kérdését? Egonét, a mérnökét?

— Mint azelőtt, most is szükségünk van rá.

— És ha a magam módján használom fel őt? Ha kicserélem azzal a kettővel?

— Aligha kell ő azoknak.

— Hiszen ön mondta: ezeknek az embereknek megmagyarázhatatlan a pszichológiája. Annak a kedvéért, hogy megmentsenek egy németet, akire nincs szükségük, képesek kiadni kettőt, aki nekünk szükséges.

— Ha így gondolja... — mondta minden lelkesedés nélkül Dulles. Nem hitte, hogy effajta trükk lehetséges. — De ahhoz, hogy cseréljen, meg kell szereznie Egont.

— Erről magam gondoskodom.

— Az a kérdés, ténylegesen mennyire értékes önöknek az a két ember?

Dulles gyorsan meghányta-vetette a dolgot. Csakis a Vandenheimtől való félelem késztette arra, hogy annyit bajlódjék ezzel az üggyel...

— Próbálja meg... — szólt bágyadtan. — De könyörgök: „el ne törje az edényt", ahogy boldogult elnökünk mondani szokta.

Alexander összegezett.

— Tehát, tartsuk be a sorrendet: a) hivatalos felszólítás, b) botrány a sajtóban, c) átszállítás közbeni elrablás, d) az idősebb Schwerer elragadása.

— Bátyám, akit szerencséjére nem ismer — szólt gúnyosan Dulles — jelenlegi helyzetében valószínűleg azt mondaná erre: „Ámen".

Alexander előtt MacCronin továbbra is Wilhelm von Krone maradt. Az amerikaiak nem tartották szükségesnek, hogy a német kémszolgálatot beavassák: tizenöt éven át a saját, amerikai ügynökük dolgozott a német kémrendszer legbelsejében. Valószínűleg ezért gondolt többet Alexander Kronéra, mint Parkerra, amikor a két lebukott kém kiszabadítási tervét építgette. Alexander szemében Krone nemcsak német volt, de olyan ember is, aki túl sok német titok birtokában van. Ezeket a titkokat nem kell megtudniuk sem az oroszoknak, sem az amerikaiaknak. Alexander most, az adott körülmények közt talán

jobban félt attól, hogy Krone titkait az amerikaiak tudják meg, mint attól, hogy az oroszok birtokába jutnak a titkok. Éppen ezért elhatározta, vár néhány napig, hogy ne ingerelje Dullest és lehetővé tegye számára a hivatalos út igénybevételét a letartóztatottak kiszabadítására. De mivel nem hitt e próbálkozások sikerében, már jó előre előkészített mindent, ami saját terve megvalósításához szükséges volt. A legszigorúbb utasítást adta Ernst Schwerernek: ha a legcsekélyebb mértékben kétséges a kiszabadítás lehetősége, mindkettőt megölni. Akkor aztán derítsék ki az amerikaiak, hogy kinek a hibájából történt így. A fiatalabb Schwerer tud hallgatni ,és mindent ráfoghat Kelet-Berlin népi rendőrségére, amelynek a két foglyot átadták.

Tehát: Krone és Parker a legközelebbi napok valamelyikétől kezdve már nem okoznak neki többé vesződséget és már nem szolgálnak ezzel az átkozott, rőt amerikaival folytatott kellemetlen beszélgetés tárgyául.

9

Egon örömteli csodálkozással szemlélődött. Az újonnan épített iskola nemcsak, hogy jobb volt annál, amely azelőtt itt állt, de sokkal derűsebbnek és csinosabbnak is látszott, noha — ezt tudta Egon — szűkében voltak az építőanyagnak. A házat egy kis téren állították fel, amelyről eltakarították az egyik legelső amerikai berepülés alkalmával porig lebombázott háztömb romjait.

Ez mérhetetlenül fényesebb volt, mint mindaz, amit az egységpárt politikájáról, a Demokratikus Német Köztársaság új kormányának programmjáról olvasott és hallott.

„Demokratikus Német Köztársaság"... Ez egyelőre még megvalósíthatatlan álomnak látszik. Hiszen ott, nyugaton, ahol a „nagy demokráciák" katonái állnak, még senki sem beszél arról, hogy a németek önállóan kormányozhatják államukat; ott még a német államról sem beszélnek úgy, mint olyan valamiről, ami megvalósulhat. Ott legyőzöttek és győzők vannak. Ott megszállás van: egyesek dőzsölése és erőszakoskodása, a többiek éhezése és elkeseredettsége. Ott újra: „ágyú vaj helyett". Amerikai ágyúk a németek vaja helyett, míg a német vaj a hódítóké. Ott újra gauleiterek, akiket főbiztosoknak neveznek. Ott újra führerek és leiterek, csak most meghatalmazottaknak hívják őket. Ott vannak újra a régi Kruppok, Pferdemängesek, Stinnesek. Újra teli torokkal kezdenek beszélni a

Guderianok és Halderek. Ott a spekulánsok rekedt ordítozásától fortyog Köln, Hamburg, Frankfurt tőzsdéje: az acél- és vegyi konszernek részvényei felfelé másznak, hála a hadianyag megrendeléseknek. Ott újra tankokat gyárt futószalagon Borsig és Mannesmann, újra vadászgépek repülnek ki Messerschmitt kapuján...

Ágyú vaj helyett!... Háború béke helyett! Élet helyett halál... Egon megrázta fejét és egy pillanatra szeme elé tette tenyerét, hogy elűzze ezeket a tolakodó párhuzamokat.

Mint ünnepi harangok csengése, labdák puffanása hangzott a fülébe. A labdák egy iskolaudvarra néző romház magas faláról pattantak vissza. Nagyok voltak ezek a labdák, pirosak és kékek. Amikor a falhoz ütődtek, rövidke zúgó hangot adtak. Minden labdának megvolt a maga hangja. És a sok hang sajátságos szimfóniává olvadt össze, amely sokszorosan visszhangzott a háztömb romjai között. A nap sugarai olyan ragyogóvá tették az ugráló kék-piros gömböket, hogy Egonnak belekáprázott a szeme. Felkacagott. A színek ünnepi csillámlása, a labdák vidám zümmögése, az iskola udvarán játszó kislányok gondtalan kiáltozásai — mind az élet diadalának képévé fonódtak egybe. Ez az élet utat tört magának a füstös romok szörnyű tengerén, az éhségen és nyomoron, az özvegyek könnyein és a nyomorékok átkain keresztül. Egy nagy, értelmes munkaszerető nép bűne fölötti szégyenén keresztül, hiszen ez a nép hagyta, hogy a halál és rombolás ostoba, lélektelen eszközét csinálják belőle. És újra életet, vidám német beszéd; nem tekintenek vissza a multra, előre irányul a tekintet, csak előre...

De hát hogy is vetődött ide? Mi ez? Egyszerű szórakozottság csupán, vagy az önmaga fölötti uralom veszedelmes hiánya? Hogyan hozhatták ide a lábai anélkül, hogy akarta volna? Itt tanul most Lilli, de ő nem hozzá indult, hanem Wirth-hez. Meg kell mondania Ruppnak: elhatározta, hogy ahhoz a szovjet tiszthez fordul, aki a körzete parancsnoka volt. Egon neki köszönheti az első figyelmet, amit vele, mint mérnökkel szemben tanúsítottak; ennek az álmatlanságtól kivörösödött szemű, fáradt embernek köszönheti, hogy nem végzett magával, hogy megőrizte önmagába, erejébe és alkotói jogába vetett hitét. Haladéktalanul fel kell keresnie ezt a szovjet tisztet és bocsánatot kell kérnie tőle: a számológép nem készült el. Pedig nemcsak pénzt adtak rá a parancsnokságon, de a legnehezebben megszerezhető anyagokat is rendelkezésére bocsátották. Egy pfenniget sem fogadtak el Egontól. Csupán az ígéretét, hogy megépíti a gépet. És lám — nem tartotta be az ígéretét.

Még hozzányúlni sem tud többé a géphez. Tervrajzai idegennek, haszontalannak tűntek Egon szemében. A gép befejezetlen törzsére és egész bonyolult szerkezetére úgy tekint most, mint tétlenségében elkövetett csinyjének gyümölcsére. Nem számológépet, de rakétalövedéket kell alkotnia, a régi rakétalövedékét. Meg kell csinálnia azt, aminek hiányában Wiener nem tudta megvalósítani a „V 13"-at. Egonnak véghez kell vinnie ezt a dolgot. Az Óceánon túl lázasan dolgoznak új bombák megteremtésén, amelyeknek az a rendeltetésük, hogy szétrombolják ezt az új iskolát, megöljék a kis Lillijét, hogy a még el nem felejtett szenvedések szörnyűségébe taszítsák vissza a népét, hogy ős-sötétségbe lökjék vissza Németországát. Nincs tehát joga ahhoz, hogy ilyen semmiségekkel foglalkozzék, mint ez a számológép. Ám foglalkozzanak vele azok, akik a nyugalmat keresik, akik eltávolodnak az élettől, a harcok reális nehézségeitől. Elmentek, mindörökre elmúltak azok az idők, amikor kész volt eladni lelkét az ördögnek a nyugalomért; amikor kész volt arra, hogy a hitlerizmus legborzalmasabb bűnében tettestárs legyen és az is lett; amikor behúnyta a szemét, hogy ne lássa az életet... Mindez a multé, a rémes multé, amely nem tér vissza, amit szétzúzott az oroszok hozta igazság. Most szemébe néz az életnek és úgy véli: kötelessége, hogy drága népének adja minden erejét, minden tudását, hogy védekezhessék az ellen, amire az Óceánon túl készülődnek. Veszélyes a bombájuk? Igen. De hogy itt ledobják, ahhoz repülőgépek kellenek. A repülőgépek vezetéséhez pedig emberek. De mit szólnak majd az amerikai repülők, ha megtudják, hogy minden bombáért, amit ledobnak a németekre, vagy az oroszokra, vagy lengyelekre, vagy románokra, vagy bolgárokra, vagy csehekre, vagy bármilyen emberre, akinek csupán az a bűne, hogy nem óhajt a hatvan amerikai család rabszolgája lenni — hogy minden bombáért amerikai városaik visszakapnak egy-egy lövedéket, amelyet nem tud feltartóztatni a pilóta félelme, bizonytalansága vagy tévedése. „V-13", „V-13"! ... Egon ráeszmélt, hogy Wirth irodájának ajtaja előtt áll.

Wirth persze nem ugyanaz Egon számára, aki Lemke volt, de Wirth — Franz tanítványa és utóda. Csakis előtte és senki más előtt, Egonnak fel kell fednie terveit. Csakis Rupp és senki más mondja meg Egonnak, hogy ennek így is kell lennie: a békeszerető Demokratikus Német Köztársaságnak szüksége van Egon Schwerer mérnökre.

Egon betolta az ajtót és belépett az irodába.

Amikor Egon elbeszélte terveit Ruppnak, az izgatottan felállt az asztal mellől és járkálni kezdett a szobában. Egon már nyugtalanul feszengett a székén, olyan soká tartott Rupp hallgatása. Végre megszólalt:

— Sajnos, már semmit sem mondhat annak a szovjet tisztnek: a parancsnokságokat felszámolták. Minden közigazgatási funkciót átadtak a köztársasági kormányzatunknak.

— Nagyon sajnálom — mondta Egon. — Olyan bűnös vagyok a szemében: a számológépem...

— Amiatt ne nyugtalankodjék. Úgy sejtem, nem olyan nagyon szükséges az oroszoknak, hogy búsulnának az ön pontatlansága miatt.

— Azt hiszi? De hiszen anyagot és jelentős előleget adtak nekem.

— Köszönje meg nekik és kész. Sokkal fontosabb ennél, hogy nem tudom megoldani a kételyeit, de ebből nem következik, hogy megoldhatatlanok. Majd megoldják az idősebb elvtársak. Talán már meg is oldották. Ha az egyéni véleményemet kérdeznék, talán azt mondanám: igaza van és nincs igaza. Önnek, természetesen, olyan területen kell kifejtenie az erejét, ahol a legnagyobb eredményeket érheti el.

— Én is így gondoltam! — kiáltott fel megkönnyebbülten Egon, de torkán akadt a szó Rupp figyelmeztető mozdulatára.

— Ez csupán a kérdés fele — folytatta Rupp. — A másik fele az, hogy véleményem szerint nem a rombolást és gyilkolást szolgáló lövedékeken kell munkálkodnia. Inkább legyen az olyan gép, amely fiatal köztársaságunknak helyet biztosít a jövőért, az emberiség gyönyörű jövőjéért, a nemzetközi tudomány végtelen horizontján új találmányokért küzdők első soraiban. Mi, németek, olyan sokkal szaporítottuk már a rombolás tudományát, hogy ezt a vétkünket csupán az újjáépítés és haladás tudományának területén kifejtett legnagyobb erőfeszítéseinkkel tehetjük jóvá. Megtudni, hogy mi történik bolygónk határain túl, már egyáltalán nem olyan távoli perspektíva, hogy mi, németek, ne gondolkozhatnánk felette. Nem nagyon sokat értek effajta dolgokhoz, de azt hiszem, hogy a földünk határain belüli közlekedés problémájában is szerepet játszik a rakétalövedék. Még hozzá a közeljövőben. Látja, az olyan lendületű mérnöknek, mint ön, van mivel törődnie. Ha nem érdekli az olyan csekélység, mint a rakéta-utazás Berlinből Pekingbe, tervezzen kérem olyan szerkezetet, amellyel a holdba lehet repülni. Ez is foglalkoztat minket és találunk rá módot, hogy ebben is segítségére legyünk.

Egon elnevette magát:

— Rupp, maga fantaszta! Én azért jöttem, hogy komolyan beszélgessünk — a máról.

— Hát ma talán nem azért a holnapért dolgozunk, amelyről beszélek?

— Azt a holnapot ma kell megvédeni — jelentette ki Egon. — Egyáltalán nem szándékozom a gépemből halált hozó fegyvert csinálni nem! nem! Ha arra kerül sor, hogy földkörüli utazásra vagy holdba-repülésre használják, annál elégedettebb leszek. De feltétlenül szükséges, hogy legyenek tartalékban olyan rakétáink is, amelyekben utasfülkék helyett atomlövedékek vannak, hogy féken tarthassuk az olyan embergyűlölő hülyéket, mint Truman és barátja, Vandenheim. Nemrégiben olvastam Sztálin sorait: „A kommunisták egyáltalán nem eszményítik az erőszak módszerét. De ők, a kommunisták nem akarják, hogy rajtuk üssenek, nem számíthatnak arra, hogy a régi világ magától távozik a színről, a kommunisták látják, hogy a régi rend erővel védekezik és ezért a kommunisták azt mondják a munkásosztálynak: készüljetek fel, hogy erőre erővel feleljetek, kövessetek el mindent, nehogy az elpusztuló régi rend agyonzúzzon benneteket..." Nem hiszem, hogy az amerikaiak nagyon erős idegzetűnek bizonyulnak, ha odáig megy a dolog, hogy a városaikat bombázzák. Túlságosan megszokták azt a gondolatot, hogy idegen földön fognak harcolni és ott is idegen kezekkel. Az olyan lövedék, mint az enyém, majd hamarosan észretéríti őket. Végeredményben ön sem cáfolhatja meg, hogy százhetvenmillió amerikai túlnyomó többsége éppen olyan egyszerű ember, mint maga vagy én.

Rupp elmosolyodott. Mi, egyszerű emberek: ... Egon szájából ezek a szavak egészen újszerűen csengtek. De kár, hogy nem hallhatja Lemke! Rupp így válaszolt:

— Nem vitatkozom: az egyszerű amerikaiak *majdnem* olyan emberek, mint maga vagy én. De nem egészen, csak majdnem. Közülük százharmincötmillió nemcsak hogy nem hallotta még bombák vagy golyók süvítését, de még csak nem is látta Európa romjait. Mert az újságok képei nem számítanak. Az erős háztetők alatt üldögélő, jóllakott emberekben ezek a képek csupán a kíváncsiságot ébresztik fel. És azt az ötmilliót is, aki sisakban járt, elkényeztette a háború. Nekik nem kellett vérükkel fizetni minden centiméternyi visszahódított földért. Egyszer, amikor a német hadsereg annak rendje és módja szerint nekibőszült, a jenkik felhúzták a sleppjüket, úgy szaladtak. Ha Hitler tábornokai olyan ellenállást tanúsítottak volna a nyugati fronton, mint a keletin; ha úgy verekedtek volna négy éven keresztül Franciaországban, mint Oroszország-

ban — akkor elmondhatnák a jenkik: ismerjük a háborút. De az olyan ellenfelet, amely nyúlik és enged, mint a tészta, bombákkal elárasztani, aztán teljes sebességgel robogó jeepekkel üldözni — ez még nem háború. Ilyet többé nem látnak.

— Még nem is olyan régen, émelygett a gyomrom, ha a háborúról beszéltek, de esküszöm: éppen mert szenvedélyesen és most már tudatosan akarom a békét, nem félek többé a háborútól. A háború szörnyű, de ha nem lehet elkerülni, kész vagyok a fogaimmal harcolni ennek a szörnyűségnek az okozói ellen. Utóbbi időben sikerült egy keveset beszélgetnem gyáraink dolgozóival, azokkal az új németekkel, akik elsőkként érezték magukat országuk, életük és sorsuk igazi gazdájának. És én mondom: ahogy én, ők is készek halálos harcra mindenki ellen, aki kezet emel a békére, a munkánkra, a jogunkra, hogy éljünk a nekünk juttatott szabadsággal. Egyetlen dolgozó sem mondta nekem: „Foglalkozzék a számológéppel, nem érdemes visszatérnie a rakétalövedékéhez, úgysem kell az nekünk."

— Hát én talán ezt mondtam? — kérdezte Rupp.

— De nem a holdba való utazás az, amivel most törődnöm kell! — mondta erélyesen Egon.

Rupp tagoltan, elgondolkozva megkérdezte:

— Akar beszélni idősebb elvtársainkkal?

— Ha lehetne... — mondta bizonytalanul Egon.

Nem sokkal azután, hogy Egon hazaért, gondolatait telefoncsengetés szakította meg. Rupp közölte, hogy Egont még ma este fogadja az elnök.

Még sokáig azután, hogy Rupp befejezte a beszélgetést, Egon ott állt a telefonkagylóval a kezében. Nem tudta visszatenni a helyére, mintha félt volna, hogy ezzel megszakad az a képzelt vonal, amely ettől a perctől kiindulva valahova messze előre húzódik — addig a pontig, amíg végleg meg nem érti azt, ami előtte máris nagy igazságnak tűnt, de egyelőre még nem alakult ki teljesen...

— Mi van veled? — kérdezte Elza és óvatosan szétnyitotta férje ujjait, melyek az ebonit hallgatót szorongatták.

Egon kinyújtotta karját, átölelte felesége vállát és magához húzta az asszonyt.

— Ma beszél velem az elnök... Az új elnökünk... Érted?

Elza, ajka gyengéd érintésével, lezárta férje csodálkozástól félig nyitott száját.

— Olyan vagy, mintha kicsit berúgtál volna — szólt Rupp felesége és fürkészve nézte hazaérkezett férjét. — Talán ünnep van ma?

Rupp karonfogta az asszonyt, és keményen dobbanó léptekkel körbe-körbe vezette a szobában.

— Bizony, bizony! A te szemedben talán nem olyan nagy, de mindenesetre ünnep! — kiáltotta derűsen. — Érted-e, Gustchen, megnyertem egy ember lelkét, akiről tanítóm, Franz, azt mondta nekem: „Hallod-e, Rupp, én tudom, semmi okod sincs rá, hogy a Schwerer-családot szeresd, de van a családnak egy igen megbízható tagja, Egon Schwerer úr, az én volt tisztem. Valaha ember volt és újra azzá lehet. Igen, igen, újra embert kell csinálnunk belőle. Németországnak szüksége van emberekre, igazi emberekre, a társadalom minden rétegéből. Az ember, bárhonnan is származzék, ember marad és nincs jogunk elveszíteni, ha megbízható..." Franz Lemkének nem sikerült embert faragnia Egon Schwererből, de úgy látszik, nekem igen. Ugye, megérted, Gusta, mennyire fontos ez nekem: jó munkát végezni tanítóm emlékére...

Gusta kissé elbiggyesztette puha ajkát:

— Ezt úgy mondod, mintha nem ismertem volna Franz bácsit épp oly jól, mint te.

— Azért beszélek veled így, kis Gustchen, mert éppen olyan jól ismerted, mint én, tehát meg kell, hogy érts... Hát most már tudod, miért vagyok ma ilyen jókedvű?

Rupp most olyan váratlanul állt meg, hogy Gusta szoknyája szorosan a lába köré csavarodott. Rupp két tenyere közé szorította felesége pirospozsgás arcát és cuppanósan megcsókolta kissé pisze, szeplős orrát.

Amikor Gusta látta, hogy Rupp fogja a kalapját, rákiáltott:

— Ne menj el! Nem tudod, ki érkezett meg...

— Ugyan ki?...

— Klára néni!

— Itt van?!

Rupp ledobta a kalapját, megint átkarolta feleségét, hogy újabb köröket sétáljon vele, de Gusta ügyesen kisiklott a keze közül.

— Klára néni megígérte, hogy hamarosan visszajön.

— Ó, akkor már igazán el kell szaladnom egy üveg borért! — kiáltotta Rupp, felkapta a kalapját és kirohant a szobából.

10

Ugyanebben a ragyogó déli órában gördült be a brest—berlini futárvonat a Schlesischer Bahnhof csarnokába. A moszkva—berlini hálókocsiból egy magas, szikár, öregember

szállt ki, egyik kezében kis bőrönd, másikban súlyos irattáska. Az öreg jól szabott polgári ruhát viselt, de minden mozdulatán látszott, hogy kényelmetlenül érzi magát ebben az öltözetben. Fejbiccentéssel magához intett egy hordárt, átadta a poggyászát és száraz, érces hangon, amelyből kicsendült az elégedetlenség, mintha már előre hallaná a tagadó választ, megkérdezte:

— Léteznek ebben a városban automobilok?

A hordár csodálkozva nézett rá:

— Magától értetődik.

— Akkor a belügyminisztériumba!

Mialatt az autó a megadott cím felé robogott, az öreg még mindig elégedetlen arccal sandított jobbra-balra. De minél tovább nézelődött, annál inkább eltűnt arcáról az elégedetlenség fintora, a keskeny ajk körüli rideg redők eloszlottak, az orr fölötti ránc kisimult. Az útja vége felé már leplezetlen gyönyörűséggel szemlélte az újjáépülő romházak körül csaknem mindenhol pezsgő munkát; elégedetten bólingatott, amikor egy-egy parányi, négyszögletes térhez értek, amely a bombáktól megsemmisített épületek helyén keletkezett, sőt két-háromszor meg is állíttatta a kocsit, hogy figyelmesen megnézze az új házakat, iskolákat és kórházakat.

Amikor a soffőr megmondta az összeget, amelyet a taxióra mutatott, az öreg ember hosszasan számolta ki a pénzt. Kinyújtott kezébe rakott minden egyes pénzdarabot és nagy figyelemmel vizsgálgatta távollátó szemével. Végre átadta a soffőrnek a kívánt összeget és külön egy húszpfenniges érmét.

— Egy pohárka ánizsra — mondta olyan hangon, mintha szigorú megrovásban részesítené a kocsivezetőt valami rendetlenségéért.

A minisztérium előcsarnokában, ugyanazzal a gesztussal, ahogy a hordárnak átadta a holmijait, a portás kezébe nyomta a bőröndjét és a kalapját. Ugyanazon a kérlelhetetlen száraz hangon megkérdezte:

— Hadifoglyok visszatelepítési ügyosztálya?

A portás megmondta, hányadik emelet, hányas szoba. Az öreg lassan, mintha számolná a lépéseit, elindult a folyosón. Néhányszor megállt egy-egy ajtó előtt, megnézte a számot és a feliratos táblát. Azt hihette az ember, hogy minden táblácskát gondosan tanulmányoz: egyik előtt elégedetten mosolygott, a másiknál elégedetlenül csücsörítette a száját. Néha még szemrehányón meg is csóválta a fejét, mintha rosszalná egyik vagy másik ügyosztály vagy hivatali személy ottlétét.

Megállt a keresett ajtó előtt, kivette monokliját a kis-zsebéből és megszokott mozdulattal a szemébe csippentette. Kissé meghúzgálta a zakóját; köhintett, mintha arról akarna meggyőződni, hogy nem változott-e meg a hangja és végre benyitott az ajtón.

Az öreg úr felülről lefelé végigmérte az asztalnál ülő tisztviselőt és kissé tétovázva, mintha mérlegelné, érdemes-e szóbaállni ezzel az emberrel, átnyujtotta névjegyét. Némileg szokatlanul festett. A nyomtatott szöveg egy része át volt húzva:

Ámbár Gauss már régen hozzászokott a hadirokkantak látványához, kissé kínosan érintette, hogy saját, tulajdon névjegye egy műkéz fekete kesztyűbőrrel bevont, merev ujjai közé került. Csak most vette észre, hogy a tisztviselő félkarú. Fegyelmezett agya rögtön azzal a végkövetkeztetéssel reagált erre a látványra, hogy ez a félkarú nyilván hadirokkant, következésképpen katona vagy tiszt, tehát úgy lehet vele beszélni, ahogyan egy katonai személlyel szokás. Minden kertelés nélkül élesen odavetette.

— Átadni az ügyosztály vezetőjének!

Ez a tónus azonban nem váltotta ki a félkarúból azt a hatást, amit Gauss várt. A tisztviselő ránézett a névjegyre, aztán nyugodtan ráemelte tekintetét a látogatóra, udvariasan felemelkedett kissé és a félelem vagy alázatoskodás bármily jele nélkül hellyel kínálta. Az öreg kelletlenül leereszkedett a szék csücskére és hatásosan, szinte figyelmeztetőn, még egyszer köhintett.

— Ön régen elutazott a Szovjetunióból? — kérdezte a félkarú.

— Csak amikor megtudtam a Német Demokratikus Köztársaság megalakítását — válaszolta hangsúlyozottan szárazon

Gauss. — Berlinbe félórával ezelőtt érkeztem. A visszatelepítési ügyosztály vezetőjét óhajtom látni. Kérem önt...

— Nevem: Boyss — súgta a félkarú.

— Kérem önt, Boyss úr, jelentse óhajomat az ügyosztály vezetőjének.

— Egy perc türelmet, Gauss úr — válaszolta változatlan nyugalommal Boyss és utasítást adott telefonon, hogy hozzák be Gauss, hadifogoly vezérezredes személyi lapját.

Gauss egészében egy vén, berzenkedő pulykára emlékeztetett; tekintetét valahová Boyss feje fölé meresztette, így akarta kifejezni, hogy nem óhajt ezzel a kis tisztviselővel fecsegni. Éppen ezért a néhány perc — mialatt valahol a szoba falain túl a személyi lapot keresték — néma csendben telt el, amit csupán a Boyss által átnézett papírok zizegése tört meg. Amikor behozták a személyi lapot, Boyss eltűnt vele a másik dolgozószobában, de csakhamar visszatért és szótlanul visszaült helyére, az asztal mögé. Gauss tudta, hogy éppen most tanulmányozzák az ajtó mögött az életrajzát. Az a néhány esztendő, amely elválasztotta attól a pillanattól, amikor átadta fegyverét egy szovjet tisztnek, megtanította türelemre. Ült a székén, mereven, mint egy bálvány: nem érintette hátával a szék támláját, sarkait összezárta és úgy tartotta a kezét, mintha a kardja markolatán nyugtatná.

Végre megvillant a jelzőlámpácska Boyss asztalán és a tisztviselő így szólt:

— Treitschke doktor kéreti.

„Tulajdonképpen kinyithatná az ajtót" — gondolta Gauss, de változatlan arckifejezéssel, szálegyenesen, mereven felállt és belépett a dolgozószobába.

Amikor Gauss megjelent, Treitschke félretette a személyi lapot.

— Örülök, hogy üdvözölhetem a hazában — mondta a doktor.

Gauss összeütötte bokáját, mintha pengetni akarná a sarkantyúját.

— Nem jeleztem előre érkezésemet — szólt — de olyanok a körülmények, hogy a levelezés feleslegesnek látszott.

Leült a felkínált karosszékbe — változatlanul egyenesen és szigorúan — szótlanul előhúzott a zsebéből egy összehajtogatott újságot, lassan szétnyitotta és Treitschkének nyujtotta. Az újságban pirossal vastagon aláhúzott szembeszökő sorok...

Treitschke hangosan olvasta:

—„4. A német nemzet teljes szuverenitásának helyreállítása"...

És kérdőn tekintett Gaussra.

Az lakonikusan válaszolt:

— Tovább!

— „Bűnös gondolat, hogy az elvérzett német népet még egyszer háborúba és katasztrófába sodorják." — Gauss most néma fejbiccentéssel hívta fel Treitschkét, hogy olvasson tovább. — „Becsületes német hazafiak közt nem lehet semmiféle nézeteltérés abban a kérdésben, hogy a német nép nemzeti önállóságát és szuverenitását demokratikus alapon kell helyreállítani." — Gauss megint bólintott. — „A Demokratikus Németország nemzeti frontjának kiáltványában foglalt követeléseket tiszta lelkiismerettel aláírhatja minden becsületes német, tekintet nélkül arra, hogy milyen párthoz tartozik és mi a világnézete."

— Tökéletesen egyetértek ezzel — jelentette ki Gauss. — Kérem tovább.

— „Az előttünk álló óriási feladatok, amiket a német nemzet megmentése érdekében teljesítenünk kell, nem engedik meg azt a fényűzést, hogy a német nép ereje felaprózódjék és polgárháborúban megbénuljon. Minden becsületes, hazája jövőjét szívén viselő német Nemzeti Frontja megteremti a nemzeti szerencsétlenség elhárításának reális feltételeit."

— Még tovább! — vetette oda Gauss.

Treitschke a befejező részt olvasta:

— „A német kormány programmja — a német nép programmja. Nem cseréljük el az alkotmányt a megszállási alapokmánnyal."

— Soha! — jelentette ki mérges-katonásan Gauss. — Ezért vagyok itt.

Kis ideig csend uralkodott. Treitschke úgy tett, mintha átolvasná az újság jól ismert hasábjait. Gauss mereven figyelte Treitschke arcát. A doktor, aki igyekezett olyan hidegnek látszani, mint az öregúr, megszólalt:

— Ön a hadifogságban állítólag a francia festészet történelmén dolgozott?

Gauss az asztalra tette vastag irattáskáját.

— Hadd mondják meg a szakértők, ér-e valamit. De... ez olyanféle, mint az unalomból készített női kézimunka. Én katona vagyok és mint katona jöttem önökhöz. Lehet, hogy ez sajnálatos — de, véleményem szerint, Németországnak megint katonákra van szüksége.

— A köztársaságnak nincs hadserege — szólt Treitschke.

— De kell, hogy legyen — pattogta meggyőződéssel Gauss. — Csak nem gondolja, hogy volt kollégáim elől, akik az ame-

rikai technikára támaszkodnak, megvédhetjük magunkat effélével — és útálkozva bökött csontos ujjával az irattáskájára. — Ha orosz fogságomban feltételezhettem volna, hogy a dolog újra odafejlődik, hogy megint szükség lesz rám, higgye el, nem fecséreltem volna az időmet effajta munkára. — Arcán újra fintor suhant át. — Sokkal hasznosabbal tölthettem volna az időt: az oroszoknál lehet egyetmást tanulni, katonai dolgokban. Nálunk egyesek meg azt fecsegik, hogy az ügy másképpen is végződhetett volna, ha Hitler és Ribbentrop urak nem követnek el hibákat és nem rántanak be minket kétfrontos háborúba. Ostobaság! Minden ugyanilyen siralmasan végződött volna. Ez a történelem törvénye! Sohasem voltam a keleti háború híve, de lehetetlen volt elkerülni, amikor oly sok német elhatározta, hogy engedelmeskedik „nemzeti nagydobosa" esztelen parancsainak. — Gauss szavaiból olyan őszinte megvetés csendült ki, hogy lehetetlen volt nem hinni neki, pedig Treitschke ugyancsak óvatosan hallgatta az öreget.

— Ha az oroszok — folytatta Gauss — nem végeznek negyvenötben ezzel az iszonyattal, eltemették volna negyvenhétben vagy ötvenben. Nem tudom pontosan, mikor, de szilárdan tudom, hogy a Hitler-bandától való megszabadításunk küldetését az oroszok minden körülmények között teljesítették volna. Ez olyan elkerülhetetlen, mint az, hogy ebben az épületben most ön ül és nem valami betörőből lett koszos sturmführer, vagy paszományokkal felcicomázott fűszeres. Sajnos, ezt képtelenek megérteni kollégáim, akik Németország ama felében élnek, amelyet ideiglenesen „szövetségi köztársaságnak" hívnak. Ők nem értették meg azt, amit megértettem Oroszországban. Nem tudják megérteni: mindaz, amit ők még mindig a háború művészetének neveznek, nem több, mint háborús hisztéria. Egyébként ez nem fontos. Az az útálatos, hogy megszűntek németek lenni. Ez az, ami helyrehozhatatlan. A svájciak, akik beállnak a vatikáni gárdába, hogy pénzért őrizzék a másvallású pápát, tudják: sohasem kerül sor arra, hogy szülőföldjük, Svájc ellen harcoljanak. De az én volt kollégáim, ott nyugaton?... Ők már eleve meg vannak győződve az ellenkezőjéről: nemcsak szolgálniuk kell a külföldieket, de harcolniuk is kell a németek ellen. Én a hazámat akarom szolgálni, de nem akarok szolgálni az amerikai szatócsok idegenlégiójában.

— Tehát csak az a lényeg, hogy nincs hadseregünk?

— Nézze kérem — mondta Gauss — a hadifogságban én nemcsak ezt írtam — és ujjával megint az irattáskájára bökött. — Foglalkoztam Marx és Lenin tanulmányozásával is. És olvastam Sztálin munkáit, uram.

Treitschke kissé elképedt.

— Igazán?

— Igenis... Be kell vallanom: azért fogtam a tanulmányozásukhoz, hogy teljes egészében megértsem, végeredményben miért is vagyok én hadifogságban? És amilyen mértékben megismerkedtem a kérdéssel, mindinkább meggyőződtem róla: csak őrültek szállnak vitába a történelemmel. Igen! Őrültek, akik nem óhajtanak szembenézni az igazsággal!

— Olyanfélék... mint azok, ott a túloldalon?

— Kimondhatja: Guderian, Halder, Manstein, Kesselring, Rundstädt, Schwerer és a többiek. Őrültek, akik aláírták saját ítéletüket és becsületük ítéletét. — Az öreg minden felkiáltásánál dühösen koppantott csontos ujjával az asztalra. — Mi ítéljük el majd őket tábori törvényszék előtt hazaárulásért!

— Önök vagy a nép? — kérdezte mintegy véletlenül Treitschke.

Gauss zavarba jött, majd észbekapva így szólt:

— Igaza van: a nép vonja őket felelősségre.

Treitschke gondolkozott, felemelte a telefonkagylót és engedélyt kért valakitől, hogy Gauss vezérezredessel együtt felkereshesse.

— Volt... — javította ki Gauss — erről sohasem feledkezem meg: volt vezérezredes. És most?... Most valami tisztféle, aki az akadémia nehéz tanfolyamára jár. Igen, igen, ez pontosan így van... Mint katona mondom: amikor a tengerentúli új hunok betörtek kontinensünkre, a béke megőrzésének egyik legfontosabb feltétele lett: habozás nélküli készség arra, hogy visszaverjük a béke megbontására irányuló kísérleteiket. Én így gondolom, uram. Amint már említettem, utolsó katonai akadémiám tanfolyamán, hogy úgy mondjam: magántanuló lettem — hadifogságba estem. De, kérem, ebből ne tessék azt következtetni, hogy én afféle félművelt ember vagyok. Nem a leglustább tanulója voltam az oroszoknak, akik segítettek, hogy tájékozódni tudjunk a történelem bonyolult leckéiben. Végkövetkeztetésem talán kissé nehéznek tűnhet ön előtt annak a távlatnak értelmében, amilyet ők rajzolnak, de én kitartok mellette. Ha akarja, önnek, mint nem katonaembernek...

— Kérem — mondta Treitschke, akit érdekelt, mit forgat ez a tábornok a fejében. Treitschke még nem nagyon hitte el, hogy ez az öreg hivatásos katona, aki az anyatejjel szívta magába a porosz iskola minden hibáját, képes lenne arra, hogy hajlott korában megértse: minden iskolája és minden személyes tapasztalata jóformán semmit sem ér többé...

Treitschke oda akarta nyujtani Gaussnak a szivaros ládikát, de a tábornok kijelentette:

— Leszoktam a szivarról... Most csak orosz cigarettát szívok. Sokkal kényelmesebb: a dohány nem kerül az ember szájába. — Elővett egy doboz hosszúszopókás cigarettát. — Tehát... Néhány paradox következtetésre jutottam: azok ott valamennyien — németek és amerikaiak, angolok és franciák... mind, akik új támadást terveznek Európa ezen fele ellen — elszámították magukat. Azt képzelik, hogy az a tökéletesség, amit a korszerű fegyverek elértek, meg tudja rövidíteni a háborúk időtartamát. Ostobaság! Pontosan az ellenkezője igaz: ezek az eszközök jobban elhúzzák a háborút, mint a régiek. Már nem is beszélek a hírhedt bombákról — az atombombáról, a hidrogénbombáról és ehhez hasonlókról — amelyekben, mint vereség elleni gyógyírban, már Hitler is reménykedett. Bradley és Halder, Eisenhower és Montgomery — ők azt hiszik, elegendő lesz, ha néhány városunkat eltörlik a föld színéről és máris feltartjuk a mancsunkat. Azt képzelik, hogy meg tudják semmisíteni Szovjetoroszország ipari centrumait és így két vállra fektetik. Végkövetkeztetésük: hogy a háború időtartama a minimumra csökkenjen, feltétlenül szükségünk van bombázó légierőkre a légi invázió és a hadsereg ipari utánpótlási bázisainak megsemmisítése céljából. Ugyanekkor szem elől tévesztik: Kelet- és Délkelet-Európa országai, de legfőképpen a Szovjetunió szintén foganatosítanak intézkedéseket. És kérem, arról se tessék megfeledkezni: új tényező lépett a játékba, én még jóformán nem is vettem figyelembe. Ez a tényező a legelsőrendű szerepet fogja játszani a küzdelemben. Kína! Méretei, embertartalékai — grandiózusak! Igazán grandiózusak, én mondom! A legközelebbi jövőben kénytelen leszek módosítani régi felfogásomat, mikor már tanulmányoztam Kína befolyását, mint az új történelem tényezőjét.

— Mindez — jegyezte meg Treitschke — erősen eltér attól, ahogy én képzelem a jövőt.

— Mert ön civil módra gondolkozik — mondta öntelten Gauss. — Hasznos önnek, ha végighallgat... Állítom: volt kollégáimnak holmi villámháború lehetőségeiről szóló beszélgetéseiben pontosan annyi a jószándékú tévedés, mint a szándékos megtévesztés. Meg akarják téveszteni azokat is, akik ellenük vannak és azokat is, akikre támaszkodni akarnak. Elámítják a német népet és pusztulásra készítik elő.

— Azt hiszem, sikerül elkerülni ezt a szörnyű perspektívát — szólt Treitschke. — A háború nem elkerülhetetlen. Nyu-

gat-Németország németei mind világosabban megértik, hol az igazság. A nép nagyon éleslátó.

— Én is így szeretném gondolni, de minden tapasztalatom ellentétben áll ezzel a biztos tudattal — felelte Gauss.

— És nem gondolja, talán mégsem ismeri annyira az embereket, a világ egyszerű embereit, hogy értékelni tudja szerepüket abban az elhatározásban: háború vagy béke?

— Katonáimban mindig tiszteltem az egyszerű embereket...

— De sohasem ismerte őket név szerint. Ön, valószínűleg attól kezdve, hogy túljutott a századparancsnoki beosztáson, többé már meg sem különböztette egymástól a katonaarcokat.

Gauss bizonytalanul köhintett, feltette a monokliját és mereven nézte Treitschkét, aki némi gúnnyal folytatta:

— Arról már nem is beszélek, hogy kissé érdeklődhetett volna a katonái belső világa felől, ha másként nem, legalább úgy, hogy valamelyiket megkérdezze — miképpen gondolkozik...

— A katonának nem kellett gondolkoznia... — vallotta be Gauss.

— Igen, abban az időben önök így hitték, de a katona gondolkozott.

— Ez az ő dolga volt, hogy úgy mondjam, teljesen a magánügye, aminek semmi köze sem volt a haza szolgálatához.

— Nem mindig. Sokan közülük többet törődtek a haza javával, mint a parancsnokaik.

Gauss ekkor ismét hallatta bizonytalankodó köhintését:

— Khm — khm...

Treitschke elmosolyodott.

— Látom, nem túlságosan hajlandó hinni nekem.

— Ó, ó!...

— Nem tesz semmit, ehhez joga van. De éppen ezen az ön számára emlékezetes napon, amikor visszaérkezett a hazába, talán nem lesz haszontalan, ha megtudja, mit gondolt és mit tett az ön katonája... nos, mondjuk, abban az időben, amikor ön hadtestparancsnok volt... mondjuk, 1918-ban... mondjuk...

Gauss egy pillanatra felnézett a mennyezetre.

— Abban az időben csakugyan hadtestparancsnok voltam; a hadtest Eichhorn vezértábornagy expedíciós erőinek állományába tartozott. Ez nagyon rövid időszak volt. Nem rokonszenveztem Eichhorn vezértábornagy úr Ukrajnában foganatosított rendszabályaival, bukásra ítélt kalandnak tartottam ezt a hadjáratot. Nem kellett volna ellenségünkké tenni a népet, amely nem akart velünk harcolni. Békés úton lényegesen

jobban szabályozhattuk volna az oroszokkal való viszonyunkat. A történelem bebizonyította, hogy igazam volt.

— Nem tudjuk, mit gondolt akkor ön, azt azonban jól tudjuk, mit gondoltak a katonái.

— Ez engem nem érdekelt... akkor.

— És most?

— Most? — Gauss összeszorította keskeny ajkait, elgondolkozott és vállat vont. — Most talán némileg másképp nézném a dolgot.

— Milyen jó lett volna önre nézve és sok, nagyon sok németre nézve is, ha akkor is másképp tekintett volna a dolgokra. Ha már akkor is tisztelte volna a katonáit, ismerte volna a gondolataikat és megpróbált volna számolni azokkal, mint a németek, a német nép képviselőinek gondolatával.

— Nagyon nehéz idők voltak azok, doktor úr. A forradalom határán álltunk. A katona véleményét megkérdezni annyit jelentett volna, hogy végérvényesen szétromboljuk azt, ami már úgyis kis híján magától szétesett: a hadsereget... Meg aztán a katonáink aligha értették akkor a történteket. Különösen olyan körülmények között, ahogy az imént említette: ott Oroszországban...

Treitschke megnyomta a csengő gombját és amikor Boyss bejött, így szólt:

— Üljön le, Boyss... Ha emlékezetem nem csal, ön katonai szolgálatait az első világháborúban Ukrajnában fejezte be?

— Igen, doktor, a „Fekete szárazér" nevű ukrajnai szakadékban, mint a 374-es népfölkelő ezred katonája.

Treischke Gaussra pillantott.

— Ez az ezred az ön hadtestéhez tartozott?

Gauss igenlő fejbólintással válaszolt. Csodálkozva, talán némi ijedtséggel nézett Boyssra, mint a távoli, valószínűtlen múlt valami kísértetére. Közben Treitschke, Boysshoz intézve a szót, folytatta.

— Nagyon hálás lennék, Boyss, ha valahogyan, amikor Gauss úr óhajtja, beszélne neki arról, mi történt magukkal Ukrajnában, milyen volt ott a katonák gondolkozása és hangulata, mit akartak.

— Nagyon szívesen megmagyarázok Gauss úrnak mindent, ami nem világos előtte... — És Boyss mosolyogva hozzátette: — Remélem, sok érdekes és számára váratlan dolgot tud majd meg.

Gauss e szavaknál Boyssra vetette tekintetét és árnyalatnyi gúnnyal kérdezte:

— Azt hiszi?

— Nézze, Gauss úr — válaszolta elgondolkozva Boyss — ha az ember elindul a népet szolgálni, biztos tudatában kell lennie annak, hogy teljesen tiszták a kezei...

Gauss rajtakapta magát, hogy e szavaknál kritikus tekintetet vet Treitschke íróasztalán nyugvó kezére.

— Mindig biztos tudatában voltam annak, hogy semmiben sem vagyok bűnös népem előtt — mondta elégedetlenül a tábornok. — De, természetesen, ha Boyss úr azt akarja...

— Meg akarom erősíteni önt ebben a meggyőződésében. De a megerősítés azt jelenti, hogy segítséget adok útja tudatos kielemzéséhez. Mindenekelőtt tudnia kell, milyen szemmel nézte az egyszerű német katonát...

— Én mindig szerettem és tiszteltem a német katonát — dörmögte makacsul, sértődötten Gauss. Sehogy sem tetszett neki, hogy a 374-ik népfelkelő ezred egy katonája kioktatja.

— Igen, a katonát, mint a csont és izom olyan kombinációját, amelyre egyenruhát és hátitáskát lehet adni; ön tisztelte az engedelmes mechanizmust, amelyet meg lehet tanítani kúszni, lőni, fegyvert tölteni, lovagolni, lövészárkot ásni... Csupán ezt tisztelte a katonában — szólt keményen Treitschke. — Most egész másképen kellene tisztelnie, ha sor kerülne rá, hogy dolga legyen vele. Ember, német, polgár, országának építője állna ön előtt...

Gauss lehajtott fejjel hallgatta, ujjai közt szorongatta szeméről leesett monokliját.

— Éppen ezért — szólt, felemelve fejét — kétszeresen nehezebb nekem most, mint azelőtt. Hiszen az amerikai kupecek és — bocsánat a kifejezésért — stratégáik terveikben a német katonának is kijelölték a helyét: azt a helyet, amit mi, annak idején homokzsákokkal raktunk meg. A németnek kell fedezékül szolgálnia ezeknek a rongyembereknek és gépezeteiknek, amelyekkel pusztasággá akarják változtatni Európát. A fél világot visszalökni az ősállapotba — tessék, ez az álmuk. Minden oroszt, kínait, keletnémetet és mindenkit, aki az új demokratikus országok lakója, egyszerű földművelővé tenni; kényszeríteni akarnak, hogy vadállatok bőrébe öltözzünk, íjjal és nyíllal vadásszunk — hát ezt akarnák. Ez jóformán semmiben sem különbözik attól, amit valamikor Hitler mondott nekem. Hitlernek még kellett térség, a föld népe és kellettek rabszolgák. De ezeknek nem kell térség — elég a maguké; a föld méhére sincs szükségük, hiszen a háború befejezése után mindenből, amit csak ki lehet hozni a földből, egyszerre túl sok lenne, fölöslegük lenne. És végül rabszolgák sem kellenek nekik. Maguknak is több tucat milliónyi emberük van, akiknek nem tudnak mun-

kát adni. Éppen ezért az amerikaiak tervei rögeszmének tűnnek előttem; uralom az uralom kedvéért; győzelem csak azért, hogy egyedülálló legyen a rendszerük; minden más nép megsemmisítése csak azért, hogy Amerika hírhedt „hatvan családja" nyugodtan élhessen. Franciaország, Nyugat-Németország, Anglia és más országok mostani kormányzói tévednek, amikor azt gondolják, hogy helyet kapnak abban a rendszerben, amelyet az óceánontúli jövevények szándékoznak megalkotni győzelmük után. Feltéve, hogy véletlenül maradnak még Európában olyan emberek, akik képesek gondolkodni, alkotni és ellenállni, az amerikaiak úgy megmérgezik őket, mint a kártékony rovarokat.

— De már csak azért az egyért is, hogy hatvan család másfélszázmillió elbolondított amerikai felhasználásával ki akar irtani másfélmilliárd embert — a tervük már csak ezért is bukásra van ítélve! — mondta mosolyogva Treitschke.

— Ezt én is megértettem a szovjet hadifogságban — válaszolta Gauss. — A világnak azt a felét, amelyhez most magamat is van szerencsém számítani, nem lehet se megsemmisíteni, se leigázni, sem arra kényszeríteni, hogy megváltoztassa azokat az eszményeket, amelyek népeiket vezetik... Minden becsületes német könnyű szívvel aláírja a nemzeti front kiáltványát! És én is becsületes német akarok lenni.

— Általános és szenvedélyes békevágyunkból helyes következtetést vont le: tudni kell megvédeni a békét. Sztálin elvtárs valamikor erre tanított minket. Gazembereknél nem használ a rábeszélés, védekezni kell a támadásaik ellen. De a védekezés nem jelent feltétlenül háborút. Egyébként azt szeretném, ha erről nálam nagyobb tekintélyek beszélnének önnel. Önekik kell megoldaniuk a kérdést, mi lesz az ön személyes szerepe abban az óriási munkában, amelyet a német nép végez. A nép helyreállítja államát, védelmezi nemzeti függetlenségét és egységét, harcol a békéért az egész világ egyszerű embereivel együtt. Ha hajlandó olyan munkát elvállalni, amilyennel a német nép megbízná önt — egy úton járunk. — Treitschke rövid gondolkozás után hozzátette: — Itt, a demokratikus Németországban, minden német hazafinak olyan munkát adunk, amit a legjobban el tud látni.

Gauss kis ideig kérdőn nézett Treitschkére.

— Én már abban a korban vagyok — mondta — amikor a rangnak és efféle semmiségeknek jelentősége van... csupán mint a tekintély külső jele...

Treitschke az órára nézett és felállt az asztal mellől:

— Ha megengedi...

— Igen, igen — kapott észbe Gauss. — Már úgyis megengedhetetlenül sok idejét raboltam el.

— Félreértett: azt akarom javasolni, pihenje ki kissé az út fáradalmait, aztán jöjjön el velem... valahová.

Gauss eltakarta szemét a kezével. Tessék! Figyelmeztették jó előre, de ő üres rágalomnak tartotta: hosszadalmas kihallgatás, utána börtön...

— Félreértett — szólt sietve Treitschke. — A miniszter fogadja önt.

Gauss összeszedte minden fürgeségét, amit az évek meghagytak neki és felemelkedett. Kihúzta magát és egyenesen Treitschke arcába nézett. Kezét combjára feszítette, sarkait szorosan összezárta. A monokli megcsillant balszemén.

Ebből a delejes mozdulatlanságból Treitschke kérdése zökkentette ki:

— Tehát?...

Gauss végignézett magán, kezét végighúzta kabátja szegélyén és arcán megvető fintor jelent meg:

— Ilyen külsővel?

— A legjobb külső a békeszerető Németország egyik építőjének — válaszolta mosolyogva Treitschke.

Gauss katonás hátraarcot csinált és merev léptekkel a kijárat felé tartott. Amikor Boyss mellett elment, hideg fejbiccentéssel búcsúzott tőle.

11

Az óra, amelyet Egon az elnök dolgozószobájában töltött, úgy tűnt neki, mint az új élet kezdete. Ennek a nyugodt, őszhajú embernek szavától minden világossá vált előtte. Egon szeme boldogan csillogott, járása könnyű és gyors lett. Amikor kijött az elnök dolgozószobájából, váratlanul megpillantotta a fogadószobában ülő Zinnt. Egymásra mosolyogtak. Egon azért, mert jól esett neki, hogy éppen ebben a pillanatban éppen ezzel az emberrel találkozik; Zinn pedig azért, mert lehetetlen volt nem viszonozni Egon boldog mosolyát.

Zinn Rupptól tudta, hogy a mérnök meglátogatja az elnököt. Most Egon arcáról leolvasta, hogy minden úgy történt, ahogy történnie kellett: az elnök segített Egonnak, hogy végérvényesen magára találjon.

Amikor Egon leérkezett a lépcsőkön, elbocsátotta az elnöki iroda reá váró autóját: járnia kellett egyet, egyedül akart lenni önmagával. Levette a kalapját és feltekintett a fényes csillagokkal telehintett égre. Meglehet, hogy nincs is olyan messze

az a nap, amikor már semmi sem áll útjában az embernek e felé a ragyogó messzeség felé...

Egon kényelmesen lépkedett. Szóról szóra újra átélte az iménti beszélgetést. Egyik utcát a másik után hagyta el. Az egyik utcában az újjáépítetlen romhalmazok sötét tömegei meredeztek, a másikban vidáman csillogtak a kivilágított ablaksorok. Gyakoriak voltak az apró, négyszögletes terek, ahol valamikor házak álltak, amelyeket eltüntettek a bombák. A kerítések mögül virágillat áradt. Egy ág, a kertész hanyagságából, annyira kiállt az utcára, hogy Egon fejét súrolta. Egon megállt. Óvatosan, nehogy letörje, magához húzta az ágat. A levelek hűvösek voltak. Egon mohón szívta magába a levelek jó szagát. Kedve lett volna letépni egy levelet és a gomblyukába tűzni. De meggondolta magát és vigyázva visszatolta a kis ágat a kerítés mögé, mintha félne, hogy valaki más nem tud ellentállni a kísértésnek és letöri.

A régóta nem tapasztalt könnyedség érzésével haladt tovább, amikor egy fényesen kivilágított utcába érkezett. Alig voltak már járókelők. A kirakatokat bágyadtan világították meg az éjtszakai lámpák.

Egyszerre egy utca kanyarulata felől éles tülkölés hallatszott. Sötét karosszériás börtönautó robogott előre. Egonnak alig sikerült félreugrania, nehogy a kerekek alá kerüljön, amikor a gép orra előtt lobbanó láng csapott fel és fülsiketítő robbanás hallatszott. Egon még látta, hogy az autó elülső része a levegőbe emelkedik, majd újra lehuppan a kocsiútra. A kocsi hirtelen megállt. Oldalfala behorpadt, mint egy összetört doboz fedele.

Az utca mindkét oldala felől néhány lövés hallatszott. Egon hallotta a golyók koppanását a kocsi falán. A kocsiból a népi rendőrség néhány tisztviselője ugrott ki.

Egon egy kapubejárat falához szorult. A megrongált börtönautóból két ember mászott ki. Az egyik Krone volt, a másik Parker. Krone futásnak eredt, de a szemközti ház fala mellett feltűnt egy ember alakja, kezében géppisztoly és a hosszú lövéssorozat, úgy látszott, hogy szinte kettévágta Kronet. Összecsuklott, mint egy kettétört bábu és fejjel előre lezuhant a kocsiútra. Néhány pillanatig mozdulatlanul feküdt, aztán lassan mászni kezdett és még a sötétben is látható vércsíkot hagyott maga után. Amikor Parker ezt meglátta, hanyatt-homlok visszarohant az automobilhoz. És a pillanatnyi csendben, abban a sajátságos, élesen érezhető csendben, amely a lövés döreje után szokott beállni, Egon meghallotta Parker hisztérikus kiáltozását a kocsi belsejéből:

— Segítség... könyörgök... gyorsan a börtönbe!

Egon néhány lépést tett az automobil felé. Szeretett volna betekinteni, meglátni ezt az undorítóan süvöltő amerikait, aki könyörgött, hogy mentsék meg a cinkosai golyóitól. Ekkor a házak falán, az ablakok fekete üvegein újra apró sárga kilövési lángok villantak fel és a szűk utcából a lövéssorozat döreje megsokszorozva töltötte be a térséget. Egon arrafelé nézett, ahonnan a lövések fényei villogtak és egyszerre felismerte a lövöldözőt: Ernst volt. Igen, Egon nem tévedhetett: öccse, Ernst Schwerer lövöldözött.

Ez olyan megdöbbentően váratlan volt, hogy Egon fejét vesztve elkiáltotta magát:

— Ernst!...

De hangját elnyomta a géppisztoly új, hosszú sorozatának ropogása és Egon látta, hogy az automobil körül egymásután két rendőr összeesik. Egon később sohasem tudott felelni önmagának arra a kérdésére, mi akadályozta meg abban, hogy még egyszer kiáltson, rávesse magát öccsére és elragadja tőle a fegyvert... Vajjon a sebesült rendőrök látványa sujtotta le, vagy az, hogy Ernst ügyet sem vetett a kiáltására; de abban a pillanatban az öccse még csak arra se nézett, nem fordult meg bátyja kiáltására — ez, igen ez hatott mindennél erősebben Egonra. Úgy rémlett neki, hogy az utcában uralkodó félhomály ellenére kitűnően látja Ernst arcának minden vonását. Egon még azt is elképzelte, hogy Ernst sovány, ügyes tolvajkeze görcsösen szorongatja a remegő géppisztolyt.

Ebben a pillanatban úgy rémlett Egonnak, hogy Németország szörnyű közelmultjának minden sötét ereje most a ragadozó vadállat feszülten előregörnyedő testtartásába merevedett Ernst Schwererben összpontosul. Egon emlékezetében röviden — de világosan, mint a villámfény — felvillant az apja arca, amilyennek utoljára látta, amikor elhagyta a gdyniai Csillaghegyet: ugyanez a ragadozó testtartás, készen arra, hogy az áldozatra vesse magát, valószínűleg ugyanaz az érzéki, vicsorító száj, ugyanaz a szűkre hunyorított kis szem és mégis valami gyávaság abban az egész tartásban, a külsőben — mintha felismerte volna az erők automatikusan egyenlő elosztását: ha előre lehet rohanni, hogy végezzen az áldozatokkal, akkor: előre, ha az áldozat szívósnak bizonyul és harapni akar — akkor is rohanni, de hátra.

Ernst ebben a pillanatban Egon szemében a fasizmus megtestesülése volt. Igen, ez rémlett most előtte: a teljesen össze nem tört fasizmus el akarja ragadni a nép igazságszolgáltatása kezéből cinkosait és kinyújtja undorító, szőrös mancsát

Németország jövője felé. Éppen ez késztette akkor Egont, hogy nem törődve az automatapisztoly tüzével, odaszaladjon a sebesült rendőrhöz, kiragadja kezéből a pisztolyt és elinduljon Ernst felé. És ebben a pillanatban felismerte Ernst.

— Egon! — kiáltotta és leeresztette a géppisztolyt. — Egon!

Egon nem látott és nem hallott semmit abból, ami körülötte történt; nem látta, hogyan csapódnak fel a kapuk a kapualjakban, hogyan rohannak mindenfelől az emberek — fegyvertelenül, de tele elszántsággal, a fasizmus iránti velük született gyűlölettel; hogyan fogták körül a diverzánsokat és szorították az előrenyomuló rendőrosztag kezei közé. Egon szeme előtt csak ez lebegett: „a teljesen össze nem tört fasizmus: Ernst". Egon tovább közeledett felé, felemelve fegyvert tartó kezét. Minél magasabbra emelkedett ez a kéz és minél kisebb lett a távolság a testvérek között, annál lassabbá váltak Egon lépései.

Ernst biztosan olyasvalamit látott bátyja arcán, ami arra késztette, hogy hátráljon egy lépést... kettőt... hármat.

Egon ment előre, Ernst hátrált. Most háttal a falba ütközött. Az Egon kezében tartott pisztoly már egy magasságban volt Ernst mellével. Ernst már látta a pisztolycső kis fekete körét. A kis kör emelkedett, emelkedett. Már az állával szemben van, már egy vonalban a szemével...

— Egon!...

De Egon csak ment előre.

— Egon!...

Ernst felrántotta a géppisztolyt, de a felé néző pisztoly fekete pupillájából hirtelen fényes, vakító világosság tört elő...

— Kit ölt meg?

Egon végigsimította arcát és megfordult: egy kék szempár nézett rá.

„Ernst?..."

Nem, ez nem Ernst... Annak már rég nem volt ilyen tiszta a tekintete... Hát akkor ki ez?... Ó, igen, hiszen ez orosz!... Igen, igen, orosz tiszt: a volt parancsnok.

— Kit ölt meg? — ismételte az orosz és rámutatott valami sötétre, alaktalanra, ami a járdán hevert.

Egon megtántorodott és tarkóját a ház hideg falához szorította:

— Elkísérem — mondta az orosz és kezét nyujtotta.

— A parancsnokságra?

Az orosz mosolygott:

— Ugyan! Nincs már semmiféle parancsnokság... Én is elutazom ma...

Egon most hirtelen, ösztönösen elszégyelte magát, mert valakinek a kezére támaszkodik, mint valami beteg. Hiszen vele semmi se történt!

Kiszabadította könyökét a tiszt kezéből:

— Engedjen... majd magam...

És lassan, bizonytalan léptekkel haladt az orosz mellett.

— Tudja — szólalt meg halkan — ez elkerülhetetlen volt. A múlt nem állhat az utunkban... Érti?...

— Értem — és Egon érezte a könyökén az orosz erős kezének baráti szorítását.

Évek múltak el azóta, hogy a Szovjet Katona a Reichstag épületéről letekintett a fasiszta főváros romjainak kötengerére.

A Katona az elmúlt évek folyamán megfordult Németország sok városában; járt az Elba folyónál is, onnan nézte a „demarkációs vonalon" túl járkáló amerikai és brit őrszemeket. Látta, hogyan élnek és dolgoznak az egyszerű németek a szovjet megszállási övezetben, hogyan rakják le az új, szabad, népi Németország alapjait. Látta, hogyan élnek és éheznek az éppen ilyen egyszerű emberek a nyugati Trizóniában. Látta, hogy a trizóniai németek visszafojtott gyűlölettel, összeszorított fogakkal megint a gyárak és bányák kapui felé vonszolják fáradt lábukat. Látta ezeken a kapukon a régi vérszopó gazdák nevét, akik a különféle náci „leiter" és „führer" egyenruhájukat polgári ruhával, sőt az amerikai-brit közigazgatási tisztviselők és meghatalmazottak védelmet nyujtó kabátjával cserélték fel.

Sok mindenfélét látott ez alatt a három év alatt a Katona. És minél többet látott, annál forróbban gyúlt ki katonaszívében a megvetés az Elbától nyugatra elterülő világ sötétsége iránt, mert abban a világban most is ember embernek farkasa volt.

Minél többet nézett a Katona Nyugat felé és minél többet gondolkozott a látottakon, annál szilárdabb lett a meggyőződése: nincs és nem lehet a világon más út a Nagy Győzelem diadala felé, csak az az út, amely a kommunizmus felé vezet és amelyet a nagy Sztálin mutatott meg.

Amikor a Katona, németországi tartózkodásának végén, Berlinben járt, elment a Reichstaghoz és megkereste a sokezer félig elmosódott felírás között a magáét. Állt és elgondolkozott:

— Most ezt írnám: „Éljetek boldogul", de azt, amit akkor írtam, nem törölöm le: az az igazság...

Február volt. A Katona, a távoli, drága Szibéria felé utaztában, kilépett a moszkvai pályaudvar kijáratán. Az utcai lámpák világító gömbjei a fagyos ködben mint gyöngysorok húzódtak a széles utcák mentén. A távolból fényesen piroslottak a Kreml csillagainak rubinjai.

Amikor a Katona meglátta ezeket a csillagokat, leküzdhetetlen vágy vonzotta oda, a Nagy Haza szívéhez, amelyre oly sokszor gondolt a csaták és menetelések négy esztendejében s németországi vándorlásai három éve alatt. Ment a katona a néptelen utcákon, az alvó, csendes házak előtt a mind fényesebben ragyogó, mind bíborszínűbbnek tetsző kremli csillagok felé. Az éles szél arcába vágott, a frissen hullott hó ropogott a lába alatt, de a Katona nem érezte a hideget. Örült Moszkvának, amely mellett hét esztendeje, hóbuckákon át elhaladt a fagyos januári napokban, amikor az ellenséget nyugat felé visszavetették.

A Katona kiért a Vörös-térre. Ott sötétlett a mauzóleum körvonala. Két sor fenyőfa húzódott a bejárat felé, mint valami erdei út, amely az ország szívéből távoli szibériai hazájába vezet. A Katona, mintha félne, hogy megzavarja a tér havas síkja fölötti csendet, óvatosan közeledett a mauzóleumhoz. A fényszóró sugarában a két őrszem bekecse fehérlett és a jégszürke zuzmarán keresztül sötétbíbor színben csillogott a márvány. A Katona úgy szeretett volna valami lelkéből fakadt szót mondani a mauzóleumnál mozdulatlanul álló őrszemeknek, de nem tette, mert jól tudta: ez az őrség — szent hely. Ujjait kiszolgált szürke fülessapkájához tette szótlanul és visszament a tér közepére. Most egyenesen ránézett ez a szó:

LENIN

A Katona felemelte kezét a sapkájához és lassan levette a fejéről. A háta mögötti hosszú, szürke épület bástyái felől fütyült a szél, összekuszálta a Katona sötétszőke haját, a szemcsés havat az arcába vágta, a fagy párafelhővé változtatta a leheletét, de a Katona csak állt és úgy tűnt neki: nem tudja megmozdítani a kezét, hogy feltegye a sapkáját mindaddig, míg szeme látja ezt a szót:

LENIN

A Kreml tornyában zengőn kondult a harang: négyet ütött. A Katona néhány lépést tett volna, de amikor meglátta ott fönt a Kreml csipkézett falát, dermedten állva maradt: a falak

mögötti sötét épületből, szinte egyenesen a Katona szemébe, egy világos ablak nézett. És a Katona ekkor arra gondolt, hogy talán egy ilyen ablak mögött, munkája fölé hajolva ül az, akinek neve erőt adott neki, hogy a Volgától Berlinig menjen és felmásszék a Reichstagra... A Katona állt és nézett, képtelen volt elfordítani tekintetét. Aztán mélyen meghajolt az ablak fénylő négyszöge felé és elindult vissza...

A fagy erősödött, a levegőben szúrós hószemcsék kavarogtak, a köd elborította a várost, de a Katona lassan lépkedett az utcák kongó aszfaltján és nagy meleget hordozott a szívében. Visszament a pályaudvarhoz és arra gondolt, hogy nem szállt ki hiába Moszkvában, hiszen nagy jutalmat visz haza innen: azt, hogy teljesen megértette két ember végtelen egyszerűségét, a legnagyobb, legegyszerűbb, hozzá legközelebb álló két emberét. Az ő nevükkel megy a végső győzelemig, még ha azt nem is lehetne békés munkával kiharcolni és újra kezébe kellene vennie, a fegyvertáros őrizetére bízott 495.600 számú automatafegyvert.

Moszkva,
1942—1951.

TARTALOMJEGYZÉK

ELSŐ KÖTET

Első könyv

Bűntény

Első rész 9
Második rész 175
Harmadik rész 329

MÁSODIK KÖTET

Második könyv

Megtorlás előtt

Negyedik rész 9
Ötödik rész 157
Hatodik rész 215
Hetedik rész 325

Felelős szerkesztő: GYÖNGYI LÁSZLÓ — SZINNAI TIVADAR

A magyar kiadást átnézte: Szántó Rezső

Ellenőrző szerkesztő: Vujovits Erzsébet

A fedélrajz Radics Vilmos munkája

Műszaki felelős: Siklós Béla

Felelős kiadó: az Új Magyar Könyvkiadó igazgatója

Ez a kiadás 18.000 példányban az MNOSZ 5601/50—Á és az 5602/50—Á szabványok szerint készült.

Budapesti Szikra Nyomda, V., Honvéd-utca 10.
Felelős vezető: Lengyel Lajos igazgató.